EDITURA VREMEA

PETRE PANDREA

CĂLUGĂRUL ALB

FID

FAPTE, IDEI, DOCUMENTE

PETRE PANDREA
CĂLUGĂRUL ALB

Editor: Nadia Marcu-Pandrea

EDITURA VREMEA
2003

ISBN 973-645-081-3

Petre Pandrea este pseudonimul literar al avocatului Petre Marcu (n. 26 iunie 1904, Balș-Oltenia - d. 8 iulie 1968, București), cunoscut umanist și eseist al perioadei interbelice, autor al lucrării Manifestul Crinului alb.

Celebrul „Manifest al Crinului alb", scris de Petre Pandrea, în 1928 împreună cu Sorin Pavel și Ion Nistor, „a consternat și revoltat generaționiștii, chiar și pe cei apropiați, în afară de Mircea Eliade... fiind socotit un demolator al programului generaționist".

A fost un renumit scriitor, avocat, specialist în codul penal și publicist. Ca avocat a pledat adeseori gratuit, patetic și ofensiv, cu impresionantă investiție de inteligență și erudiție, în favoarea unor persoane sau organizații aflate în dizgrație (periodizarea îi aparține):

"1933-1944, pentru PCR și israeliți; 1947-1948, pentru PNŢ; 1953-1958, pentru ordinele călugărești persecutate". A fost arestat de patru ori în perioada 1940-1944, perioada maxima de detenție a fost atunci opt zile.

După ce comuniștii au preluat puterea în România a efectuat 10 ani de temniță, între 1948-1952 și 1958-1964. A fost inclus în lotul Pătrășcanu pentru că a fost cumnatul lui Lucrețiu Pătrășcanu. A fost condamnat la 20 de ani de temniță din care a executat 7 în închisoarea de la Ocnele Mari.

Fiicei sale, doamnei Nadia Marcu Pandrea, SRI-ul i-a restituit toate manuscrisele confiscate tatălui astfel că în 2000-2001 au văzut lumina tiparului volumele „Memoriile mandarinului valah", „Reeducarea de la Aiud", „Garda de fier" și „Helvetizarea României". Alte texte inedite sunt în curs de apariție. Fiul său este dr. Andrei Marcu Pandrea din Paris, membru al Academiei Române.

Opere

A avut dreptul să publice doar până la instaurarea dictaturii comuniste în România. O parte din miile de pagini de jurnal confiscate de securitate au fost returnate familiei după un îndelungat proces de desecretizare.

Germania hitleristă, 1933.

Psihanaliza judiciară, 1934.

Beiträge zu Montesquieus deutschen Rechtsquellen (Eine Untersuhung der 2 hinterlassenen Manuskripte), 1934.

Filosofie politico-juridică a lui Simion Bărnuțiu,1935.

Procedura penală, 1939.

Criminologia dialectică, 1945.

Portrete și controverse, vol. I, 1945, vol. II, 1946.

Pomul vieții. Jurnal intim, 1944, 1945.

Brâncuși. Amintiri și exegeze. 1967.

Memoriile Mandarinului valah. 2000.

Reeducarea de la Aiud. Jurnal penitenciar 1961-1964. 2000.

Garda de Fier. Jurnal de filosofie politică. 2001.

Helvetizarea României. 2001.

Crugul Mandarinului. Jurnal intim 1952-1958. 2002.

Călugărul alb. 2003

Memoriile mandarinului valah. Jurnal, vol. II. 1957-1958, Editura Vremea, 2013

Cuvânt înainte DE VICTOR DRAGU – DIMITRIU

LA PETRE PANDREA

Cea de a şasea carte din seria operelor apărute după anul 2000 cu semnătura lui Petre Pandrea, Călugărul alb, este, de fapt, o Duhovnicească, şi ea a fost cristalizată în cuvânt în chip de jurnal şi de memorii, dar cu un patetism al cercetării lăuntrice poate mai mistuitor şi mai deznădăjduit decât al poemului arghezian şi, în acelaşi timp, este ceea ce autorul însuşi numea o lacrimă judiciară. La 31 decembrie 1954, în Crugul mandarinului, el nota: „Există o lacrimă a mamei şi o lacrimă a soţiei, o lacrimă a amantei şi o lacrimă a copilului, o lacrimă a bucuriei şi alta a deznădejdii. Dar mai există şi o lacrimă judiciară, o lacrimă a noastră, a liber-profesioniştilor, pentru durerile clienţilor inocenţi. Noi nu suntem pe lume pentru a scoate pe pungaşi din puşcărie, ci pentru a scoate pe inocenţi din ghearele justiţiei". Atunci când Petre Pandrea nu i-a mai putu smulge pe inocenţi din ghearele justiţiei, ba chiar, curând, avea să-i urmeze şi el la închisoare tocmai pentru că încercase să-i apere, tot ce a mai avut puterea să facă a fost să scrie povestea lor, a călugărilor de la Mănăstirea Sihastru şi a călugăriţelor de la Mănăstirea Vladimireşti, văzută fără detaşare, pentru că totul abia se petrecuse, se petrecea încă, iar naratorul era, mai înainte de a fi închis în temniţele statului comunist, zăvorât în propriul lui destin, în propriile lui viziuni, ochii lui de bărbat încercat priveau prin lentila lacrimei judiciare, fără putinţa de a mai aduce vreo uşurare.

Textele Călugărului alb sunt redactate sub semnul exilului pedepsitor: după ce a fost mutat pentru câteva luni la Alexandria, avocatul Petre Pandrea este scos cu totul din barou pentru vina de a fi pledat în procesul Vladimireştilor, şi într-un altul, tot cu tentă politică. Şomerul se retrage la Periş, la via lui, ca muncitor agricol, cum singur spune, cu seriozitate ironică, pentru a smulge pământului părăginit câteva roade, vital necesare familiei sale, rămase fără nici un fel de venit. Chiar simplul fapt de a-şi fi recăpătat via de un pogon este ca o picătură în care se regăseşte oceanul de orori ale timpului. Confiscată împreună cu alte două proprietăţi vecine, casa şi via de la Periş fuseseră, timp de câţiva ani, sediul unei şcoli medii de silvicultură. La desfiinţarea acestui tip de instituţie, proprietarul este înştiinţat că-şi poate folosi avutul cum doreşte. Casa este distrusă ca după un război, via părăginită, pomii tăiaţi fără noimă sau uscaţi din rădăcină, trandafirii sălbăticiţi. încercând să refacă ceea ce fusese nimicit cu dezinvoltură, Pandrea se apleacă asupra brazdelor, îngrijind fir cu fir viţa, fiecare copac şi chiar florile, condus numai după legile ancestrale auzite cândva în casa tatălui său, unde, copil sortit învăţăturii, fusese scutit de asemenea munci. Demers la fel de utopic ca şi acela de a se fi înhămat într-un proces fără speranţă, cu finalul dinainte hotărât, conform unei politici de stat, clienţii săi monahali fiind judecaţi, în urma unor conflicte în interiorul Bisericii, pentru port ilegal de uniformă şi pentru ca mănăstirile să fie evacuate, iar călugării şi călugăriţele întorşi în lumea mireană, împotriva voinţei şi a convingerilor lor.

Călugărul alb aparţine unei perioade cuprinse între anii 1954 şi 1955, perioadă acoperită şi de Memoriile mandarinului valah, ca şi de Crugul mandarinului, jurnale intime dintre 1952 şi 1958, în care, printre toate dramele existenţei de fiecare zi a mandarinului şi a Valahiei sale, atât de strâns împletite, consemnate cu rigoare de analist al moravurilor şi de cronicar secret, apar mereu referiri insistente la Vladimireşti, „numai Vladimireştii, mereu Vladimireştii". Dar Pandrea a vrut ca procesul Vladimireştilor să aibă cronica lui aparte, detaliată şi comentată, să fie retrăit în toate fazele sale, de la zvon vag, acord nedesluşit, până la covârşitoare faptă de viaţă. Astfel, Călugărul alb este mai mult decât o relatare cronologică şi exclusivă a experienţei Vladimireştilor, întreţesută cu pagini de jurnal agrest, este şi consemnarea confruntării celui care scrie cu toate furtunile timpului, cu sărăcia extremă, cu suferinţa pricinuită de asasinarea lui Lucreţiu Pătrăşcanu, cumnatul său, şi cu toate consecinţele unei asemenea înrudiri, cu spaima de a-şi vedea soţia prăbuşită de durere şi copiii marcaţi de nenorocirile prezente şi viitoare. Pagina se umple cu întrebările sfâşietoare şi veşnice ale mandarinului, nesigur, neliniştit, singur în faţa neantului: „Ce mă menţine în 6 viaţă?", „Rob saturnalic sau patrician sardanapalic?", „Unde am ajuns? Şi ce este o faptă bună fără o credinţă religioasă, fără dragoste creştină, fără nădejde în învierea morţilor? Nu am nici credinţă religioasă, nici nădejde în înviere şi în nemurire, iar dragostea mea a fost dragoste de oameni", „Sunt în îndoială religioasă. Harul n-a coborât pe umărul meu", „Cum să mă mântui? Mă mântui prin fapte bune. în loc de credinţă şi nădejde, mi-a rămas iubirea de oameni, iubirea sub toate formele ei, pentru vegetale şi animale (...). Dar nu se pune accentul între aceste trei noţiuni, pe dragoste? Nu se spune că mai presus de toate e dragostea? Aşa este! Prin acest lucru, îmi îngădui să rămân interior, printre ortodocşi şi în cadrul bisericii strămunilor mei".

Înecat în neagra melancolie, mereu proclamată, fie în faţa vieţii, fie în faţa unei pagini de carte, călugărul alb îşi adună puterile pentru a-şi înfrunta soarta. Este mai mult decât un credincios, el e un jertfelnic, „în harfa lui, durerile altora sună ca un chimval biblic". Intuind toate astea şi văzându-i osârdia de apărător aproape fără arginţi, una din maicile Vladimireştilor i-a spus „călugăr alb" mandarinului, şi, mai târziu, i-a acordat titulatura de „arhiepiscop judiciar". Umor dulce, cu funia de gât, titluri iluzorii, metafore scump plătite cu ani de viaţă şi răsturnări de destin, ale unei întregi familii sacrificate ideii de dreptate şi de luptă până la capăt.

Acceptând să apere în procesul Vladimireştilor, Petre Pandrea devenea un martir al credinţei strămoşilor săi, dar ceea ce îl determinase să se avânte, asumându-şi toate riscurile, era convingerea formulată simplu, în singurătatea viei de la Periş: „Nimeni nu mai plantează un vişin, un dud sau un cireş. Toţi distrug. Pe buzele tuturor, flutură eterna poveste a represiunii: Să strângem chinga! Să punem dârjala pe nărozi! Să-i punem la punct! Să le facem educaţie! Să le facem educaţia, marea problemă! Ce fel de educaţie? Avem nevoie de chingă şi de dârjale? N-am avut destule până acum? Am trăit patru dictaturi, cu tot soiul de chingi şi dârjale. în loc de chingă, mi se pare că avem nevoie de profeţi (...). Rolul vladimirismului în această epocă de hoţie, brutalitate fizică şi vulgarizare psihică mi se pare imens pentru naţiunea mea valahă. Părintele Ioan mi se pare un profet necesar".

Petre Pandrea însuşi era, scriind aceste rânduri, un profet, dacă ne gândim la Părintele Ioan Iovan, astăzi octogenar, supravieţuitor prin miracol dumnezeiesc al atâtor ani de temniţă grea şi al atâtor suferinţe, părinte duhovnic al Mănăstirii Recea de lângă Târgu Mureş, părinte spiritual al atâtor oameni din România mileniului al treilea, ctitor de suflete şi propovăduitor al bucuriei credinţei. Dacă profeţia lui Pandrea nu s-a adeverit întru totul şi Părintele Ioan nu a ajuns oficial Patriarh, el este, în fapt, un adevărat patriarh al neamului românesc, spre care se îndreaptă pelerini din toată ţara, fericiţi să primească din mâna lui Sfânta împărtăşanie, iertarea păcatelor şi binecuvântarea.

Nu avea cronicarul cum să ştie, acum cincizeci de ani, aplecat pe brazda pământului uscat de la Periş, cum vor evolua eroii adevăraţi ai însemnărilor sale. Nici drumul cu atâtea ocoluri al Maicii Veronica, spre Vladimireştii renăscuţi din cenuşă, nu avea cum să şi-l închipuie. El, care visa naşterea unui poet apt să scrie o patetică valahă, a închegat, povestind istoria Vladimireştilor, o asemenea tulburătoare operă, între două închisori, fără să ştie, socotind că nu face altceva decât să strângă, pentru timpuri mai bune, materia unei literaturi viitoare: „Un podgorean şi un pomicultor trebuie să aibă un butoi al său unde să-şi arunce fructele coapte din livadă, căzute sau deteriorate. îşi strânge borhot din vreme, îl lasă să fermenteze. Toamna, trimite la cazan şi extrage licoarea parfumată. O prefrige. O pune la învechit şi îi dă culoarea galbenă a chihlimbarului, cu ajutorul butoiului de dud sau de stejar care-şi lasă sucurile. Aceste jurnale intime sunt butoiaşele mele cu fructe coapte deteriorate, borhotul melancoliei mele tandre pentru Maica Veronica, pentru sihastri şi vladimirişti. Asupra lor a căzut năpasta prigoanei. Inima mea de apărător sângerează şi mi-e teamă să nu fac o fistulă purulentă. Mă vindec prin katharsis, constituind gânduri simple şi dând glas simţămintelor elementare". în realitate, cu mult mai mult decât atât, poveste în care iubirile se întreţes, înrudite şi confundabile, Călugărul alb nu e doar materie în fermentaţie, ci tocmai alcool pur, substanţă distilată, trăire intensă, expresie frustă, de la şoaptă în rugăciune, până la ţipăt de gorilă în junglă. Petre Pandrea are un verb tăios, o adresă precisă. Judecându-se mereu, fără milă, pe sine, destăinuindu-se, urmărindu-şi obsesiv meandrele evoluţiei lui, din copilărie până în clarul miez al vârstei, privindu-se cum a ajuns, în haine rufoase, sărac şi cu un viitor întunecat, plin de orgoliul de a nu fi cedat presiunilor şi oportunităţilor, el, avocatul tuturor celor năpăstuiţi şi lipsiţi de apărare, nu-şi cruţă contemporanii, găseşte termenul exact pentru fiecare şi-şi argumentează cu măiestrie acuzele. Şi-a plătit din greu dreptul de a spune adevăruri supărătoare, de a scoate măştile, de a şoca, adolescentin, burghezia cea nouă, oricum suspicioasă, de a sparge tiparele, iar mânia lui nu este nici stăpânită, nici teoretizată. Există, pur şi simplu, şi naşte literatura. Katharsisul! Când scriitorul îşi gândeşte atitudinea, se situează la polul opus: „Eu nu mă indignez. Ca mandarin detaşat, nu am dreptul la indignare, ci la înţelegere, la descripţie exactă, topografică. Eu am murit demult, de când nu mai am pasiuni ideologice, de când am văzut inanitatea ideologiilor şi utopiilor, de când m-am refugiat, laolaltă cu fraţii mei băştinaşi, în biologie pură, în protoistorie şi feerie vegetală. Acum sunt, ca şi ei, lucrător agricol manual. Nici mai fericit, nici mai întristat".

Petre Pandrea s-a despărţit pentru totdeauna de însemnările sale despre Vladimireşti atunci când a fost arestat pentru a doua oară. Anii pe care i-a trăit, cinci în temniţe cumplit de grele şi apoi, ultimii patru, în relativă libertate, i-au adus poate date noi despre eroii lui din cartea în care nici o asemănare nu era întâmplătoare şi nedorită de autor. Nu avem deocamdată ştire despre asemenea experienţă. Povestea acestora rămâne ca o enclavă în timp, cu faptele şi interpretările în lumina acelor vremi îngropate.

De aproape patruzeci de ani, Petre Pandrea şi-a găsit pacea veşnică şi răspunsurile la întrebări. Un singur răspuns dintre toate ne este accesibil şi nouă. Celui ce visa fără speranţă să reînvie, ca memorialist, în anul 2000, i s-a îngăduit ca acest lucru să se întâmple. Rând pe rând, lucrările lui arestate, recuperate din arhivele securităţii sau păstrate prin miracol în câte un morman prăfuit de dosare vechi, ajung sub ochii cititorilor, intră în cultura românească, aducând nu numai informaţii unice prin valoarea lor, menite să schimbe faţa cunoscută a lucrurilor, ci şi o construcţie literară de o mare eleganţă şi vibraţie, în ciuda faptului că aceste pagini nu au fost rodul unui travaliu literar tihnit şi concentrat, de scriitor la masa de lucru, ci au fost aşternute pe hârtie puţină şi proastă contra cronometru, în vremuri de restrişte, în închisoare sau în aşteptarea închisorii, cu senzaţia că sunt aruncate în viitor ca o sticlă în apa mării, pradă hazardului.

Iar aceea prin care se împlineşte astăzi destinul cărţilor lui Petre Pandrea este, ca într-un joc de oglinzi, tot un personaj adevărat din pagina memorialistică, un personaj mereu amintit, ca destinatar din timpurile ce vor să vină al

scrierilor tatălui: „Fetiţei mele, Nadia”. Atunci când aşternea litera minusculă, cu un creion chimic pe foaia de maculator, sau cu o cerneală roşiatică, tot mai pălită în trecerea vremii, pe coala subţiată şi pălită la rându-i, se va fi gândit Petre Pandrea că ea, fiica lui iubită şi mult chinuită, va fi aceea care îi va transcrie manuscrisele, dându-le astfel viaţa pe care o merită şi transformând un vis absurd într-o realitate simplă şi la îndemână, o carte, şi carte după carte? Nadia Pandrea şi-a construit de câţiva ani viaţa în jurul manuscriselor paterne. Ea a părăsit un confort şi un echilibru din greu cucerite în Parisul sfârşitului de secol XX şi s-a întors în ţara sa, ţară plină de amintirile sfâşietoare ale celor două familii din care se trage, Pătrăşcanu şi Pandrea, ca să ducă singură povara lor, singură în faţa manuscriselor salvate. Zile şi nopţi întregi, deasupra foilor fărâmicioase, zile şi nopţi întregi în faţa ecranului albăstrui al computerului, într-o trudă inimaginabilă, descifrând cu preţul luminii ochilor, descifrând rând după rând, pagină după pagină, moştenirea fabuloasă ce i-a fost dată. O boală-nvinsă este orice carte, spune poetul. Nadia Pandrea luptă cu multe piedici, învinge multe boli ale României de astăzi, ţara în care a ales să trăiască, pentru a-i dărui cărţile tatălui ei. Nu aşteaptă recunoştinţă, şi nici nu i se arată recunoştinţă, ajutorul ce i se dă e întâmplător şi spasmodic.

Tot din stirpea medicilor fără arginţi, ea e fericită însă că a găsit câţiva oameni, prin efortul cărora dischetele devin trup de carte. Trăieşte modest, ca în pustnicie, şi este, în patria ei, în oraşul ei, în faţa computerului ei, cu doi câini credincioşi la picioare, întocmai ca tatăl ei, o călugăriţă albă.

Victoria Dragu - Dimitriu

1954

Sihastrii mei (*4 iunie 1954*)

Pledez două obştii de călugări în conflict cu Episcopia Buzăului: 46 de monahi de la Sihastru-Adjud şi 300 de călugăriţe-fecioare de la Vladimireşti-Covurlui.

Schimb de epistole, de telegrame, de cărţi poştale, pledoarie la Adjud, întrevederi cu Patriarhul şi delegaţii săi.

Securitatea şi Procuratura Generală au ciulit urechile!

Eu joc rolul împăciuitorului şi al apărătorului etern. Sufăr iremediabil de împăciuitorism! Din împăciuitor, am să ies instigator?

***Cleopa* (*întâlnire în iunie 1954, la Bucureşti*)**

Pustnic. Dintr-o dinastie de monahi. Vorbeşte dulce, în stil Creangă. Muzică de cameră. Vrea să înlocuiască pe Ioan, predicator formidabil de mase rurale, inculte religios, dar dornice de credinţă, de o biserică vie, iar nu de o biserică formală şi formalistă, cu popi borţoşi.

Cleopa s-a şmecherit la Bucureşti, printre boemi cu barbă.

Smerenia lui a dispărut în faţa ispitei de a predica duminical, iarna, la 3.000 de oameni şi vara. la 15.000. Dorinţa de putere nu este stinsă nici la pustnicii fonfi.

Pierre de touche

Au fond. ce monastere c'est la pierre de touche pour Ies croyants et Ies mecreants de notre eglise millenaire.

Prilej de poticneală pentru unii, prilej de smerenie pentru alţii. Prilej de studiu şi de analize psihologice pentru mine.

Ioan şi Veronica

Între ieromonahul Ioan (32 ani) şi stareţa stavroforă Veronica (34 ani) este o iubire frăţească de stil ptolemeic şi faraonic, Romeo şi Julieta în mănăstiri, eternul Eros neîmplinit, Libido sublimat în muncă feroce şi în arhitectură spirituală.

Ctitoriţă este maica Veronica. Ţărăncuţă de 15 ani, a avut o vedenie: Maica Domnului i-a poruncit să facă o mănăstire chiar în lanul de porumb unde prăşea. Şi a făcut-o! Candoarea şi energia ei sunt infinite. Latura artistică foarte dezvoltată. *Qualis artifex pereat*! Ce actriţă a pierdut Teatrul Naţional! Câtă suavitate, cât firesc, cât antren, cât bun gust în amănunt şi în stil mare!

Ieromonahul Ioan are ceva (în făptura lui fizică) din poetul Eminescu în tinereţe, cu câteva asperităţi rurale ardeleneşti, cu glas baritonal profund, mijloc subţirel, dar bărbătuş aprins, deschis şi hotărât.

La spovedania din 12 iunie 1954, fiindcă-i duhovnicul meu şi m-a invitat ca să mă poată împărtăşi, i-am spus că singurul mare păcat al meu din acest interludiu este *trufia*! Am ispăşit 5 ani de puşcărie şi mi-a mai rămas trufia faţă de temniceri şi procurori.

Mi-a absolvit păcatul, ca un adevărat popă ortodox. Prea repede.

Şi nu este trufia păcat cardinal la catolici? Duşmanii îl acuză de catolicitate! E ortodox de-al nostru Ioan-Silviu Iovan. Nu prea are noţiunea păcatului.

De fapt, într-o oblomoviadă generală, într-o puturoşenie valahă seculară, nu cumva trufia este ferment de ameliorare, de aerisire şi de creaţie?

Raporturile dintre Ioan şi Veronica sunt de o suavitate ultrapământeană, aproape raporturi dintre îngeri.

După miezul nopţii, stăteam odată în arhondaric, la sfat, în trei: stareţa, duhovnicul şi apărătorul judiciar al celor două mănăstiri înfrăţite. Glumeam, râdeam, fumam mult, după obiceiul meu, spre scandalizarea lor amabilă, argumentându-le că de tutun nu se pomeneşte în Biblie, fiindcă nu se descoperise America, de unde s-a adus porumbul, cartoful şi tutunul. N-am văzut pastori protestanţi şi prelaţi onctuoşi catolici cu trabuc de Havana, după un dejun copios?

...Iar ei, scumpii mei, protejaţii mei, puişorii mei, nu mănâncă nici carne, nu beau alcooluri benedictine şi nici *şartreuze*.

Sunt lacto-vegetarieni, căşti şi antialcoolici.

Ieromonahul Ioan proclamă - între altele:

„...Maica Veronica, aceste moaşte vii, fiindcă aşa o consider, domnule doctor, moaşte vii...".

Stareţa cu faţa albă şi trăsături regulate, cu ochii căprui de căprioară mistică, lasă ochii în jos şi pune mâinile în poală.

L-am crezut. O credea şi ea. Abia aşteaptă martirajul. Să fie persecutaţi de Bucureşti, ca să se împlinească Scripturile.

Veronica despre Ioan:

„...E aşa de firav şi subţirel! Aţi văzut, domnule doctor, că în predica de ieri, când bătea vântul, cât pe-aci să-l ia vântul cu el...". Era la 13 iunie, când a ţinut o predică formidabilă, care mi-a scos lacrimi. Plângea lumea în hohote. Bătea un vânt cald, de şes.

Aşa fusese: predicatorul vorbise cu o forţă incomparabilă, storcând lacrimi la mii de ascultători, înfruntând urgia vântului.

Nectarie

A sosit pe neaşteptate călugărul Nectarie, cel iute de picior ca Mercurius, zeul mâncător al distanţelor. De la Ploscuţa, a trecut Ia Vladimireşti, a însoţit o delegaţie, ca să facă penitenţă, apoi, în Capitală, unde nu m-a găsit, scoţând delegaţia de avocat de la colectivul meu, V, iar mai târziu, m-am trezit cu el dimineaţa, Ia ora 5, adormit pe terasa vilei de la Poiana-Ţapului. Venise să-şi ia avocatul pentru Bârlad.

Nectarie înghite distanţele.

L-am prins dormind o singură dată. După periplul amintit, ne-am reîntors la sediul de la Vladimireşti, am bătut 16 pagini la maşina de scris, cu măicuţa Micaela, şi am plecat în zorii zilei, să le depunem la tribunalul regional Bârlad. Eram morţi de oboseală.

L-am întrebat, în vagonul aproape gol:

- Cine se culcă mai întâi? Doctorul sau Mercurius? Mai sunt patru ceasuri până la destinaţie. Un puişor de somn de două ore nu ne strică la nici unul... Atunci, încep eu să sforăi!

Şi m-am trezit la a treia staţie după Bârlad. O muscă se plimba peste mustăcioara rară şi blondă a lui Nectarie, atingându-i delicat buzele rumene.

Ne-am azdrucat din tren la o haltă. Am aşteptat alte două ore la umbră de salcâm. Mi-a dres bocancul, ieşit ca o viorea obraznic însângerată din călcâi, cu un pietroi alunecat pe scarpă. Mi-am corectat textele bătute la maşină. Am dejunat de post. I-am prezis că, până la sfârşit, va trebui să se însoare, să rămână văduv sau să divorţeze, ca să ajungă episcop ca Antim, care ne persecută, acest satrap persan şi baron feudal cu care mă războiesc pe 16 pagini.

Mercurius a negat cu încăpăţânare, graţie şi fanatism tineresc, mariajul eventual.

L-am tachinat pentru somnul care ne-a aruncat în această pierdută haltă tutoveană, cu o şefiţă ocolită de frumuseţe şi cu apă sălcie.

Mercurius refuza să meargă în vagon-restaurant sau - Doamne fereşte - într-o crâşmă. Trebuia să-l hrănesc cu sandviciuri de post.

Micaela Nicoară

Substareţa de la Vladimireşti este o cucoană, *une vraie grande dame*, cultivată, fină, jertfelnică şi mereu ironică. Patriarhul Justinian Marina o numeşte spiriduşul grădinii Maicii Domnului din mănăstirea atât de controversată de pe şesul Lieştilor. A făcut Universitate: Litere şi Filosofic A trecut la ANEF, să iasă profesoară de gimnastică. S-a lăsat de sport şi a ciupit puţintică politică subversivă naţională. N-a fost arestată, dar era cât pe-aci să treacă pe sub gratii. La Mănăstirea Suzana (îmi spune călugărul Beluş, predicatorul părintelui Ioan) a sărit de la arhondaric, de Ia etaj, pe o funie, cu graţii de căprioară şi echilibristică de alpinistă, şi a tulit valea. Nimerise de mult la Vladimireşti? Cum a nimerit? Nu ştiu. E enigmatică, filosoafă, mistică, gospodină rapidă, face conversaţie, ştie să călătorească şi să facă cumpărături, cântăreşte oamenii, are nevoi minimale, aproape inexistente, poartă sutana cu graţie de principesă.

Ce nu-mi place la Micaela?

Îmi place aproape totul, inclusiv spiritul ei ironic.

Poate faţa aprinsă, cu tenul emaciat, buzele prea subţiri, de o nestinsă senzualitate, stăvilite prin suferinţă şi auto-coerciţiune, siguranţa de sine, aş zice trufia, spiritul tenebros şi *policier* mă neliniştesc şi mă mâhnesc. Nu cumva, fiindcă o compar cu măicuţa Veronica, pe lângă care apare permanent ca o umbră şi ca un *spiritus rector*? Mi-e teamă să n-o umbrească, să n-o influenţeze?

Dar măicuţa Veronica este o altă problemă, o chestie încâlcită, ca un ghem cu fire de covor persan. Puritatea şi suavitatea ei, candoarea angelică, spontaneitatea mereu creatoare, originalitatea şi magnetismul sunt calităţi unice şi indefinisabile. Le simţi, tânjeşti după prezenţa lor, te atrag mereu, gândeşti la măicuţa Veronica exact ca la mama ta, ca la sora ta, ca la prietena ta, într-o sinteză uimitoare şi prima oară întâlnită în viaţă.

Prezenţa ei este prezenţa personalităţii copleşitoare. Ceva similar am simţit în conversaţia, unica, pe care am avut-o cu Nicolae Iorga (prezenţă atractiv-repulsivă pentru mine), ceva din farmecul lui Nae Ionescu (minus mefistofelismul), foarte multă asemănare cu prezenţa sculptorului Constantin Brâncuşi, ceva din graţia Anei de Noailles (minus teatralitatea).

Ah, teatralitatea!

Şi măicuţa Veronica este teatrală (un picuşor), este o estetă de tip şi rafinament de interior *d'annunzian*, o regizoare remarcabilă.

Cum să pot uita scena prezentării mele în public, ca amic de marcă al Vladimireştilor, ca doctorul fără arginţi al Grădinii Maicii Domnului? Umblam năuc pe la Sihastru, Adjud şi Bârlad, cu procesul filialei care prefaţa procesul propriu al mănăstirii. îmi lăsasem treburile baltă. Eram rău îmbrăcat, fiindcă păduchii sărăciei curgeau de pe mine. Purtam un costum bleumarin vechi, şi bun acum, după zece ani. A doua zi, trebuia să iau loc în strana de onoare în biserică, iar la predică, să asist în baldachin, alături de măicuţă, ca scutier al ei. Costumul bleumarin a fost luat seara din camera mea, rafistolat, târâit, curăţat lună, călcat. Purtam pantofi maro împletiţi, cu ciorapi de un gri deschis. Nu mergeau pentru ceremonial. Mi-a adus o pereche de pantofi negri împletiţi, în locul pantofilor maro. M-a inspectat înainte de a intra în biserică. A plecat repede şi mi-a adus o pereche de ciorapi negri bărbăteşti. M-am dus la baie din nou, m-am spălat încă o dată cu săpunul parfumat al mănăstirii, pentru oaspeţii de onoare, mi-am spălat şi ciorapii gri pentru rezervă, mi-am pieptănat părul rebel şi am apărut în ordine, spre satisfacţia regizorului meu-artist, maica Veronica.

Ce soţie excelentă ar fi fost Măicuţa pentru un rege, pentru un ministru, pentru un deputat de opoziţie, pentru un medic sau pentru un avocat!

Latura aceasta i-o descoperisem. M-am uitat mai atent la trăsăturile gingaşe, fără a fi clorotice, la buzele rumene, frumos desenate şi cărnoase, la ochii căprui, de o mare ingeniozitate - uneori - şi alteori profunzi, scăpărători, de tragediană. I-am privit mâinile materne şi bune ca o pâine caldă, mereu catifelate şi albe, cu unghii roze. Aş fi vrut să-i văd părul bogat ascuns sub toca de călugăriţă. îi bănuiam chiar sânii, ca o pereche de albe porumbiţe. Gândurile mele nu erau păgâne în sensul sordid, erau gânduri de estet păgân, care privea o statuie animată.

Pentru părintele Ioan şi pentru multă lume, maica Veronica este un pachet de moaşte sacre. Văzuse în vis (aievea sau doar vedenii?) pe Dumnezeu, pe Maica Domnului, pe Mântuitor, vorbea cu o serie de sfinţi în momentele ei de griji, de panică şi de deznădejde pentru soarta mănăstirii, îi implora să-i stea întru ajutor şi-mi povestea conversaţiile fără jenă. N-am întrebat niciodată de vedenii şi n-o voi întreba.

Pentru mine, maica Veronica este o statuie vie, o personalitate artistică şi cerebrală, un fluid pe care-l percepeam în prezenţa ei, cu antenele sensibilităţii mele de artist nerealizat şi cu intelectul meu lucid-comprehensiv (aproape satanic), o fiinţă dulce feminină, care-ţi inspiră sentimente globale de tată (ca să aperi), de fiu (îţi impune veneraţie), de frate (poţi glumi cu ea), de prieten (te poţi sfătui), de mamă (îi simţi grija faţă de tine), de soţie ideală (gospodină atentă şi tandră) şi de iubită (simţi fluidul erotic puternic, într-o carnaţie şi configuraţie fără greş).

Iubesc ca un păgân deşucheat? Vorbesc ca un îndrăgostit?

Sunt păgân şi deşucheat, deşi cenzura interioară mi-a interzis lăbărţarea.

Nu sunt îndrăgostit, fiindcă am atins jumătatea de secol, iar iubirea platonică nu înseamnă mare lucru pentru un om sănătos şi copt ca mine. Chiar şi iubirea substanţială de pat nu devine capitol esenţial, decât atunci când îţi lipseşte. Aşa ceva nu mi-a lipsit şi am avut grijă, după terminarea liceului, să am mereu câte o legătură substanţială, recrutată dintre femeile libere şi oarecum gospodine, care să aibă grijă de cârpitul rufăriei mele, *pour la grande lessive et meme pour la petite lessive*, femei libere şi libertine care au acceptat, în anii crailâcului de flăcău, legături intime, fără pactul sau promisiunea căsătoriei. Cu această metodă, amorul-fulgerător şi nebun se etiolează, devine secundar în exasperările lui. Metoda era simplă, descoperită inconştient şi animalic. Nu începi nici o legătură fără un minimum de 100 de întâlniri corporale, în maximum 100 de zile, deci zilnic. Intensitatea de la început lichida rapid durata de 100 de zile, uneori într-o lună de miere, şi prezerva de nebunii erotice platonice, de greşeli financiare, de scandal public, de fixităţi şi de obsesii. Luna de miere îşi are tâlcul ei adânc, anume ea transformă iubirea psihic-platonică în iubire gospodărească, sănătoasă şi animalică.

Cu această metodă simplă, te ferești de dragostea platonică și tulburătoare, de acea nebunie de Don Juan, care caută și nu găsește, fiindcă transcrie în carnetul său erotic nume rapid veștejite ca rozele, iubiri care durează cât o dimineață. În actuala configurație monogamică a iubirii și a moravurilor, nu poți avea, fără a-ți trăda partenera în sentimentele ei suave, în judecățile și speculațiile ei, mai mult de patru femei anual, când vrei să le consumi integral, cu amintiri adânci reciproce, încorporându-le și intrând în pielea, conștientul și subconștientul lor. După o lună de miere, amanta se transformă în soție, fiindcă idealul femeii de azi este monogamia. Bărbatul este poligam. Femeile au impus monogamia, fiindcă aveau răspunderea personală a maternității sub vastele ei raporturi, alimentare și educative. Femeile sterpe sunt, firește, poliandrice, așa cum sunt actrițele și prostituatele.

Pe o actriță și pe o prostituată n-o poate lega decât cel care se leagă cu raporturi de *protector*, de *peşte*, de *amant de inimă*, adică soțul permanent în jurul și umbra ei.

Marea iubire n-o cunoaște decât Romeo (iubire nesatisfăcută) și Don Juan, care caută mereu iubirea.

Eu nu cânt iubirea, fiindcă am avut-o și o am fiziologic și psihic, împăcând cele două elemente din care este format omul veșnic.

Eu caut misterul cosmic și descifrarea lui, înțelepciunea și adevărurile, regularitățile psihice, economice și sociologice, arta și știința. Iubirea nu poate fi centrul preocupărilor unui om banal, deși obsesia senzuală nu dispare până când nu seacă fântânile interne și sucurile glandelor.

De aceea, îmi pare rău de gândurile mele, când o privesc pe maica Veronica sub raportul feminității ei copleșitoare și complexe, când îi zăresc nodul vital puternic, de lemn de corn. Această femeie îi putea face 12 copii unui țăran gospodar, îi creștea pe toți, cum crește pe cele 300 de călugărițe-fecioare, îl fericea pe el, îl spăla, îl cârpea, îl hrănea cu alivenci, îi deretica și îi conducea gospodăria și casa, ținându-le ca pe un pahar curat.

Maica Veronica este o personalitate energetică. Nu este o sfântă din minimum de vitalitate, din clorază sau chiar penurie, ci dintr-un surplus de glande, dintr-un surplus de creier, dintr-un surplus de bună-credință, dintr-o accelerație și dintr-o intensitate a inimii.

Nevoia ei de mănăstire a derivat din situația inițială de fetiță născută printre flori, concepută extraconjugal de inspectorul școlar Constantinescu cu o țărancă văduvă de război, de moartea mamei bune și libertine, de situația ei de *paria* printre unchi rurali.

Plămada a fost excepțională: mama, văduvă tânără cu trei copii, care asculta de chemările nesăbuite ale lui Eros, întruchipat într-un tânăr și fercheș învățător, care nu i-a promis căsătorie. S-a dăruit din impulsuri năvalnice și a preluat răspunderea groaznică, într-un mediu filistin, cum sunt ruralii, ca să facă un copil din flori, pe această magnolie magnifică, floare a florilor monastice, maica Veronica.

Tatăl ei era intelectual, ieșit de pe băncile școlii, deci năuc în materie carnală, premiant în meserie, care-și abandonează rodul sămânței sale în pântecul văduvei cu copii anteriori, fără să lase avere, pensie sau altceva, decât o amintire dulce, fiindcă amanta n-a încercat nici o coercițiune alimentară pentru rodul comun al dragostei, nici un demers. S-a resemnat sorții care-i trimisese pe Cupidon.

Totul s-a petrecut romantic, păgân, prea păgân (pentru tată), prea feminin și jertfelnic (pentru mamă). Aceasta-i biografia stareței.

Antecedentele maicii Veronica sunt excelente sub raportul vitalității. Nu este vorba de o estropiată fizic sau de o ereditate tulbure, ca la Petrache Lupu de la Maglavit. Este vorba de un copil din flori, sănătos, ieșit din părinți sănătoși și tineri, săgetați de Cupidon.

Estropiațiunile psihice infantile ulterioare sunt de o mare frumusețe morală și arată elevația naturii intrinseci a maicii Veronica.

Îndeobște, copiii orfani și copiii din flori sunt înăcriți, înveninați și răi. *Et pour cause*! Mecanismul lor psihic este ușor descifrabil pentru oricine. Când nu te bucuri de o copilărie normală, dezvoltarea ulterioară este, prin definiție, *tarată*.

Maica Veronica și-a transformat veninul infantil în medicament pentru alții, înăcreala în dulceață și răutatea în blândețe, seninătate și detașare.

Maica Veronica dă o pildă de umanitate, așa cum au dat feluriții înțelepți de-a lungul veacurilor și în toate regiunile, sfinți mucenici, filosofi, savanți, gospodari serioși, artiști conștiincioși și cei care formează mandarinatul umanității.

Omul-fiară, mutilat de evenimente și împrejurări, devine o fiară la pătrat.

Omul cuminte mutilat devine și mai om de omenie, un adevărat om, *nastaiascie celovec*, cum spune rusul.

Măicuța Veronica este acum în bătaia vânturilor, în viscolul controverselor.

Gura băloasă a calomniei își revarsă mucilagiile veninoase peste ființa ei nevinovată, însetată de puritate și elevație. Un episcop spurcat la gură, spurcat în viață, călugăr, jurnalist care împuțea tavernele și înjosea bordelurile, a îndrăznit să vină cu haină mătăsoasă de demnitar ecleziastic, s-o acuze de concubinaj cu părintele Ioan, fiindcă nu dă ascultare Bisericii, alungându-l din mănăstire.

O călugăriţă depune un triplu jurământ, când preia votul: jurământ de castitate, de pauperitate şi de ascultare.

Episcopul corupt o acuza de concubinaj, de lux şi de răzvrătire.

Curăţenia sufletească a Măicuţei Veronica se exteriorizează în curăţenia exterioară pe care a impus-o ca un sigiliu la cele 300 de măicuţe pe care le conduce. Feminitatea ei artistică a impus o notă şi detalii de poezie de interior. Mănăstirea Vladimireşti nu seamănă cu celelalte mănăstiri ortodoxe. Gala Galaction a intuit exact: după mănăstirile de *farnienţi*, avem două mănăstiri benedictine (Sihastrii şi Vladimireştii). Sandu Tudor, fratele Andrei Scrima, şi alţi esteţi ecleziaşti, tupilaţi în botniţele patriarhiei, regretă că nu pot găsi păduchi, ploşniţe şi libărci la Vladimireşti, aşa cum se găsesc la celelalte mănăstiri ortodoxe. Sandu Tudor îmi povesteşte cu veneraţie despre păduchele luat de la gulerul lui Cleopa, pustnicul adorat de el şi privit ca model. Sandu Tudor îşi duce boema paradoxală sub barbă de stareţ. El se îmbăiază, are croi elegant la hainele din stofă rurală, mici detalii graţioase, se duce la dentist şi la frizer pentru a-şi aranja barba stufoasă. De ce nu? Bine face! Dar de ce nu îngăduie curăţenia, graţia şi feminitatea artistică la călugăriţele benedictine de la Vladimireşti?

Despre aceste mofturi estetizante este inutil a te mai indigna. Le consemnezi în conştiinţa ta, cu dispreţul cuvenit.

Mofturile estetizante ale călugărilor literatori rafinaţi, de tipul Andrei Scrima, Sandu Tudor, au fost preluate cu brutalitate de episcopul neruşinat care a acuzat-o, timp de 6 ore, pe maica Veronica de lux, stupru şi neascultare.

S-a luptat şarpele cu porumbiţa.

Şarpele n-a învins. Porumbiţa a rezistat cu gungurelile ei, n-a predat pe Ioan în surghiunul pregătit de caiafe, nu s-a sfiit să-i ocărască pe calomniatori. Episcopul a plecat. Măicuţa Veronica a căzut la pat, pentru câteva zile, bolnavă de ficat.

Pe urmă, s-a îmbolnăvit şi părintele Ioan. A zăcut între viaţă şi moarte câteva săptămâni.

S-au întremat.

Este un duo erotic?

Ar fi o stupiditate să se afirme acest lucru.

Este un duo platonic?

Fireşte că da.

Dacă oamenii nu s-ar iubi, nu s-ar simpatiza, nu s-ar tolera, măcar, reciproc, convieţuirea socială s-ar transforma într-un iad.

Problema acestui duet, Ioan şi Veronica, se pune sub alt aspect: dacă îşi împlinesc cu osârdie, onoare şi demnitate misiunile de stareţă şi duhovnic de mănăstire, de îndrumători ai credincioşilor!

Sub acest unghi, perechea este fără de pată.

Este bine ca un duhovnic tânăr să sălăşluiască într-o mănăstire de maici?

Aici nu mă pricep.

Nu ştiu ce zic canoanele, ce grăiesc cutumele, ce spune doctrina Bisericii ortodoxe, dar ştiu ce-mi spune bunul simţ şi raţiunea mea de biolog psihologizant: părintele Ioan stimulează activitatea terestră a măicuţelor, dă viteză picioruşelor şi aripioarelor lor de albine, stimulează activitatea de regină neobosită a măicuţei Veronica.

Dacă oamenii nu s-ar iubi sau măcar nu s-ar simpatiza, n-ar fi convicţiunea socială un iad şi, în loc de convieţuire paşnică, n-am avea un permanent război sau măcar o permanentă conflagraţiune ori o non-beligeranţă hidoasă?

Ca să fie rodnicie, totul trebuie să se petreacă sub semnul simpatiei şi sub pomul roditor al dragostei.

A mers dragostea dintre maica Veronica şi preotul Ioan dincolo de limitele îngăduite de canoanele mănăstireşti? Nu cred nici o iotă din aceste calomnii. Am stat cu ochii în patru. M-a surprins, fireşte, atitudinea de bărbătuş a părintelui Ioan faţă de restul călugăriţelor. De pildă, pe când mă aflam în sufragerie cu protagoniştii mănăstirii, serviţi de un şirag de perle negre, Micaela Nicoară, apropiindu-se de părintele Ioan ca să-i comunice ceva sau să primească un ordin şi retrăgându-se apoi, duhovnicul i-a întins pe epolet mâna lui galbenă, podul palmei cu degete lungi, în sus. Micaela a sărutat un deget, ca pe ceva scump şi aproape carnal, cu o suavă senzualitate, făcând plecăciunea plecării.

Călugării nu sunt oameni? Călugării sunt îngeri? Ei trăiesc îngereşte sau îşi dau silinţa de a trăi îngereşte, sunt candelele aprinse ale rugăciunii pentru iertarea păcatelor noastre, ale celor aflaţi dincolo de incinta mănăstirii, dar ei se roagă şi pentru salvarea sufletelor lor.

Sunt absolut convins că maica Veronica, maica Micaela Nicoară, maicile Teodosia, Fevronia, Tiberiada sau Eupraxia au trăit în incinta mănăstirii Vladimireşti după cele mai stricte canoane ale bisericii ortodoxe, deşi se află în preajma lor un mascul autentic, de mare frumuseţe cristianică, uneori eminesciană, ca ieromonahul Ioan Iovan, emasculat cu voinţă prin lungi posturi, rugăciuni, slujbe şi studiu nocturn.

În mod bizar, pentru un fizionomist împătimit ca mine, părintele Ioan aduce, în anumite momente, cu portretele de tinereţe ale lui Mihai Eminescu. Aceeaşi frunte boltită, acelaşi aer de visare şi detaşare, ochii de

migdală, sprâncenele arcuite, trasate de meşter penel rafaelitic, paloarea mată byroniană de tipic erou romantic, gât lung-subţire de lebădă - din apropiere - sau de seceră esseniană, din depărtare. Aşa părea pe estrada unde predica în aer liber. Vocea baritonală melodioasă sporea impresia de depărtare romantică.

La oficierea liturghiei, ieşea în evidenţă mucenicul bizantin. Când îşi punea neagra tiară cu văluri îndoliate, senzaţia mea se oţetea şi se învenina viperin, zgâlţâit din dulcea visare romantică. Zăream rădăcinile magice ale ortodoxiei şi ale catolicismului, educaţia mea religioasă perfectată în epoca conştiinţei trezite la metafizică în severe domuri lutheriene şi în case de rugăciune protestante se răzvrătea şi mă îndurera. Ritualul nocturn sau matinal, când mă obligam singur la spovadă şi împărtăşanie, invitat ca musafir de marcă şi iubit, chiar în locul de dincolo de iconostas, de pereţii pentru mine sacrali, unde nu putea intra decât preotul, mă enerva şi mă umilea. Pentru spiritul meu liber, mi se părea ceva vrăjitoresc şi primitiv, de lume tribală apusă, o supravieţuire stranie de factură spiritistă, deşi hieratismul legendar strămoşesc era clar şi palpabil. O bârfeam în sinea mea pe maica Veronica, a cărei carte o citeam regulat în manuscris, la vizitele mele, nu atât Cartea cu viziuni cât Autobiografia ei, unde găsisem pasaje evidente de forţă telepatică. Mă uimea capacitatea de a sugestiona în masă, ca un nou Dr. King sau ca un fachir indian, cu care era înzestrată împielițata călugăriță de la Vladimireşti, care stătea, acum, după ce ieşeam din altar, ca o împărătească bizantină cu surâs straniu, poruncindu-mi graţios să mă aşez în strana de onoare şi să nu mă pierd în mulţimea credincioşilor, aşa cum mi-ar fi fost pofta inimii.

Onorurile publice evidente care mi se dădeau la Vladimireşti mă îmbufnau ca pe un copil tratat cu dulceaţă, când el ar fi vrut să ia cafea laolaltă cu ceilalţi vârstnici. Copiii mănâncă dulceaţă cu plăcere, după cum eu înghiţeam onorurile cu lejeră infatuare, dar pofta inimii lor aleargă după alte măreţii, după cum pofta inimii mele alerga după anonimat. Mă trezisem prelat, cu onoruri nemeritate, date de către mistici sinceri şi adânci, pe când eu eram un laic în disperare metafizică şi în îndoieli religioase, un filosof banal, decretat arhiepiscop judiciar, fiindcă mă luasem la harţă cu episcopul lor ramolit şi hain, contra căruia nimerisem câteva epitete strict pamfletare, ca satrap persan, baron feudal, ultimul baron feudal din Valahia care împilează Sihastrii, ultimii iobagi ai ţării mele etc., etc.

Eu veneam la Vladimireşti ca să caut anonimatul experienţei religioase. Nu puteam fi un prelat, ca să asist şi să oficiez liturghii negre, eu eram neofitul etern în credinţe dogmatice, versat în drept canonic şi vechi lector de studii teologale şi cărţi compacte bisericoase, dar începător, absolut începător, ca un prunc la ţâţa maică-sii în materie de credinţă religioasă intimă. Nu m-am zvârcolit în tinereţe, două semestre berlineze şi un semestru parizian, în ghearele agoniei creştine? Nu mi-am impus castitate absolută aceste trei semestre, după ce cunoscusem măcar două duzini de muieri de toate nuanţele carnale şi de toate categoriile sociale? Nu am citit trei semestre, zilnic, Biblia lui Luther, exhaustiv şi cu creionul în mână? Totul a fost zadarnic. Chiar după ce-am părăsit dulcea experienţă exclusivă, nu m-am gândit un deceniu, zi de zi, măcar un sfert de oră la aceste probleme, până când totul s-a spulberat ca puful păpădiilor în vântul toamnei? Şi-acum, să reiau, de la cap, agonia? Să mă torturez singur, să-mi torturez anturajul familial, secretari şi prieteni, pentru o himeră?

Grea dilemă, în care nu vreau să mai intru, deşi am intrat deja până în gât. De ce am venit, cedând unui formalism din doctrina strămoşilor, să mă cunun religios, tocmai la Vladimireşti, în fastuos cadru princiar şi de un tulburător misticism, după o căsătorie civilă tihnită, care durează din 1932 până astăzi, adică de 22 de ani? Ce demon mă îndeamnă să-mi complic viaţa sufletească şi exterioară cu probleme irealizabile pentru mine? Dar poţi uita noaptea cununiei?

Naşă mi-a fost maica Veronica şi naş mi-a fost părintele Ioan. A fost o nuntă rapid hotărâtă şi sublim consumată. Eu am vrut să iau ca naşă pe maica Veronica şi ca naş pe Gheorghiţă, oltean de-al meu de la Drăgăşani, şoferul Patriarhului Justinian Marina. Venisem cu maşina Patriarhiei, pentru a mijloci o împăcare între Vladimireşti şi înalţii prelaţi. Mi se părea o chestiune uşoară, nu ştiam că focul nu merge cu apa în materie dogmatic-religioasă, că mielul nu se pupă bot în bot cu lupul şi nici căprioara cu şacalul.

În fond, invitaţia de a trata împăcarea între Vladimireşti şi Patriarhie am luat-o *a la legere*. Am obţinut-o, totuşi, în noiembrie 1954, printr-un straniu concurs de împrejurări. începutul l-am făcut întâmplător, după o pledoarie mai mult zgomotoasă decât fulminantă sau cu succes la Piatra-Neamţ. Un fotograf pios şi bogat m-a rugat să vin pe spezele lui la Vladimireşti şi să mă angajez ca avocat al călugărilor de la Sfânta Mănăstire Sihastru, aflaţi fără apărător în faţa tribunalului raional Adjud, într-un proces de evacuare a mănăstirilor, intentat de Episcopia Buzăului, şi într-un proces penal pentru port ilegal de uniformă.

Au commencement j'ai fais la sourde oreille! Eram sătul de procese provinciale obositoare, unde nu culegi decât laurii fanaţi ai gloriei şi pierzi banii clientelei bucureştene, care-ţi reclamă prezenţa permanentă, oricât te-ar plăti provincialul.

Când am aflat că Episcopul Dr. Antim a dat ordin la colegiul avocaţilor din Adjud să nu se elibereze delegaţie de apărare nimănui pentru nişte călugări răzvrătiţi şi răzvrătitori, m-am supărat. Cum este posibil aşa ceva? Eu am apărat şi un paricid şi l-am scos la trei ani închisoare corecţională. Orice asasin are drept de apărare, drept sacru de-a lungul timpurilor şi în toate geografiile, drept garantat şi de Constituţia RPR.

Mă aflam în faţa unui act de insolenţă episcopală şi de laşitate profesională avocaţială. îmi cunoşteam episcopii borţoşi şi atei, cunoşteam şi pe avocatul poltrona] al ţării mele.

M-am decis subit, fără condiţii, fără discuţii, văzând şi făcând.

Sfânta Mănăstire Sihastru avea şi o muzică în simplele ei cuvinte.

- Unde se află această mănăstire?

- La confluenţa Trotuşului cu Şiretul. E o ctitorie a hatmanului Şendrea, de pe vremea lui Ştefan cel Mare.

Explicaţiile fotografului pios, un domn cu fruntea bombată şi ochelari de belfer, mă umpleau de uimire poetică.

Am plecat la bătălie voios.

Fotograful pios aflase despre ultima mea întrevedere, de la ieşirea din puşcărie, cu Patriarhul Justinian Marina, întrevedere care durase câteva ore. Primisem şi un cadou, *Mărturisirea ortodoxă*, carte legată în piele, cu o dedicaţie amicală. Ne ştia olteni, şi acest moldovean avea încredere în perspicacitatea şi combativitatea oltenilor, în geniul lor, care constă în ştiinţa şi arta tranzacţiunii. I-am făcut câteva aforisme despre cobiliţari *ad usum delphini*, cu care gratulez provincia natală: cobiliţa şi pasărea măiastră maglaviteană a lui Brâncuşi, Arghezi, Adrian Maniu şi Motru. Chiar Sadoveanul vostru purcede, în sământa lui paternă ejaculată, de pe plaiurile noastre doljene, prin Paşcanii hidoşi. Să vă mai spun de Cezar Petrescu, de *La Grandiflora* drăgăşeneană a lui Gib Mihăescu? De cele două Elvire (Godeanu şi Popescu), cele mai frumoase actriţe ale teatrului nostru?

Vraja olteană a boscorodit pe fotograful pios, cu atât mai mult cu cât fusese şi pe la Petrache Lupu de la Maglavit, păstorul nostru care pretinde că l-a văzut pe Dumnezeu.

Întors la Bucureşti, aproape că uitasem de procesul de la Adjud, care era condiţionat de o prealabilă vizită la Vladimireşti, fiindcă Mănăstirea Sihastru este o filială a măicuţei Veronica.

M-a enervat această maică Veronica, stareţă-stavroforă, care trebuia să dea preaviz, autorizaţie prealabilă şi să mă vizioneze din cap până-n picioare, pentru a pleda un banal proces civil de evacuare şi altul penal de port ilegal de uniformă. N-am pledat eu procese cu loturi întregi de candidaţi la moarte, complicate speţe la legea devizelor, recursuri la tribunale supreme, nu m-am plimbat pe toată gama jurisprudenţei generale şi speciale?

Nici n-am venit de Florii, deşi-mi expediase banii telegrafic, pentru speze de deplasare.

Am venit de Duminica Tomii şi întâlnirea a fost agreabilă, patul curat, sclipăt de omăt, masa sufrageriei variat încărcată şi cam ostentativ frugală, vinul puţin pentru oaspeţi şi inexistent pentru gazde, conversaţia prudentă.

Prudenţa s-a destrămat, seara, când duhovnicul Ioan, care-mi declarase că *Maica Veronica reprezintă nişte moaşte vii* (dădusem din umeri în sinea mea şi privisem atent ovalul gingaş şi roz-alb), m-a întrebat dacă eu cred în minuni. Am crezut că *antamează* o discuţie de metafizică. Le-am povestit de chinurile mele religioase de la Berlin şi Paris, de îndoiala mea asupra existenţei lui Dumnezeu, de lecturile pasionate din Luther şi am făcut apologia misterului cosmic.

Mi-aduc aminte cuvânt cu cuvânt:

- Tot ceea ce ne înconjoară este o mare taină. începutul şi sfârşitul lumii materiale, începutul şi sfârşitul vieţii, rotaţia astrelor în cosmos, matematica perfectă stabilită de astronomi, serile tulburătoare cu lună şi stele, când le contempli în măreţia şi fixitatea lor, nimicnicia viermelui denumit om, totul este o taină înfricoşătoare, un mister indescifrabil pentru mine. Nu pot spune, cu filosoful englez Herbert Spencer, *ignoramus et ignoramibus*. Nu îndrăznesc să spun *credo quia absurdum*. Nu îndrăznesc să neg înţelepciunea înaintaşilor şi să ies din biserica strămoşilor. Am rămas în arcanele ei. I-am spus şi Patriarhului despre îndoielile mele. Ortodoxia este clementă şi răbdătoare. Nu excomunică din rândurile ei, aşa cum fac catolicii cu cei în îndoială. Nu îndrăznesc să spun, ca Andre Maurois: *je suis athee, mais catholique*, sunt ateu, dar catolic, fiindcă nu mă interesează cei 4 evrei obscuri evanghelişti, dar mă interesează biserica unde au oficiat 40 de principi ai bisericii mele, generaţie de generaţie. Eu aş fi mai modest şi aş formula aşa: aş vrea să cred, dar nu pot, aş putea fi ateu, dar nu vreau, fiindcă este prea ieftin, prea ordinar filosofic.

Din acea seară neuitată din Duminica lui Toma Necredinciosul, care a trebuit să-şi pună degetele în rănile Mântuitorului pentru a crede, eu, ucenic umil al lui, care nu mai aveam ocazia sacră a lui Toma, pe care-l prăznuiam, socotesc că am intrat, fără să vreau, în inima maicii Veronica, am căpătat prietenia părintelui Ioan Iovan şi stima fotografului pios.

Am mai avut alt noroc.

Când m-am prezentat la Patriarhie cu scrisorile credenţiale de avocat ales al călugărilor sihastri şi cu împuternicirea maicii Veronica, pentru tratative diplomatice de aplanare şi împăcare definitivă a litigiilor cu cele două mănăstiri, Patriarhul s-a pus luntre şi punte să mă trimită în forme de maximă eleganţă, adică în limuzina sa personală. A cerut autorizarea specială a ministrului Cultelor şi vechiul meu amic Petre Constantinescu-Iaşi i-a dat-o cu dragă inimă. A chemat pe episcopul de Buzău şi pe călugării emeriţi din conclavul său, în frunte cu Cleopa de la Slatina, cu stareţul Daniil de la Rarău, cu Arsenie Athonitul, cu savantul frate Andrei Scrima. S-au formulat

schemele de împăcare şi închidere a celor două procese penibile de la Tribunalul raional Adjud împotriva călugărilor de la Sfânta Mănăstire Sihastru.

Un singur lucru nu mi-a plăcut: insistenţa depusă ca părintele Ioan-Silviu Iovan să plece de la Vladimireşti.

- De ce să plece? Bănuiţi un substrat erotic între el şi maica Veronica?

- Nicidecum.

Eu le-am făcut cu îndrăzneală teoria Erosului platonic şi al simpatiei reciproce necesare până şi între boii care trag la acelaşi jug. Erau de acord ca Sihastrii să plece în echipe la schitul Rarău, să ajute pe stareţul Daniil să-şi construiască noi chilii în lemn, pentru care tocmai primise fabuloasa sumă de 60.000 de lei şi nu avea mână de lucru. Cu această ocazie, învăţau tipicul monahicesc ortodox exact de la ex-marinarul, ex-jurnalistul prins în flagrant delict de luare de bani şantajaţi, Sandu Tudor, care-şi plimbă boema şi *spleenul* cafenelei literare defuncte sub barbă de stareţ, Daniil de la Rarău. Poartă titlul de ieroschimnomonah, prea lung pentru a fi exact. E mereu văzut în Bucureşti la dentist. Are cameră elegant mobilată, cu telefon, la biserica ctitorită de Antim Ivireanu. Schimnicii nu suportă dureri de măsele? Durerile de dinţi sunt într-adevăr atroce. Pe când scriu la acest memorial, nevralgiile faciale nu vor să mă părăsească. Am lucrat în vestă şi în pantaloni de cizmă, confecţionaţi din doc, mi-am scos bocancii şi am lucrat cu picioarele goale la curăţatul şi dezgropatul pogonului meu de vie de la Periş, redat după 7 ani de absenţă, din cauză şi în stare de paragină, de către Şcoala elementară de Silvicultură. M-am adăpostit în chilioara igrasioasă, unde ţineam uneltele viei, din cauza ploilor apriline, şi maxilarele îmi trosnesc de nevralgii, ca viţele uscate şi neadunate astă-toamnă. Un lumbago vrea să-mi bată la uşă. Le suport fără barbă şi fără 60.000 de lei în buzunar... Am exact 5 lei pentru 2 zile. Dar păsările cerului trăiesc şi fără bani. Administratorul şcolii (un fost plutonier major) m-a invitat la ora 5 la dejun, bănuind, după trebăluială, că l-am uitat, ceea ce era exact. O ceaşcă cu lapte, o omletă şi trei cartofi prăjiţi în untdelemn au făcut minuni pentru o zi şi o noapte. Vom mai vedea. Mi-era frică de igrasia odăiţei redate prin contract sinalagmatic solemn. Îngerul meu păzitor m-a ferii de agravarea igrasiei, sub forma directorului-poet Blebea, care m-a poftit să dorm în camera de oaspeţi şi a poruncit un foc straşnic. Râd acum de stareţul ieroschimnomonah Daniil de la Rarău, care nu este nici Daniil, nici Sihastru, ci numai Sandu Tudor de odinioară, rămas fără chilii opulente la Rarău şi cu 60.000 lei în buzunar, dacă nu cumva i-a cheltuit pentru a-şi reface dantura cu aur la celebrul Tessler.

De ce ţineau călugării şmecheriţi la Bucureşti să plece părintele Ioan de la Vladimireşti?

Pentru un motiv foarte simplu: să-i ia locul, să devină şi ei predicatori celebri, uitând că omul sfinţeşte locul. N-au destule amvoane? Dar cine să asculte parascoveniile pretenţioase ale stareţului Daniil de la Rarău, care predică la biserica Antim, în plin centrul Capitalei, şi nimeni nu se emoţionează? L-am ascultat odată şi totul mi s-a părut fastidios şi moftangiu-moftolog, ca şi indigestele sale articole de etică ecleziastică publicate pe vremuri în *Credinţa* stipendiată de biserică şi de un bancher (care i-a furat nevasta), cu redacţia împodobită cu icoane şi candele aprinse şi unde l-a prins parchetul extorcând bani de la I. Tatos, directorul Cooperaţiei, după o suită de articole insidioase. Pe-atunci, poetul jurnalist se plimba şi conducea avionetă şi automobil, personale, din banii cutiei milelor şi punga bancherului care i-a luat, zălog, metresa epatantă, ridicată imbecil la rangul de nevastă.

Aceşti oameni fac caz de moralină în jurul substratului erotic - cum spune fratele Andrei - neconsumat dintre maica Veronica şi părintele Ioan?

Patriarhul, mai naiv, mi-a adăogat: „îi ţin la dispoziţie cameră cu gaze naturale şi cu telefon”. (De ce nu şi cu dame?!).

Am replicat ipocrit:

- Poate îi găsim o nevastă prin Oltenia. Eu am o mulţime de nepoate.

Aveam şi eu nepoate de măritat. Avea şi patriarhul o fiică nelegitimă de măritat, căreia îi dădea târcoale o cimotie de-a mea, fost ofiţer de jandarmi.

Patriarhul Justinian Marina a schimbat realmente itinerarul părintelui Ioan. Fiindcă se apropia vilegiatura, a hotărât să-l aducă abia toamna ca predicator la Patriarhie, iar vara s-o petreacă la mănăstirile olteneşti, unde putea întâlni diverse nepoate. N-ar fi rău să-l însurăm pe acest ieromonah, duhovnic al măicuţelor-fecioare de la Vladimireşti - înalţii prelaţi nu cred în feciorie şi nici în utilitatea castităţii -, să-l silim să-şi treacă doctoratul, să-şi ia parohie în Capitală şi catedră la facultatea de teologie.

Chiverniseala oltenească mi se pare abraşă.

Uneori, socoteala de-acasă a olteanului cobiliţar nu se potriveşte cu cererea şi oferta târgului.

Am plecat cu limuzina, fără nici un angajament scris sau oral, cu dubla ambasadă, cea anterioară, a clienţilor mei călugări Sihastri, afiliaţi la Vladimireşti, cea ulterioară, primită în urma unor tratative de ordin diplomatic şi administrativ.

Limuzina era binevenită, fiindcă înghiţea spaţiile cu uşurinţă, eu am fost şi eram mereu un avocat arhiaglomerat, drumul până la Sihastru era greoi cu vehicule rurale. Din cauza ploilor de april, erau greu practicabile chiar şi cu acest puternic Mercedes-Benz, condus de simpaticul Gheorghiţă.

Mi-am luat şi soţia, pentru a o scoate din toropeala maladivă care o cuprinsese în urma morţii mamei ei şi a uciderii fratelui, într-un sumbru şi mişelnic proces politic.

Nu mai mânca. Nu mai dormea. Lacrimile îi secaseră. Copiii o înconjurau cu toate atenţiile. Ştiam că numai eu am leac pentru aleanul ei. Deşi fuseseră divergenţe mari între noi, cum se mai întâmplă în familiile prea unite, reuşisem mai întotdeauna să fim strâns uniţi, laolaltă în lupte şi suferinţe. Ne certasem ca dracii după 23 August. Moartea lor mă întristase. Iertasem jignirile morale şi dihoniile familiale, dar nu le uitasem. Copiii erau cu inima împărţită în tabăra mea şi în tabăra lor, exact ca şi nevasta. Dispariţia soacrei şi a cumnatului îmi readucea puii sub aripa mea exclusivă, în tihna şi împăcarea mea, în filosofia, etica şi pacea mea care este pacea uitării de sine. Toropeala maladivă a soţiei o înţelegeam, dar nu-mi pria.

Cum s-o readuc la viaţă şi normalitate?

Demult, îşi exprimase dorinţa să ne cununăm religios. Pe vremea noastră, era la modă ca împerecherile legale să se facă, exclusiv, la ofiţerul stării civile. Aveam socru nu prea darnic. N-a insistat pentru efectuarea ceremonialului costisitor religios. După ofiţerul stării civile de la Primăria de Albastru, în Vinerea Paştelui 1932, pe când eram încă ostaş cu termen redus, ne-am dus la prima biserică din apropiere, mireasa a îngenuncheat, s-a rugat fierbinte, eu m-am închinat rece şi, după o frugală colaţiune, am plecat cu personalul ticsit spre luna de miere la Sinaia, la o pensiune sordidă, Manolescu, aleasă de socrul prea chivernisit. M-am mutat urgent la un hotel de lux şi mi-am cheltuit economiile în trei săptămâni, întorcându-mă fără un sfanţ. N-aveam la reîntoarcere nici măcar de săpun sau de pastă de dinţi.

Păstram amintiri dezagreabile începuturilor economice ale căsătoriei mele şi nu i-am iertat niciodată pe socrii mei, care au plecat imediat în voiaj de şase luni în Italia (Taormina, Sicilia), Nisa, Paris şi Londra, pentru a-şi sărbători nu ştiu câte decenii de fericit menaj.

Le-am plătit-o cu vârf şi îndesat, stricându-le planul coabitaţiei în casa lor, cu unica lor fiică, mutându-mă, pe cont propriu şi chirie, în cartierul opus al Capitalei şi neinvitându-i, niciodată, personal, la masă, deşi se invitau destul de des, iar eu refuzând orice invitaţie la ei. Le-am uşurat sarcina, dispreţuitor, preluând şi alte obligaţii pecuniare pe umeri, ştiindu-i cu magnanimitate calculată. Simţeau dispreţul şi eram mulţumit. într-o aparenţă de familie extrem de unită, domnea disonanţa, în afară de menajul meu strict, atât de armonios sub toate unghiurile.

După ce scăpasem de angarale nemeritate, eram ameninţat să suport pierderea mamei copiilor mei şi unica mea prietenă, din pricina unei soacre dezagreabile şi a unui cumnat care-şi urmărise cu obstinaţie, şi fără scrupule faţă de mine, traiectoria vieţii sale politice aventuroase?

Acest lucru nu-l puteam îngădui.

Ca vechi expert în materie psihologică şi tare pe curelele mele, m-am hotărât, oricât de greu mi-ar fi venit după 22 de ani, să utilizez o metodă de terapie infailibilă. O femeie necununată doreşte cununiţa de lămâiţă, chiar şi în ceasul morţii. O femeie nemăritată doreşte mariajul făţiş, chiar pe patul ultimei suflări.

O nuntă în cadru sacerdotal, ca la Vladimireşti, va scoate din toropeală pe fiica şi, respectiv, pe sora celor doi trecuţi în veşnicie, atât de scumpi ei, mie, atât de indiferenţi.

Am parcurs, într-un fiştigoi, drumul până la Vladimireşti, cu limuzina patriarhală. Am anunţat-o pe maica Veronica şi a început feeria. N-am stat decât câteva ore, pentru a le da răgaz să se pregătească. Am plecat cu maşina la tribunalul Adjud pentru studiul dosarului, spre seară urmând să ajungem pe clar de lună la Sihastru.

Măicuţa Tiberiada ne însoţea, ca să ne arate drumul prin Lieşti, spre Adjud, şi apoi spre Ploscuţeni, la mănăstirea călugărilor. Acolo, Tiberiada avea închiovniat un frate de sânge şi câţiva veri primari şi secundari. în aceste două mânăstiri sălăşluiau adevărate dinastii monacale.

N-am ajuns în acea noapte la Sihastru. Ne-a oprit o băltoacă imensă din ploile de aprilie. Ne-am reîntors la Adjud şi am bătut la poarta protoiereului Roman Drug, care a recunoscut limuzina patriarhiei şi pe musafirii ei, dar, preot obez ortodox, nu s-a deranjat să ne găzduiască. Am cinat frugal cu Gheorghiţă, salam cu pâine şi un litru de vin acru. Le-am adus celor două fete pâine albă, fiindcă salamul era suspect verzui şi stomacurile lor prea fragile. Ale noastre puteau mistui şi pietre. Am dormit în maşină somn lin. Maica Tiberiada a dormit alături de şoferul aflat la volan, la o depărtare vizibilă, parcă ar fi avut râie şi păduchi.

Conversaţia cu monahiţa Tiberiada, de-a lungul acestor drumuri, m-a lămurit deplin asupra fenomenului complex, complicat şi atât de graţios al Vladimireştilor.

Călugăriţa credea cu stricteţe în viziunile maicii Veronica, era gata să se jertfească, să-şi verse sângele spre adeverirea profeţiilor ei. Veronica spunea mereu, după viziunile ei, că vede pământul din grădina Maicii Domnului de la Vladimireşti plămădit cu sânge, după care se vor ridica multe biserici şi mânăstiri în jur. A crezut că plămădirea ogorului cu sânge va veni odată cu invazia trupelor sovietice în ţară. A primit ordin de evacuare. Nu l-a executat. S-au pregătit să moară, creştineşte, moarte de martiri. Nu s-a vărsat sânge. S-a tras un foc de armă, care a ricoşat, în iconostas. Cu mult înainte, călugăriţele construiseră un tunel de refugiu, ca la creştinii primitivi, catacombele.

Au intrat înăuntru. După primul iureş, viaţa mănăstirii şi-a reluat activitatea normală. Caii de tracţiune ai călugăriţelor, capturaţi de trupele sovietice, s-au întors nechezând la poarta închisă. Li s-a dat drumul cu urale.

Ziua şi noaptea petrecute la Sihastru au fost ca-n basm.

Şiretul primea apele învolburate ale Trotuşului, pentru a le înghiţi într-un şuvoi sporit, de argint. Primăvara era în toi. Iazul cu peşte ne-a furnizat o ciorbă de faimă mănăstirească, un crap prăjit, şi cucoşul cel mai gras a fost tăiat în cinstea apărătorului unor sihastri împricinaţi de un episcop care ordonase lipsa de apărare. Apărătorul venea acum cu ramura de măslin a împăciuirii şi a benedicţiunii patriarhale.

După vizita de rigoare - *le tour du proprietaire*, făcut în compania chelarului Simion Ovezea - ne-am plimbat, braţ la braţ, ca logodnicii, în cadru feeric. A doua zi, noaptea, trebuia să aibă loc cununia.

Spre deosebire de măicuţa Tiberiada, care avea o credinţă robustă şi un fizic agreabil de ţărăncuţă fanatizată, ierodiaconul Simion Ovezea era o apariţie de intelectual spânatec, cu ochi calzi, umezi şi blânzi de căprioară, cu buze roşii, cu obraji trandafirii, contorsionat şi dialectic, ferm pe credinţa lui, fireşte, şi simţind nevoia s-o documenteze şi s-o discute în contradictoriu!

Nu aveam chef de dispute. îi dam o replică amabil-glumeaţă. înţelegea glumele, cum, îndeobşte, le înţelegeau şi le practicau cu plăcere majoritatea călugărilor de la Sihastru şi a călugăriţelor de la Vladimireşti. Tonul meu preferat de discuţie cu ei, timp de aproape un an, a fost tonul *badin*, tonul jucăuş, stilul înflorat de umor suav sau infantil.

Ne-am aşezat la masa copioasă în doi, după o plimbare lungă, în soare blând şi zefir de primăvară. Nu eram obosiţi. O tihnă mătăsoasă învăluia pereţii albi ai arhondaricului, în camera oaspeţilor de onoare, decorată cu vechi scoarţe. Patul era tare, aşa cum îmi place, fără somieră, cu două saltele subţiri, una de paie şi alta de lână.

Am cinat în prezenţa stareţului bărbos Teoctist, a chelarului ierodiacon spânatec Simion Ovezea şi a monahului Nectarie Cristişor, cu plete blonde şi faţa perfectă de înger căzut din cer, un înger adolescent cu bărbuţă gălbioară. Tonul *badin* şi *cajolat* a continuat. Am băut cu moderaţie un vin rubiniu şi altul de aur, vinuri vechi, cu arome autentice de la buturugă.

La sfârşitul mesei, am mai cerut o bardacă de rubiniu. Ne servise cina un călugăr subţire, şui, cu privire tulbure de Smerdiakov, cu gesturi infinit respectuoase, cu grai abia şoptit. Ne-a adus rapid bardaca solicitată.

Ne-am despărţit, cu salamalecuri, de cei trei conducători spirituali ai obştii de călugări.

Degustam din bardacă, veseli, comentând fizionomiile şi caracterele vieţuitoarelor.

Într-un târziu, a apărut şi călugărul şui aducând cămăşi lungi înflorate de noapte, o garniţă de apă rece, o cană, un lighean, un prosop şi un săpun. Obiectele aveau ceva indecent, vag indecent, fiindcă săpunul, pijamalele şi prosopul le aveam în valiză. Ar fi fost suficientă apa, cana şi ligheanul.

Mi-am strunit gândurile indecente de mire cu vechime (aflaseră de la maica Tiberiada de cununia proiectată la Vladimireşti), când am fost izbit de plecăciunea adâncă a călugăraşului şui, care s-a izbit cu fruntea de podeaua ceruită proaspăt şi a oftat:

- Iertare!

Ne-a emoţionat adânc umilitatea lui ieşită dintr-un trup tânăr, virginal, cam şui şi - poate - obsedat de ceea ce va urma în noaptea prenupţială, cu bărdaca de rubiniu în faţă. Ne-am dezbrăcat şi am stins lumina lămpii de gaz. Am reaprins-o după o pauză mai îndelungă, să-mi aprind ţigara de la lampa de gaz (una din voluptăţile mele de înveterat fumător) şi să-mi continui sorbiturile de rubiniu.

Dimineaţa, ne-am sculat devreme, aproape nu dormisem, în cântat de mierle şi de privighetori.

Am asistat la utrenie.

Am dormit câteva ore, până la dejun. Apoi, plimbare în grădină şi odihnă.

Spre seară, am pornit de la Sihastru, cu maşina, să celebrăm cununia religioasă la Vladimireşti. Tovarăşa mea de viaţă dormea somn lin. Simţeam că o readuc iarăşi la viaţă, cu dragostea sporită prin spor de dragoste. Am continuat conversaţia pe şoptite cu Tiberiada. Am adormit şi eu, spre a fi odihnit pentru ceremonialul nocturn al cununiei religioase.

Ne-am trezit la poarta Vladimireştilor.

Totul fusese pregătit minuţios de maica Veronica. Observase că eu nu port verighetă. O aruncasem în Marea Neagră, cu zece ani în urmă, cu prilejul dihoniei familiale provocată de soacră. N-am mai vrut să-mi cumpăr alta. Cadourile, lumânările, costumaţia, ospăţul, nimic n-a fost uitat.

Eu alesesem naşă pe maica Veronica şi hotărâsem ca naş să-mi fie Gheorghiţă, şoferul. Maica Veronica a hotărât altminteri. Gheorghiţă va fi martor de cununie şi părintele Ioan va fi naşul. Maica Veronica avea simţul şi ordinea rangurilor. Nu m-a *blessat* argumentaţia ei: un doctor şi o intelectuală, fiică de scriitor celebru, nu pot avea ca naş un şofer. De ce nu? Nu se cade! A închis discuţia, mi-a dat braţul şi m-a condus la altar.

Asistasem la cununii de nenumărate ori în calitate de naş. Sunt de profesiune naş, în principal; în secundar, avocat şi *in tertio*, publicist (lapte acru-n călimară...).

Corul călugăriţelor de la Vladimireşti, bucăţile muzicale special alese, tainica ceremonie nocturnă, fără copii, fără rude, fără prieteni, fără cunoscuţi anosti, cu firitiseli de rigoare şi complezenţă, singurătatea cuplului nupţial într-un mediu abia cunoscut, dintr-o mănăstire deja celebră a ţării, florile împrăştiate cu bogăţie într-o primăvară bogată în apă şi căldură, bolta bisericii şi bolta înstelată în regiune de şes, discursul cald şi uman al duhovnicului mănăstirii pentru un mire încăpăţânat atâţia ani şi mireasă supusă, urarea de sănătate pentru copiii odrăsliţi, buna mea dispoziţie, aş putea zice infernala mea euforie, ospăţul îmbelşugat, cămaşa de noapte înflorată pentru mire şi cămaşa de mătasă, special pregătită pentru mireasă, ţesută de mâinile harnice ale măicuţelor, totul a creat un cadru familial intim, ceva din o mie şi una de nopţi, din splendoarea nunţilor de odinioară, când actul unirii pe viaţă avea ceva sacru, indelebil şi de o valoare inestimabilă.

Am ştiut că, din acel moment, am câştigat partida familială, mi-am trezit din moarte pe mama copiilor mei.

Ce-am pierdut?

Reputaţia de spirit liber, nelegat de prejudecăţi şi tradiţii? N-am prejudecăţi, dar am respectat tradiţiile până la o iotă, toată viaţa. Nu mi-am permis nici o inovaţie în viaţa mea intimă, în calendarul cotidian. Nu mi-am îngăduit să schimb ceea ce mi-a venit de la strămoşi, ca morală şi cutumă, fie culinară, fie de alt ordin înalt sau gospodăresc.

Ideile?

Ah, ideile sunt mai rău decât cămăşile. Când cămaşa se rupe, o arunci. O idee inadecvată te sugrumă, până să te hotărăşti s-o arunci la lada cu gunoi.

Grădina Maicii Domnului şi paraginile

Sihastrii şi grădina Maicii Domnului de la Vladimireşti sunt orice, afară de paragini. Sunt mici aşezări gospodăreşti. De ce?

Când priveam paraginile sub capitalism, spuneam: nu sunt de vină oamenii, ci sistemul social-economic de producţie, circulaţie şi repartiţie a bunurilor. Eram sociolog.

Când privesc paraginile sub socialism, sunt înclinat a spune: nu este de vină sistemul, ci oamenii. Am devenit biolog.

Când îndrăznesc a spune: „oamenii ar trebui ameliorați”, devin pedagog şi moralist.

Cum pot fi oamenii ameliorați? Prin iniţiativa egoismului individual, ca sub capitalism, prin crearea omului de tip nou, ca în comunism? Am văzut ce pot da aceste sisteme. Au limite fireşti, incluse în sistemele respective.

Ameliorarea omului se face numai apăsând pe resortul moral şi metafizic.

Halucinaţia interioară îi conduce pe oamenii de creaţie, nu numai artistică sau filosofică, o, nu, ci chiar pe muritorii de rând, buni gospodari. Tânjală şi Tândală n-au halucinaţii constructive sau creatoare, nici nu se vor realizaţi. Ei dormitează ca bălţile stagnante, tulburi şi înmâloşate, reflectând albastrul senin sau furtunile cu trăsnete şi fulgere, dar mereu tulburi şi mâloase. Sunt cota perdiţiunii oblomoviene, rata Neantului economic şi vital, deşeurile organismului comunitar.

Nu-l vorba de ei. Este vorba de tipul mijlociu pe care lucrează statistica. Aici este dezastrul, când se cuibăreşte drept halucinaţie interioară o idee otrăvită sau putridă, o oblomovcină înmâloşată sau un pezeventlâc bizantin.

Nu am găsit nimic mai imoral şi mai depresiv decât aforismul răspândit, că cine munceşte nu are timp să câştige. L-am experimentat pe pielea mea. Se trăieşte mai comod din expediente, din ciubucuri, din combinaţii, din împrumuturi nerestituite, din bugete aleatorii. Acest pezeventlâc economic, cu rădăcini într-o idee-forţă a unei amoralităţi patente, a fost şi a rămas dezastrul ţării mele.

Într-o ţară de curve, de femei şi bărbaţi divorţaţi, de amanţi şi amante perfecte, maica Veronica a avut îndrăzneala să predice şi să fundeze o mănăstire de fecioare, iar la Sihastru au intrat teologi virginali şi - în orice caz - predicând castitatea călugărilor, în mod public şi particular.

Într-o ţară de cocote şi Don Juani, maica Veronica a predicat inhibiţia, abţinerea şi reţinerea sau perfectarea instinctului celui mai tare al omului în formele tradiţionale ale familiei legale şi morale, predicând moralitatea pentru ambii parteneri, pentru a rodi odrasle sănătoase şi cuminţi.

Este o banalitate?

Fireşte că este o banalitate. Societatea nu trăieşte din paradoxuri, ci din platitudini nemuritoare.

O mănăstire de fecioare, prima mănăstire de fecioare din România, era o pildă care însemna - prin consecinţe logice implicite şi implacabile - scoaterea din viaţa publică a doamnei Elena Lupescu, a miniştrilor cu două neveste notoriu legitimate - gen Dr. Petru Groza, M. Ralea -, a Anei Pauker cu multiplii ei bărbaţi legitimi şi nelegitimi, curmarea imoralităţii din viaţa publică şi privată. Știu că este greu. însemna, în orice caz, lipsa de afişaj, izgonirea imoralităţii în tainiţe şi cotloane, eliminarea lui Constantin Tănase din cap de afiş al teatrului şi al vieţii publice româneşti.

14 aprilie 1955

Ideile de bază ale Vladimireştilor:

1. Mănăstire de fecioare,

2. Creştinism primitiv, adică arzător,

3. Deasa împărtăşanie,

4. Spovedania colectivă, corolar al pedepselor uşoare, dacă omul se împărtăşeşte (eucharistia),

5. Proscomidii-agneţ (adversarii),

6. Munceşte şi te roagă (benedictini).

Precursori

1. Oastea Domnului,

2. Tudor Popescu,

3. Petrache Lupu de la Maglavit,

4. Sectanţi,

5. Martin Luther,

6. Eterna bătălie dintre clerul de jos şi clerul de sus.

Sediul

1. Sfânta Mănăstire Sihastru,
   a) Părintele Ioan-Silviu Iovan, metanie de Sihastru,
   b) Maica Veronica (prima vedenie la Buciumeni, metoc de măicuţe),

2. Glorioasa Mănăstire Adormirea Maicii Domnului de la Vladimireşti.

EPISTOLĂ DE LA PERIŞ (NETRIMISĂ) DESPRE „FENOMENUL" VLADIMIREŞTI

Maglavit şi Vladimireşti

Periş, 14 aprilie 1955

Scumpe amice,

Ai auzit şi tu, la Sibiu?

Mă întrebi despre maica Veronica, despre Vladimireşti şi despre soarta Sihastrilor?

Stau de două zile, amărât, în raiul meu terestru şi părăginit de la Periş, pe care am fost obligat să-l preiau prin adresă oficială încă de astă toamnă, când mă plimbam ca Vodă prin lobodă între Sihastru, Vladimireşti, Bârlad şi Bucureşti.

Am fost dat afară din avocatură.

Şcoala medie tehnică de silvicultură nu mai are nevoie de trandafirii mei (câteva sute), fiindcă s-au sălbăticit în 7 ani, de când a intrat aici, pe temeiul lui *jus occupandi*. Trandafirii au ajuns măceşi ordinari. Şcoala silvică nu mai are nevoie nici de aleile mele de brazi, care s-au uscat şi au mai rămas câteva boschete cu smocuri jalnice. îţi aminteşti de brazii mei argintii? De muzica lor cerească în vijelie şi crivăţ, când deschideam fereastra bibliotecii? Bradul carpatin transplantat la câmpie rezistă şi devine centenar, cu o condiţie: să-i torni câteva găleţi cu apă la rădăcină pe călduri, de Sf. Petru, de Sf. Ilie şi de Sf. Măria. Are nevoie de aceste ingrediente acvatice, ca să înfrumuseţeze şesul şi să-ţi dea muzica divină pe care ai apreciat-o în toiul crivăţului şi în timpul vântoaselor din noiembrie şi decembrie, atât de violente pe câmpia noastră, când ieşeam din sufrageria caldă, ca să ne facem promenada filosofică. N-o făceam pe sub platanii lui Akademos, ci pe sub brazii argintii, printre nuci, în vie şi în livada de cireşi, peri, duzi şi pruni *renclozi*. N-au mai rămas decât trei nuci şi puţini din sutele de vişini, cireşi de mai,

meri vărateci, peri pergamuti şi pruni renclozi, care au fost tăiaţi şi băgaţi pe foc, fiindcă aceşti pui de silvicultori n-aveau combustibil. Să mă supăr? Doamne fereşte! Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat! Brambureala valahă nu mă mai enervează. O să aduc elevi şi profesori de la *Viana* sau de la Berlin, unde am fost colegi.

În locul aleilor cu brazi, am plantat 40 de cuiburi cu nuci. Nu va mai fi brădet, ci nucet. Evident, dacă nu vor fi ciuguliţi de curcile administratorului. Găina strică floarea şi curca nucul fraged. Când vor creşte nucii, din fructele alese cu grijă şi aduse în săculeţe tocmai de la Panciu? Profesorii de silvicultură mă ironizau discret. Le-am zis: eu sunt călător de cursă lungă într-o viaţă scurtă. Şi ce? Punem viţă şi bem vin? Nu se face nimic fără lacrimi şi sudoare.

Am vărsat o lacrimă discretă, când mi-am văzut paradisul în paragină, după o absenţă forţată de 5 ani. Acum, în al 7-lea an, vărs sudoare spre refacerea lui. Vinul este laptele bătrânului. Constat că munca în vie este treaba tinerilor cu muşchi şi forţă. Eu am trecut jumătatea de secol. Habar n-aveam de meşteşugul manual viticol. Am crescut 15 vacanţe şcolare estivale într-o covercă, în via paternă olteană, cu nasul în cărţi. Mi-am cumpărat şi mi-am pus şi eu vie după pilda părinţilor. Dovadă că am acest pogon, căzut ca o mană cerească în sărăcia mea cumplită de avocat provizoriu suspendat, et...*il n'y a que le provisoire que dure, mon ami*! Ei bine, până în ultimul timp, eu n-am îngropat şi nici n-am dezgropat o vie. Ştiam cum se taie joardele, că se îngroapă, se dezgroapă, se stropeşte, se arăceşte, se copilează la date fatidice. N-am pus mâna până în ultimele 48 de ore. Sunt frânt de oboseala dezgropatului, degetele mă ustură, şalele mă dor, mi-e bine, totuşi, fiindcă am lucrat pe jumătate gol în soarele aprilin şi în zefir de primăvară, dar îţi jur, vinul este laptele nostru, al oamenilor maturi şi al bătrânilor, însă munca aparţine, de drept, tinerilor sprinţari, fetelor zglobii şi chiar copiilor între 8 şi 14 ani. Nu-l pentru noi!

Am dezgropat la vie şi m-am gândit tot timpul la Vladimireşti şi la călugării vladimirişti, la clienţii, pacienţii, prietenii şi puişorii mei de la Sf. Mănăstire Sihastru, lăsaţi de izbelişte, fără apărare, fără sfat juridic faţă de autorităţi, în prigoană şi dezolare.

Prin faţa ochilor, mi s-au perindat tot timpul muncii maica Veronica, stareţa stavroforă a Vladimireştilor, măicuţa Micaela Nicoară (substareţa atât de venerabilă sub toate raporturile), maica Teodosia (bibliotecara atât de cultivată, care confecţionează agreabil piese în genul Claudel şi Giraudoux, adaptate pentru păţaniile lor, traduce în versuri valahe din greceşte şi latină), scumpa mea Tiberiada (ţărăncuţa fanatizată), frumoasa Fevronia şi - fireşte - duhovnicul şi predicatorul de la Vladimireşti, ieromonahul Ioan-Silviu Iovan, prietenul şi duhovnicul sufletului meu din ultimul an.

De două săptămâni, m-am gândit mereu la stareţul celei de-a doua mănăstiri înfrăţite, bărbos şi pletos argintiu, iubitul meu Teoctist (cu sănătatea atât de firavă), la ierodiaconul Simion Ovezea, la Nectarie Cristişor, la pictorul enigmatic şi talentat, aciuiat acolo, şi la soborul mănăstirii de la Sf. Sihastru, la peisajul magnific de la confluenţa Trotuşului cu Şiretul, unde este aşezată mănăstirea ctitorită de Hatmanul Şendrea.

M-am gândit şi mă gândesc mereu şi la duşmanii lor ierarhici: la Patriarhul Justinian Marina, fostul meu prieten, la Dr. Antim, Episcop de Buzău, permanent duşman, la liota de vicari episcopali şi patriarhali ca Bogoe, Teoctist Botoşăneanu şi Nica, la liota de călugări şmecheriţi în Bucureşti, ca fratele Andrei, la poetul Sandu Tudor, actualmente stareţul Daniil de la Rarău, la fonful pitoresc Cleopa şi la şoricelul gălbui, Arsenie Athonitul, cu o voce mieroasă şi maniere tandre. îi ştim pe toţi, i-am văzut pe toţi, le-am drămăluit sufletul la miligram şi burţile la chintale.

Eu sunt cronicarul juridic al epocii mele şi comentatorul de suflete.

Printr-o bizară coincidenţă, am fost prieten sau adversar, în 25 de ani, cu ceea ce se cheamă elita intelectuală a României, după un îndelung *sejour* la cinci universităţi europene, care mi-a dat blazon. Le cunosc meandrele, gusturile, ambiţia şi am căpătat o oarecare dexteritate în descifrarea mobilurilor.

Prin faptul că am exercitat intens meseria de jurnalist timp de cinci ani şi apoi am intrat cu viteză sporită pe arena avocaturii, până la suspendarea recentă, de la 9 martie 1955 (am scăpat cu o pledoarie 11 oameni de la moarte), cu un intermezzo de 5 ani în puşcării (unde m-am purtat tot ca apărător), intermezzo dăruit de cei 1.000 de inşi pe care i-am scăpat de la moarte între 1938 - 1944, prin atâtea stranii circumstanţe pe care le-am creat sau mi s-au creat, nu-mi rămâne decât să consemnez cu exactitate cronica vremii mele.

Poate voi muri. îţi trimit epistole documentare, aproape un jurnal intim. N-aş vrea să se piardă aceste file cu fenomenul Vladimireşti. Cunosc prea bine fenomenul, tărăşenia, peripeţiile şi tratativele cu vladimiriştii, am fost chiar în miezul lucrurilor până la declanşarea tragediei de la 30 martie 1955, care s-a soldat cu arestarea maicii Veronica, a Micaelei, a părintelui Ioan, a jumătate din călugării sihastri şi a tuturor credincioşilor care au îndrăznit să calce în aceste mănăstiri ciumate.

Predoslovie

(promenadă prin „grădina Maicii Domnului" de la Vladimireşti)

Et in Arcadia ego.

Şi eu am trecut prin grădina Maicii Domnului de la Vladimireşti, am fost timp de un an încheiat oaspetele de onoare, des chemat, al călugărilor de la Mănăstirea Sihastru, comuna Ploscuţeni, raionul Adjud, regiunea Bârlad, în calitate de avocat ales al lor şi al călugăriţelor-fecioare din Mănăstirea Maicii Domnului, raionul Lieşti, cătunul Vladimireşti, regiunea Galaţi, în calitate de prieten al lor.

Aceste două mănăstiri sunt înfrăţite prin spirit şi sânge.

Duhul întronat este duhul maicii Veronica.

Sângele comun curge în vinele călugărilor şi ale călugăriţelor, fiindcă sunt fraţi, surioare, veri, verişoare şi alte cimotii până într-a şaptea spiţă, din Moldova de Jos, unde se ţine o heraldică amănunţită şi un almanah Gotha, de bizară factură ecleziastică. Avem de-a face cu adevărate dinastii monacale. De-altminteri, ţăranii moldo-valahi apreciază biologia şi se interesează superlativ de problema înrudirilor prin sânge, prin căsătorie (sământă) şi prin afinitate spirituală (năşitul), care fac obiectul conversaţiilor lor cotidiene, alături de vreme, vite şi recolte. Biologia umană, zootehnia, agricultura şi astronomia sunt cele patru coordonate ale conversaţiei ţărăneşti. Despre politică au dictoane precise, ca: vin ai noştri, pleacă ai noştri, schimbarea domnilor, bucuria nebunilor, şi alte proverbe mefiante.

Eu nu sunt moldovean. Sunt din Oltenia. Am chiar o uşoară reţinere pentru această regiune. Un moldovean oricât de tânăr este pentru mine un *Moş-Lasă*, toţi suferă de *lasă-mă-să-te-lăsăm*. Stilul încet de muncă, nesfârşitele taclale, vicleniile politicoase, teama de răspundere, atacul permanent pe linia maximumului de beneficii cu minimumul de efort şi cu risc acoperit, dulcegăria poetică, eminescianismul, arta culinară prea dezvoltată, cu păduchi abundenţi în ţoale şi cu zaplazuri în coate, iată atâtea racile care mă enervează de la vârsta de 12 ani, de când cunosc Moldova, până astăzi, când am depăşit jumătatea de veac. Am început cu Bârladul (9 luni), cu mizeria exantematică dorohoiană în 1917, cu Iaşiul (în 1918), cu soacra şi socrul, profesor moldovean, cu clientela avocaţială cernăuţeană, ieşeană şi acum, cu aceste două mănăstiri din Moldova de Jos, care totalizează 346 de vieţuitoare (46 de călugări şi 300 de călugăriţe).

Eu nu sunt avocat după tipic bucureştean sau, Doamne fereşte!, moldovean, să iau banii clienţilor cu minimum de efort. Sunt oltean - cobiliţar, adică maximum de efort cu maximum de beneficii. Până la introducerea tarifelor obligatorii prin colective, nici nu luam bani oamenilor, dacă nu le câştigam procesele. Făceam pariuri cu clienţii pe care îi selecţionam. Nu luam orice putregai, să-l prezint basma curată în faţa judecătorilor, care erau colegii şi prietenii mei de generaţie şi de muncă. Pierdeam procese, dar mai puţine decât alţii, fiindcă le selecţionam şi depuneam memorii amănunţite şi docte.

Mă plictisisem de atâta savantlâc, dar făceam, ca belferii, educaţia judecătorilor şi.. *repetitio est mater studiorum.*

În loc să se ia la harţă cu mine, judecătorii preferau să achite, fiindcă-mi cunoşteau metoda şi sita deasă. Nouăzeci la sută din plângerile penale se clasau în epoca 1933 - 1944. Aveam câmp larg de lucru cinstit şi hărnicie cobiliţară.

Când am intrat în procesele de caterisire, evacuare şi port ilegal de uniformă ale acestor mănăstiri, eram sigur de câştig. Aveam textul constituţional al libertăţii cultelor şi sondasem, în şedinţa anuală de la 6 - 12 iunie 1954, Sfântul Sinod, forul tutelar suprem, singurul care poate schimba sau desfiinţa o mănăstire.

Sfântul Sinod s-a pronunţat în sesiunea anuală pentru *status quo*. Eram sigur că, până la 12 iunie 1955, nu li se va întâmpla nimic.

Procesele Sihastrilor începuseră în aprilie 1954. Le-am amânat intenţionat până după şedinţa Sinodului din iunie. In noiembrie 1954, am şi împăcat pe Episcopul Dr. Antim (care conducea atacul în faţa instanţelor judecătoreşti, sub sugestii neclarificate, din umbră) cu o delegaţie de călugări răzvrătiţi şi răzvrătitori de la Sihastru, veniţi în frunte cu maica Veronica. I-am trimis la Buzău, să-i sărute pulpana, să le dea benedicţiunea, uitarea şi împăcarea. Am numit acest episod la pupătura generală, spre hazul delicios şi general al măicuţelor din soborul vladimirescian.

Cu aceste prilejuri, derivate din două acţiuni judiciare întortocheate, de împăcare, prin retragerea plângerilor şi câştigare de timp, de pledoarii la şase termene în faţa tribunalului raionul Adjud şi a tribunalului regional Bârlad, de vizite de curtoazie şi de chemări la sfat, am putut să mă plimb în voie prin incinta Sfintei Mănăstiri Sihastru şi prin grădina Maicii Domnului de la Vladimireşti.

Cum aş putea nega că aceste plimbări nu mi-au procurat mari bucurii? Cum aş putea uita vecerniile şi utreniile solitare sau cu însoţitori-îngeri prin livada Sihastrului şi printre florile Vladimireşti lor?

M-am plimbat opt semestre pe *Unter den Linden*, la Berlin şi un semestru în *Bois de Boulogne*, la Paris. Aproape un semestru am fost pe *Neckar*, la Heidelberg şi altul, în grădina engleză de la Munchen. Cunosc Roma, Neapole şi insula Capri. Am fost câteva veri pe coasta de argint a Balcicului.

Câteva luni am făcut promenade cu soţia în pădurea vieneză.

La Bucureşti, deşi aveam casă proprie comodă, lângă Tribunal (sediul meseriei), m-am mutat cu chirie la Şoseaua Kiseleff, acea şosea cu tei, cântată de Valery Larbaud într-un poem de neuitat.

Cu poeţii N. Milcu şi Radu Gyr, trăgeam la fit în clasa a VIII-a de liceu, ca să-i citim pe Baudelaire, Bacovia, Arghezi şi Mallarme în parcul Romanescu din Craiova, incontestabil cel mai frumos parc orăşenesc al Europei.

Iubesc grădinile, podgoriile, parcurile, şesurile, livezile, florile, iarba, în genere, lumea vegetală.

De când cunosc oamenii, iubesc mai mult animalele domestice şi sunt gata să îmbrăţişez fiarele. Nu suportam pisicile. Acum iubesc şi tigrii, dar nu pe *homo valachicus* din clasa dominantă a tuturor regiunilor, această sinistră mixtură de levantin occidentalizat, de bizantin caricaturizat şi de mojic felon. Se pot schimba sistemele. Cutumele rămân, cu oameni de aceeaşi fizionomie şi mizerabilă plămadă biologică.

Era firesc să mă plimb prin incinta Sihastrului şi prin grădina împodobită cu flori şi vegetale a Maicii Domnului de la Lieşti, fiindcă la călugării de la Ploscuţeni am găsit un cadru natural de basm, iar la Vladimireşti o feerie feminină, flori, flori şi iarăşi potop de flori, exprimând curăţenia fecioarelor şi hărnicia lor benedictină.

Cum să nu mă plimb atât de des, cu orice prilej care mi se oferea?

Eram găzduit şi dormeam atât la Sihastru, cât şi la Vladimireşti, ca arhiepiscop judiciar, acolo unde dormeau numai episcopii, mitro-poliţii şi Patriarhul, în vizitele lor canonice. Eu eram decretat, dintru început, arhiepiscop judiciar, în calitate de avocat *ales* de Capitală, după ce fugiseră toţi avocaţii de Adjud. Nu fugiseră de proces şi răspundere toţi avocaţii din Adjud, la ordinul protopopului Roman Drug, în cârdăşie cu vicarul Bogoiu şi la sugestia episcopului Antim? Eu nu fugisem, eu nu dau bir cu fugiţii, eu n-am factură de dezertor.

Eu nici nu sunt avocat propriu-zis. Eu sunt apărător. Un ostaş îşi apără patria cu pieptul său, la rigoare. De aceea a îmbrăţişat cariera armelor şi s-a făcut ostaş. Eu sunt apărător prin voinţă neclintită şi la liberă alegere, într-o liberă profesiune, deci îmi apăr clienţii cu mintea, sufletul, onoarea, averea, libertatea şi chiar cu trupul meu, ca un ostaş judiciar adevărat. Sunt mai mult decât un duhovnic, căruia oamenii în suferinţă îi încredinţează secretele, suspinele şi aleanurile. Sunt mai mult decât un medic, care se ocupă de beteşuguri trupeşti. Eu apăr onoarea, averea şi libertatea cetăţenilor. Le aplic doftoria mea profesională, dar trebuie să-i apăr cu riscul meu, fiindcă sunt duhovnic-ostaş, plec cu clientul la bătălie şi nu-l pot părăsi, dacă ştiu că are dreptate. Nu-l las nici la înfrângere. Continui cu memoriile şi memorialistica pentru graţiere, amnistie, revizuire, cereri de îndreptare, ca un medic adevărat, care, pe lângă riscul molipsirii de maladii, îşi urmăreşte pacientul până la restabilirea lui completă, învăţându-l să prevină reşutele, complicaţiile şi derivaţiile maligne.

Hazardul a vrut ca, de un sfert de secol, să pledez cele mai complicate procese ale epocii.

M-am ales cu Neantul (puşcăriilor) şi cu credinţa în forţele oarbe telurice, pe care le disprețuiesc cu toate fibrele fiinţei mele. îmi dau seama de legea de aramă a Hazardului care ne prezidează, ne încoronează sau ne încondeiază.

În puşcării, mă porecleau Mandarinul. Am purtat cu orgoliu acest nume, ca un bâtlan prin smârcuri, cu capul sus, plesnind Ia căpăţână broscoii şi şerpii.

La Sihastru şi la Vladimireşti am primit denominaţiunea de Călugăr Alb şi am luat - în glumă şi figurativ - metanie la Sfânta Mănăstire Sihastru.

La Sfânta Mănăstire Sihastru a mai luat metania şi ieromonahul Ioan-Silviu Iovan, predicatorul şi duhovnicul de la Vladimireşti. Tot acolo a fost călugăr o singură zi nenorocitul de profesoraş de liceu brăilean, Dr. Antim Angelescu, pentru a se sui pe scaun episcopal, fără trepte pregătitoare, fără post îndelungat, fără rugi.

La vârsta de 16 ani, maica Veronica s-a dus la metocul călugăriţelor de la Buciumeni, la câţiva kilometri de Sihastru. Acolo a avut una din primele chemări şi îndemnuri pentru a întemeia o mănăstire a călugăriţelor-fecioare.

Abia după două decenii de viaţă curată, la 36 de ani, petrecuţi în post şi rugăciuni, a ajuns exarha plaiurilor Moldovei de Jos şi va fi curând figura centrală a ortodoxiei româneşti.

Pădurea legendară a hatmanului Şendrea, aşezarea pe înalta colină care domină Şiretul, apele învolburate ale Trotuşului, depărtarea de 20 de kilometri de mizerul târg moldovenesc Adjud, dotat cu cale ferată, satele molcome ca Homocea, Ploscuţeni şi Argeaua, aşezate la poalele Sihastrului, fac din această mănăstire străveche un loc predestinat de reculegere în basm şi nemurire. Grijile lumeşti de fiecare zi cad ca zdrenţele de pe tine, când intri în baia Şiretului. Am bătut şi pe jos aceste drumuri: o dată, în tovărăşia călugăraşului Nectarie şi a secretarului meu Emil, altădată, singur. Era vară şi cald. Am lepădat straiele pe prundiş şi am înotat cu Emil, voiniceşte, în apele cântate de Sadoveanu. Pe albia lor, printre răchită şi plopi, tăiam drumul şi ajungeam la colina pe care o învingeam pieptiş, cu un cord lezat de hepatita infecţioasă, de puşcării famelice recente. Nu simţeam cordul. *Susum cordum*!

Acolo mă aşteptau 46 de călugări blânzi, care tresăltau de voioşie, amabilitate şi bunăcuviinţă. Presarăm glume şi diatribe de pamfletar veninos la adresa adversarilor şi le îndulceam viaţa cu câteva versuri eminesciene sau din limbi străine. Recitam:

O, temps, suspend ton voi et vous heures propices, suspendez votre cours!

(Lamartine)

Sau:

Verweile doch, du bist so schon!

(Goethe)

Spoream feeria cu lirica mea laică, nu deranjam feeria naturală a locului de reculegere şi meditaţie ales de hatmanul Şendrea, nici nu mă atingeam de fervoarea mistică a locatarilor. O ascultam în tăcere, blândeţe, toleranţă şi în plăcerea suavă a dorinţei comprehensiunii plenitudinare. Cum să nu-ţi placă, atunci când vezi călugări şi preoţi care cred cu adevărat în Dumnezeu, în Fecioara Măria şi în Mântuitorul Lumii?

Eram sătul până în gât de preoţi pehlivani care nu cred în adevărurile dogmatice ale bisericii, de avocaţi care nu cred în Dreptate, de judecători care ascultă numai de injoncţiunile de sus şi niciodată de textele vizionate cu propriii lor ochi, cu mintea şi conştiinţa lor, de pedagogi pe care îi plictisesc copiii şi, pentru o leafa mizeră, se răstesc la ei, de miniştri care fug de răspundere şi vor numai fotoliul, de medici care nu dispreţuiesc argintii şi dispreţuiesc bolnavii, de agricultori leneşi, de universitari inculţi, de artişti fără focul sacru şi de gâlma generală valahă.

Aveam în faţa mea teologi mistici, primul grup de teologi mistici români. Cunoscusem oameni evlavioşi, ca tatăl meu, care avea o fierbinte credinţă în Dumnezeu şi în Maica Domnului, practica milostenia suculentă în taina tainelor.

Cunoscusem dogmatici ortodocşi din disperare metafizică şi anarhism social-stirnerian, ca Nae Ionescu (în fond, elevul lui Erich Muhsarn, pe care l-a caricaturizat în *Roza Vânturilor*).

Cunoscusem profesori de apologetică creştină, ca Nichifor Crainic, şi încă foarte bine, adică în redacţia unei reviste (loc comun de muncă), în cârciumă (loc de ospăţ), în tribunal (i-am fost apărător) şi în puşcăria Aiudului (loc de verificare a virtuţilor creştine, de răbdare, eroism, dragoste şi nădejde).

Îl cunoscusem foarte bine pe Sandu Tudor, stareţ la Rarău.

Cunoscusem episcopi şi mitropoliţi, în intimitatea cancelariilor şi a ospeţelor.

N-am fost prieten şi nu m-am certat dramatic şi strict principial cu Episcopul Comşa al Aradului? Nu mi-a scris o patetică epistolă, prin ziarul *Universul*, în 1931?

Cunoscusem şi un patriarh, pe Justinian Marina, mai bine nu l-aş mai fi cunoscut!

Din cohorta şi liota de teologi valahi pe care i-am frecventat, rareori mi-au inspirat încrederea precisă, că ei, personal, cred în Dumnezeu, în Christos, în Sfântul Duh şi în Fecioara Măria. Puteau fi, mai degrabă, filosofi, filosofi ştiinţifici, moralişti de tip francez, literaţi prestigioşi, filosofi germanici cu tendinţe valahizante şi maniere idem, puteau fi orice, în afară de teologi creştini, care să creadă în tipicul bisericii mele străbune şi a confesiunii noastre.

De trei decenii, eram întristat în sinea mea pentru acest domeniu părăginit, pângărit şi infertil. îmi spuneam tainic, în orele de melancolie şi disperare metafizică:

- Nu cumva biserica mea nu mai poate da mlădiţe noi, nu cumva a ajuns o păstaie goală fără boabe, o formă venerabilă fără conţinut real? Şovăielile, pesimismul patetic, lacrimile mele interioare interminabile îşi au izvorul în această cruntă disperare şi dezamăgire asupra substanţei mele şi a semenilor mei.

Iată că, în faţa mea, la Sihastru şi în Grădina Maicii Domnului, se prezentau 46 de călugări şi 300 de călugăriţe care credeau sincer, real, autentic şi plenitudinar în Divinitate.

Cum să nu-l iubeşti? Cum să nu-l apreciezi? Cum să nu nădăjduieşti în rodnicia spirituală a ţării tale şi a ta proprie? Poate exista un gânditor sau un artist detaşat de placenta sobornicească în care s-a născut, vieţuieşte şi rodeşte? Pauperitatea ţării este pauperitate individuală. Infertilitatea ogorului natal este sterilitate personală.

Eflorescenţa creaţiei de toate soiurile fără căldura dogoritoare a credinţei nu se poate realiza solitar. Nu mă refer numai la credinţa religioasă, care este, firește, *nisus formativus*, prin adiacente şi chiar prin opoziţia contrariilor, mă refer la credinţa de orice categorie, credinţa în bunătatea sau răutatea omului, credinţa în meserie, ieşirea din toropeală animalică prin elan spiritual constructiv, elanul nădejdii, elanul dragostei, elanul afirmaţiei sau chiar elanul negaţiei. Zeflemeaua naţională, scepticismul caragialian şi caragialesc, *lasă-mă-să-te-lasismul*, lipsa de efort şi *mefienţa* generalizată de la ruralul pălmaş, cu greieri care-i cântă în tălpile nespălate şi crăpate, până la pumnii grăsuni, gelatinoşi ai domnului Mişu D. Ralea - această atitudine în faţa vieţii şi a lumii, de dezerţiune şi răceală egolatră, mă indignează, mă izolează de trei decenii, în mijlocul patriei mele. Egolatria duce la egolatrină, după cuvântul memorabil al lui Leon Bloy.

Privata naţională în care ne învârtim, fără să ne mai supere, constituie durerea mea cea mai intensă de vieţuitor al acestei ţări, obligat să gândesc, să-mi scriu cărţile, să-mi fac pledoariile, să-mi cresc copiii şi nepoţii, să-mi vizitez amicii, într-o atmosferă morală şi spirituală pestilenţială. La Roma se afla *cloaca maxima*. Marea cloacă s-a mutat de mult la Bucureşti, de când la Bucureşti nu mai răsare soarele românismului, cum spuneau ardelenii mari, de când la Bucureşti nu mai creşte iarba omeniei, o vegetală atât de răspândită odinioară în toate colţurile ţării şi care - slavă Domnului! - n-a fost extirpată de pe plaiurile natale.

La Bucureşti, a fost selecţionat şi purtat în triumf timp de 25 de ani, ca academician, politician şi literator, Mihai D. Ralea, în locul lui Constantin Stere sau al lui Nae Ionescu, au fost încoronate şi popularizate Elena Lupescu şi Ana Pauker în locul maicii Veronica, a fost uns patriarh Marina (Justinian) în locul părintelui Ioan-Silviu Iovan, a

fost încarcerat Iuliu Maniu şi ucis Lucreţiu Pătrăşcanu, cu aprobarea şi în uralele lui Mişu Ralea, Mişu Ghelmegeanu, Edurad Mirto, *e tutti quanti*. Oamenii zăceau în închisori cu zecile de mii, înfometaţi, zdrenţăroşi, molestaţi, şi Mihail Sadoveanu, dus de nas de Mişu Ralea şi Ana Pauker (decretată de Mişu cel de-al treilea om politic, după Mihai Viteazul şi Tudor Vladimirescu), vorbea cu nesaţ în faţa congreselor internaţionale, unde se predicau pacea şi umanismul socialist, despre doctrina umanităţii aplicată în ţara sa.

Între timp, Mihai D. Ralea şi-a putut da drumul la predicile sale despre ateismul naţional, o biată găselniţă lansată prin seria I a *Cuvântului Liber* de-acum un sfert de veac. Aceeaşi arie hodorogită şi lipsită de artă. Un ateu este o fiinţă înfricoşătoare şi - în felul ei - demnă de admirat. Are ceva agresiv, tenace şi afirmativ, aduce o melodie nouă în Cosmos. Proclamând lipsa de Dumnezeu, se proclamă zeu pe sine. Poziţia aceasta tare presupune o artă superioară, formată din tonuri dure, de umbre şi lumini. Mă gândesc la marele polemist anticreştin, Nietzsche, ateul integral, care a dus nihilismul la ultimele sale consecinţe. Ralea n-a realizat nici o pagină artistică, nici un capitol de argumentaţie filosofică elementară contra misterului creştin sau de altă confesiune, nici un rând de metafizică. Ateismul său este o împuşcătură cu armă de soc, aşa cum se joacă puştanii, afirmaţii de stil infantil, mofturi de stomac bine hrănit, fără întrerupere, de la născare până la 60 de ani, untură depusă pe circumvoluţiunile cerebrale.

Mihai D. Ralea este un Constantin Tănase al filosofiei şi artelor.

Din cauza mizerabilului histrion teatral, antreprenor de baletiste prostituate, nu s-a putut juca un sfert de secol tragedie, dramă şi nici comedie artistică în România. Constantin Tănase a creat un climat care izgonea (prin săli goale) pe Shakespeare, Claudel şi Moliere, dând impuls navalei buruienilor de tip Louis Verneuil, ca supremă comedie artistică.

Echivalentul lui Constantin Tănase în problemele culturii a fost Mihai D. Ralea.

Cum să poţi fi fericit într-o ţară cu un climat determinat de soarele artei lui Constantin Tănase şi de filosofia lui Mihai D. Ralea?

Înălţarea la Cer 1955

Nu ştiam că este joi, şi 40 de zile după înviere.

Trec zilele cu sapa în mână şi nopţile cu somn adânc.

Mai aveam nouă rânduri de săpat. Drumeagurile cu iarbă înaltă sunt înspicate, trebuie cosite, fiindcă sămânţa se revarsă alături şi-mi invadează via. N-am îndreptat sârma. N-am legat joardele pe sârmă sau pe araci. N-am pus varza şi aştept zadarnic plugul sau tractorul, pentru un pogon. Pogonul de livadă, cu pomi rari şi fân înspicat, trebuie făcut pologi, pentru a alunga sămânţa, gata să alunece şuvoi în vie. N-am avut tractor să ar şi să pun porumb.

Înduioşaţi de sforţările şi de viaţa mea de pustnic, directorul şi administratorul şcolii silvice m-au anunţat ieri dimineaţa că-mi vor pune la dispoziţie calul şi plugul, să ar în vie (nu ţineam deloc), dar pentru varză sau porumb m-am bucurat. M-au poftit şi la o cană de lapte cu cicoare, cu pâine proaspătă neagră. Eram de 6 ore în vie cu sapa boantă, mă dureau mâinile, îmi venea să ţip, să plâng de furie. M-am liniştit, gândindu-mă la varza lui Diocletian, şi am pufnit în râs. Le-am povestit de împăratul dalmatin, am înfulecat bucăţi gigantice de pâine neagră (am mâncat, de fapt, cele 3 porţii), administratorul mi-a ascuţit sapa şi am dat fuga în vie. Am lucrat până la răsăritul lunii, în corn de franzelă vieneză. (O, ce dulci amintiri, atât de puţin băgate-n seamă!).

Am adormit, repede, buştean, ca să scol la timp pe vizitiul care manipulează plugul bont. M-am trezit prea devreme. L-am lăsat încă o oră şi am ridicat joardele uscate de viţă, de astă-toamnă, să le bag în gheţăria transformată în magazie de lemne. Am greblat drumurile. Peste o oră, la 5 dimineaţa, l-am găsit pe nea Gheorghe, vizitiul, spălându-se pe faţă cu apa din butoi.

M-a anunţat, solemn, că este înălţarea. A bătut, aseară, toaca la biserică.

- De câţi ani n-ai mai fost la biserică?

- Păi, de vreo trei ani.

Bucătăreasa şcolii m-a văzut cu sapa în mână:

Vreţi să băgaţi sapa în vie de înălţare?

De când n-ai mai fost la biserică?

De multă vreme, de...

Aşadar, biserica s-a transformat şi a rămas un ritual, un păienjeniş de forme. Am pus sapa şi grebla la rastelul meu de arme agricole. Nici nu mă gândesc să nu respect formele. Poate că... *forma dat esse rei*. Am voie să mătur. Mi-am greblat uşor şi puţin aleile. Mi-am măturat salonul, fiindcă mi-am ales, drept chilie, din casa pustie, odaia cea mai spaţioasă, anume salonul. Mi-am făcut patul. M-am spălat. M-aş duce să mă rad. Sunt de două săptămâni nebărbierit. M-aş duce la biserică sau chiar la Mănăstirea Ţigăneşti, s-o văd pe maica Veronica. Sunt prea ponosit. N-am nici un ban la mine. Mai am un colţ de pâine. Aştept să vină poimâine nevasta, să ia câteva coşuri cu cireşe, să-mi vadă isprava agricolă, să-mi aducă ţigări. Ea deplânge degradarea mea de pălmaş. Mă lasă să-mi fac mendrele, decât să ajung conţopist de Capitală, să tai frunză câinilor la un trust de construcţii, cu un pol pe zi (cum mi s-a

promis un loc), să asist la chiulangeală, la risipă, la delapidare, la delăsare. M-aş îmbolnăvi de gălbinare, cum m-am îmbolnăvit la Ocnele Mari, de scârbă şi de înfometare, fiindcă nici nu poţi trăi, nici nu poţi muri, cu patru guri la un pol.

Se îmbolnăvise la ocnă Dr. Ştefăniţă Cojocaru, elevul lui Madgearu, legionar, director la Incop, în scurta guvernare a partidului său, certat cu nemţii, fiindcă nu le-a dat decât o cotă slabă din producţia anuală de floarea soarelui, asigurând în prealabil consumaţia internă. Nemţii, în toamna lui 1940, erau înfometaţi de grăsimi. Năvăliseră ca lăcustele asupra României, izgonind pe Lupeasca şi pe Carol II, instalând pe Horia Sima, drept manechin, şi pe generalul Ion Antonescu, în care aveau încredere relativă.

Nici manechinul şi nici Antonescu nu s-au lăsat dijmuiţi şi jecmăniţi de ultima cămaşă şi de ultimul strat de grăsime. Poate că ei ar fi dat totul, ca să se menţină la putere. Nu-l lăsau aghiotanţii. Le era ruşine de ochii iscoditori ai aghiotanţilor.

Ştefăniţă Cojocaru era un aghiotant al lui Horia Sima. Acum dormea pe prici şi rogojină, alături de mine. Faptul că n-a dat toată floarea soarelui la Solagra (societatea mixtă româno-germană) mi l-a făcut simpatic. Fusese şi la Buchenwald şi el mi-a povestit cum asasinii lui Nicolae Iorga (Traian Boeriu, Deciu, etc.) i-au luat apărarea, atunci când Sorin Pavel, cel mai bun prieten al studenţiei mele berlineze, a ţinut o conferinţă denigratoare la adresa Apostolului Iorga, pentru a le intra în voie şi din repulsie veche literară iorghisto-semănătoristă.

Ştefăniţă Cojocaru şi doctorul Braunstein (cel care *absolvise* Auschwitzul) mi-au confirmat că Buchenwald şi Auschwitz au fost pensioane pentru domnişoare faţă de iadul nostru de la Ocnele Mari. Acolo, morţii se ardeau la crematoriul lagărului. Ai noştri se împut în celule, până când se fac formalităţile şi-i îngroapă în ţintirim. La Aiud, doi deţinuţi nici n-au anunţat moartea celui de-al treilea, pentru a-i mânca raţia. înfometarea îi făcea să suporte cadavrul lângă ei, putoarea şi macabrul situaţiei, până când s-au sesizat gardienii de exalarea pestilenţială a celulei.

Când Ştefăniţă Cojocaru a căzut bolnav de hepatită infecţioasă, spunându-ne în continuare poveşti şi făcând schimb de experienţe şi de prizonieri, din lagărul de dreapta şi din lagărul democratic, pentru a ne trece vremea, l-am îngrijit frăţeşte. De la el am luat boala. M-am molipsit. Am căzut bolnavi o treime din deţinuţii lagărului.

Atunci, am vrut să mor prima oară. Euforia mea vitală permanentă, reală şi impusă cu voinţă inebranlabilă, a scăzut. Eram în a 12-a zi de nemâncare. S-a clătinat nu atât încrederea în viaţă, în sport, în voinţă, în detaşare, în mandarinat, ci am trăit extenuarea prin înfometare. în al 5-lea an de puşcărie, mă făcusem mai uşor decât fulgul. Din mandarin, am căpătat porecla de Mahatma Gandhi, despre care ţinusem o conferinţă şi făceam mereu conversaţii explicative şi utile, precum şi analize asupra tacticii politice în ţările orientale: non-violenţa, pasivitatea, ancorarea în doctrina strămoşilor, postul îndelungat.

Biserica a rămas un păienjeniş de forme. Nu-l motiv a o părăsi. Nu mai credeam în substanţa ei. îi respectam formele.

Puţin, foarte puţin, o, scumpul meu!

O cumplită tristeţe m-a cuprins.

Am rămas fără porumb de iarnă şi fără varză, mâncarea favorită a lui Diocleţian şi a valahilor, fiindcă în ziua când aveam plugul şi caii liberi era o sărbătoare religioasă!

Maica Veronica la Ţigăneşti *(mai 1955)*

Un zvon circulă în Bucureşti: maica Veronica a ieşit din puşcăria de la Galaţi şi a fost adusă în Bucureşti. I s-a fixat domiciliu obligatoriu la mănăstirea de măicuţe de la Ţigăneşti.

Oricum, boaitele negre de sus se poartă omeneşte? După ce-au spurcat şi stricat cuibul columbelor de la Vladimireşti, au târât prin închisori pe măicuţa-stareţă Veronica, pe sub stareţa Micaela şi pe duhovnicul lor, părintele Ioan-Silviu Iovan, încearcă s-o dreagă? Şi-au făcut punct de onoare şi merit din faptul că nu s-a mers până în pânzele albe şi ei au scos-o din ghearele Securităţii? Dar cine a băgat-o în ghearele Securităţii? Călugării mistici dau Cezarului ce este al Cezarului şi lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu. N-au alarmat boaitele negre, cu clopoţelul de argint al calomniei, atârnat pe ceafa groasă, organele statale de supraveghere? Nu le-au alertat inutil, voit-ticălos, şi purcezând din invidie? Şi ce înseamnă până-n pânzele albe? Până la decapitare? Sau - şi mai rău - aplicarea metodelor lui Teohari Georgescu în lagărele de exterminare, prin înfometarea, bătaia şi schingiuirile de pomină de la Ocnele Mari, Aiud, Suceava, Gherla şi Galaţi? îşi fac boaitele de sus un merit din faptul că nu i-au bătut cu ciomegele pe cei trei, că nu le-au pus fecale şi urină în gură? Sper că prin acest purgatoriu n-au trecut nici Veronica, nici Micaela, nici părintele Ioan, nici călugării sihastri arestaţi, deşi de tratamentul omenos aplicat ultimilor mă îndoiesc mult.

Acestea sunt favorurile, şi omenia, şi blândeţea clerului de sus faţă de călugării mistici vladimirişti, călugări care cred realmente în Dumnezeu? Unde sunt sihastrii? O parte-s arestaţi, altă parte fugari în ceasul de faţă, intraţi în gaură de şarpe, ascunşi, cu mii de pericole, de credincioşi, de rude sau de prieteni. Celor arestaţi nu cumva li se aplică metoda de reeducare a lui Macarenko?

În schimb, fratele Andrei răsfoieşte în tihna comodă a bibliotecii patriarhale, cu degete lungi, albe, tomuri latineşti sau englezeşti, dizertează în franţuzeşte şi sporovăieşte germana cu musafiri de marcă.

Episcopul Dr. Antim îşi umple bârdăhanul de trei ori pe zi, Sandu Tudor se plimbă cu aerodinamicul între Suceava şi Capitală, în amintirea vechiului său tip de Don Juan al madonelor platinate din *sleeping-car*, ca în romanele lui Dekobra.

Pitorescul Cleopa aşteaptă să predice zecilor de mii de credincioşi de la Vladimireşti (fugăriţi şi arestaţi imediat ce intră pe sub portalul tinerei mănăstiri).

Arsenie Athonitul arde de nerăbdare să spovedească molcom călugăriţele fecioare.

Ginerele episcopului de Buzău nădăjduia să sporească haraciul pentru sublima poartă episcopală şi să i se sporească retribuţia de jurisconsult fără procese.

Cu acest prilej memorabil, ortodoxia autocefală oficială română a dat un lamentabil examen.

Îmi vin în minte, fără să vreau, cuvintele scatofage ale acelui deputat agramat liberal, care vorbea la masaj despre biserica auto-fecală română. Curat auto-fecală, *coane Mitică*!

Biserica ortodoxă nu se va sparge în două, aşa cum au dorit şi doresc adversarii.

S-au arestat păstorii vladimirişti şi s-a încercat împrăştierea turmei ortodoxe. Nu s-a ajuns la rezultatul dorit. Nici nu se va ajunge la divorţ între biserica de sus şi biserica de jos.

În lipsa căpeteniilor vladimiriste, stiliştii şi episcopul lipovenesc dau târcoale ca lupii după pradă. Se zvoneşte că soborul călugăriţelor rămase de izbelişte la Vladimireşti a hotărât, pentru a scăpa de prigoană, să adere la vechiul stil, să devină mănăstire sectantă lipovenească şi să termine cu biserica oficială ortodoxă prigonitoare. O greşeală uşor reparabilă.

S-a şi uns un mitropolit, fiindcă stiliştii ar fi numărând deja două milioane de suflete. Vladimiriştii mai aduc alte două milioane. S-a şi pronunţat numele mitropolitului ales, care ar fi inenarabilul Galaction Cordun, căruia i se cunoaşte profilul de carierist şi egumen lumeţ. Din lac s-a căzut în puţ.

Între biserica de sus şi biserica de jos sunt conflicte fatale, larvate şi uneori ies, în criză, la suprafaţă, criză rareori insurecţională. Biserica nu este Stat, aparat pe care diferitele clase sociale să pună mâna pe conducere pentru a asupri şi osândi pe cei învinşi, a-i înjuga ca robi la muncă faraonică. Biserica este trupul nemuritor al lui Christos, casa Domnului, unde vin, se roagă, se închină, se uşurează sufletele încărcate, unde vin şi iau lumină credincioşii la înviere, unde se botează, se cunună şi se oficiază slujba de îngropare, altar permanent deschis şi hebdomadar vizitat de orice aderent. Biserica ortodoxă este monopolul lui Marina, al lui Antim, al lui Sebastian Rusan sau al diavolului Valerian Zaharia, episcopul ateu de la Oradea.

Părintele Ioan-Silviu Iovan a avut dreptate în această privinţă, când mi-a telegrafiat în cursul lunii martie 1955, la caterisirea sa, să nu fac nici un recurs, fiindcă această grupă monopolizatoare a bisericii ortodoxe - textual - *după ce şi-a vândut sufletul, vrea să vândă şi biserica*.

Telegrama mi-a fost adresată la Alexandria, unde mă aflam în surghiun profesional, trimis de colegii mei, la plângerea Episcopului Dr. Antim.

Când am primit această telegramă-fulger, m-am cutremurat şi eu, s-a cutremurat şi colectivul avocaţial de Alexandria, s-a cutremurat şi Teleormanul, bez Vlaşca şi Capitala. Francheţea părintelui Ioan asupra monopoliştilor nu lăsa nimic de dorit. Au zbârnâit telefoanele şi telegrafele de la Poşta Alexandria, când s-a primit drastica telegramă la organizaţia de bază, la conducerea de partid, la organele de observaţie. Am fost imediat pus sub lupă, chemat, prin colectiv, la organizaţie, pentru a fi cunoscut de *visu et de auditu*. Un grangure de Bucureşti s-a deplasat la Alexandria, pentru conversaţii. Nu m-a găsit imediat, fiindcă eram olandez zburător, avocat chemat la Panciu. Cu mare greutate şi cu zeci de telefoane între Bucureşti şi Alexandria, m-au putut repera şi chema la taifas teologic în palatul din strada Batistei. O sfeclisem şi o mâlcisem, dar nu de teama consecinţelor eventuale care puteau duce la o nouă arestare (cât ar fi putut dura?), cât mai ales pentru că nu-mi terminasem o ultimă operaţie cezariană, pentru a scoate viu fătul cel nou al bisericii mele.

Deşi mandatul meu avocaţial încetase, deşi interdicţia părintelui Ioan era clară şi categorică, iar opinia sa fixată în diatriba *şi-au vândut sufletul, acuma vând biserica*, totuşi eu nu eram un subordonat şi nici înregimentat sub vreo formă în mişcarea vladimiresciană. încetase mandatul avocaţial. Nimeni nu-mi putea lua mandatul de om, libertatea mea de acţiune într-o chestiune publică a bisericii şi a patriei mele. Nu m-am înregimentat niciodată într-o oficină obscură sau publică de natură a-mi aliena libertatea de gândire şi acţiune. Mi-am păstrat şi-mi voi păstra mereu mâinile libere, într-o ţară obişnuită să lucreze în bande, facţiuni, bisericuţe, partide sau cenacluri. *Je suis au-dessus de la mêlee*. Sunt deasupra învălmăşagului, în calitate de mandarin şi intelectual valah, mă amestec în învălmăşag deseori, acolo unde-mi porunceşte conştiinţa, inima şi raţionamentul meu, dar nu fac *chelemet*, cumetrie şi sindrofie prelungită la infinit cu prietenii, oaspeţii sau amfitrionii. Nu fac, nu depun şi nu cer jurăminte întru eternitate. Situaţiile obiective sunt prea labile în ţara mea, pesta biologică prea ordinară, cutumele prea rele, intenţiile puterilor străine prea frecvente şi simţul local de orientare prea încet. Doctrina umanităţii şi a strămoşilor, pe care le

predic într-un tot organic, sunt prea puţin respectate de toate bandele, facţiunile, partidele şi bisericuţele, pentru a mă amalgama fără rost şi fără apel.

Buna mea credinţă, mâinile curate şi conştiinţa solitudinii, supuse permanentului examen, îmi sunt suficiente pentru a nu mă înhăma decât în chestiuni precise, încercuite şi - îndeobşte - critice.

Am refuzat în tinereţe pe unul dintre cei mai iubiţi profesori de la universităţile străine, care-mi propunea intrarea în francmasonerie. Am cerut timp de gândire pentru studiul problemei, al doctrinei bisericuţei celei noi, în care urma să intru la o vârstă abia majoră, să fiu unul dintre aleşii acestei confrerii apusene a *elitelor*. În mod caracteristic, prima pornire a fost de refuz categoric şi jignitor. Cum a putut bănui măcar că mi-aş putea părăsi biserica strămoşilor, predicată în bisericuţa din răzoarele şi zăvoaiele Olteţului nostru, pentru un templu ezoteric, care este venerabil, ca orice templu, dar în a cărui arcadă nu aveam motive de nici un fel să intru? Nu predica biserica mea toleranţa şi fraternitatea universală? Nu ne ajung aceste două puncte comune?

Le-am spus-o şi la Vladimireşti, în paranteză şi în sobor intim: cât timp *fenomenul Vladimireşti* îşi varsă apele învolburate în matca largă a ortodoxiei, eu voi fi cu ei. Când va ajunge o sectă, ca Oastea Domnului sau ca mica oaste a lui Tudor Popescu (marele predicator), mă va interesa omeneşte şi ca literator, dar nu-l voi urma. Aşa păcătos cum sunt, cu gravele mele infirmităţi şi îndoieli pe teme esenţiale teologice, eu nu ies din cadrul bisericii strămoşilor mei, biserica mea prea tolerantă şi prea înţeleaptă, prea tolerantă pentru a îngădui un caz de lepră ca al meu printre cei păstoriţi, prea înţeleaptă pentru a aştepta pogorârea harului peste un cap şi un suflet care imploră fierbinte şi cu lacrimi, de trei decenii, elucidarea, vindecarea îndoielilor şi alungarea melancoliei putrede, căzute ca o năpastă peste elanuri pure şi peste o viaţă eroică, păşind numai printre dezastre.

N-am găsit elucidarea. Nici vorbă nu poate fi de vindecarea îndoielilor pe tema elementară a existenţei lui Dumnezeu, pe care nu-l neg şi nici nu-l proclam. Sunt ataşat Evangheliilor şi sucomb mereu fascinaţiei lui Iisus, de care n-a scăpat nici măcar Friedrich Nietzsche, aşa cum observă judicios Jaspers în monografia clasică, din 1937, asupra autorului lui Zarathustra. Cele mai numeroase gânduri, lecturile cele mai dulci, disputele cele mai aprinse la care particip cu înverşunarea viscerelor şi cu ebuliţiunea cutiei craniene sunt numai cele care roiesc şi se rotesc în jurul problematicei religioase. *Tout la reste est faiblesse*. Forţa mea în meserie a/ost forţa practicei cristianice.

Părintele Ioan a înţeles acest lucru elementar de la un laic în îndoială: Vladimireştii nu pot, nu trebuie să iasă din cadrul ortodoxiei şi al bisericii oficiale. Cu termenii mei, repeta mereu, la acuza de *sectanţi vladimirişti*:

- Cum putem noi să ieşim din biserică? Nu poţi scăpa de propria ta umbră, iar noi suntem umbra bisericii, nu poţi renega pe mama ta, iar biserica este mama noastră!

Auzindu-l vorbind şi scriind cu cuvintele mele, luate dintr-o epistolă literar-filosofică, fiindcă le-am trimis multe epistole, unele voit fanteziste şi cu tâlc simbolic în drama prevestitoare, pe care maica Veronica le citea, pe unele în sobor, iar pe toate le ţinea sub pernă, spre recitire, mi se umplea inima, că pot aduce o contribuţie cât de mică la viaţa internă a Vladimireştilor.

I-am spus-o epistolar şi am făcut deseori haz verbal cu maica Veronica despre această situaţie spirituală specioasă:

- Eu sunt ca măscăriciul din nuvela lui Anatole France, surprins, dimineaţa, făcând tumbe la icoana Maicii Domnului.

- Ce faci, aici, procletule?

- Mă închin şi eu la icoană, după maniera mea.

Care a fost planul ultim de operaţie supremă cezariană, pentru a tranşa conflictul dintre Vladimireşti şi biserica oficială?

Drama se apropia. Mă nelinişteau profeţiile maicii Veronica şi repetiţiile extatice ale călugăriţelor că acest *loc sfinţit şi sfinţitor al Vladimireştilor*, această *Grădină a Maicii Domnului* din raionul Lieşti va fi *plămădit cu sânge*.

O profeţie este o anticipaţie. Nu cred în profeţie.

Pentru mine, pro *domo sua* este o dorinţă a subconştientului, pregătirea nereflectată într-un anumit sens, dirijarea evenimentelor spre catastrofa.

Nu suport sânge. Nu vreau sânge în ţara mea. Nu vreau carnagiu între fraţi. Nu vreau război civil, şi o insurecţie în sânul bisericii mi se mare ca o *contradictio in adjecto*, o contradicţie în termeni. Mâna dreaptă nu poate tăia mâna stângă, decât atunci când s-a pierdut uzul raţiunii, vorba lui Rică Venturiano.

Măreţia fenomenului românesc în viaţa publică este fenomenul tranziţiei.

Măiestria română se cheamă dibăcia compromisului, fără a găsi neapărat o soluţie compromiţătoare pentru parteneri, deşi terţii pot fi lezaţi (cazul 23 August 1944).

Nu aveam mandat să mai tratez cu Patriarhia o împăcare cu maica Veronica şi cu vladimirismul, cum l-am avut nestânjenit pe toate fronturile, fără limită şi cu încredere deplină, timp de 9 luni, cu un triumf neaşteptat după o jumătate de an de război judiciar, culminat în pupătura generală din noiembrie 1954.

Pentru mine, era evident şi în februarie 1955, când a reizbucnit conflictul, că ne găsim în faţa unui stupid război ecleziastic fratricid.

Conflictul dintre clerul de sus şi clerul de jos există larvar de-a lungul istoriei universale bisericeşti, uneori cu forme benigne, alteori cu forme acute. Insurecţia este inadmisibilă. Schisma sectantă este o catastrofă.

Relaţiile mele cu Patriarhia încetaseră.

În focul discuţiilor cu aceşti monopolişti ai bisericii, scăpasem expresia jignitoare:

- Voi aţi furat cheile bisericii!

Mi-a părut rău.

Am spus-o. N-am retractat-o, fiindcă fratele Andrei s-a formalizat, a trâmbiţat-o şi toate punţile au fost rupte între noi. Călugăriţele de la Vladimireşti şi Sihastru au aplaudat formula mojică de infractori. în definitiv, mulţi din Sfântul Sinod n-aveau învestitura sacramentală. Nu fuseseră aleşi pe cale normală. Cum a fost ales episcopul Valerian Zaharia? Cum a fost ales Marina? Problema legitimităţii este spinoasă. Căpătarea unui tron sinodal sau patriarhal pe căi lăturalnice pătează legitimitatea tronului deţinut. Este o stare de fapt, dar nu este o stare de drept. Diferenţa dintre *ipso facto* şi *ipso jure* este sensibilă pentru jurişti. Nu formulasem un lucru inexact. Formulasem un fapt autentic, în stil pamfletar. Puteam să redau faptul cu altă formulă mai amabilă, aşa cum se cuvine între oamenii bine crescuţi, coconaşi hrăniţi cu papanaşi ca fratele Andrei Scrima, bibliotecar şi membru influent în *trustul cerebral* patriarhal. Eu nu mai eram simplu cobiliţar oltean, ci ambasador al unor mănăstiri puternice, stând de vorbă cu ambasadorii unei patriarhii, conduse de un cobiliţar oltean, care avea mofturi senioriale şi se instalase confortabil în jilţul prim al bisericii mele. îmi scosesem mănuşile juridice, îmi arătasem palmele bătătorite şi apucasem harapnicul pamfletului arghezian. Greşisem în formă, nu în fond. Trebuia dreasă puntea ruptă, fiindcă eu aveam nevoie de asta, pentru a preîntâmpina împlinirea acelor profeţii macabre, cu lutul plămădit în sânge, despre care pomenea suav maica Veronica, vorbeau, în mod enigmatic, Teodosia şi, cu vervă aproape mefistofelică, sub-stareţa Micaela.

Când se vor împlini aceste profeţii cu sânge? Sunt apropiate sau îndepărtate?

Micaela şi Teodosia au dat din umeri.

I-au comunicat, probabil, întrebarea şi perplexitatea mea măicuţei Veronica.

Între noi se fixase o regulă: nu discutăm de vedenii sau profeţii.

Mi-am respectat regula faţă de maica Veronica.

Ştia şi ea să o respecte.

A dat un răspuns tangenţial la o cină în doi, adică o cină de unul singur, fiindcă eu mâneam şi măicuţa Veronica mă servea, seara, pe masa dormitorului de onoare.

- Noi am crezut că vom muri, când au sosit trupele sovietice şi au ocupat mănăstirea, după 23 August 1944. Nu s-a întâmplat nici o vărsare de sânge.

Mi-a povestit pe larg şi cu însufleţire evenimentele care sunt narate şi în cartea sa autobiografică.

Am tăcut.

A continuat:

- Nu ştiu dacă se va plămădi cu sânge acest pământ sfinţit şi sfinţitor al Vladimireştilor. Dar poate că aşa se va întâmpla. Noapte bună, domnule doctor!

A dispărut ca o nălucă neagră, cu faţa trandafir în chenar alb.

Nu mi-a vorbit de viziuni. îmi spusese rezultatele vedeniilor sale, ale acelor transe şi extazuri care mă nelinişteau şi mă descumpăneau. Nu iubesc latura morbidă sau exagerată a religiei, deşi ştiu că aici este tainica ei forţă, izvorul originar.

Luasem metanie, în glumă, de călugăr alb, la Sihastru, în mişcarea vladimiristă.

Când îmi făceam corespondenţa la biroul măicuţei Veronica, unde scriam cu stiloul ei de argint, predam epistolele desfăcute Micaelei, pentru a le expedia, rugând-o să le citească, dacă are timp.

- Aveţi atâta încredere în noi, încât vă supuneţi cenzurii noastre călugăreşti?

- Aţi uitat că eu sunt călugăr alb şi am luat metanie la Sfânta Mănăstire Sihastru? Şi nu ţine Sihastrul de Vladimireşti? Nu este o filială a lor, cum spune satrapul persan Antim? Eu am venit de la filială la centrală şi sunt dator, sunt chiar fericit să fiu cenzurat în gândurile, în faptele şi în corespondenţa mea, de severa substareţă Micaela Nicoară din centrală!

Micaela ar fi dezaprobat dintru început planul meu de tranzacţie dintre Vladimireşti şi Patriarhie.

Ea întrupa linia rigidă, cu eleganţă şi fineţe. Dacă ar fi fost bărbat, avea stofă de cardinal care ar fi făcut istorie. Am avut multe întâlniri, multe conversaţii, multe ciocniri cu maica Micaela. N-a fost niciodată ceartă. Dar cred că nu ne-am înţeles niciodată. Rigiditatea ei mă înfiora. Am admirat-o în septembrie 1954, în preajma împăcării generale. Venise în Bucureşti după cumpărături pentru mănăstire. Avea bagaje grele. Mi-a telefonat dimineaţa, comunicându-mi ora plecării la miezul nopţii. A venit întovărăşită de o colegă laică de universitate. Purta rasa

călugărească cu distincţia *d'une vraie grande dame*. Se descurca uşor şi cu graţie printre hamali, ştia să poruncească. A apucat şi dânsa câteva plase grele, cu o mână aparent firavă, oţel în mănuşă de catifea. I le-am luat eu cu insistenţă sporită, fiindcă dorea să şi le care singură. Nu i-am dat voie să pună mâna pe nici un bagaj. La intrarea trenului în gară, şi-a concediat amica şi am rămas singuri într-un compartiment de. clasa a Ii-a. I-am aranjat bagajele. Am aprins o ţigară şi am stat la taifas asupra situaţiei. Nu crezuse în împăcare. O biruisem cu faptele tranzacţiei, cu teoria mea compromiţătoare asupra geniului specific românesc al compromisului.

Mi se şoptise că Micaela Nicoară, studentă, şi-a pierdut logodnicul, om politic, ucis în lagărele călinesciene ale regelui Carol II. Ochii ei pluteau în reverie. I-am presimţit gândurile şi momentul de slăbiciune, călcâiul lui Achile într-o armură medievală? Poate m-am înşelat. M-am ferit să fac vreo aluzie. Călugăriţa îmi impunea prin distincţie, rezervă, osârdie, jertfa, inteligenţă, dialectică. Am găsit-o într-o dimineaţă, la cai, înhămându-i, după ce toată noaptea bătuse la maşină motivele mele de recurs pentru călugării Sihastri, care trebuiau depuse neapărat în acea zi la tribunalul regional Bârlad. Făcuse minimum de greşeli într-o terminologie de strictă specialitate juridică. Era neobosită, mereu trează, densă ca platina, întotdeauna îmi evoca platina. Măicuţa Veronica semăna cu o magnolie, uneori cu o umilă, gingaşă şi campestră zambilă roz. Tiberiada îmi amintea de busuioc. Teodosia era un crin solitar alb de bibliotecă. Eupraxia - ca o lalea de un roşu violet, aproape negru, cu ochii ei negri, mari, migdalaţi, într-o faţă de o expresivă şi splendidă frumuseţe.

Micaela n-avea nimic floral sau vegetal în ea. N-o puteam asemăna decât cu platina.

Dacă nu găseam corespondenţă la lumea vegetală, pe care o iubesc atâta, căutam corespondenţă în lumea animalică. Nu seamănă atâţia oameni cu porcii? Alţii cu boii? N-are Nina Cassian, poeta, un cap de cal şi anume de cal scopit? Nu seamănă a iapă. Evocă irezistibil calul. N-am un prieten ca un viezure? N-am o amică exact ca o veveriţă? N-avea Vaida-Voievod un cap leonin, cu o gură de leu fără dinţi şi coamă *postiche*?

Multe călugăriţe din Grădina Maicii Domnului îmi păreau mioare. Pe maica Micaela Nicoară n-o puteam reduce la planul animalic. Era ireductibilă la animalitate. îmi evoca metalul dens şi nobil al platinei. Era aproape inumană. Sau era supraumană? Depăşise prin jertfa, disciplină şi voinţă stadiul omului? Am studiat-o cu atenţie, cu luciditate crudă şi aproape fără pic de simpatie. Cred că lipsa de simpatie era reciprocă. Formele noastre convenţionale au fost desăvârşite. Afecţiunea aparentă n-avea fisuri. Simţeam mefianţa ei, bazată pe trecutul meu, exact la antipodul ei, pe gusturi şi gânduri absolut disparate. Acum ne întâlneam, în treabă şi comuniune, pe două înalte platouri:

1) pe platoul Mănăstirii Dealului, unde eu fusesem elev timp de 7 ani, iar aceiaşi profesori care m-au educat pe mine au educat-o şi pe ea în timpul universităţii (Nae Ionescu, Gh. Zapan, colonel Virgil Bădulescu, Dr. Amedeu Mârza, Petre Lazăr-Constantin, acea echipă omogenă şi prestigioasă de pedagogi, despre care vorbisem de câteva ori);

2) pe platoul Mănăstirii Vladimireşti-Sihastru, unde ea oficia ca substareţă şi *ambasadrice* (recepţiile cu personalităţi de marcă), iar eu ca un călugăr alb, arhiepiscop judiciar, plasat ca musafirul nr. 1 la protocolul, ritualul şi hieratismul vladimirescian.

Am surprins-o de multe ori fără platoşă de ambasadrice şi *grande dame*.

Marina îi spunea, nu degeaba, spiriduşul Vladimireştiului! Oho, Micaela este un spiriduş mefiant! Era la începutul iniţierii mele în cultul şi tainele mănăstirii. Părintele Ioan practica spovedania colectivă. Inovaţia se discuta cu aprindere între teologii de strictă observanţă, care o considerau ca pe o erezie, aproape ca pe o blasfemie.

Eu eram cerut, individual, la spovedanie sau în camera mea, sau într-un colţ al altarului, pentru a putea fi împărtăşit neapărat. Mă supuneam fără voinţă, ca într-o hipnoză, rumegând din nou argumentele, scormonind răni vechi pe care credeam că le închisesem, după o agonie aproape mortală timp de un deceniu încheiat.

Ca arhiepiscop judiciar, trebuia să cunosc diferenţele specifice vladimiriste, care provocau scandalul şi dihonia în sânul bisericii oficiale. Mai cu seamă seara, după masă şi taifas până la miezul nopţii, în sufragerie cu maica Veronica, cu părintele Ioan şi cu Micaela, la masă cu o legiune de îngeri negri, aliniaţi în picioare pe lângă zidul sufrageriei de onoare, pentru serviciu şi ascultarea conversaţiilor. De fapt, mâneam numai eu singur şi niciodată măicuţa sau Micaela, care ciuguleau la trapeză - măicuţa cu elan, ca o vrabie, Micaela cu dispreţ pentru orice fel de mâncăruri atât de gustoase şi de fine în această incintă. Mâncărurile erau de post pentru ele şi părintele Ioan şi numai câteodată de dulce pentru musafiri. îndeobşte, soseam vineri seara şi rămâneam până duminică. Niciodată nu mi-au dat vineri mâncăruri de carne sau peşte. Nici sâmbăta nu mi se da carne. Duminica, da. Priveam la toate cu nesaţ. Pot trăi cu o pâine şi cu un clondir de apă timp de patru zile. Zile, luni şi ani întregi. Pot mânca şi o găină grasă, singur-singurel, cu patru clondire de vin sau cu un butoiaş de bere, băutură favorită, vara, de când i-am prins gustul, ca student la Heidelberg. Nu iubesc rachiurile, romul îmi face greaţă, votca mă face să turbez, coniacul îmi pute a stelniţă. Ştiţi ce-i stelniţa? Ploşniţă, pe dialectul meu oltenesc. La Vladimireşti nu se găseşte rachiu, nici bere, nici

rom, nici lichid de stelniţă. Vin se găseşte din belşug şi la Sihastru şi la Vladimireşti, fiindcă deşi consumul este luat de ei zilnic, în doze homeopatice, afluenţa vizitatorilor îi obligă să-l dea tot în doze mici şi picuşurile se adună. Nu se serveşte nici un fel de băutură la vizitatori. Pentru mine se făcea o excepţie, fiindcă eram musafir de arhondaric şi nu musafir pentru casa de oaspeţi.

Pelin de mai

Via mea părăginită este plină cu pelin de mai.

Amărăciunea mea se oglindeşte în acest argint amărui.

Ce să mă fac în vie cu abundentul pelin de mai? Unde să stea viţa? Punem viţă şi bem vin? Până la maiul viitor, ca să ai vin şi să pui pelin, mai va, băiatule!

Am dat furios cu sapa, ca să formez îngrăşământ amar pentru paragina mea. Am constatat însă că pelinul poate fi mai uşor smuls cu rădăcină cu tot, decât să-l tai cu sapa. Am pus braţele în funcţiune.

L-am cules în câteva ore ca pe o iarbă de leac şi mi-am parfumat salonul şi dormitorul, biete camere pustii. Teancuri, teancuri de pelin de mai în spaţiul vast al salonului, în biblioteca goală, jefuită, în dormitorul fără mobilă, pe patul meu de pustnic. Voi dormi pe smocuri de pelin.

Esteţii Romei dormeau pe maldăre de petale de trandafir şi se plângeau, unul mai nărod şi mai sibarit decât altul, că au avut insomnie, incomodaţi de o petală mai rebelă. Eu am la Periş somn dulce pe pat de fier, cu saltea de paie, presărată cu pelin de mai. Mă culc cu găinile şi mă scol în zori, după ultimul cântat al cocoşului, când pun picioarele goale în rouă, pe umeri cu cojocelul călugăresc, fără mâneci, de la Sihastru, şi cu sapa-n brazda viei părăginite. După opt ore, mai trag un puiuleţ de somn pe lipărul de la nămiaza şi mă scol speriat, după coşmaruri, cu cojocelul drept perină, ud. Sudoare sau lacrimi? Am plâns, aseară, pe când scriam la acest borhot ecleziastic ortodox, din care nădăjduiesc să scot o licoare benedictină, gândindu-mă la părintele Ioan, prietenul şi duhovnicul meu, aflat în beciurile puşcăriei, mi-e dor de călugăraşii însihăstriţi de dreptate, molestaţi de gardieni brutali prin penitenciare, obtuzi, nărozi, fără pic de simţire, înţelegere pentru serafismul religios, puşi să bruscheze serafi pogorâţi din ceruri în ctitoria hatmanului Şendrea, în anul 1955. îi visez mereu.

Cojocelul de miel negru, tivit cu o dungă albă, drapat exterior cu o pânză neagră densă şi lucie, tipic călugăresc, mi l-a dat stareţul Teoctist, la vizita din septembrie 1954. Plecam în zori, cu căruţa cu boii conduşi de Mercurius, infatigabilul Nectarie Cristişor, spre gara Adjudului, să iau trenul Bucureştilor. Boarea de toamnă, exalată de pădurile de fag şi aburul apelor Şiretului lin şi ale Trotuşului învolburat pătrundeau prin hăinuţa mea vărătică de doc albastru, dându-mi fiori de frig matinal.

Blândul ierodiacon şi chelar Simion Ovezea, înălţat ca un plop, tânăr şi firav, văzându-mă tremurând, şi-a desfăcut cojocelul fără o vorbă, ca să mi-l pună pe umeri.

Zis-a Stareţul Teoctist:

- Frate Simioane, domnul doctor are trunchi de stejar şi tu eşti plop firav. Cojocelul tău nu-l încape. Îngăduiţi-mi, stimate domnule doctor, fiindcă mi se pare că aţi luat metanie de călugăr alb la Sihastru, să vă dăruiesc cojocelul meu de stareţ. Maica mea trupească mi-a zidit o cherestea asemănătoare dumneavoastră. Maica Domnului să vă aibă în sfânta Ei pază şi să-l purtaţi sănătoşel, cum v-am avut în mijlocul nostru aceste zile. Purtam bocancii lui Simion şi cojocelul lui Teoctist. Vraja începea. Au aranjat merindele pentru drum în căruţă, am pus câteva braţe de fân proaspăt cosit, *Mercurius*-Cristişor s-a aşezat la conducerea bidiviilor ducipalici bovini, în ironiile mele, ne-am îmbrăţişat cu căpeteniile soborului, am pornit în triluri de privighetori, fiindcă alba nu se revărsase în Argea, nici pe Şiret, şi am adormit până la podul umblător pe care boii refuzau să-l urce. Am mângâiat şi ogoit ducipalii, i-am convins să ia loc în drăcovenia care nu-l transatlantică - vai! -, ci doar transiretană.

Am trecut hopul.

Ne-am tupilat în lanul de porumb bogat în care, călăreţ de-ai fi fost, nu ţi se vedea decât capul. Am desjugat boii, să se odihnească şi să-şi revină din spaima transbordării. Nectarie Cristişor le-a pus fânul sub boturile roz-albe. Eu le-am cules coceni verzi, gustoşi, dintre firele fără rod. Am preluat păcatul asupra mea. Am aşezat faţă de masă înflorată, pâine proaspătă, brânză (pentru Nectarie) şi un coş gigantic pentru puţinătatea mea. Am iscodit prin fân şi un clondir cu vin vechi de Panciu, diagnostic precis confirmat de Cristişor, care-l refuză pe gâtlej, obstinat şi lacto-vegetarian, ca toţi vladimiriştii, nu gustă carne şi nu bea vin, pentru a se împărtăşi zilnic.

- Va să zică, bei vin cu linguriţa, ca pe o doctorie homeopatică. Eu îl beau cu clondirul. Doza mică poate avea un efect mortal şi pernicios, ca şi doza prea mare. Eu beau o doză moderată. Un clondir sau două pe zi este o doză normală, mi-au spus medicii francezi şi români, care au participat la un congres naţional viticol ţinut la Bordeaux, în 1930. Podgorenii franţuji, lucrători efectivi cu braţele, toarnă pe gâtlej şi în bârdăhan o medie zilnică de patru clondire, sunt rumeni la faţă, au o faimoasă mustaţă galică şi-s mari iubăreţi. Patru clondire sunt exagerate. Mie mi-ar ajunge două clondire. Nu le am. Nici măcar unul la două zile. Am sărăcit. Sau vinul s-a scumpit? Refuz să beau votcă, rom greţos, trăscău, *adio mamă*, te-am văzut printre morminte sau cum se mai cheamă.

Nectarie Cristişor asculta divagaţiile mele, cu ochişori rotunzi căprii, cu plete bogate blonde, cu început de bărbiţă. Mă admonesta şi-mi predica mereu mântuirea de păcate.

Care păcate? Că fumez?

M-am certat şi cu maica Veronica.

Nu scrie nimic în Biblie şi nici nu putea să scrie - nu e o omisiune esenţială, ca la recursul nostru de la Bârlad -, fiindcă tutunul era necunoscut în Iudeea, fiind adus din America, după Cristofor Columb.

Că beau? Voi nu beţi în doze mici, zilnice, la ceasuri fixe, care pot duce la o alcoolizare lentă? Dar nunta de la Caana Galileea? Firește, nu trebuie să bei ca să-ţi pierzi minţile. Cheresteaua mea trupească şi a stareţului Teoctist ne-ar îngădui, fără pericol, două clondire pe zi. Eu nu le am. El le are şi nu le bea. Păcat!

Este păcat că am făcut copii şi am soţie legiuită? Aici nu este un păcat, ci una din marile taine, taina nunţii. Ortodoxia a nimerit-o pe şleau, cu mult mai exact decât catolicismul, când interzice celibatul sacerdoţilor săi, introducând obligatoriu regula căsătoriei şi numai, excepţional, îngăduind celibatul. După ortodoxie s-au luat şi protestanţii, care au cucerit lumea credincioşilor pe cele cinci continente. Ei nu angajează la casele lor de rugăciuni, ca pastori, decât oameni cu vocaţie şi căsătoriţi. Poţi fi mai uşor pahar curat căsătorit, decât potir imund celibatar. Dacă vă dă afară Episcopul Antim din mănăstire, vă duceţi acasă şi vă căsătoriţi, păstrându-vă credinţa. Poţi fi călugăr alb cu mult mai folositor printre semenii tăi, în toiul bătăliilor morale şi spirituale, decât călugăr negru, solitar ca un bondar. Evident, depinde de comportare şi făgăduinţă împlinită.

Am văzut multe voturi de castitate, sărăcie şi ascultare în mănăstiri, voturi şi făgăduieli deşarte. Cu voi, călugării vladimirişti, este o altă socoteală. Nu te sfătuiesc să ieşi din mănăstire şi să te însori. Dacă ai chemare de călugăr, rămâi. Dar, dacă vă dă afară Antim, te sfătuiesc să te însori cu o fată credincioasă şi frumoasă din satul tău, pe cât posibil fecioară, cum eşti tu feciorelnic, începeţi gospodăria de la început, faceţi copii, ca mine, ca părinţii, bunicii şi străbunicii tăi, muncim, iubim, nădăjduim, deznădăjduim, până când vom pune palmele pe piept, spre călătoria cea mare, cea din urmă şi fără de întoarcere.

Ne-am închinat. Am strâns masa, am înjugat boii şi am purces spre Adjud.

Acolo am tras la gazda lor, un ţârcovnic la biserica protoiereului prigonitor, a cărui soţie, fiică şi nepoată erau vladimiriste.

I-am făcut cu ochiul lui Nectarie Cristişor:

- Poţi alege una, în caz de pierdere a procesului de evacuare. Găsiţi suficient spaţiu locativ în Adjud.

Mercurius s-a roşit ca sfecla şi s-a burzuluit.

Fetiţele erau încântătoare, suave, candide, ca protestantele din cercurile berlineze şi pariziene de la *YMCA* mea frecventată în tinereţe. Decât să încapă pe mâinile unor pehlivani, bădărani şi leneşi, mai bine s-ar încârdui cu sihastrii mei şi ar moraliza un orăşel sinistru de provincie moldavă, l-ar reconstrui spaţios, igienic, ca puritanii de odinioară de pe *Mayflower*, prigoniţi în patrie, emigraţi în America, unde au construit o nouă civilizaţie.

Aleea de cireşi

Aveam trei rânduri deşi de brazi pe stânga şi trei rânduri de brazi pe dreapta. La mijloc era drumul pentru trăsură, circa 100 de metri, până când ajungeai acasă. Pe urmă, începeau remizele. Brazii erau aduşi de pe Negoiu, replantaţi la o distanţă de 25 de centimetri în această coadă de Bărăgan. Efectul era uluitor, după 25 de ani. Brădet argintiu şi verde pe şes. Aveau nevoie de trei udături pe vară, la cei doi sfinţi, Sfântul Petru, Sfântul Ilie, şi la 15 august, de ziua Prea Curatei. Era mica taină a rezistenţei lor pe şes şi arşiţă. Căram căldările cu apă, ca un dar pentru cei morţi, însetaţi. Ritualul era urmat cu înţelegere de femeile slujitorilor pe care îi aveam aici, când de Iulia lui Şandor, când de Domnica lui Ion.

Aflasem în al patrulea an de puşcărie că brazii mei s-au uscat, că au mai rămas câţiva, numai cu smocuri, fiind jefuiţi de podoaba lor mereu verde sau brumată. Am suferit. Iubesc natura pe care o consider catedrală a lui Dumnezeu, pe care a dăruit-o în magnanimitatea Sa oamenilor bicisnici, ca să se bucure, să se hrănească, să înflorească. Nu sunt un panteist. Cum o să văd pe Dumnezeu pretutindeni? Sunt atât de amorf şi de lichefiat cerebral, ca un poet romantic, ca să drapez natura cu fantezii teoretice sau ca un teosof de cinci parale, ca să încurc noţiunile? Cu Dumnezeu, eu am socoteli pe care nu le-am încheiat. Mă lupt cu El în inima mea, în mintea mea limitată. Cu natura, am relaţiile ruralului, fiindcă din ce în ce mai mult îmi descopăr rădăcinile ţărăneşti milenare. M-am născut într-un oraş. Dar orăşelul meu natal este o cetate tentaculară? Este un hilar târg oltenesc, de factura Mizilului. Am copilărit în vie şi în livadă, pe marginea unui lac şi prin zăvoaiele Olteţului. Liceul de 7 ani l-am făcut în cadrul de basm şi feerie al unei vechi mănăstiri, cu clădiri moderne, spaţioase şi igienice, adecvate unui internat şcolar. Clasa a VIII-a, la Craiova, se leagă de amintirea Jiului şi a parcului imens, unde la început de an şcolar, într-o toamnă aurie, am părăsit bordelurile imunde şi am făcut prima dragoste curată, efectivă, cu o fecioară, stropind cu sânge iarba coaptă şi plină de sămânţă. I-am promis, cavalereşte, căsătoria. Nunta s-a amânat din motive de forţă majoră (studii, incongruenţe vag sociale, opunerea genitorilor) şi logodnica a murit de alean, pudoare, dor şi tuberculoză. Am vizitat-o câteva veri în şir, în sanatoriul Toria, unde soseam ca tainic excursionist.

A început seria oraşelor tentaculare: Bucureşti, Berlin, Paris, Roma, iarăşi Bucureşti, din 1923 până azi, în anul 1955, adică trei decenii de asfalt murdar.

În 30 de ani de citadinism, smalţul n-a pătruns în fibra trunchiului de nuc rural. în anii grei de armată şi puşcărie, ruralitatea m-a ajutat să trec hopurile. Drama confortului, stupida dramă a citadinului a fost destrămată cu voinţă şi curaj în comedie sau rezolvată cu spirit sportiv.

După o jumătate de veac, mă reîntorc cu plăcere la rădăcinile mele. Nu mă reîntorc ca dezrădăcinat, deziluzionat, dezamăgit şi învins de oraşele tentaculare. Litaniile dezrădăcinaţilor le-am dispreţuit şi la Maurice Barres, şi la C. Sandu Aldea, şi la Sadoveanu.

Mi-a mers bine şi prin marile capitale ale continentului, fiindcă am unit permanent oraşul cu satul, asfaltul cu natura. Ca un adevărat lord, deşi student pauper sau profesionist incipient, mi-am îngăduit sacramentalul week-end.

La prima ocazie, mi-am cumpărat *eine Laube*, un bordei de paiantă, la Băneasa, cu spaţiu de 300 de metri pătraţi, o grădină cât o batistă, unde am plantat viţă decorativă, cireşi de Japonia, buxus etern verde, lalele, trandafiri, gherghine, un gutui, un cireş, un cais, un vişin şi un corcoduş. în două veri, dintr-o mizerie, am scos un paradis.

Cum să-mi refac paradisul vegetal părăginit, de peste un hectar, de la Periş?

Nu voi mai asculta muzica suav-celestă a brazilor viscoliţi. Au pierit în veşnicia vegetală. Dorm în necropola cenuşarului.

Meditam în puşcărie: cum să refac cele şase alei? Presupuneam că aleile străjuite de liliacul de lângă garduri nu vor fi fost decimate. O parte din garduri au fost, într-adevăr, puse pe foc, dar liliacul tenace şi fără utilitate grosieră s-a sporit, spre recunoştinţa mea. Am făcut în celulele solitare de puşcăriaş tot soiul de calcule şi planuri de replantare şi refacere. Brădet de Negoiu sau de Poiana Ţapului nu mai pot aduce. Sunt mai sărac decât Iov, mai prigonit decât tâlharul Terente, mai evitat decât un lepros. în jurul familiei noastre s-a creat un gol pe care-l umplem, împreună, cu nevasta şi copiii, cu umor sau cu scuipat nezărit. Arma dispreţului este o formidabilă armă în apărare şi atac, pe care am învăţat s-o mânuiesc tardiv. Am iubit oamenii cu candoare şi infinită bunăvoinţă şi am ajuns să-i dispreţuiesc în orele maligne care constat că sunt tot mai dese, tot mai acute.

Am iertat şi iert totul.

De ce nu pot uita?

Unde-i apa uitării? De ce nu pot să-mi cumpăr un pahar plin din apa Lethei? Mi-aş vinde şi ultimele zdrenţe ca să pot uita, pentru ca pe lângă darul iertării să pot aduce aici şi darul uitării semenilor mei din anul 1955.

Cum să-i pot uita pe aceşti silvicultori, care mi-au tăiat pomii fructiferi şi brazii argintii pentru a-i pune pe foc? Am găsit brad tăiat recent cu securea, până aproape de miez. N-a murit. Plânge cu răşină albă şi încearcă să se vindece.

M-a înduioşat sforţarea răşinii albe de a alina durerea bradului falnic, căsăpit cu toporul, la distanţă de un metru, de o mână obosită de silvicultor, seca-i-ar mâna!

Un profesor macedonean, de la şcoala elementară vecină, având o oră liberă, a venit să mă ajute, să facă un soi de clacă, înmărmurit de eforturile mele solitare, pentru a şterge urmele paraginii şi a repara ruinele.

Tocmai găsisem soluţia refacerii aleilor de brazi.

În penitenciar, plănuiam să pun castani.

Mă oprisem, apoi, la varianta nucet în loc de brădet. Nu voi renunţa la replantarea celor 40 de cuiburi de nuci, în golurile din livadă. Nucetul în locul brădetului nu merge, din lipsă de spaţiu. Aleile de nuci sunt greoaie şi penibile, în principiu, şi absolut inadmisibile în faţa casei, chiar dacă dispun de aproape 2.000 de metri pătraţi. Mergea brădet plantat la 25 cm, brad lângă brad. Un singur nuc are nevoie de 16 metri liniari distanţă. înghite 64 de brazi dintr-o dată.

Soluţia s-a prezentat singură, prin apariţia zgomotoasă în această primăvară ploioasă a unor puiandri de cireşi. în locul aleilor de brad vor fi alei de cireşi! Cireşul are nevoie numai de 4 metri distanţă!

Scoteam cu grijă puieţii de cireş, ca să rămână cu mustăcioară şi, pe cât posibil, impregnaţi în cuiburile lor nutritive iniţiale.

A picat dascălul macedonean vecin.

Ştie să mânuiască sapa. Ştie să planteze un pom. A făcut, probabil, şi copii. Şi-a zidit, evident, şi-o casă. L-am întrebat discret dacă are locuinţă bună. Cine nu are casă, n-are copii şi n-a plantat un pom în viaţa lui nu merită să trăiască această viaţă, în această vale a plângerii, care poate fi o vale a bucuriei înflorite, dacă faci copii, dacă zideşti case, dacă sporeşti minunea vegetală. Fiziocraţii aveau dreptate. Ruralitatea sporeşte bunurile. Oraşul modifică, transformă sau consumă nesăţios bunurile aduse de ţăran sau de miner, fratele ţăranului. *Hat der Bauer Geld, hat die ganze Welt*, spune un proverb medieval german. Are bani ţăranul, are toată lumea. Are bani ţăranul şi minerul, treburile merg bine. Din nefericire, ruralii şi cei care extrag bunuri din măruntaiele pământului sunt cei mai oropsiţi la repartiţia bunurilor şi ultimii invitaţi la consumaţie.

Bătrânii economişti fiziocraţi vor trebui din nou meditaţi în slova lor naivă şi repuşi în circulaţie, spre năduful economiştilor moderni care nenorocesc lumea cu utopii şi otrăvesc atmosfera cu pamflete deghizate în *ştiinţă*.

Ruralitatea filosofică, biologică, economică, religioasă şi morală poate fi faclă în bezna contemporaneităţii.

De ce i-am iubit pe călugării de la Sihastru?

De ce o iubesc pe maica Veronica?

De ce îmi impun respect cele 300 de călugăriţe-fecioare de la Vladimireşti?

Eflorescenta lor mistică are rădăcini adânci în ruralitate.

Maica Veronica este o ţărăncuţă, ieşită din solul generos al Lieştilor, cu irezistibilă vocaţie monastică, firește educată la Sihastru, în mediu rural, care a fundat o mănăstire cu călugăriţe, recrutate dintre rudele şi colegele ei de clasele primare, cu ramificaţii în solul ei natal.

Nu este vorba de o profetesă ezoterică, venită de nu ştiu unde, purtând nu ştiu ce hram. Se spunea că nimeni nu e profet în ţara lui? Iată că maica Veronica este profet în satul ei!

Fenomenul Vladimireşti nu are nimic *mistic* în sensul abscons al cuvântului, nu are nimic epatant şi straniu, nu are nici o fărâmă de funambulesc.

Un prieten din copilărie, care a practicat şi practică mult Evangheliile (à sa maniere), picat înaintea unui nou voiaj, îmi spunea:

- *Vous pariez chez Veronica pour officier une nouvelle messe noire*?

Am pufnit în râs:

- Eşti turbat, măi, Virgil? *Je pars officier une messe noire*? Ça *va pas*? Acolo nu-i vrăjitorie. Acolo nu se oficiază liturghii negre. E o simplă mănăstire. Evident, o mănăstire serioasă, de oameni care şi-au luat şi îşi iau în serios credinţa, slujba religioasă, ritualul, tipicul, utrenia, vecernia, corul este aproape perfect, curăţenia este exemplară, totul atinge, aproape, perfecţiunea. Nimic nu se face de mântuială. Adio superficialitate şi puturoşenie valahică! Motorul acestei instituţii este maica Veronica, o ţărancă la origine, Vasilica pe nume, ca mine, ca tine (pardon, tu eşti orăşean de la Călăraşi!), mă rog, o ţărancă şcolită, cu bacalaureat teoretic, expertă în teologie, morală şi pedagogie socială, prin vocaţie şi îndelungată practică. O adevărată doctoriţă în teologie şi pedagogie, gospodină de o rară blândeţe şi afabilitate.

Că ar fi o *vrăjitoare*? Că are *vedenii*?

Vraja ei o văd în realizările ei. Nu are nimic de vrăjitoare, ci de soră de caritate. Nu are nimic hapsân. Nu răspândeşte în jurul ei decât candoare, puritate, poezie şi energie. Fluidul energetic este real. II simt. II percep cu antenele mele similare. Nu pot suporta pe *muieţi-s posmagii*! Tipul *de muieţi-s posmagii* vine din Moldova Mă bucur că tot din Moldova a sosit un antidot valabil pentru toată ţara românească. Nu mă duc la Sihastru şi la Vladimireşti ca să oficiez liturghii negre. Mă duc la primii călugări benedictini ortodocşi valahi...

Sămânţa

Mă scol dimineaţa la 4 şi jumătate, şi lucrez, până la ora 12, neîntrerupt, de trei zile, la îngroparea seminţelor. Mă spăl de sus până jos, la cişmea. Trag un tiutiun. Nu mai pot fuma ţigări fine, dăruite de prieteni sau cumpărate parcimonios de mine. Am împrumutat de la Voicu, noul paznic al Şcolii silvice, musafir nepoftit, un pachet de *Naţionale*. Le găseam execrabile. Azi mi se par excelente. Mi-am luat şi un pac de tutun, ultima categorie. E şi mai bun.

După ce m-am uscat la soare în costumul lui Adam, ascuns la un colţ însorit, între liliac şi vie, strâng uneltele, pornesc spre salonul vid, ca o celulă monastică sau ca una de puşcăriaş, aştern pe hârtie câteva gânduri ivite la însămânţare şi la lovitura cu sapa, cazmaua sau în jocul elegant al greblei, pornesc la Lidia, bucătăreasa şcolii silvice, care a primit ordin să-mi servească prânzul cald, invariabil fasole, cartofi sau macaroane. La breakfast şi la cină am renunţat. Pâine neagră cu apă rece ajunge. Femei din jurul casei mele îmi aduc, uneori, câte o ulcică de lapte cald. Sunt chemat regulat la cine frugale. N-am timp. Mă pasionează însămânţările de zarzavaturi şi cereale pe care le fac după tipic, dar uneori şi după fantezia mea.

Un gard de sârmă era bătut zadarnic de soare. Are umezeală din preajma brazilor rămaşi încă pe această porţiune interioară, potecă spre vie, înconjurând fastuos pavilionul. Umezeală şi soare. M-am hotărât să străjuiesc poteca de 20 m lungime cu porumb, deci 120 de cuiburi. Am mai pus alte 100 de cuiburi pe lângă liliac, pe spaţiul îngust dintre drumeagul viei şi tufele de liliac. Vor avea umezeală de la liliac şi soare de la vie, fără să umbrească strugurii. Vom putea mânca porumb fiert, sădit cu palmele mele tot mai bătătorite.

Când descopăr cel mai mic fragment de teren liber şi însorit din pricina paraginii şi a copacilor tăiaţi aiurea de silvicultori, îl folosesc pentru seminţele mele de soi, alese împreună cu expertul Carol, bunul meu bătrân.

Am reflectat mereu asupra sămânţei la plante, la vite, la oameni. Am adus şi o inovaţie în tipicul cultivării viţei de vie.

Ştiam de la tata, de la ţărani şi de la agronomi că via nu suportă buruiana sub nici o formă. Cât mai multe săpături de dezburuienizare sporesc recolta. Nu neg acest lucru. Neg teoria *înăbuşirii*. Buruiana umbreşte strugurii

din rândul de jos şi le împiedică dezvoltarea şi coacerea. Ceea ce este cu totul altceva. E foarte mult. Dar nu înăbuşă respiraţia viţei. îi răpeşte numai soarele.

De la bătrânul Moş Matei Roşea, o cimotie a mea, ştiu că avea cel mai bun vin, cei mai frumoşi struguri şi cei mai buni pepeni, cultivaţi pe o coastă însorită, nu mai mare decât parcela mea de un pogon, pe şes plat. De aceea am struguri de masă minunaţi. Nu fac vin, decât puţin şi prost.

Atât am în memorie: moş Matei avea pepeni în vie.

Pe vremuri, pepenii se cultivau în podgorii.

Restul nu mai ştiu nimic.

Tata Ion păstra regulile noi. Nu punea pepeni în vie. Avea o parcelă separată. Poseda teren mai mult în dosul casei, unde aveam via de 1 pogon. Era chiabur cu 30 de pogoane, iar nu ţăran sărac, pe 2 pogoane, ca Moş Matei şi ca mine, la ceasul de faţă. Casa lui Moş Matei era tot aşa de îmbelşugată ca şi a noastră, în copilărie.

Pe baza acestor amintiri şi a strictei necesităţi de ţăran pauper, aproape famelic, fiindcă peste câteva luni mă aşteaptă inaniţia cu întreaga familie, compusă din patru guri, dintre care două foarte vorace (fiind în creştere), am început raţionamentele şi ipotezele.

Buruiana înaltă împiedică dezvoltarea şi coacerea strugurilor.

Dar plantele târâtoare, cum ar fi castraveţii şi pepenii? Nu am avut curajul să le pun de la început, fiindcă te împiedică la lucru în vie. Le-am pus mai târzior, pentru două considerente:

1) să nu mă împiedice la legat,

2) să am o recoltă de buruiană, fiindcă buruiana serveşte ca îngrăşământ la vie. Aici este rolul nr. 2 al săpatului: buruiana să nu răpească soarele şi buruiana să dea îngrăşământ.

Viţa nobilă are nevoie de hrană abundentă, ca o vacă de Şviţera sau Pinsgau. Nu poţi să-i dai bălegar, fiindcă preţiosul bălegar merge la zarzavaturi. îi redai forţa nutritivă tăindu-i joardele şi lăsându-le, pe cât posibil, până târziu, primăvara, până la legat şi la primul săpat, ca să le putrezească frunzele, să rămână pe loc coardele fragede. Scoţi pentru foc numai joardele groase, bune pentru coacerea mămăliguţei.

Pornind de la raţionamentul că buruiana este bălegar şi îngrăşământ, am oprit o parcelă de experienţă. Am dat o primă sapă, i-am dat o primă hrană, dar printre viţe am pus pepeni şi castraveţi, care sunt plante târâtoare, vor împiedica răsărirea buruienilor înalte, fără să-mi umbrească strugurii şi foile de viţă.

E miciurinism ancestral ceea ce fac eu aici. Vagi amintiri de la Moş Matei, de la pepenăriile din podgorii, raţionamente stricte de ţăran sărac, obligat să facă agricultură chineză. Am luat, de altminteri, obiceiul să urinez la rădăcina puiandrilor de cireş nou plantaţi, vărsându-mi dimineaţa şi clondirul cu apă pentru amestec. îi iau, rând pe rând. Fecalele nu le mai depozitez în closet, ci direct pe câte un cuib de turkestani şi pepeni de Arad. Voi avea grijă să vând şi să nu consum nimic din rândul de pepeni situat lângă tufele nr. 2 de liliac (parfum îmbătător matinal). Nu am ajuns încă la rafinamentele chinezilor, care îmbie pe trecători cu umbrare, closete curate şi pancarte, cerşindu-le fecalele pentru zarzavaturile casei.

Încă nu!

Caietul va rămâne strict secret.

În marile hoteluri din Pekin şi Shangai, sunt alte pancarte în care se specifică, negru pe alb, că zarzavaturile consumate sunt cultivate *a l'europeenne*.

Am văzut chinezării grădinăreşti la marginea Berlinului.

Plecasem cu nevasta foarte tânără să-i arăt minunile lacustre şi vegetale ale oraşului meu de studii universitare. Pe vremea mea, fetele şi băieţii, în Wochenende, făceau amor fizic prin tufişuri, fără jenă. Nu se putea face în pădurile de conifere, plantate simetric, de silvicultori geometrizanţi. Te vedeai din toate părţile, oricât de adânc te-ai fi înfundat. Am aflat de la un silvicultor că geometria şi scosul frunzelor în pădurici nou plantate sau parcuri sunt catastrofe. Trebuie să te apropii tot mai mult de natură. în pădurile cu conifere de la Berlin nu-ţi poţi pupa nici ibovnica şi nici măcar nevasta, fiindcă te privesc zeci de ochi, inclusiv de după perechea cu ochelari a poliţaiului.

Colindând iarăşi aceste meleaguri, după o absenţă de doi ani, dând explicaţii tinerei mele căsătorite, cu reticenţe sau chiar fără perdea, amuzându-ne printre coniferele geometrice şi spionând pe spionii noştri, am ieşit la luminiş pe scarpa unei căi ferate, suind într-un fiştigoi, observând cu delectare un câmp de varză şi la o jumătate de kilometru, o pădure naturală, o pădurice ca-n zăvoaiele Olteţului meu, un făget ca la Mărgăriteşti, amestecat şi cu alte esenţe, învolburat şi dens.

Când coboram scarpa căii ferate, cu linii înalt aşezate, o duhoare pestilenţială ne-a trăsnit după cinci minute de mers alert. Ce s-a întâmplat? Am intrat într-un closet de gară balcanică? Nu se vedea gară, nu se vedea nici umbră de om în vărzării, nici pe liziera păduricii. Există o apă a cadavrelor prin apropiere? Câini şi pisici moarte? Nu.

Duhoarea era leită de CFR, sector provincial aglomerat, ceva de Piatra Olt sau Costeşti, ceva de Filiaşi sau Titu. Ah, câtă suferinţă de cadet în vacanţă, când pogoram colina Mănăstirii Dealului, cu podgorii şi paltini, obligat să aştept ceasuri întregi schimbarea trenului în gara Titu.

Mi-am aruncat ochii la varză. Scârnăvii. Profanare. Grădinarii berlinezi cultivau varză pe teren nisipos, cu îngrăşământ de fecale umane. Citisem voiajul în jurul lumii al lui Blasco Ibanez, mă îngrozisem de capitolul zarzavaturilor chineze, dar una-i mărturia teoretică şi alta este mărturia *de visu et de auditu*.

Vedeam cu ochii şi simţeam cu narinele.

Până la făget era o distanţă de jumătate de kilometru. Altă dată, o jucărie pentru excursionişti ca noi. Acum, oricâte imbolduri tari şi naturale, din categoria vicleniei speţei, ar fi fost de faţă, ne-am refugiat fulgerător pe scarpă. Am ieşit din infern. Din când în când, adia o boare, transmiţându-ne modalitatea de cultură a verzei la Berlin. Am luat-o la goană pe şinele trenului, ca loc mai înalt, cu riscul de a fi călcaţi. Ar fi fost o moarte dulce, în comparaţie cu ceea ce am văzut şi am mirosit.

Am ieşit din zona blestemată.

De-atunci, n-am mai mâncat varză la Berlin şi nici în Occident. Pancartele de la Shangai şi Pekin mint când spun *a l'europeenne*. La Berlin, varza se cultiva *a la chinoise*. Nu mai poftesc *choucroute a l'alsacienne* şi nici *Eisbein mit sauere Kraut*. Nu mai mănânc varză în Orient şi nici în Occident. Mănânc numai în Balcani.

Ştiu că totul este o prejudecată.

Naturalia non turpia.

De ce să-ţi fie ruşine de lucrurile naturale, când se păstrează regulile de igienă?

Ştiam că un tânăr mandarin chinez s-a sinucis în seara logodnei, fiindcă a făcut pârţ. Berlinezii sunt mai naturali şi o spun pe şleau, că nu merită să strici o copaie de maţe pentru un vânt, care se cere afară.

Am rămas mereu un rural din mica Valahie. N-aş fi fost capabil să mă sinucid, în casele diverselor logodnice. (Acolo, orice prietenie substanţială între un băiat şi o fată, fără promisiunea de căsătorie, începea cu nomenclatura: *logodnica* (*meine Braui*) şi *logodnicul* (*mein Brautigen*, faţă de terţi, inclusiv rudele apropiate).

Libertinaj? Erotică lăbărţată? Câte bordeie, atâtea obiceie, şi nici o femeie căsătorită din lume nu este mai fidelă decât femeia germană. Liberă ca domnişoară şi dornică de probaţiuni afective, devine subit, în căminul ales, de o monogamie şi o versatilitate de matroană, spre deosebire de valaha pudică şi virgină înainte de spectacolul nupţial şi devergondată, dacă nu se potriveşte cu imbecilul băgat pe gât de părinţi sau ales de ea şi, în nici un caz, probat ca mascul la pat, dacă valenţele atotputernice se acuplează.

Sămânţa la plante, la animale sau la oameni se varsă în mod variat şi variabil, după timp, loc sau conjuncturi.

Inteligentul, rafinatul şi parizianizatul meu amic Radu Popescu, singurul critic literar apărut pe ecran în ultima decadă (1945-l955), restul noutăţilor fiind nonvalori (ce-i aia Ion Vitner?, cine-i Iosifescu?, cine-i Ovid Crohmălniceanu?, cine-i N. Tertulian?), a abordat cu nonşalanţă şi cinism, odată, în faţa mea, această *chestiune închisă* a stilului, a iubirii şi a modalităţii vărsării sămânţei la om.

În cercul meu intim, trec drept un pudic. Nu ascult şi nici nu vorbesc pornografii. Am avut tot felul de colecţii sau m-am interesat de ele (colecţii de tablouri, sculpturi, colecţii numismatice, etnografice, etc.), dar niciodată n-am vizionat până la sfârşit colecţiile de fotografii sau desene pornografice.

Retezam cu o glumă:

- Prefer să fac porcăriile decât să le discut sau să le văd. Pudicitatea şi pruderia mea este o reminiscenţă rurală, pe care o practic şi o cultiv intenţionat. Altminteri, sunt un om liber, în sensul că dau altora toate libertăţile, rezervând pentru mine stricta observanţă rurală şi patriarhală.

Călcând consemnul, în lipsa unui subiect adecvat pentru a nu ne repeta (eram doi burghezi pudici), Radu Popescu a început să sporovăiască, punând în spinarea unor contemporani năzdrăvănii de erotică pariziană şi elenică, mă rog, Sodoma şi Gomora.

L-am ascultat politicos.

Mă gândisem îndelung în puşcării asupra eroticei (lipsa practicei exacerbează imaginaţia), interzisesem orice discuţie asupra acestei probleme, îmi fugăream gândurile asupra acestui punct şi i-am repetat formularea finală asupra problemei:

- Fără îndoială că rodnicia, sămânţa în sine, este apanajul vieţii şi - poate - o cheie a fericirii, ce ne mai interesează modul ei de scurgere din organism? Omul cunoaşte mai multe căi ale prea fericitei scurgeri, prin care asigură geneza şi repetiţia universală a speciei noastre. Modalitatea clasică este bărbat şi femeie, în rodnicie, prunci şi viaţă armonică, plenitudinară.

Modalitatea adolescentină este a lui Onan din Biblie, care-şi varsă sămânţa pe pământ, ca să nu se culce cu soţia văduvă a fratelui său, pe care fusese obligat s-o preia în căsătorie monogamică, din precepte religioase.

Modalitatea pariziană se cunoaşte. Se mai ştiu şi practicile, zise elenice, sau altele.

Ce importanţă au aceste practici faţă de fericirea omului?

Eu sunt tolerant. Nu sunt un cinic. Sunt un tolerant şi *spun: laissez faire, laissez passer, jeder soli selig nach seinem Facon*, nu mă interesează viaţa privată a cuiva, decât în măsura în care colorează viaţa sa publică şi creaţia sa. Evident că modalitatea scurgerii sămânţei colorează şi structurează personalitatea. Investigaţiile sunt utile, concludente şi îndreptăţite. Nu-mi plac aceste investigaţii aduse în spirit hain, câinos şi ironic. Cu ce drept ne amestecăm în fericirea oamenilor?

Ştiu: carnalitatea lasă o mâzgă fizică în mintea proştilor complicaţi.

Aş formula trivial: în amorul clasic, penisul se murdăreşte de mehlem, la eleni de fecale, la parizieni de bale, cel mai curat s-ar părea cel al biblicului Onan, dar aşa ceva este hidos.

Din punctul de vedre al toleranţei erasmice şi al comprehensiunii, stilurile iubirii sunt pe acelaşi plan, într-o identică ordine a rangurilor.

Instinctele mele de rural mi-au spus, şi-mi spun, că nu este bine să transgresăm regulile naturii. Nu mi-am permis abateri de gen parizian sau elenic. S-au găsit femei cu asemenea educaţie, cărora li se părea refuzul meu ilegitim şi bizar, aproape lipsă de tandreţe. Le educam în câteva şedinţe la modalitatea valahă patriarhală, cu şedinţe prelungite şi extenuante, până când se vindecau şi deveneau porumbiţe uguitoare.

Cinicul Radu Popescu a tăcut.

La atâta cinism şi dezbrăcinare nu se aşteptase din partea unui pudic.

N-a mai abordat niciodată teoria sămânţei.

Sunt silit s-o abordez din nou, cu referinţe la cinul ecleziaştilor şi al călugărilor.

Dacă aş pune pe hârtie, pentru ortodocşi, tot ceea ce ştiu, verificat, din surse istorice absolut sigure, despre prea fericitul Augustin, pe care catolicii îl numesc Sfântul Augustin, aş fi lapidat în piaţă.

Ortodocşii superficiali, în special clerul borţos, au o optică specială despre problema sămânţei, a reproducţiunii, a sistemului nervos, în legătură cu instinctul genezic. Greşeala lor primordială este simplificarea şi simplismul. Văd în om sau un porc, sau un seraf. Şi cum clericii borţoşi nu pot fi serafi, se tăvălesc în noroi ca porcii şi proclamă porci pe toată lumea, chiar şi pe cei căşti din convicţiune intimă, din reţinere şi principialitate.

Clericii borţoşi de sus sunt nişte porci cu mitra-n cap.

Fiindcă ei sunt porci cu mitra-n cap, urmează că restul călugărilor sunt fără mitră, călugăriţele sunt nişte scroafe, iar noi, laicii, care ne amestecăm în chestii bisericeşti (parcă biserica ar fi pentru popi făcută, iar nu pentru noi, laicii), suntem nişte animale ciudate care ne amestecăm în trocul porcilor.

Cearta dinte clerul de sus şi clerul de jos nu este o ceartă în troc de porci, porci cu mitra-n cap şi porci fără mitră.

Conflictul dintre ordinul nou călugăresc al Vladimireştilor şi al Sihastrilor, şi Sfântul Sinod şi Biserica oficială, ne angajează substanţa noastră sufletească, opinia noastră despre lume şi viaţă, opinia şi viaţa de cetăţeni, ca să nu spun cuvântul cel mare, de viaţă a credincioşilor, fiindcă eu nu sunt şi nu mă pot considera prea curând un credincios.

Stupidul război ecleziastic din 1954 - 1955 m-a îndepărtat şi mai mult de la credinţa lină, plenitudinară, ortodoxă.

Aceşti mascuri borţoşi, când vorbesc de maica Veronica şi de părintele Ioan, candidaţi la sfinţenie şi trăitori ai vieţii monastice autentice, se uită pieziş.

Să le-o spun făţiş, de la obraz:

- Voi credeţi că sfinţii au fost scopiţi şi n-au testicole? Voi credeţi că sfintele din calendarul nostru ortodox sau de la cel catolic n-au avut ovare?

Să vă deschid hrisoavele acestei probleme închise?

Nu mă sfiiesc să intru în amănunte, dacă va fi nevoie, cu altă ocazie, dacă mi se va prezenta un ortodox nărod, care împarte pe oameni în porci sau îngeri, iar pe sfinţi îi cataloghează la rubrica îngerilor.

Taina tainelor este alta: nu poţi fi sfânt sau sfântă fără abundenţă de sămânţă în mădularele tale, fără bogăţie şi rodnicie, fără bărbăţie iniţială la sfânt şi fără feminitate radiantă la sfântă.

Ceea ce-i deosebeşte pe sfinţi de oameni nu este starea lor îngerească iniţială. Aşa ceva este o închipuire greşită. Sfântul tinde la starea de seraf, după lupte crâncene cu sine, cu mădularele şi concupiscenţa lui.

Biruinţa duhului asupra lutului puternic: iată semnul celor aleşi, al candidaţilor spre sfinţenie.

Ecleziaştii amorfi care au asistat, la Vladimireşti, la predicile din biserică sau la catehizările prealabile din spovedania zisă colectivă, pentru împărtăşanie, au rămas consternaţi de liberalismul cu care tratează părintele Ioan problema carnalităţii, a adulterului şi a problemelor gingaşe de care fug teologii proşti, în spirit moral, strict religios ortodox, adică tincturat rural.

Părintele Ioan vorbea de toate abaterile carnale (îndeobşte, adulterul şi onania), spunându-le pe nume. Dădea îndrumarea tradiţională: căsătoria legitimă, cununia, facerea de copii.

Cu maica Veronica simţi că ai putea vorbi orice. Nu îndrăzneşti, fireşte. I-am citit cartea cu atenţie. Judecă exact cu naturalismul unei ţărăncuţe şi predică pasionat inhibiţia, reţinerea, căsătoria.

Castitatea este votul călugărilor, alături de pauperitate şi ascultare.

Clericii borţoşi, cu mentalitate porcină, nu cred în castitatea părintelui Ioan şi-l socotesc ca pe un Barbă Albastră, ca pe un padişah cu harem de 300 de cadâne.

Părintele Ioan nu pare a fi fost un castrat. Nu are nimic din fizionomia scopiţilor. A fost un bărbat în toată legea şi toată firea, care-şi putea lua preoteasă şi procrea o duzină de copii. Părintele Ioan s-a sinucis aproape prin posturi lungi, prin nopţi de veghe, prin studiu, prin osârdie la slujirea liturghiilor, a ritualului şi a obligaţiilor care-i incumbă la cea mai controversată mănăstire din ţară, din ultimii zece ani. Este galben ca lămâia, extenuat, aproape macabru.

Maica Veronica şi-a păstrat eterna tinereţe, tenul roz şi catifelat, pasul vivace. E apanajul ei. Ea este motorul. Ea este alfa şi omega, factorul energetic.

În privinţa relaţiilor intime dintre Ioan şi Veronica, dau din umeri. Am stat cu ochi de Argus. Cine cunoaşte viaţa de mănăstire, de internat, de cazarmă şi de puşcărie ştie că nu există secret, nu poate exista secret la asemenea întreprinderi. Se află imediat. Cunosc viaţa de internat (7 ani), de cazarmă (4 ani), de puşcărie (5 ani). Cu această experienţă, pot da garanţia că între Ioan şi Veronica nu putea exista nimic, fără să afle restul călugăriţelor roabe, înnobilate cu distincţia fecioriei, a castităţii, a credinţei în absolutul predicat şi realizat de maica Veronica.

Porcii cu mitra-n cap nu pot crede, din principiu, în castitate, şi, pe cale de consecinţă, nici în castitatea maicii Veronica şi nici în legăturile de frate şi soră dintre Veronica şi Ioan, în care Veronica joacă rolul surorii mai mari (fiindcă aşa este situaţia în realitatea observată de mine).

Între Ioan şi Veronica sunt raporturi de la frate mai mic la soră mare. Părintele Ioan vorbeşte despre maica Veronica deschis, cu admiraţie oarbă, spunând că ea este moaşte vii. Măicuţa vorbeşte despre predicator ca despre un frăţior firav, îngrijorată de sănătatea şi hărnicia lui. Evident, la predicator sunt raporturi de veneraţie pentru stareţă şi ctitorită, de tandreţe frăţească, de la stareţă la predicator.

Dacă n-ar fi respectul reciproc şi dragostea frăţească între oameni, n-am trăi - socialmente - în iadul temnicerilor?

O mănăstire nu este nici puşcărie, nici cazarmă. Aduce puţin cu un internat şcolar.

Ştiu că în mănăstiri, internate, cazărmi şi puşcării se pot comite orori şi ticăloşii, se pot ascunde viermii aberaţiilor şi grozăvia grozăviilor.

Asemenea lucruri sunt excepţii.

Puşcăriile recente au fost iaduri de exterminare din partea temnicerilor dresaţi de Teohari & Co. Atmosfera internă dintre co-deţinuţi la Aiud şi Ocnele Mari, în sectorul politic, unde am fost repartizat peste patru ani, era de o rară curtoazie, afabilitate, amicalitate fără intimitate, civilizaţie, respect şi ajutor reciproc, o atmosferă de adevărată mănăstire.

Am trăit 7 ani în internatul şcolar de la Mănăstirea Dealului. Era ceva similar.

Atmosfera de la Mănăstirea Sihastru şi de la Vladimireşti se înrudea cu atmosfera generală a internatului nostru şcolar, de la Mănăstirea Dealului, cu atmosfera internă de academie de sub pământ, din lagărul de la Ocnele Mari (anii 1948 - 1952).

Cine bârfeşte Vladimireştii dovedeşte că n-a trăit într-un internat bun sau într-o puşcărie cu deţinuţi de elevaţie mintală şi sufletească.

Acel care bârfeşte pe maica Veronica dovedeşte că n-a avut un director de studii ideal, cum am avut noi pe Nae Ionescu.

Acel care suspectează de padişah pe părintele Ioan n-a priceput nici pe Pascal, nici pe Augustini, nici pe sfinţi, nici mistica, nici călugăria.

Poţi avea sămânţă cât de multă, o poţi vărsa în burta preotesei, a ibovnicii, pe podea, cum ţi-e feleşeagul. Poate exista o viaţă întreagă de castitate impusă sieşi cu stricteţe.

In această privinţă, aş fi dispus să citez şi să comentez rând cu rând capitolul despre castitate din *Also sprach Zarathustra* a lui Nietzche. Am ales tocmai pe acest filosof al filosofiei clare şi al unei morale biologice, fiindcă are multe lucruri comune cu savantul frate Andrei Scrima, cu Sandu Tudor şi cu majoritatea duşmanilor de elită ai Vladimireştilor:

1) sunt atei, ca şi Nietzche, însă nu sunt atât de prosteşte cinstiţi, ca acest filosof cu dublă ereditate sacerdotală, să se declare ca atare, că îl interpretează just în tematica lui, considerând creştinismul şi religiile blândeţii (mozaism, budism, confucianism) drept ideologii ale sclavilor, atent corectate de casta dominantă a clerului, spre beneficiul integral al popimii de toate rangurile;

2) umanitatea se împarte între stăpânitori şi stăpâniţi, iar tot secretul este să ştii să faci parte întotdeauna dintre stăpânitori, cu armele obişnuite: lipsa de scrupule, ipocrizia, fastul, lichelismul faţă de superiori, aroganţa cu cei mici;

3) cultul forţei vitale, cultul voinţei de putere;

4) *Dumnezeu a murit*, suspina Nietzsche şi a intrat într-o dramă pustiitoare, a înjurat popimea, respectând, bizar, mereu pe Christ. Anti-vladimiriştii nu suspină şi nu au drame metafizice nietzscheene. Dumnezeu le-a murit şi lor în suflet, pe Iisus nu l-au luat niciodată în litera şi nici în duhul lui. Ei sunt condotierii beneficiari ai bisericii oficiale pentru păstorirea turmei rurale ortodoxe care, ca orice turmă, dă lapte, brânză, unt, lână şi carne. Oho, curge pentru baci laptele şi mierea situaţiilor oficiale, vinaţurile şi metresele inoficiale, iar dacă nu curge, tot pică şi pentru ţârcovnici (protopopi, vicari, etc.).

Am recitit capitolul despre castitate al celui mai consecvent ateu şi m-am lămurit cu anti-vladimiriştii. Acest profet al biologiei, predicator al euforiei şi bucuriei, duşman al noţiunii de păcat, nu se sfiia să revendice castitatea pentru filosof, ca o premisă indispensabilă a singurătăţii de azur în care-şi putea realiza opera şi îşi putea spune mesajul său în lume. Nu şi-a luat nevastă, nu a făcut copii. (S-a ales cu un sifilis, care l-a dus în plină maturitate la paralizie, deşi paralizia sa este atipică şi nu este exclus să fi înnebunit din pricina dramei teoretice în care s-a aflat prin ereditate, mediu şi puritate strict sacerdotală, predicând biologia şi morala ei strict animalică). Nietzsche recomandă castitatea prelungită, ca şi Balzac, pentru gânditorul cu mesaj şi cu o operă titanică de înfăptuit.

Maica Veronica a simţit o vocaţie monastică şi un mesaj răspicat spus bisericii sale. Ea a fundat o mănăstire de fecioare. Călugării sunt obligaţi la castitate. A luat castitatea dintru început, fără a se mai pălăvrăgi despre păcat şi redempţiune, cum face majoritatea popilor ortodocşi. Monahismul vladimirist este cast, a ridicat castitatea la rangul de dogmă, fiindcă a avut un mesaj de spus în sânul acestei biserici prea lăbărţate şi tutelate de păstori cu toate păcatele, scăldaţi în toate apele murdare şi neavând niciodată pofta sau nostalgia purităţii mântuitoare.

Nu sunt nici cast şi m-am căsătorit de tânăr, ca orice popă ortodox. Am copii sănătoşi. Aştept să fiu bunic, după terminarea studiilor universitare ale copiilor, să se împlinească leatul.

Dar eu nu sunt o gâlmă popească, cu mentalitate de popă borţos, să nu descifrez mesajul Sihastrilor şi al Vladimireştilor, să nu respect voinţa şi practica nobilă a filosofilor şi a oamenilor de excepţie.

Ce este un monah altceva decât un filosof?

Fireşte, Sfântul Sinod este compus din monahi. Toţi sunt monahi. Nu poţi fi episcop, mitropolit sau patriarh, dacă n-ai luat metanie măcar pentru o zi la o mănăstire ca Dr. Antim Angelescu de Buzău (monahofag vladimirist) şi ca Justinian Marina (care a îngăduit acefalia canibală a antimului său).

Când mă uit în Sfântul Sinod actual nu văd filosofi.

Când mă uit în Sfântul Sinod, văd călugări (cu stagiu variabil), dar nu prea văd castitatea. Să fie cast armăsarul Sebastian Rusan, mitropolit al Moldovei, cu 17 copii, ocupat cu creşterea odraslelor şi cu odrăslirea perpetuă, prin zămislirea cotidiană a osului său? Să fie cast omul bordelurilor bucureştene, care a coborât şi aceste locante destul de coborâte, prenume Valerian Zaharia, episcop de Oradea? Să fie căşti aceşti înrobiţi maţului şi buricului, acele tone de osânză porcească prăvălită pe fălci, gâturi, abdomene şi odihnită în jilţurile Sinodului?

Când mă uit în soborul Sihastrului şi în trapeza lacto-vegetariană a Vladimireştilor, când privesc ochii visători şi arzători ai monahilor vladimirişti şi privirile columbelor-fecioare, în comparaţie cu ochii stinşi şi feţele puhave din Sfântul Sinod, sunt lămurit la ceasul de faţă, ca laic onest, în privinţa Bisericii strămoşilor mei.

Dreptatea se află de partea vladimiriştilor.

În ochii oficialilor, nu văd decât bestialitate la unii, opacitate la alţii, viclenie la marea majoritate, dubla morală şi lipsa de curaj moral la toţi.

N-a demisionat nici unul pe chestia Vladimireştilor.

În sesiunea din 6 - 12 iunie 1954, nu s-a putut întruni o majoritate pentru căsăpirea Vladimireştilor.

La 30 martie, maica Veronica, părintele Ioan, patruzeci de călugăriţe-fecioare şi alţi 46 de sihastri au putut fi arestaţi, molestaţi şi insultaţi, fără a se schiţa un protest oficial. Nu sunt de acord în sinea lor cu arestările puse la cale de banda Antim-Zaharia & Co., dar nu ştiu să-şi dea demisia pe o temă dreaptă, loială şi sublimă. Ştiu să ocupe locuri de răspundere, dar nu ştiu să le părăsească. Se menţin cu orice preţ, chiar cu preţul dezonoarei.

Aceste turpitudini morale îndrăznesc să vorbească de substratul erotic dintre maica Veronica şi părintele Ioan. Valerian Zaharia a îndrăznit s-o spună, făţiş, măicuţei:

- Fă, tu te ţii cu Ioan!

Biata măicuţa Veronica a căzut bolnavă de ficat, la pat, după asemenea *întrevedere* episcopală.

Valerian Zaharia pleda plecarea imperioasă a duhovnicului, *ca pe o raţiune de stat*. De fapt, dorea trimiterea în locul părintelui Ioan a unui beţiv şi a unui curvar, care să strice cuibul albelor porumbiţe.

Savantul Andrei Scrima, bibliotecar, care şuieră la urechea prelaţilor semidocţi micile sale înţelepciuni ciupite din cărţi de psihanaliză, le furnizează langaj freudian:

- Între Ioan şi Veronica este, firește, *Libido*.

Nările bătrânilor armăsari cu odăjdii se deschid şi nechează, auzind de libidinozitate şi porcăială.

Lui Sandu Tudor nu-l plac florile prea multe de la Vladimireşti. E estet. Armăsarii nechează şi se gândesc la copiii lor din flori.

Prelaţii poliţişti confiscă *tubuşoare* cu *părticele*, confundând părticelele cu anafura de la împărtăşanie.

Aceşti moralişti şi lupi în piei de oaie îşi amintesc de legatul Romei borgiace trimis să moralizeze şi să stingă rebeliunea lui Martin Luther, călugăr augustinian, şi să-l atragă la sânul Bisericii catolice, putrede în acea vreme, împotriva căreia protestase. I-a ţinut o polologhie cu sos de moralină. Martin Luther se afla în grele chinuri de conştiinţă. Un emisar special a venit de la Roma să aducă legatului (un cardinal pompos) o veste îmbucurătoare. Metresa sa legitimă îi născuse un băiat. Ştirea îmbucurătoare s-a răspândit ca fulgerul printre suita augurilor care au surâs şi de la auguri la protestatari şi la despărţirea dintre Roma şi Wittenburg.

Naşterea acestui băieţel din osul cardinalului papal (un călugăr obligat la celibat şi castitate) a fost factorul decisiv al reformei. A limpezit ca alaunul apa tulbure.

Roma catolicismului borgiac a fost învinsă de Martin Luther, a provocat contra-reformă şi a dus moralizarea clerului catolic de sus şi de jos.

Noi n-avem nevoie să despărţim în două biserica autocefală ortodoxă română pe chestia Vladimireştilor. Auto-fecalele sinodale sunt de mult izolate în haznalele lor.

Cine dă o ceapă degerată pe sinodali armăsari de tipul Rusan şi Marina, pe episcopi corupţi până-n măduva oaselor, ca Valerian Zaharia, pe călugări de-o zi, acefali, poltroni şi politicaştri, ca dr. Antim de Buzău, cu acoliţii lor?

Aceşti oameni sunt de mult morţi. Nu sunt încă îngropaţi. Cadavrele lor spurcă atmosfera bisericii noastre mai rău decât cuiburile alimentare ale verzelor de Berlin şi ale zarzavaturilor chineze. E timpul să-i cărăm dincolo de cimitir sau într-o margine de şanţ, ca să-i îngropăm ca pe sinucigaşi sau ca pe câinii turbaţi.

Unde-i lopata, fraţilor? Hai la treabă!

Ciupeală, transfer şi fluctuaţia braţelor de muncă

De unde provine fluctuaţia braţelor de muncă şi generala instabilitate în producţie?

Cetăţenii parcă au muştar în gaura popoului. Din popor rural, sedentar prin definiţie, am devenit nomazi şi emigranţi?

O, nu!

Fluctuaţia braţelor de muncă este în legătură cu furtul generalizat, cu producţia scăzută şi cu salariile mici.

Un salariu mic se rotunjeşte prin corupţie. Este o regulă de aur sau de aramă, ca şi legea cererii şi a ofertei!

Salariile actuale sunt mici. Toţi fură în valori mai mici sau mai mari. Se tem de lovituri. Se mulţumesc cu ciupeala naţională, furtul fiind un viciu şi, ca toate viciile, o voluptate naţională.

Ciupeala se aranjează contabileşte uşor.

Când chestia devine suspectă pentru aparatul de conducere, încep emigrările legale, aşa-zisele transferuri uşor de obţinut între bonzi şi granguri. Când a venit o grupare nouă la conducere, vine cu echipa sa de încredere şi concediază pe cei aflaţi în posturi pe schema existentă, pentru a face loc noii echipe. Când a rămas subşeful, aparatul este concediat de sus până jos, pentru a-şi face suma, ca şi şeful. Ştie tehnica. Dar o ştiu şi funcţionarii mărunţi. Ar fi un pericol să fie prins cu ocaua mică. Când ar vrea, altminteri, să umble la oala mare cu smântână, sau la oalele de-o oca, atunci căderile se fac pe verticală şi fluctuaţiile iau caracterul de masă.

Sinodalii lucrează în bandă: unii ciupesc, alţii fură, alţii au dat marile lovituri nesperate (Marina, Valerian). Se au la mână unul pe altul. Vor *status quo*. Transfer nu se poate. Fluctuaţie, iarăşi nu.

Când va fi căderea, va fi pe verticală.

Până atunci, se mulge vaca indolentă a bisericii, se smântânesc oalele. Cei harnici şi sinceri sunt înlăturaţi ca impostori.

Se fura şi înainte. Se ciupea şi pe vremuri. Dar furtul nu avea caracter de generalitate. Căderile erau individuale, nu se făceau vertical.

Biserica s-a cangrenat din pricina unei situaţii obiective.

Unde-i scăparea? Pe unde-i ieşirea?

Nu ştiu. Nici nu mă interesează. Istoria nu-şi pune probleme pe care să nu le poată rezolva, iar dacă şi le pune şi nu le poate rezolva, halal de istoria contemporană valahă!

Vladimiriştii sunt „ mariolişti”?

Inamicii fenomenului Vladimireşti (cum se scrie cu scofală filosofică în revista groasă şi trimestrială, cu poze de idoli de lut şi prostioare emfatice, a bisericii ortodoxe oficiale) au decretat pe adepţii maicii Veronica drept mariolişti.

Am decretat şi decretăm...

Cine decretează? Sunt idolii de lut...

în numele cui decretează?

Cine i-a numit?

Care este plenipotenţa şi legitimitatea lor?

S-au furişat ca stelniţele în icoane, ca să reluăm imaginea lui Dem. Theodorescu (neuitatul şacal al presei noastre), s-au strecurat ca furii şi au băgat cheile în buzunar. în numele acestui furt de chei, au monopolizat biserica. Nu se mai poate vorbi pe amvon decât după indicativul hoţilor de chei. Nu se mai poate scrie, în materie religioasă, decât după normativul lor. Nu se mai poate simţi duhovniceşte decât după direcţia trasată, fiindcă altminteri îţi trimit duba neagră. Totul se face din exces de zel şi lichelism, fiindcă uzurpatorul supralicitează, depăşind intenţiile patronului cezaric.

Daţi Cezarului ce este al Cezarului? Dacă Cezarul cere un pitac, el oferă trei, pentru a smulge zece, ca să-i rămână şi lui şapte piei. Dacă Cezarul pretinde haina, el dă şi cămaşa credinciosului. O oferă Cezarului, fiindcă cerşetorului i-a închis uşa în nas odată cu instalarea în jilţ patriarhal, mitropolitan sau episcopal. Caritatea s-a desfiinţat, supralicitând în... muncă, munca altora, fireşte. Când călugării de la Sihastru, dorind a-şi construi o trapeză nouă, n-au mai plătit haraciul în miere, brânză şi alte ruşfeturi, vicarul Bogoe, episcopul Antim şi jurisconsultul i-au caterisit, le-au făcut petiţie de evacuare la judecători, cerând să fie trimişi în mine, la... muncă. Exact ca pe vremea Ducăi-Vodă, cum narează Dimitrie Cantemir în *Vita Constantini Cantemiri*. Dacă domnitorul nu trimitea peşcheşul de bairam la Pastele turcesc, în afară de legiuitul haraci al Sultanului, pentru vizir, teftedar, cadâna favorită, marele eunuc şi alţi sfinţişori din calendarul musulman, venea peticul de mătasă neagră pus pe umăr, adică - exact ca azi -, caterisire, surghiun, arestare şi decapitare în beciurile de la Edi-Cule, penitenciarul celor 7 turnuri.

Dările generale la Stat sunt nimicuri în comparaţie cu cotele de albinărit, oierit, covorât, impuse ca peşcheşuri vicarilor, jurisconsulţi lor-gineri, protopopilor şi episcopilor.

Cel mai bun vin din Capitală, pe timpul penuriei şi al invaziei vinului bulgăresc din coacăze, era vinul Patriarhiei. Cu ochii mei am văzut camioane întregi cu butoaie descărcate în hruba pântecoasă a locuinţei sinodale. Am rămas înmărmurit. Cu acest sport se ocupă bătrânii bărboşi? Am ispitit şoferii beţi care mi-au dat să gust.

Am fixat precis, cu acest prilej, centrala de unde porneşte campania contra bieţilor vladimirişti antialcoolici şi lacto-vegetarieni. Ei acuză pe sihastri şi pe columbele de la Lieşti de sibaritism şi imoralitate, ei, bunii templieri ai temperantei, cu pântecoasa hrubă unde se descarcă, sub ochii mei, două camioane cu butoaie pline de vinaţuri alese. La asemenea vinaţ se cere neapărat fripturică, şi pe urmă Florentina, damele, muzica, bairamul.

Cine-i Florentina?

E un secret al meu. *E secretul lui Polichinelle*.

Vorbesc de Florentina, ca s-o aduc din condei cu... *mariolismul*, cea mai categorică blasfemie a acestor blestemaţi popi borţoşi, nesăţioşi, ipocriţi şi trândavi, care guvernează, prin combinaţii sordide, de un deceniu, pe monahi şi pe credincioşi.

Ce este mariolismul în jargonul nesărat al detractorilor Vladimireştilor?

Mariolismul ar fi cultul exagerat al Fecioarei Măria.

Adversarii acuză făţiş pe maica Veronica că a instituit un nou ordin călugăresc, de factură şi tendinţă catolică, printr-un cult nou al Maicii Precista, care n-ar fi ortodox.

Mănăstirea fundată de ţărăncuţa Vasilica Constantinescu poartă numele de *Adormirea Maicii Domnului*, şi Justinian Marina, ca să-şi facă mână bună (sau - poate - din sinceritate incipientă şi neaşteptată), a confirmat pe maica Veronica stareţă efectivă din bordeiul din 1935, la suirea sa pe tronul patriarhal, ridicând-o la rangul de... stareţă stavroforă.

Călugăriţele de la Vladimireşti, în frunte cu stareţa, au un ataşament firesc, pios şi filial pentru Prea Curata, întrucât hramul mănăstirii este *Adormirea Maicii Domnului*.

Cultul Fecioarei se leagă şi de votul lor călugăresc, cu legământul fecioriei prealabile şi ulterioare.

Acest legământ al fecioriei prealabile şi ulterioare enervează pe anti-mariolişti, care ar fi dispuşi să scoată pe Prea Curata din calendarul ortodox (Sfânta Măria mică, la 8 septembrie, şi Sfânta Măria mare, la 15 august), numai fiindcă le aminteşte de viaţa scăldată în păcate anterioare şi ulterioare călugăririi lor necesare pentru a ajunge episcopi.

Fecioria şi castitatea nu prieşte sinodalilor trăiţi în luxurie.

Nu acceptă alungarea fornicaţiunii. Cum spune ţăranul? Aceşti episcopi sunt şi cu curechiul uns şi cu sufletul în pod. Ar vrea să fie şi cu sufletul în rai.

Apoi, aiasta nu se poate, boieri sinodali şi baroni feudali!

Aveţi o soluţie simplă: daţi-vă demisiile! Reîntoarceţi-vă la preoţia de mir, fiindcă ortodoxia nu impune celibatul preoţilor de jos. Clerul de elită - monahii şi episcopii - trebuie să fie căşti şi celibi.

Nu vă lasă ispitele şi vă torturează trupurile?

În această dilemă s-a aflat Martin Luther, monah pur, când s-a răzvrătit, văzând luxuria în călătoria de la Roma. întors acasă, a lipit tezele, în număr de 93, pe uşa catedralei şi a declanşat Reforma. Pe urmă, a dat voie clerului de sus şi de jos să se căsătorească, desfiinţând monahizmul. El şi-a luat-o pe buna Kathe, care i-a făcut copii - A avut urmaşi din osul său până în secolul XX, între care şi familia Liebknecht, marii protestatari socialişti, dintre care ultimul a fundat *Spartakusbund*.

Catolicismul şi ortodoxia n-au desfiinţat instituţia monastică şi nici călugăria. Mănăstirile rămân lăcaşuri de închinare, unde oficiază călugării, aceste *candele aprinse ale rugăciunii*.

Cultul Fecioarei n-a fost abolit în ortodoxie. Ar fi o aberaţie.

Vladimiriştii nu sunt mariolişti, ei sunt ortodocşi care nu pot ieşi din biserică, după cum nu poţi sări peste propria ta umbră şi nu poţi pune în litigiu sau renega pe mama ta.

Renegaţii şi litigioşii sunt oficialii bisericii.

Ei au ieşit *faptic* de mult din biserică.

Faptele lor îi indică aparţinând unei regiuni morale şi umane cu un indice de maximă periculozitate. Unii sunt infractori grei, alţii sunt simpli borfaşi.

Chestia mariolismului este cea mai nesărată alegaţie calomnioasă din acest stupid război ecleziastic.

Primele răsuri

Din mulţii trandafiri ajunşi măcieşi în anii mei de surghiun, au apărut primele răsuri. Sunt în număr de două. Au un parfum suav şi stins. Se pot compara cu trandafirii cardinali? Cu scarleţii alăturaţi şi decimaţi, transformaţi în primitivi măcieşi?

Lângă cele două răsuri, mi s-au prins trei cardinali recrutaţi din pepiniera improvizată de natură, după ce mi s-a aruncat pe foc pavilionul de lemn.

Maica Veronica a fost o răsură de Lieşti, cu rădăcini şi trunchi sănătos.

Sub privegherea stareţei Leonida de la Buciumeni, din impulsuri şi daruri naturale, din atmosfera ciobanului maglavitean care ne-a evanghelizat şi îmblânzit temnicerii fioroşi de la închisoarea Uranus, după ce-i trecuse voga, s-a altoit trandafirul alb al stăreţiei maicii Veronica, trandafir cu parfum puternic, imaculat ca Prea Imaculata, trandafir care poate fi purtat de regine şi principese, de mirese cinstite, culte sau inculte, de plebeieni vânjoşi, curaţi fizic şi sufleteşte, de păcătoşi dornici de puritate.

Ce ne învaţă maica Veronica, prin pilda şi virtuţile ei?

În primul rând, curăţenia fizică şi morală.

Ea a fost răsură, ţărăncuţă umilă. Prin vocaţie, prin experienţă, prin gândire, prin simţire autentică nestăvilită, din răsură a ieşit trandafirul involt, altoit, cultivat, îngrijit şi îmbătător.

Maica Veronica nu este numai o stareţă exemplară. Este o stareţă pilduitoare!

Maica Veronica este o regină a sufletelor miilor de credincioşi, pe care îi ocroteşte cu surâsul, sfatul, pilda şi îndemnul. Ea este exarha-plaiurilor noastre şi a inimilor noastre.

Din răsură, prin altoi, poţi scoate trandafir cardinal.

Mă gândesc la soarta fratelui Andrei Scrima, fostul meu prieten. Avea toate calităţile, toată râvna, toată pregătirea pentru a fi un prinţ al bisericii. N-avem cardinali. Avem episcopi, arhiepiscopi, mitropoliţi. I-ar fi stat bine cu mitra-n cap. Are ceva de crin, simbolul madonelor catolice.

Procesul său de transformare a fost din trandafir cardinal în răsură.

Să se păzească, fiindcă pe figura lilială, în contact cu mediul şi impulsiile declanşate porcin, ar putea să-i răsară un botişor obraznic şi roz, apoi un rât. Pe urmă, îşi poate pune mitra lui Antim pe cap. Poate lua reşedinţa la Buzău.

***Brazi argintii ciumpăviţi* (*2 iunie 1955*)**

Timpul se menţine răcoros.

M-am sculat îngheţat înainte de patru dimineaţa. Am aruncat paltonul peste pătura subţire şi mi-am pus cojocelul călugăresc. M-am încălzit în dragostea şi amintirea lor. Pe unde vor fi fugăriţi? Câţi sunt la închisoare? Nu am numărul şi împărţeala exacte. Ştiu că Ovezea este liber, fugar şi trăind sub alt nume, ca să nu-l ajungă mandatul de arestare. Nu l-a *denişat* miliţia? Mai ştiu că Nectarie Cristişor zace la pârnaie. Cum se vor simţi tălpile lui neobosite, ca sandaua zeului călător? L-au bătut la tălpi, ca să recunoască vini şi comploturi imaginare, după reţeta veche şi obişnuită în aceste patru dictaturi satrapice pe care le-am parcurs cu aparentă nonşalanţă şi în care am strâns atâta venin?

Un complot mistic încă n-am avut la bară, deşi curg procesele sectanţilor la tribunalele militare, din 1938 până astăzi. Am asistat în ultima săptămână de activitate juridică la trei procese cu loturi de martori ai lui Iehova. Lehăul apărător îngăima o pledoarie insultătoare pentru clienţi, supralicitând pe un procuror pe puncte şi de un vulgar materialism, încât îţi venea să scuipi. Am ieşit afară şi am scuipat.

Despre *elementele* complotului vladimirescian ştiu piesele acuzatoare din gura doctorului Petru Groza, preşedintele Republicii şi din gura şarpelui Securităţii de la Bârlad, unde am fost dus arestat şi cu care am conversat de la şapte seara până la miezul nopţii. Măgării, trivialităţi, minciuni. Cele două mănăstiri sunt două lupanare, plus spionaj, depozite subterane de arme, manifeste. Spermă, pistol şi propagandă, adică *de te fabula naratur*, naraţiunea celor doi ardeleni vânjoşi ca doi tauri; se pictau exact pe ei, care nu cred decât în spermă, violenţă şi minciună ideologică, această minciună fiind praf de aruncat în ochii mulţimilor. Ambii ardeleni sunt - fizionomie - descendenţi din ocnaşii Romei, aduşi la saline şi la extragerea aurului, a argintului şi a aramei, cu care era atât de dăruită Dacia Felix şi care erau atât de necesare Imperiului Roman.

Imperiile se *purgează*, ca represiune a criminalităţii, prin metoda relegaţiunii. Romanii trimeteau, în lanţuri, criminalii la ocnele Daciei Felix. Anglia a populat Australia. India a populat Balcanii. Franţujii expediau în Noua Caledonie şi pe Insula Dracului.

Ce naşte din pisică şoareci mănâncă.

Dr. Groza şi şeful securităţii din Bârlad (care dispreţuia Moldova, laolaltă cu călugării ei) sunt sământă de asasini şi călăi, fiindcă din asasini se recrutau călăii, trimişi peşcheş de maica Roma pe meleagurile noastre. Ce vreţi? *Si le grain ne meurt*... Sământa nu moare cu una, cu două. Se reproduce întocmai. înainte de a fi agricultor la Periş, am fost criminolog de factură clasică. Nu m-au ameţit modernismele, progresismele, sociologismele şi alte farafastâcuri. Am gândit şi am observat marfa cu ochi de biolog, cu intuiţii de critic plastic, contemplând fizionomiile, am frecventat ateliere de sculptură şi muzee renumite.

Sământa nu moare cu una, cu două.

Dacă pui sământă de dovleac, dovleac iese.

Dacă pui sământă de dovlecel, dovlecel iese.

Dacă pui sământă de dud, dud iese.

Dacă pui sământă de floarea soarelui, floarea soarelui răsare.

Tata Traian, după cucerirea Daciei, ne-a lăsat ostaşii glorioşi ca administratori, stăpâni ai cuceririlor, dar a adus şi al doilea strat de populaţie, strat subţire, prăsit ulterior, recrutat din cloaca maximă a Romei, din penitenciarele ei.

De ce să ne ascundem după deget?

Avem o cotă impozantă de călăi. Avem o supralicitaţie de călăi. I-a utilizat Mackensen. I-au utilizat Vasile Luca şi Ana Pauker, ei înşişi criminaloizi, s-au pus la dispoziţia şi s-au înscris în registrele degeneratului Teohari Georgescu, un spârcâit al naturii.

Călăii se recrutează din asasini.

De ce să ne minţim şi să nu vedem că oricând Valahia poate fi pusă, şi a fost mereu pusă, în lanţuri de cota sa impozantă de criminaloizi, din care ies criminalii, călăii şi neobrăzaţii?

Meditaţia matinală, sumbră, aproape funerară, a durat cât fumatul aproximativ al celor trei ţigări, până la revărsatul zorilor.

Afară nu este timp de sapă, ci de condei.

Nu mă îndur să-mi părăsesc viţele, săditul usturoiului, plantatul răsadului de varză. Burează. îmi arunc cojocelul călugăresc pe umăr, peste tunica albastră de doc, îmi pun pantalonii de cizmă, bocancii fără ciorapi (unica pereche nu s-a uscat) şi pornesc cu sapa la trebăluială. Buruiana creşte fachiric. M-a izgonit burniţa de-o oră, udându-mă leoarcă, în afară de sectorul pieptăraşului monacal.

Am revenit la condei. Ce să fac cu el? Să-l frâng? Şi dacă nu-l frâng, să spun tot adevărul şi numai adevărul, ca-n jurământul judiciar? *Cui prodest*? Şi nu trişez chiar eu cu această melancolie şi mizantropie, când pleznesc de sănătate şi poftă de mâncare? Am înghiţit bucata de mămăligă rece cu brânză adusă de la Lisandru, vecinul meu, căruia i-am cedat iarba livezii, a drumeagurilor din vie şi a parcului, în schimbul unui litru de lapte zilnic, al unui codru de mămăligă şi al unui boţ de brânză, săptămânal, pentru a mai varia meniul de fasole şi cartofi al copiilor condamnaţi să înveţe silvicultura la Periş.

Dacă aş înghiţi cafea cu lapte, cacao şi breakfast de tip anglo-saxon, aş mai fi atât de melancolic şi de mizantrop? M-aş mai gândi la călugări şi călugăriţe? Dacă burniţa nu mi-ar fi pătruns în oasele membrelor inferioare şi aş avea rufărie de schimb şi vestminte calde, aş mai fi atât de pornit împotriva lui Groza, Ralea, Constantinescu-Iaşi, Marina, Antim, Valerian Zaharia şi alţi ipochimeni banali, dornici de putere, care s-au căţărat şi au găsit culcuşuri calde?

Nu cumva mă conduce invidia?

Răspunsul este negativ.

În mod curios, nu, fiindcă viaţa mea agricolă actuală mi se pare un paradis pierdut şi regăsit, un divertisment agreabil, într-o viaţă furtunoasă, un intermezzo de o dulceaţă unică. Micile asprimi nu contează la un spirit sportiv.

Dezolarea mea are alte rădăcini, alte izvoare. N-are caracter subiectiv. Sunt influenţe şi consideraţii dictate strict de situaţia generală a peisajului în care mă încadrez prin destin şi nesfârşită afecţiune. Nu sunt durerile mele. Sunt ale lor. Eu am alte dureri mai atroce, mai complicate, mai înveninate. Sunt durerile solitudinii şi ale neîmpăcării cu Destinul biologic şi naţional, pofta nebună a universalismului, polemica şi cerbicia cu cel care se cheamă, de unii, Dumnezeu. Cum să grăiesc, în ce limbă, despre iadul îndoielii religioase? Cu ce culori să pictez? Cu ce piatră să sculptez gheara sugrumătoare? Cu ce sunete să pun pe portativ elegia sfâşietoare, melopeea rară sens şi fără şir?

La fereastra unde scriu aceste rânduri, cu degete umflate de la lucrul cu sapa, îngheţate de această dimineaţă cu burniţă, străjuiesc trei brazi argintii, de dimensiuni inegale. Cei mai mici au fost ciumpăviţi de silvicultori, pentru decoraţiile lor festive de 1 Mai. Pe un copil l-am izgonit chiar cu abraşe vorbe. Brăduţul din mijloc, mijlociu ca aşezare, îşi înalţă, şchiopătând, coroana. Bradul ultim, înalt, voinic, ciumpăvit la un stat de om, străpunge văzduhul, orgolios, argintat, solitar şi pur.

O, dacă viaţa mea s-ar putea asemăna cu acest brad argintiu de la orizontul unde scriu aceste spovedanii!

Dar eu mă asemăn cu nucul meu din vie. Aş fi avut capacitatea de sute de kilograme de rod, pe crengi nenumărate, cu nevoi de spaţiu larg, în orice caz nevoi de larg orizont. Viaţa exterioară m-a chircit şi m-a înveninat în patria micşoară, cu spaţiul ei îngust, cu patimi meschine. Nucul are frunză amară, dar nu înveninează, nici nu urzichează. Frunzişul nucului este iodat şi salutar. Rodul nucului este amar, cât timp nu s-a copt. Nu acceptă vecinătăţi şi nici intimităţi cu alte vegetale. Pe trunchiul lui feriga nu se suie, nici vâscul, nici viţa, nici fasolea, nici trandafirul urcător. Pe clorotici îi doare capul sub umbra nucului în rod. Numai cuplurile robuste respiră euforic acolo, pe sub poale, în încleştările patimii carnale, în după amiezile cu lipăr şi fără ţipenie de om sau când nopţile cu lună îi îndeamnă să caute tainicul refugiu.

Moartea joardelor în iunie

Rămurelele de viţă mor la sfârşitul lui octombrie sau la începutul lui noiembrie, când îngropi via, ca să ai tihna vieţii contemplative hibernale. Podgoreanul se retrage la hibernare, ca ursul în bârlog, după ce a asudat din primăvară până la cules, adică o jumătate de an. Când cade prima zăpadă, joarda a murit. Din 7-8, se opresc 3-4. Restul merge la focul mămăligii şi al ouălor în tigaie, la aşa-zisele minuturi. Dau căldură rapidă, vie şi efemeră.

Viţa doarme somn de iarnă.

Podgoreanul, urs în bârlog, nu-şi suge labele, ci soarbe molanul, bea din oale de lut sau dintr-un banal pahar, sucul decantat al rodului străduniei sale.

Centura pe glob a viţei de vie coincide cu civilizaţia. Am mai spus-o şi eu după alţii. Sunt un adept al lui Bachus sau un călugăr alb? Şi una şi alta. Eu nu târnosesc crama şi nici nu spurc biserica, nici n-o tulbur cu cântece lumeţe. Nu spurc nici crama, nici taverna, n-am spurcat nici măcar bordelul. Am fost prieten cu câteva prostituate, profesioniste ale amorului liber. Unde-i Lenuţa Porojanca? Unde-i Lily? Am avut raporturi amicale şi omeneşti. Câteva din ele, care îmi plăceau şi mie, îmi fixau ore tardive, ca să se elibereze de povară, mâneam împreună şi rămâneam toată noaptea, uneori şi ziua, până la nămiaza, spre ora 16, încolăciţi ca şerpii, în furtună caldă şi somn dulce. Plăteam, firește, fiindcă din asta trăiesc gheişele. înţeleg şi apreciez pe orientali pentru care gheişa, curtezana, Cio-Cio-San şi Aspasia, Sulamita şi Teodora nu sunt lepădături, ci creaturi fireşti.

Călugării spun altfel?

Care călugări?

De fapt, pastorul protestant şi sectant a aruncat cu piatra şi în Măria Magdalena şi în Sulamita.

Noi, ortodocşii şi călugării albi prea lacşi ai ortodoxiei, asemănători părinţilor şi bunicilor noştri, avem un arsenal de înţelepciuni secrete care se spun la ureche feciorilor şi nepoţilor. E o tehnică de uz intern. Nu se zbiară în piaţa publică, nici pe amvon. Nu contrazice morala publică, nici predica amvonului bine gândită şi atent rostită.

Ortodoxia n-a dat pe Savonarola şi nici nu-l va da.

Între Bachus şi călugărie n-a fost niciodată incongruenţă. Nici la catolici, nici la ortodocşi. Cea mai bună benedictină n-a dat-o ordinul benedictinilor şi cea mai gustoasă bere nu este după reţeta ordinului augustanilor, din care a ieşit Luther, pentru a bea mai departe lichidul blond, răcoritor şi nutritiv, pentru a spune câteva nărozii răstălmăcite gigantic de adepţii noului papă de la Wittenberg.

Tischreden ale lui Martin Luther sunt pline de vin, de bere, de înţelepciune practică, de sarcasme şi de umanitate! Iată un profet surâzător, deşi a despicat în două biserica Sfântului Petru, de un mileniu şi jumătate. De altminteri, protestanţii abia pomenesc de Sfântul Petru. E prea monumental. Au în gură toată ziulica epistola Sfântului Pavel. E mai contorsionat, mai protestatar, mai fanatic.

Martin Luther a început, în faza întâi, cu Pavel. A fost Saul catolic şi a devenit Pavel germanic. În *Tischreden* (cuvântări la banchete) se însenineză, se echilibrează, devine monumental, uman şi petrinic. Accentul paulinic se

evaporează. Noul Papă protestant de Wittenberg construieşte pe realităţi complexe, pe lut uman, pe certitudini biologice.

Împăcarea biologiei cu religia a fost rostul ortodoxiei şi talentul ei specific. Când mă gândesc la părintele Ioan şi la maica Veronica, protestanţii noştri din sânul bisericii lui Marina, mă pufneşte râsul. N-au nimic în recomandările lor din puritanismul abscons al sectanţilor. Ei sunt căşti, dar nu recomandă castitatea. Ei sunt lacto-vegetarieni, dar nu predică posturile. Ei nu păcătuiesc, dar dezleagă uşor, fără grele canoane şi pedepse, pe păcătoşi, în spovedania colectivă, îi absolvă, îi împărtăşesc rapid, stârnind indignarea *tartuffilor* oficiali.

Monahismul vladimirist este antialcoolic pentru uz personal. Nu-l interzic şi nu predică prohibiţia, nu sunt în loja bunilor templieri. Severitatea către sine o transmit ca o pildă de urmat, *cum grano salis*, într-o doctrină a armoniei şi-a feeriei.

Călugării vladimirişti, şi cu atât mai puţin un vag călugăr alb, nu dispreţuiesc pe Bachus. Am uitat gustul rodului viei din martie, şi mă aflu în iunie.

Contemplu cum mor joardele care au purtat purceluşii ciorchinilor de struguri.

Venit târziu, în martie, joardele mele au îngheţat, moarte, în vie. S-au conservat. Le-au plouat ploile de primăvară. Pe câteva maldăre le-a năpădit buruiana. Viaţa înghite moartea. Le-am scos, micile cadavre, din îmbrăţişarea nalbei, a pelinului şi a pălămidei. Sunt aproape macerate. Le-am comparat cu cele salvate de la moartea vieţii vegetale.

M-am gândit la o moarte în podgorie, amintindu-mi de ameţeala de azi-dimineaţă a înfometării lente, dispărută sub amarul frunzelor de nuc, trezindu-mi amintirea voluptăţilor de tinereţe, sub nucii sădiţi de tata.

O moarte în vie este o moarte dulce a vieţii vegetale. Ajută mult furnicile. Nu mi-au descărnat furnicile, în câteva ore, fragmentul de şarpe însângerat de mine cu lopata? în câteva zile şi nopţi, din pământul de unde ai ieşit, te întorci, iarăşi, util, între ierburi, printre ierburi, cu furnicile, disipat, într-o pompă de catedrală vegetală, în zumzăit de albine, în cântec de greieri şi de privighetori.

Cimitirul ortodox este plantat cu pomi roditori. Nu are cruci de marmură sau steiuri de piatră, amintind sarea; nu are aur, argint, mausolee. Acesta-i obicei catolic, aproape idolatru. Nu are nici rigiditatea geometrică protestantă.

Cimitirul ortodox este floral, buruienos şi paradis vegetal. Are cruci de lemn. Putrezesc ceva mai încet decât joardele mele de viţă, îmbrăţişate cu nalbă, românită, pelin sau pălămidă, dar putrezesc. Se şterg întâi culorile. Se şterg numele şi datele (naştere, moarte). Crucea pică într-o rână şi este înghiţită de vegetale, cu ajutorul vântului. De mult, mortul a servit ca hrană pentru salcia pletoasă, pentru dudul sau cireşul plantat.

Eu aş da ordin băiatului sau fetiţei să-mi planteze la cap un nuc. Are rădăcină fusiformă. Să se implânte ca un pumnal în inimă, firişoarele să se ramifice uşor şi să-şi scoată sucul. Prin chimia specifică, se vor hrăni frunzele amare şi florile verzi. Nu va avea timpul să-şi hrănească şi nucile. Va fi prea târziu. Am dispărut. Cine va mânca nuci, nu va avea senzaţii antropofage. Am murit de mult. M-am volatilizat în frunză şi floare şi foşnet amar. N-a fost viaţa mea frunziş bogat, feerie şi melancolie?

***Ce este un călugăr alb*?**

Un călugăr alb este omul melancolic, îmbolnăvit de misterul universal, de începutul şi sfârşitul lumii, de moarte şi înviere, de nemurire şi neant, de energia cosmică palpabilă a cărei sursă este indescifrabilă.

Călugărul alb se plimbă, uneori prin laboratoare, cu halat alb, prin spitale, prin tribunale, sălăşluieşte de predilecţie prin mănăstiri.

Ce a fost Louis Pasteur decât un călugăr alb? Ce sunt fizicienii şi matematicienii pasionaţi să afle ultimul secret al atomului cu proprietăţi inedite, deşi latente, aproape magice, de vrajă neagră şi magie albă, decât figuri mandarinale dedicate religiei oficiate în templul laboratorului, pentru descifrarea misterelor cosmice?

Aristot spunea că dacă boii şi-ar imagina pe Dumnezeu şi l-ar putea zugrăvi, l-ar picta cu coarne.

Călugărul alb depăşeşte formele plastice. Cunoaşte simbolistica plasticii. Nu se poate despărţi de ea, fiindcă lut este, în lut trăieşte şi în lut se va reîntoarce. Sistemul lui nervos are capacitatea de abstractizare, emite ipoteze, face verificarea lor palpabilă sau în formule logice, uneori matematice, care sunt realităţi ale creierului lui.

Călugărul alb a depăşit stadiul omului religios şi a devenit teolog. A trecut prin crisalida omului religios şi a ieşit fluturele înaripat care împunge cerul. Ce este omul religios faţă de călugărul alb, de tinctură teologală? Ca omida faţă de fluture. Sunt fraţi din aceeaşi specie, cu aceeaşi mamă şi tată. Unul se târăşte pe frunze, altul zboară din floare în floare. La distanţă scurtă de timp, acelaşi om este şi omidă şi fluture.

Dar acestea sunt imagini.

Călugărul alb este omul jertfelnic, omul care nu poate trăi numai pentru sine, omul faptei bune cotidiene, pe latură morală, şi omul creaţiei, pe latura artistică sau ştiinţifică.

În creaţie, nu caută cu orice preţ elaboratul original. Sunt cazuri rare, uneori întâmplătoare. Călugărul alb trăieşte valorile originale ale umanităţii care s-au elaborat într-o altă cultură, de trei milenii, şi care deosebeşte

umanitatea de animalitate. Nu denigrez animalitatea. In multe privinţe, sunt pilde perfecte ale naturii şi, de când cunosc mai bine oamenii, am început să iubesc animalele.

Nu iubeam pisica, fiindcă mi se părea ipocrită şi interesată. Ţuleta mea (care ne-a fătat patru pisoi) are o scânteie divină în comparaţie cu Ana Pauker, care - textual - voia să-şi înfigă dinţii în beregata lui Nae Rizescu, după ce l-a îmbrăţişat cu lungă şi slavă acoladă, fiindcă Nae Rizescu era deputatul lui G. Tătărăscu, cu care se afla în cartel de guvernare, şi scârţâia colaborarea. După ce şi-a văzut sacii în căruţă, i-a băgat pe toţi în puşcărie, ca să-i extermine prin înfometare.

A făcut declaraţia că ar vrea să-şi înfigă dinţii în beregata lui Nae, după ce o tachinasem pe culoarele Parlamentului şi-mi vorbise - pentru a câtea oară? - de prăjiturile pe care i le-am adus la închisoarea Văcăreşti, după condamnarea de 8 ani, de la Craiova:

- Aşadar, ne dăm cu marea industrie, îmbrăţişăm pe corifeii ei?

E drept că Nae Rizescu avea reputaţia unui armăsar. îmbrăţişarea era cu caracter senzual şi substrat inconştient. Ana Pauker era otrăvită de anii grei de puşcărie politică şi - poate - ar fi vrut s-o imite pe La Passionaria (Dolores Ibarruri), în formele cele mai imbecile şi mai calomnioase. Autodegradarea şi degradarea umană nu cunoaşte limite.

Un călugăr alb nu se degradează şi nu degradează pe alţii.

Un călugăr alb îşi transformă veninul în medicament.

Un călugăr alb are credinţa fierbinte în pedagogie. înainte de a învăţa pe alţii, se învaţă pe sine. înainte de a supraveghea copii sau semeni mari, se supraveghează cu stricteţe pe sine, îşi plivеşte buruienile din grădina proprie şi lasă să crească roadele domesticite.

Pascal a spus-o: *le Moi est haissable*.

Leon Bloy - un alt patetic - a spus-o şi mai răspicat: *egolatria duce la egolatrină*.

Cum să-mi iubesc contemporanii, care stau ascunşi în haznaua egolatrinei?

Cum să nu iubesc pe maica Veronica, pe Sihastri şi pe cernitele porumbiţe, dedicate des-animalizării maselor inculte şi folclorice, pe când fratele Andrei Scrima se îngraşă cu cărţi în bibliotecă şi lustruieşte pantofii pungaşului oltean Marina, care a pus laba pe cârma bisericii, pe când Mihai D. Ralea lustruieşte pantofii şi ciubotele tuturor satrapilor şi magnaţilor, pentru a-şi îngraşă o tristă burtă şi un hoit pe care-l masează, special, de trei ori pe săptămână, pentru a nu lua forme porcine?

Solitudinea călugărului alb

Nevoia de singurătate a călugărului alb este nemărginită, fiindcă orice călugăr tinde la sihăstrie, adică la rugăciune permanentă.

Călugării albi sunt candele aprinse care descifrează şi proslăvesc misterul existenţei, ca şi călugării negri, care se roagă lui Dumnezeu şi proslăvesc pe Preacurata, mama Domnului Iisus.

Aflaţi printre oameni şi în slujba lor, călugării de toate categoriile sunt departe de ei, situaţi pe promontorii înaintate, experimentând inefabilul pe care-l percep prin intuiţii, extaze, posturi şi rugăciuni. Rugăciunea este de fapt o meditaţie. Nu te poţi ruga decât spălat pe mâini şi pe ochi, îngenuncheat, curat interior şi exterior, pe cât posibil în tăcere desăvârşită. Nevoia de admiraţie a forţelor măreţe ale naturii este o caracteristică a omului superior din toate timpurile şi din toate locurile. Fără admiraţie şi prospeţime sufletească, fără desfundarea izvoarelor vitale interioare, fără o anumită candoare, nu se poate ajunge la extaz şi la frumuseţe interioară.

Savanţii, filosofii, poeţii şi călugării se aseamănă între ei prin candoare, mirare, prospeţime şi modestie în faţa miracolelor lumii.

Vizita la gospodăria-model N. Băltescu

Vecinii mei se numesc... N. Bălcescu, Gospodăria de Stat model, fără tractor valid, cu 8 milioane deficit, arhiaglomerată de personal care se bârfeşte, se urăşte, se calcă reciproc pe bătături. în afară de spoiala faţadei, nu au absolut nimic. Au venit să cumpere, de la mine, răsad de varză, fire în număr de 175.000. Nu am decât 10.000, poate 15.000 de fire pentru un pogon. Prea puţin. Sunt sigur că nu vor face varză, de căpăţână de personal, la toamnă.

Care-s defectele? în primul rând, instabilitatea. Fără *Sitzfleisch* nu merge nici o instituţie. Cei cu muştar la popou fug ca pisica din anecdotă. Nu-i nevoie de *ochiul stăpânului care îngraşă vita*. Este necesară conducerea unică şi continuitatea.

Compar această instituţie de folos obştesc cu 1.100 de oameni, cu instituţia Vladimireştilor, care avea 300 de guri de hrănit şi o jumătate de milion de musafiri capricioşi pe an. Compar cu Sfânta Mănăstire Sihastru, retrasă în armonie benedictină.

M-am uitat la closetele Bălcescului şi la closetele Sihastrului.

M-am uitat la raporturile înţepate sau deşănţate ale tovarăşilor, enervaţi de şedinţe şi de proastă creştere, comparativ cu raporturile cordiale, glumeţe sau venerabile ale călugărilor mei.

Sihastru şi Vladimireştii au fost singurele instituţii colhoznice care au funcţionat perfect în această epocă. Ei trăiau comunitar, sincer, jertfelnic, colhoznic, un colhoz întemeiat pe dragoste şi reciproc respect. Aici este strânsă o haită de lupi abia dezmeticiţi, o bandă de hoţi care se fură între ei, o liotă de nenorociţi ai unui ideal Pe care nu-l înţeleg, pe care nu-l acceptă de bunăvoie. Iadul pe Pământ? Vreţi să vedeţi iad terestru? Veniţi şi-l cercetaţi aici!

Rebeliunea mediocrilor

Când fac psihologie şi tipologie comparată înlăuntrul acestei gospodării haotice vecine deficitare, cercetând sufletul acestor vieţuitori şi vieţuitoare din instituţie, constat că mă aflu în faţa unor robi veleitari, mediocri ca inteligenţă şi rebeli.

Unde-i harapnicul stăpânului, să vâjâie? Nu-l nevoie să lovească. Să simtă mâna puternică pe cârma corăbiei, cu pânzele sus, pe catarge înalte.

Se loveşte cu vorba, cu ştiinţa comenzii.

Este şi o artă charismatică a comenzii. Aşa ceva este indispensabil la fundarea de noi instituţii.

Restul merge de la sine, cu om pus cu depline puteri, la deplină, unică şi exclusivă comandă. Controlul lui trebuie să fie rar, fără sâcâieli, ca să-i rămână mintea limpede şi energia concentrată, spre eflorescenta instituţiei.

Când am sosit aici, în această proprietate părăginită, o fostă fermă de agrement, care hrănea patru guri de servitori, dar nu şi pe stăpân, toţi au dat din umeri. Acolo unde se hrăneau patru guri, acum nu se hrăneşte nici una.

Când am început să scot paragina, s-au prezentat ofertanţi. Un doctor şi un intelectual nu dă cu sapa. De ce nu? Sunt bucuros s-o dau jumătate şi jumătate, ca să am tihna traducerilor din Goethe şi din Cantemir. Am în buzunar două contracte în valoare de 5.000 de lei şi le-aş putea termina în 100 de zile. Pot avea pe Luther. Ar fi un an asigurat din condei pentru crăpelniţă, pentru cele patru guri. Restul, ar fi lux vestimentar şi ciubote pentru toţi patru.

S-a prezentat Voicu, paznicul Şcolii Silvice. A fost de acord. Dar... vrea să aibă contract la mână! Am refuzat: eu sunt stăpân, nu-mi trebuie tovarăş, două săbii într-o teacă nu încap. Unitatea de comandă a bărcuţei se ducea pe gârlă.

Ce-ar fi dacă maica Micaela ar cere maicii Veronica să împartă comanda stăreţiei Vladimireştilor? Debandadă şi prost gust. Instituţia merge prin continuitate şi unitate de comandă. Mai bine un comandament prost şi lung decât o instabilitate cu străluciţi conducători.

Când mediocrii fac rebeliune, este vai şi amar de instituţie, de ţară şi de regim.

***Confesiunea călugărului alb* (*mai 1955*)**

Bruning a fost un călugăr alb catolic.

Cine a fost Bruning? Cancelar al Germaniei înainte de Hitler şi conducător al Centrului catolic, după cum se ştie, un influent partid politic german, care s-a luat la trântă pe vremuri cu Bismarck în *Kulturkampf*-ul faimos şi l-a trântit, până la sfârşit, pe cancelarul de fier, unificatorul patriei germane. Corifeul se numea Windthorst. Bismarck era un soi de Kogălniceanu al nostru pe lângă Vodă-Cuza.

Centrul catolic s-a luat la trântă şi cu Hitler. Figura legendară, în epoca 1932 - 1945, a fost cardinalul Faulhaber. *Fuhrer*-ul a sfârşit neronian, în nunta cu Eva şi sânge îmbelşugat, ducându-şi patria la dezastre şi în ocupaţii străine, ca pe vremea lui Wallenstein, cum a profetizat mandarinal alt profesor al meu berlinez, Werner Sombart, încă din 1934 (prefaţa la „Deutscher Sozialismus") şi în conversaţii particulare. Ultimul învăţăcel al lui Sombart este dr. Petre Ercuţă, prietenul şi secretarul meu.

Centrul catolic reprezintă una din coordonatele permanente şi monumentale ale vieţii publice germane. Nu cumva este singura coordonată de bază cu caracter de *continuitate*?

Pentru a-şi împlini asemenea misiuni, catolicii au creat categoria de călugări albi, de laici celibi, enigmatici şi foarte rari ca număr, ducând o viaţă monastică în mijlocul lumii zgomotoase, chiar şi în toiul celor mai aprige bătălii. Aceşti călugări albi depun, probabil, un jurământ similar, la intrarea în ordinul nou, ca orice monah. Rămân celibatari, fără castitate absolută. Nu strâng averi în nici un caz. Şi le păstrează pe cele moştenite. Ascultă de Vatican. Regula monahului catolic este castitatea, pauperitatea şi ascultarea, totul la strictă observanţă. Călugării albi sunt celibi, frugali şi obedienţi în principiile generale, au iniţiativă, ştiu să dea ordine.

Am impresia că am avut şi noi valahii un călugăr laic: pe cea mai controversată figură politică a zilelor noastre. E vorba de Iuliu Maniu. E o ipoteză a mea mărturisită, de 20 de ani, în cercuri intime; nimeni n-a crezut-o, poate nici nu era formal, dar s-a comportat *realiter* ca un călugăr catolic.

În Italia, Benito Mussolini a avut de furcă, în Parlament, cu Don Sturzo, călugăr declarat şi bătăios ca memorabilul Antonio Posevino, Până când l-a răpus, instalându-şi dictatura. Era un călugăr repartizat de Vatican sectorului politic. De Gasperi a fost bibliotecarul Vaticanului, ca fratele Andrei, de la biblioteca patriarhiei ortodoxe, cu care mă răfuiesc în aceste pagini. Călugării joacă un rol esenţial şi în epoca modernă.

În Germania anilor mei la universitatea berlineză, figura proeminentă şi cea mai fascinantă, pentru mine, ca stil de viaţă, a fost Heinrich Bruning.

L-am urmărit, pas cu pas, în epoca 1927 - 1929, fiindcă mă aflam într-o pustiitoare criză religioasă, trăită printre protestanţi şi în stil protestant. Eram în incongruenţă şi discrepanţă, fiind ortodox prin naştere, botez, educaţie şi veleitate.

Sosisem la 22 de ani şi jumătate dintr-o ţară cu religiozitate răsăriteană, acasă, cu educaţie puritană, de o mare blândeţe, toleranţă şi convicţiune, rurală ca stil; un puritanism impus de pilda unei mame exemplare, dar atee şi a unui tată mistic, de un sincer misticism, cum rareori am întâlnit în furtunoasa mea viaţă, unde am dat peste toate categoriile de bestii penale (prin profesie şi soartă), dar şi de mistici (călugări, preoţi şi - mai ales - puşcăriaşi politici).

Mă pricep la mistici şi teologi.

Nu sunt nici mistic, nici teolog. Am vrut să cred, în tinereţe şi acum, după 50 de ani, sincer, lin şi plenitudinar, în dogmele bisericii mele şi n-am putut niciodată adera integral. Accept fragmente şi-mi scapă ansamblul.

O soartă nenorocită (sau clementă?) a vrut ca eu să trăiesc majoritatea vieţii, de peste jumătatea unui veac, în stricta intimitate a misticilor. Am trăit printre mistici religioşi şi sectanţi politici de factură mistică vizibilă, între prigoniţi politici de stânga şi de dreapta, dogmatici şi intransigenţi.

La început, călugărul alb a fost genitorul meu, tatăl meu, neuitatul Tata Ion, care a trăit până la 79 de ani, eu având la stingerea lui 41 de ani, şi cu care am fost, permanent, în cele mai cordiale, suave şi prieteneşti raporturi intelectuale şi afective.

Mama era obişnuita mamă exemplară valahă. Aceleaşi raporturi armonice le aveam şi cu ea. Mama nu înţelegea nimic din interminabilele noastre discuţii despre Dumnezeu, Christos, minuni, biserică, sfinţi, viaţa de apoi, înviere, Judecata din urmă. Tata nu era teolog şi, în plus, era plin de păcate carnale, avusese ibovnice, care o supăra-seră pe mama. Aveam 17 ani când am venit în vacanţă şcolară cu Blaise Pascal dăruit de Nae Ionescu, directorul de studii al liceului meu. Am descifrat, cu tata împreună, *Les pensees*, în coverca din vie, o lună întreagă. Percepea mai uşor decât mine, uneori anticipa finalul. El, ortodoxul rural oltean, făcea parte din aceeaşi familie spirituală cu matematicianul catolic francez şi autentic mistic, cu toate păcatele lui benigne, fiindcă era un amestec îngrozitor de păgânătate vitală şi misticism creştin.

Nu m-am mirat când Petrache Lupu a apărut la Maglavit, în regiunea noastră. Nu m-am dus să-l văd. Nu s-a dus nici Tata Ion, deşi ar fi fost dispus să facă experienţa şi să meargă cu mine. Credinţa lui era prea adâncă şi nestrămutată, pentru a avea nevoie de dovezi şi minuni. Nu suporta aglomeraţiile şi bâlciurile. Nici nu se prea ducea la biserică. îşi trimetea nevasta sceptică, absolut atee, cu liota de copii, fiindcă zămisliseră împreună 12 copii viguroşi. Le-au trăit trei sferturi din ei, lăsându-le nenumăraţi nepoţi şi strănepoţi.

Primul mistic observat de mine n-avea, deci, nici o *tară* psihică sau fiziologică, aşa cum pretind raţionaliştii, scientiştii şi ateii. Era un brad de rumân, gospodar, activ, chibzuit, lipsit de vicii, politicos cu toţi, echilibrat şi senin. Avea ochi sclipitori, scăldaţi în melancolie şi, poate, de excesivă senzualitate vizibilă şi în buze, simţită în fluidul energetic hormonal rămas până la adânci bătrâneţi. Nurorile îl luau peste picior pentru păcatele lui printre vecine. Avea ceva de motan spăşit. Nepoţii îl adorau. Feciorii îl venerează până azi. Nu-l credeam imoral şi chiar dacă-l vedeam, fragmentar, îl iertam şi aveam ciudate amnezii.

După experienţa cu un *mistic* în familie, am mai avut vecini similari. Nu prea mulţi. Am avut şi rude mistice. Oltenia excelează şi pe latura negustorească. Un negustor şi fastuos milionar bigot, cam cimotie prin alianţă, a zidit biserică, şcoală de băieţi şi fete, spital, cazarmă şi hotel fără rentabilitate pentru călători în târgul natal, totul din filantropie şi alură ctitorială. Genitorul meu zidea fântâni şi hrănea cete de ţigani de şatră. Pe unii i-a plantat gratuit în zăvoiul de pe Olteţ, sedentarizându-i ca lingurari, spre indignarea consoartei, cu filosofie pragmatist-materialistă, fiindcă prădau plopii şi esenţele moi cu meşteşugul lor. Indignarea provenea şi din gelozia faţă de ţigăncile zăvoiului. Bătrânul a mai pacificat răzmeriţa locală de la 1907, intervenind cu tact diplomatic, elocvenţă şi curaj, scăpând ambele categorii încăierate de la masacru şi orori inutile. Această dungă ereditară mi-a rămas integral. Am salvat gratuit cu guriţa, tactul şi savantlâcul de penalist mulţi oameni de la moarte, punându-mi pielea la saramură în gura celor 4 dictaturi (1938 - 1948). El era mistic. Credea în Dumnezeu, în Maica Domnului şi în Iisus. Eu credeam numai în Justiţie, deşi cu reticenţe teoretice. Practica o vedeam şi mă scârbea. Înghiţeam scuipatul şi-i urmam pilda. Cred, formal, în Justiţie. Eu nu cred, *sincer*, în nimic. Neantul, hazardul şi forţele oarbe conduc istoria universală şi viaţa omului.

La 11 ani, am intrat într-un internat şcolar fundat pe lângă o glorioasă mănăstire din Valea Voievozilor, unde se odihnea, în cripta cu catifea roşie, craniul lui Mihai Viteazul, scăpând de obsesiile paterne şi materne, de influenţa lor copleşitoare.

Şi-acolo, unde am fost dresat 7 ani, am dat peste un mistic sincer. Cum poate fi uitat preotul Dolinescu, profesorul nostru de religie şi confesorul, care ne-a citit 7 ani în şir psalmii şi texte biblice, în fiecare dimineaţă, în biserică, măcar câte 5 minute?

In acest mediu şi-a făcut apariţia, ca dascăl secundar, sosind de la Munchen, încărcat cu soţie şi doi copii adorabili, Nae Ionescu, metafizician al religiei, personaj fabulos despre care s-au scris şi se vor mai scrie zeci de tomuri.

Liceul din Valea Voievozilor era un liceu de cădeţi, liceu militar. N-am vrut să mă fac ofiţer.

Am plecat la Craiova să fac ultima clasă şi să dau bacalaureat modern, cu limba latină şi limbi străine la bază. Acolo am scăpat de mistici. Am intrat în lecturi şi dragoste, ambele păgâne, prelungite încă doi ani, în constelaţia nouă universitară bucureşteană. Discordie cu Tata Ion? O, nu pe erotică, pe destrăbălarea deşucheată, cu sucirea capului unei fecioare care aştepta după un avort un matrimoniu imposibil, cu scrisori tandre de la guvernante şi studente, cu ţigănci şi ţărănci scoase din cuptorul cald al covercii din vie, sub nasul lui. Se prefăcea că nu vede. Tuşea în zorii zilei, ca să-mi dea de veste, când mi-aducea garniţa cu apă rece, ca să mă aşez la lectură şi la învăţatul limbilor străine, conform ordinului primit de la fecior. îmi turna tacticos apa din cană. Era ortodox rural în materie erotică. Privea *naturaliter* asemenea funcţiuni la tineret şi chiar la bărbaţi maturi sănătoşi. Era pudic, firește, dar fără *angoasă* catolică ori zăgăzuire protestantă. Problema eroticii soluţionată natural şi în stil rural este soluţia ortodoxiei.

Discordia noastră metafizică începea de la negarea dogmelor mistice, de la problematizarea lor, de la îndrăzneala analizei cu lupa raţiunii şi a informaţiei istorice.

Sub imboldul lui, l-am căutat pe preotul Tudor Popescu de la Cuibul - cu - Barză, predicator celebru.

Pe urmă, am nimerit la Y.M.C.A., din strada Sălciilor 36, Bucureşti.

Pe urmă, am nimerit la C.V.J.M., din Wilhelmstrasse 48, Berlin.

V-am spus: mă pricep la mistici, dintr-o frecventare intimă şi îndelungată a lor.

Când am nimerit peste Vladimireşti şi Sfânta Mănăstire Sihastru, peste stareţa Veronica şi peste părintele Ioan-Silviu Iovan, peste Micaela şi Teodosia, peste Fevronia şi Tiberiada, peste stareţul Teoctist, peste Simion Ovezea şi Nectarie Cristişor, monahi şi monahiţe mistice, sincere, iar ei, caşti, şi ele, fecioare, ochiul meu era avertizat. Nu eram o gâlmă, ca să fiu indus în eroare şi nici o huidumă filosofică, să neg evidenţele. Eram un laic trecut prin ciur şi prin dârmon, fără a deveni mizantrop.

Fenomenul Vladimireşti are în mine un cronicar fidel, atât cât poate fi de fidelă o oglindă sau o fotografie.

Îmi scriu aceste mărturii pentru mine însumi, ca să nu le uit şi să le am la bătrâneţe.

Întâmplarea face să am 8 ore zilnice libere, astăzi la Periş, unde mânuiesc 8 ore lopata şi dorm, somn agitat, alte 8 ore.

Idealul socialist al celor 3 opturi cotidiene (predicat de clienţii mei salvaţi de la moarte şi care m-au gratificat cu 5 ani de puşcărie, m-au scos apoi, cu onoare, de-acolo, basma curată, fără surle şi tobe, m-au repus în avocatură şi m-au suspendat din nou, fiindcă nu urlu ca lupii lor) se realizează în şomajul meu actual impus. Intrat în cotitură agricolă la Periş, pe peticul meu de pământ, n-am stăpân pe cap, n-am clientelă privată, n-am obligaţii decât faţă de mine şi familie. Am terminat aici cu fetele şi damele, fiindcă n-are sens să-mi complic existenţa destul de complicată.

Trăiesc aproape călugăreşte, fără rugăciuni, fără icoane, fără biserică, asemenea lui Tata Ion, şi mă gândesc la problemele lui specifice.

Mi-am impus programul celor 3 opturi ale socialiştilor de odinioară: opt ore muncă, opt ore somn, opt ore distracţie. Sâmbăta şi duminica plec la Bucureşti, la familie. Mă costă zece lei săptămânal.

Lucrez 8 ore în vie şi la sădit zarzavaturi pentru hrana pe un an a familiei şi a mea.

Dorm aproape 8 ore, somn dulce în ultima vreme, fără *angor pectoris*, în potop vegetal de vie şi livadă.

Ca distracţie, scriu la aceste caiete intime, evocând din fragmente disparate, după sistemul decorativ al mozaicurilor, pe maica Veronica, drama vladimireştilor şi a sihastrilor, semnificaţia lor pentru peisajul actual al ţării mele, aşa cum i-am văzut şi i-am trăit din aprilie 1954 până la 30 martie 1955.

Ralea, anticul magnaţilor şi al satrapilor (*1 iunie 1955*)

Când am început bătălia, în aprilie 1954, contra satrapului persan, episcopul Antim de Buzău, pentru apărarea sihastrilor şi a vladimiriştilor, mi-am căutat mai întâi aliaţi, ca oricare războinic. Călugării aparţineau administrativ de eparhia buzoiană. De fapt, aveau ramificaţii în toată ţara.

Un război, fie chiar ecleziastic, se câştigă cu diplomaţie, strategie şi tactică. Diplomaţia precede declaraţia de război şi închide ostilităţile, căutând să secere, să culeagă şi să depoziteze rezultatele fericite sau dezastrele.

Războiul se declanşase numai pe aripa vladimirismului călugăresc mascul, adică asupra Sfintei Mănăstiri Sihastru de la Ploscuţeni, de lângă Adjud. Nu se ataca incinta şi centrul columbelor, în frunte cu maica Veronica. Erau caterisiţi 18 din 46 de sihastri şi pus în discuţie părintele Ioan-Silviu Iovan, care luase metanie la Sihastru, unde îşi avea şi ucenicii cei mai destoinici. El este duhovnicul Vladimireştilor, ieromonah macerat de posturi şi rugi, care predica cu timbrul său faimos.

Ca diplomat al proceselor penale de factură ideologică şi politică, ba chiar ca om trecut prin diplomaţie, fiindcă vârsta dintre 23 şi 25 de ani am petrecut-o ca ataşat de presă într-o ambasadă de pe malurile Spreeii berlineze şi am participat la încheierea unui tratat comercial între Germania şi România, ştiam că un război este câştigat sau

pierdut 51% de către diplomaţia ţării respective. Anglia pierde toate bătăliile, în afară de ultima, câştigând toate războaiele de aproape patru secole, fiindcă nu a introdus serviciul militar obligatoriu dar are în schimb cei mai subtili, ponderaţi şi informaţi diplomaţi. Germania a pierdut două războaie mondiale, cu tot serviciul militar obligatoriu, şi cu maşinismul lor războinic, fiindcă a avut, cu excepţia lui Bismarck, o şleahtă mizerabilă de diplomaţi măgari, mărginiţi, îngâmfaţi, junkerizaţi şi fără orizont internaţional. Bismarck, tot junker, era prieten intim cu Bleichroder, bancherul izraelit, şi recomanda armăsarilor de breaslă şi castă să-şi mai subţieze sângele odraslelor cu iepe iudaice. Zadarnic. Prusianismul prea localist a sprijinit pe Bismarck şi a unificat Germania, dar a dus-o de două ori în prăpastie, odată cu Wilhelm II şi, apoi, cu Adolf Hitler.

Ruşii pierd toate războaiele şi le câştigă pe toate cu diplomaţi cosmopoliţi, cu spermă ucraineană şi căzăcească, plus ideologie universalist-ortodoxă sau internaţionalistă.

Aici - *in ovo şi minuscul* - era vorba de un război *sui generis*: un război în sânul bisericii ortodoxe, la sânul maicii noastre. Era o răzmeriţă cu perspective de război civil ecleziastic. Amintirile mele vii despre Martin Luther şi catolicism, despre reformă şi contrareformă, întipărite în adolescenţă din prelegerile şi interminabilele discuţii cu filosoful plurivalent şi umanist Nae Ionescu, mă atrăgeau să intru trup şi suflet în această bătălie, să nu se mai comită, în mic, greşelile de odinioară din alt peisaj geopolitic. Oricât de mici sau de mari, greşelile ideologice rămân greşeli. Istoria Atenei se petrecea pe un spaţiu redus şi la o populaţie infimă, în comparaţie cu aglomeraţiile moderne. Gesturile, greşelile, poziţiile, tactica, strategia şi diplomaţia rămân eterne în substanţa lor, fiindcă omul rămâne etern în substanţa lui istorică plurimilenară, cel puţin aceste 3 - 4.000 de ani, cât îl descifrăm noi din pietre, papirusuri, pergamente şi cronici.

Martin Luther apăruse în Valahia, la Sihastru, şi predica la Vladimireşti sub vestmântul lui Ioan-Silviu Iovan, înconjurat de „mase folklorice", după pleonasmul savantului frate Andrei Scrima din biblioteca Patriarhiei. Protestantismul ortodox cvasi-lutherian avea 46 de ucenici la Sihastru şi 300 de călugăriţe-fecioare la Vladimireşti, în frunte cu enigmatica, dinamica şi energetica personalitate a stareţei stavrofore Veronica. Influenţa vladimiristă răbufnise în Ardeal la Făgăraş, unde ucenicii săi au avut majoritate de sobor în două mănăstiri şi unde s-au efectuat prompte represalii de către influentul mitropolit Nicolae Bălan al Sibiului. La distanţă de câteva săptămâni, mănăstirea Cozancea a venit să mă angajeze avocat împotriva mitropolitului Sebastian Rusan al Moldovei, plus alte delegaţii de călugări de la o mănăstire din Ardeal.

Situaţia mi se părea încâlcită, tulbure, tensionată, dramatică, dar nu disperată.

Am adoptat tactica tergiversării, pentru a câştiga timp şi aliaţi.

Era în aprilie 1954 şi bătălia trebuia dată în faţa instanţelor judecătoreşti, civile şi penale, unde erau pendinte două procese: unul civil de evacuare şi altul penal de port ilegal de uniformă. (Călugăritele vladimiriste şi din alte mănăstiri au un semn distinctiv în portul potcapului feminin, o gingăşie şi o graţie vizibilă ochiului expert, contra cărora s-a dezlănţuit o ilariantă prigoană). Procesul cel mare trebuia judecat de Sfântul Sinod, singurul for competent suprem în materie de desfiinţare sau transformare a mănăstirilor, conform Legii şi Regulamentului monahilor elaborat în 1948 sub domnia şi jurisdicţia Patriarhului Justinian Marina. Inamicii trebuiau bătuţi cu armele lor şi cu arma legalităţii, în principal.

Am început numărătoarea prietenilor Vladimireştilor.

Numărul lor era câtă frunză şi iarbă printre cei de jos şi de mijloc.

Nu predica părintele Ioan-Silviu Iovan la câte 15.000 de pelerini, vara, duminică de duminică? Nu veneau pe noroaiele şesului, pe zăpezile şi în bătaia Crivăţului siberian, sute, ba chiar două-trei mii de hagii, la fiecare sărbătoare?

Ce contează masele în Istorie? Masele sunt material amorf, lut din care olarul îndemânatic poate face minuni de artă sau meşteşug. Materialul dictează anumite subiecte, dă anumite directive, manifestă preferinţe. Se trece uşor peste ele de o voinţă năprasnică, satrapică, tiranică sau sanguinară.

Nu există o dictatură a proletariatului, ci o dictatură a cadrelor însufleţite de o dogmă. Comunismul contemporan este blanquism. Lenin nu poate fi înţeles fără Blanqui, iar Stalin fără ţârcovnicii ortodoxiei ţariste, fără Pobedonoşţev şi Purişchievici, este un satrap odios, sanguinar şi enigmatic. Enigma lui Stalin se descifrează prin ţârcovnicii lui.

Problema maselor este demult soluţionată în mintea mea, de la lectura lui Georges Sorel.

Ceea ce contează în istorie nu este proletariatul şi ţărănimea, ci mandarinatul activ.

Ceea ce contează în configuraţia prezentă nu este atât opinia maselor amorfe, lut netrebnic, care poate fi silit să servească drept material pentru o oală de noapte sau pentru o ulcică de vin, pentru o strachină la raţe sau pentru potirul de împărtăşanie, cât opinia clericilor de sus şi a clericilor laici din aparatul de stat.

Clericii de sus puteau fi divizaţi. Episcopul Valerian Zaharia de Oradea, duşman înfocat al Vladimireştilor, dorea să ia locul patriarhului Justinian Marina. Episcopii Ardealului - doctorii - nu suportau decât cu greu autocraţia mârlanului de la Vâlcea.

Sfântul Sinod se întrunea în fiecare an, de la 6 la 12 iunie.

Această săptămână era decisivă.

Am hotărât, încă din aprilie 1954, să amân cele două procese pendinte, în faţa tribunalului raional Adjud şi a procuraturii locale, până după sesiunea Sfântului Sinod din 12 iunie.

La acest for, am hotărât să mă bizui pe voturile doctorilor ardeleni şi pe votul cu valoare numerică dublă al Patriarhului, deşi erau în animozitate.

între ardeleni, aveam un prieten scump: pe mitropolitul dr. Vasile Lăzărescu de la Timişoara.

Medicul vladimirist Ovid Munteanu aducea votul şi prestigiul episcopului Nicolae Colan al Clujului. Se afla într-o efemeră tandreţe cu o nepoată, tandreţe pe care am stimulat-o, dând ordin în glumă de căsătorie: *tu Felix Austria, nubel!* Căsătoria n-a mai avut loc, fiindcă episcopul unchi s-a porcit şi - poltron - a trecut de partea prigonitorilor. S-a desfăcut şi logodna, pe alte temeiuri şi pretexte.

Pot spune că am neutralizat, din aprilie până în august 1954, cu raporturi personale, pe Patriarhul Justinian Marina, cu o tactică uşoară, de fiu curtenitor al Olteniei faţă de unchiuţul ajuns în situaţii fabuloase. Nici n-am crezut că va fi atât de uşor. Uşile îmi erau larg deschise. în tinereţe, citise revistele pe unde scriam, ca poligraf infatigabil la Berlin şi Paris, pe când el era popă rural în Vâlcea, ceea ce îl umplea de respect şi de uimire, când îl vedea pe acel student minune al Olteniei pupându-i mâna, cu veneraţie şi maniere arhaice. Nu mi-am permis un moment să vorbesc omului şi compatriotului Marina. L-am tratat mereu drept patriarhul Justinian. Omul dispărea topit şi absorbit în dregătoria sa, chiar în stricta mea intimitate, a solitudinii tragice în care mă cufundam vertiginos.

Mi se spunea de către prieteni şi cunoscuţi că patriarhul Justinian Marina a fost hoţ de cai (inexact!). Descindea din geambaşi şi hoţi de cai. Ascendenţii, da! El, personal, nu! Nu mă supăram. Luam alt subiect de conversaţie. Vladimireştilor sihastri sau columbelor nu le-am îngăduit niciodată să-l bârfească în faţa mea.

Patriarhul Marina avea o afecţiune specială pentru mine din două motive sentimentale:

1) fusese prieten cu fratele meu mai mic (medic),

2) admirase pe Nichifor Crainic, iar eu am fost avocatul lui în procesul înscenat de Teohari Georgescu, şi-l apărasem pe poetul Şesuhlor natale cu ultima dârzenie, cu riscul libertăţii mele. Presimţea că i-aş putea fi şi lui avocat?

Meseria mea este bizară. Faima mea de penalist mă pune în încurcături stranii.

Căutam de zor o legătură cu o bancă, pentru a obţine un credit pentru un prieten. Era înainte de 1944. Intr-o seară, pică un înalt funcţionar, care-mi aduce o sumă mare de bani, drept acont pentru un proces penal nedeclanşat. I-am restituit banii şi am obţinut creditul căutat pentru amic. Eu aveam bani peste nevoile curente ale câtorva ani, iar averea era consolidată în tot soiul de imobile şi investiţii, atât pentru mine, cât şi pentru copii.

M-am gândit mereu la asemănarea comportării lui Marina cu acel înalt funcţionar bancar, care m-a angajat, cu anticipaţie, avocat penalist al său.

Puteam să-i cer orice pentru mine şi mi se acorda.

Puteam să cer, deci, lucruri rezonabile pentru Vladimireşti, fără efort şi fără grija catastrofei sau a turpitudinii din umbră.

După ce-am făcut numărătoarea prelaţilor utilizabili în acest război ecleziastic, m-am gândit la laici, mai mult sau mai puţin influenţi.

Din Tucidide, ştiam că o cetate, oricât de minoră, aliată ţie, poate atârna în greul balanţei la victorie sau în înfrângere.

M-am împrietenit până şi cu călugărul Mitrofan, valetul şi uşierul Patriarhului. M-am împrietenit cu directorul lui de cabinet, poetul Niţişor Cazacu, cu amabilităţi prezente, telefonice sau epistolare. Am intrat în *ruajul* lor administrativ, cu vizite de protocol, şuete şi graţiozităţi.

Dintre laicii influenţi, m-am gândit la Gala Galaction, la Petre Constantinescu-Iaşi şi la Mihai D. Ralea.

Am renunţat la Constantinescu-Iaşi. De când a avut sifilisul, în anii 1940 - 1941, şi a fost tratat cu malarie, după metoda Werner-Yauregg, acest belfer şi vechi amic al meu, căruia i-am făcut servicii substanţiale în viaţa mea, s-a sălbăticit moral, s-a cretinizat şi a ajuns o păpuşă în mâna unor sforari din umbră.

Gala Galaction mi-a dat ajutor preţios în şedinţa Sfântului Sinod din 6-l2 iunie 1954.

M-am gândit, la un moment dat, şi la Mihai D. Ralea.

Poate fi utilizat acest ipochimen pentru cauza dreaptă? A fost ministru al Cultelor şi abia pândeşte să mai intre în dregătorie. Cuvântul lui ar avea greutate, fiindcă este vibratil şi volatil, vibrion pătrunzător şi ultra-virus, bârfitor şi tenace, ductibil ca şarpele cel mai târâtor şi mai iute de picior decât iepurele, de unde a luat inima în piept şi pielea în spinare.

Am renunţat.

Ralea a utilizat pe toată lumea pentru atingerea ţelurilor sale.

Ralea n-a ajutat pe nimeni fără beneficii palpabile şi urgente.

Cum ar putea Ralea, prietenul magnaţilor politici şi financiari, să ajute călugării umili de la Sihastru şi călugăriţele-fecioare?

Ralea a fost prieten cu inginerul N. Malaxa, magnatul industrial al României, dar i-a lăsat sora iubită în izbelişte, prigoană şi nedreptate, o soră-călugăriţă albă, fecioară şi matematiciană, pedagogă faimoasă, cu părul coliliu, a lăsat-o în prigoană judiciară, când putea fi martor preţios, singurul martor preţios al cinei când Irina Malaxa - soţia inginerului - i-a înmânat plicul cu bani pentru cheltuielile casei, înainte de plecarea în Ardeal. Erau plicuri sigilate, cu devize. Irina n-a plecat să se odihnească în vacanţa din Ardeal. A plecat la Ţarigrad şi apoi în America, fiind aşteptată, la Constanţa, de un vapor suedez clandestin şi „răpită".

Ralea venea ambasador de la Washington, ca să aducă mesaj de îmbărbătare celor două femei. Cina cu ambele femei şi le transmitea ştiri, deşi era ambasadorul Anei Pauker. Cina n-a fost secretă. în dosarul penal al călugăriţei albe se află ample lămuriri, care urmau a fi interpretate just. Operaţia era uşoară. Dovedeam existenţa sigiliilor pe plicuri. Aici era nodul procesului.

Am chemat pe Ralea să-mi ajute călugăriţa albă şi fecioară cu păr coliliu, ca s-o scot din năpastă. A refuzat indignat. A interzis femeii lui No. 1 să dea o mână de ajutor, deşi biata femeie făgăduise. Era biata *Fetiţa* Ralea.

Acest poltron putea fi de ajutor columbelor vladimiriste şi sihastrilor mei însihăstriţi de dreptate? în calitate de fost ministru al Cultelor şi de permanent candidat, lehăind prin anticamerele puternicilor zilei, putea fi un sprijin preţios. A sprijinit vreodată pe cineva în viaţa lui? N-a dat bir cu fugiţii când a fost greu şi nu s-a înghesuit de 25 de ani, permanent, la tava cu plăcintă?

Ralea a fost prietenul magnaţilor industriali de *tip Malaxa*, s-a gudurat pe lângă Max Auschnit, care i-a furnizat tantieme în consilii de administraţie şi pentru tipărirea *Vieţii Româneşti* (banii îi băga în buzunar), a linguşit pe Aristide Blank, care l-a îndopat cu bani pentru eterna Viaţă Românească (banii îi băga în buzunar), a luat bani de la Dupront (pentru propagandă franceză şi pentru studenţii ieşeni de la cercul Anatole France, şi i-a păpat banii), dar a luat şi de la nemţi (pentru propagandă germană, tot la *Viaţa Românească* - vezi declaraţia ministrului plenipotenţiar Noti Constantinide). Sunt aproape sigur că a luat bani, în 1936, şi de la plenipotenţiarul sovietic Ostrovski (tot pentru Viaţa Românească, numărul închinat *Vieţii Româneşti*, unde am tipărit lungul studiu despre L. Tolstoi, rămas plătit doar cu cei 500 de lei, deşi lucrasem 3 luni la el, în timp ce el încasa numai de la *Discom* 200.000 de lei, iar revista se întreţinea singură din abonamente şi din vânzarea cu numărul etc.).

Nu mai facem pomelnicul financiar al lui Ralea, deşi acest om nu poate fi descifrat decât prin cifre de pungă şi stomac.

Poate fi găsit în punga magnaţilor şi în pomelnicul tiranilor din România.

Unde este o pungă cu bani şi un tiran politic, vei găsi prezent, în ultimul sfert de secol, pe Ralea.

A fost cu tirania lui Carol II.

A făcut campanie în noiembrie 1937 - adevărată lună de miere - cu Garda de Fier şi cu Decebal Zelea-Codreanu, care mi-a povestit delicioase amănunte de poltronerie democratică.

S-a pus brusc în slujba doamnei Elena Lupescu, deşi Ralea ultragiase şi apostrofase public şi privat pe Armând Călinescu, până când acest Tersite polifemic i-a oferit un portofoliu. L-a primit la două luni după injuriile proferate.

A virat brusc spre Antonescu, după ianuarie 1941.

Când a simţit cotitura de la Stalingrad, a luat legătura cu comunistul Lucreţiu Pătrăşcanu, deşi îl ameninţase că-l împuşcă în anii 1938 - 1939, pe când era ministru al Muncii. (L-a părăsit când l-au împuşcat comuniştii şi l-a calomniat *post mortem*).

După 23 August 1944, s-a dus la Maniu să fie primit în partid. A fost refuzat. S-a declarat obedient al Anei Pauker şi a dat lustru „ţărănist" unei guvernări, care a băgat la puşcărie pe foştii săi prieteni ţărănişti.

A căzut Ana Pauker, s-a oferit în continuare lui Dej.

S-a oferit oricărui guvernant.

Ce-a fost Fouche? O sabie de Toledo. Ce este Ralea, în comparaţie? O târâtoare veninoasă. Prezenţa ei este pericol maxim.

Am îndepărtat gândul de a-l introduce în afacerea Vladimireştilor, ca pe-o reptilă veninoasă, pe acest fost şi prezumtiv ministru al Cultelor.

Ralea nu poate fi prietenul şi apărătorul celor mici sau al năpăstuiţilor.

Ralea nu poate fi decât prietenul magnaţilor şi al satrapilor.

Cum ar putea lua poziţie contra satrapului persan de la Buzău şi contra mafiei de la Culte, care joacă o păpuşă cu numele de Constantinescu-Iaşi?

Cum s-ar putea strica, eventual, cu Marina, prietenul prietenului său Ghiţă Dej, căruia i-a venit rândul să fie proclamat, după Ana Pauker, al treilea mare om politic de la Mihai Viteazul şi Armând Călinescu?

Cum ar putea indispune pe Iosif Chişinevschi, marele cancelar şi Bismarck al Valahiei?

A preferat să ţină o conferinţă despre Garabet Ibrăileanu, deşi criticul ieşean a semnat toată viaţa G. Ibrăileanu, ca să demonstreze cancelarului că trăim într-un stat plurinaţional, că, în definitiv, Levantul a adus valori supreme în acest peisaj danubian. Seara, oftează cu Suchianu după Moldova lui Tudoriţă Balş, o Moldovă localistă, regionalistă şi cu „specific naţional", vorba lui Garabet I.

Meandrele acestei prea sinuoase reptile sunt nesfârşite.

***Ralea şi Nectarie Cristişor* (*august 1954*)**

Nectarie Cristişor este un călugăr blond, cu ochi rotunzi şi sclipitori, supranumit Mercurius, fiindcă înghite distanţele de parcă ar avea la picior sandala zeului antic al negustorilor, al avocaţilor şi al hoţilor.

El este delegatul Sfintei Mănăstiri Sihastru cu treburile exterioare, un fel de ambasador şi ministru de externe al acestei republici monacale minuscule, în conflict cu mica putere a Episcopiei Buzăului, aliată cu marea putere a Patriarhiei din Capitală.

Nectarie Cristişor este diplomatul versat cu laicii şi cu chestiile judecătoreşti. Face legătura cu mine. Mă găseşte la Bucureşti, la Poiana Ţapului sau în orice colţ de ţară m-aş afla. Nu are impedimente. Nu se teme de distanţe.

Stau în acceleratul de Moldova, în plin august înăbuşitor, după ce-am alergat trei ceasuri în Capitală, pe lipărul dintre orele 12 şi 15, cu Nectarie şi cu ucenicul meu Emil. N-am mâncat. Ne aşezăm în tren. Am scos toţi trei bilete la clasa a III-a, ca să economisim banii mănăstirilor şi să nu batjocorim bănuţul văduvei şi al orfanului.

Ca şi Ralea, prin Antile sau Canada, Nectarie Cristişor este volubil şi exuberant în voiajurile din Valahia. N-a trecut graniţele, dar kilometrajul său general echivalează circumferinţa planetei. Ştie să călătorească. In geamandanaşul său găseşti de toate. Ne scoate meniul: pâine proaspătă, brânză veche, prăjituri uscate. înfulecăm, fiindcă de 48 de ore eram dihăniţi de meserie şi de alergături. Nectarie înghite tacticos şi elegant, cu surâsuri şi conversaţie adecvate. Prânzul e mai mult decât frugal, aproape inexistent, faţă de foamea noastră. Eu sunt Pantagruel, iar Emil este Gargantua, după 48 de ore de post. Propunem să mergem la restaurant. Biletele de clasa a III-a nu sunt valabile, răspunde Cristişor. Ba sunt, spune Emil.

Ca şi călugărul întraripat cu sandaua lui Mercurius, ucenicul meu s-a prezentat surâzător şi afirmativ. Apucă boccelele, să le ducă în plasele de fier ale vagonului-restaurant. Nectarie Cristişor se opune. Dar, dacă ni le fură? Nectarie nu poate fi urnit din loc. Nu ţi-e sete? Ba, mi-este sete! De ce nu vii? Canonul nu-mi dă voie să intru în restaurante, berării, localuri publice rău famate. Ceartă mare. N-am mâncat eu, în străinătate, cu prelaţi catolici, în vagoane-restaurant? N-am dejunat, în plină lume, imediat după şedinţa Sinodului, cu mitropolitul Vasile Lăzărescu al Timişoarei, la *Athenee Palace*, şi cu vicarul său, Ion Crăciunel? N-am dejunat şi cinat la *Kempiaski*, la Berlin, cu Episcopul Comşa al Aradului, Dumnezeu să-l ierte, care se uita la prostituatele berlineze şi ar fi fost amator să-l conduc la dame, eu, care eram dornic să scap de ele şi aşteptam miracolul convertirii mele definitive de la acest înalt prelat ortodox, trimis de Pronie din ţară, pentru mântuirea mea? Când colo, prelatul venise să-i ţin conferinţe mistice şi istorice despre Bărnuţiu, la Arad, şi m-a scârbit pentru câţiva ani şi de mistică, şi de istorie. M-am cufundat în cabală, şi în nuri de dansatoare, şi de actriţe de la *Teatrul Piscator*.

- Hai, Cristişor, cu noi, să mănânci! Noi bem bere şi tu bei apă. Murim de foame şi de sete.

Ca şi lui Ralea, amator de ambasade şi voiajuri, lui Cristişor îi place mâncarea. El este evident lacto-vegetarian. Nu gustă carne, nu bea alcool, nu păcătuieşte, pentru a se putea spovedi şi împărtăşi zilnic cu taina euharistiei, spre mântuirea sufletului, prin alungarea păcatelor.

Spre deosebire de Ralea, Nectarie Cristişor este econom şi cu pudoare.

- Cum o să apar în restaurant, cu potcap în cap?

Pudoare? Timiditate?

Iată două noţiuni pe care comis-voiajorul M.D. Ralea nu le-a mai cunoscut din fragedă tinereţe.

Din vagonul-restaurant am trimis de îndată, prin ucenic, limonada rece, prăjituri, caşcaval şi o pâine albă monahului Nectarie Cristişor, supranumit Mercurius, ambasador al Sihastrilor, ministru de externe al Vladimireştilor, nepot de episcop, luat la harţă cu unchiul bătrân, devenit satrap persan şi monahofag.

Ralea iubeşte satrapii din principiu. Pe lângă ei, dacă nu curge, pică. Iar dacă satrapii devin antropofagi, Ralea taie, gustă puţintel şi înghite carnea de om, pe care o declară delicioasă în faţa şefului şi se miră că există atâtea *prejudecăţi* în lume. In definitiv, omul de ce n-ar mânca alt om? Ce se opune? Gustul, mirosul sau obiceiul?

Banul, ca şi friptura - *non olet* - are miros agreabil pentru Ralea.

De ce mă năpustesc pe Ralea?

De ce mă năpustesc pe Ralea?

In definitiv, omul nu mi-a făcut nimic. Nu avem nimic de împărţit. îi suflă şi lui pantalonii în vânt de crivăţul existenţei cotidiene, cum le suflă la toţi, aşa cum spunea temnicerul-şef oltean Vişan la Ocnele Mari: „Mie nu-mi suflă pantalonii ca la alţii". Poartă şi el blană de iepure pe spinare, cum spunea Dimitrie Cantemir despre greci. N-a fost la Atena, acum câţiva ani, un ministru, Alexandru Ralis? Are apetituri de satisfăcut, ca toată lumea josnică, balcanică.

Mişu Ralea a teoretizat *obstacularea* în definiţia omului şi el se poartă ca un *Treibholz* moral, lemn plutitor pe apele învolburate ale evenimentelor istorice. Ei, şi? Este uşurel la greutatea morală şi nu cade la fund ca o buturugă. Spune una, în teorie, şi face alta, în practică? Parcă evlaviosul Marina (în teorie) este mai bun, în practică? Nu este Justinian Marina patriarhul lor? Dacă episcopii, mitropoliţii şi patriarhul nu-şi acordă teoria cu practica, mai poţi avea pretenţii de la un laic, făţiş ateu, ca Ralea, unul din puţinii atei, care au îndrăznit în ultima vreme să se afişeze, cu viziera ridicată? Un biet mâncău, care avea să-şi umple maţul gros şi care este preocupat, exclusiv, de intestine (maţ gros şi maţe subţiri). Ce vrei, tu, mandarine, de la el?

Cum poţi să te degradezi, ca, din medic uman caritabil, care a sacrificat suflete dragi, averi, onoare, libertate, să ajungi medic veterinar în specialitatea parazitologie?

De ce să mă năpustesc şi-l năpăstuiesc pe bietul Mişu Ralea, omul cu mâini cartilaginoase, cu picioare în formă de X, cu nevasta No. 1, care a suportat toate infamiile lăbărţatului, cu amantă-nevastă mormonică No. 2, ca să se fălească apoi cu omul văxuitor, care a lustruit pantofii guvernanţilor tuturor regimurilor de satrapi persani sau de magnaţi financiari? De ce o fac? Fiindcă Ralea este un personaj reprezentativ, aproape un simbol al Balcanului bizantinizat, al răului din aceste regiuni.

El este bulgăroi cu ceafă groasă, după tatăl său, un onorabil primar al Huşului, de factură liberală, cu eredităţi de zarzavagii bulgari. La Huşi sunt trei seminţii, trei neamuri vechi care populează oraşul în părţi egale:

1) băştinaşi rumâni,

2) unguri reformaţi-calvinişti sau catolici,

3) bulgari ortodocşi.

Prin familie, Ralea face parte din categoria a III-a, un adevărat *tiers etat*, a treia stare, poate bulgar-zarzavagiu, poate plăcintar grec.

A vrut să treacă la starea I, la rumâni băştinaşi, alegându-şi ca maistru pe Garabet Ibrăileanu. A nimerit din lac în puţ. Un bulgar metafizician (*contradictio in adjecto*), condus de un breslaş al covoarelor?

Nu cred în calomnia lui Pamfil Şeicaru - alt indian -, urmaş de asasini, emigrat în Valahia, ca şi Nichifor Crainic şi Nae Ionescu (ultimii scăpaţi de asasinat fizic, sublimaţi în sacerdotalitate), că mama lui Ralea se cheamă... Angelica Kaufmann. N-are importanţă, chiar dacă ar fi adevărat. Ar fi o subţirime a sângelui, dacă bunicul acestei Angelica ar fi recent venit din Levant. Dacă este vechi levantin pe-aici, atunci este un lapidat, adică un criminaloid, un mattoidal. 114 Ralea are instincte de călău criminaloid şi impudoare mattoidală. De aceea mă feresc de el şi sfătuiesc pe amicii mei, pe ciracii mei, pe amicii ciracilor mei să se ferească de călăi, de criminali şi de impudici.

Feerie astrală

Sâmbătă şi duminică, în prima săptămână a lui iunie 1955, au fost pentru mine două zile feerice în Capitală, cu un final astral.

Am plecat la 11 dimineaţa, din via mea, lăsând sapa, lopata şi grebla la o parte. Trebuia să-mi văd copiii, muierea şi casa.

Aici este o catedrală vegetală, contemplaţie, visare, muncă.

În strada C. Sandu Aldea 96 din Bucureşti, este bordeiul meu, cu progeniturile, viaţa vie, legătura mea cu exteriorul, lăstărişul meu.

În gara Periş, am aşteptat peste o oră ca să se scurgă trenurile excepţionale, cu manifestanţi de la Braşov, Buşteni, Sinaia, Câmpina şi Ploieşti veniţi, din ordin, să salute cordial pe tovarăşii Hruşciov şi Bulganin. Drapele multe.

În gară, conversaţie agreabilă cu prezumtiva mea viitoare noră, cu maica ei, cu colege profesoare ale cuscrei.

Nora îşi dă bacalaureatul la 16 ani. A copilărit cu băiatul şi cu fetiţa mea. Cu tatăl ei, doctor, fost şi actual (mai puţin) şef al spitalului din Periş, am hotărât să ne căsătorim progeniturile. N-am rupt tunica, aşa cum fac chinezii, când hotărăsc, anticipat, mariajul odraslelor.

Suntem prea moderni pentru asemenea rituri arhaice.

Totul este o ipoteză, o glumă, o politeţe.

În Gara de Nord, n-am mai găsit tramvaie. Totul suspendat, cu drapele şi manifestanţi obligaţi, nemâncaţi, până la ora şase seara. Pleacă dimineaţa de-acasă, nemâncaţi. Aşa-s valahii. Nu ştiu să facă sandviciuri, să ia hrană rece, să renunţe la mămăliga lor caldă. Sunt palizi, nervoşi, cu figuri sepulcrale.

Eu am mâncat o pâine neagră, de 2 lei. Am 2.400 de calorii în burtă. Bocancii arhaici m-au ros şi mi-au făcut bătături. înaintez cu greu. Salut şi conversez cu prieteni, cunoscuţi sau clienţi întâlniţi pe traseu. Unul, mânăstirean, huligan de dreapta, rotofei de stânga, spune că parcă aş fi - zdrenţăros - un vânzător de găini. Port mereu paporniţa oltenească. Am trandafiri şi românite pentru nevastă, fiică şi casă. Huliganul mânăstirean, adept al mânăstireanului nostru Corneliu Zelinski-Braun zis Codreanu, fiindcă şcoala noastră, Eton românesc, a fost cam cosmopolită, mă invită acasă la el. Mă duc. Mă roagă să vin, seara, la o cină stropită cu vin generos, la o *parolă*. Dau răspuns evaziv.

Nu m-am ţinut de cuvânt, a doua zi, fiindcă au venit Tiberiu Iliescu, Emil Popovici, Viorel Catrava, Moştenescu (din Oltenia) şi s-a lăsat cu zaiafet. Au mai picat Pavel Pavel şi profesorul Cristescu, învăţăcel de Leipzig.

Eu am oferit 5 ouă fierte şi un sfert de kilogram de brânză, conversaţie, ceva pâine (era lipsă). Ei au venit cu vermut şi vin. Nu prea mult. De la 11 ziua la 11 noaptea, conversaţie animată. Am ieşit şi în oraş, cu ei. M-a însoţit nevasta.

După ce s-a terminat zaiafetul, la întoarcere, la miezul nopţii, i-am arătat nevestei luna, stelele, spaţiul cosmic, apariţia bruscă a primăverii. S-a înspăimântat. A înţeles. S-a lăsat moale, ca o cocă în mâna brutarului.

I-am transmis gândurile, sentimentele, senzaţiile mele, într-o plenitudine rară între soţ şi soţie, unde există eternul şi banalul război al sexelor, care se rezolvă în armistiţiul patului conjugal, aşa cum făceam şi noi.

Înainte de armistiţiu, a priceput exact frământările, gândurile, ataraxia (destul de rar obţinută) la care am ajuns, în sfârşit. A simţit misterul cosmic, cu intensitate sporită, feminină.

A fost o noapte de feerie astrală, de armonie desăvârşită, trup şi spirit, a patului nostru conjugal, care se apropie, curând, de nunta de argint.

Feeria astrală rezulta din sincronizarea misterului cosmic descifrat conversatoriu în doi, cu misterul iubirii armonice şi al atracţiei năvalnice genezice, în încleştarea şi bătălia suavă a celor două sexe, bărbatul conducând femeia lui spre taina tainelor, mare preot, oficiuind ritualul de lut al iubirii eterne, iniţiind-o şi spre ritmul universal, obţinând plenitudinea între trup şi duh, fără abisul obişnuit, fără discrepanţa banală protestantă. Numai ţăranii arhaici mai ştiu să obţină asemenea armonii, binomul bărbat-femeie, cele două sexe acuplându-se într-o unitate superioară, fără a se degrada în *monade fără ferestre*, atom lângă atom, cu valenţe neîmperecheate. Lupta modernă între bărbat şi femeie este o stupiditate, fiindcă femeia este umbra soţului, roaba lui, plasma germinativă, plastilina pe care o frământă şi o modelează după chipul, nevoia şi asemănarea sa, modificându-se la rândul lui, după chipul ei. De ce soţii cu vechime seamănă între ei, fizionomie, ca gusturi, gesturi, rituri şi habitudini? Tocmai din această osmoză şi taină a sămânţei (pe care pântecul o primeşte ca receptacol, plămădind o unitate nouă, care leagă, modifică, structurează şi împlineşte) poate rezulta feeria astrală, trăită ceas de ceas îndeobşte de cuplurile rurale de tip arhaic, dar şi de cuplurile eterne reuşite, pe toate longitudinile şi latitudinile globului.

***Charles Darwin - Apologie limitată* - (*august 1955*)**

Ipotezele lui Charles Darwin sunt la ceasul de faţă irefutabile şi nedemonstrabile. Au ajuns axiome în biologie şi antropologie, aşa cum sunt axiomele lui Euclid în geometrie. Poţi demonstra o axiomă? Poţi combate o axiomă?

Am citit zeci şi poate sute de încercări de refutare a lui Darwin. Mi s-au părut puerilităţi sau fantazii biblico-mistagogice.

Am recitit *Origina speciilor şi Viaţa mamiferelor şi a oamenilor-fosile descifraţi cu ajutorul aparatului masticator*, în ipoteza lui H. Sanielevici. Ambele sunt construcţii impresionante ipotetice. Uneori, mi se par basme, scornituri, artă pură. Mă şterg la ochi. Aparatul meu aperceptor de fiu al secolului XX mi le fac plauzibile. E, totuşi, artă, şi anume epica omului de la apariţia lui şi a oricărei vieţuitoare pe pământ, cu mult mai plauzibilă, decât basmele şi scorniturile biblice.

S-a spus că Darwin micşorează omul. Eu am impresia că i-a sporit prestigiul prin povestea lui coerentă, rotundă, de tipică empirie englezească.

Ce aduce nou H. Sanielevici după Charles Darwin? Nimic.

Virulenţa lui pamfletară e penibilă. Se dă drept lamarkian şi el este saturat de darwinism. Ipotezele sunt şi mai îndrăzneţe, dezvăluind fondul literar şi mizantropic al ambilor cercetători, naivitatea lor avântată şi pură, stupiditatea naturalistă.

A rămas în *faza Zola, naturalis* în antropologic.

Biologia urmează a fi construită de-acum înainte. Cum? N-aş putea spune...

Ca o ipoteză a mea personală: moraliştii chinezi, proverbele populare balcanice şi arta africană ne pot spune mai mult despre povestea omului, decât basmele ironice ale acestor europeni occidentalizaţi în ceea ce este mai rău în Occident.

***Summing up* (*Bilanţ*)**

Am trecut de o jumătate de veac şi am făcut un bilanţ al activităţii mele intelectuale.

Am iniţiat sau participat la trei-patru bătălii ideologice ale timpului meu, sub formă de vajnic corifeu, sau hilar atlet, şi mi-au devenit toate indiferente, sau mă situez intim pe poziţii diametral opuse:

1) *Manifestul Crinului Alb*,

2) antifascismul,

3) statul ţărănesc,

4) formalismul judiciar.

În mod curios, toate erau insurecţii şi n-aduceau nici un program pozitiv. Aşa-zisa problemă a generaţiilor, eu am inventat-o în 1926, în România. Generaţionismul, antigerontocratismul şi stupidităţile hilare, care au durat 15 ani, eu le-am devansat cu un an, anul nefast al lansării *Manifestului Crinului Alb* în 1927 - 1928 Eram de doi ani la Berlin, în solitudine şi criză religioasă finală. Scrisesem *Mistica Statului, Drumul libertăţii interioare, Dezaxare şi construcţie, Pârvan şi Filosofia Statului, Autohtonia ordinii juridice* etc. După aceste arpegii de tânăr jurist literator, am dorit atacul frontal împotriva bătrânilor şi a ceea ce mi se părea putregaiul reprezentat de ei. Era o epocă fericită, tihnită, prosperă. Nu-mi lipsea absolut nimic. Nu eram împins nici de gloria lui Herostrat, fiindcă reputaţia mea universitară era unanim recunoscută şi consolidată după vizita lui Leon Degust (1925) în ţară, când mi-a făcut onoarea unor discuţii publice a tezelor mele în materie de *Suveranitate* şi *Stat*. Aveam *idei originale* cu duiumul, luate în consideraţie de un bătrân şi ilustru francez care nu dădea cinci parale ştiinţifice pe decan şi pe jumătate din profesorii mei, palizi de invidie faţă de succesul fulgerător al unui tânăr ras în cap, cu pulover albastru^ fără cravată. După pilda lui Demosthenes care intra în bordei ca să-şi pregătească discursurile la lampă (care păstra mirosul rânced al oloiului), luni în şir, m-am ras în cap ca să scap de Wagner şi de teatru, în tovărăşia colegelor, şi să rămân în bibliotecă.

N-aveam nevoie de glorie. Eram bolnav de *Weltschmerz*. Antifascismul virulent a pornit tot din acest alean, din patos melancolic şi din spirit de contradicţie.

Din ideea vetustă bulgărească stamboliskistă a *Statului ţărănesc*, am *rafistolat* o polemică de o virulenţă unică în presă. Ion Mihalache însuşi (care-şi imagina că-i vor fi atribuite ideile nesemnate din coloanele *Dreptăţii*) s-a înspăimântat.

în 1938, am trecut la bară şi la articolul bilunar juridic în *Repertoriul Penal*. Am stârnit o discuţie care a împărţit tribunalul în două:

1) formaliştii dongorozieni şi 2) tanoviceniştii, discuţie care m-a amuzat copios şi mă amuză mai ales astăzi.

Generaţionist antigerontic, am ajuns - iată! - bătrân şi surâd la acele prostioare mai mult decât prostuţe din *Manifestul Crinului Alb*, semnat de Sorin Pavel, arheologul academician Ion Nestor şi de mine.

Din antifascist şi amic al URSS-ului, am ajuns un ţăran conservator mandarinal.

Antiformalist furios în drept - ştiu că *forma dat esse rei*.

Amic al Statului ţărănesc, nu suport bruta pură şi mă drapez în toga mandarinatului.

Nimic din ceea ce am susţinut un sfert de secol nu mai pot susţine.

În fond, eu n-am vocaţie intelectualistă. Sunt un simplu moralist, un gospodar vital al acestor plaiuri, care a trăit sincer, autentic şi direct aceste experienţe.

Chinga şi profeţii

Stau de vorbă cu mine însumi *a propos* de o poveste a sclavului meu. Ca pe lângă orice filosof antic, care avea un sclav, iată că, în plină democraţie populară, s-a aţaşat un sclav pe lângă mine. E băiatul lui Lisandru, ţăran şi vecin. Le-am oferit pogonul de iarbă pentru cei doi cai şi cele două vaci ale lor. Mi l-au mâncat şi mi-au stricat sârmele cu caii şi cu vacile intrate după iarbă în vie, în schimbul unor servicii iluzorii. Eu sunt cel în pagubă. Am, în schimb, un sclav pentru treburi mărunte.

Duminica s-a dus cu şase flăcăi în livada fermei de stat şi au distrus un vişin. Povestea cu satisfacţie. Pe chipul lui se zugrăvea ceea ce nemţii numesc *Schadenfreude*. Flăcăii satului lucrează în bandă, prădând livezile şi podgoriile. E un spirit generalizat. O sălbăticire unanimă în rândurile tineretului. Se bat şi se schingiuiesc oribil, ne-a relatat aseară Dr. Stelian Apostol, la care am fost la masă cu fiu-meu.

Ce poţi să faci?

Un mecanic de la SMT a intrat în livada GAC-ului, să rupă vişini. Paznicul l-a lăsat. I-a arătat cum să ia vişinile numai cu cozi, iar nu să rupă creanga întreagă. A scos cheia franceză, să-i dea în cap. Tu eşti la Stat, eu sunt la Stat, ce te priveşte că rup vişinul?

Acest vişin fusese pus de colonelul Radu, aghiotantul regelui Carol II. Nimeni nu mai plantează un vişin, un dud sau un cireş. Toţi distrug.

Ce este de făcut?

Pe buzele tuturor, flutură eterna poveste a represiunii: Să strângem chinga. Să punem dârjala pe nărozi! Să-i punem la punct! Să le facem educaţie!

Să le facem educaţia: marea problemă!

Ce fel de educaţie?

Avem nevoie de chingă şi de dârjale?

N-am avut destule până acum? Am trăit patru dictaturi, cu tot soiul de chingi şi de dârjale.

În loc de chingă, mi se pare că avem nevoie de profeţi.

Educaţia religioasă este deficitară. Aici este punctul lui Arhimedes, cu care ţii nărozii de zăbală. E o constatare tristă a unui biet mandarin şi această constatare trebuie să facă parte din doctrina secretă a înţelepţilor cetăţii.

Rolul vladimirismului în această epocă de hoţie, brutalitate fizică şi vulgarizare psihică mi se pare imens pentru naţiunea mea valahă. Părintele Ioan mi se pare un profet necesar. Maica Veronica, vizionara şi ctitora unei mănăstiri cu fecioare, într-o ţară de curve şi fornicături, este fără sens? Nobila ei aspiraţie urmează a fi terfelită în calomnie, ură şi aruncare sub zăbrelele puşcăriei?

CĂLUGĂRUL ALB DESPRE MAICA VERONICA

Arcadia Vladimireştilor (*mai 1955*)

Et in *Arcadia ego*...

Şi eu am fost la Vladimireşti şi am văzut pe maica Veronica, stareţa soborului celor 300 de călugăriţe fecioare închinate Fecioarei Măria.

Şi eu am fost la Sfânta Mănăstire Sihastru, filiala Vladimireşti, unde se rugau, candele aprinse, 46 de călugări tineri benedictini valahi.

N-am fost o singură dată, ca pelerin, sau hagiu banal la acest Ierusalim al pioşilor valahi, fiindcă nu sunt curios, nici mistic, nu sunt nici măcar credincios. Cu Dumnezeu nu mi-am încheiat, încă, socotelile. El şi le-a încheiat, probabil, cu mine, demult: m-a trimis 7 ani în internat şcolar, 7 ani la cazarmă, concentrări şi mobilizare, iar alţi 5 ani în *lagăre* politice, puşcării sadea, la Aiud şi Ocnele Mari, pe timpul inenarabilului Teohari Georgescu, al reginei Ana (Pauker) şi al regelui Laslo I (Vasile Luca).

7 + 7 + 5 = 19 ani.

Sunt născut în 26 iunie 1904: grele socoteli fără smerenia robului de 51 de ani, pe capul căruia nu s-a pogorât harul credinţei.

Acum sunt iar în surghiun, cu fasole şi varză.

Am făcut *satrap persan* şi *baron feudal* pe Episcopul Dr. Antim Angelescu de Buzău, în vara lui 1954, în faţa instanţelor judecătoreşti de la Adjud şi Bârlad, în calitate de avocat al călugărilor de la Sihastru, în proces de evacuare şi de port ilegal de uniformă, intentat de sfânta episcopie. Colegiul avocaţilor din Capitală m-a pedepsit cu transferare disciplinară, pe trei luni, la Alexandria-Teleorman. Acolo, nu m-am liniştit, n-am renunţat la bătăliile câştigate, ameninţate cu surparea, am conversat epistolar cu maica Veronica, am pregătit memoriu la Sfântul Sinod, pentru a opri iminenta caterisire a duhovnicului Ioan-Silviu Iovan, am combinat tranzacţia diplomatică a stavropighiei dintre Patriarhie şi Vladimireşti, pentru a curma stupidul război ecleziastic dintre clerul de sus şi clerul de jos, am chemat într-ajutor pe dr. Ovidiu Munteanu de la Cluj, medic smerit şi fără arginţi, care a socotit să încrucişăm braţele. E teoria favorită a vladimireştilor. E teoria Micaelei, substareţă şi spiriduş în grădina Maicii Domnului. E convingerea Frevroniei şi a Teodosiei, bibliotecara. Aşa mi-au glăsuit sihastrii, în epistole sfâşietoare şi mistice. Aşa mi-a telegrafiat, fulger, la Alexandria, părintele Ioan, resemnat şi scârbit: *duşmanii noştri şi-au vândut conştiinţa, acum îşi vând şi biserica*. A aflat toată Alexandria vladimiristă, ortodoxă şi laică. M-am trezit iar în vâltoare.

Singură, maica Veronica n-a încetat o clipă să lupte şi să nădăjduiască în triumful binelui asupra răului. Eu am fost trabantul ei. Am formulat amândoi, oral şi epistolar: Dumnezeu te ajută, dar nu-ţi bagă în traistă. Războiul a durat un an încheiat. Plângerea episcopală de evacuare civilă şi plângerea penală (de arestare pentru port ilegal de uniformă) au fost introduse în martie 1954. Arestările şi evacuările forţate au avut loc, concomitent, la 30 martie 1955. Au fost arestate maica Veronica şi 40 de călugăriţe. A fost arestat părintele Ioan. Călugării au fugit de la Ploscuţeni, la o distanţă de câteva ore de tren, anunţaţi din vreme de amici, după ce au pus zăbranic negru la portal, fanai simbolic şi de anunţare a pelerinilor. Eu am picat la Sfânta Mănăstire Sihastru (unde luasem în glumă metania

de călugăr alb) a doua zi după arestările generale şi am fost şi eu arestat 24 de ore, fiindcă se arestau toţi pelerinii. Venisem împins de dor şi neagră melancolie, pledam pentru ultima oară la Panciu, în apropiere de ei, şi nu puteam trece, fără să stau la mănăstire sacramentalele trei zile, ca musafir mereu poftit, prima vioară într-o dramă wagneriană, mistică şi ortodoxă. După surghiunul alexandrin, fusesem anunţat verbal că mi se dă o suspendare provizorie din profesiunea de apărător. A sosit în scris, antedatată, la 9 martie 1955. Antedatată sau numai întârziată prin poştă? Suspendarea provizorie este pe o chestie din 17 decembrie 1954, când m-am zborşit la un procuror care cerea pedeapsa cu moartea la 11 inşi. Clienţii n-au murit. Judecătorii au fost benigni. Preşedintele a fost şi el mutat. Eu am fost suspendat provizoriu, fiindcă am spus, grandilocvent, că ne aflăm în faţa unui dosar de 2.000 de pagini care conţine 2.000 de minciuni, că nu ne aflăm la abator judiciar, ci la farmacie judiciară, unde se dozează pedepsele.

Noi, avocaţii, trăncănim multe. De data asta, am spus adevărul răspicat. Nu-mi pare rău. Puteau pieri 11 inşi. Au fost salvaţi. Avem articole în procedura penală care asigură imunitatea judiciară la avocaţi şi procurori. Ba sunt 6 categorii de imunităţi garantate de legi: deputaţii, copiii, nebunii, avocaţii, procurorii şi capul Statului.

Să le fac teoria imunităţii judiciare? O să spună că fac teoria chibritului. Eu am fost pârât de procurorul general Mănescu, asul aşilor din Procuratura Generală. M-am lăsat păgubaş. Am încrucişat şi eu braţele. Ce mai pot face?

Am fost suspendat provizoriu. *Et il n'y a que leprovisoire qui dure!*

Din aprilie 1955, m-am reîntors la Periş. L-am părăsit la 12 aprilie 1948, pentru a fi arestat în Capitală şi depus la Malmaison, cu limuzina, în noaptea de 14 spre 15 aprilie 1948. Mă reîntorc la Periş după 7 ani, aşa cum mi-au dat drumul din puşcărie, cu clasa a III-a, bogat în experienţă, iar bănește mai sărac decât Iov, deşi am avut în ultimii doi ani o zgomotoasă avocatură, cea mai numeroasă, cea mai frumoasă, cea mai variată clientelă a Capitalei.

Cad ca pisica mereu în picioare.

Am încherbat, după cuvântul oltean, banii de cantină ai copiilor pe câteva luni, vânzând biblioteca, piesele de rezistenţă filosofică şi literară, anticariatului de azi. Bogdaproste: nu mi s-a pretins nimic din cărţile juridice, ele sunt sculele meşterului.

Pe urmă, am să vând cu cobilița şi la tarabă bucureşteană cireşele de la Periş, pe urmă pepenii mei de Arad, pe urmă strugurii de masă tămâioşi şi Hamburg, de care îngrijesc la ferma mea din Periş.

Printr-un miracol, şomajul meu profesional a căzut într-o *cotitură agricolă* şi o *cotitură de legalitate*. S-au redat proprietarilor trei vii preluate de către Școala medie silvică din Periş. Școlile medii s-au desfiinţat în toată ţara. Cei trei proprietari au fost poftiţi, cu adrese bătute la maşină, să-şi preia podgoriile părăginite şi să le lucreze. A mea era cea mai micşoară: are o întindere de un pogon. Alături, mai este o livadă de pomi fructiferi (decimaţi) de aproape un pogon. Mai am şi un parc în faţa casei, de 2.000 de metri pătraţi, odinioară cu brădet şi flori, în special trandafiri şi lăcrămioare pentru fetiţă, azi ajuns o ruină. Casa - goală şi pustie, biroul, sufrageria şi bucătăria - cu mucegai şi igrasie. M-am refugiat în salon şi în dormitorul copiilor. îmi voi relua dormitorul conjugal şi vom dormi pe podea, la rogojină.

Ce-mi trebuie bucătărie şi sufragerie?

Aici sunt ca la hanurile spaniole: găseşti de mâncare ceea ce aduci în traistă. Han spaniol? Aici este iubitul meu Periş, paradisul vegetal pierdut şi regăsit. Am venit cu 5,15 lei în buzunar, bani de reîntoarcere, şi cu o pâine neagră de 2 kilograme. Trăiesc de o lună. Crinii câmpului nu ţes şi posedă cele mai frumoase vestminte, păsările cântă şi se hrănesc, eu n-am bucătărie şi mănânc.

Mănânc foarte prost, exact ca la puşcărie din punct de vedere calitativ, dar mă satur *cantitativ*. Făceam, noi, ocnaşii politici, caiafelor cu fireturi şi epoleţi, trimişi de Teohari în inspecţie, o subtilă şi sfioasă demarcaţiune:

- Cum este mâncarea?

- Ar fi bună calitativ, dar e insuficientă cantitativ! Ascultam politicos pe prietenii de suferinţă, răspunzând în dodii şi elegant.

Eu luam harapnicul diatribei, fiindcă inspectorii erau chelneri agramaţi sau tinichigii recrutaţi de prin Oltenia, având în frunte pe colonelul Bădica, gras ca un caltaboş îndopat:

- Bre, omule! Tu mă cunoşti, eu te cunosc din auzite. Ce? Nu se mai egzistă mămăligă şi făsui în Oltenia noastră? Aici e lagăr de ocnă sau de exterminare prin foamete? In genunchi o să vă trimiteţi muierile la mine, vechiul vostru avocat, să vă apăr pentru crimă contra umanităţii, şi să-mi radeţi mustaţa, dacă vă mai scap de la moarte. Nu va mai sta în putinţa mea.

...Le vorbeam pre limba lor dialectală, fiindcă nu-mi uitasem limba maternă olteană.

Colindasem oameni, perindasem idei, vagabondasem prin ţinuturi septentrionale şi mediteraneene, dar îmi păstrasem rădăcina balcanică.

Mi-au ras mustaţa. M-au băgat la zdup, la neagra, la turnul alb, dar am fost şi am rămas intratabil pe chestiuni de onoare şi de legalitate elementară a umanităţii. Cum mi-au ras mustaţa? Directorul era spânatic. A văzut 40 de popi deţinuţi în careu. Bărboşi şi arhaici.

- Boaitelor, jos bărbile! Şi tu, bandit de avocat, jos mustaţa! Ce-i claia aia pe buza dumitale?

Am rugat pe frizer să mă radă în cap odată cu mustaţa. Conflict.

- Ce, eşti ocnaş? Ce, eşti *lăgărist*?

Surâd acum liber la Periş: mănânc calitativ exact ca la puşcărie, fasole, varză şi cartofi. Mă satur *cantitativ*. Directorul şcolii silvice, ardeleanul Blebea, m-a băgat cu raţia de prânz la cazan, din afabilitate. Seara, îmi mai dă bucătăreasa de la ea, ca o pomană şi din remuşcări de conştiinţă, fiindcă mi-a furat o oglindă veneţiană după arestare. E ţărancă din Periş. Uneori, soacra administratorului şcolii se alarmează că mă culc nemâncat. Nici ei nu prea au alimente, în afară de cazan. Eu am, regulat, pâinea neagră, pe unica masă, fiindcă contabilul Topârceanu mi-a plătit chiria pe şase luni restante, iar în cei 19 ani de internat, cazarmă şi puşcărie am învăţat gustul şi valoarea nutritivă a pâinii negre cu apă rece în cantităţi abundente, şi reprize dese, pentru a ingurgita cele 2.400 de calorii cotidiene.

Trăiesc solitar, cu reguli monastice. Exact după tipicul vieţuitorilor de la Sihastru, unde am luat metanie vladimiristă. Pâine neagră, apă rece, ceapă bătrână, o fiertură de făsui, crupe sau varză acră. Aştept cireşele, să mă satur de mâncare iernatică în plin mai. Usturoiul meu a răsărit sfios în golurile aleilor cu trandafiri. Un estet ar socoti asta o blasfemie. Eu sunt şi cu estetica - nu pot trăi fără frumos - dar şi cu utilitatea.

Am trimis familiei jumătate din suma chiriei primită în *cotitura legalităţii*, rezervându-mi jumătate (180 de lei) pentru pâinea neagră şi un pac de tutun la trei zile. Nu mă pot dezbăra de iarba dracului. Ce? Să-mi fie ruşine? Eu sunt călugăr vladimirist de la Sihastru sau de la ctitoria brâncovenească de la Sâmbăta făgărăşană, unde au răsărit pui noi?

Sunt un călugăr alb, cum m-a numit maica Micaela, pe neaşteptate, după şase luni de observaţie, pus sub lupă, când maliţioasă, când sceptică, în timpul bătăliei judiciare angajate cu tactica şi strategia atacurilor şi a tergiversărilor, după care s-a produs pupătura generală din noiembrie 1954. Eu sunt călugăr alb oltean ca Moxalia, primul cronicar în limba moldo-valahă.

Lupta judiciară începuse în aprilie 1954, cu apariţia mea pe arena vieţii şi a morţii, ca avocat ales de Vladimireşti pentru apărarea Sihastrilor în faţa tribunalului raional Adjud, când fugiseră toţi avocaţii de la bară, intimidaţi sau instigaţi de episcopul Antim şi de protopopul Roman Drug, ca să nu se bage într-o afacere tenebroasă, cu călugări răzvrătiţi şi răzvrătitori. Directorul colectivului adjudean, Abramovici, a primit ordinul şi l-a executat, indiferent. In faţa mea, s-a plecat cuminte.

Maica Veronica, după o vizită în mănăstire a lui Gheorghe Apostol, consăteanul ei şi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, vizită care l-a intimidat pe Episcopul Antim, a reuşit să-şi convingă elevii sihastri caterisiţi, batjocoriţi şi beşteliţi să-şi ceară tot ei iertare, să facă ascultare. Episcopul a venit în vizită canonică la Vladimireşti. Măicuţa Veronica, după un discurs inimos, i-a stors lacrimi episcopului la trapeză, în prezenţa soborului de călugăriţe şi a asistenţei. Dr. Antim plângea.

- Hâ... hâ... hâ...

Era o nouă *minune* a maicii Veronica, au spus musafirii şi albele columbe călugăriţe înveşmântate în negru. Să storci lacrimi de căinţă, înţelegere şi frăţietate celui mai redutabil duşman al Vladimireştilor? Nu era minune? O, nu! Era vraja specifică măicuţei, combinată din energie sufletească, optimism, duioşie şi daruri artistice înnăscute. Maica Veronica este surioara mea. N-am înduioşat eu şi n-am intimidat călăii timp de 25 de ani?

După ce-am câştigat în Sinodul de la 6 - 12 iunie 1954, tactica tergiversării, preconizată de mine, cu rugămintea de a-şi înceta atacurile, eu rămânând *franctireur* laic şi liber profesionist, apărător aprins, îşi dăduse roadele. Am fost chemat la praznic, după plecarea lui Antim, cu un telefon al maicii, ne-am amuzat copilăreşte, pe formula mea *la pupătura generală*, între lupi şi miei. O mănăstire vladimiristă în atmosfera ei intimă are ore grave, ore de rugăciune şi de muncă feroce, dar are şi zile mari, ceasuri de amuzament şi de destindere sufletească. Mai sunt şi alte mănăstiri vladimiriste, în afară de acestea două: *molima* s-a întins în Moldova, la Cozancea pe Prut, de unde au venit să mă angajeze ca jurisconsult într-o chestiune de recuperare a unei danii şi pentru transferările la Miclăuşeni, a răbufnit în Ardeal, la Sâmbăta ctitoriei brâncoveneşti. Mişcarea vladimiristă prinsese rădăcini în sufletele monahilor de elită, putea să regenereze biserica ortodoxă, s-o facă din nou candelă aprinsă, să fie factor sincer şi eficient în criza sufletească a oamenilor valahi.

La praznicul lacto-vegetarian al *pupăturii generale*, maica Micaela a lepădat maliţia şi scepticismul, numindu-mă călduros călugăr alb, cu metanie la Sfânta Mănăstire Sihastru. în atmosfera cordială şi juvenilă de pension de domnişoare, având un bondar negru în fruntea soborului, pe părintele ieromonah, duhovnicul Ioan-Silviu Iovan, şi cu diaconii angelici blonzi în odăjdii fastuoase, cu o echipă de sihastri sosiţi de la Canossa Buzăului, sărbătoream triumful energiei şi al artei maicii Veronica în îmblânzirea duşmanilor.

Mi-am permis, ca laic, cu limbă de aspidă, să grăiesc:

- Arătaţi-mi locul la trapeză unde a plâns de înduioşare Antim, satrapul persan, în timpul şi după ascultarea discursului ciceronian al măicuţei! N-au lăsat lacrimile niscaiva urme? N-au fost cumva lacrimi de crocodil? De ce

nu le-aţi strâns în tubuşoare, să le duceţi la Galaţi, spre analiză, într-un laborator cu chimişti? Nu erau lacrimi de glicerina, ca la actriţe?

- Cum lacrimi de glicerina, domnule doctor?

Măicuţa era consternată. *Elle a la larme facile*. Ea avea lacrima uşoară şi sinceră, iar indignările ei sunt strict ciceroniene, ca la începutul Catilinarelor.

- *Quosque tandem abuterepatientia nostra*"?

Pe urmă, începu expozeul cu miez de dinamită. I-am explicat cu ocoluri antice şi cu exemplificări moderne chestia lacrimilor glicerinate. Sarah Bernhardt şi caracaleanca mea, Elvira Popescu, care a cucerit la un moment dat Parisul (*les pieds d'Elvire ă Paris, Paris a ses pieds*), utilizau glicerina în momentele patetice, când nu ieşeau de la sine lacrimile. Pe furiş, în batistă, posedau o sticluţă cu glicerina. Lacrimile factice curgeau în dâre vizibile pe fardul copios, cu care mascau o mască şi un obraz.

Măicuţa a fost şi mai consternată. Exemplificările îmi sporeau acţiunile, care au scăzut apoi brusc, până aproape de zero, când am decretat, la final de praznic, cu vechea mea experienţă asupra vulpoilor pocăiţi:

- Ne aflăm în *intermezzo* războinic. E moment de pupătură generală. N-avem pace. Războiul nu s-a încheiat. Suntem în armistiţiu. Războiul ecleziastic va izbucni cu virulenţă sporită. în evul mediu, exista la războaie un armistiţiu faptic, aşa-zisa *Treuga Dei*, de Crăciun şi Paşti. Avem *Treuga Apostoli*, armistiţiu provizoriu încheiat de Antim, de frica lui Ghiţă Apostol, consăteanul măicuţei Veronica. E o victorie. Dar... să te temi a doua zi după victorie!

Eram la începutul lui decembrie 1954. Ne-am despărţit destul de rece. Eram considerat ca o Cassandra vestitoare de evenimente grave.

La 12 ianuarie, am fost trimis în surghiun la Alexandria, la plângerea semnată de Episcopul Antim către ministrul Justiţiei. Spre începutul lui martie, mi-a venit suspendarea din exerciţiul funcţiunii şi am plecat cu sapa pe umăr în viişoara de la Periş, iar la 30 martie au început arestările şi prigoana generală contra călugărilor sihastri şi a călugăriţelor vladimiriste, în total 346 de persoane. Eu, cel de al 347-lea om, eram pus la pământ, izolat şi claustrat.

Maica Veronica a fost scoasă din închisoare şi adusă, ostatică, la Mănăstirea Ţigăneşti, raionul Snagov, lângă Bucureşti. Prin ce hazard milostiv am simţit-o lângă mine, ca să scriu acest memorial?

Eu sunt muncitor agricol, mai mult cu palmele, fiindcă n-am instrumentar la Periş, raionul Snagov, la doar 5 km depărtare de Veronica şi la 38 de km de Capitală. N-am strachină, n-am cană de băut apă, n-am nimic.

Maica Veronica are domiciliu forţat la Mănăstirea Ţigăneşti. Micaela, părintele Ioan şi circa 40 de călugări şi călugăriţe sunt la bască, în cercetări.

Nu ne putem vedea. Nu ne putem sfătui. Nu putem râde împreună. Suntem despărţiţi, dar comunicăm parcă telepatic, pe unde scurte. Ştiu precis că maica Veronica a aflat de prezenţa mea aici şi-mi dă şi-i dau târcoale. I-am scris o misivă prin poştă, cu o săptămână înainte de arestarea ei, despre intenţiile stabilirii mele în ruralitate snagoveană.

Aştept să-şi facă apariţia pe poarta mare, să-i sărut dreapta albă şi să mă binecuvânteze, ca pe cel mai păcătos călugăr alb, care încă nu vrea să se împace nici cu Dumnezeu, nici nu face legământ cu diavolul, care rămâne spectator şi agnostic estetizant la desfăşurarea credinţelor religioase, la drama metafizică propriu-zisă, dar care nu poate fi indiferent la problemele morale şi juridice ale veacului nostru tulbure.

Ce mă menţine în viaţă?

Răspunsul e simplu: viaţa însăşi, cu rădăcinile ei, cu roadele ei, cu bucuria, cu întristarea şi cumplitele ei dureri, întristarea şi durerea fiind pe reversul medaliei. Am fost născut dionisiac. Rob saturnalic sau patrician sardanapalic? Nu ştiu bine care-i categorisirea. Nici nu vreau să ştiu. In orice caz, din această familie de sânge, din această seminţie a afirmatorilor vieţii, cu bucuria şi patetismul ei, sunt născut. Port patetismul şi bucuria în fiinţa mea, sub brâul meu, ca cele două faţete ale medaliei unice, după simbolica lui *Janus bifrons*, zeul roman, care râde şi plânge.

Drama creştină de factură protestantă a studenţiei mele berlineze a aruncat o dungă de melancolie permanentă, o grijă anxioasă pentru fapta bună zilnică, o nebunie întru Christos, aş spune-o, care mi-a încurcat viaţa plenitudinară, m-a aruncat în jurnalistică şi în behăială avocaţială, pentru ajutorarea celor năpăstuiţi, pentru o caritate zilnică eficientă şi justă, atât de greu de găsit în alte profesiuni. Mi-a încurcat viaţa? Sigur că mi-a încurcat-o. Eu am pierdut un sfert de secol cu superstiţia protestantă a faptei bune cotidiene. Unde am ajuns? Şi ce este o *faptă bună* fără o credinţă religioasă, fără dragoste creştină, fără nădejde în învierea morţilor? Nu am nici credinţa religioasă, nici nădejde în înviere şi în nemurire, iar dragostea mea a fost dragoste de oameni.

O faptă *bună* e un fapt divers. Ce este bun şi ce este rău? Poţi prevedea implicaţiile ulterioare ale faptei bune? N-am hrănit cu bani, pentru carnaţii cotidieni şi brânza hebdomadară, la închisoarea Văcăreşti, pe Teohari Georgescu, ministrul comunist al Internelor, fără să-l cunosc, care a ieşit rumeior ca un cârnat îndopat, ca să-mi devină călău, călăul meu şi al patriei? Nu am remuşcări de conştiinţă că mi-am pus pieptul, onoarea, arta şi ştiinţa

profesională (acumulată la 5 universităţi europene), pentru a pleda gratis şi a scăpa de la moarte circa una mie de delincvenţi ideologici comunişti, evrei antifascişti şi proletari, încadraţi la moarte sub cele trei dictaturi dintre 1938 - 1944. Dar ce-a ieşit din fapta mea bună? N-a ieşit nici măcar un pui de cuc, să te spurce dimineaţa, când pleci pe inima goală. Au ieşit pui de năpârci.

Fapta bună, fără trinitatea credinţă, dragoste şi nădejde, nu este o aberaţie? Mi-a umbrit cu melancolie pe Dionisos, originar şi opulent. La saturnalii, mă purtam măsurat şi politicos, iar la masa lui Lucullus şi a lui Sardanapal, ciuguleam ca un brabete, deşi am stomac de protopop ortodox.

Mi-am pierdut douăzeci şi cinci de ani din viaţă cu jurnalistică şi avocatură pentru năpăstuiţi, fiindcă eu nu sunt născut nici ziarist, nici lehău. Eu sunt născut oltean gospodar şi - poate - scriitor.

Pot sta ani în şir fără ştiri interne şi internaţionale. Am cumpărat, aici, în cotitura agricolă, trei jurnale vechi, ca să-mi acopăr masa şi pentru uz la WC. Nu mi-au ajuns decât pentru masa largă de bucătărie. Am introdus frunza aspră de lipan la WC, după reţeta lui Teohari la Ocnele Mari, care ne-a interzis hârtia, fără să-mi dea frunza de lipan şi alte frunze din paradisul meu vegetal. Ne rupeam cămăşile în pătrăţele. Pe urmă, ne spălam turceşte, cu deştul şi cu apă. Oribil!

Nu sunt ziarist. Nu-mi place nici lehăiala de tribunale, trăncăneala de vrute şi nevrute, şi nici anxietatea redacţiilor pentru ultimul flecuşteţ al omului politic.

Eu am fost născut - poate - scriitor. Aşa mi se spunea înainte de a împlini 25 de ani. Nae Ionescu, cel mai avertizat critic filosofic al generaţiei mature, ne-a scos, prin 1927, cinci scriitori de primă linie ai generaţiei tinere. Nici nu tipărisem material pentru un volum. în 25 de ani ulteriori, mi-am stricat condeiul şi mi-am schimonosit stilul natural cu oralităţi nesărate, cu umpluturi şi *tranziţii* de jurist consumat, cu efemerida intrată în sângele jurnalistului. Şi-acum mai confecţionez cărţile cu *tranziţii* şi *umpluturi* orale, iar jurnalul intim este varianta jurnalistului.

De ce scriu la acest jurnal agricol de Periş? Fiindcă m-am învăţat să gândesc măcar două ore cu condeiul în mână, pentru a-mi fabrica articolul Ia gazetă sau pentru a-mi redacta memoriul către judecătorul de pace al acelei zile.

E un viciu ca fumatul, un viciu benign, care, practicat intensiv, te poate intoxica *a la longue*.

Dar orice învăţ îşi are şi dezvăţul.

Nu mai fabric articol, nu mai confecţionez memorii.

Ţin un jurnal intim nud, *pro domo sua*, fără stilizare fastuoasă, fără peroraţii, fără tactică şi strategie, fără introducere, fără tranziţii, fără floricele, fără *captatio benevolentiae*, un *aide-memoire* amorf, pentru mine, şi numai de mine descifrabil.

Un podgorean şi un pomicultor trebuie să aibă un butoi al său unde să-şi arunce fructele coapte din livadă, căzute sau deteriorate, îşi strânge borhot din vreme, îl Iasă să fermenteze. Toamna, trimite la cazan şi extrage licoarea parfumată. O prefrige. O pune la învechit şi-i dă culoarea galbenă a chihlimbarului, cu ajutorul butoiului de dud sau de stejar care-şi Iasă sucurile.

Aceste jurnale intime sunt butoiaşele mele cu fructe coapte deteriorate, borhotul melancoliei mele tandre pentru maica Veronica, pentru sihastri şi vladimirişti. Asupra lor a căzut năpasta prigoanei. Inima mea de apărător sângerează şi mi-e teamă să nu fac o fistulă purulentă. Mă vindec prin katharsis, constituind gânduri simple şi dând glas simţămintelor elementare. N-am nevoie de formulare artistică. N-am nevoie de estetism elementar, nici decadent, nici fastuos neronian. îmi ajunge precizia telegrafică sau fraza şerpuitoare abundentă, pentru a reda exact meandrele gândirii şi polifonia orchestrală a simţirii.

Situaţia mea faţă de vladimirişti este la răscrucea dintre ei şi laici. între călugări mistici şi mireni sunt abisuri de valori morale şi ţeluri în viaţă. Eu aparţin laicilor prin structură malefică şi *inebranlabilă*. Îi înţeleg şi pe călugări, prin capul cultivat la cinci universităţi europene şi prin cele patru limbi străine sau poate din vocaţie ratată? De ce m-au ştampilat călugăr alb?

Un vladimirist are ca ţel suprem mântuirea sa în viaţa viitoare, de care nu se îndoieşte un minut, după cum nu mă îndoiesc eu că ornicul îmi punctează ora 12 noaptea şi peste 12 ore va fi lumină în miez de zi.

Credeţi că Antim, sau patriarhul Marina, sau mitropolitul Rusan, sau episcopul Valeriu Zaharia se gândesc zi de zi la viaţa viitoare? Că acesta li-i ţelul suprem pe acest pământ? Au citit şi ei, calea-valea, tânjală pe dârjală, ca seminarişti şi ca studenţi teologali, despre *chestia asta*. Apoi, şi-au căutat preotese focoase şi lăptoase, pentru a-şi *aranja situaţia*. De-atunci, se aranjează mereu cu stăpânirea, în orice sistem politic sau social ar fi, îşi aranjează progeniturile, ginerii, nurorile, rudele din a şaptea spiţă, chiar pe tatăl-socru al Florentinei patriarhului, ultima sa metresă. Rusan are 17 odrasle legitime. Vă daţi seama ce bătaie de cap, mai ales de când a ajuns mitropolit al Moldovei? La toţi 17 le-au sporit pretenţiile, de când a sporit dregătoria protopopului de Năsăud. Unde mai pui alte 17 persoane, gineri şi nurori? Nu fac 34 de pretenţii? Dar dacă fiecare are trei odrasle, fiindcă familia asta puiază, pare-se, ca şoarecii, nu fac alte 51 de guriţe fragede, în total 85 de pretenţii? Unde mai pui bonele, guvernatele, sufragioaicele şi servitorii? Un mitropolit al Moldovei, călugăr pe deasupra, având atâtea griji casnice, mai poate

medita la nemurire, la învierea morţilor, la mântuirea proprie, la judecata de apoi, ca un sihastru vladimirist? Mai are timp să se roage pentru sine sau pentru alţii, cum fac monahii, aceste candele aprinse ale rugăciunii, cum stă scris în Regulamentul monahilor, elaborat de sfetnicii lui Justinian Marina şi semnat de el *manu propria*? Ah, Doamne, ce-l încurcă monahii din Moldova de Jos?!

Parcă Marina n-are şi el grijile lui? Bașca grija răspândirii molimei şi sectei vladimiriste, venite ca o năpastă pe capul lui de oltean chibzuit, cu instincte atât de tari şi de elementare.

N-are copil medic şi fată căsătorită cu un medic? Or fi având clientelă ori s-au lenevit? Cât venit le serveşte lunar, suplimentar, în afară de câştigurile aduse de posturile lor? Am auzit că feciorul şi ginerele îşi comandă reviste şi cărţi de specialitate din America. Pe onoarea mea: mi-a mărturisit-o, cu orgoliu, fratele-bibliotecar Scrima. Câţi primesc reviste ştiinţifice din America? Şi cât costă?

Monologul păstorului suprem al Moldovei infectate de stilism şi vladimirism se continuă pe registre mentale opace şi laice.

Când te gândeşti că tragedia Vladimireştilor se joacă în asemenea condiţii, pe o asemenea scenă şi cu asemenea parteneri, îţi vine să urli, ca o gorilă în pădurile ecuatoriale.

CĂUTĂTORI DE DUMNEZEU

(Jurnal ecleziastic 1954 - 1955)

Poema şi drama Vladimireştilor (*1 mai 1955*)

De fapt, va trebui să mă hotărăsc şi să mă concentrez în această vară la Perişul meu cu trandafiri şi vie părăginită, ca să formulez o carte apologetică despre *fenomenul Vladimireşti*, cum este doct denumit în revistele oficiale ale ortodoxiei pseudo-patriarhului Justinian Marina.

O voi intitula, simplu şi reportericesc: *Sihastrii şi maica Veronica*.

Cum să încep?

De unde s-o iau?

S-o iau cronologic, *daccapo*: de când am luat cunoştinţă personală de fenomenul Vladimireşti? S-a împlinit un an, într-adevăr, de când am făcut prima vizită în Grădina Maicii Domnului din raionul Lieşti, regiunea Galaţi.

Cum poţi evoca inefabilul? Cum poţi exprima contururile fine sufleteşti ale călugărilor mistici de la Sihastru şi ale celor 300 de călugăriţe-fecioare de la Vladimireşti, strânse roi, ca nişte albine, în jurul reginei lor, stareţa maica Veronica? Cum îl pot picta pe duhovnicul meu, părintele Ioan-Silviu Iovan? Cum să redau atmosfera de visare, feerie şi elevaţie care stăruie *ipso facto*, de cum ai intrat pe portalul mănăstirii ctitorită pentru sihastri de hatmanul Şendrea, acum 400 de ani, la un cot al Şiretului? Cum să pun, altfel decât în ritmuri, rime sau muzică, o zi la Vladimireşti, cu ritualul ei şi cu hieratismele ei stranii? Nu sunt nici poet, nici muzicant, nici credincios de strictă şi nici măcar de minimă observanţă. Sunt un biet mandarin, într-un turn de ivoriu floral la Periş-Ilfov, pe o coadă de Bărăgan. Sunt în surghiun, după ce am expiat pentru pledoariile proferate la Adjud şi Bârlad pentru călugării mănăstirii Sihastru, un surghiun de trei luni la Alexandria-Teleorman, între 12 ianuarie - 12 aprilie 1955.

La 13 aprilie 1955, mi-a sosit o nouă *lettre de cachet*, de suspendare provizorie din avocatură, într-o altă chestie, pentru o altă pledoarie, în spirit vladimirist şi vechi-pandrist. Am spus despre un dosar penal de 2.000 de pagini, în care se cereau 12 căpăţâni la moarte, că sunt 2.000 de minciuni. Asesorii şi preşedintele instanţei s-au convins că erau foarte multe minciuni. Unsprezece învinuiţi au scăpat cu viaţă, al doisprezecelea (despre care am declarat că este acarul Păun) a fost condamnat la moarte. Dar trăieşte şi el. Procuratura generală a făcut cerere de îndreptare, ca să-i omoare şi pe cei 11. Tribunalul Suprem nu vrea să-şi scalde mâinile în sânge şi nu fixează termen. Eu am fost suspendat provizoriu, ca să nu compar în continuare....*Et ce n'est que leprovisoir qui dure*!

După surghiunul de la Alexandria pentru călugăraşii de la Sihastru (adepţii maicii Veronica şi elevii părintelui Ioan), iată-mă şomer şi muncitor agricol cu palmele, fără inventar şi fără unelte, în pogonul meu de vie părăginită, în livada de pomi fructiferi devastată şi în parcul cu trandafiri sălbăticiţi, deveniţi măcieşi, la Periş, în preajma Capitalei.

Casa a căpătat igrasie. Locuiesc în vechiul meu conac, care seamănă cu un han spaniol: nu găseşti decât ceea ce aduci în traistă sau în rucsac. N-am pat, n-am masă, n-am scaun. Am împrumutat de la vecini. După trei luni de surghiun teleormănean, când am trăit cu nădejdea reintrării în meserie, şomajul brusc m-a găsit mai sărac decât Iov. între 14 aprilie 1948 şi 19 noiembrie 1952, am fost arestat politic (nejudecat, necondamnat) la Aiud, Ocnele Mari şi la alte *universităţi* valahe teohariste, fiindcă cele 5 universităţi europene, pe care le-am frecventat cu nonşalanţă, se pare că nu-mi ajunseseră. Am învăţat multe: nu mai am spaima morţii, spaima arestării posibile, spaima pâinii zilnice, care terorizează pe semenii mei.

La 11 mai 1953, mi-am pus firma de doctor în drept şi avocat al Capitalei la liberă practică. Am dat-o jos la 14 aprilie 1955.

În aprilie 1954, i-am cunoscut pe călugării Sihastri, fiind angajat de maica Veronica de la Vladimireşti ca să-i apăr în faţa instanţelor de la Adjud, într-un proces civil de evacuare, intentat de Episcopia Buzăului, ca şi într-un

proces penal pentru port ilegal de uniformă călugărească, fiind caterisiţi de stăpânul şi satrapul lor, Episcop Dr. Antim Angelescu de Buzău.

Bătălia a durat un an, din aprilie 1954 până la 30 martie 1955. Procesul penal a fost câştigat. Procesul civil de evacuare a căpătat o soluţie solomonică, tăindu-se trupul în două: 18 călugări evacuaţi, alţi 20 de călugări rămân pe loc, sub formă de toleraţi în spaţiul locativ, în calitate de cooperatori. Episcopul s-a burzuluit. A procedat la arestări ilegale, tunderi, trimiteri la vatră, a alarmat comisariatele militare, pentru a-i încorpora pe cei caterisiţi şi evacuaţi. Pe urmă, s-au împăcat lucrurile. A fost *pupătura generală* din noiembrie 1954. In ianuarie 1955, a izbucnit din nou focul. S-a mers la catastrofă. S-au arestat şi evacuat toţi călugării de la Sihastru şi s-a purces la o arestare preventivă, fără mandate judecătoreşti, a măicuţei Veronica, a părintelui Ioan, a substareţei Micaela Nicoară.

Părintele Ioan a fost caterisit de Patriarhie.

La ordinul patriarhului Justinian Marina, avocaţii laici, apărători în chestiuni ecleziastice, n-au fost admişi, deşi apărarea este de natură constituţională. A călcat şi Constituţia şi dreptul sacru al apărării. Dar câte legi şi câte chestiuni sacrale n-a poluat popa de la Vâlcea, ajuns, prin uzurpare, prinţ al Bisericii mele străbune?

Stau singur, în surghiun, pălmaş în via mea părăginită, o cultiv, îmi replantez trandafirii, îndrept, cu ferăstrău mic şi cleşti împrumutaţi, coroniţele cireşilor, prunilor şi duzilor fragezi, răsăriţi în lipsa mea. Mi-a mai rămas o magnolie. Cum sporesc belşugul ei floral? Ca pe stânjeneii pe care-i răresc şi-i sporesc pe altă alee devastată? N-am o carte de horticultura la îndemână, n-am un grădinar avertizat. Maica Veronica mi-ar spune cu precizie ce să fac, fiindcă livada din jurul mănăstirii, plină de pomi fructiferi şi de flori, a botezat-o singură *Grădina Maicii Domnului*, fiindcă mănăstirea ctitorită de ea poartă hramul *Adormirea Maicii Domnului*.

Fermecătoarele epistole primite de mine de la această stareţă controversată - personalitatea cea mai enigmatică şi mai energetică a ceasului de faţă din Valahia mea - încep aşa:

1 mai 1954

Grădina Maicii Domnului

***Mult stimate domnule Doctor şi Iubitul meu fin*!**

Da! Eu sunt finul măicuţei Veronica, avocatul ei, prietenul, admiratorul nemărginit, sfătuitorul, apologetul şi adoratorul respectuos.

Epistolele le localiza pe bună dreptate cu *Grădina Maicii Domnului*. Am iubit-o dintru început şi pentru opera ei, nu numai pentru personalitatea densă, ca platina, şi strălucitoare ca diamantul. Nu se cunoaşte pomul după roadă şi omul după faptă?

Pe maica Veronica o iubeşti şi o stimezi pentru faptele ei măreţe. A zidit din temelie, începând într-un bordei, cea mai tânără şi cea mai curată mănăstire a ţării mele. Nu este o mănăstire obişnuită. A înfiinţat prima mănăstire de fecioare, într-o ţară de curve şi lichele. Nu acceptă în mănăstire decât fetiţe de 14 - 15 ani, pe care le creşte în duhul ei. Nu s-a făcut şi dânsa călugăriţă de la 14 ani? Chiar dacă a acceptat printre cele 300 de călugăriţe şi foste studente, ca Micaela Nicoară sau ca Teodosia (bibliotecara poliglotă), nu le-a căutat ginecologic, cu medici, deşi are medici permanenţi printre credincioşii vladimirişti. Le-a crezut pe cuvânt. Aceste două călugăriţe, scumpe şi stimabile prietene ale mele, pot fi crezute pe cuvânt. Vocaţia lor monastică, venită după câţiva ani de universitate, a fost năvalnică şi sunt logodnice ale lui Christos, în sensul cel mai pur al cuvântului. Măgarii pot protesta şi insinua. Maica Veronica a înfiinţat în 1934 şi a condus timp de 20 de ani o mănăstire de fecioare, ca o pildă a curăţeniei fizice şi morale, într-o ţară unde *femeile sunt fără pudoare şi oamenii fără onoare*, cum a spus un alt măgar de jurnalist din Franţa despre România. Faptul este fapt incontestabil. Idealul înalt propus şi realizat impune respect oricărui om de bunăcredinţă şi în a cărui inimă nu s-a stins flacăra cavalerismului şi nostalgia purităţii.

Maica Veronica a adus un mesaj nou în peisajul naţional: mesajul credinţei sincere religioase, pilda ordinii şi a curăţeniei, a rectitudinii morale, vibraţia autentică a corzii mistice.

Maica Veronica vorbeşte cu familiaritate despre Christos, despre Prea Curata Fecioară Măria, despre Sfântul Nicolae şi alţi sfinţi şi sfinţişori din calendar. Teologii fără credinţă se scandalizează şi socotesc asta o blasfemie. Teoretic, acceptă teofaniile. Dar teologii patriarhali ar dori ca, înainte ca sfinţii să se arate în vis sau aievea măicuţei Veronica, să ceară permis de apariţie de la episcopul regional sau chiar de la cancelaria patriarhală. Permisul s-ar elibera, desigur, sfântului benevolent.

Până acum, nici Christos, nici Maica Domnului, nici alţi sfinţi n-au ciocănit la uşa cancelariilor episcopale, patriarhale sau la protoierei, ca să solicite permis scris pentru a sta de vorbă cu muritorii de rând. Teologii oficiali admit posibilitatea teofaniilor. Ei n-au avut niciodată viziuni. Dar ei cred în Dumnezeu? Cred în Iisus? Cred în sfinţi? Pot sta de vorbă cu ei?

Eu cunosc două categorii profesionale care au avut şi mai au câteodată familiarităţi cu sfinţii, cu Preacurata, cu Mântuitorul şi chiar cu Dumnezeu. Este vorba de poeţi şi pictori. N-au văzut Albrecht Durer şi Grunewald pe Iisus Christos? L-au văzut şi l-au pictat cu credinţă sinceră. N-a văzut Martin Luther pe diavol? L-a văzut. Luther a fost poet, profet şi reformator.

Teofaniile sunt frecvente la naturile profetice şi poetice. Vedenii au avut şi sfinţii. Sunt catalogate şi admise de biserica oficială ortodoxă şi de biserica catolică.

De ce n-am admite că maica Veronica va figura peste o sută de ani în calendarul de sfinţi ai ortodoxiei. E o ipoteză egală ca valoare probantă cu ipoteza inversă, că maica Veronica nu are vedenii.

Mărturisesc că eu, personal, nu cred în viziuni, previziuni, premoniţiuni sau vedenii. Nu am avut, nu am simţit niciodată aşa ceva. îmi păstrez rigoarea laică ştiinţifică şi logică. Cunosc, în acelaşi timp, limitele ştiinţei şi ale logicii. îmi cunosc, de asemenea, opacitatea, uscăciunea sufletească, luciditatea mintală, care nu mă părăseşte niciodată, pentru a mă aventura în acţiuni *pro* sau *contra* epifaniilor.

Teologii nu pot fi, nu pot avea dreptul de a se pronunţa contra epifaniilor. S-ar surpa edificiul Sfintei Scripturi, toată arhitectonica religiei de pe tot globul, indiferent de rituri sau confesiuni.

Bisericile ortodoxă şi catolică au la temeliile lor credinţa în vedenii şi credinţa în minuni.

Nu am întrebat-o niciodată pe maica Veronica despre viziunile sale. Nici n-a îndrăznit să-mi vorbească, din delicateţe şi inteligenţă superlativă. Am citit cărticica ei, cu vedeniile catalogate şi numerotate. M-a interesat *Autobiografia*, lucrare în manuscris, bătută deja la maşină, care este o capodoperă literară. Am citit-o şi recitit-o cu nesaţ. Acolo este un capitol, cu povestea ctitoriei mănăstirii începută într-un bordei, cu un preot bătrân şi cu adeptele sale întru călugărie, cu ropotul de cai peste bordeiul troienit, cu clopotele îndepărtate, care mi se pare mai degrabă de natură metapsihică. Maica Veronica este o personalitate energetică, de mare energie psihică, având capacitatea transmisiunii fluidului şi a influenţării ascultătorilor. Cu un epitet literar, aş spune că este o personalitate fascinantă. Dar aceasta este o altă poveste, mai laică şi destul de nelămurită. Constaţi numai faptul farmecului fascinant al unor anumite femei sau al anumitor bărbaţi, nu-l poţi explica, îl analizezi cu greu, îl suporţi cu plăcere sau displăcere, te temi, îl retezi sau fugi.

Ca şi în dragoste, sunt anumite victorii care constau în fugă. Indivizii prea săraci sufleteşte şi mintal se tem, bârfesc sau fug de personalităţile fascinante şi energetice.

N-am priceput niciodată aceste dizerţiuni. N-am acceptat niciodată aceste dizerţiuni.

De ce?

Platoşa detaşării mele mandarinale, amestec de afecţiune şi luciditate, mă face imun la molipsiri psihice, la *Schwarmerei* (cum spune Luther) şi la entuziasme bruşce şi facile. Politeţea mea dezarmantă şi calculată (devenită a doua natură, printr-o strictă educaţie paternă, şcolară şi europeană) pune diguri în confesiuni totale din partea oamenilor prea inteligenţi. Prin meserie sunt duhovnic de infractori, care mi-au *confiat*, de regulă, absolut toate secretele lor, pe care le-am păstrat ca pe lumina ochilor din cap. Am tehnica confesionalului. Cunoscuţi, prieteni, rude vin şi mă aleg ca arbitru şi duhovnic. Sunt naş, aş spune, ca meserie principală: cunun, botez, hojma.

Maica Veronica n-a îndrăznit, cu toate legăturile noastre atât de strânse, verbale şi epistolare, cu toată expansivitatea ei, să-mi facă vreo aluzie la vedenii. Nici n-am întrebat-o. Nici nu mi-ar fi făcut plăcere. îmi cunoştea punctul de vedere: un om în îndoială, asupra problemelor centrale religioase. Aş fi vrut să cred, dar nu pot, aş fi putut fi ateu, dar nu vreau, fiindcă este prea ieftin şi prea ordinar metafizic.

Soţia mea, care s-a împrietenit cu maica Veronica, o îndemna să-mi povestească despre vedeniile sale, ca să mă ajute să găsesc pe Dumnezeu.

Maica Veronica a şovăit.

Eu n-am vrut nici ca glumă, nici ca joc, s-o incit la asemenea naraţiuni, deşi stăteam ceasuri întregi de vorbă între patru ochi sau în cerc mic. Eu nu mă joc cu chestiunile intime, serioase, ale semenilor mei, nu ating rănile lor, sunt prea erasmic, prea tolerant şi prea detaşat pentru a-mi îngădui frivolităţi, deşi ironia, autoironia, bagatelizarea şi chiar frivolitatea în conversaţie îmi sunt arme favorite, pentru a arunca punţi de cunoaştere rapidă şi întinsă cu parteneri permanenţi sau întâmplători de vorbă.

Simţeam de altminteri că aş pierde în ochii maicii Veronica prestigiul meu de *doctor jurist*, de frate mai mare, de om colindat, trecut prin ciur şi prin dârmon, de om abraş şi complicat, simplificând relaţiile noastre de la o profetesă, la un credincios-cirac oarecare. N-am fost ciracul nimănui şi am o legiune de secretari, ciraci şi elevi pe care nu i-am dorit şi care au venit şi vin mereu. Eu am capacitatea prieteniei, un sentiment sacru pentru mine, un sentiment călcat în picioare în Valahia, unde sunt asociaţii întâmplătoare de pradă, de afaceri sau de interese, dar unde nu se cultivă floarea gingaşă a prieteniei.

E drept că nu cred decât în prietenii pe trepte egale. Mai este sigur că nu poate exista o prietenie între un bărbat sănătos şi o femeie frumoasă. Am făcut excepţie pentru maica Veronica, o femeie sănătoasă de 34 de ani, foarte frumoasă (după gusturile mele), o femeie inteligentă, cultivată (o adevărată doctoriţă în teologie şi agronomie),

feminină şi artistă, o mare scriitoare, cu o conversaţie sclipitoare şi agreabilă. îi sărutam cu efuziune mâinile albe, la sosire şi la plecare. Când, la începutul întrevederilor noastre, ascultam misterul în 3 acte şi în versuri al maicii Teodosia, în aer liber, seara, pe o cergă, la picioarele măicuţei Veronica, m-a mângâiat, calin, pe ceafă, ca pe un dulău. I-am simţit simpatia, răspuns al simpatiei mele fraterne, depăşind brusc, la mine, limitele îngăduite. A fost o mână caldă, catifelată, de soră, aplicată pe ceafa mea groasă de taur, pe care aş fi vrut s-o sărut şi s-o mângâi cu tandreţe carnală. O clipă a durat această incartadă. Mi-a fost ruşine. Era o noapte caldă de iunie, după o zi înăbuşitoare. Eram în tunică albastră, căzăcească. I-am privit ochii blânzi de căprioară şi a surâs şăgalnic şi celest. Gândurile mele reptiline s-au furişat în păpurişul subconştientului.

Evident că Erosul joacă feste şi rol în raporturile dintre bărbaţi şi femei. Linia demarcaţională dintre prietenie şi îndrăgostire este greu de ţinut. Spun aceste lucruri cu toată sinceritatea, fiindcă sunt testimonii de jurnal intim, pentru a arăta latura omenească şi feminină (feminitate concentrată) a maicii Veronica. Unii vor s-o privească drept o sfântă (ceea ce este) sau ca pe nişte *moaşte vii* (ceea ce nu accept), alţii vor s-o scoată ca pe o diavoliţă albă. Eu am văzut şi simţit în maica Veronica femeia încântătoare, gingaşă, şăgalnică, inteligentă şi fină.

Comportarea ei era de regină înnăscută, fiindcă numai reginele pot fi atât de simple în gesturi, fără trivialitate, cordiale fără josnicie, familiare ca surorile, cu distanţa patetică indispensabilă oamenilor civilizaţi şi rafinaţi.

Nu mi-a vorbit de vedenii şi nici n-am întrebat-o. Nu pot da nici un testimoniu în această privinţă. I le-a spus soţiei mele, care a rugat-o insistent să mi le povestească. Eu n-am insistat. Am tăcut, mâlc, timp de un an, deşi ne-am văzut de zeci de ori, în proxima şi stricta intimitate amicală. A asistat, de nenumărate ori, la break-fast-ul meu, la dejun şi la cină, deşi mânca la trapeză, împreună cu soborul măicuţelor. Ne-am sfătuit în bătăliile duse ceasuri întregi. Mi-a povestit. I-am povestit. N-am atins această problemă în doi, deşi *c 'etait lapierre de touche de sa vie*.

Am făcut o greşeală?

Nu cred.

Aş fi stricat cea mai plăcută şi mai cordială amiciţie, prin scepticismul sau prin acceptarea oarbă a spuselor ei.

Teoretic, poziţia mea era clară.

Pentru un credincios, epifaniile sunt posibile în orice timp şi în orice loc.

Eu nu sunt un mistic şi nici măcar un om credincios: sunt un metafizician al destinului biologic, sondez misterul cosmic şi nu-l pot descifra, mă refugiez în mandarinatul turnului de ivoriu, în doctrina strămoşilor şi predic ordinea juridică, blândeţea, toleranţa şi politeţea.

Sunt în îndoială religioasă. Harul n-a pogorât pe umărul meu. îl aştept din 1925 - 1926, când a început incubaţia unei grave crize religioase, care a izbucnit virulent în 1927 - 1928 şi s-a destrămat în 1929 - 1930, lăsându-mă într-o melancolie senină, uneori; alteori, în sumbru pesimism, desfrunzit ca un nuc după o furtună de iulie, la mijloc de an. Nucul nu moare. Rodul şi frunzele lui se află Ia rădăcină, inerte. Nu mai are puterea să-şi refacă coroana frunzişului, nici nu sucombă, fiindcă august se apropie. Are sevă suficientă, ca să înceapă o hibernare prematură cu două luni. Nici nu mai hrăneşte nucile, nici nu-şi mai îngroaşă trunchiul sau ramurile. Stă pe loc şi aşteaptă, nostalgic, troienirea cu nea.

Ce să mă fac? Acesta sunt!

Am vorbit cu maica Veronica de nenumărate ori despre această dificilă poziţie spirituală.

Cum să mă mântui?

Mă mântui prin fapte bune.

În loc de credinţă şi nădejde, mi-a mai rămas iubirea de oameni, iubirea sub toate formele ei, pentru vegetale şi animale, chiar pentru om, care este animalul cel mai hidos şi mai detestabil.

Mântuirea prin faptă şi accentul pus pe faptă este de natură lutheriană. Distonează în peisajul ortodox al ţării inele unde se armonizează credinţa, cu dragostea şi nădejdea. Dar nu se pune accentul între aceste trei noţiuni pe dragoste? Nu se spune că mai presus de toate este dragostea? Aşa este! Prin acest lucru, îmi îngădui să rămân interior, printre ortodocşi şi în cadrul bisericii strămunilor mei.

Episcopul Valerian Zaharia din Oradea

Principalul duşman al Vladimireştilor în ultimii 4 ani (1951 1955) a fost Episcopul Valerian Zaharia de Oradea. Oradea, mare sau mică, nu ştiu.

Cine este acest episcop?

Nu ştiam nimic despre el.

A fost foarte obraznic.

În calitate de episcop de Oradea, se plimba ca Vodă prin lobodă în Moldova şi săpa pe patriarhul Justinian Marina, dorind a ajunge patriarh prin răsturnarea olteanului din Vâlcea şi supralicitarea în faţa autorităţilor ţărigrădene.

S-a dus la Sfânta Mănăstire Sihastru, cu engolpion, şi a declarat ritos:

- Voi sunteţi tineri, călugări tineri. De ce nu plecaţi muncitori în mine? De ce nu vă duceţi vatmani de tramvaie? De ce nu vă modernizaţi? De ce staţi aici, în rugăciune şi singurătate de sihastri? Asta a fost pe vremea lui Ştefan cel Mare. Acum s-a schimbat calimera.

Pe urmă, s-a dus la Vladimireşti.

Acolo a găsit 300 de călugăriţe fecioare în jurul stareţei maica Veronica, făcută maică stavroforă de către cezarul imbecil Justinian Marina.

Patriarhul scrisese cuvinte elogioase în cartea de aur a Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului de la Lieşti, regiunea Galaţi. Le-am citit cu ochii mei, corectându-le din ochi cu ortografia mea precisă pe două academii.

Popa de Vâlcea n-avea ortografie prea precisă.

Popa de Vâlcea, ajuns, prin uzurparea pusă la cale de Ana Pauker, patriarh al României ortodoxe, n-avea nici stilistică de prinţ al bisericii.

Popa Marina avea o bunăvoinţă extremă de administrator patriarhal, popa Marina avea apetituri de protopop ortodox, o burtă mare şi o incultură crasă...

Maica Veronica la Ţigăneşti

De când ştiu că maica Veronica se află la Ţigăneşti, nu mai am astâmpăr.

Am propus secretarului meu Emil Popovici să meargă la procurorul Alexandru Voitinovici, să facă cerere de îndreptare în privinţa Sihastrului, să întreprindă ceva, întrucât a rămas avocat, iar avocatul este apărător, un ostaş care apără cu pieptul, cu mintea etc.

A dat din umeri. A dat şi el bir cu fugiţii. Toţi dau bir cu fugiţii.

Se repetă parabola celor trei cântaturi ale cocoşului: lepădarea lui Petru şi a tuturor de ceea ce ai mai scump?

Am stat o noapte întreagă şi am evocat pas cu pas şi treaptă cu treaptă babilonia acestui stupid proces ecleziastic.

M-am detaşat din nou, judecătoreşte, cum am obiceiul.

Nu poţi fi avocat fără a fi în prealabil judecător.

Nu m-a trântit profesorul de drept penal de la Berlin, la primul examen de intrare în *Oberseminar* (eram prea mulţi), fiindcă nu i-am găsit rapid *Epistola către tesalonicieni* din Noul Testament şi nu citisem, încă, i-am mărturisit candid, pe Nietzsche, ci numai câteva monografii despre filosoful moralist?

Profesorul a surâs viclean:

- Nu te supăra. Vei fi, zici, avocat. Dar dacă te faci judecător? Dar dacă vei legifera? Dar dacă vei avea elevi şi vei fi, deci, dascăl? Cum poţi apăra just un proces, dacă nu eşti legiuitor şi judecător? Premisele penalului sunt elemente de morală. Poţi face judecată fără premisele de două mii de ani ale moralei creştine? Şi Nietzsche te-ar ajuta mult să înţelegi Balcanul şi Levantul. Acolo voinţa de putere (*der Wille zur Macht*) se exteriorizează originar (*urwuchsig*).

Cuvinte memorabile ale unui dascăl şi îndrumător.

Judec acest proces cu Biblia la subţioară (călugării umili) şi cu Nietzsche la cealaltă subţioară (înalţii prelaţi balcanici şi levantini).

Nu neglijez deloc faptul că Episcopul dr. Antim Angelescu este născut, crescut şi trăit în Brăila, oraş dunărean, cu vechi amintiri turceşti, cu atmosferă de Ţarigrad interbalcanic.

Omul, sau mai exact şarpele Antim, are maniere şi mentalităţi de levant.

Omul, sau mai exact fiara Justinian Marina, are maniere şi mentalitate de cobiliţar nietzscheean, fără scrupule, care dă lipsă la cântar, urmându-şi ţelul ca un glonte scăpat din puşcă.

Vâlcea este o regiune de lupi, cum arată şi rădăcina slavă a cuvântului.

Între şarpe şi lup, evoluează păunul înfoiat Ioan-Silviu Iovan.

Între şarpe şi lup, trece, cu graţii de albă păunită, maica Veronica.

Între şarpe şi lup, au încăput cei 46 de sihastri şi cele 300 de călugăriţe vladimiriste, două clanuri de moldoveni naivi, băştinaşi, neajutoraţi şi omenoşi.

Când cercetez componenţa conducerii din Moldo-Valahia în ultimul secol, mă întreb, de multe ori, dacă nu cumva omul băştinaş al acestor plaiuri nu este sortit pieirii.

De la Dimitrie Cantemir şi Constantin Brâncoveanu, ultimii mari domni de viţă autohtonă, am asistat la invazia Fanarului spre posturile din vârfuri. Nu sunt xenofob. Sunt un cosmopolit. Când emigranţii invadează cu complexe de superioritate, ca vânători printre pieile roşii, este vai şi amar de pieile roşii. Emigranţii sunt stimulaţi când sosesc timizi, harnici, gata de muncă şi cu oarecare complexe de inferioritate. Merită regimul legal al egalităţii în faţa legilor, a oamenilor, a naturii şi a lui Dumnezeu. Tot ceea ce poartă faţă omenească merită un credit, o şansă, o primă de încurajare.

Fanarioţii au venit ca trimişi imperiali, impertinenţi, dispreţuitori ai aborigenilor care se haineau cu creştinii împotriva musulmanilor.

Ei, creştinii ortodocşi, închinători la Patriarhia din Ţarigrad, învinuiau pe domnii şi conducătorii aristocraţi de viţă locală, creştini ca şi ei, că... trădează faţă de Sultan. Postura morală şi umană este impostură. Dimitrie Cantemir i-a pecetluit, dispreţuitor, ca pe oamenii cu piei de iepure în spinare, cu frica de iatagan, neavând dreptul la diatriba trădării şi la ditirambul loialităţii. Erau loiali faţă de Sublima Poartă şi loiali faţă de poporul elin, de biserica ortodoxă. Erau simpli aventurieri pe cont personal, fără rezonanţă şi semnificaţie în viaţa publică.

Fanarioţii porfirogeneţi veniseră mai înainte de Cantemir şi Brâncoveanu în Moldo-Valahia. Se înrudiseră şi se amestecaseră, prin sămânţă, cu băştinaşii. Cantemir era soţul Casandrei, fiica lui Şerban Cantacuzino. de la care a avut copii celebri, ca Antioh şi Măria Cantemir. Constantin Brâncoveanu, boier oltean, se înrudise cu Cantacuzinii. Partida cantacuzină a fost la un moment dat partidă antigreacă în dihoniile politice munteneşti.

Cu o rândunică nu se face primăvară.

Cu câţiva cantacuzini nu se şterge otreapă fanariotă pe aceste plaiuri, oricât le-ar şterge murdăria istoricul Iorga, un Arghiropol levantin, pe-o ramură.

Până târziu, în 1828, fanarioţii au condus şi au ocupat vârfurile în Moldo-Valahia. Slăbiciune a băştinaşilor? Luptă atroce, în orice caz, pentru eliminarea sau asimilarea veneticilor.

Cu Garda de Fier, am fost ameninţaţi de o nouă legiune străină, gata să se înscăuneze la putere şi să masacreze căpeteniile băştinaşilor. Nu era acolo o strânsură de greci, armeni, nemţi seimeni şi ruteni, în frunte cu căpetenia lor Corneliu Zelinski-Braun, zis Codreanu?

Când privesc peisajul de conducere, din 1930 până azi, mă apucă groaza şi îndoieli cumplite asupra extincţiunii inevitabile a băştinaşilor. Au condus patru sau cinci femei: Elena Lupescu, ţiganca Miţa Antonescu, Hertha Pătrăşcanu, Ana Pauker şi Liuba Chişinevski.

Eroul naţional de stânga, Lucreţiu Pătrăşcanu, avea o suită de seimeni venetici, ca şi eroul naţional, de dreapta, Corneliu Zelinski-Braun, zis Codreanu: Herbert Silber, Herant Torossian, Rupenian. Acest moldovean de sânge n-a avut nici un prieten băştinaş de confienţă. Aghiotanţii lui erau recrutaţi, cu exclusivitate, din Levant. A şi pierit printr-o moarte năprasnică levantină.

Băştinaşii au renunţat, de câteva sute de ani, la conducerea pe vârfuri.

S-au retras în văgăuni, prin râpe, viroage şi coclauri.

Răsar din când în când, flori dalbe, cu parfum îmbătător, ca aceste grupuri de crini de la Sihastru şi Vladimireşti.

Abia atunci îţi dai socoteală de stilul moral de viaţă al aborigenilor, de nobleţea lor, de structura de fii de regi ai plaiurilor.

Sunt masacraţi, rând pe rând.

Brăileanul levantinizat Dr. Antim a vrut să-i lichideze.

Le-a sărit într-ajutor un consătean, Ghiţă Apostol, prim-vicepreşedinte de consiliu, al cărui tată este vladimirist, şi care l-a hrănit prin puşcării cu pachetele maicii Veronica. Ştiu: stomacul n-are recunoştinţă. Dar tatăl a spus: eu te-am făcut, eu te tai dacă se va atinge cineva de Vladimireşti!

Armistiţiul a durat exact şase săptămâni.

Ce poate face Ghiţă Apostol, când în patul său bucureştean se culcă, seară de seară, Melitta Apostol, preşedinta Radiofoniei, Melitta, clienta mea, scăpată de la moarte în 1943 cu osârdia, banii, şi riscul meu şi care n-a dat nici un semn de viaţă de-atunci? Nu numai că recunoştinţa stomacului nu există la aceşti oameni, dar chiar recunoştinţa vieţii este o floare la ureche pentru melifera Melitta, care este mai mult fiere decât miere, după pilda Anei Pauker, a Miţelor, a Lupeştelor, a Herthelor, şi cum le mai cheamă pe aceste neruşinate emigrante, cu moralitate de curve izmenite, actriţe sulemenite şi ţaţe de bordeluri (ca perspectivă publică). Melitta radiofonista a cerut de la Ghiţă, ca Salomeea de la Irod, capul lui Iovan şi al Veronicăi.

Stupidul război şi stupidul proces ecleziastic sunt un fragment de viaţă valahă, în care se pot studia in vitro toate elementele contradictorii ale vieţii noastre publice.

Băştinaşii, cu demnitatea şi moralitatea lor, sunt învinşi de emigranţi obraznici, volnici de putere, lacomi, hrăpăreţi, fără scrupule, fără maniere procedurale, utilizând colţi de şarpe veninos şi colţi de lup.

Între aceşti colţi de reptilă brăileană şi colţi de fiară a pădurilor vâlcene s-a jucat drama Vladimireştilor, găsindu-se la Bucureşti suficienţi colţi veninoşi şi alte fălci lupine.

Unii vin cu rugăciuni fierbinţi către cer şi cu decenţa albă a atitudinii. Alţii aduc îmbăloşarea veninoasă a calomniei, a violenţei individuale, a premeditării ticăloase.

Băştinaşii au instincte şi guri când se refugiază prin viroage şi coclauri, când refuză să se chircească sau să devină flori otrăvite ale asfaltului levantin?

Îţi dai seama că aceşti emigranţi din Orient sunt cinghinele, ceandalale izgonite, din urmaşi izgoniţi, pentru crime brahiale? Aşa se epura India de asasini. Izgonindu-şi, în zdrenţe, ceandalalele, pentru a crea cea mai blândă civilizaţie cu substrat teocratic. Aşa îşi izgoneau evreii, prin lapidări, pe cei care călcau regulile sacrale. Cei buni

rămâneau în Galileea. Au dat pe Mântuitor şi pe cei 12 apostoli. Iscarioteanul s-a sinucis. Răii erau lapidaţi sau emigrau. Tot Levantul este plin de lapidări teocratice.

In regiunile Dunării, ca într-un *No man's land*, soseau candidaţii la lapidare. O, dacă ar fi fost emigranţi! Dar nu sunt emigranţi cu complexe timide de inferioritate, ci lapidaţi criminali şi criminaloizi, cu instincte malefice, neruşinaţi şi vibratili.

M-am mirat totdeauna de cruzimea, duplicitatea şi stupiditatea sectară a Anei Pauker.

Avocatul Moritz Iancu, blând şi serafic, decan la Piatra Neamţ sub guvernul ei, mi-a dat o explicaţie.

- Tatăl ei a fost casap, casap haham. La noi este foarte rar să găseşti vărsători de sânge. Trebuie o specializare vocaţională.

Am înţeles.

Ana Pauker era fiica unui lapidat în comunitate. A fi haham sau casap e o nenorocire. Se selecţionează cei cu instincte sanguinare. Era nepoată şi strănepoată de lapidaţi, criminali sanguinari, fugiţi şi emigranţi în blânda ţară a lui Tudor din Vladimirii Gorjului, cel masacrat şi aruncat într-o fântână argeşeană, şi în Moldova lui Lucreţiu Pătrăşcanu, blândul moldovean, masacrat de fiica acelui casap, ea rămânând judecător suprem printre valahii puturoşi, în ţara Vladimireştilor.

În mod simbolic, fiica crudă a crudului casap a format o divizie de prizonieri, denumind-o *Tudor Vladimirescu*, pe care a masacrat-o, în frunte cu generalul şi amantul ei, Nicu Cambrea, din Hobiţa Gorjului.

Acestea sunt culisele vieţii publice ale ţării negre, cabinetul negru, pe care-l dezvălui în neagră melancolie, la lumina soarelui tămăduitor.

DRAMĂ LA VLADIMIREŞTI
(Jurnal de călugăr alb)

Periş, 11 mai 1955

Împărtăşania zilnică sau Alcoolizarea în doze homeopatice

Dragii mei Emil şi Sorin,

Noi suntem vechi băutori de vinuri bune şi autentice, de la mama lor, de la buturugă.

Un vin bun se face de la o viţă de vie care trebuie mângâiată ca o femeie. Eu fac aici cu voi, care m-aţi ajutat şi acum, cu palmele, după ce am fost ajutat cu gândurile, un jurnal intim agricol de Periş. Am dezgropat cu ghearele şi cu sudoarea mea, timp de trei săptămâni, o parcelă bună de viţă tămâioasă, de Hamburg imperial (bun pentru masă), de Chasselas şi de coarnă. Pentru ca viţa să-ţi producă efectiv, trebuie s-o adori ca pe-o amantă sau ca pe-o soţie cu vocaţie de amantă, cu pântec bun şi generos. Viţele şi femeile de viţă lasă sămânţă şi dau rod numai dacă sunt bine îngrijite.

În aceste chestiuni, tu, Emil, şi tu, Sorin, sunteţi experţi mai mari decât mine. Vorbesc, bineînţeles, de vinuri, fiindcă în altă chestiune, aceea a rodului, mă pricep şi eu puţintel, din vocaţiune ereditară. Mare brânză! Mare brânză şi cu vinurile voastre, nu numai cu chestia mea, care-i şi a voastră. Zic *voastră*, fiindcă această epistolă trimisă ţie, vechi amic de tinereţe prin străinătăţi, am s-o bat la indigo în trei exemplare (unul pentru tine, unul pentru mine, unul pentru carte) şi manuscrisul am să-l dau secretarului meu indisolubil, legat de această afacere tenebroasă a Vladimireştilor, prieten numai din ultimul deceniu. Noi suntem prieteni de trei decenii.

De fapt, eu am băut la început cafea. Sunt om de cafenea. Pe urmă, am ajuns - într-un foarte scurt intermezzo - om de salon. Ştiu până azi, chiar în puşcării, în cazărmi, în mănăstiri, în tribunale, să mă port cu o desăvârşită artă. Oho, oho, posed o artă subtilă de salonard consumat, cu formule de hidalgo, de lord şi de fiu de rege!

Am abandonat cafeneaua şi salonul şi am trecut la taverna proletară, bolnav de spleen, ca să mă vindec şi să mă mântui de perplexităţi. Am stat în cafenea, cu maniere de salon. Salonul l-am dispreţuit uşor, fiindcă eram prea puternic - plebeian (există o *souche* puternică de jos, de călăreţ şi golan în mine) şi m-am purtat în tavernă (mai exact, cârciumă) cu maniere de lord, de duhovnic la confesional, deşi în mine stăruie-mi vorbesc mie călugării vladimirişti de duhovnicie şi păcate?

Îi poftesc la tribunal şi la cârciumă, să asculte păcate umane, să absolve, să îndrume, aşa cum am făcut eu în 25 de ani de carieră onestă, în amintirea metaniei mele adevărate de la Mănăstirea Dealu, de la *Christicher Verein Junger Manner* (C.V.J.M.), din Wilhelm-strasse 48, asociaţie de adolescenţi universitari, adevăraţi călugări în Babilonul berlinez din anii 1927 - 1929, asociaţia creştină a tinerilor distinşi şi cuminţi.

Eu pot vorbi azi cu valahi puturoşi, cu aceşti călugări leneşi (*fenecanţi*) şi cu episcopi ortodocşi plini de păduchi, păcate şi gineri, cu patriarhi bombardaţi în jilţ nesperat, cu predicatori care nu ştiu să acorde subiectul cu predicatul. Eu ştiu păcatele oamenilor, pe care le-am gândit, le-am simţit şi le-aş fi putut comite pe toate - vorba lui Goethe -, dar de care m-am ferit, le-am ocolit, ca vulpea şi bondarul, din pudoare şi respect faţă de neuitatul meu Tata Ion, faţă de maica mea iubită, Baba Anica, poreclită Baba de liota ei de 9 copii şi 27 de nepoţi, care toţi veneau spre ea, ca gâzele spre farul luminat.

Eu nu m-am şmecherit nici la Craiova, nici la Bucureşti, nici la Paris sau Heidelberg, nici la Roma, nici în presă, nici în tribunal valah, un sfert de secol, fiindcă aveam icoana Iui Tata Ion şi a măicuţei mele Anica, armonioşi şi complecşi, aveam pilda lor hotărâtoare şi nestrămutată (prin voinţa mea).

Aceasta însemnează să ai un far călăuzitor. Far călăuzitor bun? Far călăuzitor rău? Nu ştiu. Nici nu mă interesează! Ştiu că este un far. Sunt eu mai deştept decât înaintaşii mei? Mai elocvent decât Cicero şi mai subtil decât Plato? Cu mustaţa mai lungă şi mai stufoasă decât a lui Tata Ion? Cu sufletul mai ascuns şi mai tandru decât al mamei Anica, pe care nepoţii o supranumeau Baba? Cu o hărnicie mai mare decât a lor?

A d'autres, şefule! Nu umbla şi nu vorbi parascovenii. Peste părinţi nu poţi trece nici măcar cu un milimetru, după cum nu poţi sări peste propria ta umbră.

Mi-au displăcut puţintel călugării de la Sihastru, fiindcă ei erau lacto-vegetarieni şi nu beau vin decât cu târâita, sub forma împărtăşaniei zilnice, care se face cu proscomidii şi vin.

Nu mi-au plăcut dintru început cele 300 de călugăriţe de la Vladimireşti, fiindcă se proclamau fecioare şi nu acceptau la sânul soborului lor vădane, divorţate, deziluzionate, foste prostituate pocăite. Marina le-a trimis vădane spioance. S-au izolat singure şi au plecat, ca să nu moară ca şoarecii intraţi în stupul albinelor, îmbălsămaţi în ceară, restanţieri în stup şi fără suflare.

Vorbă să fie, că nu mi-au plăcut Sihastrii şi călugăriţele fecioare!

Cum să nu-ţi placă ţie, avocat sau împricinat, un judecător integru şi care nu ia şperţ?

Cum să nu-ţi placă un poet care cunoaşte toate secretele din Ars poetica? El poate să scrie şi versuri libere. N-are a face!

Acum stau la Periş şi mă gândesc la scumpii mei călugăraşi şi călugăriţe, la împărtăşania lor zilnică, eu care, adorator al lui Bachus, stau sec, de atâtea săptămâni, sec, după ce-am vărsat atâta sudoare pentru a mângâia cele 3.000 de viţe, ca pe nişte amante, ca un adevărat calif, ca un supra-Mahomed extenuat de foame, sete şi lipsa unui pac de tutun, iar nu de plăceri senzuale, fiindcă *l'amour c 'est l 'affaire des oisifs* (Napoleon).

Nu cumva împărtăşania lor zilnică însemnează o alcoolizare în doze homeopatice?

Mă gândesc, spre binele lor, spre salvarea lor.

A fost o intoxicare?

Eu ştiu ce însemnează un băutor domnesc şi ce însemnează un beţivan nemernic, un alcoolizat.

Un băutor domnesc nu căpiază, nu face psihoze, vinul este un stimulent pentru activitate în toate domeniile, inclusiv patul. Spre deosebire de băutor, beţivul este un dipsoman, un intoxicat care are nevoie de otravă la ore fixe, la date fatidice. Jalea pândeşte casa lui şi decrepitudinea, trupul.

Prima regulă a băutorului este să nu bea zilnic. Să bea întâmplător, când are, când poate, la sărbători, cât îl ţin curelele. Nu are ocazie? Nu bea singur. Am stat cinci ani, fără să gust o picătură de alcool. Am ieşit după cinci ani de la pârnaie şi, ulterior, timp de 6 luni, m-am ferit de alcool, ca să mă fortific fizic. Nici n-au voie să bea decât cei puternici, cei sănătoşi, cei dârzi şi cei buni, în fibra lor intrinsecă morală. Vinul nu este pentru decrepiţii fizic, pentru slăbănogii intelectuali, fiindcă iau câmpii, pentru criminalii larvaţi, fiindcă iese tendinţa la iveală, nici pentru femei, nici pentru copii.

Beţivul este un toxicoman, un dipsoman, cu nevoia alcoolului zilnic, la ore fixe. Tot Occidentul este alcoolizat, începând cu nemţii, care nu pot trăi fără halba de bere de la ora 10 dimineaţa în sus şi cu şnapsul de Korn (rachiu infect de graminee) alături, iar hitlerismul a scos la iveală pe criminaloizi; parizianul îşi ia absintul său amar, anglo-saxonul, whisky-ul său. O spiţă tare în Occident sunt levantinii, care refuză alcoolul sub toate formele lui, preferă cafeaua şi pokerul afacerilor. Pierd paradisul terestru, sărmanii de ei şi sunt odioşi pretutindeni ca meteci, fără călcâiul achileic, unde-i rana cea mai sensibilă, rana alcoolului.

Îmi cunosc băutorii şi beţivii simpli, pe băutorii domneşti şi pe beţivanii jalnici.

Pun acum o întrebare homeopatică: nu cumva împărtăşania zilnică, la ore fixe, dă simptome similare cu alcoolizarea cotidiană?

Un medicament poate fi luat în doze mari (medicina curentă) sau în doze mici (medicina absconsă a homeopatiei). Toţi ştim liniile ei generale. Nu mai facem expunerea corpului de principii teoretice şi al realizărilor ei practice, uluitoare uneori.

N-am avut şi nu am încă nici o opinie preconceptă asupra homeopatiei, după cum n-am avut şi nu am despre Vladimireşti (în afară de tandreţe şi de pofta nebună a comprehensiunii fatale pe linia lucidităţii).

Spiritul meu liber, de umanist modern, are grijă să-şi deschidă valenţe şi porţi multiple spre noile apariţii şi cuceriri ştiinţifice, deşi sunt sceptic asupra cuceririlor şi asupra ştiinţelor în materie morală. Sunt foarte larg în materie de fizică, chimie, mecanică sau medicină. Nu s-a petrecut sub ochii noştri miracolul penicilinei? Nu am văzut puterea auromicinei? Nu s-au extirpat holera, exantematicul (cu DDT), variola, sifilisul şi alte coşmaruri de Iov aruncat la gunoi? Nu vedem avioane, nu le-am mai vedea?

Ce ştiu eu despre homeopatie?

În Germania am citit, pe la începutul asimilării lacome, vagi reviste şi broşuri, cu repulsia omului dintr-o specialitate definită, care nu mai crede în vrăji şi în *Kurpfuscherei*, dar care nu este rău să mai ştie pe ce lume se află.

Am auzit că s-au creat catedre de homeopatie la facultăţile de medicină. Nu credeam şi mă enerva, exact după cum nu cred şi mă enervează când aud şi nu cred despre catedrele de spiritism, metapsihică, levitaţiune şi alte baliverne.

Am cunoscut întâmplător o doctoriţă cu păr argintiu, căsătorită cu un matematician, profesor universitar de Politehnică. Nu-l spun numele. Este din Bucureşti. Mi-a fost şi clientă. Am scăpat-o ieftin pe vrăjitoare cu şase luni de închisoare politică, adică la limita prevenţiei, după ce eu am intrat automat cinci ani, fără condamnare, în urma aceluiaşi proces. Ii port pică, fiindcă vrăjitoarele aduc ghinion. Mi-au purtat ghinion şi doctoriţa homeopată şi maica Veronica. Am fost în ambele procese suspendat. Deocamdată, n-am intrat la pârnaie cu ultimul proces al Veronicăi şi-mi scriu memoriile cu sabia lui Damocles atârnată de gât.

Doctoriţa homeopată este prietenă cu doi dintre cei mai prestigioşi şi mai scumpi prieteni ai tinereţii mele: cu Ştefan Teodorescu şi cu Petre Ţuţea. Fănică, zis Nenea, este prieten de tinereţe berlineză (1927 - 1931) şi, apoi, s-a zvârcolit mereu printre noi, din 1933 până în 1944, între Bucureşti şi Berlin. Ţuţea este prieten antic. Prin 1928, l-am găsit la Cluj şi de-atunci mergem împreună, dioscuri, prin rău şi bine (vorbă să fie de bine, de fapt mai mult prin rău), de 28 de ani, fără întrerupere de-o secundă.

Această doctoriţă homeopată este prietenă şi cu Fănică şi cu Petrake Ţuţea.

Doctoriţa în teologie Veronica este admirată, iubită, stimată, fără să ştim în concret, prealabil, de alţi câţiva prieteni ai mei de bază. Cum pot omite din şiragul colierului de perle pe cea mai preţioasă nestemată, pe Dr. Ovid Munteanu de la Cluj? Procesul vrăjitoarei teologice mi-a venit prin prieteni dragi şi stimabili.

Pentru mine, când sunt supărat, atât homeopată, cât şi teologa, ambele doctoriţe, sunt nişte vrăjitoare. Da, da, menţin cuvântul: nişte vrăjitoare. Maica Veronica prezintă simptome cabalistice de vrăjitoare. N-a fost alungată din satul ei, cu pietre, ca adolescentă, tindea prezenta simptome de bătrână vrăjitoare? Nu hipnotiza pe aderentele ei din bordei şi pe duhovnicul lor, bătrânul călugăr Clement Cucu, că aud, colectiv, tropote de cai deasupra nămeţilor de zăpezi aşezaţi pe bordeie şi - apoi - izbucnea în hohote de râs? Nu le făcea să audă clopot în depărtare? Aievea, aiurea sau în realitate? Avea, în sistemul nervos, un aparat personal de receptare a sunetelor şi de intensificare a lor, ca aparatele de radio?

Eu aş vrea să pun, faţă în faţă, pe maica Veronica de la Vladimireşti cu Mariechen de la Bucureşti şi să stabilesc anumite fruntarii şi corelaţii. (Iată că am spus şi numele acestei femei superioare).

Pot să-l spun, fiindcă eu nu cred în femei superioare, nu cred deloc în femei, cred rareori în amici, nu cred, ca Toma Necredinciosul, decât în ceea ce am văzut şi pipăit (după multe verificări şi experienţe), nu cred decât în mine, ca o formulă de egoism superior, care nu are nimic de-a face cu egolatria, egolatrina şi alte derivate scatologice. Eu cred în principii, într-un corp de principii adunat cu trudă de 2 - 3 milenii. Aceste principii sunt puţine şi îmbrăcate în zdrenţe. Cred în biologie şi în corelatul ei, în teoria sămânţei, la propriu şi la figurat. Aici mă despart de călugării sinceri de toate confesiunile, de catolicii ipocriţi şi de protestanţii strâmţi la minte şi la simţire. Mă apropii de popii noştri ortodocşi, echilibraţi, cuminţi, toleranţi, gospodari şi cu sămânţă, cu libertatea de a procrea, de a-şi depune sămânţa la locul ei, de a bea vin, când se întâmplă şi când trebuie, fără a deveni toxicomani.

Împărtăşania zilnică a catolicilor şi a călugărilor vladimirişti este o toxicomanie în doze mici, homeopatice.

Spun doze mici, homeopatice, intenţionat, ştiind că am făcut un pleonasm. Lumea nu ştie ce este homeopatia. A bea un litru de rachiu de drojdie zilnic sau a-ţi face o injecţie zilnică cu alcool rectificat (1/100 cantitativ) - tot dracul ăla este.

Se fac injecţii cu arsenic sau cu alte otrăvuri.

În cantităţi foarte mari - omoară.

În cantităţi mijlocii - vindecă (medici curenţi).

În cantităţi mici - vindecă, de asemenea (medici homeopaţi).

În cantităţi infinitezimale - omoară.

Cât alcool beau zilnic cei 46 de clienţi tineri ai mei de la Sihastru şi cele 300 de călugăriţe-fecioare de la Vladimireşti? Câte o linguriţă. Nu este o doză homeopatică ă la longue?

Am s-o întreb pe Mariechen.

Vipera şi năpârca nu-mi va răspunde. Nici nu mă va lua în serios, nefiind specialist.

Despre Mariechen aş vrea să consemnez o întâmplare autentică.

Mariechen, ca orice vrăjitoare superioară, de o subtilă frumuseţe fizică, este o mistică ortodoxă. Păstrează ritualul fără preget, fără a schimba o iotă. La şapte ani de la moartea tatălui, l-a dezgropat. I-a scos osemintele să le pună în bolniţă.

Le-a adus acasă, de la cimitirul Bellu, să le spele cu vin, ca o fiică pioasă, să le ungă cu untdelemn şi să le îngroape cu preot borţos de-al nostru. Erau osemintele tatălui ei adorat.

A pus săculeţele patern cu oase în baie.

Cum putea să le pună la bucătărie? Atâta i-ar mai fi trebuit, ca să-i iasă reputaţia de homeopată antropofagă.

Le-a dus la baie, le-a spălat frumuşel cu vin. Aş fi curios să ştiu unde le-a spălat? în chiuvetă? în bideu? Lângă cauciucul duşului? Am s-o întreb, precis, ca să-mi precizeze. Cert este că oasele şi hârca au fost aşezate la vedere, spălate cu vin şi unse cu untdelemn.

Când a sosit soţul, politehnician, l-a trimis în baie:

- Du-te să-l vezi pe socru-tău!

- Ce sunt glumele astea macabre?

- Du-te, omule, să-ţi vezi socrul!

A intrat în baie şi a zărit hârca. N-a înnebunit, dar a socotit-o nebună pe Măria lui, pe care n-a mai alintat-o cu Mariechen. Pe urmă, s-au reconciliat. Homeopată mistică şi doctoriţa teologă Veronica vor trebui întâlnite suculent şi substanţialmente de mine, într-o lungă confruntare.

Doctoriţa Mariechen este tot atât de credincioasă şi cufundată în ritualuri ca şi maica Veronica. Din ele se degajă acelaşi fluid al personalităţii mistice, care vede realităţile mai adânc decât noi, superficialii, normalii şi banalii. Nu-l nimeni mai gospodăros şi mai tenace decât misticul religios. Ei sunt fruntaşii producţiei, contabili experţi şi novatori în infinitul mic al gospodăriei. Nimic nu le scapă, totul se leagă, totul este util. Esteţii puri sunt nişte zăluzi în materie profesională sau în materie gospodărească. O nevastă estetă pură este o mică, îndelungă catastrofă, îndulcită doar de faptul curăţeniei cu orice preţ, oricând şi la orice oră din zi şi din noapte, fiindcă altminteri îţi pune mărgăritare de mai lângă tacâm şi uită sarea ori muştarul.

Mariechen şi Veronica sunt estete, firește, sunt gospodine sunt înţelepte, cu miracolul personalităţii care provoacă mirajul feeriei cotidiene, sunt mistice şi rituale, văzând în adâncuri ceea ce noi presimţim, dacă ni se spune.

Ar trebui ca maica Veronica s-o consulte pe Mariechen în privinţa terapeuticei împărtăşaniei zilnice cu vin a elevilor săi de la Sihastru şi a celor 300 de călugăriţe-fecioare. Nu cumva este vorba de o alcoolizare în doze homeopatice? La măicuţa Veronica nu s-a prins vinul. Are constituţia puternică de băutor domnesc, deşi ea nu mănâncă decât de post, nu bea decât împărtăşania. Ciuguleşte la trapeză, ca păsărelele. Nici nu are nevoie de alcool pentru a intra în *Stimmung* şi pentru a-şi stimula energia. Maica Veronica avea o energie năprasnică... Trupul era mititel, sânii proeminenţi, figura regulată şi suavă, ochii jucăuşi.

Vizite de arhiepiscop judiciar

Titulatura de arhiepiscop judiciar am primit-o tot de la maica Micaela, spiriduşul Vladimireştilor. Ea mi-a dat şi metania la Sihastru şi rangul de călugăr alb.

Sceptica, *mefianta* şi investigatoarea Micaela a gustat epitetele de *satrapul persan* şi *monahofagul* date Doctorului Antim, în memoriile mele judiciare.

A exclamat, la lectura manuscrisului, pe când îl bătea la maşină:

- Va-să-zică, Prea Sfinţitul Antim şi-a găsit naşul. Era şi timpul.

Apoi, cu politeţea ei insinuantă:

- N-o să vă mai spunem domnule doctor. Să vă găsim altă apelaţie.

- Să-mi spuneţi, atunci, prea cuvioase călugăr alb...

- Nu merge. Altceva. Nu-mi mai place călugăr alb.

Mă uitam, pe sub gene, la ea şi i-am grăit:

- Dacă e vorba de un joc de societate monastică, dumneavoastră îmi evocaţi ceva din alte timpuri şi alte locuri, o stareţă catolică, *vraiment une vraie abesse*. Şi dacă mă gândesc bine, v-aş schimba rasa neagră ortodoxă şi v-aş pune o glugă din ordinul Sfântului Vincenţiu-Paul. Sau mai bine ar ieşi un iezuit: energia de fier, precizia ţelului, lipsa de aromeală. Un cardinal iezuit de Spania, un doctor de Valladolid.

A intrat maica Teodosia, bibliotecara Vladimireştilor, în biroul unde dictam la maşină memoriul şi conversam cu Micaela, luându-mă la zor, în franceza ei predilectă, în asistenţa altor două măicuţe aromite de somn şi care ne aşteptau poruncile:

- *Mais, mon cher Maître, c'est deja minuit. Vous serez fatigue demain devant Ies juges. Allez-vous coucher! La destinee la'ique de Vladimireşti est entre vos mains et votre prestige en est aussi*!

Micaela îşi continuă firul gândurilor:

- Teodosia, am găsit un titlu pentru domnul doctor. îl facem arhiepiscop judiciar.

- *Fi, donc! Er bleibt der weisse Monch*!

M-au trimis la culcare în camera episcopilor, a mitropoliţilor şi a patriarhului, când veneau în vizite canonice.

Am predat Micaelei, deschise, epistolele de curtoazie şi tâlc pentru Gala Galaction şi pentru mitropolitul Dr. Vasile Lăzărescu, care ne ajutaseră să nu fim puşi pe ordinea de zi a Sinodului şi raşi în sesiunea de la 6 - 12 iunie 1954, ca să căpătăm un respiro, după teoria şi practica tergiversării:

- Mai moare Sultanul, mai crapă măgarul...

Micaela a privit scrisorile deschise:

Ce să fac cu ele?

Le citiţi, le lipiţi şi le expediaţi de-aici, de la Vladimireşti, unde am fost în vizită canonică de arhiepiscop judiciar.

- De ce să le citim? Să le cenzurăm? Cu ce drept? —Eu am luat metanie de călugăr alb la Sfânta Mănăstire Sihastru, filiala Vladimireşti lor. Mă aflu la centrală...

- *Allez vous coucher, mon ami*! A picat şi Emil, ucenicul meu:

- Şefule, ţi-am lăsat o jumătăţică de molan dintr-o balercuţă fainã, pentru zilnica împărtăşanie a măicuţelor. Aş fi sorbit întreg molanul. Mi-a fost milă de pântecul cuvioşiei-voastre de alb călugăr. Balercuţă este insesizabilă. Nici prietena matale Tiberiada, nici prietena mea Fevronia nu mai găsesc cheile de la beci. Du-te, mulţumeşte-te cu o jumătăţică de molan şi bea-l până la ultimul strop, că tare-i bun! Voi dicta eu măicuţei Micaela, în locul matale, pogoanele de hârtie albă pe care te-ai apucat să le punctezi cu hieroglife descifrabile numai de Champollion şi de mine. Champollion a murit. Eu am să ating suta de ani, dacă mi se dă zilnic un asemenea molan.

Era ora două noaptea.

Măicuţa Veronica nu adormise. Ne despărţea numai sufrageria şi antreul cu plante tropicale şi coliviile cu canari. Călugăriţa de serviciu a escortat-o. Păşea alert şi proaspăt, roză, ca rozele de mai, pe chenar negru şi cu lujerul alb al frunţii. A venit să mai stea de vorbă. Să mai stea la sfat. Era neliniştită şi agitată. Altă călugăriţă mi-a adus o gustare. Nu mi-era foame. Nu mi-era sete. Molanul ucenicului Emil a rămas neatins. Am cerut voie şi am aprins o ţigară. Am ascultat-o visător pe maica Veronica. Buzele îi erau arse de insomnie şi agitaţie din cauza procesului, a ameninţărilor surde şi a pericolelor iminente care ameninţau obştea soborului.

Am găsit-o descumpănită. Cu buzele arse şi uscate, aproape calcinate. A fost prima şi ultima oară când nu mi-a plăcut maica Veronica, prima şi ultima oară când am văzut că n-am în faţă o sfântă, o fiinţă misterioasă şi venerabilă, ci o biată femeie, ca toate femeile din lume.

Nu mi-amintesc cum am căutat s-o liniştesc. Aveam şi eu negre presimţiri. Intrasem într-un *ruaj* cu popi vicleni monahofagi, ca în lacurile mazuriene şi ca în China: ştiind când intri, nu ştii când ieşi şi cum ieşi. In orele de melancolie şi depresiune, orientalul din mine apare la suprafaţă. *Grattez le russe et vous trouverez toujours le cosaque.* Scarpină-mă bine şi cade de pe umeri cobiliţa olteană, smalţul dar şi *homo faber* occidentalizat. Blazonul meu, desenat de Ion Vlad, pe care am vrut să-l ţintuiesc în placă de aramă la uşa casei şi a grădinii mele de la Periş, a fost cobiliţa şi pasărea măiastră brâncuşiană. Pasărea măiastră este pasărea fără somn din legendele orientale. In orele de melancolie şi depresiune, se iveşte fatalistul oriental, dervişul urlător al pateticei valahe. Se duce la dracul sistematica, precizia, activismul, raţionalitatea şi logica. Le arunc în străfundurile lacului interior, aştept să mi se liniştească undele şi-mi contemplu apele şi oglinzile interne, nepăsător, inert, alungând gândurile, contabilitatea, cobiliţa, învăţăturile occidentale şi aparatul acumulat.

Din haos, Doamne, m-am născut şi m-aş întoarce-n haos,

Şi din repaos m-am născut, mi-e sete de repaos.

Nu mi-au plăcut buzele, arse, uscate, aproape albe şi calcinate, de o senzualitate aprinsă şi inhibată ale maicii Veronica. Era ora 2 noaptea. N-a avut o criză de isterie? O asemenea forţă a naturii să se înlănţuiască voluntar în castitate, rugă şi veghe? Nu era mai bine să fi făcut 12 copii, ca mama? Să fi lăsat grijile metafizice pe umerii unui soţ viril şi mistic, care ştie să poarte aceste griji ca pe o togă de proconsul sau ca pe o hlamidă, cu graţie de prinţ oriental şi de sacerdot?

Sacerdotium nu-i pentru femei. E o zonă toridă interzisă de natură pentru capacitatea lor intrinsecă.

Nu mi-a plăcut în acea noapte maica Veronica, fiindcă i-am văzut limitele de femeie.

Dar cum să nu-mi impună şi cum să n-o venerez şi mai mult?

Acea slăbiciune m-a legat de ea, fiindcă legăturile umane sunt mai solide pe defecte decât pe calităţi.

Nu sunt plămădit şi eu cu aceeaşi plămadă a forţei calde?

Cu un gând păgân, aş fi vrut s-o iau în braţe, s-o mângâi, s-o sărut şi să-i spun cuvinte de alinare şi s-o scot din griji. Aceste griji nu sunt pentru ea. Lupta cu popii vicleni s-o lase pe seama noastră, a bărbaţilor, pe seama părintelui Ioan, pe seama mea, a ucenicilor săi monahi. Să dea *carte blanche*. Să nu se tortureze zadarnic. Nu i-am comunicat nimic din gândurile mele. Nu ştiu ce i-am inventat.

Maica Veronica a plecat fâlfâitor, ca o pasăre nocturnă.

Mi s-a părut o regină de Saba, escortată de cele două roabe negre.

Aş fi vrut s-o reţin. Numai cu mine, numai pentru mine.

Mi-a întins mâna, o mână fierbinte, uscată şi catifelată. Am depus sărutul pe dreapta albă.

Am sorbit molanul înjumătăţit de ucenicul Emil.

Am fumat. Spre revărsatul zorilor, a ciocănit cineva ca să mă scoale.

Făcusem o noapte albă de călugăr alb la Vladimireştiul albelor colombe.

Infatigabilă, Micaela ajuta la grajd să se pună hamurile la cai. Tiberiada va fi vizitiul meu. Am aruncat ţigara jos, din jenă şi respect faţă de venerabilele măicuţe. Am storcoşit-o cu piciorul, ca pe-o libarcă, să nu se aprindă fânul.

Am pornit la tribunalul regional Bârlad, ca să depun motivele de recurs, pogoanele de hârtie de care vorbea ucenicul meu Emil şi la care contribuise în bună măsură, bătute la maşină toată noaptea de Marietta Nicoară, eleva stadionului, devenită maica Micaela, sub-stareţa Vladimireştilor.

Bombardament de rugăciuni

De Sfinţii Constatin şi Elena, inginerul Pătraşcu de la un Sovrompetrol din Ploieşti, născut la Piscu, în plasa Lieşti, s-a dus s-o vadă pe maica Veronica, în surghiunul ei de la mănăstirea Ţigăneşti.

Se află cu încă trei călugăriţe vladimiriste, între care şi cu nepoata ei. Are, deci, o suită, ca o mică regină. Stareţa s-a îmbolnăvit subit de hepatită infecţioasă şi - *de facto* - maica Veronica a devenit superioara mănăstirii. Se pare că şi restul măicuţelor s-au molipsit de vladimirism.

Inginerul Pătraşcu - vechi amic al ei, persecutat în profesiune pentru credinţa sa vladimiristă - a putut vorbi cu Veronica prin intermediul maicii Cipriana.

Măicuţa trimite vorbă adepţilor în prigoană:

- Faceţi bombardament de rugăciuni împotriva duşmanilor noştri.

Marşul Sihastrilor spre Vladimireşti

La 21 martie 1954, au început arestările la Vladimireşti, deci nu la 31 martie, cum fusesem anunţat.

Eu am fost arestat într-o vineri, la Sihastru.

Joi, au plecat cei 46 de monahi încolonaţi, pe jos, în marş forţat, spre Vladimireşti, spre a-l despresura. Misticul marş *per pedes apostolorum* a stârnit o enormă senzaţie în satele pe unde a trecut. Coloana de monahi, înşiruiţi, câte unul, pronunţând rugăciuni, trebuie să fi avut un aspect medieval. Aşa a plecat Martin Luther la Roma, în câteva rânduri, în suită de călugări augustinieni, însoţind câte un episcop sau înalt ecleziast chemat în interes de serviciu la Vatican. Plecau mereu la Roma, în şirag de perle negre.

Peste sute de ani, coloana monahilor de la Sihastru pornea în marş forţat să despresureze cetatea sfinţită şi sfinţitoare a Vladimireştilor, asediată de atei, miliţie şi securitate.

Ceea ce pare mai dureros este faptul că la asediu, la arestarea şi la ridicarea corifeilor şi a celor 40 de călugăriţe, au participat şi preoţi de mir din ordinul protopopiatelor, la instigaţia Episcopului Antim.

Aceşti preoţi au venit îmbrăcaţi în civil. Poliţişti clericali, incognito? Halal! Chestiunea a transpirat pretutindeni şi ei sunt boicotaţi, priviţi ca leproşi morali. Cum s-a aflat? De pildă, un preot de mir şi foarte... mirean, înainte de plecare, pentru a da ajutor miliţienilor la asediul Grădinii Maicii Domnului şi al ctitoriei Veronicăi, a trecut pe la ibovnică. Ce vreţi? A spus preotesei că pleacă în interes de serviciu pentru câteva zile. A mai dormit o noapte la ibovnica din satul alăturat, înainte de a purcede la marşul său forţat. La ibovnică, a spus unde se duce în zorii zilei. Ibovnicile nu sunt discrete. A pălăvrăgit despre popa misterios îmbrăcat în civil.

Sihastrii încolonaţi au ajuns la poarta Vladimireştilor.

Autorităţile represive au rămas consternate de acest convoi monahal care bruia la poartă şi a intrat direct în biserică. S-au prosternat şi au rămas, câteva ceasuri, în rugăciuni fierbinţi, bombardându-şi inamicii cu evlavie şi rugă.

Dezmeticiţi, ofiţerii conducători ai represiunii i-au arestat unul câte unul, la ieşirea din biserică. S-au predat în linişte. Au fost conduşi cu dubele negre la închisoare.

Câţiva au fost reţinuţi pentru trierea şi descifrarea corespondenţei dintre Sfânta Mănăstire Sihastru (filiala) şi Sfânta Mănăstire Vladimireşti (centrala).

între cei reţinuţi, se afla şi ierodiaconul Simion Ovezea.

Pe urmă, a şters-o. Se află pe undeva, fugar. Nectarie Cristişor, Mercurius cel iute de picior, şi Teoctist - stareţul - se găsesc printre cei arestaţi.

Procesul a fost fixat pentru 29 mai 1955, probabil la Galaţi, după un an şi ceva de la arestare.

Micaela Nicoară, eroină...

Maica Micaela preia asupra sa toate învinuirile ce curg ca grindina asupra Vladimireştilor. Doreşte fierbinte a fi ţapul ispăşitor. Ar vrea ca ea, şi numai ea, să fie condamnată.

În acest sens orientează procesul şi Viorica Lascu, maica Teodosia. Dorinţa de martiraj şi de ispăşire a unor vieţi pure va fi satisfăcută?

Călugării răzvrătiţi şi răzvrătitori

Călugării de-o zi, Marina, Rusan şi Antim, au reuşit să trimită în faţa instanţelor de judecată pe călugării răzvrătiţi şi răzvrătitori de la Sihastru, pe duhovnicul ieromonah Ioan-Silviu Iovan şi alte 40 de albe porumbiţe vladimiriste cu straie cernite, în doliul de adâncă jale pentru distrugerea cuibului lor monastic. S-au închinat lui Iisus. Şi-au dedicat viaţa pe altarele sacre. Sihastrii nu şi-au luat neveste, au renunţat la carne, la vin, la toate bunătăţile

acestei lumi, de la o fragedă vârstă, prin vocaţie irezistibilă şi neclintită voinţă, fără şovăieli, fără căderi în păcat, supraomeneşte şi monahiceşte, după pravilă. Cele 300 de porumbiţe şi-au zis logodnicele lui Christ şi au rămas în starea feciorelnică a logodnei, a promisiunii de uniune în viaţa viitoare, fără carnalitate, duh zburând spre marele Duh.

Aceste voinţe inebranlabile au fost botezate răzvrătite şi răzvrătitoare de către o bandă de boaite ipocrite închinate pântecului, sub pântecului şi Mamonei. Tâlharul judecă pe cel drept. Furul zbiară despre inocenţă, ca măgarul care pretinde că are glas mai dulce decât privighetoarea. Fariseii judecă pe vameşi ca să se împlinească întocmai Scripturile injustiţiei, aşa cum se împlinesc de mii şi mii de ani. Eu sunt dezolat, ca jurist şi ca om.

Cearta cu Dr. Petru Groza

M-am certat cu Patriarhul Justinian Marina pe chestia Vladimireştilor.

M-am certat cu Dr. Petru Groza, preşedintele Republicii, pe aceeaşi temă. Erau de faţă şi cei doi amici ai mei, Dr. Pavel Pavel şi Dr. Aurel Buteanu, amicii ardeleanului Dr. Petru Groza.

A tunat şi a fulgerat contra lor. Mi-a amintit că-i fecior de protopop. Am gândit în sinea mea: fecior de protopop cu prebendă, adică cu stipendii maghiare împotriva fraţilor săi de sânge asupriţi. S-a lăudăroşit că este deputat sinodal, de 40 de ani, fără întrerupere.

Ce-a tunat? Şi ce-a fulgerat contra Vladimireştilor?

Că este... cuib de imoralitate.

Acest om frivol, cu două neveste oficiale şi cu nu ştiu câte ibovnice, acuză pe maica Veronica şi pe părintele Ioan că sunt amanţi. Că i-ar fi găsit Securitatea Statului, înlănţuiţi, în delir erotic. Că maica Veronica şi-a făcut patru raclaje la Galaţi, după mărturia unui medic ginecolog. Câte n-a bolmojit Dr. Petru Groza? Am plecat ulcerat şi indignat.

Coboram dealul Patriarhiei şi al prezidiului Marii Adunări Naţionale, afectat şi deprimat, însoţit de amicul meu Pavel Pavel.

O limuzină opreşte lângă noi. Era Dr. Groza, cu Dr. Aurel Buteanu, şi ne poftеşte în automobil. M-am urcat lângă şofer, ca să pot să-l privesc din faţă, să-l dădăcesc, să continuăm cearta.

I-am spus limpede, la final:

- Maica Veronica este ca o regină, exarha fecioară a plaiurilor noastre. Prin arestare, i-aţi dat nimbul martirajului. E o chestiune de mai mare amploare decât cum credeţi. Maica Veronica este o Jeanne d'Arc a Valahiei, pornită dintr-un sătuc umil spre a predica lumina, curăţenia morală şi curajul civic, unor neoiobagi aflaţi în întuneric şi în mocirla unei vieţi fără orizont metafizic. Din suboameni, vrea să facă oameni. Din animalitate, îi trezeşte la demnitatea omeniei.

Maica Veronica nu este o femeie în sensul frivol al cuvântului. Ea este un supraom răsărit în penuria de oameni mari ai ţării mele, supraom dotat cu darul atât de rar al contemplaţiei, concomitent cu geniul organizatoric.

Incapacitatea mistică (comprehensiune, simpatie, trăire)

Incapacitatea mistică se referă nu numai la ateism, la materialiştii grosolani. Ea îi priveşte şi pe cei care lucrează cu modalitatea comprehensiunii sau a simpatiei. Fără trăire plenitudinară nu există experienţă mistică religioasă.

Fac autoanalize şi experienţe. Nu pot să mă rog şi - atunci - nu vreau să mă închin în pustnicia mea vegetală. în biserică, închinatul vine automat, ca o reminiscenţă din copilărie. Vine şi rămâne automat. Nu operează intim şi nu cheamă nici graţia. Pentru un mistic, natura este o catedrală a lui Dumnezeu. Pentru mine, natura nu are atribute religioase. O simt păgân, dionisiac, şi-mi dovedeşte atotputernicia sămânţei. Catedrala mea verde este un templu dedicat rodniciei, forţei line, luptei şi bucuriei de a trăi. Nu găsesc nicăieri noţiunea păcatului şi a ruşinii. Florile sunt himene în care se face acuplarea şi fecundarea şi faptul că omul iubeşte instinctiv floarea dovedeşte trăinicia tendinţelor afirmatoare ale nunţii şi voluptăţii. Sunt cu mult prea păgân pentru a face o experienţă religioasă în sihăstria vegetală perişană.

Atunci, de ce mă indignez contra lui Ralea şi împotriva boaitelor de tipul Antim, Rusan şi Valerian Zaharia? Nu-l pot aproba fiindcă-s nesinceri. Una gândesc, altceva vorbesc, şi făptuiesc lucruri păgâne sub mască clericală. Mă indignează ipocrizia. Dacă episcopul Valerian ar fi rămas în tavernă şi bordel nu m-ar fi supărat. Nici nu m-ar fi interesat. Omul de bordel şi tavernă este o vieţuitoare oarecare. Călugărilor li se mai spune şi vieţuitori. Ar fi, deci, pe plan egal, dar la distanţe mari. Faptul că vieţuitorul de bordel şi tavernă vine cu mentalitatea specifică şi face morală vieţuitorului monastic mi se pare o incongruenţă şi o lipsă de tact şi de bun gust. Nu e numai atât. Ar fi prea puţin. E infamia pânditoare şi zămislitoare de turpitudini, de blasfemii şi buclucuri, fiindcă Vladimireştiul este un bucluc pe capul lor, un dangăt de clopot pentru dezmorţirea conştiinţei morale a acestui popor şi un semn îmbucurător, pentru noi, mandarinii, dornici de viaţă intensă şi arzătoare a duhului, nu numai a trupului. Eu sunt compus din lut şi duh. Nu pot trăi ca un dobitoc în lut. Am nevoia duminicală a trăirii duhovniceşti.

Ralierea mea la Vladimireşti se face pe platforma mandarinatului.

Sunt anumite note specifice în armonie cu ceea ce simţim că este frumosul, cu ceea ce este binele şi cu adevărul moral.

Ralierea nu se operează pe tematica religioasă, dată fiind incapacitatea experienţei mistice la mine.

Biserica este instituţie fundamentală în viaţa de Stat şi are valori, valenţe şi apeluri pentru fiecare individ, afară de problema strict mistică. Citez: botezul, logodna, nunta, moartea, morala publică şi privată, orientate în semnul ei.

Dar dacă Vladimireştiul iese din biserică? Dacă face o schismă, ca Luther din catolicism?

Dacă Vladimireştiul iese din biserică risc o profeţie: va ajunge o sectă, ca şi *Cuibul cu barză* al lui Tudor Popescu, iconoclast şi protestant, una din cele câteva sute de secte ale protestantismului anti-ecleziastic de pe glob, cu tendinţe de combatere a bisericii catolice şi a bisericii ortodoxe (la aceste două secte). Va fi o frumoasă iluzie, ca şi oastea Domnului, filială a Armatei Salvării (*Hulfe oder Retungsarmee, Salvation Army, l'Armee du salut*, fundată de gălăgiosul general Booth).

Până acum, vladimiristul este scos cu sila din biserică, anatemizat de porci cu mitra-n cap. Rămâne în cadrul bisericii şi o animează, duce facla milenară mai departe, în această etapă istorică şi pentru această generaţie. Face operă pozitivă şi sănătoasă. Aceşti călugări şi călugăriţe sunt din osul lui Heracles, care ştiu să cureţe grajdurile lui Augias. Sub domnia lui Justinian Marina, biserica a ajuns, aproape, un grajd. De sus până jos, s-au instaurat incuria, neobrăzarea, ipocrizia şi delăsarea. Rolul acestor călugări şi călugăriţe mistice este să facă ordine şi aerisire în casa proprie a comunităţii religioase ortodoxe, deci în casa proprie a comunităţii naţionale.

Lăsându-se zvârlită afară din biserică, mişcarea vladimiristă se va etiola şi se va spulbera ca un fulg de păpădie. Forţa ei este în incinta bisericii.

Mă bucur că maica Veronica se află la 6 kilometri depărtare de mine, tot în cadrul unei mănăstiri, la Ţigăneşti. Liberată din închisoare, nu s-a dus la una din nenumăratele ei prietene, nu a cerut azil laic. A cerut, a insistat şi i s-a dat azil monastic, un soi de domiciliu forţat în vechiul cadru al bisericii. Puteau s-o aresteze de oriunde. Cererea azilului monastic mă înduioşează.

Bătălia dintre Patriarh şi părintele Ioan-Silviu Iovan va sfârşi aşa cum le-am spus-o candid: după Justinian Marina vine Ioan ca patriarh al României şi arhiepiscop al Ugro-Vlahiei. Nu e o ceartă de succesiune. E lupta dintre demon şi înger, dintre un tâlhar cu alură de haiduc politic şi un călugăr autentic, de o valoare intelectuală inegalabilă, un predicator de talie înaltă.

Succesiunea este fatală şi eu am indicat-o, fără nici un efort, în epoca tratativelor paşnice dintre Vladimireşti şi Patriarhie.

Justinian cerca să determine pe ieromonahul Ioan să plece la una din mănăstirile Olteniei. Nu s-a supus bâzdâcului său patriarhal, îl acuza de lipsa supuşeniei. Cui să te supui? Nu-s toate stăpânirile de Ia Dumnezeu? Le mai prefirăm şi mai alegem grâul de neghină şi mânătarca de ciuperca otrăvită.

În acea epocă, ieromonahul Ioan era grav bolnav de icter. I-am interzis eu să vină la tratative diplomatice cu patriarhul, deşi îmi pusese la dispoziţie automobilul.

I-am prezentat patriarhului, politicos, certificatul medical al părintelui Ioan. Erau de faţă stareţul-poet Sandu Tudor de la Rarău, preotul Niţişor Cazacul - director de cabinet -, fratele-bibliotecar Andrei, secretarul meu Emil şi subsemnatul.

Justinian a izbucnit cu violenţă:

— Voi sparge buboiul de la Vladimireşti! Voi aplica fierul roşu pe cangrenă!

I-am luat mâna, după ce i-am sărutat-o ceremonios, şi î-am pus-o pe inima mea, ca să se potolească. S-a mai potolit. Apoi, a reizbucnit cu furie de geambaş oltean:

— Ce? Sunt doi patriarhi în România? Eu şi Ioan? Nu încap două săbii într-o teacă!

I-am spus calm şi frivol, diplomatic, gândindu-mă la Antonio Possevino tratând cu Ivan cel Groaznic:

— Da, sunt doi patriarhi la ceasul de faţă: unul, cel din faţa mea, este patriarhul oltean al meu de azi. Patriarhul de mâine va fi Ioan. E foarte tânăr, are 33 de ani şi poate să aştepte. într-o teacă pot încăpea două săbii succesive. Nu aveţi dreptate. Nu sunt două săbii concomitente.

S-a uitat îmbufnat. A plecat furios. A revenit după câteva minute. A mai sporovăit. Tot timpul diatribei, i-am ţinut mâna pe toracele meu stâng.

În fond, Marina l-a iubit şi l-a apreciat pe Ioan.

Justinian Marina a apreciat-o pe maica Veronica, fără să înţeleagă nimic din mesajul ei, a ridicat-o la rang de stareţă-stavroforă, o vizita des şi cu plăcere, pentru latura organizatorică şi gospodărească. în cartea de aur a mănăstirii, este o pagină bombastică, plină de elogii, scrisă şi subscrisă de cel care a dat cu toporul să reteze copacul falnic sădit de măicuţă pe plaiurile de la Lieştii covurluieni.

L-a iubit pe Ioan ca pe un fiu de trup şi fiu de duh. Din gura lui, am auzit multe cuvinte de aur şi recunoaştere. în ochii lui Marina, abia sesizabil încrucişaţi, licăre o undă de blândeţe, care nu seamănă cu ochii de viezure ai lui Antim, cu ochii bovini ai mitropolitului Rusan, cu ochii porcini ai episcopului Valeriu Zaharia.

Marina este din alt aluat. Are ceva de haiduc şi gospodar abraş. Liziera dintre tâlhărie şi haiducie este greu de ţinut. Nu ştii unde începe haiducia şi unde se termină tâlhăria. Gustul său pentru metafizică este nul, estetica n-o zăreşte, mistica o ignoră, cu Dumnezeu şi cu Christos a semnat un pact de neagresiune, nădăjduindu-l reciproc, cu morala nu face casă bună şi este în divorţ deschis, cu mâncarea şi femeile se înlănţuie cu poftă mereu sporită, derivată dintr-o vitalitate cu izvoare puternice şi nesecate. Dacă n-ar fi fost ochii blânzi şi ambiţia nemăsurată pentru glorie şi prestigiu, Marina ar fi fost un pericol public şi o calamitate a mănăstirilor de maici.

Frâna lui a fost voinţa delirantă de putere într-un cadru clerical, unde ipocrizia aducea omagiu minimal virtuţii, ca să parafrazăm pe moralistul sceptic francez La Rochefoucauld. S-a mulţumit cu o Madame de Maintenon a unui monarh ortodox, cu puteri nelimitate şi cu mici ciupeli în umbră, care n-au provocat scandal public, nu s-a afişat, nu s-a dat în stambă, cum se spune că făcea în tinereţe la Muiereasca, raionul natal din regiunea Vâlcii.

Aceste circumstanţe atenuante nu l-au împiedecat să patroneze scandalul istoric al persecuţiei mişcării vladimiriste, piatra de încercare şi de la capul-unghiului, scandal pentru valahi şi nebunie pentru oficiali.

Despre ucenicii satanizaţi

Dr. Antim are ca vicar pe preotul Ion Bogoiu. Pe cât este episcopul de viezure aspru şi de băţos, cu labele în sus, dându-se la rumân, pe atât este de felin şi de catifelat vicarul. Mi-a spus că să i se usuce mâna dacă va lovi în Vladimireşti. Şi a lovit.

Când mi-a spus-o?

Era imediat după Pastele din 1954.

Să fi fost în Duminica Tomii?

Aveam dubla plenipotenţă: a măicuţei Veronica, fiindcă fusesem deja la Vladimireşti şi primisem delegaţie scrisă de avocat apărător al filialei de la Sihastru, în faţa tribunalului raional Adjud, şi mandat de tratative diplomatice cu Patriarhia, pentru a soluţiona pe cale administrativă în chestia părintelui Ioan. Problema ei personală nu era încă în litigiu, fiindcă duşmanii hotărâseră să nu dea atacul frontal, ci să-i mănânce în rate: întâi filiala de la Sfânta Mănăstire Sihastru, apoi pe duhovnicul Vladimireştilor, ieromonah cu metanie la Sihastru. Trebuia mâncată, de mistreţi monahofagi, partea bărbătească monahicească. Pe urmă, venea Micaela Nicoară la rând. în finală, maica Veronica urma să aibă soarta Bernadettei de la Lourdes, adică să fie ridicată şi claustrată pe toată viaţa într-un schit obscur, de unde să i se piardă urma, să nu se mai vorbească de ea.

Planul era simplu şi evident. Eu l-am aflat din gura fratelui Andrei şi din gura Iui Sandu Tudor, care nu-şi dădeau seama de grozăvia faptei lor. In fond, era un proiect, elaborat din capul lui Andrei, pe reminiscenţe literare şi lecturi din istoria catolicismului francez. Bibliotecarul nici n-a făcut planul din viclenie şi satanism. A încolţit, firesc, în căpăţâna lui nutrită până la saturaţie de idei şi mucuri de ţigări livreşti, fiindcă fratele Andrei citeşte cărţi din viciu, cum alţii fumează.

Ce vice impuni, la lecture...

Din viciul nepedepsit al lecturilor bibliotecarului patriarhal a ieşit sămânţa buruienii otrăvitoare a complotului anti-vladimirist.

Am aflat de acest plan, într-o duminică, la prânz, cu soare de primăvară victorios izbucnită. Cred că era prin mai. îmi dădusem întâlnire cu Sandu Tudor în chilia bucureşteană a stareţului de la Rarău, venit să-şi plombeze dinţii sau chemat la sfat intim de sinodali, pentru treburi bisericeşti. Mă aflam în raporturi excelente cu Patriarhul. (El e ucenicul lui N. Crainic). Nu-l cunoscusem, personal, pe patriarh, decât vag, ca studenţi, în cercul de la Cuibul cu Barză al preotului Tudor Popescu, ulterior caterisit. Eu frecventam Y.M.C.A., din când în când prelegerile lui Nae Ionescu, căruia îi fusesem elev de liceu, dar de a cărui tutelă intelectuală mă emancipasem, căutându-mi drum propriu. Mă enervau farafastâcurile şi *năismele*.

Aceste *năisme* erau fascinante la început, deveneau fastidioase prin repetiţie şi prin tehnica paradoxului cultivat *a outrance* şi obositoare, până la sfârşit. Observai inanitatea şi ieftinătatea. Cum prindeai tehnica punerii naiste a problemelor, confecţionai un paradox pe ceas, luând problema clasică la refec şi răsturnându-i premisa majoră sau premisa minoră. Sofisma este cultivată în avocatură. Eu purtam, ca secretar, geanta profesorului universitar şi a avocatului de mare prestigiu şi seriozitate Anibal Teodorescu. Ascultam, cotidian, în tribunal, sofişti de mare strălucire, ca Istrate Micescu, I. Rosenthal şi Al. Vasilescu-Valjean. în orice avocat zace judecătorul. Avocatura şi magistratura sunt cele două faţete ale jurisconsultului. Citisem ca licean, în vacanţe, treizeci de volume de tratate clasice juridice franceze şi române, cadou măreţ şi neaşteptat al vărului meu mai mare, judecătorul Tudor Băloiu, premiul I pe ţară, mort pentru patrie, la 33 ani, în primul război mondial. Eram un jurisconsult în miniatură, când am sosit la dezbaterile universitare. în primul an, am luat cu note maxime bursă la cămin şi cantină, chiar la

Anibal Teodorescu, care m-a ales secretar. Luam premiul I, II, III în bani, pentru mine şi prietenii mei olteni, cărora le confecţionam rapid referatele seminariale.

Din tratate, învеţi latura de magistrat a jurisconsultului.

Sofisma avocaţială o trăiam din plin, cu umor, fără pic de derutare. Eram născut judecător şi jocul fastidios al avocaturii nu mă descumpănea, nici nu-mi plăcea. A fost catastrofa trivială a vieţii mele, că a trebuit să ajung avocat pentru a căpăta independenţă socială şi materială, indispensabilă facturii mele de cobiliţar oltean seniorial.

Când observam sofisma practicată la bară, nu mă supăram.

Aşa este jocul: părţile oponente aduc material comparativ, uşurează munca judecătorului, care hotărăşte într-un sens sau altul. Judecătorul este arbitru într-un litigiu cu oameni încăieraţi. în loc ca cei încăieraţi să-şi facă singuri dreptate, pe legea talionului sau a răzbunării, un *tertium non gaudens*, el găseşte o soluţie chibzuită.

Când observam sofisma practicată la catedra de Logică, la Metafizică şi Istoria religiilor, începea să-mi devină suspect chiar sofistul, în speţă Nae Ionescu, iubitul şi neuitatul meu dascăl de liceu, fiindcă Nae Ionescu a fost un mare pedagog pestalozzian, care iubea copiii, ştia să se joace cu ei, dădăcindu-i, şi avea marele secret al cuvântului, al gestului şi al faptei simbolice.

Cum să-l pot uita? Luasem partea lui Catilina, din spirit de contradicţie, la ora de latină, fusesem muştruluit cu notă proastă, iar directorul de studii, Nae Ionescu, m-a chemat la muştruluială superioară, dându-mi dreptate şi punându-mi în mână pe Theodor Mommsen, ca să mă documentez şi să-mi susţin teza.

Cum să-l uit? Plec la Berlin şi-i spun că mă duc special la neokantianul Rudolf Stammler, de la filosofia Dreptului. Râde, îmi recomandă să mă împrietenesc cu asistentul lui, să ne ducem la bordel şi să citesc pe Hegel, ceea ce s-a şi întâmplat în realitate, fiindcă Stammler îmbătrânise, secreţiunile mele hormonale erau tinere, prelegerile estivale ale dascălului nu mă mai interesau, iar Hegel este un filosof veşnic tânăr.

Fratele Andrei Scrima şi Sandu Tudor sunt năişti şi sofişti. S-au scuturat, verbal, de influenţa lui Nae Ionescu. Chiar îl bârfesc. Satanismul lui, împrumutat de la Sâr Peladan, de la Max Stirner şi de la alţi anarho-sindicalişti europeni dintre 1905 - 1918, dau lăstăriş târziu în aceşti ucenici cu barbă.

Duşmanii Vladimireştilor sunt sofişti, în regiunea intelectuală de sus şi nişte braconieri sanguiniari, jos.

Duşmanii Vladimireştilor care practică sofisma se scuză cu dogmatismul lor rigid ortodox. O, parcă nu i-am cunoaşte, parcă nu le-am şti Maestrul! Am spus-o de nenumărate ori şi am scris-o în portretul lui Nae Ionescu din voi I de Portrete şi Controverse (Editura Bucur Ciobanul, 1948). Dascălul meu de liceu a venit de la Munchen, după o lipsă de 11 ani, după ce şi-a rezolvat sui generis o pustiitoare criză sufletească şi metafizică. Pentru a scăpa de nihilismul european, care pândeşte orice inteligenţă a Europei ultimului veac, aşa cum just a consemnat Nietzsche, Nae Ionescu a ancorat în dogmele bisericii ortodoxe din disperare metafizică, pentru a-şi ordona viaţa interioară, pentru a-şi găsi un echilibru în viaţa intimă şi pentru a păşi în viaţa publică pe teren ferm. Nae Ionescu a fost un dogmatic rigid, dar nu cu o credinţă lină şi plenitudinară, ci un dogmatic din disperare filosofică, pentru alungarea acelui nihilism spiritual, care fusese şi rămăsese marea sa realitate plenitudinară sufletească şi care i se părea lipsit de rodnicie şi anti-vital. Nietzsche s-a salvat prin afirmarea vitalismului păgân, de factură elino-romană, fiindcă după Helada şi Italia suspină mereu oamenii Nordului. A urmat calea lui Holderlin, a lui Novalis şi - parţial - chiar a lui Goethe.

Brăileanul Nae Ionescu a găsit o soluţie mai certă şi mai specifică situaţiei sale. S-a întors la Stroe Ivaşcu, bunicul de pe Bărăgan. O soluţie venerabilă şi acceptabilă. O soluţie discutabilă, când i se face aplicaţia pe planul religios şi mistic.

Ce ne poate învăţa Stroe Ivaşcu în materie mistică? Ce ne poate învăţa haiducul Justinian Marina? Ce ne poate învăţa despre îngeri, feciorie, sfinţi şi păcatul carnal întruchipat în mitropolitul Sebastian Rusan, cu 17 copii şi care nunteşte hebdomadar în palatul metropolitan, alături de osemintele Cuvioasei Paraschiva?

— Ce, voi credeţi în oase moarte?

Aşa a întrebat îndrumătorul de la Ministerul Cultelor, exarhul oficial al plaiurilor moldoveneşti, care înţelege, aprobă şi este prieten cu Rusan, dar care nu poate pricepe fervoarea mistică a lui Simeon Ovezea, candoarea lui Nectarie Cristişor, gravitatea lirică a lui Teoctist (stareţul Sihastrului) şi patetismul părintelui ieromonah Ioan-Silviu Iovan.

Dogmatismul ortodox din disperarea metafizică a nihilismului pernicios în care au ancorat Sandu Tudor şi Andrei Scrima, ciracii lui Nae Ionescu, duce la incongruenţe teoretice, la satanismul cu care au pornit, proiectat şi condus campania anti-vladimiristă.

Drama îşi are tâlcul şi amploarea ei.

Care-i tâlcul? Aş spune tâlcul sămânţei, în jargon agricol.

Sămânţa aruncată de Nae Ionescu în sufletul jilav al acestor învăţăcei bântuiţi de febra lacrimogenă şi de putregaiul orgoliului a dat rodul mătrăgunei negre, de factură catolică, a claustrării măicuţei Veronica, după tipicul Bernadettei de la Lourdes.

Aceşti ortodocşi rigizi spun că biserica noastră nu a îngăduit în experienţa ei pluriseculară, în care se unesc misticul cu umanul, fundarea de mănăstiri claustrate şi nici nu avem ordinul trapiştilor, al tăcerii veşnice. într-o mănăstire catolică claustrată, cine intră nu mai iese. Această sinucidere anticipată şi vie nu e îngăduită de ortodocşi. Cadavrele vii nu pot fi legalizate şi dogmatizate. Andrei Scrima a statuat şi a hotărât cadavrul viu al maicii Veronica. Dacă ar fi fost iezuit, ar fi ordonat punerea ei pe rug, ca eretică şi vrăjitoare. Fiindcă este abate monden ortodox şi catolicizant, a ordonat transformarea în cadavru viu a celei mai vii, mai energice şi mai mistice măicuţe din câte au avut, printre vieţuitoare, la ceasul de faţă, mănăstirile noastre.

Asupra acestor ucenici ai lui Nae Ionescu, nu mai insistăm. Profesorul a avut şi altfel de ucenici. Pomenesc numai de Mircea Vulcănescu, care l-a iubit pe Nae Ionescu şi a luat părţile lui pozitive. A murit, moarte de mucenic, în închisorile lui Teohari Georgescu.

Sit tibi terra levis.

Când vor muri stareţul de la Rarău şi fratele Andrei, cum se vor înfăţişa în faţa Judecătorului cel mare, cine le va spune: să le fie ţărâna uşoară? După asemenea faptă herostratică, au ieşit din *comunitatea de dragoste şi destin*, cum definea Nae Ionescu naţiunea noastră cu destin patetic. Au ieşit din sobornicească noastră patetică. Ortodoxia este tolerantă şi comprehensivă. Acceptă oameni de toate caracteriologiile şi opinii cât de felurite. Premisa ei este dragoste în soborul cel mare, care-i ca o grădină unde găseşti tot soiul de poame şi roade.

Când se trece la fapta gravă a persecuţiei unei parcele din sobor, când se face o spargere atât de serioasă, socotesc că cei doi oameni satanizaţi- ai Iui Nae Ionescu au depăşit sofisma şi au intrat în infracţiunea de lezare a intereselor naţiunii într-un moment istoric dramatic, cum sunt anii 1954 - 1955.

MAICA VERONICA ŞI SIHAŞTRII

Începuturi (*mai 1955*)

Maica Veronica a luat metanie la vârsta de 14 ani, la Mănăstirea Buciumeni, satul Ploscuţeni, raionul Adjud.

Cum s-a întâmplat acest lucru, devenit faimos?

Stareţa Buciumenilor se numea maica Leonida.

Această mănăstire se află la o distanţă de câţiva kilometri de Mănăstirea Sihastru. Unul din urmaşii ctitorilor, pe latură femeiască, este moş Costache Ifrim, fost primar al Ieşilor, din gura căruia deţin această poveste adevărată. Era, pe-atunci, inspector al Cultelor, venit la Adjud să mai ajute pe schimnici. Dormea la Buciumeni.

Într-o seară, maica Leonida i-a spus:

— A venit o ţărăncuţă de la Vladimireşti, în vârstă de 14 ani, care pretinde că a avut o viziune cu Maica Domnului şi că vrea să facă o mănăstire în lanul ei de porumb...

Era o seară de vară cu lună, în atmosfera de basm şi fagi a regiunii. Costache Ifrim a chemat-o pe ţărăncuţă în arhondaricul invadat de lună. Măicuţa Veronica a divagat vrute şi nevrute. Era o fetiţă de 14 ani, care avusese o vedenie cu Maica Domnului.

După 20 de ani, moş Costache Ifrim (acum în vârstă de 72 de ani) se miră:

— Ce era la Vladimireşti, în plasa Lieşti, pe acea vreme? Nişte lanuri de porumb şi ogoare de grâu sau ovăz. Un şes între Tecuci şi Galaţi, spre Prut. Ce este acum? O mănăstire cu 300 de chilii şi cu popor care vine să se roage.

Moş Costache Ifrim tace. Apoi, continuă:

— Pe acea vreme, se afla la modă Petrache Lupu de la Maglavit. Eu nu credeam în asemenea parascovenii. Ţărăncuţa auzise de ciobanul oltean din şesul Dunării, care văzuse pe Dumnezeu sub forma unui *moş*, lângă o buturugă de salcie. Ar fi vrut să se ducă până acolo.

Comentariu în sinea mea: deci, primul impuls al maicii Veronica, fetiţă ţărăncuţă de la Lieşti, a fost dat de Petrache Lupu de la Maglavit.

Moş Costache Ifrim îşi deapănă povestea după stilistica semănătoristă, execrabilă mie, deşi a publicat un studiu în *Viaţa Românească*, în acelaşi număr cu mine, pe când eram student. Acum suntem prieteni la cataramă, legaţi prin gusturi similare, prin admiraţii comune religioase vladimiriste. Este un bătrân, bine legat, ţărănos ca înfăţoşare, cu păr încă lipsit de nea, cu dinţi puternici, nebiruit de ani şi griji. Doi băieţi sunt la puşcărie, un ginere zace de zece ani prin beciuri, fiica plânge mereu de nenorocul ei. A stat şi el după gratii trei luni, în calitate de primar al Ieşilor. Putea să zacă în mod nedrept în temniţă, din 1945 până azi, 14 mai 1955, să-i înălbească oasele pe-acolo, dacă n-ar fi fost o cimotie de-a mea, staroste judecătoresc. El a verificat dosarul şi l-a eliberat. L-au mai cercetat în câteva rânduri. I-au dat mereu drumul. Ultima oară, l-au chemat acum zece zile să-l întrebe dacă unul din feciori n-a făcut parte din echipa morţii. Elegant anchetator şi verde moşneag!

Moş Ifrim spune:

— Când am văzut pe fetiţuca aiasta atât de împătimită să se ducă în Oltenia, la ciobanul Domniei-Voastre maglavitean, am scos din geantă (fiindcă eram inspector la Culte) şi le-am dat două bilete, dus şi întors, pentru stareţa maica Leonida şi pentru Vasilica Constantinescu (azi maica Veronica). Un prieten al meu, care era de faţă, le-a mai dat şi ceva parale de cheltuială.

Aşa a început povestea maicii Veronica.

Dar cu maica Micaela, ce este?

Micaela Iordache este cu câţiva ani mai în vârstă decât Veronica. Ea este originară din Nicoreşti. Are licenţa în Litere şi Filosofic Ca şi fratele ei, Iordache Nicoară, a început prin a face politică. A stat ascunsă multe săptămâni în podul casei lor din Nicoreşti, pentru a nu fi arestată. Fratele ei a fost ucis mişeleşte. Pe urmă, ea şi-a găsit refugiu într-un bordei, la Vladimireşti, unde măicuţa Veronica începuse clădirea mănăstirii, cu alte fete din satul ei.

Comentariu în sinea mea: deci, nu-l adevărat proverbul că nimenea nu-l profet în ţara lui. Nu-l nevoie să emigrezi, pentru a deveni profet, legislator sau om serios. Poţi fi om acătării şi creator şi printre ai tăi? Nu cumva nu poţi crea, decât dacă ai rădăcini adânci in solul tău obişnuit?

***Finul la Vladimireşti*?**

Moş Costache Ifrim povesteşte azi, sâmbătă 14 mai 1955. finalul Vladimireştilor.

Dar este vorba de un final? Eu mă îndoiesc. La 30 martie 1955, au venit organele de represiune ale Statului şi au ridicat 40 de persoane din 300, în frunte cu cei trei:

1) Veronica,

2) Micaela,

3) Ioan.

La 3 aprilie 1955, au arestat 30 de călugări de la Sihastru. Restul au rămas.

Nu-mi vine a crede. Eu am fost la 6 aprilie 1955 la Sihastru. Am fost imediat arestat (era miezul nopţii), am văzut o singură măicuţă, iar dimineaţa, când am fost transportat în break deschis, de circa 15 miliţieni înarmaţi, la portalul cu zăbranic negru, stareţa Tecla plângea şi făcea semne de adio...

Să fi fost ceva călugări rămaşi în mănăstire? N-am văzut noaptea nici unul.

Ce-a mai rămas la Vladimireşti după răpirea celor 40 de călugăriţe fruntaşe ale soborului?

S-a pus ca stareţă o... locotenentă de Securitate, îmbrăcată în călugăriţă, care fumează toată ziua ca un turc (cum se spune într-o delicioasă epistolă a lui Ovezea). A venit, evident, şi satrapul persan Dr. Antim Angelescu, episcop de Buzău, cu un ministru. Au sărutat, firește, mâna stareţului locotenent de Securitate, drapat sau drapată (o fi femeie temniceră? o fi bărbat?) în negru, urmaşă a maicii Veronica.

Procedeele sunt diabolice. Le-a inventat Stavroghin? Stau şi mă crucesc.

Am citit negru pe alb naraţiunea şi nu-mi vine a crede. Ticăloşia şi blasfemia nu au margini în Valahia sulfuroasă? Dar mai este Valahia? Nu este aicea sigiliul lui Stavroghin? Brutalitatea, ipocrizia, nemernicia şi stupiditatea se amestecă, în doze egale, cu opereta din ţara lui Hubsch.

Singurătate de azur

Citind epistola catastrofală cu naraţiunile lui Simion Ovezea, care pictează în cuvinte simple groaznica decădere morală şi intelectuală a prelaţilor mei de sus, m-am înfăşurat iarăşi în toga melancoliei şi m-am retras în singurătatea de azur a bunului meu Friedrich Nietzsche.

Umanitatea eroică trăieşte în aceşti călugări prigoniţi.

Umanitatea josnică, animalică, retrăieşte în aceşti prelaţi, onctuoşi, servili şi aliaţi cu diavolul.

Prezenţa episcopului Antim de Buzău, braţ la braţ cu temnicera, impunând pe locotenenta de Securitate cu trabuc în gură ca stareţă de Vladimireşti, este o scârnăvie grotescă.

Ce pot face eu, mandarin detaşat sufleteşte şi decantat mental, amestecat profesional în această oribilă tragicomedie, decât să mă retrag în nietzscheeana solitudine de azur, pentru a intona ditirambi Neantului şi a profera imprecaţii de dezgust faţă de semenii valahi din casta dominantă a anului 1955?

Riscuri la o vizită de curtoazie

Evident, mă voi duce la Mănăstirea Ţigăneşti, s-o văd pe maica Veronica aflată de izbelişte. Vreau să-i dau un semn de viaţă, un semn de dragoste. S-a purtat cu mine ca o regină plină de afecţiune pentru plenipotenţiarul ei în lume, ambasador printre caiafele patriarhale, printre judecători năuci şi avocaţi poltroni. Ii sunt dator o vizită de curtoazie. Va fi o vizită de nostalgie fierbinte.

Voi avea, firește, iarăşi riscul arestării, pentru cel puţin 24 de ore, ca la Sihastru. Aşa se procedează, metodic, la Sihastru şi la Vladimireşti: orice pelerin trece o zi şi o noapte prin purgatoriul beciurilor organelor de represiune. Este bănuţul plătit de către vladimirişti, de simpatizanţii vladimirismului şi de orice vizitator care a vrut să cunoască cele două mănăstiri în lunile aprilie şi mai, Anul Domnului 1955. Cele două izvoare energetice ale bisericii ortodoxe vii şi viabile trebuie astupate, fiindcă există pericol de inundaţie mistică. înalţii prelaţi n-au nevoie de misticism. Ordinea trebuie să domnească, în sfârşit, ca la Varşovia. Sectorul bisericesc se bucurase de o relativă libertate. Au

fost băgaţi prin puşcării mulţi preoţi prea sârguincioşi ortodocşi. în perioada 1948 - 1952 aveam, la Ocnele Mari, vreo 40 de preoţi ortodocşi.

Au fost arestaţi, din ordinul vagmiştrilor, uniţii protestatari care n-au aderat, cu anasâna şi japca, la sânul bisericii maice ortodoxe române.

Au fost arestaţi preoţii romano-catolici, împreună cu prelaţii lor. Am găsit şi protestanţi reformaţi, ca pastorul de la Episcopia Bihorului, care semăna leit cu mine şi pe care codeţinuţii îl credeau frate mezin, fiindcă eram toată ziulica împreună, în conversaţii aprinse teologice, în limba germană. Era maghiar de origine, studiase teologia la Zurich, eu la Berlin, şi ne înţelegeam pe platforma Hochdeutsch-ului goethean, creat iniţial de Luther şi dus pe mari înălţimi de Nietzsche. Comentam împreună, din puncte de vedere felurite, pe olimpianul Goethe, pe năstruşnicul Luther (mă feream să-i spun porcul mistic, după pilda lui Jacques Maritain) şi pe feciorul pastorului Karl Ludwig Nietzsche, din satul Rocken, lângă Leipzig, nepot pe linie maternă al pastorului Oehler, devenit strălucitorul antichrist al lumii moderne.

În afară de pastori reformaţi şi prelaţi catolici, au mai intrat în puşcării mulţi *sectanţi* din Oastea Domnului, ca neuitatul Dr. Albu, care a făcut sumedenie de prozeliţi, martori de-ai lui Iehova, furibunzi anticatolici, baptişti, şi tot soiul de aderenţi din casele de rugăciuni protestante, care mişună în ţara mea, spre spaima proştilor şi a vagmiştrilor. Mă aplecam cu dragoste asupra tuturor. Protestantismul este o forţă explozivă, fiindcă pune fitilul cu dinamită al transformării omului direct la sursă, aşezându-i în mână Evangheliile şi obligându-l să le mediteze zilnic. Catolicii şi vladimiriştii servesc cotidian taina euharistiei, recomandând spovedania şi împărtăşania deasă, pe cât posibil o dată în 24 de ore. Protestanţii au o armă şi mai virulentă: lectura deasă a Bibliei, de către fiecare credincios, fără intermediul sacerdotului. N-am citit Biblia, trei semestre berlineze şi un semestru parizian, primul şi ultimul meu semestru petrecut la Paris, spre stupoarea colegilor înhăitaţi cu noctambule (la Les Noctambules) şi în localurile de noapte din Montparnasse? Eu ascultam liturghia la Notre Dame sau la capela ortodoxă română. învăţasem acest lucru de la protestanţii berlinezi (C.V.J.M.) din Wilhelmstrasse 48, fiindcă nici Catolicii, nici ortodocşii nu te îndeamnă la lectura Bibliei, ci mai mult la frecventarea bisericii. (Singur Nae Ionescu făcea excepţie cu învăţăceii săi: la 15 ani, mi-a pus Biblia în mână, în variantele franceză, germană, engleză, italiană şi română, pentru studiu filologic şi teologic, concomitent).

Îmi regăseam în puşcăriile valahe pe protestanţii întâlniţi în străinătate, cu stilurile respective de gândire şi simţire, vorbind însă româneşte. Euforia mea a fost indescriptibilă, fiindcă pe Christos l-am învăţat cu adevărat, mai întâi şi conştient, în casele de rugăciuni ale protestanţilor. Cum aş putea avea aprehensiunile vagmistrilor teologali sau politicaştri cu teoria şi practica ortodoxiei, biserică *dominantă*! Ce-i aia *dominant*? Dominant prin credinţă, prin flacără intensă, prin scrâşnirea dinţilor în durere metafizică, în observarea discrepanţei fatale dintre credinţă şi faptă?

Când ortodocşii lui Marina au stimulat, au instigat şi au aprobat arestarea preoţilor catolici uniţi recalcitranţi la unire şi retrocedare, au făcut o faptă rea. Nu este nici prima şi nici ultima. Când persecută pe Vladimirişti, fiindcă sunt o sectă care surpă temeliile bisericii oficiale ortodoxe, dovedesc că au rămas tot la teoria jandarmerească a bisericii dominante. Regula de aur a libertăţii conştiinţei şi a liberei alegeri confesionale, în conformitate cu libertatea interioară religioasă, nu s-a înţeles încă în aceste cercuri ecleziastice semi-ateistice şi sulfuros materialiste.

Persecuţia maicii Veronica este picătura de apă care a umplut paharul prea plin al persecuţiei şi a devenit clar pentru fiecare că se preling stropii prigoanei într-o băltoacă murdară.

Am aflat din două surse că maica Veronica se afla surghiunită la mănăstirea Ţigăneşti, scoasă din stăreţia ei de ctitorită a Vladimireştilor şi trecută, în prealabil, spre penitenţă, prin beciurile represive ale Galaţilor.

Prima sursă a fost părintele Niţişor Cazacu, şeful de cabinet al Patriarhului Justinian Marina.

A doua sursă a fost călugărul Grigore Băbuş, caiafă ortodoxă, care s-a făcut de râs pe vecie în ochii ortodocşilor, punându-şi semnătura de judecător pe sentinţa de caterisire din sânul bisericii a părintelui Ioan-Silviu Iovan, duhovnicul şi predicatorul Vladimireştilor.

M-am certat cu această caiafă la ultima întrevedere.

Penultima întrevedere decursese în termeni normali. Venisem cu propunere de stavropighie şi de încheiere a unui armistiţiu pentru curmarea acestui stupid război ecleziastic între oficiali şi vladimirişti. Venisem cu propuneri scrise, cu clauze precise, neautorizate scris, dar aveam carte blanche din partea măicuţei Veronica pentru a găsi o soluţie omenească. Până în ultimul moment al declanşării tragediei, stareţa a dovedit limpezime realistă şi elasticitate. Duritatea şi stupiditatea s-au aflat exclusiv de partea oficialilor.

Călugărul Grigore Băbuş, împreună cu stareţul Sandu Tudor şi cu savantul frate Andrei Scrima, bibliotecar patriarhal, formează trinitatea nefastă, acel *brain trust* din care au ieşit planurile de nimicire a vladimirismului. I-am combătut cu peniţa în revistele de specialitate, comentând până la saţietate fenomenul Vladimireşti. Pe urmă, am scos sabia de la brâu. Aceşti arhangheli negri ortodocşi, bieţi luciferi decăzuţi, nu s-au sfiit să comploteze şi să aţâţe laicii, scoţându-le pistoalele din buzunare, ca să le pună în mâinile lor atee, să compună dosare mincinoase, să scoată

mitraliere din arsenalul armatei şi să le încarce în dube negre, dându-le direcţia spre Vladimireşti şi Sihastru. Au reuşit într-adevăr să aresteze 40 de călugăriţe fecioare şi 30 de călugări. Ei şi?

Ce-au obţinut prin aceste arestări?

Piedestalul maicii Veronica a mai sporit cu câteva trepte şi Vladimireştii au căpătat nimbul cu razele de azur ale persecuţiei.

Am auzit din gura fratelui Andrei, încă din vara anului 1954, de soarta care o aşteaptă pe maica Veronica. Discutasem, amical, în contradictoriu, fiindcă eu am iubit-o din primul moment pe stareţa Vladimireştilor, i-am fost paladin neîncetat, nu m-am îndoit o clipă de sfinţenia, de sinceritatea şi de autenticitatea credinţei ei, în toiul şi în potopul maximelor calomnii. Andrei o ura şi o dispreţuia cu mofturi de cărturar şi fariseu, pe temeiul unor estetisme dezbrăcinate şi neroniene, Neron valah cuprins de pofta incendiului şi rafinat parizian reîntors, teoretic, la primitivismul cu păduchi al lui Cleopa. Literalmente, fratele Andrei ura Vladimireştiul, fiindcă acolo, în urâţenia fizică şi morală a fecioarelor, nu se găseau păduchii lui Cleopa şi nici urmă de stelniţe, stelniţele tradiţionale, ci numai flori, flori şi iarăşi flori.

Planul lui Andrei era copiat după planul iezuiţilor care au procedat magistral cu Bernadette de la Lourdes. După ce a fundat locul de pelerinaj, iezuiţii au răpit-o pe Bernadette şi au claustrat-o pe undeva, fără identitate, fără armă, fără posibilitate de a mai ieşi.

Bernadetta ortodoxă era maica Veronica.

Planul elaborat de estetul neronian Andrei Scrima este un plan opiat *tale quale* de la catolicii francezi:

Aber, lieber Bruder, Du hast die Rechnung ohne Wirt gemacht.

Sau, ca să înţeleagă şi aceşti fraţi valahi, socoteala din târg nu se potriveşte cu socoteala de-acasă.

Bernadette a fost răpită şi Lourdes a rămas în picioare.

Veronica a fost răpită şi Vladimireştiul a fost închis, în această diferenţă se află şi infamia, şi incapacitatea ortodocşilor lui Marina. Ei sunt luciferi distrugători. Nu sunt iezuiţi constructori, din societatea fraţilor dedicaţi lui Iisus, cu metode organizatorice preluate din tolba statalităţii. Departe griva de iepure, departe fratele Andrei de Sfântul Ignatio de Loyola.

Călugărul Grigore Băbuş este frate de arme al lui Andrei, Sandu Tudor şi Cleopa.

Băbuş nu are nimic din tenebrozitatea dogmatică a bibliotecarului, din contorsiunile poetului *Comornicului* travestit în stareţul Daniil de Rarău, nimic din pitorescul fonf al lui Cleopa.

Băbuş este discursiv, limpede, aproape luminos, superficial şi iresponsabil. Băbuş este călugărul lichea, eternul Mitică Popescu, refugiat în chilii şi în sutană neagră prin mănăstiri, vicariate şi cancelarii episcopale. îşi ascunde faconda şi aplombul de Mitică sub pleoape cernite, buze roşii şi obraji rumeiori, fiindcă nu mai pierde nopţile prin cafenele sau taverne, ci are somnul lin, masă îmbelşugată, viaţă regulată, telefon pe birou, cursuri la Institut, articolaşe la gazeta de perete, fotografii de verişoare pe masă, maniere onctuoase, suspine de puritate şi comprehensiune pentru *fraţii mei, călugării mistici*.

Întrevederea fusese furtunoasă la început, fiindcă i-am făcut aspre remontranţe pentru că şi-a pus semnătura sub sentinţa de caterisire a părintelui Ioan.

M-am potolit sub ploaia surâsurilor lui înscenate, a scuzelor şi asigurărilor de dragoste pentru clienţii mei.

L-am privit, atunci, cu ochi de entomolog pentru o gânganie nouă. Înţepase cu venin şi nici nu şi-a dat seama de răul făcut?

L-am studiat cu atenţie sporită.

Mai văzusem judecători care semnau sentinţe de condamnare din ordin înalt, aşa cum mă asigurase fratele Băbuş, fără să creadă în dreptatea acestor sentinţe, fără să aibă remuşcări de conştiinţă. Nu mă mai miram. îmi găsisem o speţă familiară de oameni, cărora le atârnam de gât epitetul de lichea, şi terminam intim cu ei, deşi trebuia să mă judec decenii în şir.

Călugărul Grigore Băbuş, judecător ecleziast, semăna ca două picături de apă, fizionomie şi moral, cu judecătorul militar, ajuns general-locotenent, Alexandru Petrescu.

Plasat la Periş, în surghiun agricol, am găsit, spre stupefacţia mea, o repetată notă telefonică adresată din partea acestuia călugărului alb.

Ce vrea această boaită lichea?

Am ridicat receptorul, i-am format numărul şi i-am ascultat iarăşi glasul onctuos. Mi-a confirmat prezenţa maicii Veronica la Mănăstirea Ţigăneşti. L-am bruftuluit de m-o ţine minte şi în mormânt.

Dorea să afle adresa lui Cofariu, un soi de călugăr catolic din ordinul cerşetorilor, fost secretar particular al Monseigneurului Vladimir Ghica.

Ah, stranie întâmplare a prinţului Ghica, evocată pe fir telefonic de acest Băbuş, cerând adresa enigmaticului Cofariu.

Dar are domiciliul stabil Cofariu?

Descinde dintr-o familie ardelenească, înrudită cu poetul Dan Botta şi cu actorul Emil Botta.

De zece ani, umblă cu *rosarium* în buzunar, în ansamblul boemei artistice, în centrul căreia se află sculptorul Ion Vlad, poetul Dimitrie Stelaru, pictorul Corneliu Baba, poetul Victor Tulbure.

A fost câţiva ani secretatul prinţului Vladimir Ghica. Naraţiunile în jurul acestui monseigneur catolic de spiţă arnăuto-valahă sunt fabuloase, pline de mister şi poezie. La 30 de ani, a părăsit ortodoxia şi s-a convertit la catolicism. Nu-mi plac convertiţii religios. îi accept ca pe orice fenomen. Au glăsuit la convertire instinctele lui schipetare, care au condus pe primul ghiculesc istoric pe drumul pribegiei, spre Ţarigrad, spre fascinantul Ţarigrad, spre a se trezi, în tovărăşia altui copil cu picioare goale, ajuns vizirul Kiupriului, pentru a-l bombarda din negustor, voievod, pe tronul Moldovei?

Fascinaţia Romei catolice pentru Vladimir Ghica trebuie să fi fost tot atât de mare cât şi Ţarigradul pentru zăludul Grigore Ghica. *Si Paris vaut une messe*, dacă pentru cucerirea Parisului Henri IV şi-a schimbat o confesiune, de ce nu şi-ar schimba elegiacul prinţ valah, de pe caldarâmul Parisului, Vladimir Ghica, în vârstă de 30 ani, confesiunea ortodoxă a străbunilor săi pentru a trece la catolicism? Ce şanse poţi avea la sânul unei biserici autocefale bucureştene? în comparaţie cu organizaţia planetară a Romei catolice, Iaşiul sau Bucureştiul ortodox reprezentau două puncte negre, excremente de muscă, pe un glob.

Punctul de plecare al lui Vladimir Ghica, acum 50 de ani, este un punct negru. Traiectoria de o jumătate de veac este dintre cele mai luminoase. A luat în serios meseria de duhovnic monden şi a convertit la catolicism nume glorioase dintre intelectualii Franţei. Prietenia sa duhovnicească cu Jacques Maritain este consemnată în analele literare, cu dedicaţii publice de cărţi. A spovedit pe Francis James, s-a amestecat în viaţa spirituală a protestantului nietzscheeanizat şi dostoievskian Andre Gide (din spiţa lui Smerdiacov), a convertit poeţi argentinieni şi brazilieni, a lucrat în leprozeriile din China şi Japonia ca misionar catolic, a contribuit afectiv la catolicizarea protipendadei nipone, în frunte cu Mikadoul şi soţia lui.

Al doilea război mondial l-a prins în ţara lui de baştină, de peste trei decenii. Numele lui de familie este împletit cu numele din cronici, cu domnitori, străbate epopeea paşoptismului, în frunte cu scriitorul Ion Ghica, prietenul Iui Vasile Alecsandri, mentor economic înţelept şi diplomat abil. Beiul de la Samos, fiindcă în surghiun i s-a mai dat o demnitate turcească în amintirea almanahului Gotha de la Sublima Poartă, a scos în evidenţă, încă o dată, caracteristica ereditară a acestei familii: tenacitatea gospodărească şi abilitatea diplomatică.

Catolicul Vladimir Ghica este urmaş adevărat al lui Ion Ghica, paşoptist şi iluminist.

Cum era şi firesc, Teohari Georgescu, Ana Pauker şi Vasile Luca l-au trimis în puşcărie.

A murit în puşcăria de Ia Jilava, în vârstă de 80 ani, vârstă matusalemică, după o rodnică activitate biblică. Acolo doarme somnul drepţilor.

Aflasem ştirea la Ocnele Mari, în al cincilea an de puşcărie politică, pe când mă pregăteam să fac călătoria cea mare, şi cea din urmă, după 14 zile de inaniţie involuntară şi aproape totală, în urma unui icter infecţios. Moartea lui Vladimir Ghica a fost ca un cântec ultim de bucium al unui păstor venerat. Nu ne-a îngheţat inimile. Ne-a întristat profund. Ne-a arătat cruzimea destinului şi neînţelesele căi ale Domnului.

Scăpat ca prin minune, reintrat în sala paşilor pierduţi a tribunalului din Capitală, m-am reîntâlnit cu călugărul cerşetor Cofariu, care n-a luat încă metanie, care întârzie în a-şi lua metania catolică, aşa cum întârzii şi eu în luarea metaniei mele ortodoxe. În loc să fie frate la Sfântul Iosif, întârzie ca ţârcovnic de cimitir sau cu alte treburi mărunte şi utile la *Saint Vincent de Paul*, după cum întârzii şi eu în tribunalele româneşti, pentru a realiza mărunte treburi caritabile ale celor însetaţi şi *însihăstriţi de dreptate*, cum spune atât de frumos maica Veronica.

Călugărul cerşetor, într-o costumaţie aproximativă de boemă şi mirosind a ţârcovnic de cimitir, a venit cu propunerea de a figura ca avocat şi a face diligentele necesare (petiţii, aprobări administrative) pentru a deshuma osemintele de la Jilava ale monseigneurului Vladimir Ghica şi a le reînhuma la cimitirul catolic.

Am reflectat şi am răspuns:

— Lasă-l pe bunul monseigneur să-şi doarmă somnul de veci în leprozeria de la Jilava. A colindat în leprozeriile din China şi în leprozeriile din Japonia. A revenit în patria strămoşilor pentru a închide ochii tot într-o leprozerie. Aşa a hotărât Destinul. Lăsaţi-l să doarmă măcar 7 ani, după ritul ortodox. Pe urmă, îl puteţi deshuma. El ne aparţine şi nouă, prin nume, prin familie, prin sânge, chiar prin viaţa lui în care a arătat atâta fierbinte dragoste de oameni, fiindcă ortodoxia este axată pe dragoste. Să doarmă 7 ani în leprozeria valahă de la Jilava, după ritul nostru. Pe urmă, îl puteţi lua, fiindcă a aparţinut bisericii catolice planetare, care face prozeliţi pe planetă, spre deosebire de noi, care dăm pildă personală de viaţă biologică şi duhovnicească, într-o sobornicească patetică, dar nu facem, nu vrem să facem prozeliţi. Primim în familia noastră confesională, asimilăm seminţii şi oameni. Nu organizăm şi nici nu facem prozelitism. O viaţă dreaptă dă pildă, dar nu achiziţionează nici cu forţa, nici cu meşteşugul, nici cu vicleşugul şi nici măcar cu intenţia.

Călugărul cerşetor catolic Cofariu a înţeles. A lăsat lucrurile baltă. A transmis sfatul meu superiorilor săi. A trecut aproape un an. Mă aflam în plină clientelă vladimiristă. Pledasem şi pe catolicul Horia Cosmovici. După

pledoaria făcută în favoarea lui, a venit şi propunerea pentru a mă ocupa de latura juridică a reînhumării osemintelor prinţului valaho-catolic Vladimir Ghica. N-am şovăit. Era o onoare prea mare. Era o cunună în plus în jerba mea profesională. Sfatul de *status quo* pentru 7 ani de la moartea în leprozeria de la Jilava a venerabilelor oseminte l-am dat după intuiţie primordială şi reflexie teologală.

S-au răzgândit superiorii lui Cofariu? Nu mi-au ascultat sfatul?

Iată că apare şi Băbuş, monahofagul ortodox. Distruge vladimirismul ortodox şi se înhamă fervent la reînhumarea lui Vladimir Ghica? Crede că face o faptă bună? Sigur că face o faptă bună. Simetria de monahofag vladimirist şi de serv al prinţului Vladimir este niţeluş tulburătoare. Pe ai tăi nu i-ai cunoscut, după cei străini ai alergat, frate Băbuş!

În căutarea unui tovarăş în vizită de curtoazie

Sunt în căutarea unui tovarăş, pentru a face o vizită de curtoazie maicii Veronica, la mănăstirea Ţigăneşti.

De ce îmi trebuie un tovarăş de drum? Pentru a schimba impresii? De frică? Doamne fereşte!

Îmi trebuie un tovarăş, pe cât posibil un secretar, pentru a păstra protocolul, pentru că oricât de bizar ar părea, am tratat dintru început pe maica Veronica exact ca pe o regină a acestor plaiuri ecleziastice (exarha plaiurilor), iar eu nu m-am dus niciodată în calitate de pelerin sau de gură cască. M-am dus totdeauna la Vladimireşti cu treburi şi pe poziţii spirituale bine precizate. Maica Veronica, la fel cu părintele Ioan, cu Micaela şi cu Teodosia, ştia precis că eu sunt un filosof în îndoială creştină, un jurist care crede sincer în meseria sa, un musafir cu calitatea pur rituală şi exterioară de fin al năşicei stareţe. Epistolele le-am intitulat mereu *scumpa mea Năşică*. Am nevoie de un însoţitor, fiindcă am nevoie de aparat, de o suită. Nu mă pot prezenta la o regină în exil, ca fost ambasador al ei, ca un pălmaş de Periş. Trebuie păstrat standardul, cu orice preţ, în orice decădere de ranguri.

La Vladimireşti, am venit de câteva ori cu soţia mea, o dată cu maşina patriarhală, altă dată cu daruri şi client însoţitor de la Panciu. Am sosit deseori cu secretarul meu Emil Popovici, atât de drag lor, fiind spiriduş de speţa Micaelei. *Ucenicul Emil* a intrat şi la inima Sihastrilor, prin nonşalanţa lui de ţârcovnic agreabil, prin vocaţia cilară şi permanenta nostalgie călugărească. Acest om va ajunge călugăr.

M-a însoţit la câteva întrevederi monahul Nectarie Cristişor de la Mănăstirea Sihastru, făcând secretariatul, pe când purtam procesul pe la Adjud şi Bârlad.

M-a însoţit, altădată, inginerul Grigore Fotache, în calitate de secretar, frate al unui client. Am nevoie de cineva în asemenea vizite. Nu pentru a-mi duce geanta sau pentru treburi subalterne. Eu am fost şi am rămas primul serv al secretarilor mei, secretar de secretari, care m-au servit la rândul lor strălucit, pentru prosperitatea *colhozului avocaţial*, care purta întâmplător numele meu, cuib cald de unde ei îşi luau zborul spre meleaguri, bordeie sau palate proprii. Din atelierul meu, au ieşit, unii, judecători, alţii, miniştri, alţii au trecut în alte meserii. Comunitatea a rămas neîntinată de dihonii sau meschinării.

Am nevoie de aparat pentru a face vizita de protocol, de curtoazie şi de afecţiune maicii Veronica, în surghiunul ei de la Ţigăneşti.

îl voi lua pe Emil Popovici? Acest om de o îndrăzneală nebună în gândire şi oralitate este timid la faptă, precaut ca un politician la guvern sau aflat în opoziţie în preajma guvernării. A fost un soi de ministru de interior al puşcăriaşilor de drept comun şi pseudonimul lui, prin 1945 - 1947, a fost *echipa-fulger Alimănescu*

Să-l iau pe Petre Ghinea, unul din cei mai vechi secretari?

Să-l iau pe N. Săvulescu, cel mai ductibil şi mai abil ex-secretar?

I-am propus bătrânului Costache Ifrim. A şovăit. M-a îndemnat să mă duc. Lui îi este frică de consecinţe. îi este frică de arestare. E prea bătrân pentru a suporta o nouă arestare.

Să mă duc singur, însoţit de şoferul şcolii silvice de la Periş?

Voi face vizita neapărat în primele zile ale acestei săptămâni, oricâte riscuri ar comporta această vizită de protocol, curtoazie şi afecţiune, chiar, dacă nu mă va costa 24 de ore, ci de 24 ori 24 de ore, adică numai 24 de zile. Floare la ureche! N-am stat eu 1.825 de zile ori 24 de ore, adică o cifră enormă de ore în puşcării, şi n-am ieşit nici mai rău, nici mai bun, nici mai idealist, nici mai materialist, ci doar mai slab fizic, mai dens psihic, la amărăciunea veche s-a adăugat o nouă amărăciune, la patosul distanţei faţă de contemporani s-a suprapus patetica valahă sobornicească, din turnul de fildeş al mandarinului solitar am mai urcat o treaptă spre turnul de azur al unei detaşări, care echivalează cu pieirea instinctelor de conservare, care mi se par instincte laşe, oarbe şi murdare.

Eu nu pot trăi fără onoare, care-mi este tot atât de necesară ca aerul şi sfertul de pâine zilnic. Am răbdat 14 zile fără sfert de pâine şi niciodată mintea n-a fost atât de lucidă, sufletul atât de împăcat, surâsul atât de permanent înfoliat pe buze. Experienţele de înfometare în 5 ani de înfometare şi puşcărie m-au vindecat de trei spaime: spaima morţii, spaima privării de libertate, spaima pâinii zilnice.

Nu pot trăi fără onoare printre semeni, după cum nu pot trăi în murdărie şi dezordine când sunt singur. Spălam şi frecam parchetele la Periş, curăţăm closetele fetelor brigadiere silvice, după ce mi-au evacuat casa şi grădina, şi mi le-au lăsat în murdărie şi paragină. Am spălat closete *voluntar* în puşcării şi aici, la closetul comun din Bucureşti, al

casei naţionalizate cu 16 chiriaşi, unde locuiesc de doi ani şi unde colocatarii nu se înghesuie la curăţarea dejectiunilor proprii. Am părăsit prejudecăţi, scârbe, mofturi. M-am detaşat. Pot pleda la Tribunalul Suprem sau pot mânui mătura de closet, sapa ori grebla de ţăran pălmaş, cu aceeaşi detaşare. Nu mai există o ordine de ranguri în activitatea mea. Tot ceea ce e necesar se face cu bunăvoinţă, precizie şi bunăcuviinţă. Nu este necesară onoarea? Nu-i nevoie de bunăvoinţă în comerţul social uman? Dacă n-ar mai fi protocol şi politeţe, n-am trăi în infern?

Ataraxie (*31 mai 1955*)

Au trecut două săptămâni de când am aflat că maica Veronica este la 5 - 6 kilometri depărtare de mine, la mănăstirea Ţigăneşti, cu mica ei suită de regină clericală în exil.

A văzut-o şi i-a vorbit inginerul petrolist Pătraşcu.

Au discutat despre procesul Micaelei Nicoară şi al părintelui Ioan-Silviu Iovan, fixat pentru alaltăieri, 29 mai 1955.

Pătraşcu m-a numit pe mine ca eventual apărător.

Maica Veronica i-a comunicat că sunt la pământ, în surghiun.

Cum de nu s-a gândit la ucenicul meu Emil Popovici?

Am luat înţelegere cu inginerul Pătraşcu ca să scoată delegaţie ucenicului meu, să-l trimită la Galaţi şi să se intereseze de proces.

Am aşteptat zadarnic. Două săptămâni de anxietate.

Nimic nu mai funcţionează normal în Valahia. Nu mai există cuvânt dat, onoare, punctualitate, afecţiune, tandreţe. Inginerul a mai dat două telefoane, acasă, promiţând să-mi ia nevasta, să facă o vizită naşei noastre Veronica. Nu s-a prezentat. Nu cumva este o indicaţie tactică a stareţei? Vizita noastră i-ar putea face rău? Ar putea-o băga în bucluc? Noi suntem leproşi de gradul 7. Fratele nevestei, împuşcat public, cu foc bengal. Arestaţi. Prigoniţi. încrucişez şi eu braţele: ataraxie. Somnifer. Ataraxie.

Clericul vladimirist Dr. Ovid Munteanu

În august 1954, pe când mă aflam în toiul luptei cu satrapul persan, am primit o neaşteptată, scumpă şi neuitată vizită la Bucureşti. Prietenul meu Dr. Ovid Munteanu, de la Cluj, sosea după un raid pe la mânăstirile din Moldova. Avea rucsac, bocanci, basc, faţa bronzată şi ochii migdalaţi, mistici, vladimirişti. O explozie de bucurie l-a cuprins, când a auzit că eu sunt apărătorul lor în procesele înscenate şi declanşate de satrapul persan.

Cunoştea deja toată terminologia noastră internă rezultată din bătălii:

- baronul feudal,
- satrapul persan,
- sihastrii însihăstriţi de dreptate,
- aţi furat cheile bisericii,
- vi se face o mare favoare la bătrâneţe, să spălaţi closetele Sihastrului,
- călugări *feneanţi* ortodocşi şi benedictini vladimirişti,
- arhiepiscop judiciar contra gâlmelor teologale,
- stupidul război ecleziastic,
- călugărul alb cu metanie la Sihastru,
- daţi-vă demisiile, dacă nu puteţi onora jilţul episcopal,
- Zaharia Valerian a pestilenţiat tavernele şi bordelurile Capitalei,
- lupta dintre şarpe şi porumbiţă (dintre episcopul Valerian şi maica Veronica),
- icterul părintelui Ioan este boala scârbei şi a înfometării (diagnostic pandrist ocnemărean),
- călugărul alb porunceşte părintelui Ioan să ingurgiteze 2.400 de calorii zilnice (călugăriţele să supravegheze dieta excelentă calitativ şi cantitativ),
- columbele de la Vladimireşti,
- proletariat lacto-vegetarian vladimirist şi profitariat ecleziastic borţos,
- porci cu mitra-n cap (de mare efect!), dinastii monacale în Moldova de Jos (Sihastru şi Vladimireşti),
- paralela Bernadette
- Veronica, Lourdes - Vladimireşti, catolicism - ortodoxie, clasificare tripartită a confesiunilor creştine pe bază caracterologică,
- liturghia ortodoxă a uniţilor,
- toga melancoliei mandarinale,
- valahi puturoşi etc, etc, etc.
- Eflorescenţa lexicală şi *argot*-ul inventat *pro causa* pentru Vladimireşti, în şase luni de luptă judiciară, tactică şi ideologică, rodise, intrase în viaţa mănăstirii şi a pelerinilor.

După un pelerinaj sau două la Vladimireşti, mulţi prieteni şi cunoscuţi sau necunoscuţi se abăteau pe la mine, în Capitală, în strada C. Sandu Aldea 96, pentru a se sfătui, pentru a se informa, pentru a proiecta un nou pelerinaj, fiindcă aceasta este caracteristica Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului din şesul gălăţean:

— Cine a fost, se va mai întoarce! Când ajungi, n-ai mai vrea să pleci!

Într-adevăr, o dulce sfâşiere te cuprinde la plecare, o stranie anxietate la sosire (ca s-ajungi mai repede), o nostalgie fierbinte cât eşti în depărtare: iată formula pelerinului vladimirist.

Scumpul meu Bubu Munteanu s-a încolonat, aşadar, în cohorta Vladimireştilor. Un câştig mare pentru ambele tabere. Misticismul sincer, patetic şi suav al medicului Ovid Munteanu de la Cluj, una din cele mai nobile figuri ale vieţii noastre valahe şi cea mai cuminte figură întâlnită în puşcăriile Aiudului şi ale Ocnelor Mari, unde am stat împreună peste 3 ani, în cele mai grele momente, nu-şi putea găsi o albie mai adevărată pentru apele sale învolburate, decât în credinţă, dragoste şi nădejde creştină. Nu-l invidiez. Nu-l deplâng. Mă bucur.

Naşa mea

Prezenţa măicuţei Veronica în preajma mea nu-mi dă pace. Este a treia săptămână de când ştiu cu certitudine de prezenţa ei şi nu m-am învrednicit s-o văd. M-au încurcat când Emil Popovici (ucenicul meu), când inginerul petrolist, când bicisnicia mea. M-au luat treburile în valul lor. Şi ce-aş putea să-i spun? Că am fost pe-acolo, că umblu ca un vibrion în Bucureşti pentru ei. Gândesc la ei. Am încrucişat braţele, după tactica lor. Este atât de năucă, încât nu-şi dă seama că n-am bani decât să mă deplasez abia dincolo de Chitila, că zdrenţele curg de pe mine mai rău decât pe Iov. Că timp de un an, cât am fost avocatul Vladimireştilor şi Sihastrilor, mi-am dezechilibrat bugetul, mi-am neglijat şi abandonat clientela remuneratorie. Popii ştiu să ia. Nu ştiu să dea, chiar cei mistici. Popii cei mai mari m-au trimis în surghiun la Alexandria, unde m-am dezechilibrat definitiv financialmente. Apoi a venit prăbuşirea în şomaj, pălmaş în cotitură agricolă, etc.

Nu mă plâng. *Tu l'as voulu, Georges Dandin*!

Nu mă plâng. îmi explic pentru mine încrucişarea acestor braţe active şi târâşul acestor picioare cu sandală invizibilă de Mercurius.

în materie practică, misticii sunt foarte realişti, foarte echilibraţi, foarte prevăzători. E omagiul meu suprem adus misticismului. Am văzut, în genere, pe materialiştii teoretici dezbrăcinaţi, diletanţi, fumişti, fără pic de simţ practic. Rezolvă cu pungăşii ceea ce nu pot soluţiona onorabil prin echilibru practic.

Misticii sunt practici, echilibraţi bugetar. Se întind cât le este plapuma. Ştiu să cheltuiască şi 1.000 de lei pe zi, pot trăi şi cu 2 lei pe zi, cum trăiesc şi eu de trei luni aici, şi cum voi mai trăi trei luni în continuare. Am avut pâine de 1 leu, ţigări de 1 leu, o sapă, cerneală, caiete şi cărţi. Ultimele ustensile mi-au adus prestigiu mandarinal, fiindcă - în mod cert - cărturarii se bucură de veneraţie în ţara mea. Rezultatul a fost o fiertură de prânz, gratis. în a treia lună, a sosit litrul de lapte, boţul de brânză şi mămăligă. Familia trăieşte la Bucureşti din vânzarea bibliotecii.

Nu am făcut în viaţa mea o tranzacţie financiară cu conştiinţa.

Mă gândesc la materialişti: ei iau banul şi de la diavol, tară a şti că-şi periclitează conştiinţa şi drumul.

Economistul Dr. Petre Ercutză (prieten de un sfert de veac) mă îndeamnă să fac împrumuturi la Banca Agricolă, pe baza paradisului meu de 1 hectar de la Periş, rambursabile pe termen lung. Pretexte: replantare de vie, replantare de pomi fructiferi.

Mi-am replantat parţial golurile cu cireşi din pepinierele găsite natural în grădină. Pot replanta 200 de cireşi, care m-ar costa 2.000 de lei, de la mine, prin forţe proprii. Pot replanta 100 de pruni. Am mai descoperit 2 nuci fragezi în vie, răsăriţi, probabil, din ciocul păsărilor, care şi-au pierdut prada culinară.

Golurile din vie şi viţa sălbatică (au degerat altoiurile) le voi pune cu tirază. îmi voi face vin prost până la Anul Nou, foarte gustos şi nutritiv, o balercuţă de sufletul meu şi al musafirilor rară pretenţii.

Nu vreau credit. Nu vreau datorii. Secretarul meu, Emil Popovici, a vrut să-mi plătească chiria. Mi-ar fi convenit. Şi telefonul. L-am refuzat. Aproape m-am formalizat.

Teologii şi misticii au fost întotdeauna chivernisiţi.

Ce este un manadarin, decât un teolog al artelor şi al filosofiei?

Ce este un călugăr alb decât un teolog pe o treaptă înaltă faţă de religioşi?

Nu m-am supărat pe stareţa Veronica şi nici pe Sihastri, când i-am observat atât de chivernisitori pentru instituţiile lor, unde jurisconsulţii nu sunt puşi pe schemă.

Maica Veronica dădea zor în epistole şi oral: *doctorul fără arginţi*. Eu eram doctorul surâzător, râdeam augur la augurul meu Emil, încasam banii de tren şi pachetele cu brânză şi pâine albă. Noi nu mâneam fripturi la restaurante? Nu beam bere sau vin, ca să fim în rândul lumii şi al clienţilor? Nu plăteam bacşişuri? Nu plăteam note de hotel? Cadouri la grefieri, dactilografe şi aprozi?

Ca orice mistic, îmi făceam socoteli exacte. Fiecare săptămână lipsă de la birou, pentru interesele Vladimireştilor, se solda cu deficit efectiv substanţial, în afară de pierderile de clientelă nouă şi de enervarea clienţilor vechi, pentru absenţe repetate.

Din punct de vedere pecuniar, experienţa cu Vladimireştii a fost un dezastru.

Fratele Andrei m-a întrebat, odată:

De ce ţii la Vladimireşti?

Din dragoste!

E o perversiune. Veronica iubeşte pe Ioan. Micaela e fidelă logodnicului ucis. Teodosia e prea sfântă. Tiberiada e prea ţărăncuţă.

- Vorbeşti nerozii!

— Negi substratul erotic între Ioan şi Veronica?

— Nimic nu se face fără dragoste. E o dragoste platonică, îndepărtată de trup, sunt camarazi slujitori la aceeaşi instituţie.

— Înţeleg. Nu înţeleg dragostea dumitale. Nu sunt ceva interese pecuniare?

Nu l-am plesnit cu palma peste bot pe acest călugăr şmecher de Bucureşti, care rămâne în postura de frate-bibliotecar. L-am suduit de mama focului. Atunci, mi-a venit pleasna de hoţi de chei. Cheile erau ale bisericii.

Proiecte de vizită la Ţigăneşti

Nu-mi place numele de Ţigăneşti. Nu-mi place asonanta. Nu-mi place conţinutul, amintirile istorice, nici simbolica.

Maica Veronica a naufragiat printre ţiganii ilfoveni. E simbolic şi era fatal.

Am vorbit cu Ion Saru, fostul plutonier major şi administratorul şcolii silvice. Când se vor duce la ocolul silvic de la Ţigăneşti, să mă ia şi pe mine în Fordul lor hodorogit, să fac o vizită naşei mele, stareţa maica Veronica, aflată la Ţigăneşti. Atât. Reticent şi plauzibil. Ard de nerăbdare s-o văd pe buna maică Veronica, surghiunită printre snagoveni, alături de lacul cu amintirile negre ale Leordenilor, ale bătăliilor cu Cantacuzinii, dintre boieri de ţară şi boieri de Levant, pentru stăpânirea aparatului fiscal şi politic al ţării mele.

Snagovul este locul cu cea mai bogată istorie. N-a sihăstrit şi n-a tipărit, aici, primele cărţi, Antim Ivireanu?

Nu i-am scris eu o broşurică lui Eufem, pe care el a stricat-o cu sosul lui urbanistic, intitulată Snagovul, cu care am câştigat ceva părăluţe pe numele lui - în anul de stagiu militar? Am făcut şi broşuri şi teze de doctorat pentru alţii. Câte drăcovenii n-au ieşit din aceste degete osoase? Multe prostii au ieşit, dar nici o infamie. Nici un târg al conştiinţei. Maica Veronica este un *alter ego* feminin, mandarinal şi însetat de absolut şi de puritate.

PREAMBUL: CICLUL DE IUNIE

Meditaţie sub nuc rotat (*iunie 1955*)

Sub nucul meu din marginea viei, mi-am făcut culcuş în miros de pelin, românită şi frunziş amar rotat. Crengile se pleacă până la pământ ca-n poema eminesciană, dar nu sunt elegiace, ci stenice, vitale, protectoare şi învăluitoare în taina nopţilor, umbroase, în lipărul nămiezilor de iunie.

Mi-am depozitat perna, pătura soldăţească şi cojocelul sub pernă. Când dorm acolo, mi-aduc şi a doua pătură. E o mică, amăruie şi vegetală cetăţuie. Iarba moale, crescută pe frunzişul vechi, putrezit, formează o saltea mai delicată decât lâna merinos sau tigaie.

Sunt paznicul cireşilor mei, paznicul viei, mic rege individualist într-o paragină a generalei paragini.

Ce-am visat şi ce-a ieşit?

Într-un acces de romantism social, îmi surâdea să fiu ţăran într-un colhoz pe Bărăgan. Aveam reticenţa, ştiam că ochiul stăpânului îngraşă vita, că ţăranul individual are tragere de inimă şi-şi centuplează forţele gospodăreşti, pe când colhoznicii, birocraţii şi statalii risipesc şi bruma de energie. Statul socialist trăieşte prin maşinism. Deocamdată, trăieşte din bogăţii naturale şi din zestrea trecutului.

Dar de ce mă cramponez de un petic de pământ, repetând pe Cincinatus sau pe misticul Anteu? Din încăpăţânare pentru jignirea adusă prin arestare, trecând la antipod? O, nu! Din poftă de solitudine şi de meditaţie, pentru a cântări lucrurile, a face *summa summorum*, a trage concluzii lapidare, conforme cu realităţile. Bătălia şi coexistenţa paşnică a celor două sisteme social-economice şi politice (capitalism, comunism) au răsturnat viaţa tuturor, dar nu şi pe-a mea. Eu eram pregătit interior. Eu n-am drama confortului, adică atunci când nu pot face baie în cadă de faianţă să mă simt nenorocit. Mă spăl foarte bine la cişmea, de sus până jos. N-am tabieturi culinare. Nu cer nimic vieţii, nici de la alţii. N-am cerut nici măcar un pahar de apă, fără a-l plăti. Nici nu mi s-a dat măcar.

Eu am pofta nebună a independenţei, a autonomiei personalităţii. Mă izolez, într-un colţ al meu, până şi de familie. Aici, în culcuş de nuc rotat, cu pelin şi românită, la margine de viţă tămâioasă, am impresia că-mi aparţin şi nu mai am cătuşe, lanţuri, obligaţii, drepturi.

Ah, ce bine am înţeles plecarea contelui Lev Tolstoi, ca să moară singuratic, într-o gară, la Astapovo. Nu pleacă fiarele rănite în bârlog tainic, pentru a-şi linge rănile?

Acest exces de individualism sălbatic, originar, care este de esenţa omului plenitudinar, frizează anarhismul teoretic şi practic.

Sferturile, ciozvârtele sau jumătăţile de oameni trăiesc bine gregar, ca maimuţele, albinele şi oile.

Eu sunt gorilă, bondar sau baci al turmelor de oi. Nu mă pot încadra. N-am putut fi nici mânăstirean 100%, ci cu rezerve şi acut criticism. împreună cu Eugen Demetrescu şi Virgil Popescu, am făcut jurământ că nu ne vom mai întoarce la acest internat şcolar model din Valea Voievozilor. Ne-am călcat jurământul. Eugen Demetrescu, ajuns tehnocrat financiar al ţării, a reconstruit şcoala pe dimensiuni şi confort înzecit. Virgil este cel mai autentic mânăstirean. Eu am teoretizat şi problematizat problemele specifice de la şcoala din Valea Voievozilor, zidită la umbra unei sfinte mănăstiri şi am ajuns un soi de călugăr alb, fără obedienţă, dar ascultând şi căutând principii universale, fără castitate, dar impunându-mi-o voluntar câte o săptămână, fără pauperitate, dar dând mereu, dând de un sfert de secol şi sufletul şi cămaşa de pe mine.

Nu pot fi nici vladimirist, nici comunist, deşi principiile teocratice şi colhoznice ale celor două biserici sunt structuralmente înrudite prin atmosfera şi chiliasma pravoslavnică. Numai că mănăstirile Vladimireşti şi Sihastru au reuşit, în mic, să realizeze comunitatea de interese şi frăţietate, de egalitarism total, pe când dincolo este vorba de un faliment grandios.

Rămân singur, pişcat de anarhism, pe care-l atenuez cu răspunderea sacră şi supremă a conştiinţei mandarinale, detaşat de oameni şi evenimente, amestecat uneori, mereu înfăşurat în toga melancoliei.

Meditaţia sub nuc: fenomenul Vladimireşti, fenomen colhoznic?

În definitiv, *fenomenul Vladimireşti* nu înseamnă, în substanţă, componenţă şi coordonate, transcrierea pe plan monastic a fenomenului colhoznic, mai nuanţat (şi voi reveni), a fenomenului comunitar?

Până acum, mănăstirile erau organizate, din punct de vedere economic, pe tip individual. Fiecare monah avea celula sa şi mica sa grădiniţă, avea gospodărie proprie. Mănăstirea de obşte era o raritate. Egumenii erau rotofei, camarila lor prospicia. Traiul vieţuitorilor din mănăstiri reflecta mediul ambiant al individualismului şi al proprietăţii private cu grade, ierarhizări, opulenţe, semi-iobagi, iobagi.

Visul cel mare al misticismului creştin, şi al oricărui fel de misticism, este lepădarea de proprietate şi revenirea în comunitate. Prinţul Buddha şi-a lăsat soţie tânără, copil de ţâţă, moştenirea regatului, pentru a se îmbrăca în zdrenţe, pentru a-şi trimite calul înşăuat bogat şi cu zăbală de argint, prin valet, pentru a lua drumul înţelepciunii, care trece prin sărăcie, prin durere, prin muncă atroce.

Apostolul Pavel era cărturar şi fiecare apostol avea o meserie brută: Nu poţi fi profet şi nici înţelept, dacă nu te hrăneşti prin sudoarea frunţii. Diviziunea travaliului este o şmecherie a şmecherilor celor mai şmecheri din comunitate.

Faptul că abia acum s-au putut organiza două mănăstiri strict comunitare nu reflectă tipul colhoznic?

Când Gheorghe Apostol, chelner, vechi comunist şi vicepreşedinte de consiliu de miniştri, a văzut ordinea supremă şi dantelată de la Vladimireşti, a rămas paf. Consăteanca sa, maica Veronica, i-a luat-o înainte. El dirijează haosul, jaful, furtul individual, pe o scară gigantică şi metodic organizat, pentru afară şi pentru buzunarele şmecherilor dinlăuntru. Maica Veronica a organizat o mănăstire de tip colhoznic de o armonie inegalabilă.

Dacă Ghiţă Apostol s-ar fi dus trei zile la Sfânta Mănăstire Sihastru ar fi rămas, definitiv, acolo. În sufletul fiecărui comunist sincer şi autentic zace essenianul, acea sectă primitivă creştină comunistă, zace Sparta, zace cetăţeanul din republicile sud-americane, organizate comunist odinioară, de ordinul călugărilor iezuiţi.

Partidul comunist, în priorităţile, pornirile, nostalgiile şi planificările lui, este un partid teocratic. Are chiliasme. Are egalitatea. Are sectarism. Are duritatea strictei observanţe iezuistice.

Marota construcţiilor a năpădit şi aceste mănăstiri colhoznice.

Maica Veronica a instalat lumină electrică, cu motor propriu Diesel. Mănăstirea Sihastru avea trei proiectanţi şi trei oferte de la credincioşi vladimirişti, să-şi pună electricitate. Bine făceau. Cearta cu Episcopul Dr. Antim şi cei 46 de călugări sihastri a început de la dărâmarea vechii trapeze şi construirea uneia noi.

Am zis marota construcţiilor şi menţin cuvântul marotă.

Eu meditez, şi nu întâmplător, în culcuş de dulău, la umbra nucului rotat, pe pătură soldăţească. E maximum de confort.

Nu pot fi contra construcţiilor. N-am motive.

Dar... dar... mi se par nişte muşuroaie de furnici, încreţituri rizibile ale planetei. Eu m-am suit prea sus. Mă aflu în planeta Sirius? Privesc, totul, cu această detaşată, îndepărtată perspectivă.

Orice palat mi se pare o abia perceptibilă încreţitură a scoarţei planetei mele. Eu am conştiinţa planetară şi perspectivismul ei. Aceste certuri de graniţe, de avuţii în ciment, fier, oţel, acumulările nesăţioase de bogăţii sunt stupidităţi lamentabile.

Omul nu are nevoie decât de 2.400 de calorii cotidiene, adică de 1 kg. de pâine neagră - adică 2 lei. Ceea ce pui în plus trebuie să scazi la raţia de pâine. Dacă nu scazi, devii obez, se pune grăsime inutilă pe ceafă, burtă, inimă, intestine şi - vai - chiar pe creier.

Dacă pleci de la premisa biologică a celor 2.400 de calorii, singura şcoală economică serioasă, în această vastă neseriozitate care se cheamă economia politică, sunt numai membrii din şcoala fiziocratică.

Ea e baza.

Pe urmă, ar fi *laissez-faire, laissez-passer*.

Ce conţinut grandios în *laissez-faire*! Lăsaţi oamenii să creeze tihnit. Să-şi vadă de treburile şi de robotele lor. Pune o sămânţă şi ies 20 sau 200, după gustul, nevoia şi voia fiecăruia. Nu împiedecaţi creaţia etc, etc.

Dar conţinutul lui laissez-passer?

Mă cutremur de adâncimea lui sculptată în aramă, nemuritoare, *aere perenius*.

Meditaţie sub nuc despre Ferdinand Tommies

Sociologul Ferdinand Tommies de la Bonn a făcut epocă în ştiinţa mizeră a sociologiei contemporane operând o distincţie între *Gemenischaft* (comunitate) şi *Gesellschaft* (societate). Am reluat piesă cu piesă demonstraţia lui, aflată în fagurii cu miere ai memoriei mele. Am să recitesc cartea aflată prin podul meu cu cărţi germane de la Băneasa. Am zărit-o zvârlită într-un colţ de Nina Cassian, care-şi căuta poeţii şi cărţile gastronomice (vai, atât de puţine), când mi-am scos biblioteca la mezat.

Distincţia între comunitate şi societate nu rezistă, în sensul că una e armonie sublimă şi societatea, un infern atomizat.

Trăim în comunitatea comunistă şi, vedem, trăim iadul pe pământ. Toţi sunt nişte veleitari. Toţi se văicăresc.

Am văzut numai două paradise comunitare în viaţa mea: zisele mănăstiri colhoznice din ţara Moldovei de Jos.

Să vă dau detalii de la Sihastru. în atmosfera de basm a naturii originare, omul pângăreşte florile cu fecalele lui rău mirositoare. Closetele sclipeau ca la Hotel Ritz sau la Hotel Adlon. Şi culme a confortului: closetul pentru episcopi, patriarhi, mitropoliţi şi pentru arhiepiscopul lor judiciar, care era puţinătatea mea, avea catifea moale pe lemnul tare. Catifeaua era de culoare albastră argintie.

Când mă gândesc la closetele murdare, generalizate din RPR, mă apucă greaţa. Nimeni nu-şi mai spală closetul. La domiciliul din Bucureşti, acum, suntem douăsprezece persoane pe o gaură. în afară de mine (pe fetiţă nu o las, deşi se oferă să mă ajute), nimeni nu pune mătura să şi-l cureţe.

Aici, la Periş, au construit haznale imunde între magnoliile mele, distrugându-mi două, iar instalaţia de apă a fost sferetisită. Baia zace cu păianjeni. Chiuvetele sunt sparte.

În comunitate poate fi iad.

Ca şi în societate.

Totul depinde de armonia voinţelor, de decizia interioară a fiecăruia.

Distincţia lui Ferdinand Tommies este un haloimăs universal.

Pistoalele Patriarhului Justinian Marina

Patriarhul Justinian Marina poartă cu sine pistoale.

Nu le poartă la brâu, aşa cum se obişnuia pe vremuri, la noi în Oltenia. Brâu purtăm mereu, dar pistoalele le-am lepădat. Nu le purtau decât haiducii şi oamenii abraşi, cusurgiii ori fricoşii. Olteanul poartă la brâu o custură sau în mână o măciucă subţire din lemn de corn, cu măciulia rădăcinii frumos netezită. Tata, când pleca pe zăvoaie sau pe câmpuri, purta cu sine o bâtă nu prea groasă, dar mai grosuţă decât simpla măciucă, tot de corn, de care fixase, la extremitate, doi colţi de oţel prinşi cu o banderolă de fier, lucru trainic făcut de rudarii şi fierarii lui, ţigani pripăşiţi şi sedentarizaţi de el în cele 9 pogoane de zăvoaie. Nu mânuia arme de foc. Mânuia această armă albă, cu care se apăra de lupi. L-am văzut, copilandru, întinzând spanga, vara, unui lup tânăr care a mârâit, întâlnit în simicelele de răchită deasă, de pe prundişul Olteţului. M-am minunat de curaj. Mi-a spus că lupii sunt fricoşi, dacă le arăţi măciuca şi-ţi vezi de drum. Puşca o mânuiam, noi, copiii, să tragem noaptea, câte un foc pentru alungarea hoţilor din vie sau din livadă. Ne trimitea şi la ograda din Teiş, traversând un cimitir. Alungam hoţii şi propria noastră frică de strigoi şi alte marafeturi.

Când am aflat chiar din gura patriarhului Justinian Marina şi a şoferului că poartă pistoale la drum, nu m-am sesizat de incongruenţa înaltei sale demnităţi şi... pistoale. în definitiv, eu îl luam ca pe un cunoscut oltean de-ai noştri.

Noi purtăm brâu şi - unii - pistoale la brâu.

Brâul dăruit de mama îl port de la vârsta de 17 ani. Până la 11 ani, purtam bete înflorate. Pe urmă, am devenit cadet cu moţuri, pampoane, haine de catifea şi postav fin, cu pelerină, şi purtam centură şi curea. La 17 ani, mama mi-a dat - ca pe o togă virilă - brâul roşu. Nu l-am mai lepădat până astăzi, ca un legământ cu ea (aşa mi-a spus: să nu mai lepezi brâul, dacă vrei să fii sănătos şi voinic), din considerente de rutină, igienă şi amintire. Mă cam încurcă. Adică, m-a cam încurcat în orele intime cu actriţe şi femei de lux, dar când vedeau şi cămăşile de noapte, din cel mai fin borangic, brodate luxos, amuţeau în faţa artei naţionale. Tranziţia era chiar mai uşoară, mai rapidă şi mai picantă. Se obişnuiau. Scădeau acţiunile mele de intelectual, dar îmi îngăduiam libertăţi de subjugare. Le puneam să-mi coase vreun nasture. Aveam ac şi aţă de la 11 ani, din liceul militar. Brâul îmi deschidea calea unui fiu de rege al unor plaiuri autohtone şi cu farmec patriarhal.

De ce nu s-ar purta şi pistoale la brâu?

Când maica Veronica mi-a spus - în cea mai mare taină - că Patriarhul Justinian Marina, în vizitele sale canonice, îşi pune pistoalele la cap, am strâmbat din nas.

— Unde? Chiar aici, sub aceste perne imaculate de puf? în această mănăstire de călugăriţe fecioare? Rău face! Prudenţa este excesivă şi orice exces devine insignifiant (ca să pastişăm un citat francez favorit al lui Ralea). Acest exces este şi un simptom maladiv. Să ştiţi că Patriarhul Justinian Marina este un fricos. Sub aspectele lui proţăpite de oltean bărbos, poartă blana de iepure în spinare. Viaţa lui e dulce, prea dulce, şi ar vrea să şi-o prelungească. Din dulceaţa vieţii a făcut o mică psihoză. Am să-l vindec!

Cum voiam să-l vindec? Cu tehnica psihanalitică, adică aducându-i în faţa conştiinţei şi a mândriei sacerdotale inanitatea portului acestor pistoale. Nu l-am vindecat.

Mi-a povestit pe larg cum era să fie ucis de atentatori. Cum s-a apărat din maşină. Cum a tras cu carabina.

Am insistat. Am citat pe Luther. Poţi să te aperi contra hoţului, contra tâlharului. Dar un sacerdot, plecat la predică sau în vizită canonică la mănăstiri, n-are voie să poarte arme. I-am invocat *Tischreden*.

Aceste pistoale au fost cauza răcelii dintre noi.

Nu l-am vindecat.

M-a ocolit. Şi-a făcut culcuş în boală.

Viaţa lui era dulce. Vrea s-o prelungească mult, cu pistoale, mitraliere, tunuri.

A trimis mitralierele la Vladimireşti, în incinta Sfintei Mănăstiri a Adormirii Maicii Domnului şi la Sfânta Mănăstire Sihastru.

Nu numai că le-a păstrat întru apărarea sa, dar le-a trimis şi contra altora, care nu-i recunoşteau supremaţia.

Iată ce spune Luther:

„... Ein Prediger soli sich nicht wehren. Drum nehme, ich kein Messer mit aufdie Kanzel, sondern allein auf den Weg.... Dafragte Herr Peknowsky, ob der Doktor Martin Luther sich wehren wollte, wenn er von Raubern in der diebischen Heid wtird angegriffen?... Erwiderte der Doktor: ganz gewifi; wenn man mich aber angriffals einem Predige ums Evangelium, so wollt ich mit gefalteten Händen sagen: nun, mein Christe, hie bin ich, hab dich gepredigt; ists num Zeit so befehl ich mich in dein Hand, - und also sterben („... Un predicator nu trebuie să se apere, de aceea eu nu iau nici un cuţit când mă îndrept spre amvon, ci merg singur pe drum.... Atunci l-am întrebat pe Dl. Peknowsky dacă Dr. Martin Luther ar fi voit să se apere în cazul în care el ar fi fost atacat de bandiţi, în vremurile de jaf la drumul mare.... Doctorul a răspuns: „Categoric, da; dacă m-aş simţi atacat ca predicator, în ceea ce priveşte Evanghelia, atunci - cu mâinile împreunate -aş spune: «Iisuse, asta fiindu-mi soarta, iată-mă; iar eu propovăduiesc că a venit vremea ca să-mi încredinţez viaţa în mâinile Tale şi deci să mor! »")". (Ediţia Buchward, Kroner Verlag pg. 78).

După aceste texte şi după alte texte similare, Marina putea să-şi poarte pistoalele la brâu, după cum Martin Luther îşi lua un cuţit la drum pe care-l băga, probabil, în tureatcă, dar nu-şi poate lua nici cuţit, nici pistol, când se suie în amvon sau când intră în mănăstire. Putea să-şi lase pistoalele în maşină, în grija lui Gheorghiţă, şoferul său originar din Drăgăşani.

Marina îşi lua pistoalele în arhondaricul măicuţei Veronica.

Maşina trăgea la scară.

Sui trei trepte mici de ciment. Dai în antreul care desparte sufrageria (în dreapta) de birou (în stânga). în plină iarnă, te întâmpină cântec de canari şi plante tropicale verzi. Maica Veronica, printre alte pasiuni minore şi majore (curăţenia, ordinea, munca), are şi pasiunea canarilor şi a plantelor tropicale. Pasiuni desuete şi niţeluş provinciale, vor spune unii. Pasiuni de fată bătrână, vor mormăi alţii. Nici mie nu-mi plac canarii, nici plantele tropicale. Cadrul, şi aranjamentul în cadru, prindea şi pe acei canari, cu ciripitul lor suav.

Patriarhul Justinian Marina intra în camera canarilor cu pistoalele în mână. Trecea în biroul maicii Veronica. Se închina la icoana Sfântului Nicolae, care avea o candelă permanent aprinsă? Nu cred. Nu prea se închină acest popă haiduc! Trecea în dormitorul sclipitor de curăţenie, broderii şi rufărie imaculată. Sub pernă, aşeza pistoalele. Pe pat era pregătită cămaşa înflorată, naţională, ca la noi în Oltenia, cu tonuri de colorit ceva mai delicate, după gustul unei fecioare, iar nu după gustul unei mame oltence, care confecţionează cămăşi bărbăteşti de noapte pentru soţul ei, pentru feciorii ei, pentru nepoţii ei. Aici, la Vladimireşti, totul e feciorelnic, până în cele mai mici detalii.

Pistoalele patriarhului (sub pernele imense, albe şi cu imperceptibile ajururi) par copite de bivol pe pântecul alb al unei virgine adolescente.

Pe bună dreptate, instinctiv, maica Veronica era alarmată de asemenea vizite canonice.

Pistoalele patriarhului, într-o mănăstire de fecioare, erau indecente, de prost gust şi mătăhăloase.

Popa Marina se mişca alert, onctuos, vizita de zor secţia covoarelor, secţia vacilor cu lapte, stupina, livada, zarzavaturile, via, moara, purceii, trapeza. Era uimit, bine dispus. Fibra sa de gospodar vibra favorabil în asemenea ambianţă. Nu era de acord cu lacto-vegetarianismul lor, cu spovedania colectivă, cu împărtăşania zilnică. Cultul fecioarei nu-i pria. Prea mult alb imaculat în atmosferă, prea mult trandafiriu.

De ce cresc porcii, dacă nu mănâncă deloc carne?

Ca să-i vândă şi să plătească birurile?

— N-aveţi daniile credincioşilor? Acestea merg la uzina electrică? Nu e rea *lampa lui Ilici*, dar s-o lase mai moale, pe patriarhalitate. Aşa cum spunea bibliotecarul meu şi cu Sandu Tudor, trebuie să aveţi şi voi ceva păduchi, măcar de sămânţă. Mănăstire ortodoxă fără stelniţe şi păduchi? Câteva cuiburi de sămânţă, ca să faci curăţenie temeinică de două ori pe an. Prea mult modernism. Nu vă daţi cu catolicii? Şi tu, Veronică, ai început-o cu sectanţii, cu oastea Domnului. Erai copilă? Amintirile astea rămân. E drept că sectanţii sunt protestanţi. Aşadar, nu ai fost niciodată catolică şi n-ai să te faci protestantă? Rămâi cu mine, cu biserica noastră ortodoxă strămoşească. Ai văzut cum am adus-o din condei cu uniţii din Ardeal? I-am adus pe toţi acasă. Din catolici au devenit ortodocşi. Cam de voie, cam cu forţa, îi avem iar în mijlocul nostru. O apă şi-un pământ, o turmă şi-un păstor.

Popa Marina sporovăia şi suita Vladimireştilor se înspăimânta de trivialitatea gândirii, de imbecilitatea argumentaţiei, de duritatea procedurii, de laicitatea celui mai înalt arhipăstor.

Ce se putea face împotriva împrejurărilor vitrege?

Maica Veronica şi soborul au intensificat munca şi rugăciunile. Se mântuiau de Belzebuth prin muncă, zi de zi, ceas de ceas, şi prin rugă fierbinte.

Patriarhul pleca, însoţit de Gheorghiţă şi de pistoale. Lăsa câte o pagină de laude administrative în condica de aur a mănăstirii.

Soborul răsufla uşurat.

***Frumoasa surghiunită* (*8 iunie 1955*)**

Pe când îmi băteam placa de aramă cu numele meu pe portalul scorojit şi ruginit, ca să fac act de prezenţă definitivă după trei luni de muncă, pentru scoaterea paraginii din grădina şi casa mea, apar două călugăriţe care se îndreaptă spre mine.

Eram în chiloţi, cu picioarele goale, suit pe scaun, s-o bat mai sus. Legam sârmă peste titlul profesional: două linii de şters un cuvânt.

La vederea măicuţelor, inima a început să-mi bată.

Întrebau de drum.

Am întrebat şi eu de maica Veronica. Este adevărat că se găseşte la Mănăstirea Ţigăneşti? Poate fi vizitată? Nu sunt bune vizitele? De ce? Să nu i se îngreuneze situaţia? Are domiciliu forţat? N-au ştiut să-mi dea mai multe lămuriri. Erau de la o mănăstire învecinată.

M-am apucat şi i-am făcut o schiţă de epistolă. Nostalgie şi afecţiune.

Seara, administratorul Şcolii Silvice vine pe la mine şi-mi aduce un pachet de ţigări.

Îi vorbesc de stareţa Vladimireştilor. Habar n-are. îi spun că este naşa mea de cununie, surghiunită la Ţigăneşti.

A auzit de la inginerul silvic, şef al Ocolului Ţigăneşti, că ar fi acolo o maică surghiunită. O maică foarte frumoasă. I se spune *frumoasa surghiunită*. A surghiunit-o Patriarhul, fiindcă ar fi prins-o în flagrant delict de amor cu un călugăr. Era ibovnica lui.

Se afla, de faţă, şi Lisandru, fost birjar.

Povesteşte de ofiţeri, în special de căpitani iubăreţi care aveau ibovnice călugăriţe la Ţigăneşti. Ducea noaptea câte un căpitan în birjă, 5 kilometri, de la Periş până la Ţigăneşti.

Îmi crapă obrazul de ruşine.

Va-să-zică, asta-i versiunea lansată de anturajul patriarhal: maica Veronica era ibovnica lui Ioan Iovan, ieromonah, şi au surghiunit-o ca pedeapsă disciplinară. Şefii localnici au botezat-o *frumoasa surghiunită*. Se ţinea cu un călugăr. Dar este frumoasă.

Am trimis pe administrator cu maşina şcolii - un Ford hodorogit - cu o epistolă pe 4 pagini, cu veneraţia scrisă, să i-o înmâneze personal. I-am dat şi trei trandafiri cardinali, roşii, înfloriţi ieri. A scăpat de îngheţ o singură tufă, ascunsă printre liliac, protejată de liliac. Trei trandafiri involţi, apăruţi ca prin miracol, darul meu pentru miraculoasa, bârfita, nedreptăţita măicuţă Veronica, naşa mea de cununie, în aceşti ani tulburi 1954 - 1955.

Ce-aş zice dacă ar fi adevărat ce spune plebea?

Problemă grea şi de conştiinţă.

Aş ierta-o. Admiraţia mea este prea mare pentru ea, preţuirea pentru energetismul intrinsec e fără margini. N-aş mai trimite-o la Vladimireşti, fireşte. S-ar spulbera un vis. Un fum pierdut pe cer, aşa cum lasă avioanele. O linie punctată pentru o oră, două, şi pe urmă se destramă. Aş scoate-o şi din cinul călugăresc. Aş instala-o aici, la Periş, şi eu aş pleca la Bucureşti, să-mi văd de rosturi. Ar reface paradisul şi catedrala mea vegetală. I-aş cumpăra peniţe multe, hârtie velină şi cerneală. Aş pune-o să scrie. Maica Veronica face parte din cinul călugăresc. Ea mai are o taină. Face parte, prin vocaţie nestăvilită, din cinul nostru, al scriitorilor. A trecut proba de foc prin două cărţi care circulă în manuscris. Una are 500 de pagini bătute la maşină şi conţine o *Story of my life*, o autobiografie de tip

straniu, englezesc. Ponderată. Pitorească. De o cuceritoare sinceritate. Sunt capitole care vor intra în antologia prozei românești. Refăcută, ar putea fi o carte de circulaţie internaţională.

A doua carte, este mai subţirică şi hermetică. Am citit-o şi pe asta cu atenţie. Ce conţine? Sunt circa 63 de viziuni, cronologic notate. Eu le-aş spune visuri. Sunt notate şi câteva fenomene metapsihice.

Ce ciudat!

În înfometarea din puşcării, în izolarea de la Turnul Alb, am avut deseori senzaţia levitaţiunii. Cred că pluteam cu tot trupul la doi centimetri distanţă de patul de fier ruginit, acoperit cu rogojină. Când doream intens, la câte o săptămână o dată, puteam pluti, câteva momente. Stare de nervi? Halucinaţii, probabil. Vedeniile maicii Veronica trebuie să fie din aceeaşi categorie de tensiune nervoasă? De înfometare?

Dar dacă saţiul şi opulenţa pun bariere sistemului nervos, pentru a prinde alte unde şi a îndeplini alte funcţiuni?

Pe propria-mi piele, am experimentat scufundări în subconştient, în special, la celula neagră, în cele patru zile de post negru. Am putut urmări cele mai delicate probleme şi ipoteze cu iuţeala fulgerului. Am coborât ultimele trepte ale explicaţiei şi înlănţuirilor cauzale, m-am dus la corelaţii, la înţelegerea încheieturilor, la pacea uitării de sine. îmi construiam personalitatea şi viaţa pe mai multe ipoteze şi toate mi se păreau egale, deşi cu traiectorii şi finaluri diferenţiate. Am înţeles oamenii (rude, prieteni, cunoscuţi) din punctul lor de plecare, din punctul lor de vedere şi la punctul de sosire, parcă ar fi avut viscere şi vieţi de sticlă. Nu era nimic maladiv în această universală comprehensiune, cu alungarea valorilor mele şi a punctului meu de vedere. Nu era nici euforie. O stare de detentă, de dezgărdinare a eului, de desfacere şi de volatilizare a lui, apoi de contopire în univers.

Aceste stări de yoga le cunosc.

Actele de telepatie mi-erau curente. Citeam cu ochii şi gândurile temnicerilor, în sufletele codeţinutilor. La temniceri citeam cu luciditate (fără adversitate, care întunecă). În sufletele codeţinutilor, citeam cu milă. Şi acest sentiment tulbură, împiedică, opacizează.

Fenomenul de levitaţiune l-am simţit pe piele proprie în singurătatea Turnului Alb. Aş fi vrut să-l repet pe priciul de sus, sub geam, sub ochii uimiţi ai celor 60 de codeţinuţi. Mi-am interzis cu voinţă, luciditate, intenţie.

Am ocolit, intenţionat, trei răni grave de penitenciar:

1) dihoniile politice interne ale lăgăriştilor,

2) sexualitatea,

3) metapsihica.

Pe corifeii taberelor învrăjbite i-am împăcat, dând pilda politeţii şi amenităţii salonarde. Se puteau bârfi prin colţuri. N-aveau voie să se certe ca la şatră şi să degenereze în *rixum*. Ideologiile politice sunt cele mai ieftine materiale explozibile, aproape dinamitarde. Se poate crea uşor, pe nuanţe politice, un iad într-un cămin tihnit, o talpă a iadului într-un lagăr.

Am evitat sexualitatea, fiindcă n-avea debuşeu, iubirea trece prin stomac (*die Liebe geht durch den Mageri*), iar noi eram înfometaţi. Puţinele calorii trebuiau să rămână pentru supravieţuire, iar nu în plus, pentru tulburări neurotice.

Am evitat metapsihica şi spiritismul, fiindcă 80% din lăgărişti făceau crize mistice, se agăţau cu disperare de dogmele credinţelor religioase.

În mod înţelept, Biblia condamnă spiritismul, vrăjitoria şi toate fenomenele metapsihice. E o înţelepciune milenară care poate şi trebuie păstrată într-o colectivitate, mai ales într-o colectivitate ca a noastră, de puşcăriaşi vechi, cu termene lungi şi necunoscute, care putea duce uşor la psihoze şi catastrofe psihice.

Azi, notez telepatia, yoghismul şi levitaţiunea, uşor *efleurate* de sistemul meu nervos descumpănit, în post îndelungat, ca realităţi de care îmi aduc aminte, mărturisesc, fără nici o plăcere. Azi, mi se par morbide. Atunci, mi se păreau naturale şi normale.

Vedeniile maicii Veronica sunt declanşate de posturile ei îndelungate şi de lacto-vegetarianismul permanent, de o energie intrinsecă năprasnică, de castitatea unei naturi vulcanice. Ce este real şi ce este poezie în *Vedeniile* ei?

Ce este *Dichtung* şi ce este *Wahrheit* la Goethe, care este graniţa între poezie şi adevăr?

Încrucişez braţele şi mă dau învins: nu ştiu!

***Mesaj recepţionat*?**

S-a întors administratorul Şcolii Silvice pe Fordul hodorogit. E încărcat cu hârţoage de cancelarie, fiindcă a fost prin Capitală, să facă cumpărături de scriptologie.

A primit oare maica Veronica mesajul meu compus din trei trandafiri cardinali şi o epistolă pe patru pagini?

S-a întâlnit pe drum cu o călugăriţă, care l-a rugat s-o ia în maşină. Era binevenită. A dus-o până la poarta mănăstirii. Versiunea cea nouă: maica Veronica este bolnavă şi nu poate primi pe nimeni. Să fie adevărată boala ei? Versiunea oficialităţii sau boală diplomatică? Sau au transferat-o în altă parte?

Faptul că acea măicuţă, picată întâmplător, servită omeneşte cu transport gratuit, a luat epistola şi buchetul de trandafiri mă face să înclin că măicuţa Veronica se află la Ţigăneşti, într-adevăr, şi că boala ei este de natură diplomatică, silită de cei care au dictat recluziunea.

Prima noapte zăpuşitoare

În această noapte de iunie, am avut prima noapte de zăpuşeală.

M-am refugiat sub nuc, cu pătura soldătească şi căpătâiul de paie. în sfârşit, nopţile de şes şi de bărăgane, cu cer înstelat oriental, cu mirosuri tari de sulfină, de trandafiri, pelin şi izmă, cu fân cosit, cu zăpuşelile de odinioară şi cu răcoarea Olteţului natal, au revenit şi la Periş, cu oarecare întârziere, după calendarul iulian. Le aştept de o lună cu dor, să mă prăjesc ca o şopârlă, să cad în aromeală şi picoteală, să alung divagaţiile şi observaţiile inutile şi fără sfârşit asupra meandrelor conştiinţei şi asupra datoriei de împlinit, cârâielile şi cârcotelile asupra contemporanilor, să mă scufund în lacul vegetal inundat de apele soarelui torid, să mă topesc, să mă aneantizez, fără descuamare, fără discarnaţie. Dimpotrivă. Trupul muncit în vie, cu sapa în mână şi cu vermorelul în spinare, se usucă de orişice grăsime. Se tăbăceşte. Tendoanele par de oţel, oasele din lemn de corn, părul se decolorează, mâinile harnice ca furnicile primesc calozităţi şi par gheare de pasăre răpitoare. Picioarele goale, obişnuite cu mersul prin vie şi pe ogoare, devin nesimţitoare la mărăcini şi rugi, par nişte copite agile de mânzoc. Numai ochii ţăranilor capătă, vara, langori feline, un luciu misterios şi catifelat, o noblețe concentrată compusă din senzualitate exuberantă, din acumulare zbicită de sămânţă, din oboseală şi obidă, din dublul exerciţiu al muncii şi al iubirii, care-i stoarce şi-i usucă. *L'amour c'est l'affaire des oisifs*? Napoleon n-avea dreptate decât la Paris. în Valahia este altă manieră.

Iarna, ţăranul nu are spaţiu suficient pentru declanşarea erotică. O practică ferit. Locuind claie peste grămadă, bunici şi socri, părinţi şi gineri, copii de ţâţă şi mari cu tuleie, în câte o cameră încălzită, economisind abraş combustibilul pentru odaia musafirilor, erotica lor conjugală se *perpetrează* în tăcere, pe apucate şi pe înfundate, în timpul zăpezilor. Când vin lunile mai şi iunie, începe paradisul erotic în colţuri de zăvoaie sau pe lângă o scârteaţă, în porumbişti sau în podgorii, pe sub nucii generoşi, prin şanţuri, acoperiţi de umbrele auguste ale înserării, pe lângă o căpiţă de fân sau o claie de paie. Tineri căsătoriţi sau conjugali argintaţi, ibovnici vechi sau cu caşul la gură, se prăsesc de zor, fără tehnică savantă, în acuplări fierbinţi.

O, claia de paie şi stogurile cu fân sunt şi iarna ascunzişurile flăcăilor cu fecioarele ieşite la horă, în amor alb, cu picioarele strânse ale fetei, în jocul chinuitor, loial şi furtunos al măciuliei flăcăului, până când trece stagiul încleştărilor, armonizarea valenţelor, cedarea fecioriei, fuga în doi la rude şi îmborţoşarea, când sunt şi chiar când nu sunt oprelişti, sau nunta, dintru început, când toată lumea-i mulţumită şi când mirii sunt înţelepţi.

Jocul etern al dragostei rurale, fără icneli şi poticneli, începe cu prima noapte zăpuşitoare de mai sau iunie. Populaţia intră în rut agrest, frământând şi udând organele cu sudoare şi sămânţă.

Observ faptul aici, la mine, la Periş, în pogonul de livadă. îl consemnez cu surâs de entomolog şi geograf al ruralităţii, pe toate planurile ei.

Silvicultorii mi-au tăiat cele două rânduri de pomi fructiferi de la mijlocul livezii. Le era mai comod să le taie la mijloc, din punctul de vedere al distrugerii pentru foc, iarna. Au păstrat rândul dinspre vie şi rândul dinspre gardul vecinului. Am sosit la timp. La mijloc s-a format o alee lată de 10 m. şi a crescut o naturală fâneaţă până la brâu, parfumată şi îmbietoare la dragoste sau odihnă. Sunt trei spărturi în gardurile de sârmă împletită, ca trei violuri, trei crăpături de trecere oribile ale unui trup uman. Le-am astupat grijuliu în martie, bandajând cu sârmă ghimpată şi mărăcini. Mi s-au redeschis, nocturn, în mai, cu mâini febrile însângerate de faun în rut. Le-am astupat de trei ori în iunie. E în zadar. M-am resemnat. Văd dimineaţa, în pogonul de fâneaţă al livezii decimate de silvicultori, urmele cuplurilor rurale fericite în îmbrăţişarea universală. Surâd. Nu mă supăr. Sămânţa rodeşte şi aduce rod. Câte fete din Periş şi-au pierdut fecioria în livada mea părăginită? Câte au rămas însărcinate? Câte au făcut avort? Nu mă interesează statistica. Mi-ajunge consemnarea faptului şi concupiscenţa de călugăr alb, nevoit să trăiesc alb, pentru menţinerea prestigiului de mandarin în prigoană, fiindcă ruralii sunt pudici pentru alţii, pretenţioşi pentru sacerdoţi, călugări şi intelectuali. în mod bizar, castitatea li se impune şi le impune cu precădere. Celibatul monahilor catolici şi puritanismul protestanţilor au impus africanilor şi asiaticilor pe predicator mai mult decât adevărul Evangheliilor. Asia şi Africa sunt încă păgâne.

Mai constat şi alt lucru: predica năroadă a castităţii în mediul rural balcanic este o făţarnică imposibilitate. Păgânismul vechi şi nou are o bază largă şi serioasă. Ortodoxia s-a aclimatizat mult. Sacerdoţii nu pot decât să dea benedicţiunea unor fapte naturale şi să le reglementeze. Le-au reglementat în căsătoria de tip monogamic, în logodnă şi nuntă, botez şi ritual de înmormântare. Sacerdotul ortodox e căsătorit şi are ibovnice. Ţăranul zice: să faci ce zice popa, să nu faci ce face popa!

E bine?

E rău că vărsarea sămânţei s-a reglementat monogamic?

Nu ştiu. De fapt, nici nu se pune problema binelui şi a răului. Este o problemă a faptului *observat* prin *experienţă* şi standardizat în cutumă, în ceea ce priveşte naşterea pruncilor şi creşterea lor, monogamic. Avem şi mormoni la noi şi toţi surâdem: Dr. Groza, Ralea, etc.

Constat că gândesc absolut păgân, că n-am nici un pic de elevaţie creştină în câteva probleme esenţiale ale omului valah.

Atunci, ce-au însemnat pentru mine Vladimireştii, Sihastrii şi patroana lor, maica Veronica? Un ideal inaccesibil? O stea polară pentru navigatorii idealului? Eu nu sunt idealist. Eu sunt biolog. Ce am făcut şi ce am adus în această poveste? Ceva mai mult decât atitudinea vechiului samaritean, aşa cum am procedat, altădată, cu adventiştii, comuniştii, legionarii, israeliţii persecutaţi rasial, sub cele trei dictaturi fasciste. în a IV-a dictatură, sunt persecutaţi monahii vladimirişti. Jurisconsultul samaritean a sărit să-i apere. A terminat şi a reintrat în obişnuita lui ataraxie intelectuală, dispreţuind pe alţii, pe sine şi dispreţuind dispreţul.

Sunt de o consecvenţă şi de o rectitudine crasă în comportare, demnă de tot dispreţul. Nu pot evolua mintal şi nu există mutaţii sufleteşti?

Miracolul lui Saul, devenit Paul, s-a petrecut, cândva, pe drumul Damascului. Nu se petrece în Oltenia şi nici în Valahia şi nici în Balcani. Sunt regiuni păgâne, patronate de viţa de vie (Bachus), de zăvoaie (fauni şi nimfe), de ogoare fertile (zeiţa Geea), unde pui o sămânţă şi ies 20, 200, 500 de seminţe. Clima alternată, biciuită de zăpezi şi lipăre de vară, de Crivăţ şi adiată de Zefir, au înzestrat omul autohton cu registre bogate de răbdare şi vitalitate. Se cunoaşte, imediat, omul venit de pe alte plaiuri, aşa-zisul venetic: suferă de grabă, se aşează în târguri şi oraşe împuţite, n-are divina nonşalanţă, are apetituri disproporţionate faţă de climă, nu este răbduriu şi adaptat moralei, circumstanţelor şi localismelor.

Levantinii greci, cocoţaţi în dregătorii şi în gâtlejul câştigurilor, au fost dispreţuiţi încă de pe vremea lui Dimitrie Cantemir. Sub pana lui acerbă, le-a aplicat pecetea *blănurilor de iepuri în spinare*. O scria la 1714. După un secol, la 1821, a fost răscoala lui Tudor Vladimirescu şi a pandurilor săi olteni. Arma dispreţului s-a transformat în arsenal militar de bâte, topoare, furci, puşti şi ceva tunuri. Răzmeriţa din 1907 a avut cam aceleaşi obiective. Oamenii cei mai dispreţuiţi erau arendaşii levantini, tăiaţi cu topoarele, împunşi cu furcile în maţe, puşi în butoaie şi tăiaţi cu fierăstrăul.

Cine sunt cei mai dispreţuiţi oameni ai ceasului de faţă? Ralea şi slugarnicii care deţin dregătorii şi s-au separat de restul populaţiei, devenind seimeni şi ieniceri.

Cine sunt asesorii judecătoreşti care condamnă la popreală pentru sabotaj şi nepredare de cote? Majoritatea sunt brunii, indienii, cota ţigănească a populaţiei. S-au separat de băştinaşi, ca apa de untdelemn. Odinioară, rudarii ofereau şi cota de călăi. Azi, au furnizat cota de asesori. Dispreţul băştinaş a fost, este şi va rămâne. După ei, levantinii şi emigranţii de toate confesiunile, categoriile şi naţionalităţile au supralicitat Ia profesiunea rentabilă de călău sau cârmuitor asupritor. Avem inflaţie de călăi.

Băştinaşii s-au dat la fund, în cotitura agricolă. Au păşit exclusiv pe ogoare şi în păduri, pe care le stropesc cu sudoarea trupului lor, dar şi cu sămânţa lor nepieritoare în pântecul femeilor. Au reintrat în biologie pură şi protoistorie. De când biserica i-a părăsit, prin căpeteniile lor oficiale, de sus până jos, de când pântecul popilor a crescut şi trupul rumânului s-a uscat în lipăr de vară şi în hrană insuficientă iarna, de când clerul a devenit ieniceresc, în frunte cu Marina, Valerian Zaharia, Rusan şi Dr. Antim, băştinaşii se reîntorc la cultul zeiţei Geea, al lui Bachus, al faunilor, al silvanilor, al nimfelor şi la cultul naturii ospitaliere. Câţiva au rupt-o cu biserica, în mod inoficial, îndreptându-se, ca oile fără păstor, la păstoriţa de suflete de la Lieşti, spre vladimirism.

Cu o floare nu se face primăvara!

Fenomenul Vladimireşti este fenomen de criză adâncă sufletească.

Băştinaşii se îndepărtează de instituţiile fundamentale ale unui Stat care nu-i ocroteşte, ci-i prigoneşte.

Ostaşii în termen, miliţienii, ostaşii de securitate sunt bine îmbrăcaţi, bine plătiţi şi izolaţi de restul băştinaşilor. Cazărmile lor sunt temple ienicereşti.

Biserica ortodoxă oficială a intrat de un deceniu în aceeaşi categorie de templu al ienicerilor.

Eu nu mă indignez. Ca mandarin detaşat, nu am dreptul la indignare, ci la înţelegere, la descripţie exactă topografică. Eu am murit demult, de când nu mai am pasiuni ideologice, de când am văzut inanitatea ideologiilor şi a utopiilor, de când m-am refugiat, laolaltă cu fraţii mei băştinaşi, în biologie pură, în protoistorie şi feerie vegetală. Acum sunt, ca şi ei, lucrător agricol manual. Nici mai fericit, nici mai întristat. Pândesc anotimpurile, ploaia, plantez sămânţa, aştept rodul. Nici nu mă mai enervează lipsa de garduri, furturile, lipsa de utilaj tehnic. Sunt toate nişte prostii. Dacă natura este cât de cât benevolentă, nu se poate pune botniţă boului care asudă şi treieră. Pământul rodeşte. Haraciul poate fi cât de greu. Se poate lua până la 90%. Băştinaşul bicisnic se mulţumeşte cu zeciuiala lui de etern pălmaş şi iobag. Palmele au calozităţi, tendoanele sunt joarde de viţă, picioarele goale, copite de mânzoc. Soarele, marele tămăduitor, hrăneşte şi tăbăceşte pielea, tăbăceşte suferinţa morală şi fizică. Fiziologia umană îşi

urmează cursul ei de mii şi milioane de ani, mai exuberantă şi mai înfloritoare decât aglomeraţiile citadine, decât în mizeria birocratică, în studităţile *dirijiste* şi utopice ale huliganilor de ieri şi de dreapta, şi în planificările pe hârtie şi cu harapnic fiscalo-penitenciar al huliganilor de stânga, de astăzi.

După ce-am citit studiile istorice asupra fiscalităţii Imperiului otoman, am înţeles că, de la Bogdan Chioru (feciorul lui Ştefan cel Mare) şi până la Armând Chioru (primul dictator modern), nu s-a schimbat nimic.

Armand Chioru, prietenul lui Ralea, a introdus răspunderea penală de cislă, care era şi materie fiscală, de natură otomanică. Familia răspundea în grup de faptele unui membru zăbăug. S-a făcut text de lege, de răspundere penală colectivă, trecut prin Consiliul Legislativ cu doctori de Paris, semnat de un consiliu de miniştri cu câţiva sorbonarzi, omologat de un Parlament (ales pe sprânceană), aşa-zisul Parlament al Frontului Renaşterii Naţionale. Au deschis calea răutăţilor musulmanice. Nu m-am mirat când a IV-a dictatoare, Ana Pauker, prietena lui Mişu Ralea şi protectoarea care i-a dat galonul râvnit de capuchehaie sau de ambasador la Washington, a trimis în lagărul de la Ocnele Mari toată familia ţărănească, făgărăşană, în număr de 18, a lui Horia Sima. Au suferit, împreună, făcând sindicat de rude persecutate.

La Stindardele însângerate ale huliganului de dreapta Horia Sima s-a mai adăogat persecuţia de clan familial a internaţionalistei Ana Pauker, în aplauzele ţiganilor, levantinilor şi ienicerilor.

Un băştinaş adevărat nu *achiesează* la asemenea trivialităţi morale şi exageraţiuni. El are măsură, dreaptă cumpănă şi o biologie plenitudinară temperată de doctrina bunului samaritean, care este o coordonată primordială în doctrina strămoşilor.

Un băştinaş ştie să-şi dea demisia. Ştie să se retragă la timp atunci când nu-i prieşte slujba, ambianţa, galonul. Nu pleca Petre Carp la Ţibăneşti? Nu pleca C. Stere la Bucov? Nu pleca Iuliu Maniu la Bădăcin? Nu plecau, atunci când nu le convenea ceva, atunci când nu puteau *achiesal.* Se cramponau de pulpana slujbei şi a demnităţii?

Mihai D. Ralea este unicul universitar care n-a fost suspendat o singură clipă de patru dictaturi contradictorii. A participat la două. -a aranjat cu alte două. Se cramponează şi îngenunchează.

TRAGEDIA DE LA VLADIMIREŞTI Jurnal intim (1954 -l955)

Strict secret*!*!!

Confesiune

Călugăr alb!

Aşa m-a poreclit măicuţa Micaela, substareţa de la Vladimireşti, prietena mea din 1954, fosta studentă la ANEF, pe când eu sosisem din străinătate, în 1931, de la Berlin şi Paris, Heidelberg şi Roma, unde mă străduisem să fac studii de specializare în criminologie, drept şi procedură penală, criminalistică şi branşele minore aferente (*iuris utriusque*). Tragedia noastră comună s-a consumat peste un sfert de secol.

La ANEF, îmi făceam stagiul militar atât de întârziat, fiindcă pasiunea pentru criminologie din anii 1923 - 1926 slăbise încă din toamna anului 1926 până în toamna lui 1931, intrat cum eram în vâltoarea religiei, a metafizicii şi a sociologiei, pentru a eşua, în 1932, pe stadion, ca soldaţii Neaţă sau Sweik, printre proaspeţii studenţi şi studente bronzate, obligat să le redactez revista lunară sportivă, cu o capelă franţuzească pe ceafă, cu veston cazon ponosit, cizme deteriorate şi centiron lat. Eram soldat T.R. (art. 71).

Marietta Nicoară evoluase graţios patru ani ca gimnastă consumată sub privirile severe ale colonelului Virgil Bădulescu, ale colonelului-medic Lascăr, ale lui Nae Ionescu, Octav Onicescu, Gh. Zapan şi ale colonel Petre Lazăr C, o echipă de dascăli pe care o mai suportasem şapte ani la liceul meu de cădeţi din Valea Voievozilor, între 1915 - 1922. Pământul e rotund. Virgil studiase la Stockholm gimnastica suedeză, Nae Ionescu era doctor în filosofie de la Munchen, Octav Onicescu era doctor în matematici de la Roma, Gh. Zapan era doctor în psihotehnică de la Berlin, iar Petre Lazăr C. era doctor în pedagogie de la Lausanne. Mai erau şi alţi *doftori*.

Eram afanisit de atâţia doctori valahi.

Petre Lazăr C. mă luase, cum spuneam, în primire de la vârsta de 11 ani, ca să-mi facă educaţie europenească la acea şcoală de cădeţi. Fusese pedagogul meu mulţi ani în şir. Era un cusurgiu nemaipomenit, spiritual, distant şi cult. Nu-ţi dădea voie să mănânci o pară sau mărul creţesc decât cu cuţitul şi cu furculiţa. Dacă-ţi puneai laba pe pară s-o duci la gură, erai pierdut în ochii lui verzi. Un torent de ironii curgea pe scăfârlia păcătosului. Prietenul meu Marcel a îndrăznit să ducă odată brânza, pe cuţitaşul de alpaca, direct pe buze. I-am dat un ghiont şi i-a căzut brânza, fiindcă se apropia *duşmanul de clasă*. Îl simţeam după cizmele zornăitoare:

— Vezi să nu înghiţi cuţitul odată cu brânza, domnule elev!

Ne cenzurau direct scrisorile şi lectura. Pe Foanfă l-au dat afară, fiindcă primea şi scria epistole pornografice la dame de bordel. Dacă te îmbolnăveai de blenoragie, te tratau discret la infirmerie şi nu te eliminau. Pentru epistole şi măscări nu te iertau. Fusese un scandal enorm, în 1912, pe chestia câtorva cădeţi din ultimul an, claustraţi în această Vale a Voievozilor, sosiţi din vacanţa de vară euforică, bolnavi de boli lumeşti. La umbra vechii mănăstiri a Dealului, ctitorită de Radu cel Mare şi unde odihnea în criptă căpăţâna lui Mihai Viteazul, omorât de Basta pe câmpia Turzii, a avut loc, în 1912, o discuţie ciudată între profesorii civili şi profesorii militari.

Comandantul şcolii, colonelul Marcel Olteanu, a fost de părere ca elevii în culpă de boală şi femei uşoare să fie iertaţi şi vindecaţi. La opinia lui, s-au raliat aproape jumătate din belferi şi câţiva ofiţeri-pedagogi.

Directorul de studii, bizantinologul N. Bănescu, şi alţi belferi şi ofiţeri erau de părere să fie eliminaţi.

Ministerul de război, condus de un oarecare Nicolae Filipescu, un ciocoi borât şi amant al Olgăi Prezan, rival cu prinţul Ferdinand, a dat dreptate grupei conduse de Marcel Olteanu.

Grupa bizantinologului s-a retras, ca Achile în cort. Şi-au dat demisiile şi au părăsit şcoala de la Mănăstirea Dealului, unde aveau lefuri triple, bașca masa şi casa gratuite, pentru ei şi familiile lor. Au plecat pe o chestie morală şi pedagogică. N-au nimerit rău. Bizantinologul N. Bănescu a ajuns, din profesor secundar, rector la universitatea din Cluj, împreună cu aproape întreaga lui echipă, adică din cal a ajuns Ducipal, iar nu măgar. Teoria lui era o măgărie, socoteam noi, deşi făcuse pui: pe Foanfă l-au dat afară pentru scrisori pornografice (dar dacă veneai cu blenoragie te tratau discret la infirmerie).

Eram copil de 11 ani, când am intrat în *cuibul Şoimilor* şi am ieşit la 18 ani. Adoram pe Marcel Olteanu şi dormeam sub căpătâi cu cartea lui, Huzarul negru. Matematicienii Onicescu şi Zapan îmi impuneau, Nae Ionescu era virulent ca influenţă, pe Petre Lazăr C. Îl simţeam ca pe un frate mai mare, şugubăţ, dar când l-au dat afară pe amicul meu Foanfă (Cornel), am zis:

— Aha, porcăriile se pot face, dar nu se vorbeşte despre ele! Ce-i ipocrizia asta catolică? Noi suntem aici, la umbra unei mănăstiri ortodoxe, unde porcăriile se şi fac, se şi vorbesc!

Petre Lazăr C, pe-atunci căpitan şi responsabilul clasei noastre, a Vi-a (începusem să mă rad), m-a chemat şi mi-a zis:

— Degeaba te superi şi te solidarizezi cu amicul dumitale Foanfă. El va ajunge rău şi tu nu semeni cu el. Tu vei face *porcării* şi ai să te duci la bordel, dar n-ai să te lauzi şi nici n-ai să scrii epistole la dame de bordel. Vei scrie epistole la doamne şi domnişoare culte. Ştiu de unde-ţi vin ideile şi protestele: în fundul valizei, vii cu literatură bolşevică, îţi pierzi vremea cu Gherea, Marx şi Engels. Am citit-o şi eu la vârsta ta. Nu ne formalizăm. Dacă vrei, îţi comandăm la bibliotecă şi pe anarhişti, pe Stirner, Kropotkin şi Reclus. Barem să ştii totul în materie.

S-a ţinut de cuvânt. Mi-a adus nişte tomuri ale lui Reclus, care m-au plictisit.

Mă dureau ironiile asupra nasturilor mei fâlfâitori, asupra bocancilor nevăxuiţi şi a moletierelor înfăşurate pe pulpe, fără estetica simetriei:

— Dacă îţi caut în valiză, găsesc teancuri de ruble bolşevice, dar nu-ţi găsesc cremă de ghete. Iţi place, vai, ideologic, *Albina*.

Cunoşteam acest mediu mânăstirean şi pe aceşti oameni până la saţietate, mă despărţisem de ei, bucuros, în 1922, şi eram obligat, după 10 ani, să-mi fac stagiul militar printre ei. Cum aş fi putut gusta voioşia mutatului?

La Sfinţii Petru şi Pavel, în 1922, plecând cu geamantanul plin de premii şcolare (cărţi anoste istorice şi literatură clasică), am depus jurământul să nu mai dăm vreodată prin Valea Voievozilor. împlinisem 18 ani. Jurământul mi l-am călcat, la fel Virgil şi Eugen, co-jurătorii mei.

Logodnica mea a avut ideea să dea un telefon, ca să mă transfere de la cazarma *19 infanterie Caracal*, la ANEF, în Bucureşti, ca să ne căsătorim, cum hotărâsem. A fost destul să dea două telefoane la un mânăstirean, coleg al lui Petre Lazăr C, care avea post mare la secţia mobilizări în Capitală. Cred că şi-a pus degetul, chiar el, degetul lui lung, osos, cu unghie impecabilă, în această afacere a turbulentului său elev. M-am trezit adus telegrafic la ANEF, m-am căsătorit urgent şi prosteam armata pe stadion. N-o prosteam ca sportiv, Doamne fereşte! Dispreţuiam pe zănaticii care îşi fac bicepşi la picioare şi la creier. Nici n-aveam nevoie de sport. Mă chinuiseră şapte ani cu gimnastică suedeză, fotbal, tenis, scrimă, volei, oină etc. Uram terenul de sport, care-mi mânca orele de lectură. Furios, când ne-a pus la pantalon, am trântit *la luptă dreaptă românească* absolut toată clasa şi am luat premiul I şi la o clasă superioară. Eram în elan nervos, iar Petre Lazăr C. mi-a declarat că, dacă iau acest premiu, mă va dispensa de restul.

— Ce-mi trebuie mie premii sportive? Eu iau premii la istorie, limbi străine şi filosofic

— Decât un filosof ofticos, prefer un măgar sănătos. Nu uita dictonul: *mens sana În corpore sano*.

De furie, am luat premiul I şi la trântă voinicească. Pedagogul s-a ţinut de cuvânt şi închidea ochii când trăgeam chiulul la programul sportiv de trei ore zilnic şi mă culcam în fâneaţa parfumată a livezilor de pruni. A mai îngăduit la chiul pe Eugen şi pe Virgil.

După un deceniu, eram obligat să suport iarăşi acest mediu *civilizat, europenizat, elevat*, cu doctori din străinătate, valahi superiori şi manieraţi, punctuali şi ordonaţi, fără vicii şi fără ipocrizii făţişe, voioşi şi cuminţi.

Eu aveam nostalgia *umiliţilor şi a ofensaţilor*, a haimanalelor proletariene şi a pălmaşilor rurali, acel gust sinistru pentru apaşi, golani şi decăzuţi, pentru a-i ajuta şi mântui. Aici este rădăcina carierei multor medici. Nu făcusem medicina, cum mă stimulase tatăl meu înţelept. Alesesem Dreptul, fiindcă iubisem latina şi dreptul roman. Pe urmă, mă cantonasem câţiva ani în criminologie, în Lombroso şi în biologia infractorilor, în psihiatrie şi psihanaliză, palimpseste penitenciare, tehnică criminalistică etc.

Sosit în mediul *clasicilor* mei mânăstireni, cu predica echilibrului între trup şi suflet, cu oroarea exagerărilor şi cu mulţumirea de sine, scuipam romantic în sinea mea pe stadion şi le... redactam revista, compilând, traducând şi recenzând din opuscule străine similare, intram o zi pe lună în tipografie, unde vegheam la puritatea ortografiei (ce scandal mi-ar fi făcut aceşti *clasici*?) şi mă plimbam cu logodnica, devenită soţia fericită a unui Neaţă cu capelă, veston, centiron, absolut nereglementare. Le îmbrăcam la intrarea pe stadion şi le dezbrăcăm la ieşire, pitind efectele la baie.

Pe acest stadion şi în acest mediu, evolua graţios ca o libelulă, cu o flacără în ochii negri, Marietta Nicoară de-acum, substareţa Vladimireştilor. Am vorbit de câteva ori despre ea cu Andrei şi am dat din umeri. Era una din sutele de *scorpii sportive*, viitoarele profesoare de gimnastică, menite să crească bicepşi la picioarele fetiţelor şi să le bronzeze, în loc să le lase albe ca nişte odalisce, cu nuri proeminenţi, gâturi de lebădă şi gheare vopsite în roşu sau violet.

Nici n-aş fi reţinut numele Mariettei, dacă nu mi s-ar fi spus că este sora lui Iordache Nicoară, omul politic aflat pe principii exact contrare principiilor mele.

Eu pluteam între aceste adversităţi. înclinam spre cei de stânga, dar mi-aduc aminte că Petre Ţuţea, sosit proaspăt de la Cluj, a venit să-mi facă o vizită la ANEF, împreună cu căpitanul Şiancu, protagonist faimos în procesul lui Tischer Mohr.

Ţuţea era simpatizant comunist febril, visa la gigantice construcţii şi planuri cincinale în Rusia şi în România.

Mă interesau experienţa sovietică şi economia dirijată. Eram sceptic în privinţa rezultatelor. Am spus-o lenevos lui Ţuţea, lui Şiancu şi lui Andrei Ionescu (soldat *teterist* ca şi mine, la institut), sprijiniţi cu coatele pe parmalâc şi privind la grupul Mariettei Nicoară:

— Fac prinsoare cu voi că, dacă mergem la Odesa şi la Moscova ca turişti, fiindcă se dă voie în ultima vreme, vom găsi păianjeni mari încă din 1917, casele nevăruite, bolnave de lepră şi lipsite de îngrijire individualistă. Nu găsesc încă formula, între socialism şi individualism creator.

Andrei Ionescu mi-a dat replica:

— O găseşti la noi, la Iordache Nicoară, la legiunea Arhanghelilor Mihail şi Gavril, între vechii tăi cădeţi...

Am răspuns şi mai lenevos, cunoscând problema şi oamenii, pe plan german şi autohton:

— La voi, găseşti naţional-socialism, formulă hibridă, stupiditatea antisemitismului, care este un socialism al proştilor, cum spunea August Bebel, dictatură mussoliniană, care n-a rezolvat absolut nimic din dilema economică. Nu am încă formula. Poate că o mixtură din *brain-trust*-ul şi *New-Deal*-ul lui Roosevelt, asigurările sociale realizate parţial de Bismarck şi preconizate de socialiştii germani de catedră, ceva *Beveridge* şi *laissez-faire*, *laissez-passer* pe plan internaţional şi intern ar rezolva criza modernă. Nu am soluţia. Am intuiţii. Ştiu critica, nu văd construcţia. La revedere. Plec. Mă aşteaptă nevasta, ca să mergem la masă.

Crugul mandarinului se învârte la infinit

Andrei Ionescu şi Iordache Nicoară erau discipolii lui Corneliu Z. Codreanu, cadet din Valea Voievozilor, de unde şi-a însuşit nomenclatura *cuibul şoimilor*. Jucasem turca în tandem cu el şi cu belferii noştri Nae Ionescu şi Cezar Spineanu (matematician sorbo-nard şi democrat acerb).

Foanfă evoluase senzaţional. Vagabondase prin California, s-a aciuit la Paris, pe lângă Puiu Dumitrescu, ca secretar de secretar regal. Veniseră *chiciură* cu Duduia Elena Lupescu, în zbor de restauraţie, la 8 iunie 1930, după instalarea ca rege a lui Carol II.

Nae Ionescu era consilierul aulic al lui Carol II, iar Foanfă, cu alţii din bandă, furniza cadâne nocturne pentru rege.

Petre Lazăr C, aflat în altă echipă de mânăstireni, era pedagogul moştenitorului tronului regal, Mihai, Voievod de Alba-Iulia. Fugisem de acest mediu select încă din 1922, ahtiat de a intra în contact cu plebea sărmană şi imundă, cu plebea proletară şi, peste un deceniu, dam iarăşi peste ei. Frecventasem mediul mizer german şi francez. Acum eram cu botniţa la gură încă o jumătate de an. Petre Lazăr şi Nae Ionescu, care-şi păstrau catedrele aici, cu rang universitar, îmi făceau uşoare aluzii la idealurile mele plebeene şi democratice, umanitariste şi socialisto-bolşevice, într-un talmeş-balmeş, care corespundea cu aspiraţiile mele difuze.

Odată am vrut să deschid gura şi să vorbesc despre trinitatea palatină: Nae Ionescu este conducător ideologic palatin şi filosoful Lupeascăi, Foanfă este codoş palatin şi Petre Lazăr, pedagog voievodal. Destinul împarte rolurile. Cel mai tare mi se pare Foanfă: prietenul meu este codoşul regelui. La Carol II nu contează capul şi inima, ci damele. M-am reţinut. Eram uluit de perspicacitatea aproape profetică a pedagogului, când a descifrat din liceu destinul lui Pirgu, codoş de câini, codoş de dame, acest crai de curte veche la curtea nouă, exact ca în Mateiu Caragiale.

Evitam invitaţiile dese ale profesorului meu Nae Ionescu, director de studii în adolescenţă, ca să vin la colocvii. M-am dus de câteva ori, cu Ţuţea.

Fugeam şi de pedagogul strălucit şi profetic care boscorodea la cap, acum, pe voievodul de Alba-Iulia. Nu ne boscorodise destul pe noi, copiii de rând, în liceul din Valea Voievozilor? Nu se plictisise? Eu doream altceva decât

flaşneta ordinii. în schimb, nu fugeam de colegul meu Foanfă, în care vedeam întruparea criticii şi a lui Pirgu. Mă amuza şi mă informa, fără să ştie, şi fără să vrea, ca orice palavragiu, hoinăream şi râdeam. Foanfă ar fi vrut, scârbit de rolul lui de valet nocturn la Palatul regal, să intre ca secretar al meu, când voi deschide biroul de avocatură. Să plece. Era dornic şi el de aer curat. Mi-era frică de gura... nevestei şi de gura lumii. Eu, prieten cu Foanfă şi tovarăş de afaceri? Foanfă murdărea şi soarele. Am rămas prieten cu el o viaţă întreagă, în momentele lui... grele. Când mi-era mie greu, el era absent. Când mi-era bine, şi el intra la tăvăleală, făcea apel, iar eu eram prezent, ca orice medic de batalion şi de prim-ajutor. Rudele, prietenii, clienţii sunt trimişi de hazard.

Foanfă a prevăzut şi el ceva: bătălia fratricidă din acest *cerc mânăstirean*, cearta dintre ideolog şi pedagog, uciderea ideologului (Nae Ionescu) şi a colegului meu de turcă (C.Z. Codreanu) de către Carol II şi Duduia. A prevăzut cu precizie matematică, dintru început, după cum Petre Lazăr îi creionase, din fragedă adolescenţă, sâmburele intrinsec de om al lupanarelor şi al afacerilor veroase, sictirindu-l din mediul nostru select. Foanfă s-a depărtat de noi, s-a ataşat pe lângă bancherul Wieder, omul de afaceri al Lupeascăi. Despre acest cuplu a scris Dragoş Protopopescu, micul şi strălucitorul pamflet despre *Ţara regelui Wieder şi a reginei Duduia*, care a pus capăt carierei jurnalului denumit Calendarul, condus de poetul-teolog Nichifor Crainic.

Eu am intrat ca jurnalist la trustul adversar *Calendarului* şi colegului cu care jucasem turca, în tandem cu Nae Ionescu. În acest trust de presă democratic, am polemizat cu toţi amicii mei, în mici sfădălii de presă. Foanfă stipendia, cu banii câştigaţi cu Wieder, o gazetă a unui deputat liberal din grupul H. Am polemizat până şi cu el, fără să ştim, şi fără semnături. Ne-am războit îndelung cu oamenii colegului de turcă. M-am războit rău de tot cu ziarul Cuvântul al lui Nae Ionescu, care mi-a replicat o săptămână în şir pe tema: *hai, tată, să-ţi arăt moşia*....

Când i-am replicat că ţara nu-i moşia regelui-stăpân, nici a ideologului camarilei, care instaurase în fum de tămâie un monarh mediocru şi arhi-vital ca satrap, că ţara e a ţăranilor în proporţie de 80% şi că, dacă e vorba de Stăpân, eu mi-am ales inspirator pe Montesquieu, adică *domnia Legii* şi împărţirea tripartită a puterilor în Stat, pentru control reciproc, lepădându-mă de dascălii mei de adolescenţă, s-a dat drumul haitelor de lupi turbaţi, dulăi, javre şi căţei.

Nae Ionescu, ca orice senior valah, avea la curtea sa doi logofeţi alogeni: pe Ion Călugăru şi pe Mihail Sebastian. S-au pornit aceşti vechili să-mi facă *morală naţională* şi să-mi spună că mă contrazic în viaţa mea de român, şi am intrat *slugă la străini*, la o *anumită presă*, că sunt un *suflet pierdut*, vorba mitropolitului Comşa al Aradului într-un articol al xenofobului ziar *Universul*, unde fusesem denunţat vindictei publice.

Eu nu puteam fi nici xenofob şi nici xenofil.

Ca elev mânăstirean şi învăţăcel al lui Petre Lazăr, eram unul dintre valahii europenizaţi, studiasem la cinci universităţi europene şi mă întorsesem acasă, să mă apuc de muncă, după formula *eu sunt oltean şi european*, nu cunosc *românitatea*, care-i termenul vechi al iobagilor, mă scutur de neoiobăgie, nu recunosc pe regele-stăpân, nu recunosc pe boierii borâţi şi pe financiarii veroşi. Mă conduc după instinctele şi intuiţiile mele, corectate de o inimă caritabilă şi de o raţiune nutrită la izvoarele civilizaţiei, începând cu *Digestele* lui Justinian şi sfârşind cu *planul Beveridge*.

Crugul mandarinului se repetă mereu.

Crugul mandarinului valah se repetă în cicluri dese.

Cine ar fi crezut că exact aceleaşi probleme din 1930 - 1932 mi se vor pune în 1954 - 1955?

Că mă voi întâlni exact cu acelaşi fel de oameni, în aceeaşi atmosferă şi deznădejde?

La gazetele democratice unde am intrat, aveam un coleg, strălucit reporter, de tip Mac-Orlan şi Egon Erwin Kisch. El a descoperit şi a lansat Maglavitul şi pe Petrache Lupu, omul care a văzut pe Dumnezeu. în pelerinaj spre Maglavit, prin 1936, s-a dus şi o tânără călugăriţă. Era maica Veronica. Ea credea sincer în Dumnezeu. Avusese o viziune, la 14 ani, pe lanurile cu porumb ale Vladimireştilor natali, când trei îngeri i-au poruncit să zidească o mănăstire. Mai avusese, ulterior, o viziune, la Sfânta Mănăstire Sihastru, filiala feminină de la Buciumeni. S-a dus la Maglavit cu miile de pelerini, dornici de apa vie a credinţei.

Eu nu m-am dus. Am aprobat pe reporterul Fox, colegul şi prietenul meu, când a redat exact realităţile. El a contribuit la difuzarea maglavitismului.

Eu nu m-am dus.

Atunci, ca şi acum, sunt în îndoială religioasă. Aş putea fi ateu, dar nu vreau, fiindcă este prea trivial din punct de vedere moral şi chiar din punctul de vedere al teoriei cunoaşterii. Aş putea fi credincios, dar nu pot, fiindcă nu cred şi nu pot face saltul în gol, în aderarea la dogme fixe.

Cred în toleranţă, în dragoste, în îngăduinţă, în respectul tuturor confesiunilor, în legalitate şi în omenie. Mă socotesc un reprezentant tipic al românismului, care s-a aflat de două mii de ani în Europa, pe linia romanică a *Digestelor*, care n-a putut fi deformat nici măcar de cei 400 de ani de subjugare otomană. Noi putem fi ocupaţi, dar nu asimilaţi, fiindcă avem un punct de vedere moral şi o conştiinţă juridică elevată, care rezistă la împilări şi care asimilează pe alogenii cotropitori.

Peisajul din 1932 este peisajul din 1954.

Bătălia se dă aproape cu aceleaşi figuri.

Maica Veronica este Petrache Lupu de la Maglavit, eleva lui, într-un salt calitativ remarcabil.

Atunci, era un cioban gângav şi sincer.

Maica Veronica este o doctoriţă în teologie, de o elocvenţă remarcabilă, cu condei care aminteşte pe cel al Selmei Lagerloff, cu un fizic de o mare frumuseţe, aproape o actriţă de tip ingenuu, profund sinceră, amicală, iubitoare de oameni, de flori şi de curăţenie fizică şi morală.

Aghiotanta sa, Marietta Nicoară, a evoluat pe stadionul ANEF, cu 25 de ani în urmă.

Maica Teodosia, bibliotecara, scrie versuri şi drame *claudeliene*, îmi trimetea, în franţuzeşte, corespondenţa referitoare la treburile juridice ale mănăstirii.

Părintele Ioan-Silviu Iovan este un teolog emerit şi un orator extraordinar.

Sihastrul Simion Ovezea a frecventat facultatea teologică din Bucureşti.

După 25 de ani, grupul maglavitean de la Sfânta Mănăstire Sihastru, de pe malurile Şiretului, şi cele 300 de călugăriţe de la Vladimireşti, raionul Lieşti, regiunea Galaţi, este în vădit progres cultural, dogmatic şi fizic.

Cine sunt duşmanii?

Duşmanii de moarte ai Vladimireştilor sunt ciracii lui Nae Ionescu: poetul Sandu Tudor şi bibliotecarul poliglot al Patriarhiei macedo-române, Andrei Scrima.

Înalţii prelaţi sunt ciracii lui Nichifor Crainic şi ai lui Foanfă.

Patriarhul Justinian Marina l-a adorat pe Nichifor Crainic, în calitatea lui de elev, lector şi prieten ceva mai mic. Marina este elevul *Calendarului* cu care eu am dus o polemică urâtă. Mă înfior când mă gândesc. Nu mă îndurera faptul că profesorul de teologie Nichifor Crainic îşi seducea starostele. O făcea şi M.D. Ralea, aflat în lagărul nostru democratic. Nu mă interesau chefurile lui nocturne la Leul şi Cârnatul, unde a fost pălmuit de Colonelul Virgil Bădulescu şi pus în genunchi să ceară iertare (a şi făcut-o), de acel Virgil Bădulescu, comandantul meu de la Mănăstirea Dealului şi de la ANEF, unde evoluase graţios, ca o libelulă, pe stadion, Marietta Nicoară, azi măicuţa Micaela, substareţa Sfintei Mănăstiri a Vladimireştilor şi aghiotanta maicii Veronica.

Substareţa a fost eleva lui Virgil Bădulescu, este o mânăstireană de-a noastră, dornică de puritate fizică şi morală.

Intenţionat pun accentul pe această puritate fizică.

Alt duşman al Vladimireştilor şi al Sihastrilor este Dr. Antim Anghelescu, episcop de Buzău, o creaţie episcopală a lui Foanfă, a cercurilor liberale de tip H. Codoşul Foanfă, cu prietenii lui, a ridicat la rang episcopal pe văduvoiul de Brăila, profesor de religie în portul dunărean, aglomerat cu o casă de copii. Alt duşman este mitropolitul Sebastian Rusan al Moldovei, care are o spuză de copii. în total 17. Patriarhul are şi el doi copii legitimi. Rămas văduv, şi-a luat amantă legitimă.

La maîtresse legitime a lui Anquetil, pornograful francez.

După rânduiala ortodoxă, toţi episcopii, mitropoliţii şi patriarhul ar trebui să fie călugări. Care-i jurământul călugărului? Castitate, obedienţă şi pauperitate.

Înalţii chiriarhi n-au fost căşti niciodată, n-au ascultat decât de buricul lor, s-au înconjurat şi au acumulat fast, avere, odoare lumeşti.

Crugul mandarinului este veşnic şi se perindă în cicluri scurte în Valahia.

Măicuţa Micaela m-a botezat călugăr alb. Nu port rasă neagră. Aş dori să port inima blândă şi curată a călugărului. Maica Veronica îmi dăduse apelative zgomotoase de *arhiepiscop judiciar* şi *doctorul fără arginţi*.

Am încercat să fiu la înălţimea apelativelor suave din epistole şi din conversaţiile noastre nesfârşite, în bătălia care a durat exact un an de zile, de la Pastile 1954 la Pastile 1955.

Pe urmă, eu am fost suspendat din avocatură, la 9 martie 1955 şi ei au fost arestaţi, la 11 aprilie 1955.

Nu mai sunt apărător al lor.

Episcopul Antim de Buzău, omul cercurilor lui Foanfă, mi-a dat lovitura de graţie, lovitura măgarului din fabulă, pârându-mă la superiorii mei, care m-au surghiunit întâi la Alexandria, pe termen de trei luni, fiindcă l-am făcut *satrap persan* şi *ultim baron feudal*. Am stat de la 12 ianuarie 1955 până la 9 martie 1955 la Alexandria, când am fost suspendat provizoriu, şi m-am expediat cu sapa în mână la Periş, la viişoara mea. Aici mânuiesc şi condeiul în ceasuri libere, cu aceste caiete intime, evocând tragedia de la Vladimireşti, consumată sub ochii mei.

Episcopul Antim, omul lui Foanfă, care i-a pus mitra în cap, prin Bejan şi Petre Gheaţă, nu ştia că, printre ultimele pledoarii bucureştene, am câştigat, la fond, şi procesul de evacuare al lui Foanfă. Ar fi fost aruncat în stradă, cu bătrâna lui mamă. Câştigasem la Adjud procesul de evacuare al călugărilor sihastri, câştigam şi pe Foanfă, binefăcătorul de odinioară. Dându-mi lovitura de expulzare din meserie, călugării au fost expulzaţi din mănăstiri şi Foanfă a rămas cu recursul adversarului pe braţe ca un cadavru, obligat să-şi vândă ultima zdreanţă.

Crugul mandarinului este înfiorător şi sublim, câteodată.

Geniul răului a învins momentan în Valahia.

S-au coalizat doi elevi ai lui Nae Ionescu (Sandu Tudor şi Andrei Scrima), un elev al lui Nichifor Crainic întru beţie şi curvăsărie (patriarhul Justinian Marina), un mitropolit suferind de fornicaţiune (Sebastian Rusan, cu 17 copii), o creatură a lui Foanfă (episcopul Antim), pentru a da lovitura de graţie noilor maglaviteni, celor 300 de călugăriţe-fecioare *din grădina Maicii Domnului* de la Sfânta Mănăstire Adormirea Maicii Domnului din comuna Vladimireşti, raionul Lieşti, regiunea Galaţi, şi contra celor 46 de călugări cultivaţi şi puri, care credeau sincer în Dumnezeu şi în Fecioara Măria, retraşi, *candele aprinse ale rugăciunii*, la Sfânta Mănăstire Sihastru de la Ploscuţeni, raionul Adjud, regiunea Bârlad.

Cum a fost posibilă comiterea acestei crime?

Eu văd în toată afacerea o tipică tragedie naţională, acea *Patetică valahă* compusă din jale, prigoană, sânge, spermă şi pehlivănie pe care o întâlnim mereu în paginile cronicarilor noştri Ureche, Costin, Neculce şi Cantemir.

Cuvântul *crimă* a fost pronunţat de partea adversă a Vladimireştilor. Călugării erau moderaţi ca ton şi supuşi. Au fost judecaţi pentru răzvrătire, crimă de înaltă trădare, delictul de apostazie, de spovedanie colectivă etc, etc.

Un bun avocat este şi un bun judecător.

În Englitera, nici nu ajungi judecător, dacă nu ai trecut prin ciurul şi dârmonul avocaturii.

Am trecut, ca apărător, prin cele mai grele procese din Valahia ultimului sfert de secol. Nu ştiu dacă am fost avocat mare sau mic. Am fost un avocat solicitat de o vastă clientelă din toate categoriile sociale, cu toate infracţiunile.

Recent, de ziua Sfinţilor Petru şi Pavel, am trecut cu doi ani de jumătatea de secol a vieţii.

Când m-am apucat să redactez acest memorial al Vladimireştilor, raţiunea mea cea mai limpede şi inima mea mereu caldă tindeau spre rolul bunului judecător.

Voi face o cronică simplă, ca o sentinţă judecătorească. Am iubit şi iubesc pe călugări şi călugăriţe. Dar nu sunt un cadet din Valea Voievozilor, cu rădăcini atât de înfurcate? N-am fost şi n-am rămas prieten cu Sandu Tudor şi Andrei Scrima, ciracii lui Nae Ionescu, dascălul meu de germană şi filosofie din liceu? Dascălul meu de universitate? Nu am fost prieten cu Foanfă? Cum să-i lepăd la gunoi creaturile lui aşa cum ar merita? N-a fost Patriarhul, prietenul fraţilor mei, şi n-a fost o clipă şi amicul inimii mele ulcerate, ieşit din puşcării, nu mi s-a confesat şi nu m-am gândit să-l iau confesor? Cum pot să-l blamez pe Sebastian Rusan, fiindcă este baci sâmpluţ, cu 17 copii, când tata a avut 12 copii şi ne îndemna la zămislire?

Istoria valahă ortodoxă nu poate fi sumară, ca istoria italiană catolică, şi nici sumbră, ca istoria elveţiană calvină, pe care le cunosc mai bine. Are specificităţile, tipicul, tipul şi arhetipurile ei.

Bătălia dintre carne şi duh în ortodoxie se duce pe alte planuri şi cu alte arme, decât în catolicism sau la reformaţi.

Vladimiriştii au fost răpuşi pe o chestie zisă *carnală*, aş spune o mârşăvie. Maica Veronica a fost acuzată, că a întreţinut relaţiuni erotice cu părintele Ioan-Silviu Iovan. S-a invocat opinia unui medic-ginecolog, un *avorteur* de profesie, care pretinde că a făcut trei-patru avorturi stareţei de la Vladimireşti, în cel mai strict secret, maica Veronica era frumoasă şi tânără, foarte tânără, când a venit părintele Ioan la Vladimireşti, ca duhovnic al măicuţelor-fecioare şi ca predicator. Părintele Ioan-Silviu Iovan era foarte tânăr. Abia îşi terminase examenele de doctorat în teologie la Cluj, lucra la o teză despre Epifanii, când a simţit vocaţia mistică. Nu s-a mai căsătorit, ca orice preot ortodox înainte de hirotonisire, s-a dus ca frate la Sfânta Mănăstire Sihastru de la Ploscuţeni şi a luat metanie de călugăr. Pe urmă, a fost ales, după hirotonie, ca duhovnic şi predicator. Era tânăr, prea tânăr, în preajma celor 25 de ani, pentru o mănăstire de maici. Este argumentul adus de duşmani. Maica Veronica se afla în preajma celor trei decenii: *la femme a trente ans*. Părintele Ioan a fost profesorul măicuţei Veronica, stareţă prestigioasă, dându-i lecţii pentru a-şi trece bacalaureatul, pe care l-a luat cu distincţie la Galaţi.

Comunitatea lor de visare mistică şi de muncă pedagogico-religioasă n-a fost o comunitate erotică?

Sandu Tudor şi fratele Andrei îmi vorbeau de *substratul erotic* al acestui cuplu. Măicuţele-fecioare de la Vladimireşti, feciorelnice şi suave, glăsuiau unanim, că nu pot lăsa pe părintele Ioan să plece din mănăstire, pentru bârfeli ignobile:

— Nu dăm voie să ni se surpe stâlpii de susţinere ai mănăstirii!

N-au acceptat cu nici un preţ, rupându-şi gâtul, plecarea duhovnicului tânăr, predicator inspirat şi cu viaţa fără prihană, pretindeau ele. Bănuiala asupra maicii Veronica li se părea o blasfemie.

Călugăriţa Tiberiada mi-a declarat energic, mie şi soţiei mele, la prima vizită, şi o repeta mereu:

— Nu-l dăm pe părintele Ioan. Nu-l dăm cu nici un preţ. Dacă înalţii chiriarhi îl vor.caterisi ca pe călugării de la Sihastru, îl vom reţine ca servitor al mănăstirii noastre. Nu ne despărţim de părintele Ioan. El este unul din stâlpii de susţinere.

Vorbea cu exaltare. Era o fiinţă viguroasă, voinică, ţărancă în mentalitate şi langaj, rezonabilă în toate privinţele, în afară de cele ce priveau pe măicuţa Veronica, pe părintele Ioan şi viaţa mănăstirii.

A fost un moment de exaltare mistică şi colectivă la cele 300 de fecioare?
A fost un moment de exaltare erotică, aşa cum pretind adversarii?
A fost un moment de eroare dogmatică şi de abateri de la canoane?

1956

Grădina Maicii Domnului de la Lieşti-Vladimireşti

În raionul Lieşti se află satul Vladimireşti, cam la distanţă egală între Tecuci şi Galaţi.

Acolo s-a născut, după primul război mondial (1914 - 1919), o fetiţă, care va fi sămânţă de discordie şi piatră de scandal în sânul bisericii ortodoxe, iubită şi celebră în sânul poporului, sub numele de maica Veronica.

Numele de botez este Vasilica.

Veronica este numele de călugărie.

În actele de stare civilă, poartă numele de familie al mamei şi se numeşte Vasilica Barbu. S-a născut în 1920.

În realitate, ar fi trebuit să fie numită Vasilica Constantinescu. E fata din flori a unui tânăr învăţător, ajuns ulterior inspector şcolar la Galaţi, cu o tânără ţărancă, văduvă de război. Soţul legiuit murise pe front şi o lăsase pe braţe cu trei copii şi cu viaţa abia începută. Nu împlinise 25 de ani, când îl întâlnise pe tatăl Veronicăi.

La ţară, fetele se căsătoresc devreme. Băieţii pleacă la armată, la vârsta de 21 de ani, lăsându-şi în urmă logodnica aleasă, cu care stă de vorbă, cu o promisiune certă sau nevastă cu copil în pântec ori în troacă. în concediu, se duce de la cazarmă la muiere şi mai toarnă, între timp, un copil sau doi.

Mama Veronicăi n-a făcut excepţie de la regula generală rurală valahă. Când soţul i-a murit, la 25 de ani, îi lăsase trei odrasle. Ea avea cu ceva mai puţin decât soţul decedat, erou anonim pe front.

Flăcăii stau de vorbă cu fetele înainte de a se căsători şi înainte de armată. Armata e prag al bărbăţiei decisive.

Orăşenii habar n-au ce înseamnă *a sta de vorbă* o fată cu un băiat, înainte de armată. Nu se face conversaţie de salon şi nici contemplaţie extatică între două statui de carne firavă.

Erotica rurală este profund gospodărească şi animalică, dar în această animalitate constă frumuseţea pentru înţelepţi, *păcatul* pentru teologi, dezgustul pentru esteţi emasculaţi, pericolul pentru părinţii gospodari, când erotica nu se consumă pe făgaşe milenare nupţiale.

Biserica ortodoxă şi înţelepciunea străveche rurală au avut grijă şi au codificat realităţi biologice fără a crea psihoze, traumatisme psihice şi deviaţiuni morale.

Când o fată *stă de vorbă* cu un băiat, nu este o ruşine. Ar fi o ruşine dacă fata n-ar fi căutată de băieţi sau băiatul nu ar fi primit de fete, ca să stea de vorbă la fântână, la horă sau la portiţă.

A sta de vorbă este drumul sărutărilor aprinse, al încleştării valenţelor genezice, potrivirea trupurilor până în preajma acuplării.

Potrivirea trupurilor este problema fundamentală în căsătorie. Tragedia patului, de care vorbeşte insistent misticul Tolstoi, şi de care este plină literatura modernă europeană şi extra-europeană, se evită în mediul rural danubian şi balcanic după o tehnică şi o cutumă probată milenar. Nu ştiu cum este la ţară în alte părţi ale lumii. Cunosc bine, din experienţă, numai aceste reuniuni sud-est europene şi pe cele din Germania.

Căsătoriile nu se fac la întâmplare şi din ordinul părinţilor. Selecţiunea valenţelor senzuale se face în mod natural. Sunt perechi, cum se ştie, cu un potenţial ridicat, mijlociu sau scăzut în materia patului şi a împerecherilor fizice. Dacă perechile se armonizează, uniunea este fericită. Dacă o femeie de mare temperament senzual se împerechează cu un soţ glacial sau benign, căsătoria este ratată sau devine o catastrofă. Dacă o femeie frigidă acceptă să intre în patul conjugal al unui ţap în permanente călduri sau al unui armăsar nărăvaş, nu va avea nici o plăcere şi îşi va castra ţapul sau armăsarul, cu vorba şi fapta, dacă n-o izgoneşte la timp.

În principiu, căsătoria ortodoxă este indisolubilă ca şi la catolici, ca şi la protestanţi, ca orice căsătorie. Pentru a preîntâmpina greşitele împerecheri sau proastele asortări tardive, cutuma valahă recomandă căsătoria timpurie după o prealabilă înţelegere a perechilor, în tatonări psihice şi *fizice* de cel puţin o jumătate de an. Fetele au dreptul *să stea de vorbă* cu băieţii.

Băiatul îşi ocheşte fata pe care socoteşte că ar putea-o lua în căsătorie. N-o ia orbeşte şi fără potriveli prealabile între patru ochi. Băiatul are dreptul să se întâlnească seara cu fata la fântână sau la portiţă. Băiatul are dreptul să-şi întâlnească fata, ziua, pe lanuri. Băiatul capătă, apoi, dreptul să se întâlnească noaptea cu fata la stogul cu fân sau la şira cu paie. Părinţii fetei ştiu şi închid ochii. Fata îşi apără fecioria fizică, dar îşi dă buzele, sânii, trupul. în aceste încleştări treptate, trupurile încep să se cunoască şi să se recunoască. Dacă se recunosc apte de a figura în patul conjugal, rămân definitiv împreună. Un flăcău este, îndeobşte, un cavaler. Dacă a trecut Rubiconul la înfierbinţeală şi la învălmăşagul din stogul cu fân sau din şira cu paie, purcede a doua zi la facerea formalităţilor şi pregătirilor de nuntă fără nici o întârziere. Impulsul timpuriu este aprobat unanim.

Când o fată *a stat de vorbă* cu un flăcău, nu este o ruşine să-l părăsească, dacă nu-i place. Gura satului nu cleveteşte pe fetele rămase fete mari. Gura satului cleveteşte pe fata care nu-i fată şi trece din flăcău în flăcău.

Gura satului cleveteşte pe flăcăul care a nenorocit o fată şi nu vrea s-o ia de nevastă. Părinţii flăcăului abraş şi rudele lui intervin energic în conflict şi-l silesc să ia fata socotită siluită şi terfelită. Nu se admite violul sau viclenia (seducţia). Satul valah este extrem de moral şi cu o moralitate fundată în biologie armonică şi libertatea voinţei.

Situaţia văduvei este complicată şi dificilă. Vai de văduve!

O văduvă fără copii, dacă nu ajunge să-şi capete în scurt timp, ca bărbat, un văduv, este ţinta ironiilor şi suspectă de prostituţie. Nu se îngăduie prostituţia sub nici o formă în mediul rural. Nu se îngăduie nici bigamia (triunghiul vesel francez). Nu se îngăduie nici poligamia şi nici poliandria.

O văduvă cu copii este o femeie pierdută din punctul de vedere al patului şi al posibilităţii de selecţiune. Nu se poate recăsători legitim şi moral decât cu un văduv.

O văduvă cu copii, care se căsătoreşte cu un flăcău, este moralmente lapidată.

O văduvă cu copii, care trăieşte cu un flăcău şi mai procreează un copil din flori, este demnă de a fi internată în leprozerie. N-o lapidează. O înconjoară ca pe o leproasă. Calvarul leproasei este fără de sfârşit.

Aceste cutume valahe aplicate văduvelor cu copii din flori sunt, fireşte, barbare şi pe cale de extincţiune. Ca sensibilitate morală, au rămas de o rară virulenţă până în prezent.

Cazul mamei Vasilicăi Barbu, văduvă de război, care a cedat unui flăcău necăsătorit, de rang social mai înalt, a agravat, până la tragedie, drama sătească petrecută prin 1920, în comuna Vladimireşti, plasa Lieşti. Văduva cu copii nu era o prostituată prin vocaţie. Nu i se mai cunoaşte nici un alt amant. Văduva era o femeie de mare vitalitate şi de fierbinte temperament erotic. Era ţărancă şi cusătoreasă. A sucombat sub dispreţul satului, lăsând trei copii orfani.

Vasilica Barbu-Constantinescu a fost realmente cenuşăreasa din povestea cu condurul fermecat. Copiii au fost luaţi de milă de către rude. Târziu, tatăl maicii Veronica a avut remuşcări de conştiinţă, şi-a căutat fetiţa, a vrut s-o întâlnească, s-o înfieze, a avut loc o întâlnire datorată absolut Hazardului, într-un compartiment de tren, cu două călugăriţe. Una dinte ele era fiica sa. A întrebat de maica Veronica. Le-a spus că este tatăl ei. S-a prezentat ca fiică. întâlnirea le-a fost sfâşietoare. Această recunoaştere tardivă, între tată şi fiică, într-un compartiment de tren, datorată zeului Hazard, este un episod mişcător şi emoţionant relatat de maica Veronica în *Autobiografia* ei atât de patetică. Când i-a murit tatăl, pe care nu l-a mai văzut până la episodul din tren, a refuzat să-l mai vadă, l-a rugat să nu mai vină niciodată pentru a nu o tulbura în misiunea ei de clădire şi perfecţionare a Mănăstirii Vladimireşti. Când tatăl a murit, maica Veronica i-a făcut comândul şi i-a împlinit toate formele post-decesuale la care este obligată o fiică faţă de tată.

Pe urmă, eliberată de criza psihică şi scăpată definitiv din ghearele dramei, a purces să cristalizeze, sub forme de o suavă perfecţiune, ceea ce s-a numit şi a fost *grădina Maicii Domnului*, adică Mănăstirea cu hramul la sărbătoarea Adormirea Maicii Domnului, care pică vara.

Martorii oculari sunt în număr de zeci de mii printre noi.

Poate au trecut sute de mii de credincioşi pe la Vladimireşti, prin această grădină a Fecioarei, realizată de maica Veronica Barbu-Constantinescu.

Rudele ei feminine se află în mănăstire, cot la cot cu ea. Moş Barbu, unul din unchii ei, era musafir permanent la mănăstire. Am vorbit personal cu el. Era un ţăran mustăcios, bătrân, cuminte, cu dulce grai moldovenesc, măsurat şi prea puţin mistic. Era respectuos, cald şi tandru faţă de nepoată.

Pe mine m-a interesat detaliul psihic la Vladimireşti, simbolul ritualului, gestul semnificativ, fiindcă peisajul geografic era amorf, îmi dădeam seama de personajele tragediei, de forţele măreţe intrinseci ale celor două combatante: maica Veronica şi maica Micaela. Nu mai aveam nici o îndoială: Părintele Ioan-Silviu Iovan, când vorbea de moaştele vii şi sfinte, adică de persoana măicuţei Veronica, atunci când predica despre Vladimireşti, ca despre locul *sfinţit şi sfinţitor*, eram lămurit. Părintele Ioan era bărbătuşul mâncat de două păienjeniţe. Nu era nimic fizico-erotic între mascul şi femele. Viaţa acestor două femei era viaţă tragică, nesfârşită, pe când părintele Iovan avusese o viaţă infantilă lină. Fiu de popă ardelean, cu mulţi fraţi şi surori, cumnate şi cumnaţi din mediul preoţesc, nu cunoscuse *viaţa* socială. Era cărturar eminescian şi la fizic. Nu avea nimic din dinamica odraslei din flori, ca Veronica, nimic din peripeţiile senzaţionale de *ilegalistă politică* dedicată unui ideal socotit sacru, ca Micaela. Sentimentele şi atitudinile lor erau sentimente devoţionale, materne.

Cele două femei se înţelegeau şi se completau minunat.

Stareţa Veronica era mai tânără decât Micaela.

Viaţa le fusese dură, aproape cumplită pentru amândouă. Maica Veronica a experimentat - şi povesteşte cu amărăciune în cartea încă netipărită - copilăria ei de la unchi la unchi, bătută de mătuşi vitrege, închisă la cuhnie, plină de păduchi. Când a sosit Oastea Domnului în sat, cu cântecele despre blândul Iisus şi maica Domnului, s-a alipit, desculţă, păduchioasă, zdrenţăroasă, trup şi suflet, de echipa religioasă. Nu i s-a dat voie să frecventeze pe

schismatici, fiindcă Oastea Domnului este o erezie. Fructul oprit este cel mai dulce. La 13 ani, lucra cu sapa în lanul de porumb toată săptămâna. Lucra cu osârdie şi furie. Nădăjduia ca măcar dumineca să i se dea voie să se ducă la casa de rugăciuni unde se cântau psalmi, se rosteau rugăciuni, se predica o nădejde într-o lume mai bună.

La 14 ani, a avut viziunea decisivă în lanul cu porumb, în lipărul nămiezii, când lucra de zor cu sapa. Trei îngeri s-au arătat fetiţei, poruncind să zidească o mănăstire pe aceste plaiuri.

Îngerii nu cer voie mătuşilor maştere cui să se arate, în somn sau ziua în nămiaza mare. Fetiţa a vorbit de îngeri şi de porunca îngerilor. A fost şi mai rău bătută, hulită, închisă prin cuhnie şi coteţe, ca şi Cenuşăreasa. Trebuia să se împlinească suferinţele în minuscul, după tipicul glorios al marii suferinţe crucificate.

În două decenii, mănăstirea era pusă pe picioare. Cum? în ce fel?

Filosofii voluntarismului vorbesc de miracolul voinţei.

Psihologii subconştientului şi ai psihologiei abisale dizertează despre sublimarea unui Eros puternic, moştenit de la maica şi de la tatăl ei, fercheşul învăţător şi curtezan, Ion Constantinescu. Aceste forţe interne glandulare, cu bogate secreţiuni, refulate şi dirijate spre un ţel, fac minuni.

De ce fac minuni numai la câţiva? Câţi oameni vitali şi refulaţi nu cunoaştem?

Filosofii şi psihologii pot dizerta cât vor, cât timp au şi - mai ales - dacă îi ascultă cineva. Nu ascultă nimeni de asemenea truisme. Firește că nu poţi ridica mănăstirea de Argeş dacă nu eşti Meşterul Manole, un arhitect competent, în plină putere, care şi-a zidit glandele, testicolele şi nevasta pentru a crea ceva măreţ. Slăbănogii nu creează niciodată, nimic. Slăbănogii şi castraţii din naştere, sau cei de timpuriu accidentaţi, creează confuziuni, discordii, dezolare şi obstacularea frumosului, a voioşiei şi a tandreţii.

Firește, maica Veronica descinde din părinţi vitali şi - probabil - de o mare inteligenţă. A moştenit vitalitatea, inteligenţa şi graţia. Nu-mi imaginez că un învăţător tânăr s-ar fi uitat la o ţărancă şleampătă, având pe braţe trei copii orfani, dacă n-ar fi fost graţia şi coeficientul vital hormonal atractiv, ca un magnet.

Acestea sunt truisme. Maica Veronica n-a fost arhitect. A fost domniţă ca Bălaşa Brâncoveanu, fiica lui Altân-Bey, prinţul aurului, cum îi spuneau turcii.

Ceea ce este frumos şi specific este realizarea maicii Veronica, adică ceea ce a făcut ea cu aceste forţe moştenite, ce întrebuinţare le-a dat, ce-a făcut cu talanţii. I-a îngropat? Nu. I-a risipit? Nu. Această carte de exegeză şi de tăiere a firului în patru a fenomenului Vladimireşti, văzut ca un capitol de biologie, de psihologie abisală, de psihologie colectivă şi de morală moldo-valahă, ar trebui înlocuită cu o poveste simplă, cu o naraţiune suculentă şi catifelată. Nu sunt capabil să realizez povestea, fiindcă am fost actor lateral în tragedie, am suferit din aprilie 1954 până astăzi, 10 septembrie 1956, fără să treacă o zi, ca să nu acumulez venin, reflexii şi tristeţe. Poate mai târziu aş fi capabil să fac şi naraţiunea care-mi plutește în creier şi în suflet, ca o fantomă în depărtări, tandră, vioaie şi suavă. Scriu rapid aceste gânduri descusute pe caiete, de teama tragediei care ne pândește, cu spaima morţii apropiate în suflet.

Maica Veronica n-a fost domniţa Bălaşa Brâncoveanu şi n-a avut aurul patern. Şi ce-a realizat Bălaşa? O singură biserică. Maica Veronica a realizat, din nimic, o biserică de dimensiunile Domniţei Bălaşa din Capitală, înconjurată de chilii şi ateliere fastuoase pentru 300 de călugăriţe. A realizat ceva mai mult: o mănăstire de fecioare cum n-a mai fost de un mileniu pe aceste plaiuri, într-o trăire plenitudinară pentru toate *vieţuitoarele*. A atras magnetic mulţimile. Avea ceva magnetic, ceva telepatic şi forţe metapsihice neobişnuite, în făptura ei micuţă, cu obraji rumeni, cu buze roşii, guralivă şi jucăuşă ca o căprioară.

Grădina Maicii Domnului de la Lieşti zace în paragină.

S-a închis definitiv?

Protagoniştii zac la puşcărie, unele călugăriţe şi călugări au fost trimişi cu domiciliu forţat în localităţile de baştină, alţii sunt fugari, iar eu - apărătorul lor fără de arginţi - mi-am expus pieptul, cariera, viaţa copiilor.

Ce-mi pasă de carieră?

Ce-mi pasă de greutăţi?

Ce-mi pasă de clevetirea intermitentă şi în şoaptă a muierii mele, ameninţată să umble desculţă şi care-şi vinde lâna saltelelor pentru a cumpăra lapte şi pâine la copii? Nu se pot umple saltelele cu fân proaspăt cosit sau cu otavă, pentru a ne odihni hoiturile şi ciolanele?

Doar de copii îmi pasă.

Dr. Ovidiu Munteanu, sosit de la Cluj, m-a întrebat anxios şi cu suavitate vladimiristă, după ce s-a închinat cucernic la o iconiţă dăruită de maica Veronica să fiu păzit de rele, dacă este adevărat că feciorul meu face facultatea de medicină generală a Capitalei în opinci. M-a jignit. încă n-am ajuns până acolo. Eu am vrut în copilărie să port opincuţe şi mama mi-a interzis. L-am implorat pe tata. A refuzat. De ciudă, port iarna şi pe lapoviţă cizme.

L-am ironizat pe Dr. Ovid Munteanu, Bubu - cum îi zicem - în legătură cu închinăciunile lui cucernice la iconiţa maicii Veronica, aşezată deasupra patului conjugai, la căpătâi, spre răsărit. Eu nu m-am închinat încă niciodată singur. Nici cu nevasta şi nici cu copiii nu facem rugăciuni colective. Ne închinăm în biserică, de obicei, şi

pentru a nu stârni alarma credincioşilor. închinăciunile îi erau după tipic monacal, parcă ar fi fost Simion Ovezea, Teoctist sau Nectarie Cristişor. I-am spus-o cu ironie. îi prevăzusem că va lua metanie de călugăr negru la Sihastru. A rămas călugăr alb, fiindcă s-a căsătorit cu o olteancă, doctoriţă, intrând pe făgaşul strămoşesc. Aşteaptă pe curând un prunc.

Îi relatez calomniile şi difamaţiunile ordinare, cu cele nu ştiu câte avorturi ale maicii Veronica, în toiul procesului de la tribunalul militar Galaţi.

Bubu oftează:

— E vremea calomniilor, Maestre!

Nu îndrăznesc să-i spun lui Bubu că, pentru o carte patetică pe care aş vrea s-o scriu despre Vladimireşti, varianta erotică lansată de duşmani ar fi cu mult mai suculentă pentru un *ouvrage* literar. Romeo şi Julietta la mănăstire - ar fi subiect gras. Romeo ar fi părintele Ioan, duhovnicul meu şi al lui Bubu. Maica Veronica ar fi Julietta, o Julietta de trei ori gravidă, într-o pasiune carnală nimicitoare, cu remuşcări de conştiinţă, cu fereli şi spaime în incinta celor 300 de perechi de ochi de Argus, cum pot fi ochii fecioarelor.

Noi, care cunoaştem topografia amănunţită şi viaţa interioară a mănăstirii, socotim ca absolut improbabilă alegaţiunea şi calomnia, o ticăloşie fără margini.

Bubu Munteanu povesteşte despre clopotele care se trag misterios la miezul nopţii în mănăstirea părăginită şi straşnic păzită cu ostaşi.

Ostaşii se închină pe furiş şi satele se scoală, noapte de noapte, şi se închină cucernic.

Legenda Vladimireştilor abia a început...

MAICA VERONICA ŞI SIHAŞTRII

Două telefoane de la maica Veronica (*iunie 1955*)

Am primit două telefoane din partea maicii Veronica.

Primul mi-a fost dat de la Galaţi, în miezul nopţii, ca să mi se anunţe împăcarea cu Episcopul Antim şi stingerea proceselor.

Al doilea, ca să mă roage să-l rog pe ucenicul meu Emil să se intereseze la Galaţi de procesul părintelui Ioan.

Era o călugăriţă la telefon. O văzuse pe maica Veronica la Ţigăneşti, cu autorizaţia Patriarhiei. Aşadar, stareţa are domiciliu forţat, este pusă sub observaţie poliţienească. Nu poate face o mişcare fără autorizaţii şi oprelişti. Libertatea ei civică şi monacală s-a spulberat. Ochii de Argus ai copoilor patriarhiei o pândesc şi notează orice mişcare.

Cum stă cu sănătatea, maica Veronica?

Are mereu crize de ficat. Roagă pe domnul Emil să se intereseze la Galaţi de procesul părintelui Ioan. A primit epistola dumneavoastră şi vă roagă să nu-i mai scrieţi, fiindcă-i faceţi rău. Va plăti oricât domnului Emil!

Am telefonat lui Emil. Sfat elegiac în doi. Ce putem face? Ambii suntem nişte păduchi economici. în ianuarie, le-am scris să scoată două delegaţii pentru procesul părintelui Ioan, să nu stea cu braţele încrucişate, să se apere. Au preferat tactica braţelor încrucişate. Nu au scos nici măcar cele două delegaţii avocaţiale, din care să rămână una în picioare şi cu valabilitate, uşor transferabilă, prin amabilităţi, de la procesul consistoriului Arhiepiscopiei Bucureşti la procesul tribunalului militar Galaţi. Acum suntem cu toţii la pământ. Maica Veronica mănâncă borş pescăresc în raionul Snagov, la mănăstirea Ţigăneşti. Eu trăiesc cu doi lei pe zi, cu fasole şi pâine neagră, la Periş. Ucenicul meu Emil se descurcă destul de greu, ca începător fără vogă şi clientelă sedimentată. îi trimit mereu clienţi care mă solicită. Dar ei vin *intuitu personnae*. Se duc la alt avocat. Medicina, ca şi avocatura, se face pe confienţă şi reputaţie.

Suntem păduchi economici.

Acum, maica Veronica, redevenită păduche economic şi redusă la numitorul comun al pauperizării generale, făgăduieşte marea cu sarea. De unde să scoţi mia de lei pentru delegaţie la colectiv? De unde să scoţi altă mie, cheltuieli de drum şi găzduire la Galaţi? Nu va fi un termen. Vor fi mai multe.

Ucenicul meu Emil este supărat - economic - pe maica Veronica. Făceam drumuri lungi şi costisitoare la Adjud, Sihastru şi Bârlad. Părăseam clientela şi treburile de la Bucureşti. Maica Veronica încasa banii cu târna, ridica uzină electrică la Vladimireşti şi construia mereu. Eu mă declarasem din oficiu, cu asentimentul ei entuziast, *doctorul fără arginţi*. Eram sacerdotul judiciar, fără ţeluri financiare. Dar ce era obligat ucenicul Emil, ţârcovnicul meu, să suporte acelaşi regim financiar? Maica Veronica dădea la plecare câteva sute de lei, din care abia se acopereau biletele de tren şi câteva mese. Pentru programul de vară, în legătură cu pregătirea Sinodului extraordinar de la Iaşi, în care se hotăra căsăpirea Vladimireştilor, proiectasem câteva vizite canonice ale noastre, de informare şi dezinformare a înalţilor prelaţi, la Timişoara (mitropolit Dr. Vasile Lăzărescu), la Arad (episcop Andrei Magier), la Râmnicul Vâlcea (episcop Gafton), la Cluj (episcop N. Colan, protector şi socru *În spe* al prietenului meu, Dr. Ovid Munteanu), la Sibiu (mitropolit Nicolae Bălan).

Proiectul era aprobat cu entuziasm de măicuţe. Cum putea fi realizat, fără bază economică? Popii de toate categoriile ştiu să ia, nu ştiu să dea. Proiectul nostru obositor şi plicticos (o jertfă pentru noi, jurisconsulţii) a căzut

baltă. Maica Veronica n-a mişcat. Ucenicul meu o judecă aspru. Eu o iert. Era prea ocupată cu proiectele ei de lărgire şi înfrumuseţare a Vladimireştilor. Ar fi vrut să ridice încă o nouă biserică, o adevărată catedrală. Fixase locul, avea schiţele arhitecţilor pentru catedrala în care să cuprindă la liturghie zecile de mii de credincioşi, care veneau, cete, cete, spre acel *loc sfinţit şi sfinţitor* al Vladimireştilor, *care va fi plămădit cu sânge*. Viziunile ei mă interesau prin grandoarea şi bizareria lor. Dădeam din umeri la viziunea noului Athos în şesul gălăţean, necredincios şi detaşat, înregistram fidel claviatura imaginaţiei. Era ceva nou şi superb. Duşmanii pândeau din umbră. Clevetirea, aliată cu invidia, va dărâma şi acest început de monument monastic. Maica Veronica viziona un Athos valah în viitor, vedea capele şi chilii, catedrală monumentală, o cetate inexpugnabilă a credinţei, pe când inamicii pândeau din umbră.

Calomnia era simplă: Romeo şi Julieta la mănăstire, Ioan şi Veronica, în duo erotic, nemuritor în banalitatea lui.

Duhovnicul Ioan Iovan era într-adevăr tânăr, arzător şi pasionat în liturghiile, oficiile şi mesajul său.

Maica Veronica era frumoasă, tânără, graţioasă, sprinţară ca o căprioară.

Au atacat în acest nod vital al tinereţii şi graţiei triumfătoare.

Fratele Andrei Scrima, cu onctuozităţi de prelat catolic şi cu tehnica bine cunoscută a lui calomniez, *calomniez, il en restera toujours quelque chose*, insinua mereu, în cercuri restrânse de înalţi demnitari civili şi ecleziastici, despre substratul erotic dintre Ioan şi Veronica în rebeliunea vladimiristă. Aşa au ştampilat-o şi în surghiunul de la Ţigăneşti: *o stareţă frumoasă care trăia cu un călugăr*. Călugărul era ieromonahul Ioan.

Maica Veronica îşi face iluzii când crede că se va întoarce la Vladimireşti, ca să-şi continue visul interior al noului Athos, al catedralei măreţe şi al cetăţii teologice în piatră, marmură şi beton armat.

Visul s-a curmat. Nimbul suferinţei şi al închisorilor a încoronat opera. E suficient. Atât se poate realiza în Valahia, care are vocaţia pateticii, a jalei, a suferinţei, iar nu a construcţiei plenitudinare.

Balele veninoase ale calomniei vor urmări cuplul Ioan şi Veronica. A fost, fireşte, un duo cu substrat erotic platonic. Jalea din surghiun a maicii Veronica pentru întemniţatul Ioan nu face decât să sporească aria de întindere a calomniei.

Privind cu luciditate de biolog prezenţa tânărului, ardentului şi virilului duhovnic Ioan printre 300 de măicuţe fecioare, în calitate de duhovnic, avea efecte de aprindere a lămpilor seminale, de biciuire a imaginaţiei, de stimulare a energiei creatoare. Măicuţele erau ca găinuşele în prezenţa unui cocoş de rasă. Nu se întâmpla nici o acuplare formală. Totul se petrecea (potrivit observaţiilor noastre imparţiale) după regulile celei mai stricte bune cuviinţe, ca într-un internat şcolar model, ca într-un pension de domnişoare cu un profesor tânăr, frumos şi inteligent. Domnişoarele visează la el. Profesorul nu e un tânăr porc, ci un tânăr serios. Prezenţa lui la catedră stimulează munca şi hărnicia elevelor. Toate se iau la întrecere la învăţătură, ca să fie pe placul dascălului adorat.

Părintele Ioan avea poziţia profesorului tânăr, inteligent, frumos şi cuminte într-un pension de domnişoare. El stimula munca, imaginaţia şi rodnicia celor 300 de fecioare călugăriţe.

Este oare obligatoriu ca duhovnicii în mănăstiri să fie bătrâni, urâţi, proşti, mâncăi şi beţivi?

Rezistenţa la ispite şi păcate se observă abia atunci când condiţiile ispitei şi ale păcatului sunt întrunite. Rar se poate şti dacă o femeie urâtă este virtuoasă. De obicei, la primele solicitări sucombă. O femeie frumoasă şi care n-a avut prilejul solicitărilor în preajma unei canapele nu poate fi taxată virtuoasă. Numai frumuseţea, solicitarea, canapeaua şi refuzul formează cele patru condiţii cumulative ale virtuţii respective.

La Vladimireşti s-a format o mănăstire cu fecioare, ca o noutate în peisajul ecleziastic.

În această mănăstire, a intrat un ieromonah tânăr, ca duhovnic elocvent, sprinten şi neobosit.

Sunt toate elementele ispitei.

A căzut Veronica în plasa iubirii carnale?

A căzut Ioan în plasa iubirii carnale?

Şeful Securităţii de la Bârlad, cu prilejul arestării mele de 24 de ore, mi-a vorbit de nişte medici ginecologi de la Galaţi care ar fi făcut 3-4 avorturi maicii Veronica.

Am dat neîncrezător din cap.

Cunosc tehnica, funcţia şi răspândirea calomniei în Valahia, mai răspândită decât pirul din via mea.

Până în ceasul de faţă, nu cred.

Lamentele Veronicăi pentru Ioan la închisoare nu mă fac *mefiant*. Era tovarăşul ei de muncă şi de creaţie. Lămpile seminale şi glandele endocrine interne funcţionau reciproc cu ritm mai intens în acest duo erotic platonic.

Izvorul melancoliei

De unde ia naştere melancolia? Care-i sunt tainicele, subteranele izvoare? Incapacitatea de a găsi pe Dumnezeu? Imposibilitatea de a găsi o soluţie metafizică şi un echilibru spiritual? Dar soluţia am găsit-o deja, demult, în biologie, în privirea spectacolului lumii şi al cosmosului, cu ochi de biolog empiric, de ţăran etern, hâtru bun de glume şi lucid, de intelectual ancorat în doctrina simplă şi vastă a strămoşilor. Fac în acest caiet observaţii de *Gâgă*, fiindcă sunt platitudini nemuritoare, care trebuie puse pe primul plan, ca să nu năpădească şi în mine buruiana

idealismului, nici florile stranii ale misticismului celest, nici mărăcinişul dogmatismelor. Mi le ţintuiesc în creier cu ciocanele tenacităţii, ca să nu deraiez de pe drumul drept al strămoşilor, biologi empirici, trăitori ai fenomenului biologic, afirmatori cu seninătate ai acestui fenomen primordial.

Ştiu că seninătatea mea de biolog empiric este mai mult pictată cu albastru de vopsea banală, inundată de culoarea naturală a violetului melancoliei. După cum sunt dogmatici creştini, din disperare metafizică, şi din faliment în teoria cunoaşterii, ca Nae Ionescu, Sandu Tudor şi fratele Andrei Scrima, tot aşa am ajuns, eu, biolog empiric rural, din incapacitatea sinceră de a adera la fenomenul mistic sau la materialismul cras şi vulgar al epocii. M-am îndreptat plin de robuste nădejdi, ca la un liman, la acest *retour au pays natal*, fără a obţine albastrul seninătăţii strămoşilor, decât cu eforturi de zugrav şi pictor, fiindcă la mine totul este scăldat în violetul violent al melancoliei fără leac, fără scuză, fără arta făţărniciei.

Fragmente dintr-o epistolă

Prietenul şi fratele meu de puşcării, Dr. Ovid Munteanu de la Cluj, îmi trimite o epistolă, din care consemnez câteva rânduri în acest *Jurnal intim agricol de Periş*:

„Cluj, 6 iunie 1955

Scumpe Maestre,

Mă bucur că te descurci atât de amuzant (la Periş), ca în orice împrejurare, de altminteri (la Aiud şi Ocnele Mari), şi nu trebuie să fii decât încântat de drumul pe care-l parcurgi. (*Drumul melancoliei, al şomajului şi al solitudinii*).

Este vocaţia dumitale, până la o adevărată şi autentică regăsire. (*Vrea să zică, regăsirea mistic-vladimiristă*!).

Nădăjduiesc că eşti într-un mediu prielnic pentru meditaţii şi că vei împuţina pasiunea de scris, pentru un scurt timp, bineînţeles. (*Adică, am schimbat stiloul cu sapa!*).

Scrie-mi, te rog, dacă aş putea vizita Mănăstirea Ţigăneşti. Mi-e foarte dor de o revedere cu vecina dumitale (*adică maica Veronica, durch die Blumensprache*!). Ce face fratele ei (*adică părintele Ioan*)?”

Ce-ar zice Dr. Ovid Munteanu, care crede în maica Veronica, exact sau mai mult decât în lumina ochilor săi, dacă ar afla că ea este supranumită în regiune *frumoasa surghiunită*, prinsă în flagrant delict de amor fizic şi avorturi cu ieromonahul Ioan? Bietul vladimirist ar cădea jos, siderat şi electrocutat de cinism.

Ce-ar zice de mine, care explic amorul lor platonic cu valenţele biologiei şi sexualităţii năvalnice la două personalităţi energetice încătuşate?

Ce-ar zice de mine, care explic fenomenul Vladimireşti ca un fenomen de chiliasmă politică, de protestare încadrată în fenomenul general protestatar al unui popor păgân în substanţă şi în atitudinile lui ultime, teocratizat prin suferinţă şi nemângâiere naţională? Că vladimirismul este epifenomen, iar nu fenomen originar în lăţimea şi lăbărţarea lui, că este fenomen originar numai la cei 46 de sihastri şi la cele 300 de călugăriţe, la acele dinastii monacale şi mandarinale tincturate ecleziastic?

Dr. Ovid Munteanu continuă:

„Te asigur că-mi eşti foarte drag, deşi cu *divergenţe pe aloculea*. îmi sunt dragi gândurile şi scrisorile dumitale, pe care le preţuiesc”.

Prietenul meu e amabil, prea amabil, când vorbeşte de divergenţe pe alocurea. între noi este o prăpastie, prăpastia trăirii biologice şi prăpastia trăirii mistice. Eu trăiesc vegetal, ca un nuc cu frunziş amar, el trăieşte în duh, ca un seraf.

Ascultaţi finalul epistolei sale incomprehensibile:

„Eu? Sunt în luptă, în luptă cumplită cu mine. Consider că biruinţele din afară, dacă le va îngădui Dumnezeu, se câştigă luptând împotriva ta însuţi. Aceasta nu este pasivitate, cum fals o crede lumea. Este cea mai activă, cea mai raţională luptă.

Nu cunosc mai bun luptător, şi concomitent pe toate fronturile, decât pe acela care încearcă smerenia, atât de greu de dobândit. Ca un trufaş ce sunt, îţi poţi da seama de încleştarea în care sunt prins. Cred că omul cel mai puternic este acela care-şi simte duhul smerit. Iată de ce eu sunt atât de slab!”

Scrâşnesc din dinţi, fiindcă eu nu înţeleg smerenia, nu înţeleg lupta cu sine pentru alungarea păcatului.

Ce numesc misticii, păcat? Activitatea eliminării seminale, adică natura triumfătoare la apogeu, cea mai dulce, cea mai scumpă, cea mai firească dintre funcţiuni. Pentru mine, florile la vegetale reprezintă maximum de plăcere şi veneraţie. Este ceea ce se cheamă ruşinea la femei. De ce ruşine? E o prostie. De ce penisul armăsarului, sfredelul taurului şi al câinelui, mădularul abraş al bărbatului să fie un lucru înjosit şi înjositor?

O, ce farisei şi ce pigmei!

De ce să nu te bucuri când albina duce polenul florilor de la una la alta şi le fecundează? De ce să nu am gândul să-mi instalez două roiuri de albine în livadă şi vie, ca să mi le fertilizeze şi să mă bucur şi de mierea stupilor?

De ce să-mi fie ruşine că abia aştept să fiu bunic şi să-mi cresc nepoţii, odrasle odrăslite din odraslele mele?

Dr. Ovid Munteanu continuă:

„Cât despre o revedere, o doresc pe cât mai curând. Aş avea multe de discutat cu dumneata. Când va rândui Domnul, se va întâmpla şi aceasta".

La revedere, ne vom lua la păruiala discuţiei contradictorii dogmatice, pe partea lui şi libere, până la libertinaj, din partea mea. Afară de cazul când nu voi pune, ca de obicei, masca toleranţei şi a ipocriziei mandarinale, *achiesând* pe jumătate la adevăruri care mă scot din sărite, care sunt negaţia afirmaţiilor mele intime şi afirmarea negaţiilor mele cele mai făţişe. Ne vom întâlni pe platoul minciunilor convenţionale.

Nu mă voi lăsa: cu semiton calin, îl voi întreba de ce nu şi-a găsit văduvioara sau divorţata comestibilă urgent, până când se va fixa la conjugalităţi cu nepoate de episcopi, aşa cum l-am instigat, machiavelic, pentru salvarea vladimirismului său iubit, consecutiv sau chiar concomitent: ibovnică văduvioara şi conjugalitate episcopală, fiindcă scopul scuză mijloacele, după preceptul iezuistic, practicat de catolicizantul Andrei, fratele ortodox, care i-a mâncat mănăstirea de colombe, ca pe un boţ de urdă sau de caş proaspăt!

Dr. Ovid Munteanu termină, patetic şi naiv:

„Fruntea sus, maestre! Te găsesc pe drum bun. Nu crezi că bunul Dumnezeu are grijă de dumneata? Caută-l şi-ţi va spune mai multe. Nu-l simţi cum te urmăreşte pentru a te salva? Roagă-te şi imploră-l harul cel sfinţitor".

Reflectez şi comentez: nu am deloc impresia că Dumnezeu se ocupă de toate gângăniile, nici nu le urmăreşte pentru a le strivi şi nici pentru a le salva. Dumnezeu te ajută, dacă-ţi bagi singur în traistă. în catastiful divin nu se notează orişice, fiindcă *de minimis non curat praetor*. Suntem singuri, deznădăjduiţi sau veseli, după vocaţie, hormoni şi secreţiuni glandulare, singuri în grădina naturii, cu regulile şi repetiţiile ei plurimilenare. Repetiţia unui joc de mult fixat. Farmecul jocului constă în neştiinţa şi în iluzia noastră, înţeleptul ridică vălul iluziei, se epurează de iluzii şi entuziasme facile, se aşază în postura de spectator ataraxic al scurgerii fluidului vital, fără aprobare, fără dezaprobare, chiar fără consemnare, deoarece consemnarea nu-l priveşte decât în subsidiar, ca factor ajutător în descurcarea din mărăcinişul vieţii.

PRIMĂVARA 1932 PE STADIONUL ANEF

Soarele de primăvară bătea pe stadionul pustiu. Zăpada se topise în câteva zile. Iarba gazonului înverzise şi crescuse parcă sub ochii fachirului. Nu era nici un indian prin apropierea ei, numai soldatul T.R. (art. 71), adică subsemnatul, proaspăt sosit de la regimentul 19 infanterie Caracal, chemat telegrafic şi repartizat la ANEF, în continuarea serviciului militar obligatoriu până la toamnă. Nu descifrasem misterul transferării. Sosisem cu o cizmă şi un papuc, având o unghie încarnată rebelă şi un bagaj sumar: o pijama de mătasă naturală, o cămaşă lungă oltenească brodată cu râuri roşii şi chenare albastre, un schimb de rufe civile, obiele şi cizma cu papucul de rezervă.

Mi-era ruşine să mă prezint aşa în faţa lui Virgil Bădulescu, colonelul meu, pe care-l avusesem, cu 10 ani în urmă, căpitan la şcoala de cădeţi din Valea Voievozilor.

Colonelul de la regimentul 19 infanterie Caracal m-a trimis, într-un fiştigoi, la primirea telegramei, presupunând socoteli complicate. Era bucuros să scape de mine. Aveam un dosar secret de anarhist, de secretar al trădătorului naţional Constantin Stere (pe care-l iubeam şi pe care-l văzusem o singură dată la Hotel Esplanade în Capitală) şi de intelectual pernicios, pus sub supraveghere poliţienească, îl veneram pe C. Stere, fireşte, şi scrisesem un studiu de protest la revista lui, când a fost dat afară de la Operă de nişte generali democraţi şi rezervişti, cu complicitatea unor miniştri democraţi manişti, pe care-i făcuse chiar el miniştri în sufrageria lui Barbu Ştirbey, cu regina Măria, mama răniţilor. Studiul lung a căşunat o replică mizeră a mitropolitului Comşa, într-o gazetă infectă şi răspândită: *Un suflet pierdut*. Eu, pierdut?

Îmi citisem dosarul *secret* de la Caracal, după ce făcusem un chef straşnic cu majurul companiei. Episcopul Comşa al Ardealului vărsa gaz pe foc. Dosarul conţinea nişte parascovenii atât de mari, încât mi-au căzut ochelarii berlinezi, cu baga neagră, pe podeaua crâşmei infecte. Majurul se îmbătase turtă cu ţuică nouă de dudă şi eu mă afumasem cu catran de Dăbuleni, un vin negru parfumat de tirază. Pusesem postament serios de slană, salam şi brânză, dar ţuica de dudă, pe care n-o suport nici ca aperitiv, şi vinul de viţă *ignobilă* mă scoseseră din sărite la lectura dosarului meu secret, agravat de boaita episcopală. Ne-a surprins colonelul infanterist şi caracalean în flagrant delict de crâşmă şi de violare a secretelor de stat. Muică, muică!...

Colonelul era o deşcă provincială infectă, fericit să facă tărăboi. Mi-e scârbă să-mi aduc aminte...

N-am putut trece pe la mama, la Mărgăriteşti, să-mi iau garderoba de Capitală, şi abia am avut banii necesari pentru plata chefului. M-au expediat cu foaie de drum, clasa a III-a, în trăsura personală a colonelului, însoţit la gară de un aghiotant, Trandafirescu, băiat bun şi cimotie prin alianţă.

Cu o cizmă şi un papuc, cu o unghie încarnată la piciorul stâng, n-aveam curaj nici de cinci parale. De la gară până la stadionul ANEF, mi-am cărat singur geamantanul, şontâc, şontâc.

M-a întâmpinat ironic maiorul Petre Lazăr C, care mi-a arătat un pat cu pătură aspră, într-o cămăruţă lângă baie, şi m-a trimis la duş:

— La Caracal, s-a rupt carul cu proşti. Te pomeneşti că de-acolo ne-aduci şi ploşniţe pe stadion. Frumos cadou!

— La noi nu se zice ploşniţă, ci stelniţă. E mai poetic. Carul s-a rupt şi proştii au plecat. Am fost un prost că am plecat. De ce m-aţi chemat?

— Ce, nu ştii? Tu ai cerut!

— Eu? Da, am cerut de astă-toamnă. Aţi întârziat, şefule. Abia aşteptam la Caracal să mă trimită în concediu două luni, pentru munci agricole. Aveam regim de soldat. La început, greu, pe urmă, bine. Greul l-am trecut. Peste două zile începe primăvara, dacă anul este bisect. N-am agendă. Primăvara a şi sosit pe stadion. S-au topit nămeţii şi la noi, în Oltenia.

— Să nu uiţi să cumperi un mărţişor pentru logodnică. Ea a dat un telefon lui Ilie şi l-a rugat să te transfer la ANEF. Fii binevenit între noi! Ne întâlnim după zece ani. Te-am expediat în lume cadet falnic şi elegant, cu grad de plutonier, şi mi te întorci zdrenţăros şi soldat, cu o cizmă şi un papuc, parcă ai fi bicisnicul prieten şi coleg al dumitale de tristă amintire. Cum îl chema?

- Atunci e bine, este chiar foarte bine. Slavă Domnului că v-am găsit. N-am uitat milităria de şapte ani, de-odinioară. Era chiar poetică, acolo, în Valea Voievozilor. La Caracal, ticăloasă...

- Treci la duş! Credeai că Liga Naţiunilor va desfiinţa armata? Crezi că ţi-am uitat teoriile obraznice, cu Titulescu Mapamondu, olteanul tău? Uite că armata nu s-a desfiinţat. Aţi depus, cădeţi, jurământ cu Virgil (Popescu) şi Eugen (Demetrescu), că nu vă mai întoarceţi niciodată la şcoala de cădeţi din Valea Voievozilor? N-aţi vrut să vă faceţi ofiţeri, şi ce aţi ajuns după un deceniu? Unul este conţopist la Finanţe şi altul portărel de tribunal. Haimanale. Halal de voi! Băieţii noştri cei buni! Treci sub duş, îţi trimit frizerul şi, într-un ceas, să treci pe la colonelul-medic Lascăr, pentru vizita medicală, ca să-ţi opereze unghia încarnată.

- Şi Dr. Lascăr este aici?

- Păi, ne-am strâns cu toţii, cei din Valea Voievozilor. Noi avem spirit de echipă. Voi sunteţi recalcitranţi. Comandant ne este Virgil Bădulescu. Director de studii îl avem pe profesorul de logică Nae Ionescu (acum vine mai rar). La matematici face prelegeri strălucite Octav Onicescu. Aşteptăm ca Gh. Zapan să sosească de la Berlin, unde-şi trece doctoratul în psihotehnică. îl ţinem în concediu, cu leafă dublă.

— M-am despărţit de el anul trecut, pe *Unter den Linden*. E în gravă divergenţă cu profesorul Wertheimer. Nu cred că Gheorghiţă Zapan are dreptate. El măsoară inteligenţa, intuiţiile şi instinctele cu metrul, cu integralele, cu tabelele de logaritmi. Păcat că s-a lăsat de poezie şi de tragedii. Mata, când te-ai întors din Elveţia?

— De curând. Am trecut un fleac de doctorat în pedagogie, cu Claparede, la Lausanne. La mine a fost uşor. La Gheorghiţă este mai greu. EI face ştiinţă în pedagogie şi psihologie.

— Mofturi! Totul este artă, psihanaliză, intuiţie...

— Marş la baie!

Am făcut duşul rece şi continuam monologul înfierbântat. Maiorul Petre Lazăr C. fusese comandantul-pedagog al clasei mele, în cursul superior, la liceul meu din Valea Voievozilor, în anii 1919 - 1922. Avea pe-atunci grad de locotenent artilerist. Se ocupase de noi, mucoşii la vârsta mojiciilor (*Flegel jahren*), cu o răbdare îngerească, dublată de ironii acerbe. Ştia să mânuiască biciul cuvântului şi gestul simbolic. Acum era maior şi profesor de pedagogie la ANEF, institut de sporturi, asimilat cu o facultate în cadrul universităţii bucureştene. Era tot osos, subţirel, parcă nemâncat cu anii. Un om fără vicii. A crescut cădeţi, pentru a scoate ofiţeri. Acum, creşte gimnaşti pentru cadrele profesorale ale liceelor civile. El are vocaţie de pedagog. Octav Onicescu o fi matematician? Pedagog nu era. Nae Ionescu are vocaţie de filosof sau de jurnalist? Nu cumva este un politician abject? Am auzit că s-a înhăitat cu Lupeasca şi Carol II, cu Puiu Dumitrescu şi Foanfă, colegul nostru, că face guvernele în ţara rumânească şi s-a pricopsit. A venit în Valea Voievozilor, de la Munchen, în 1919, cu pantofii scâlciaţi şi cu doi copii adorabili, Radu şi Buda. îşi clădeşte, azi, palat la Băneasa, vilă la Balcic, posedă iaht pe Marea Neagră şi amante celebre, recrutate dintre prinţese şi actriţe. Catedra de metafizică şi gazeta sunt tribune prestigioase. Dar nu sunt mai degrabă poveri? Principesa am auzit că-i cam răscoaptă şi nu ştie cum să scape de ea.

O gazetă cum este *Cuvântul*, ei da, un amvon unde oficiezi zilnic! O catedră? Asta-i belferie sau vocaţie. Nu simt vocaţia belferiei. în loc să oficiezi la 40 de inşi, ca jurnalist vorbeşti la 100.000. Dacă am depus jurământ cu Eugen şi Virgil, într-un elan de şcolari scăpaţi de cătuşele celor 7 ani de internat, că nu ne mai întoarcem niciodată în Valea Voievozilor, apoi cu Sorin şi cu Ionel am depus jurământ la Heidelberg, că nu vom alerga şi nu vom accepta catedre universitare, pentru a nu ne altera autonomia personalităţii, în fond, ce sunt autonomia şi personalitatea? Sunt gata să-i dezleg de jurământ.

Argumentul era specios, de studenţi cu grăsime de bere pe creier. O redacţie e mai mult. O catedrală.

După ce termin stagiul militar, eu mă fac avocat şi jurnalist.

Ca avocat, câştigi *nervum rerum gerendarum*, iar ca jurnalist şi scriitor, faci apostolat.

Întâi, mă însor. Cu avocatura, câştigi bani. Ca ziarist, oficiezi în amvon? Să-mi limpezesc starea civilă şi sentimentală. Eu am să scriu la foile democratice pentru umiliţii şi ofensaţii soartei. Nu suport pe borţoşi, sătui, îngâmfaţi şi imbecili. Dar ce se va face Sorin? El este filosof, asistentul lui Petre Andrei, sociologul de la Iaşi. Firește, trebuie să aştepte catedra, fiindcă Andrei este tânăr. Nu mult. Petre Andrei este demult cu coliva în gât. Situaţia lui Ionel, ca fost asistent al lui Vasile Pârvan (marele meşter şi protectorul lui a murit năpraznic la 49 de ani), este ceva mai dificilă. Cum se va înţelege cu succesorul? La ei amândoi sunt probleme grele materiale. Eu am deschisă larg calea avocaturii în Capitală. Am să mă descurc uşor. Am pe zarzavagiii, pescarii şi negustorii olteni, ca fundal de notorietate. Dau iama prin Obor, am rude şi cunoscuţi printre cobiliţari, se face o iufă strașnică şi piperată cu proaspătul avocatei sosit, cu studii superioare, timp de cinci ani, din Berlin, Paris, mă rog, din străinătate, ceea ce face primă în Balcani. Am spatele asigurat la maestrul meu Anibal Teodorescu, unde am practicat un an (îl întreb ceea ce nu ştiu).

Mă uit şi la aceşti pedagogi ai mei din Valea Voievozilor, pe care i-am suportat în anii 1915 - 1922 şi pe care i-am scuipat printr-un jurământ, depus infantil, cu Virgil şi Eugen, să nu-i mai revedem în viaţa noastră. Sunt lingavi şi ponderaţi. Nici unul nu dă din coate pentru carieră, mâncare, dame, băutură. Au succes pe aceste zone. Fiecare îşi face datoria pe trepte, tihnit, cuminte şi ordonat. *Ordnung muss sein* - spune mereu Goethe. Au trecut zece ani şi nici tata, nici mama, nici pedagogii, nici colegii nu s-au schimbat cu o iotă. Oare eu m-am schimbat? Sunt cu stagiul militar întârziat, port ochelari de baga neagră, cu două dioptrii jumătate, mustaţă stufoasă pe oală, după modelul lui Leon Blum, simbol parizian şi prietenul meu de trei zile. Şi Emanoil Bucuţa poartă la fel. Nu-i socialist. Nu-i snob ca mine. Este un estet. Ca avocat, trebuie să pari om în vârstă şi serios, pe cât posibil cu burtă. Se duce estetismul i snobismul pe Dâmboviţa. Am s-o rog pe nevastă-mea (fiindcă mă însor curând, m-am hotărât *inebranlabil*, chiar ca deşcă, aşa cum s-a însurat şi tata, care făcea armată şi mama avea doi copii) să-mi gătească mâncăruri grase, fiindcă-s prea sfrijit la înfăţişare, cu toate oasele mele late, să prind puţin abdomen şi puţintel *embonpoint*, cum se zice pe limba ei favorită, fiindcă mi-am surprins logodnica gândind şi ţinându-şi jurnalul intim în limba franceză. Faptul m-a surprins şi m-a indignat pentru o româncă intelectuală, fiindcă jurnalul intim pe care eu îl ţin obligatoriu de la vârsta de 11 - 12 ani, ca cercetaş, (cum ne-au învăţat belferii ăştia de la Şcoala de cădeţi din Valea Voievozilor) mi-l redactez acum, de preferinţă, în limba germană, smălţuită cu nişte valahisme şi oltenisme drăgălaşe, de ţi se zburleşte părul. Ei, vezi? Nu-mi place nici dezrădăcinarea şi nici des-ţărarea. Cum conciliem aceste fapte contrarii? Eu am o patrie mică, pe care o iubesc până la adoraţie: Oltenia. Restul e cosmos. Sunt *Weltburger*, cetăţean cosmopolit. Am o patrie ceva mai potrivită ca mărime, vreo 300.000 km^2, şi pe care Mihail Kogălniceanu a botezat-o România (mi se pare, într-un opuscul franţuzesc despre Ţigani, scris ca student la Berlin). Eram foarte mândru, la *Alma mater berolensiae*, că audiam în aceleaşi săli şi mâneam la *mensa academica*, pe unde a trecut reformatorul moldav al Valahiei (la Roumanie). Vedeam statuia lui ieşeană plutind ca o fantasmă prin lungi coridoare berlineze şi în patrulaterul înverzit, interior, îi simţeam prezenţa, cot la cot, când luam notiţe la cursuri şi la bibliotecă, mă sculam cu noaptea-n cap, să ajung la prima prelegere de la ora 7 dimineaţa. Statuia a eliberat ţiganii, a împroprietărit clăcaşii şi a secularizat averile mănăstireşti. Cam ce reforme se pot face în Moldo-Valahia?

Mă sculam, matinal, foarte greu, lunea, şi iarna.

Când m-am prezentat în semestrul 1926 - 1927 la conserva-toriul lui Ernst Heymann (*Sprechstunde*), profesorul de *Istoria Dreptului german*, bătrânul lungan neamţ, bărbos şi chelbos, a fost fericit să aibă şi un student român printre auditori. Mi-a spus că l-a cunoscut pe... Mitiţă Sturdza. Pronunţa *Mitiţa Sturţea*. M-am îngrozit. Acest Sturdza fusese demult prim-ministru al ţării româneşti şi a strâns ceva documente istorice pentru Academie, unde s-a ales membru. Când belferul neamţ mi-a urat să fac şi eu cariera lui Mitiţă Sturdza, adică să ajung academician şi prim-ministru, m-am scuturat îngrozit şi politicos, gândindu-mă la atâta mediocritate, şi la zeul meu Kogălniceanu:

— Demetrius Sturdza a fost un istoric fără lucrări serioase şi un om politic de valoare îndoielnică, i-am spus lui Herr Profesor.

— Tineretul de azi nu este prea infatuat?

Am tăcut şi i-am cerut bibliografie restrânsă de istoria dreptului german.

N-am mai spus profesorului neamţ că Mitiţă Sturdza, prim-ministru fiind, la un consiliu aulic s-a băgat sub masă şi a început să latre ca un căţel mops. Dus la ospiciu, la Viena, psihiatrii au declarat că pacientul este nebun de mulţi ani şi fericea ţara care n-a băgat de seamă. Mare fericire şi mare scofală! Mitiţă Sturdza introdusese obiceiul ca miniştrii să pupe mâna regelui, modă, obicei din istoria noastră, când boierii pupau mâna voievodului şi voievodul pupa mâna vizirului şi poala Sultanului la Ţarigrad, iar slugile se băteau la tălpi şi boierii numai cu buzdugan domnesc, de mâna voievodală. Nae Ionescu, întors de la Munchen, în 1919, face la gazetă teoria Regelui-Stăpân, în primăvara aceasta radioasă din 1932.

Ne recomandă, indirect, să pupăm mâna monarhului, ca Mitiţă Sturdza.

Citesc gazeta şi mă întreb dacă Nae Ionescu n-a înnebunit de doi ani. Când îl ducem la balamuc?

Dar dacă, peste 11 ani de la întoarcerea mea de la Berlin, am să predic şi eu la gazeta mea sau a altora, ori prin tribunale, o aberaţie ca Nae Ionescu, ceva similar cu pupatul mâinii? Dacă apare un preşedinte de republică năuc, cu o Lupească la subţioară şi la prohab, ca voievodul Carol II?

Mi-aduc aminte că lauda adusă de Heymann lui Mitiţă Sturdza m-a scârbit de istoria dreptului german şi nu mai eram dispus să fac ascultare lui Heymann şi lui M. Kogălniceanu, acest mitropolit fantasmagoric şi pedagog înaintaş, care mă îmboldea la hărnicie. Am audiat sârguincios jumătate de semestru prelegerile de istorie juridică le lui Heymann, i-am citit tratatul în trei volume, i-am tocit manualul de două sute de pagini şi am început să trag chiulul, sătul de memorizări inutile. La ce o să-mi trebuiască istoria dreptului german, la Bucureşti? Chiulul şi tragerea la fit pot fi înţelepciuni divine.

N-am contat şi eu, cu socoteala birtaşului, pe bătrânul Heymann, prietenul probabil tânăr al mathusalemicului compatriot Mitiţă Sturdza, care vrea să educe vlăstarul danubian şi să-i indice treptele spre academie, glorie politică şi balamuc. Mai făcusem greşeala să-i arăt la un al doilea *conservatoriu* un manuscris despre *Montesquieu* (o cercetare de izvoare istorice începută la profesorul tânăr şi la modă, neohegelianul Rudolf Smend) şi altul despre *Izvoarele doctrinei lui Bărnuţiu*, filosof juridic autohton, publicat deja parţial într-o revistă a Capitalei mele. Moşul m-a bătut pe umăr, indulgent şi satisfăcut, fără a mai vorbi de infatuare şi criticism dizolvant.

Era lunea, era iarnă, şi era ora 11 dimineaţa.

Abia îmi sfârşisem baia şi odihneam în halat, cu o revistă de teatru în mână, uitată de o actriţă începătoare, de la teatrul modernist şi scandalog al regizorului scandalagiu Piscator. Trecuse ora de istoria dreptului.

Gazda mi-a anunţat o vizită şi a intrat - halucinaţie? - moşneagul.

— Sunteţi, probabil, bolnav, că n-aţi mai venit la cursurile mele, domnule student? E greu să te îmbolnăveşti printre străini. Singur-singurel. Am venit să vă ţin de urât şi să vă fac o vizită de bolnav.

Am strâns iute revista de teatru şi am acoperit cu pledul cearceaful mototolit, cu rămăşiţe din parfumul suav al Hildei:

— Am fost mai multe săptămâni gripat. Sunt perfect sănătos. Voi veni regulat la cursuri. Sunteţi de o amabilitate care ar încânta pe prietenul Dv. Mitiţă Sturdza şi chiar şi pe idolul meu Kogălniceanu, rivalul lui Mitiţă. (Şi mă gândeam să nu facă o conversaţie cu gazda, să-mi afle minciuna gripei).

— Au fost rivali politici?

Oarecum. Deşi liberali iluminişti amândoi, predecesorul lui Mitiţă i-a luat locul de la şefia partidului liberal şi l-a făcut puţintel ridicol şi cam pomanagiu pe Mihail. Când trebuia să ţină un discurs fulminant de opozant, Ion Brătianu îi făcea o vizită prealabilă, de curtoazie, şi-i cumpăra câte un tablou de valoare incertă, pe preţuri astronomice, în contul bugetar al Statului, bineînţeles. Lucrurile s-au cam petrecut aşa şi în Prusia, între tânărul Wilhelm II şi bătrânul Bismarck.

- Vă orientaţi lecturile spre o anumită direcţie criticistă? N-ar fi tocmai recomandabil...

Am condus pe gârbovitul meu belfer Ernst Heymann, în vârstă de vreo 70 ani, cu smerite plecăciuni, revenind la reverie şi foiletând revista teatrală.

Stau cu ochii pierduţi iar în reverie, pe gazonul primăvăratic al stadionului ANEF şi mă gândesc:

— Oare profesorul meu valah Istrate Micescu ar fi venit vreodată să facă vizite de bolnav la un elev obscur? E prea ocupat, să strălucească pe firmamentul public, în Parlament, în întruniri electorale şi să pledeze la Casaţie. Când să se mai ducă la şcolari bolnavi? Abia-şi ţine cursul de drept civil la facultate. Din patru prelegeri, lipseşte la trei. L-am aşteptat de atâtea ori să vină să-l ascult, să-i prind tehnica, mimica, gestica, argumentaţia silogistică, piruetele artistice. L-am audiat în tribunal, purtând un an geanta lui Anibal. L-am văzut, acasă, în biblioteca lui, fiindcă secretarul care-i ducea geanta este de la noi, din zăvoaiele oltenești. Ce-o mai fi făcând Iancu Niculescu-Olteţ? O fi tot secretar? Sunt oameni cu destin de secretari, de adjuncţi, şi o duc bine. Eu nu pot fi secretar. Vreau bordeiul meu, vreau taraba mea, vreau cobiliţa mea, vreau nevasta mea, vreau copiii mei...

Pe stadion, au început studenţii şi studentele să evolueze ritmic. Unghia mea încarnată s-a vindecat aproape integral, l-am scos bandajul pus de Dr. Lascăr şi am expus-o la soare, marele tămăduitor. Cred în Soare, sunt un fiu al Soarelui, cred în sănătate, în voioşie, în inima bună ca o pâine caldă, cred în părinţii şi strămoşii mei de pe Olteţ.

Reveria s-a întrerupt brusc:

— Poftiţi la comandant.

Mi-am scos papucul şi m-am repezit să-l schimb cu cizma, să mă echipez cu vestonul şi cu centironul, plus boneta franţuzească dăruită de Petre-Lazăr C, care mi-a ars în focul de la baie capela soioasă de deşcă din Caracalul unde s-a rupt carul cu proşti.

Plantonul nu m-a lăsat:

— Poftiţi de urgenţă, că pleacă. A venit automobilul să-l ia în audienţă la Palat.

De ce mi-a fost frică n-am scăpat: mă voi prezenta în faţa lui Virgil Bădulescu într-o cizmă şi un papuc. Cum o să mă primească? Era sever şi distant acum zece ani, când eram copil, dar acum? Sunt m pulovăr rupt şi pantaloni bufanţi peticiţi.

Mi-am aruncat ultima oară ochii pe stadion, unde evolua graţios n grup de fete.

Plantonul mi-a şoptit la ureche:

— Aceea din mijloc este Marietta Nicoară.

- Cine-i Marietta Nicoară?

- Cum, nu ştiţi? Studentă la noi şi sora lui Iordache Nicoară!

- Şi cine-i Iordache Nicoară?

- De la ce regiment veniţi? Nu veniţi din Moldova?

Mi-era ruşine să-i spun „regimentul 19 infanterie" şi că am sosit de la... Caracal.

— Bădie, te-am văzut prieten cu teteristul Andrei Ionescu. El îţi va spune cine-i bădia Nicoară şi cine-i soră-sa Marietta, cea mai bună şi mai curată fată a institutului nostru.

Colonelul nici nu s-a uitat la papucul meu, mi-a întins o mână lată şi caldă, m-a privit în ochi, parcă ne-am fi despărţit de ieri, mi-a dat un vraf de manuscrise şi de reviste:

— Uite geanta mea, să nu le pierzi, pune-le în ordine, să te îmbraci civil, sau militar, cum vei dori, să locuieşti la noi sau în oraş, să nu găsesc greşeli grave de tipar, faci rezumate din revistele străine pe care le ai în mapa asta, aici e colecţia revistei noastre de gimnastică şi educaţie fizică, dar nu-mi place, dacă poţi s-o faci mai bună, dacă vrei să faci sport... militărie ştii pentru gradul tău de soldat... păi, n-ai fost plutonier? Ai fost al treilea la şcoala de cădeţi, de-aia te-am gradat pe-atunci, aici nu pot să te fac decât sergent. De ce nu te-ai dus la şcoala de ofiţeri de rezervă? (Abia acum observam că vorbea fără gramatică).

— Domnule colonel, teteristul credea că o să vină dezarmarea, că se vor desfiinţa armatele şi nu mai era nevoie de stagiul militar obligatoriu, cum spune Titulescu de la Liga Naţiunilor, interveni vocea sarcastică a fostului meu pedagog, ivit deşirat în umbră.

Cu picioare de bărzăun, în cizme galbene lungi şi subţiratice, colonelul Virgil Bădulescu s-a uitat încruntat ca un buldog la subalternul Iui maior, şi a grăit blajin către mine:

— Îţi vezi de treburi. Lasă băiatul în pace, măi Petre-Lazăr Constantin! Dacă vom fi toţi după un calapod, unde ajungem? Dacă ai neplăceri cu ei, vino la mine. Eu o ţin în internat şi pe sora lui Iordache Nicoară. Sunt extremişti de dreapta şi revoluţionari. Tu eşti pacifist. Ei, şi? Ea este o fată bună şi cuminte. M-am zborşit la vagmiştrii veniţi la percheziţie după manifeste şi nu le-am dat voie să mi-o tulbure sau s-o aresteze în incinta institutului meu. Ce faceţi voi afară şi în conştiinţa voastră, vă priveşte. Eu sunt cu toleranţa şi cu libertatea opiniilor.

— Cine-i Marietta Nicoară?

— Cum, nu ştii? Sora lui Iordache Nicoară.

— Şi cine-i Iordache Nicoară?

— Cum, nu ştii?

— Cum o să ştie, dacă vine de la Caracal, a replicat sarcastic Petre-Lazăr C.

— Lasă băiatul în pace. El vine de la Berlin. Şi nu uita că de la Caracal au plecat Iancu Jianu şi Nicolae Titulescu, duşmanul tău personal înverşunat.

—Daţi-mi voie să vă spun că am întâlnit la Paris, personal, două caracalence: pe Elvira Popescu şi pe principesa Brâncoveanu, din Brâncovenii romanaţeni, cunoscută ca poetesă, contesa Ana de Noailles. La Paris, mai avem un mare actor, pe Mihalesco. în Capitală, avem pe cea mai frumoasă actriţă, pe...

Colonelul s-a încruntat:

— Sunt grăbit, că mă aşteaptă Majestatea Sa Regele Carol II. Porcăriile se fac, nu se discută, şi mai ales chestiile astea cu actriţele şi damele voastre nu trebuie să se audă: Tu când te însori, Petre-Lazăr Constantin?

— Să mă mai gândesc. Uite, el se însoară!

Pedagogul şi zbirul meu amabil a rămas flăcău unguresc. Ca să facă, probabil, pe plac contelui Apponyi, adversarul lui N. Titulescu la Liga Naţiunilor, şi să cotropească maghiarii Transilvania, dacă noi nu avem sporuri demografice.

Elevul ţi-a zis-o! Felicitările mele pentru căsătorie, dar nu şi pentru limba de aspidă. O să vă luaţi la întrecere în dueluri ironice. Astea-s fleacuri. Vedeţi-vă de treburi. Să faceţi şi copii, cum am făcut eu, ca să nu ni se sfârşească neamul.

Pe Marietta Nicoară n-am mai cunoscut-o. Nici pe Iordache Nicoară, deşi eram prieten de cazarmă şi stadion cu Andrei Ionescu, prietenul lor de taină şi de opinii.

M-am descazarmat, ca şi Andrei, şi m-am mutat la hotel, provizoriu, până când am adus certificatul de naştere, am făcut publicaţiile la ofiţerul stării civile, am oficiat căsătoria, renunţând categoric la celebrarea slujbei religioase, spre consternarea şi dezolarea logodnicei habotnice, în Parisul ei liceal. Aşa era moda pe-atunci la băieţi, printre

tineretul de aur. Logodnicele crâcneau şi înghiţeau. Căsătoriile se făceau devreme, fără foaie dotală, fără tămbălău, discret, fără serviciu divin costisitor, tară invitaţi zgomotoşi şi pizmăreţi, fără publicaţii la gazetă şi fără târguiala între socri, care aflau ulterior de nuntă, căpătând, uneori, apoplexie.

Cu doi martori, am terminat ceremonialul civil contractual. Am stat singuri o jumătate de oră într-o biserică pustie la ora matinală, acordându-i o primă concesie. Imensitatea catedralei făcea şi mai zguduitoare îngenuncherea logodnicei în rugăciuni abia şoptite, pe buze tremurânde şi fierbinţi. Nu eram stană de piatră şi nici stană de sare. Cunoşteam aceste stări sufleteşti şi o învăluisem în toga tăcerii, a iubirii şi a stimei. Criza mea religioasă o sfârşisem în melancolie, dezastre interioare şi îndoială permanentizată, ca o fistulă purulentă. Nu mai doream să reîncep calvarul şi întrebările pustiitoare. Suferisem cumplit cu câţiva ani în urmă, în străinătate. Venisem în ţară pentru împăcarea mea, doream tihnă în cămin, nu-mi era frică de furtunile de afară, ci de mine însumi, de crizele intime, cu aspect religios.

Din biserică, am plecat cu trenul de prânz în luna de miere, la Sinaia, unde nu se topiseră zăpezile. N-am stat o lună, din lipsă de parale, ci zece zile, pentru a purcede în Oltenia, la ai mei, unde era gratuit şi belşug alimentar, ca să nu capete apoplexie, aflând ştirea de la alţii. Am mers şi-acolo la biserică, trimis insistent, fiind considerat păgân de tatăl mistic, şi sărutaţi cu foc de o mamă aproape atee, care ne-a cerut cel puţin 9 prunci, nepoţi voinici, aşa cum ea a îndrăznit să poarte şi să alăpteze 12 copii, dintre care cel mai mare mort ostaş pe front, în 1917. Şi a început să plângă...

Cine-i Marietta Nicoară?

Cine-i Marietta Nicoară?

N-am mai văzut-o din primăvara anului 1932, când evolua ca centru feminin pe stadionul ANEF, într-un grup de tinere. Am văzut grupul, n-am văzut centrul. Am mai trecut destul de des pe acest stadion, an de an, până mi-am terminat stagiul militar, la meciuri internaţionale de fotbal sau Ia demonstraţii politice. S-au perindat oameni, curente şi evenimente, din 1932 până astăzi, după aproape un sfert de secol. Prietenul meu Andrei Ionescu, cu care mă ciorovăiam regulat şi amical pe stadion, la Camera deputaţilor (unde era slujbaş, şi unde eu veneam ca jurnalist) sau pe Calea Victoriei, a murit la puşcăria Aiudului (pe unde am trecut şi eu), la câteva luni după plecarea mea spre puşcăria Ocnelor Mari, unde am stat patru ani încheiaţi şi n-am murit. Am trecut pe liziera morţii amândoi. El s-a prăbuşit. Eu am rămas supravieţuitor.

Andrei Ionescu era un spirit neliniştit, cu scheme de gândire conservatoare şi retrograde. Aşa le socoteam eu. El mă taxa cu apelative înfiorătoare, de pe baricada adversă. Ne dădeam mereu mâna, fără a fi prieteni. Ne-am fi putut ucide reciproc, dacă stadionul n-ar fi fost loc de întâlnire pentru toţi şi dacă n-ar fi fost de strajă umbra imperioasă, ca o statuie, a lui Virgil Bădulescu, cu *toleranţa* şi *treaba*. În primăvara şi vara aceea cazonă, nici Andrei, nici eu nu l-am mai văzut pe Virgil decât din depărtare şi întâmplător. îşi vedea de sporturile şi de instituţia creată. Nu ne cerea absolut nimic, în afară de politeţe, ordine şi curăţenie morală. Duşurile calde şi reci erau permanent deschise pentru păduchii şi nebunii fanatici din toate categoriile sporturilor fizice şi politice.

Virgil Bădulescu nu înţelegea deloc tărăboiul ideologic reprezentat de Andrei şi Nae Ionescu, pe de-o parte, de mine şi de Petre Ţuţea (o lebădă oratorică şi stranie, care evolua braţ la braţ cu mine), pe de altă parte, în incinta stadionului său. Clasificarea în dreapta şi stânga i se părea factice, aberantă şi periculoasă, menită să dezlănţuie stihiile anarhiei, dezmăţul golănesc şi să crape naţia în două, ca pe o catapeteasmă spartă de cutremur. Cu Petre Ţuţea, pregăteam scoaterea unei foi ideologice, care a şi apărut cu un succes care ne-a uimit şi pe noi. A avut cel mai mare tiraj de revistă din Valahia.

Andrei Ionescu a dorit să-mi prezinte odată pe Iordache Nicoară.

Acum, nu mai întrebam ca o gâlmă caracaleană cine-i Iordache Nicoară.

Răspundeam simplu:

— Nu mă interesează Iordache Nicoară. Am jucat turca pe terenul de sport din Valea Voievozilor cu şeful lui Iordache. M-ar interesa să cunosc pe sora lui, Marietta...

— Mai încet! De-abia te-ai însurat! E o fată pură, aproape un înger. Nu admite nici flirtul.

— Am glumit. Nu mă interesează Marietta şi Iordache Nicoară. Îl *citesc* pe frate şi-mi este suficient. M-ar compromite şi l-aş compromite cu vizite reciproce. Am rupt relaţia cu poetul Radu Gyr, coleg de liceu, cu Traian Herseni şi cu Vasile Cristescu, colegi şi prieteni intimi la universitatea Berlinului, am rupt cu toţi de la voi şi aceste rupturi nu mă dor. Am găsit prietenii în altă parte. Nu poate fi prietenie decât între oameni cu pungi egale şi cu idei aproximativ similare.

— Paradoxuri banale şi occidentalizante!

Cine era Marietta Nicoară? Ce-a devenit Marietta Nicoară?

Dintr-o gimnastă, studentă la Litere şi Filosofie, cu examenele la curent şi internă la ANEF, fiindcă-şi alesese gimnastica suedeză ca materie secundară, dându-şi examenele la filosofie, s-a născut călugăriţa Micaela Nicoară, stareţa secundă a Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului de la Vladimireşti.

Marietta Nicoară a dispărut. Sportiva excelentă şi graţioasă a îmbrăcat vălul negru, după uciderea mişelească a fratelui Iordache Nicoară, şi a devenit mireasa lui Christos, la mănăstirea de fecioare, ctitorită de maica Veronica, în raionul Lieşti, ţara Moldovei de Jos, între Tecuci şi Galaţi.

Marietta Nicoară a murit ca sportivă graţioasă, dar umblă după două decenii cu acelaşi pas sprinţar, cu rasă neagră şi potcap negru, tivit cu o dungă de un alb imaculat, sub numele de maica Micaela.

Nu ne-am dat mâna pe stadion.

Nu ne-am văzut la faţă decât din depărtare. Ea era centrul sportiv într-o rozetă de fete, care se mişcau ritmic.

Eu tăiam frunză câinilor şi prosteam milităria cu Andrei Ionescu, prietenul intim al fratelui ei, escortaţi de silueta de vlăjgan gesticulant a lui Petrache Ţuţea, în grup cu Nae Ionescu sau cu Octav Onicescu.

Când ne-am cunoscut, în 1954, în grădina Maicii Domnului de la Vladimireşti, mi-a reamintit o butadă a mea, care circula pe stadion: „Eu sunt oltean şi european şi aş dori să ajung la cinstea de cetăţean al lumii. Nu mă interesează destinul României în bătălie cu vecinii, ci în emulaţie cu naţiunile lumii. Nu sunt xenofob. Sunt cosmopolit!”

- Mai susţineţi asemenea teorii? a întrebat maliţios maica Micaela.

- Sigur că da, cu mici corecturi de formulare. Ador Oltenia şi sunt european prin educaţia de la Valea Voievozilor şi prin frecventarea universităţilor străine, în anii decisivi ai formării personalităţii tânărului. Dacă te duci târziu afară, printre străini, nu asimilezi nimic. Poţi deveni emigrant. Eu am rădăcini în Oltenia, coama rotată este în Europa şi aspir la titlul goethean de *Weltburger*, de cetăţean al lumii. România ne este destin. Nu poţi schimba nimic. Un destin malefic. Mă simt bine în Oltenia şi în turnul de ivoriu al Europei, un turn imaginar. Cu România mă răfuiesc, o suport ca pe un dat, aş vrea s-o corectez. Faptul că la Mihail Kogălniceanu am citit cel mai vechi text, într-o istorie scurtă, despre ţigani, despre *La Roumanie*, nu îmi place. Prefer Moldova, Valahia, Transilvania, Bucovina. Nu-mi place orgoliul lui Nae Ionescu, când scrie şi pronunţă *rumân*, *rumânitate*, rumânismul. Rumân e rom, adică rob ţigan. Nae Ionescu o făcea cu intenţie sardonică. El era ţigan tătărăsc, ca origine etnică. Eu aş vrea o Românie a Cavalerului Floare de Crin, un aliaj de morală medievală, libertăţile iluministe ale Revoluţiei franceze de la 1789 şi grija pentru comunitate a unui socialism înţelept. Nu pot renunţa la evul de mijloc (preiau morala), nici la evul burghez (preiau libertăţile) şi nu pot ignora problemele contemporane de dirijare economică, asigurări sociale, etc.

Maica Micaela a surâs enigmatic.

Ne cunoscusem de puţină vreme şi era *mefiantă*. Intrasem peste capul ei, fără ştirea ei, în incinta mănăstirii, în miezul conflictelor decisive, adus de fotograful lor pios, tocmai de la Piatra Neamţ, unde mă auzise într-un proces complicat şi suculent cu măcelari şi ingineri şi unde îngenuncheasem instanţa şi pe avocaţii locali într-o sigură şedinţă. Se terminase cu tirania Anei Pauker la Bucureşti, dar apărătorii locali puneau mai departe concluzii în acuzare, pentru clienţii care aveau nevoie de concluzii efective în apărare. Vinovaţii şi inocenţii se condamnau de-a valma, dacă procesul interesa ordinea publică, eufemism sub care se ascundeau samavolnicia şi dizolvarea legalităţii.

Ieşeam din tribunal, când fratele clientului din boxă, apărat de directorul colectivului de la Piatra Neamţ ca funia pe spânzurat, mi-a cerut să-i apăr fratele, fiindcă apărătorul local este un porc care a încasat parale fără să facă nimic, ba încă face rău, acuzând ca un procuror, l-am spus calm şi perplex:

— Nu-i elegant să furi clientul unui coleg. Să ţi-l menţii, fiindcă ţi l-ai ales după slujba înaltă pe care o deţine. Să-ţi fie pedeapsă şi învăţătură. Antim Ivireanu, în *Didahiile* sale, echivalează învăţătura cu pedeapsa. Poţi să-l rogi să-mi dea voie să pun concluzii, ca secund apărător, pentru fratele dumitale.

Alături, se afla un domn cu frunte bombată, cu ochelari de sârmă, care ascundeau nişte ochi scăldaţi în lumină şi visare.

— Mi-a plăcut, domnule doctor, cum aţi pus problemele şi cum v-aţi străduit o zi întreagă să salvaţi de la puşcărie pe cei din boxă. N-aţi vrea să veniţi şi la Adjud, să apăraţi 46 de călugări de la Sfânta Mănăstire Sihastru, aflaţi în proces cu Sfânta Episcopie a Buzăului şi cu Sfânta Patriarhie?

— Regret. Mi-este imposibil. Nu pot lua mai mult de un proces pe lună în provincie, fiindcă-mi dereglează bugetul şi biroul bucureştean. Eu nu iau, din principiu, nimic peste cota cuvenită de la delegaţia eliberată de colectiv. Tarifele sunt plafonate maximal şi minimal. Prefer să pledez mai multe procese mărunte în Capitală, decât procese mari şi senzaţionale în provincie. Este mai rentabil şi eu am ieşit de câteva luni din lagăr, după cinci ani de absenţă profesională. Am obligaţii faţă de familie, să-i îmbrac şi să-i încalţ din nou. Au mare nevoie. Procesele provinciale mă dezechilibrează bugetar, chiar dacă sunt taxate mereu la maximal. îmi place să fac turnee teatrale. Noi avocaţii suntem cam actori. Nu sunt actor ambulant. Eu sunt actor de Capitală. Am birou. Am casă, masă, pat, copii, nevastă. Provincia te stimulează, îţi dă aripi, te scoate din sedentaritate, cunoşti, auzi şi vezi mult. Dar, este un dar... *cum grano salis*, ca sarea în bucate, aşa trebuie să fie şi procesele în provincie...

Fotograful pios, cu ochi inteligenţi şi visători, nu s-a lăsat.

- Pot să vă mai văd?

- Mă duc la un coleg de puşcărie, tot avocat, izraelit, fost director de colectiv aici, la Piatra Neamţ, care şi-a reluat meseria. Mă aşteaptă cu o sticlă de şampanie. Ne-am promis-o, pe când stăteam sub pământ, la puşcăria Uranus.

— Pot să vă însoţesc?

— Vă rog, mai ales că nu ştiu calea. Am strada şi numărul.

Pe drum, fotograful pios mi-a vorbit în termeni exaltaţi de maica Veronica, de la Sfânta Mănăstire Vladimireşti, despre viziunile ei, despre cele 300 de călugăriţe fecioare, despre lumea care aleargă cu miile în fiecare duminică la serviciul religios şi la piedicile înălţătoare ale părintelui ieromonah Ioan-Silviu Iovan.

- Ce legătură are această mănăstire de maici cu Mănăstirea Sihastrului, împrocesuată la Adjud? Ce fel de proces pot avea nişte călugări sihastri la tribunalul raional Adjud?

- Au două procese. Un proces penal, pentru port ilegal de uniformă, şi un proces civil de evacuare din sfânta mănăstire de la Ploscuţeni, după legea spaţiului locativ, procese intentate de episcopul Antim al Buzăului, sub oblăduirea cărora se află, susţinut şi de Patriarhul Justinian Marina. Oblăduitorii s-au transformat în împilatori. Păstorii sunt lupi împotriva mieilor. Pe maica Veronica n-o pot scoate de la Vladimireşti, fiindcă este mănăstire nouă, clădită pe lanurile ei cu porumb, când a avut prima viziune, la 14 ani, şi trei îngeri i-au poruncit să zidească o mănăstire pe acele locuri. A făcut întâi un bordei, şi pe urmă, cu ajutorul lui Dumnezeu, al credinţei şi al nostru, al credincioşilor, a ridicat ziduri măreţe, clopote de aramă. Mare minune-i acolo, la Vladimireşti! V-aş ruga, domnule doctor, să veniţi o dată cu mine, la Vladimireşti. Cine se duce o dată, se întoarce mereu. N-am mai fost de două luni şi mă arde ca un foc. Am să plec iar cu nevasta.

- Câţi copii aveţi?

- Şapte copii, patru fete şi trei băieţi. Soţia este însărcinată iarăşi şi suportă greu drumul. Se apropie Pastele. E lume prea multă. Veniţi cu noi de Duminica Tomii. Pe mine mă cheamă Toma. Am fost şi eu necredincios. Maica Veronica m-a adus pe calea luminii şi a adevărului. Aici este magazinul meu de fotografiat. Nu vreţi să intraţi?

Am intrat. Mi-a arătat colecţiile cu Mănăstirea Vladimireşti, în diverse ipostaze, cu pelerini şi fără pelerini. Mi-a întins cu veneraţie poza măicuţei Veronica. Stareţa surâdea dulce, avea ochi de căprioară. Ieromonahul predicator avea ovalul şi pletele lui Eminescu din prima tinereţe, plus o barbă neagră fâlfâindă în bătaia vântului pe amvon, în toiul predicii, cu degetul întins spre cer.

— Ieromonahul Ioan a luat metanie la Sfânta Mănăstire Sihastru şi cei 46 de călugări sunt şcolarii săi persecutaţi de Episcopul Dr. Antim. Acum predică la Vladimireşti şi este duhovnicul măicuţelor fecioare.

— Ce înseamnă a lua metanie?

- Un călugăr ţine de o mănăstire: acolo unde a fost frate şi a îmbrăcat rasa. Poate pleca în lume după hirotonisirea ca preot, ca să predice, să împartă sfintele taine şi unde-l trimit superiorii. Se întoarce mereu de unde a plecat, la locul de baştină, după ce şi-a îndeplinit misiunea. La moarte, trupul sau cel puţin oasele lui sunt îngropate acolo unde a luat metanie. Dacă e adus, trupul este îngropat în ţintirimul mănăstirii. Dacă i se aduc oasele după 7 ani de la înhumare, se depun în bolniţă.

- Ce este, în fond, o bolniţă? Noţiunea mi-este vagă.

- Cripta cu oseminte a călugărilor. În viaţa lor, călugării sunt candele aprinse pentru rugăciune. Se roagă pentru iertarea noastră, a mirenilor. Se roagă şi pentru iertarea păcatelor proprii. Sunt şi ei oameni. Călugării de la Mănăstirea Sihastru şi călugăriţele de la Vladimireşti sunt fără prihană. în orice caz, îşi dau osteneala să fie candele aprinse pentru rugăciuni spre iertarea păcatelor noastre, a celor care trăim în lume printre ispite şi demoni.

M-am oprit. Ajunsesem la adresa colegului meu de puşcărie, care mă aştepta cu sticla de şampanie. Soţia lui mă vizitase, de la Piatra-Neamţ, tocmai la Mărgăriteşti, Oltenia, ca să afle ştiri suplimentare, în afară de cele criptice, trimise de mine printr-o carte poştală deschisă. înţelesese rezerva şi n-a dat ascultare dorinţei mele de a nu mă tulbura din boală. Era o creştină bigotă şi soţul un izraelit. Se iubeau înfocat peste diferenţa de rasă, confesiune, puşcării sau onoruri.

Am privit fix în ochii ascunşi sub lentile ai fotografului pios. Atâta credinţă m-a învins şi m-a uluit.

— Veţi veni la Vladimireşti, s-o vedeţi pe maica Veronica, şi pe urmă la Adjud, să-i apăraţi pe sihastri?

M-am dezmeticit. De pe mine curgeau zdrenţele mizeriei şi peste familia mea trecuseră cinci ani de prigoană cumplită. Să mă cert cu Patriarhul? E oltean get beget de-al meu. îi făcusem cu câteva săptămâni înainte o vizită de curtoazie. Era prieten cu fratele meu, medic la Râmnicul Vâlcea şi deputat sinodal. Nu-mi plac poveştile cu popii. Cu boaitele nu mai termini niciodată.

— Iartă-mă, mi-este imposibil. Nu te supăra. îmi stric rosturile bucureştene abia încherbate.

— Ce însemnează a încherba?

— Îmi răspunzi cu aceeaşi monedă? Mi-ai explicat ce înseamnă a lua metanie. A încherba înseamnă a organiza şi a agonisi ceva, puţin, foarte puţin. E în dialectul nostru. Bună seara!

Am intrat şi am petrecut în sânul familiei de confesiune şi etnicitate dual㠖 strânsă pătimaş pe stadionul dragostei, la bine, ca şi la rău.

Ne-am amuzat princiar, desfundând în final sticla de şampanie făgăduită în subsolul puşcăriei, după o masă copioasă, cu ştiucă umplută, ravioli şi alte delicii culinare, specifice moldoveneşti mixte.

Când am plecat, la poartă, mă aştepta fotograful pios. Atâta tenacitate m-a emoţionat.

— Nu vă supăraţi. Am uitat să vă spun esenţialul. Sihastrii sunt lipsiţi de apărare. Episcopul Dr. Antim de la Buzău a dat ordin, prin protopop, ca să nu li se dea nici un avocat-apărător.

— Cum este posibil aşa ceva?

— Aşa este. Au avut un prim termen. Unul dintre cei 46 de călugări are un văr avocat. S-a dus să-l ia ca apărător. Avocatul s-a scuzat, a roşit, a plâns ca un copil. Au primit ordin de la director ca nimeni să nu accepte vreun angajament din partea unor călugări răzvrătiţi şi răzvrătitori. Li se vor da apărător gratuit, din oficiu, care-i acuză. Ştiţi cum stă chestia. Avocatul din oficiu este un procuror ascuns şi un ticălos.

— Va-să zică, un paricid are drept la un apărător ales, sincer, onest, iar Sihastrii n-au voie să fie apăraţi de o cimotie în mod sincer, tehnic şi loial? Cine a dat acest ordin?

—Prea Sfinţitul Dr. Antim, episcop de Buzău, înalt chiriarh al plaiurilor unde sălăşluiesc cei 46 de vieţuitori de la Sfânta Mănăstire Sihastru.

Nu aveam încotro. Am acceptat brusc să iau apărarea Sihastrilor.

Fotograful pios de la Piatra Neamţ mă făcuse şah mat. Mă punea pe drumuri timp de un an de zile (din aprilie 1954 până în aprilie 1955), între Ploscuţeni, Adjud, Vladimireşti, Bârlad şi Bucureşti, până când am eşuat în surghiun, la Alexandria, din cauza lui Antim. A fost cel mai greu proces, după o carieră de un sfert de secol.

Fotograful pios m-a condus la gară.

I-am făgăduit să vin la Vladimireşti de Dumineca Tomii, să vorbesc cu maica Veronica şi cu părintele predicator. Sfânta Mănăstire Sihastru este o filială a Vladimireştilor. De drept, sunt două mănăstiri înfrăţite, la propriu şi la figurat. Călugăriţele de la Vladimireşti au fraţi sau veri călugări la Sihastru. Sunt mănăstiri înfrăţite prin duh şi lut.

— Aşadar, dinastii monacale în Ţara de Jos a Moldovei?

— Chiar aşa este. Sunt familii întregi de credincioşi vladimirişti. Tata, mama, fraţii şi surorile. Câţiva rămân acasă, să menţină gospodăria şi spiţa, iar ceilalţi intră în mănăstire. Sunt certuri între ei, cine are dreptul să intre sau să nu intre în mănăstire.

Nu mai înţelegeam nimic, cu capul meu laic. Dar cum să nu înţeleg pasiunea pentru Iisus, acea nebunie întru Christos la care am meditat trei semestre, pline de învălmăşag, suferinţă şi dulceaţă sentimentală de care am fost cuprins, cândva, la începutul vieţii mele conştiente, între 20 şi 21 de ani şi jumătate?

Fotograful pios m-a flancat cu o cimotie a lui, tot avocat, ceva mai tânăr ca mine, prin hazard bun prieten al meu, lucid, deşucheat la vorbă, trecut prin ciur şi prin dârmon ideologic, inimă curată, mascara pe buze şi în gesturi, mâncău şi băutor domnesc, amator de nuri proaspeţi. Mi-era frică să-l iau cu mine într-o mănăstire reputată că ţine 300 de călugăriţe fecioare. El era ieşean, din cercul lui Anatole France, al lui Mihai D. Ralea, zis Mihai Imoralea, avea cultură eminamente şi exclusiv franceză, gusta pornografiile pariziene verbale şi berbantlâcul moldovinesc, recita versurile scabroase ale lui Geo Bogza. A venit la mănăstire cu infernalele poeme pornografice ale amicului Geo în geantă, poeme pe care le ştia aproape integral şi pe dinafară:

Oh, ce frumos era la Piatra Neamţ...

Mi-era frică să-l iau cu mine, fiindcă el nu făcuse liceu strict, de căţei, ordonat şi ipocrit, ca liceul meu din Valea Voievozilor. Umblase pe la liceele laşului, cu carierişti, intelectualişti şi derbedei. Se fripsese cu cariera şi se oprise la timp. Se cuminţise. Nu va recidiva?

L-am luat, fiindcă frecventase mănăstirile moldoveneşti din fragedă copilărie. Vară de vară, familiile niţeluş înstărite din Moldova pleacă în vilegiatură, la aer, pe la mănăstiri. Acest obicei nu există pe la noi, în Oltenia. Boierii sau micii burghezi olteni plecau la băi. Eu nu cunosc decât mănăstirile catolice din jurul Munchenului şi câteva din Italia. Nu am păşit încă în nici o mănăstire ortodoxă. N-aş vrea să fac vreo greşeală de ritual. Cunosc aproape pe dinafară liturghia ortodoxă, ceremonialul protestant de la Dom şi ritualul din casele de rugăciuni ale lutheranilor şi ale adventiştilor, care m-au emoţionat întotdeauna prin nuditatea şi intensitatea lor. Am fost prin geamii şi sinagogi. Am asistat la nunţile mahomedane şi izraelite. Am fost şi martor de onoare la evrei şi armeni. Nu intrasem într-o mănăstire ortodoxă, iar aici era o mănăstire de strictă observanţă, o mănăstire de fecioare, aşa cum nu se mai ctitorise din primele veacuri ale creştinismului.

Prima impresie a fost anodină, ca să nu zic de dezamăgire.

Am sosit seara, cu prietenul meu Emil, cimotia fotografului pios, bucuros să flanchez mascaraua cu omul ponderat şi cu onctuoasă conversaţie, într-un lăcaş sacru de domnişoare. Eu sunt un om ipocrit, protocolar şi respect cutumele şi minciunile convenţionale. Nu-mi place să distonez într-un mediu oarecare, în orice mediu, unde sunt

invitat sau aruncat de soartă. *Leben und leben lassen*. A trăi şi a lăsa şi pe alţii să trăiască - mi-a fost dicton ani în şir. E un efect al ideii de toleranţă sau al dispreţului de semeni? Nu mă asimilez niciodată, mă aclimatizez sumar, îmi fac o carapace similară mediului şi-mi torc mai departe fuiorul visului interior. Din această pricină, am foarte mulţi prieteni aparenţi, ne tutuim, îi iubesc sincer, sunt concesiv în limite extrem de largi, afară de o graniţă insesizabilă pe care n-o trec, n-o las să o treacă nimeni, nu pot s-o trec. Nu mă simt comod decât în familia de patru persoane, familia mea cea mică, strict personală, durată acum un sfert de veac, pe care o port ca pe o cochilie de melc, şi în Oltenia, printre rude, cunoscuţi şi chiar necunoscuţi.

Am mers în vagon restaurant cu Emil, care a recitat tot timpul drumului versuri scandaloase din Geo Bogza şi mi-a povestit anecdotele picante despre zeul din vila Saî'd, debitate de lucidul, causticul şi catolicul său ucenic Jean Jacques Bronson în *Itineraire de Buenos Aires* şi în *Anatole France en pantoufles*. La Mărăşeşti, ne-a aşteptat fotograful pios, cu soţia însărcinată a opta oară, o matroană încă frumoasă, blândă şi cu un aer de minunată candoare.

Mascaraua de Emil a tăcut.

A venit rândul meu să intonez orga conversaţiei grave, senine şi banale. M-am achitat conştiincios. Mascaraua studia, căscând, mersul trenurilor, frunzărea gazetele şi codurile, trăgând cu ochiul la poemele neruşinate ale lui Bogza, legate în piele vişinie de lux.

- Cum poţi iubi mata pe autor şi nu-ţi plac poeziile lui?

Fotograful se amestecă în vorbă. Eu sunt prieten cu Geo Bogza şi-i detest poemele din tinereţe:

— Cine iubeşte smochinul, iubeşte şi roadă. Dacă smochinul este sterp, nu poate da roadă.

- Dar dacă smochinul dă mătrăgună?

- Nu se poate.

Scriitorul despre care vorbim a scris o monografie ditirambică şi gongorică, intitulată Cartea Oltului. Această roadă m-a împrietenit pe viaţă cu el. Poeziile de tinereţe, oricât ar fi de talentate, sunt pornografice şi exterioare substanţei intrinseci. Sunt ca nişte microbi de tuberculoză pătrunşi în ganglionii lui. I-a extirpat.

Mascaraua completează cu glas moale:

— Sau ca nişte gonococi pătrunşi în augustul aparat genito-urinar, nimiciţi cu sulfamide şi penicilină.

M-am uitat înspăimântat, ca să nu audă matroana însărcinată. Moţăia şi adormise. Am respirat uşurat.

Fotograful pios îşi cunoştea pramatia de nepot şi, spre uimirea mea, făcuse haz. Deci, nu-i ipocrit ca mine?

— Lasă, coane, că dumnealui nu a făcut cei opt prunci, să-i trăiască, ajutat de berze!

Se înserase.

În depărtare se vedea, luminată ca un transatlantic, mănăstirea Vladimireşti. Inima mi-a bătut scurt. Pe urmă, am urmărit desenul cu linii violete al zărilor în noaptea brusc căzută. De la Mărăşeşti, trenul se aglomerase până la insuportabil. La coborâre, hărmălaia era de iarmaroc.

O călugăriţă ca un sfredeluş, cu o biciuşca în mână, ne striga numele. Era măicuţa Tiberiada, care va deveni prietena mea de mâine şi cu care am făcut multe drumuri împreună. Ea era vizitiu] şi portarul mănăstirii. Gureşă foc şi voioasă, trupeşă şi fanatizată ca un ismailitean, ne-a luat bagajele în primire, cu toată rezistenţa mea fizică şi verbală, ne-a suit în căruţă şi a început să mâne caii, doi bidivii albi şi bine hrăniţi. Silueta neagră a Tiberiadei se profila pe spinările albe şi pe hamurile cu alamă lucitoare în bătaia lunii. Ne-a arătat pe drum cele trei cruci, unde măicuţa Veronica a avut prima viziune în lanul de porumb, cu trei îngeri care i-au poruncit să clădească o mănăstire.

Mascaraua de Emil tăcuse şi a început să-şi facă semnul crucii. Să fie efectul inconştient şi maşinal al vizitelor sale de moldovean îndătinat prin mănăstiri? Am înclinat spre această ipoteză. Eu nu mă închin decât în biserică, pentru a nu jigni pe cei prezenţi. Nu mă închin niciodată când sunt singur, de foarte multă vreme, mai exact de când am părăsit liceul din Valea Voievozilor. Acolo ne duceau în fiecare dimineaţă la biserică, o biserică istorică denumită *mănăstirea din Deal*. Profesorul de religie, preotul Alexandru Dolinescu, ne citea câte un psalm. La masa de dimineaţă, la prânz, la ora ceaiului şi seara, făceam câte două rugăciuni. La începutul şi sfârşitul orelor de curs, alte două rugăciuni, în total 11 rugăciuni zilnice. Seara, la stingere, mai adăugam una de la mine. Ne spovedeau de Paşti, înainte de plecarea în vacanţă, şi ne dădeau cuminecătura. Ulterior, ritualul l-am pierdut. Am încercat să-l recâştig într-o luptă dramatică cu mine însumi, în trei semestre la Berlin şi la Paris. L-am pierdut iremediabil. Nu mă închin acasă, când sunt singur. Când plecam la drumuri lungi, mă închina pe piept mama, care nici ea nu prea credea. Mă închină de un sfert de veac nevasta, cu o obstinaţie tandră, înduioşătoare, care mă lasă profund recunoscător. Mama spunea că Dumnezeu te-ajută, dar nu-ţi bagă în traistă. Nu am discutat niciodată cu mama, cu sora sau cu nevasta chestiile religioase. Nu mi-au dat, ele, voie. în schimb, cu tatăl meu, religios, a fost subiectul favorit de conversaţie de la 17 până la 42 de ani ai mei. (el a decedat la vârsta de 70 de ani). El credea fierbinte, bigot, aş zice vladimirist, ca fotograful şi măicuţa Tiberiada, vizitiul mănăstirii, care expediază în fugă şi cu certitudine cele mai grele îndoieli ale mele. Am ciupit puţintică teologie şi metafizică sumară lângă birjarul feminin cu rasă neagră şi potcap drăgălaş, până să urce bidiviii albi dealul mănăstirii Vladimireştilor. înaintea, în urma şi pe lângă noi roiau pelerini, veniţi de

departe, pe jos sau în căruţe proprii, ori închiriate la gară. Toate satele din împrejurimi se ocupau cu cărăuşia. Pelerinii erau îndrumaţi spre casa de oaspeţi a mănăstirii. Mi se păreau nişte paralelipipede enorme, situate în stânga.

Măicuţa Tiberiada a tras zăbala cailor spre dreapta şi am intrat într-o livadă cu pomi în floare. în fund, un portal de lemn şi cărămidă. Am oprit în faţa lui. Am fost luaţi în primire de maica Micaela şi conduşi spre sufragerie. În prag, ne-a întâmpinat Veronica, stareţa, o persoană scundă, pe care n-o distingeam prin întuneric de celelalte măicuţe cernite.

— Blagosloveşte, măicuţă Veronica!

— Domnul! Domnul blagosloveşte!

Antreul întunecat avea plante tropicale până la bucşire şi canarii cântau în colivii. Ne-am lăsat valizele, pălăriile, pardesiele în mâna călugăriţelor de serviciu şi maica Micaela ne-a introdus în camera musafirilor-de marcă, spunând uşor ironic:

— Aici doarme Patriarhul, apoi prea sfinţii episcopi şi cei care ne vin în vizite canonice. Sunt două paturi. Pentru prietenul vechi, avem o cămăruţă specială. O ştie. V-am pregătit totul de culcare. Nici nu mai este nevoie să cotrobăiţi după pijamale în valize. Vă rog să treceţi la baie, să vă spălaţi pe mâini şi pe faţă de colbul adunat, şi să poftiţi la cină. Vă aşteaptă măicuţa, părintele Ioan şi vieţuitoarele din sobor.

Baia era din marmură verde, chiuveta de o albeaţă imaculată, prosoapele noi, instalaţia sanitară ca la un hotel de rangul I din străinătate. Călugăriţele fecioare aveau electricitate şi apă curgătoare. Emil se ştergea la ochi. Nu-i venea să creadă. Eu mai văzusem aşa ceva la *Kloster Andechs*, lângă Munchen şi în Italia. Pipăia hârtia igienică, săpunul Elida neînceput, două perii noi de dinţi şi pasta neatinsă.

— S-a schimbat calimera, boierule, cu mănăstirile moldoveneşti. E curăţenie, dar nu-s băi, oglinzi, apă curgătoare şi electrică pe la noi, prin Carpaţii septentrionali.

Prima întrebare, după prezentări, i-a fost:

— Mă rog matale, maică stareţă, şi cine conduce uzina, ca să aveţi electrică şi apă curgătoare în acest şes prăfuit covurluian?

Maica Veronica a început să râdă, cu triluri de fetiţă alintată:

— Cum, cine? Păi, călugăriţele. Avem trei fete de serviciu, cu schimbul, şi alte trei de rezervă, care ştiu să conducă, să cureţe şi să repare motoarele.

— Călugăriţe maşiniste?

— De ce nu? De ce să fim bune la spital şi la învăţământ, la rugăciune şi la grădină, şi n-am conduce nişte motoraşe? Grădinăritul şi horticultura sunt mai complicate. Maşinile sunt ca nişte copii cuminţi, răspunse, turuind muzical, maica Veronica.

Priveam spalierul de călugăriţe care ascultau, care ne serveau, care râdeau, aprobau, se mirau în cor cu măicuţa lor Veronica, fără ca ea să se uite la ele, tară să dea ordin, tară să mişte măcar dintr-o sprânceană.

La masă nu se aşezau, conform protocolului, decât oaspeţii, stareţa, substareţa şi duhovnicul predicator. Cele 14-15 călugăriţe stăteau, spalier, pe lângă mobila de nuc lustruit şi participau, câteodată, la conversaţie. Serveau cu rândul şi în rânduială.

Predicatorul Ioan-Silviu Iovan a mâncat exact cât o rândunică. A ciugulit dintr-o tartină de pâine cu miere. Maica Veronica s-a scuzat că este bolnavă de ficat şi a mâncat cu fetele la trapeză.

Ni s-a servit peşte, carne de miel, carne de pasăre, brânzeturi, prăjituri de toate soiurile, un vin alb şi un rubiniu fără prihană.

Am ciugulit şi noi, conform înţelegerii prealabile, ca să nu ne facem de ruşine şi de basm la cea mai nouă mănăstire de maici, cu ritualul cel mai arhaic. Am băut din păhăruţe cât un degetar, cu toate opintelile măicuţei Veronica. Nici stareţa nu-i ipocrită? Nici fotograful pios! Numai eu sunt ipocrit şi convenţional.

Fotograful pios se îndopa şi nu se ruşina să dea peste gâtlej câte un păhăruţ plin de vin alb, după fiecare ciozvârtă de plachie de crap şi - poate - un litru de rubiniu, în final. Era un om rezistent, ca şi noi. Nouă ne era ruşine. El se simţea acasă, iar călugăriţele îl stimau şi îl iubeau ca pe un om vechi al casei lor.

Conversaţia despre problema juridică a Sihastrilor a durat până la miezul nopţii. Emil verificase dosarele, le puricase cu meticulozitatea lui sâcâitoare, le adnotase greşelile de gramatică, ortografie şi prost gust. Ne-am sculat să mergem la slujba religioasă. Abia am pătruns, din cauza pelerinilor, luaţi de mână de stareţă şi de Micaela şi introduşi în stranele de onoare.

Serviciul divin n-a fost prea lung, corul de călugăriţe ne-a oferit noutăţi din muzică elevată cultă. Mi s-au părut intercalate frânturi din coralele lui Bach, auzite şi la biserica Sfintei Hedwiga, catolică, şi la marele Dom protestant din Berlin.

Am spus acest lucru Micaelei şi măicuţei Veronica. Fotograful pios a luat şi pe Emil în cămăruţa lui. Ieromonahul predicator s-a dus la culcare. Bănuiam pe Emil, perfidul, că a preferat să se ducă în camera unchiului

pios, pentru a-şi comanda o sticlă cu rubiniu, prin Tiberiada jovială şi rubicondă, şi m-a lăsat crucificat între două femei cernite, pe care încă nu le cunoşteam.

Spalierul de vieţuitoare ale soborului străjuia intact. Nu m-a deranjat.

Micaela Nicoară m-a supus unui interogatoriu dulce, inchizitorial:

— Credeţi în Dumnezeu?

— Aş vrea să cred în Dumnezeu şi nu pot, aş putea fi ateu, dar nu vreau, fiindcă este prea trivial şi inexact din punctul de vedere al teoriei cunoştinţei. Noi am făcut, mi se pare, filosofie bucureşteană cam la aceiaşi profesori: C. Motru, P.P. Negulescu, Mircea Florian şi D. Guşti.

— Aţi uitat pe Nae Ionescu sau nu l-aţi audiat?

- Cum să-l uit? Mi-a fost dascăl de filosofie şi limba germană în liceu. L-am audiat în universitate şi l-am frecventat acasă, la ANEF...

- La ANEF? Şi eu am fost studentă la ANEF...

- Da, am făcut acolo o parte din stagiul militar.

— Ah, dumneata eşti teteristul sosit din străinătate, cu unghia încarnată, cu o cizmă şi un papuc?

— Da, eu în persoană, după atâta vreme!

Maica Micaela a povestit exact scenele văzute de pe stadion, când mă plimbam, în primăvara însorită, pe marginea balustradei, filosof peripatetician, în solitar sau înconjurat de rari amici. A stârnit ilaritate, voie bună şi eu îi ţineam isonul. Petreceam ca la internat. Se ştersese orice urmă de ton inchizitorial teologal.

Măicuţa Veronica a gonit fetele la culcare:

— Mâine avem zi grea de sărbătoare. E Duminica Tomii şi ne-au sosit iarăşi potop de credincioşi. Nu ştim ce să ne facem, domnule doctor. Toţi vin să se spovedească şi să se împărtăşească. Am introdus spovada colectivă, deşi nu-i tocmai după canoane. Părintele Ioan, duhovnicul şi predicatorul nostru, a găsit pilda lui Ioan de Kronstadt din ortodoxia pravoslavnică a vecinilor ruşi şi texte numeroase din creştinismul primelor secole. Ce poţi face cu oamenii care vin aici să se roage? Aici este, poate, un loc sfinţit şi sfinţitor şi va fi cândva plămădit cu sânge. A fost plămădit cu sudoarea noastră. Am crezut că vom fi plămădite în sânge, imediat după 23 august 1944. Am refuzat să-mi refugiez fetele. Le-am dat dezlegare să plece. N-a plecat nici una. Nu s-a întâmplat nimic grav. Acum suntem asaltaţi de înalţii noştri chiriarhi şi oblăduitori. Ni se face un cap de acuzare din spovada colectivă. Cum poţi refuza împărtăşania oamenilor veniţi din îndepărtări? Ei vin aici să se cureţe de păcate. Nu te poţi curăţa de păcate fără mărturisirea păcatelor la duhovnicul ales. Cum poţi spovedi, individual, într-o zi, câteva sute sau câteva mii de oameni? Părintele Ioan le face catherizarea, îi pune în genunchi, le vorbeşte despre feluritele păcate omeneşti, el îi confesează cu glas tare şi cu capul plecat, se simt uşuraţi şi pe urmă trec să ia sfânta împărtăşanie. înalţii prelaţi sunt furioşi împotriva acestei metode care este a lui Ioan de Kronstadt, preot ortodox admis.

— Măicuţă Veronica, nu-i necesar să recurgem la pilda lui Ioan de Kronstadt. Eu recurg Ia amintirile mele de copil şi student. Tata, bigot, ne trimetea la preotul nostru de ţară să ne spovedim în Vinerea sau Sâmbăta Paştelui, ca să ne împărtăşim în ziua întâia a învierii, cu sângele şi trupul Domnului Iisus Christos, cu linguriţa de vin şi cu anafura. Ştefan Bazilescu, preotul nostru bătrân şi venerabil, ne strângea pe noi, tinerii, într-un colţ şi pe babe, în alt colţ. Ne punea întrebări colective, ne dădea numărul de mătănii, adică de ispaşe, şi termina repede cu noi, ca să ia babele, şi pe urmă alte şi alte grupuri. Eu am să-l întreb pe patriarhul Justinian Marina dacă, pe când era preot de ţară la Dozeşti-Vâlcea, nu proceda în Vinerea mare exact ca popa Bazilescu?

Maica Micaela s-a uitat pieziş:

— La această argumentaţie, nu ne-am gândit. Se cunoaşte că sunteţi avocat.

— Vai, măicuţă, nu-s avocat, sunt un om cu memorie fidelă, fotografică, şi un om practic, care poate şi trebuie să găsească soluţii Ia dificultăţi. Dacă aş fi predicator şi preot aici, aş proceda ca bătrânul preot al copilăriei mele, Ştefan Bazilescu. Vă dau şi numele. Aşa procedau, de-altminteri, şi socot că procedează toţi preoţii noştri din Oltenia, ca o excepţie, în momentele de aglomerări la spovedanie. Regula este mărturisirea individuală şi spovedania colectivă este o excepţie.

Am tăinuit şi am tăifăsuit multă vreme cu aceste două femei.

Conversaţiile s-au repetat a doua şi a treia zi.

Maica Micaela nu accepta decât rareori soluţiile mele. Cu maica Veronica am căzut mereu de acord.

Cine era maica Micaela?

După lungi conversaţii şi scotocind amintirile, am constatat că avem un stoc impozant de prieteni comuni, de experienţe identice, de pedagogi comuni, de lecturi similare.

În fond, Marietta Nicoară făcea parte, ca o soră, din grupul nostru de la şcoala din Valea Voievozilor şi de la ANEF. Devenise maica Micaela Nicoară. Ce-are a face? Rămânea tot Marietta. Nu ne înţelegeam în toate. Rămânea stilul comun, modul de a pune problemele şi - uneori - de a le soluţiona. Nu eram după un calapod, vorba lui Virgil Bădulescu, preceptorul nostru comun. Când i-am făcut teoria mandarinatului, indiferent de profesiuni şi crezuri,

Micaela a protestat zgomotos. A refuzat titulatura şi porecla mea de mandarin, pentru a mă decreta, fratern, călugăr alb.

Porecla a răsărit în altă seară, la o conversaţie cu maica Veronica şi cu părintele Ioan-Silviu Iovan, în sufrageria de nuc lustruit, încărcată de icoane şi covoare.

— Credeţi în minuni? M-a luat prin surprindere predicatorul.

La viziuni, n-aş fi vrut să răspund.

La problema minunilor, am răspuns pieziş şi cam exaltat:

— Nu este o minune bolta cerească? Nu sunt o minune soarele şi luna, stelele şi plantele? Nu este o minune că noi stăm de vorbă, astă-seară, despre minuni?

N-aş mai putea rosti şi reconstitui monologul îndurerat şi exaltat, în care răbufniseră vechile suferinţe ale cumplitei crize religioase prin care trecusem cu mulţi ani înainte. După criză, m-am gândit zece ani, zi de zi, la Dumnezeu, Christos, mântuire şi păcate. Pe urmă, s-au spulberat problemele, ca puful de păpădie în bătaia vântului vieţii, vânt rece de toamnă sau Crivăţ nimicitor.

Am rămas printre aceşti 346 de oameni cu numele de călugăr alb, călugăr fără rasă, trimis şi pierdut în lume.

Eliberarea măicuţei Veronica

Taica Costache Ifrim, ctitor şi urmaşul ctitorilor din familia hatmanului Şendrea, care a zidit Sfânta Mănăstire Sihastru, îmi dă de ştire că măicuţa Veronica, stareţa Vladimireştilor, a fost eliberată după arestarea neghioabă din 30 martie 1955.

Să fie adevărat? O credincioasă i-a spus părintelui Chiricuţă în mod cert.

Patriarhul Justinian Marina se apără şi spune că n-are nici un amestec în această arestare.

Memoriul insultător al părintelui Ioan-Silviu Iovan a căzut în mâinile Securităţii, care a determinat arestarea.

Într-adevăr, părintele Ioan mi-a telegrafiat şi mie la Alexandria următorul text, în calitate de avocat al lor, în momentul arestării:

„Mulţumim pentru dragoste. Nu faceţi nici apel, nici recurs, nici întâmpinare. Aceşti oameni şi-au vândut conştiinţa. Acum vând biserica".

Formulă tare: şi-au vândut conştiinţa, acum vând biserica. Cui vând biserica?

Evident, Securitatea s-a alarmat. A procedat cu mână forte. Părintele Ioan, Micaela şi maica Veronica aşteptau de mult martirajul. 11 prevedeau. Sunt oameni cu mesajul mistic al suferinţei şi al crucificării. Aş fi înclinat să spun: doreau martirajul ca împlinire a proorocirilor.

Micaela îmi spunea suav, şuierând pe buzele subţiri, pe o faţă aprinsă histeroidal:

— N-a spus măicuţa Veronica, după viziunile ei, că acest pământ ales al Vladimireştilor va fi stropit cu sânge? Dacă este vorba să se întâmple, apoi întâmple-se cu un ceas mai devreme!

Călugăriţele de la Vladimireşti şi călugării de la Sihastru aşteptau arestările, doreau arestările şi martirajul cu sânge. Vor să-şi verse sângele ca Iisus pe cruce. *Vor Imitatio Christi*, vor să moară pentru credinţa lor, pildă pentru ceilalţi care sunt căldicei. Cei reci, sloiurile ateiste, sunt partenerii lor fireşti, ai lor, cei fierbinţi, ai lor, cei persecutaţi de Belzebuthul de gheaţă.

* * *

Rămân la leprozeriile mele juridice.

Mă duc să fac o vizită de încurajare doctorului Nicoliţă Roman, la leprozeria lui de la Tichileşti, ca un lux sufletesc şi ca o dovadă a prieteniei din momente grele.

Adio, maica Veronica!

Adio, părinte Ioan, ultim duhovnic al meu!

Adio, părinte Glicherie, rege şi papă al tăhuilor!

Adio, Grădină a Maicii Domnului de la Lieşti!

Adio, Valea Cucilor, unde se oficiază liturghia tăhuilor!

Nu voi mai auzi *missa solemnis* în fragmente din Bach la Lieşti, pe şes tecucean, nici la catedrala Sfântul Iosif din Capitală, nici liturghia, după model secular ortodox, a tăhuilor din Valea Cucilor, de la Slătioara sau de la mănăstirea Brădătelului, văduvită de duhovnic şi preot.

Adio, Brădăţel!

Nu vor mai răsuna clopotele Sihastrului, pe valea cu dumbrăvi, la întâlnirea Trotuşului cu Şiretul.

Nu voi mai auzi, cu anxietate, liturghiile, gândind laş la nemurire şi la mântuirea personală.

Le voi auzi, laic şi gospodăreşte, detaşat şi senin, estet şi agnostic.

Partida de şah este remiză, o partidă fără învinşi şi fără învingători.

A fost o partidă de şah?

Am jucat şah cu Dumnezeu şi cu biserica?

Nici măcar atât n-a fost, fiindcă eu am fost jucător de unul singur al celor două partide, pe o singură tablă de şah. Mi-am ales-o în ţara mea, cu ai mei, cu fraţii mei, la târla noastră.

Pe tabla cu dreptunghiuri albe şi cu dreptunghiuri negre, mi-am aşezat, după regulile persane, pionii, caii, nebunii, turele, regina şi regele. Eu eram şi rege, şi pion, şi cal, şi nebun, şi turn alb, şi turn negru. M-am închipuit, într-o libertate nemărginită, am experimentat ca în laborator, după regulile precise ale eprubetei şi ale jocului.

Am jucat fără a trişa cu regulile, fără măsluirea jocului.

Eram în criză lucidă, cum se întâmplă, uneori, tuturor. Unii fac crize febrile, alţii, crize lucide. Eu nu am făcut criză febrilă. Cunosc regulile teologiei şi ale metafizicii din fragedă tinereţe. Le-am verificat din nou, în cinci ani de criză gravă, la maturitate, în puşcării. Cunosc regulile jurisprudenţei de peste 35 de ani. Poate am greşit, dar le-am respectat cu osârdie şi precizie.

Rămâneţi veşnic prietenii mei, prietenii inimii mele melancolice, prietenii minţii mele educate juridic. Aveţi drept la viaţă, dar drumurile noastre se despart.

De ce n-aş spune-o cu glas tare pentru copiii mei, pentru nepoţi şi strănepoţi, pentru prietenii mei: voi sunteţi candele aprinse ale rugăciunii, călugări negri în mănăstiri înconjurate de magia pitorescului. Rămâneţi în toleranţă, blândeţe, rugă şi contemplaţie în mănăstiri.

Eu sunt călugăr alb, fără instituţie, tară pitoresc, în zdrenţele lamentabile ale libertăţii de conştiinţă şi luptând pentru libertatea civică, toleranţă confesională şi rasială. Eu rămân în viforniţă şi lapoviţă, în fluviul vieţii păgâne antice şi contemporane, în muncă oarecum ordonată şi în dezordonată suferinţă atroce morală, în preajma oamenilor, în mijlocul lor şi al nedreptăţilor, pentru a-i ajuta cu iubire milostivă şi a-mi trăi veleatul meu de vitejie.

Voi vă depărtaţi de oameni în asceză, sărăcie şi ascultare sinodală. Vă depărtaţi pentru a da o pildă de imemorialitate şi eternitate, fiindcă sihăstria este o instituţie de dinaintea lui Ioan Botezătorul. A fost o instituţie a lui Zamolxes şi a filosofilor antici, este laboratorul modern, este mansarda solitară a poetului şi a geniului de ieri, de azi şi din totdeauna. Nu sunteţi desueţi.

Sunteţi depăşiţi? O, nu!

Aveţi fraţi între cei mai buni fraţi ai timpului modern.

N-aş vrea ca aceste file cu *fenomenul Vladimireşti* să se piardă.

Cunosc prea bine fenomenul, tărăşenia, peripeţiile şi tratativele cu vladimiriştii, am fost chiar în miezul lucrurilor până la declanşarea tragediei de la 30 martie 1955, care s-a soldat cu arestarea maicii Veronica, a Micaelei, a părintelui Ioan, a jumătate din călugării sihastri şi a tuturor credincioşilor care au îndrăznit să calce în aceste mănăstiri ciumate.

Ah, frumoasa poemă a Vladimireştilor, în plin veac XX, cine o va evoca, cine o va scrie, cine o va cânta într-o epopee, aşa cum merită?

ADDENDA

(1948-l952)

Copie - extras primită de la SRI -

ROMÂNIA
SERVICIUL ROMÂN DE INFORMAŢII
Biroul de Relaţii cu Publicul Nr. 24892 din 30.03.2001

Doamnei,

MARCU NADIA-LUCIA-FLORICA

Vă comunicăm că petiţia dumneavoastră adresată Ministerului Justiţiei - Direcţia Instanţelor Militare şi înregistrată cu nr. M-157/ 1005/2001, ne-a fost trimisă pentru rezolvare, la data de 08.03.2001.

Referitor la solicitarea dumneavoastră, în urma verificărilor efectuate în materialele de arhivă preluate de la fostele organe de securitate, rezultă următoarele:

PANDREA PETRE, fiul lui Ioan şi Ana, născut la 26.06.1904 în comuna Balş, judeţul Olt, de profesie avocat şi scriitor, căsătorit cu Eliza (sora lui PĂTRĂŞCANU LUCRETIU), „a fost reţinut la data de 14.04.1948, de către organele S.S.I. şi fără a fi cercetat, a fost internat în Penitenciarul Aiud şi apoi la Ocnele Mari [...] în cadrul „grupului PĂTRĂŞCANU".

În cursul anului 1951, ca urmare a unui control efectuat în toate penitenciarele, „PANDREA PETRE, a fost găsit la Ocnele Mari, cu situaţia neclară şi a fost adus la D.G.S.S. pentru cercetări."

PANDREA PETRE a fost eliberat la data de 18.11.1952, în baza Referatului Ministerului Securităţii Statului din 01.11.1952.

Şeful Biroului,
(indescifrabil)

(1958 -1964)

Copie - extras primită de la SRI -

SENTINŢA DE CONDAMNARE A SCRIITORULUI TRIBUNALUL MILITAR AL REGIUNII A II-A MILITARĂ

Dosar nr. 1457/1959

SENTINŢA NR. 126

Astăzi 15 iunie 1959

Tribunalul Militar al Regiunii a Ii-a Militară

Colegiul de fond

S-a întrunit, în şedinţă publică, în scopul de a judeca pe MARCU PETRE PANDREA, născut la 26 iunie 1904, în Craiova, fiul lui Ioan şi Ana, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Sandu Aldea 96, căsătorit, are 2 copii, avere personală are o casă şi un pogon de vie la Periş, stagiul militar satisfăcut, condamnat în trecut declară că nu a mai fost, licenţiat în drept, învinuit pentru infracţiunea p.p. de art. 207 al. 3 C. şi infracţiunea p.p. de art. 209 pct. 2 lit. a şi b. CP.

ÎN FAPT:

Inculpatul MARCU PETRE PANDREA, între anii 1948 -1952, pe când era deţinut în diferite penitenciare, a avut o serie de manifestări duşmănoase împotriva regimului, faţă de alţi deţinuţi. După ieşirea sa din penitenciar, inculpatul a cultivat legăturile pe care le-a avut în locurile de deţinere, în special cu legionari şi alte elemente contrarevoluţionare.

În discuţiile purtate cu cei care îl vizitau, a făcut dese afirmaţii cu conţinut duşmănos la adresa regimului, a cărui schimbare a preconizat-o şi a calomniat în mod grav caracterul relaţiilor dintre statul nostru şi Uniunea Sovietică.

Astfel inculpatul MARCU PETRE PANDREA în martie 1956, a afirmat că în ţara noastră comuniştii au ajuns servitorii Moscovei şi că nu se dau în lături de la săvârşirea celor mai odioase crime pentru ca să-şi ajungă ţelurile. Ca dovadă, spunea inculpatul, este procesul în legătură cu Mănăstirea Vladimireşti, care constituie cea mai mare tragedie a neamului românesc, iar în legătură cu sentinţa, el a arătat că aceasta a fost dată ca urmare a intervenţiilor făţişe ale Uniunii Sovietice, care nu putea să tolereze activitatea religioasă.

Tot atunci inculpatul şi-a exprimat convingerea că regimul din ţara noastră se va schimba şi s-a arătat îngrijorat în legătură cu vizita conducătorilor sovietici în Anglia, care putea duce la o înţelegere între Uniunea Sovietică şi ţările occidentale şi în acest fel s-ar întârzia procesul de schimbare al orânduirii noastre sociale şi de stat.

În permanenţă a calomniat înfăptuirile din ţara noastră şi a afirmat că a sfătuit pe conducătorii fostelor partide burghezo-moşiereşti, ca să se coalizeze împotriva regimului.

Despre conţinutul declaraţiilor lui Titel Petrescu şi Tătărăscu, declaraţii care au fost publicate în presa noastră, inculpatul a spus că sunt minciuni.

Inculpatul nu s-a mărginit numai la atât, ci el a materializat în scris ideile şi concepţiile sale contrarevoluţionare. În zeci de caiete, care se află la dosar corp delict, el a făcut nenumărate afirmaţii cu conţinut contrarevoluţionar la adresa orânduirii sociale şi de stat din ţara noastră, a P.M.R., a conducătorilor de partid şi de stat, a Uniunii Sovietice, împotriva organelor de stat care luptau pentru asigurarea securităţii statului nostru, etc. (de fapt, caietele respective formează o bună parte din substanţa acestei cărţi, n.n.).

Prin toate scrierile sale el a ponegrit şi a calomniat în modul cel mai grosolan, tot ceea ce este în legătură cu Partidul Muncitoresc Român şi cu statul democrat popular.

De asemenea, în numeroasele sale scrieri, pe care intenţiona să le publice, în mod perseverent şi-a îndreptat acţiunile împotriva conducătorilor de partid şi de stat şi contra multor persoane cu munci de răspundere în statul nostru. Toate scrierile sale conţin de la început până la sfârşit, numai calomnii grosolane şi duşmănoase, în legătură cu viaţa şi activitatea conducătorilor de stat şi de partid, a unor persoane cu munci de răspundere.

Aceste calomnii, care se referă la viaţa şi activitatea tov. Gheorghe Gheorghiu Dej, Emil Bodnăraş, Gheorghe Apostol, Atanasie Joja, Avram Bunaciu, etc. sunt de asemenea natură, încât la simpla lectură a scrierilor sale iese în evidenţă intenţia inculpatului de a defăima pe cei care conduc statul nostru.

Inculpatul Marcu Petre Pandrea, a intenţionat să publice aceste scrieri, aşa cum personal a recunoscut şi după cum este arătat de martorul Teodoru Dumitru. Bineînţeles că datorită conţinutului net şi în întregime ostil regimului, publicarea urma să o facă numai în alte ţări decât cele din lagărul socialist.

În consecinţă,

TRIBUNALUL

ÎN NUMELE POPORULUI
HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi, făcând aplicaţiunea art. 13 CP. art. 209 pct. 2 lit. a şi b alin. penultim CP., art. 58 CP., art. 25 pct. 6 CP., art. 30 din Codul Familiei, art. 304 şi 463 C.J.M., condamnă pe MARCU PETRE PANDREA, numai pentru infracţiunea p.p. de art. 209 pct. 2 lit. a şi b alin. penultim CP. la 15 (cincisprezece) ani muncă silnică şi 8 (opt) ani degradare civică, faptele calificate prin concluziile de învinuire în textul art. 207 al. 3 CP. fiind absorbite în textul art. 209 pct. 2 lit. a şi b alin. penultim CP.

Îi confiscă în întregime averea personală.

Compută detenţia preventivă de la 23 octombrie 1958.

Îl obligă a plăti 600 (şasesute) lei cheltuieli de judecată.

Dată şi citită, în şedinţă publică, astăzi 15 iunie 1959.

BAZA: arhiva M. Ap.N.

VĂZUT
COMANDANTUL U.M. 02405,
Lt. Colonel
(indescifrabil)
Pentru conformitate,

SCRISORI
DE LA SFÂNTA MĂNĂSTIRE VLADIMIREŞTI

1.

22 mai 1954

Iubită Doamnă, stimate Domnule Doctor şi scumpii noştri Fini,

Ambile scrisori trimise de Dumneavoastră au avut darul de-a ne scoate lacrimi de bucurie şi de durere.

De bucurie, că Bunul Dumnezeu V-a dat apărător pentru noi cei mici şi la propriu şi la figurat şi de durere, pentru că suntem atât de răstălmăciţi, chiar de Părinţii noştri, pe cari noi îi iubim, şi pentru care zilnic din inimă ne rugăm.

Dragostea şi abnegaţia cu care aţi pledat de pe amvonul dreptăţii şi al credinţii ne încredinţează cu prisosinţă că Prea Bunul Dumnezeu V-a ales ca arhanghel şi apologet, pentru lăcaşul Sfintei Fecioare din Vladimireşti şi a Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel din Sihastru celor însihăstriţi de dreptate...

Nu, nu sunteţi ţârcovnic în ale credinţii şi ale dreptăţii, ci preot, misionar şi prelat al adevărului, cari este Hristos în cauza noastră.

Ah, ce Sfântă misiune!

Doctorul Pandrea, la răscruci, apără pe comunişti, pe cei lepădaţi la vremea aceea de toţi, iar acum, ca un adevărat samaritean milostiv, apără obşti întregi de călugări şi călugăriţe, căzute între tâlharii răstălmăcirilor, pe cari preoţii şi leviţii de neamul şi de credinţa lor îi trec cu vederea, tară nici o strângere de inimă!...

Bucuraţi-vă, prea iubiţii noştri fini, că V-a hărăzit mila cerului, apărători fără arginţi ai Grădinii Maicii Prea Curate de pe Colina Gurgueta, unde numele Dumneavoastră s-a săpat adânc, cu dalta recunoştinţei pe frontispiciul dipticului de ctitori nemuritori.

Prin aceste rânduri, am vrea să vă arătăm tot ce inima noastră păstrează pentru Dumneavoastră, şi, desigur, este puţin faţă de mărinimia cu cari ne onoraţi.

Alergând însă la Ultima Instanţă - Hristos, ştiutorul inimilor, cari vrea să judece pe toţi şi să vă răsplătească fiecăruia după faptele lui şi pe el îl rugăm să Vă întregească cu har, darul dreptăţii şi să Vă dăruiască belşug de fericire terestră şi veşnică, la toţi cei dragi ai casei.

Cu acestea, ne îngăduiţi să Vă purtăm toată viaţa în umilele noastre rugăciuni şi să Vă rămânem devotate, cele trei sute de suflete, într-o inimă şi un gând cu al nostru părinte Ioan „răzvrătit şi răzvrătitor" pentru adevăr şi virtute...

Cu mii de mulţumiri şi aleasă preţuire,

Monahia Veronica şi soborul

P.S.

Alăturat, Vă trimitem prin maica Ioanida certificatul solicitat, însoţit de cererea de concediu a părintelui Ioan.

Bunul Dumnezeu şi Prea Curata sa Maică să fie mereu cu Dumneavoastră, pentru a arăta peste tot şi la toţi adevărul şi nu mă îndoiesc nici o clipă că aşa va fi, deoarece V-a ales pentru acest scop.

M.V.

Primiţi - Vă rog - iubite Domnule Doctor al dreptăţii şi cinstită Doamnă, toată recunoştinţa sufletului meu şi smerita mea binecuvântare, din Locaşul sfânt şi sfintitor al Maicii Preacurate de la Vladimireşti.

Pentru toată casa, smerit rugător:

Ierom. Ioan

2.

29 mai l954

Mult Stimate Domnule Doctor,

Deşi atât de târziu în noapte, totuşi, la ora când aştern pe hârtie acest smerit răspuns, soborul întreg a luat cunoştinţă de hotărârea Părinţilor noştri şi despre perspectiva ce ni s-a deschis de acum înainte.

Dar hotărârea noastră la care rămânem nu poate să fie decât aceasta:

Părintele Ioan nu poate depune acum, în toiul luptei, arma cea mai de preţ - Sfânta Liturghie. Aceasta nu îl oboseşte, ci dimpotrivă, e dătătoare de odihnă sufletească, de sănătate şi de viaţă.

Măicuţa noastră nu mai are de ce să vie în Bucureşti - mai bine este să rămâie între noi, pentru ca împreună să mai încercăm prin rugăciuni stăruitoare, până în ultima clipă, să abatem pe Părinţii noştri de la o hotărâre atât de străină de dreptatea lui Dumnezeu, punând pentru aceasta ca chezăşie propria noastră mântuire: şi credem că, prin Mila Maicii Domnului, îi vom smulge îndurarea Iu Dumnezeu de a-i lumina la timp.

Noi îi iubim încă...

De nu ne vor înţelege, întâmple-se orice, noi nu putem ieşi de sub ascultarea ce ni s-a dat direct de Dumnezeu, pentru împlinirea proorocirilor de aici.

Mai credem că Sfântul Sinod se conduce de Duhul lui Dumnezeu şi acesta nu va putea hotăra aruncarea din Biserică a celui mai devotat slujitor al ei, pentru motivul că o turmă de 300 de cuvântătoare nu a putut accepta risipirea prin luarea păstorului ce e-a fost încredinţat de Sus, de Marele Păstor Hristos.

Cât priveşte surghiunul măicuţei, ce i se oferă drept răsplată pentru tot ceea ce a realizat aici, dorim să i se fixeze direct în Cer.

Acesta ar fi surghiunul cel fericit către care noi, soborul întreg râvnim a o însoţi cât mai curând cu putinţă! Numai să ne întărească Dumnezeu să îl putem primi. (De altfel vedem chiar de aici că au şi început să ni se trimită printre darurile greceşti făină amestecată cu sodă, având eticheta: de făcut prescuri la Mănăstire pentru M. Veronica şi Pr. Ioan).

Totuşi, noi rămânem neclintite în mărturisirea minunilor lui Dumnezeu şi în misiunea acestui loc sfânt şi simţitor, depunând ca chezăşie a adevărului cele 300 de vieţi care l-au cunoscut pe Dumnezeu, în frunte cu măicuţa noastră Veronica, cea care însăşi L-a văzut, şi ne oferim a servi de mărturie cu sângele nostru chiar - dacă va fi nevoie - tuturor celor ce se vor strădui a crede în lucrarea lui Dumnezeu de la Vladimireşti.

Nu putem încheia, pentru cei ce ne pregătesc fericirea aceasta, decât cu sfintele cuvinte de odinioară:

... ceea ce este de făcut, să se facă mai repede!...

Iar dacă este cu putinţă, să treacă de la noi paharul acesta (bine ar fi pentru cei ce ni-l toarnă), dar cerem să fie, nu după voia noastră, ci după voia lui Dumnezeu.

în numele soborului, primiţi Vă rugăm asigurarea respectului şi a recunoştinţei ce vă păstrăm pentru toată strădania ce aţi depus-o, înfruntând pentru noi atâtea greutăţi şi vă rugăm să ne înţelegeţi până I în sfârşit, fără rezerve şi fără răstălmăciri, oricare ar fi deznodământul final al luptei acesteia dintre Adevăr şi patimă.

Monahiile Tiberiada şi Mihaiela

P.S.: Ni-i dor de Stăpânul nostru, să-1 vedem conducând demnitate Biserica lui Hristos. Să ne înţeleagă, iar noi să-l putem iubi cu adevărat!

Iertaţi scrisul emoţionat. E noapte.

3.

Scumpe Jurisconsult al Maicii Sfinte,

De ziua Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, Vă exprim calda urare a sufletului, împreună cu smerita binecuvântare a preoţiei mele. Mă rog Nemitarnicului Judecător, să Vă încredinţeze de la Petru cheile dreptăţii transcendente, chiar dacă, în contingenţa acestui provizorat al vieţii, dreptatea uneori se sufocă, iar de la Pavel, să Vă dea verva-harisma - pledoariei inspirate, care altădată a vorbit atenienilor în Areopag despre un Teus ignoti - convertindu-i pe mulţi, inclusiv pe preşedinte (devenit Sfântul Dionisie Areopagitul,

autorul dumnezeeştii Ierarhii). Cam aşa faceţi şi Dumneavoastră, când vorbiţi soboarelor duhovniceşti şi mireneşti despre un Vladimireşti - Teus ignoti - pe care, din fericire, acest Neam născut iar nu făcut creştin îl cunoaşte.

Vă îmbrăţişează în Domnul,

Al Dumneavoastră şi al casei, smerit rugător:

Ieront, Ioan

VI.

27. VI. 1954

SCRISORI
DE LA SFÂNTA MĂNĂSTIRE SIHASTRU

30 mai 1954

Sf. Mănăstire Sihastru

Mult Stimate Domnule Doctor,

Mult preţioasele Dumneavoastră rânduri, pe care aţi binevoit a ni le trimite în 19 şi 27 mai, au ajuns la noi ca o ploaie bogată de pe lan, care ne-au înviorat sufletele copleşite şi torturate.

Ştim că nu-s numai vorbe, ci chiar şi fapte, şi de aceea nici noi, aici retraşi, în acest leagăn al naturii, încă nu ne-am deznădăjduit.

Mai presus de toate, mai ştim că Maica Domnului încă nu ne-a părăsit.

De cercat, m-a cercat Domnul, dar morţii nu m-a dat...

Primim şi noi acel Do ut des... cu toată dragostea, cât priveşte pentru Rarău, deoarece am văzut şi cunoscut îndeaproape valoarea părintelui Daniil, gândindu-ne la noii dornici pentru viaţa monahală ce s-ar prezenta de acum pe la noi. Chiar ne-ar fi imposibil de a mai primi şi alţi vieţuitori aici la noi, întrucât nu avem posibilităţi materiale (încăperi, hrană, ş.a.).

Ne-au măgulit rândurile din cartea poştală, în care ne spuneţi despre o eventuală operă literară a Dumneavoastră ce şi-ar avea timpul şi locul scrierii aici la noi, aici, la confluenţa Trotuşului cu Şiretul.

Probabil, ne-am angaja noi cu mia de coaie şi cu kilogramul de cerneală.

Cu aceeaşi dragoste şi veneraţie, noi vă aşteptăm să ne comunicaţi felul de cum veţi veni în 17 iunie (cu ce şi când).

Multă sănătate întregii familii.

Stareţ,

Mh. Teoctist

2.

Buşteni

22 Iulie 1954

Iubite Domnule Pandrea,

Potrivit înţelegerii noastre, vă trimit declaraţia ce mi-aţi încredinţat.

Am trimis una şi Cuv. Sale părintelui diacon Simeon, la Sihastru.

Duminică - 25 Iulie a.c. - mă reîntorc la Bucureşti. Aşi vrea, ca e marţi sau mercuri, să merg la Buzău, spre a-l vedea pe Episcop.

Vă voi telefona, din Bucureşti. Am fost foarte bucuros că v-am cunoscut şi mi-am putut da sama de forţa spirituală a Apărătorului Dreptei Cauze a Schitului Sihastru!

Cu doriri de sănătate şi osebită preţuire,

Al Dvs,

C. N. Ifrim

3.

30. VII 1954

Domnule Doctor Pandrea,

Am primit rândurile Dumniavoastră care m-au bucurat, atât pe mine, cât şi pe ceilalţi părinţi.

Referitor la cele ce ne-aţi scris, vă pot spune că nu avem nimic de zis, decât să ne scriţi Dumniavoastră cât de curând dacă e nevoie să mergem toţi (14), câţi am primit citaţie sau numai 2 - 3, pe ziua de 9 august, la Bârlad.

Pe altă parte, vă pot spune că aprobarea ce a adus-o Stroie Şerban, advocatul, este numai un aviz al Patriarhiei, dar în realitate nu este o aprobare a Sfântului Sinod cum cere art. 8 din Statutul de organizare a Bisericii.

Cu privire la o eventuală gazdă în Bârlad, vă pot spune că încă nu avem.

Dar totuşi vă rugăm să ne scriţi cu ce tren veniţi în Bârlad şi noi vom fi precauţi din toate punctele de vedere.

Noi suntem bine cu toţii şi rămânem încrezători în lucrarea lui Dumnezeu.

Multă sănătate şi blagoslovenii multe de la întreaga obşte, Dumneavoastră, Doamnei, fiului Dumniavoastră pe care nu-l cunosc în persoană, şi Domnişoarei Nadia, pe care o cunosc şi o aşteptăm aici la noi în vizită, cât şi la Vladimireşti.

Poate vă e frică, cum v-aţi exprimat, s-o aduceţi la Vladimireşti, dar dacă o fi să fie aleasă de Măicuţa Domnului ca mireasă a fiului Său (Mântuitorului), şi până la urmă să primească şi cununa muceniciei, ceea ce vă dorim la întreaga familie (adică să fiţi în cer, la un loc cu Vladimireştii şi cu noi), vă asigur că, aşa cum o cunosc eu, n-o puteţi ţine pe Domnişoara Nadia, în special, dacă e o aleasă a Domnului.

Aceasta o spun din citirea vieţilor de Sfinte Mucenice care, fiind fiice de împăraţi ce le ferea de creştini, pentru ca să nu cumva să creadă în Mântuitorul şi totuşi, dacă erau din numărul de Mucenițe, până la urmă erau chinuite şi muncite de tatăl lor pentru credinţa creştină, aşa cum multe maici şi părinţi de ai noştri au suferit multe greutăţi din partea părinţilor până au intrat în Mănăstire.

Vă rog foarte mult să mă iertaţi că nu v-am scris o scrisoare mai bogată în cele duhovniceşti, dar nu prea am experienţă prea multă şi nici timp nu am, căci Dumniavoastră îmi ştiţi ascultarea mea, şi cred că o să capăt scuză mai uşor, în faţa Dumniavoastră.

Acum am sosit de la Adjud şi m-am apucat a aşeza aceste rânduri pe hârtie cu ajutorul Măicuţei Domnului în timpul slujbei de seară.

Tang... Tang... trage clopotul pentru deslegare şi nici nu mai văd că a înserat?!

Iertaţi-mă, am plecat la deslegare.

Al Dumniavoastră frate în Hristos,

Monah Nectarie Cristişor

Sfânta Mănăstire Sihastru,
Comuna Ploscuţeni,
Raionul Adjud,
Bârlad

Stimată Doamnă,

În cazul când Domnul Doctor nu e la Poiana Ţapului, vă rog să fiţi liniştită, că am mai trimis un plic la Bucureşti, tot cu acest conţinut dar mai rezumat.

Monah Nectarie

4.

Sf. Schit Sihastru

22.8.1954

Domnule Doctor,

Vă rugăm din suflet să ne iertaţi întârzierea probabil a unor asemenea rânduri.

Ştiţi cum am plecat, despărţindu-ne din Bârlad, cu ce rezultat.

Între timp, una şi alta.

În fine. în 19. 8. a.c, s-a prezentat la Schit, Jianu, cu Stan grefierul, Pr. Negulescu (Bz) şi Av. Grigore (Bz), împreună cu doi miliţieni şi doi civili, - pentru a lua schitul în primire.

Le-am cerut pronunţarea Bârladului în scris, ne-au răspuns că nu o au în scris, dar ştiut e că am pierdut şi recursul şi că, după ce părăsim schitul, ne vor da ei un proces verbal pe care ni-l vor încheia în faţa noastră, pentru evacuare.

Noi, observând că umblă cu cioara vopsită, le-am spus-o în faţă hotărârea: nici morţi nu părăsim schitul, dar vii, nici să nu se gândească, fie orice hotărâre, dacă vor, pot să ne şi omoare.

Miliţienii ne-au spus că ei nu vin să omoare oameni, ci că vor pe cale paşnică.

Ne-au ameninţat că, pentru o zi întârziere, vom face doi ani de închisoare, le-am răspuns că nici asta nu o vom face, căci vom dori să fim aici morţi şi nu în altă parte.

Au plecat după circa trei ore de ceartă, fără nici un rezultat.

De la nişte pădurari, am auzit ulterior că atunci au mai fost şi alţi miliţieni (pedeştri şi călări) prin apropiere, prin pădure, noi nu i-am văzut pe toţi.

Alte noutăți în această direcție nu mai avem.

Acum, altceva. Iertați-ne, căci sărăcia ne paște și pe noi, totuși v-am expediat 600 de Iei pe adresa Dumneavoastră și 200 de lei pe adresa Domnului Emil Popovici.

Restul de 800 cred că pe la 19 a.c, fără prea mare întârziere.

Vă rugăm să ne confirmați primirea.

Oare Bârladul nu trebuie să ne dea pronunțarea recursului în scris? Ce spuneți, să mergem s-o cerem sau nu?

Altceva: Maica Domnului să vă acopere cu al său Sfânt Acoperământ.

Vă rugăm să vă duceți și copila să viziteze Vladimireștiul.

Al Dumneavoastră,

Ierodiacon Simion Ovezea

EXTRASE DIN CĂRŢILE AUTORULUI PRIVIND CHESTIUNEA VLADIMIREŞTI

MEMORIILE MANDARINULUI VALAH
(Editura ALBATROS, 2000)

1.

Spital la Vladimireşti

Cineva sosit de la Vladimireşti m-anunţă că la mănăstirea Vladimireşti s-a înfiinţat un spital t.b.c.

A fost un spital al sufletelor. A rămas în continuare.

Clădirile ctitorite de maica Veronica au devenit spital al trupurilor.

Nu m-a rugat maica Veronica să preia clădirea excelentă şi goală, construită de Ghiţă Apostol pentru sat, şi s-o transforme într-un spital deservit de călugăriţele vladimiriste?

Firește, nu s-a putut. Şcoala şi spitalul sunt două instituţii laice în actuala configuraţie republicană. Şcoală confesională şi spital confesional, ca al călugăriţelor catolice de la Saint Vincent-de-Paul, nu se admit.

Biata maica Veronica! Câtă energie! Cât vifor şi câtă lavă în sufletul şi viaţa ei!

*

Vreţi să ţin un toast despre cele trei idealuri măreţe ale umanităţii, răsărite în trei etape istorice, experimentate pe toate longitudinile şi latitudinile planetei? Azi, le trăim, încăierate şi sângeroase, în mica noastră Valahie. Vreţi să vorbesc despre creştinism, masonerie şi comunism? Se pare că Hiram, fondatorul legendar al masoneriei, a trăit cu 3000 de ani înainte de Christos, cam pe aceleaşi meleaguri sacre, pământul ales al Ierusalimului. Pe urmă, a venit Divinul şi Nazarineanul. Apoi, în secolul XIX, Karl Marx, născut la Trier, în Germania, care a încăierat azi planeta cu dialectica materialismului istoric.

Masoneria are momentan, în istorie, o coloratură franceză, fiindcă a izbucnit istoric, pentru prima dată, virulent, cu viziera ridicată, la 1789, în cluburile jacobine pariziene. S-a retras în umbră şi în teoria elitelor.

Are o vechime de trei milenii. Platonismul este acelaşi val.

Comunismul are coloratură rusă, prin Lenin şi Stalin, dar îl găsim la esenienii biblici şi-n teocraţiile iezuite fondate în America de Sud, după Columb.

Creştinismul este aşa cum îl ştiţi. Patriarhul omoară pe Vladimirişti şi pe maica Micaela, înghite pe măicuţa Veronica şi trimite, pe viaţă, la ocnă, pe preotul Ioan Iovan.

Generaţia mea valahă a dat târcoale la toate aceste trei idealuri. Unii, s-au cantonat într-unui singur. Alţii, au experimentat câte două. Eu am dat târcoale, fără a ancora vre-undeva, la toate cele trei idealuri şi le-am experimentat pe pielea mea, cu lacrimile, cu sudoarea, cu sângele meu, în 25 de ani.

2.

Mirajul Vladimireştilor

O zi şi-o noapte am stat în *accedia, taedium vitae, spleen* sau melancolie, sau cum li se zice, iarăşi sub mirajul Vladimireştilor. A venit un om în cârje, relativ tânăr, 34 de ani, cu morbul lui Koch căpătat în şase ani de puşcării. A stat patru ani cu mine la Ocnele Mari, era unul din cei 1.200 de inşi, am stat şi la Aiud patru luni; unul din cei 8.000. îi uitasem numele. Poate nu l-am ştiut niciodată. I-am recunoscut fizionomia fiindcă am întâlnit-o, într-o dimineaţă de Cireşar 1954 înflorit, la Vladimireşti. Nu-l chema Teodoru? Parcă aşa.

Este şi el un vladimirist, unul din numeroşii adepţi ai măicuţei Veronica şi ai părintelui Ioan. Eu nu sunt decât un spectator, un călugăr alb, cu mâini albe de prelat medical, cu intenţii pure de comprehensiune şi de ajutorare a lor, căzuţi în grea suferinţă.

I-am asistat un an şi jumătate cu sabia cuvântului, cu dalta peniţei. I-am ţinut liberi. Am căzut eu. Au căzut şi ei.

Mi-a relatat procesul în amănunţime.

Au fost scoşi noaptea din mănăstire de ofiţeri de securitate, cu pistoalele la tâmplă. Tiberiada făcea de gardă la poartă. Erau 50 de ofiţeri şi 250 de miliţieni. Tiberiada a dat alarma. S-a suit în clopotniţă şi-a început să sune clopotele tânguitoare şi jalnice. Până să se trezească măicuţele, ofiţerii s-au postat la chilioare, cu revolverele întinse, dând ordin ca nimeni să nu mişte. Percheziţii. Măicuţa, părintele Ioan şi Micaela au pogorât în hrubă, la tipografioară unde lucra, de 5 ani, un fugar politic. Nu tipărea decât cărţi de rugăciune. La casa de oaspeţi au mai găsit un alt fugar. Nu ştiau că acest oaspete ucisese ofiţeri de securitate şi miliţieni. Nici nu le spusese secretul lui, decât poate la spovedanie.

Au arestat căpeteniile. Au arestat şi câteva duzini de ţărani, pentru a intimida împrejurimile şi susţinătorii. Au arestat călugării de la Mănăstirea Sihastru, veniţi pe jos de la Ploscuţeni, de la o sută de km distanţă, în monom, recitând rugăciuni, pentru a despresura mânăstirea-matcă.

După plecarea autorităţilor represive, Tiberiada a bătut clopotele trei zile şi trei nopţi. Ţipete. Planşete. Jale. Câţiva agenţi secreţi, veniţi sub formă de pelerini, cu pistoale în buzunarul pantalonilor, au fost dezarmaţi şi bătuţi până la sânge de călugăriţele înfuriate. S-a tras cu armele, şi la ridicarea căpeteniilor, şi ulterior.

S-a trimis o stareţă pe linie de la Bucureşti, o stareţă care fuma trabucuri de foi şi bea vin din butoaiele pentru cuminecătură. Cele trei sute de călugăriţe fecioare erau lacto-vegetariene. Renunţau la carne pentru a posti permanent şi a se putea împărtăşi zilnic. Stareţa mânca găini şi bea stacane cu vin. Pe urmă îşi aprindea trabucul.

Asemenea stareţă a fost imediat izolată.

Maica Tiberiada a luat conducerea mănăstirii şi măicuţele au ascultat-o ca pe maica Veronica.

După un an de cercetări, a avut loc procesul. Circa 8 luni, maica Veronica a fost ţinută în claustrare, la mănăstirea Ţigăneşti. Mă aflam la Periş, unde scriam la cartea Vladimireştilor, săpam în vie, puneam zarzavaturi şi defrişam paragina fermei mele. I-am trimis trei trandafiri cardinali şi o lungă scrisoare de afecţiune şi omagiu. Zdrobirea carierei mele de avocat a început cu surghiunul la Alexandria, pentru ei.

Procesul a avut loc în cursul lunii martie 1956, la Galaţi.

Capetele de acuzare:

complicitate cu asasinul autorităţilor represive (de fapt, omisiune de denunţ),

- complicitate cu fugarul politic,
- imoralitate,
- răzvrătire,
- complot etc.

La capitolul *imoralitate*, maica Veronica a cerut expertiză ginecologică, pentru a se dovedi fecioria sa şi a călugăriţelor arestate (Micaela-substareţa, Teodosia-bibliotecara, Epiheria, plus altele, în total şase).

Asasinul autorităţilor represive a fost condamnat la moarte. La proces, a declarat cu cinism că-i pare rău că n-a putut omorî mai mulţi.

Părintele Ioan-Silviu Iovan, ieromonah, duhovnic şi predicator inspirat al Vladimireştilor, a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă.

Micaela Nicoară a fost condamnată la 20 de ani.

Maica Veronica (Vasilica Barbu) a fost condamnată la 15 ani.

Celelalte călugăriţe au fost condamnate la 10, 8, 5 şi 4 ani.

Procuratura n-a fost mulţumită cu acest verdict. Ar fi vrut mai mult sânge, mai mulţi ani de puşcărie. A făcut cerere de îndreptare. S-a admis cererea de îndreptare şi Micaela a luat MSV (n.n. muncă silnică pe viaţă), maica Veronica 20 de ani, iar restul călugăriţelor câte 15 ani.

Securitatea a trimis din nou 50 de ofiţeri şi a remorcat 150 de miliţieni cu pistoale la mănăstire. Au evacuat pe călugăriţe. Le-au dezbrăcat de rasa monacală, le-au pus rochiţe şi basmale şi le-au trimis la domiciliile părinţilor lor. Au fost trimise la urmă...

Mirajul Vladimireştilor s-a sfârşit.

Prin acest martiraj, povestea religioasă de-abia începe. Cu fapta, trupul şi suferinţa lor morală şi fizică, vladimiriştii au dovedit credinţă neînfricată, dorinţa de jertfa, curajul de înfruntare a lui Antichrist.

Adepţii lor se cifrează la mii şi zeci de mii.

Din când în când, mă trezesc cu femei şi bărbaţi în toată firea, care mă întreabă emoţionaţi:

— Este adevărat că aţi fost avocatul vladimiriştilor?

Numele meu circulă odată cu legenda mănăstirii. Nu le vine să creadă că exist în carne şi oase. Ca şi sfântul Toma, ar dori să-mi pipăie hainele şi trupul, pentru a se convinge de realitatea mea fizică. Pelerinii vladimiriştilor vin acum în pelerinaj la mine.

Eu fac o profeţie în aceste file, pe care am făcut-o, oral, în faţa Patriarhului Marina şi a anturajului său: după Marina, va veni ca patriarh ieromonahul Ioan-Silviu Iovan. Va fi un patriarh similar cu Şaguna. Nu va muri în puşcărie. Va fi vlădică. Va încerca să treacă biserica ortodoxă la catolicism. Atunci, se vor despărţi apele. Micaela va

milita pentru catolicism. Maica Veronica va rămâne în câmpul ortodox. Va începe o dihonie dintre cele mai mari, pe lângă care dihonia de astăzi, dintre clerul de sus şi clerul de jos, a fost un fleac.

Eu voi fi de partea ortodocşilor. Vom rămâne puţini. Maica Veronica va fi în lagăr cu actualii ei adversari, care par ireductibili: cu Sandu Tudor, cu fratele Andrei Scrima. Patriarhul va fi la Sihastru, bătrân, în penitenţă, ţinut din mila lui Simion Ovezea şi a lui Nectarie Cristişor, care va îngriji de unchiul său, episcopul Dr. Anton de Buzău, şi care s-a purtat cu el ca lupii turbaţi.

Vom fi puţini. Îmi voi tipări *Cartea Vladimireştilor*. în bătălia confesională angajată, voi scoate *Epistolele de la Mărgăriteşti* şi va fi o dihonie şi mai mare, fiindcă voi chema protestantismul la alianţă cu ortodoxia împotriva catolicismului cotropitor.

Voi pleda multe litigii de drept canonic referitoare la biserici şi mănăstiri, dintre ortodocşii persecutaţi şi catolicii invadatori şi persecutori. Va fi ultima fază a activităţii mele juridice.

Mă voi purta mereu cu eleganţă, călugăr alb în bătăliile confesionale, aşa cum m-am purtat în bătăliile sociale şi politice de astăzi. Pe urmă, voi închide ochii la Mărgăriteşti şi voi fi înmormântat în ţintirimul ortodox de pe Olteţ, lângă mama şi tata, fericit de a fi scăpat de valea plângerii, de zbucium şi de oameni neînţelepţi, pentru a intra în nefiinţă, în turnul de ivoriu al mormântului, de unde voi păşi în Neant.

3.

Profilul Micaelei, substareţa Vladimireştilor

Patriarhul Marina a botezat-o spiriduşul Vladimireştilor.

A vrut să fie ghiduş şi patriarhal. Epitetul a rămas.

Fratele Andrei Scrima, bibliotecarul şi creierul patriarhiei, a denumit-o *spiritus rector*. Eu am spus-o reverenţios şi visător bibliotecarului: *c'est une abbesse, c'est une vraiegrande dame*!

Stareţul Daniil de la Rarău (poetul Sandu Tudor) o urăşte de moarte, cu o nuanţă de dispreţ mascul. Le-a spus-o categoric în sobor: femei ca voi am avut eu în tinereţe câte cinci pe zi la patul meu! Nici nu-l interesează monahismul feminin. El vrea să crească monahismul mascul.

Micaela îl dispreţuieşte, la rându-i, ca pe un poltron, ca pe un mojic şi ca pe un hoţoman, un şoarece intrat în stupul mănăstirilor, la miere, ca să treacă prin furtuna vremurilor. El, fostul ofiţer de marină şi director de gazetă - poet şi stareţ -, să reapară la suprafaţă, pe Calea Victoriei, între Capsa şi Palat, cu pălăriuţa de dandy, cu barbişon şi cartea mistică în marochin, la subţioară.

Micaela l-a dispreţuit şi l-a înfruntat. A înfruntat şi pe patriarh. Venea în Bucureşti, ca să preia şi să plătească lâna repartizată în cotă, de ministerul Comerţului Exterior, pentru covoarele mănăstirii, căutate pe piaţa suedeză şi era poftită, în audienţă, la ceai patriarhal. *Elle faisait la sourde oreille. Pourquoi? Elle est une abbesse, une vraie grande dame*, care nu frecventează pe mojici. Cum să nu înfrunte liota metropolitană a lui Sebastian Rusan de Iaşi şi pe negustoraşii episcopali de Buzău? Nu l-a înfruntat chiar pe regele Carol II în 1938, pe careul de la ANEF, cu liota de demnitari? Cum să nu înfrunte pe patriarhalioţi?

4.

Cine este maica Micaela?

Se numeşte Marietta Iordache şi este sora lui Nicoară Iordache din Nicoreştii Tecuciului, ucis de Armând Călinescu şi Carol II în cumplita prigoană şi persecuţie politică a anilor 1933 - 1940. Face parte dintr-o familie de răzeşi şi podgoreni avuţi din ţinutul Moldovei de Jos. în fiecare toamnă, soseau poloboacele cu vin de Nicoreşti la Vladimireşti, din cota de moştenire a Micaelei, moştenire preluată de mănăstire, conform regulilor monastice. A absolvit liceul teoretic cu distincţie. Fratele ei Iordache Nicoară era avocat, cu reputaţie incipientă, şi scriitor cu avânt incipient, în zbor de aripi largi, brusc curmat.

Marietta Iordache evolua printre ideile politice şi idealurile de scriitor ale fratelui Nicoară cu graţie de gazelă, proaspăt bacalaureată, nonşalantă felină, tandră şi pură. S-a înscris la Litere şi Filosofic Fiindcă era sportivă, s-a înscris şi la Academia Naţională de Educaţie Fizică, pentru a se face, eventual, profesoară de gimnastică. Iubea sportul, aerul, lumina. Umbla trei anotimpuri în short, cu anatomia ei agreabilă de tânără zeiţă, de Diană virginală. Când a intrat în mănăstire, într-o spirituală epistolă adresată unei colege, mărturisea că un singur lucru o stânjeneşte în noua viaţă: nu mai poate purta *short*! Trebuie să poarte fuste lungi!

Prigoana începută în 1933, odată cu asasinarea primului ministru I.G. Duca, şef liberal, care a refuzat candidatura grupării celei noi, intitulată *Totul pentru ţară*, a culminat între anii 1938 -1939. S-a făcut proces lui Corneliu Z. Codreanu de către N. Iorga, pentru o epistolă anodină, care a dus la o condamnare de şase luni, apoi, a venit rapid o condamnare de zece ani, şi apoi, asasinatul fizic de la Tâncăbeşti.

Ziua de 8 iunie se sărbătorea, între 1930 - 1940, cu mare fast. Era ziua când a pogorât din avion prinţul pribeag Carol din exil, întâmpinat de o ţărancă tânără care prăşea într-un lan cu porumb şi care i-a întins un ulcior cu

apă. Simbolul fusese găsit. îl întâmpinase ţara, printr-o femeie, pe galantul principe, însetat de dorul patriei, cu un ulcior arhaic, urându-i bun sosit, la ieşirea din avionul poznaş, în pană.

Sculptorul Constantin Baraschi, care a făcut atâţia *stalini* şi *soldaţi sovietici eliberatori*, a încercat să nenorocească şi această scenă simbolică a guvernanţilor de odinioară. Sculptorul este un măscărici, care lucrează după comandă, ca artiştii renaşterii, ca Benvenutto Cellini, căruia îi cunoaşte în amănunte secretul tehnicii statuare şi aurare.

Carol II sărbătorea la 8 iunie 1939, cu tot fastul regal, instalarea sa ca dictator, după modificarea Constituţiei din februarie 1938, înconjurat de demnitari, pe stadionul de la ANEF. Puterile lui erau neţărmurite. Demnitarii se plecau servili. Printre ei şi sorbonardul Mihai Ralea, în fireturi şi costumaţie albastră. Iordache Nicoară zăcea la puşcărie, împreună cu camarazii lui de luptă. Istrate Micescu, prinţul avocaţilor, modificase Constituţia într-o noapte, abolise libertăţile şi primise un onorariu de 8 milioane de lei.

Marietta Iordache era studentă la ANEF, gimnastă încercată, cu vechime, studentă distinsă la Litere şi Filosofie a profesorului Nae Ionescu, stimată de Octav Onicescu, care preda cursuri de matematici şi filosofia ştiinţelor, remarcată de Gh. Zapan, profesorul de psihotehnică, sosit de la Berlin cu o teză mult controversată.

Se afla în careul de gimnastică, în grup, ca o anonimă, evoluând graţios şi ritmic, sub privirile benevolente ale demnitarilor. Când s-a apropiat de microfon, i l-a luat fulgerător din mâna speakerului şi a scandat lozincile celor aflaţi în închisoare. Stupoare. Scandal. A fost arestată. Dusă la poliţie, a fost maltratată, ca să se afle complotul, complicii şi vinovăţiile. Marietta, sora lui Iordache Nicoară, n-avea complici. Făcuse un gest premeditat şi solitar. Dacă ar fi luat revolverul şi ar fi tras, ar fi fost un gest anarhist. Dar Marietta Iordache nu era o anarhistă. Ea era o sportivă îndrăgostită de aer, apă şi lumină, care evolua sub lumina cea mare a credinţei lui Christos şi a luptei contra tiraniilor.

După lungi interogări şi torturi, a fost internată, cu domiciliu forţat, la mănăstirea Suzana din Prahova. Acolo se mai aflau alte 8 deţinute politice, între care şi Mary Polihroniade, englezoaică născută şi crescută în România, femeie bravă, protestantă, puritană şi sportivă, soţia colegului meu de facultate şi bară, Mişu Polihroniade. De la ea ştiu aceste detalii. Prietenia lor a fost totală. Erau închise într-un turn de mănăstire, păzite de un pichet de jandarmi. Şeful postului de jandarmi era un credincios, lector cotidian al Bibliei. N-au dus-o prea rău. Spiriduşul din Micaela-Marietta nu-i dădea linişte.

O aştepta şi un proces greu cu *MSV* (n.n. muncă silnică pe viaţă).

A escaladat turnul, a evadat, şi-a fracturat puţin piciorul, fiindcă sfoara a fost prea subţire şi s-a rupt. A ajuns cu bine într-un ascunziş.

S-a reîntors. De ce? Aici începe senzaţionalul, care demonstrează esenţa fecioarei.

Prietenele din turn, cu care reluase legătura, au implorat-o să se întoarcă. Şeful postului de jandarmi n-a întors calimera, n-a torturat pe deţinutele din turn ca să afle complicităţi. Citea Biblia în continuare. Din respect pentru temnicer, Marietta s-a predat. Au mai rămas acolo câtăva vreme. Gardianul n-a mai fost pedepsit.

Crugul evenimentelor s-a succedat cu viteză vertiginoasă. Gruparea politică a Mariettei Iordache a ajuns la putere, a comis o serie de atrocităţi abominabile, cum a fost asasinarea lui N. Iorga şi Virgil Madgearu, masacrarea demnitarilor politici adversari în închisoarea Jilava, molestarea evreilor etc, etc.

Marietta Iordache, Diana virginală şi sportivă, îndurerată şi jignită, s-a dus la mănăstire, ca să se roage pentru iertarea păcatelor comise de coreligionarii politici. Sora Marietta a devenit *maica Micaela*. Maica Micaela n-a intrat la mănăstire din decepţie erotică, fiindcă logodnicul ei ar fi fost ucis de Armând Călinescu, Ralea şi Carol II, aşa cum pun în circulaţie, ca o sfruntată minciună, Sandu Tudor şi fratele Andrei, cu banda lor patriarhaliotă.

Maica Micaela a intrat în nobilul cin călugăresc, ca să se roage pentru iertarea păcatelor altora. Nu se roagă călugării pentru iertarea păcatelor noastre, ale laicilor? Câte păcate poate să aibă o fecioară sportivă, iubitoare de aer, apă şi lumină?

Maica Micaela n-a avut nici un logodnic ucis şi nici vreun logodnic viu. Logodnicul ei ales este Christos. Ea este mireasa lui Iisus. Maica Micaela n-a păcătuit în scurta şi furtunoasa ei viaţă laică. Iubea sportul pe stadion şi munţii. A comis două infracţiuni statale: a înfruntat cu cuvinte parlamentare pe un rege tiranic şi a fugit de sub paza unui temnicer. Dar, fiindcă temnicerul era blând şi omenos, s-a reîntors de bună voie în capcană, ca să nu sufere bunul temnicer, ea riscând să fie condamnată la muncă silnică pe viaţă pentru înfruntarea şi ofensa adusă regalităţii.

Marietta a intrat în mănăstire şi a luat vălul şi straiele negre, pură, virginală şi înfruntătoare. A intrat ca să se roage pentru păcatele altora. Multe tinere băteau la poarta mănăstirii Vladimireştilor. Maica Veronica punea condiţia prealabilă a fecioriei. Multe solicitante minţeau. Veneau după decepţii erotice. Nu stăteau multă vreme. Una a plecat după un an şi jumătate, fiindcă simţea că o frige pământul Vladimireştilor sub tălpi. Minţise.

Micaela a intrat în mănăstire cu avântul ei sportiv, cu chibzuinţă şi capacitatea organizatorică, plină de elan, de osârdie şi dorinţă de izolare. Şi-a îngropat 16 ani de tinereţe şi energie sub zidurile celei mai noi mănăstiri a ţării

mele, mănăstire cu specificul unic în Balcani şi în răsăritul ortodox. Au fundat o mănăstire a fecioarelor benedictine cu deviza *ora et labora!*

5.

Misterul Vladimireştilor

Am discutat, la o ceaşcă de ceai tare, *a la mode anglaise*, cu un strop de lapte, la mine acasă, cu Mary Polihroniade şi cu soţia mea, despre Vladimireşti. Mary este prietena de tinereţe a maicii Micaela şi prietena mea, promoţia mea. Suntem trei temperamente felurite şi judecăm un fenomen misterios. Cele trei sute zac în puşcărie, în surghiun şi în difamaţie oficială. Părerile noastre contrazic opinia curentă. Mary îşi cunoaşte prietena în momente luminoase şi momente decisive. A stat 2-3 zile la Vladimireşti cu cumnata ei, preoteasă mistică şi bigotă. Primul soţ, ucis politic, al doilea zace la Aiud de 8 ani. Englezoaică bravă, nu se predă în faţa vieţii. S-a dus la Vladimireşti, la rudele soţului, care o numesc *Miela*, miel blând, în loc de Mary. S-a revăzut cu Marietta devenită Micaela.

După două zile, părintele Ioan a chemat-o la spovadă. Ea e protestantă. A refuzat şi a doua oară. Au lăsat-o în pace. Entuziasmul ei pentru mănăstire este fără reticenţe. Admiră ordinea, curăţenia, munca de-acolo. Nu e entuziasmată de părintele Ioan. Nici de măicuţa Veronica. O adoră pe Micaela.

Discutăm îndelung. Le citesc epistolele Micaelei, ale Veronicăi, ale Tedosiei. Rămâne înmărmurită. Grandoarea *fenomenului Vladimireşti* sporeşte în ochii englezoaicei, sporeşte prin elevaţia, feeria şi frumuseţea epistolară a călugăriţelor şi a călugărilor sihastri culţi. Pe mine cultura mă lasă rece. Iubesc timbrul, autenticitatea, pasiunea sinceră întru Christos. Nu trăiesc ca fiarele pentru rumigaţie. Sunt oameni cu lumini îndepărtate, cu nevoi sufleteşti şi intelectuale.

Soţia mea are în discuţie explicaţii mistice ale fenomenului misterios al Vladimireştilor.

Englezoaica lucidă, robustă şi realistă, protestantă şi puritană, înclină să vadă şi ea *mâna lui Dumnezeu* în această *Grădină a Maicii Domnului*. Soţul ei, intrat laic în puşcărie, a devenit credincios fervent.

Curm discuţia.

Nu neg misterul cosmic. Neg planificarea divină în treburile pământene.

Declar solemn şi glumeţ:

- Eu ştiu misterul Vladimireştilor!

- Care? în ce constă?

— Misterul Vladimireştilor constă în misterul luminos al personalităţii energetice. Misterul se cheamă energia, vocaţia şi forţa măicuţei Veronica şi ale maicii Micaela, care au ştiut să-şi adune în jurul lor alte 300 de veronici şi micaele, pe baza afinităţii elective. Care erau aceste afinităţi şi idealuri? Dorinţa şi voinţa de puritate, de jertfă şi muncă zilnică în realizarea unui ideal pios.

Aceste femei şi-au luat meseria în serios. Au intrat la mănăstire ca fecioare, ca să se roage şi să aducă glorie lui Dumnezeu. Voinţa lor era planificată, centuplată. Nu făceau greşeli, fiindcă aveau un drum croit şi bătătorit. Respectau cu stricteţe regulile jocului. Au vrut să fundeze o mănăstire cu fecioare şi nu s-au abătut de la regulă, într-o ţară de târfe şi femei lejere au dat pilda cuminţeniei. într-o regiune de oameni nespălaţi, vestmintele şi locuinţele lor sclipeau de curăţenie şi artă feminină. într-o ţară de oameni hapsâni şi egolatri, ele practicau caritatea şi abnegaţia. într-o ţară cu morală şi credinţă laxă erau intransigente cu sine, blânde cu cei asupriţi şi tolerante cu năpăstuiţii, înfruntătoare cu asupritorii, fie că s-au chemat Carol II sau Marina.

Într-o ţară de individualism exagerat, unde până şi mănăstirile cultivă tipul de călugăr egolatru şi meditativ, ele au adus în viaţă şi proprietate o instituţie colhoznică, aş zice, dacă n-ar fi vechea viaţă comunitară arhaică. în mod ciudat, comuniştii admirau Vladimireştii şi Sfânta Mănăstire Sihastru ca pe două mănăstiri colhoznice, unde se practica viaţa de obşte, spre deosebire de alte mănăstiri, unde călugărul are gospodărie individuală.

Într-o ţară de oameni buni şi lipsiţi de metodă în muncă, vladimirismul a reprezentat şi reprezintă ideea de muncă metodică, inteligentă, artistică şi fără preget.

Misiunea Vladimireştilor se poate termina şi aici, adică pot pieri prin puşcării căpeteniile lor; călugăriţele şi călugării sihastri s-au risipit şi se pot pierde. Pilda a rămas biruitoare, unică şi - probabil -invincibilă în sânul bisericii ortodoxe viitoare. S-a terminat cu călugărul păduchios, pântecos şi indolent. S-a terminat cu grajdurile metropolitane, unde oficiază armăsari ca Sebastian Rusan, cu 16 copii din mai multe muieri. S-a terminat cu ipocrizia lui Antim, cu indolenţa lui Marina, cu intrigile de galbenă hienă ale savantului Andrei şi cu contorsiunile de măscărici inconştient ale stareţului Daniil, cu osânza lui Grigore Lăzărescu, cu aventura sordidă a lui Valerian de Oradea.

Un aer proaspăt a intrat în biserică odată cu Veronica şi o sănătate sportivă, de gazelă, cu Micaela, o fervoare dulce cu Simion Ovezea şi Teoctist, o puritate nouă cu Nectarie Cristişor, cu această serie memorabilă teologală.

6.

***De ce nu te însori, Nectarie Cristişor*?**

Printre călugării de la Sihastru, cel mai drag inimii mele era Nectarie Cristişor. îl iubeam şi pe pateticul, contorsionatul, complicatul intelectual, care era Simion Ovezea, trecut pe băncile universităţii şi ancorat ca un fag drept în mijlocul pădurii de la Sihastru. Îl revedeam pe stareţul Teoctist, blând ca un miel, forte ca un berbece, dulce la grai ca un fagur de miere.

Nectarie Cristişor mi-era simpatic şi mai apropiat sufleteşte. îl botezasem Mercurius, fiindcă era iute de picior. El era curierul-fulger al mănăstirii, parcurgea distanţele între Sihastru, Vladimireşti, Adjud, Poiana-Ţapului şi Bucureşti, într-un timp record, remorcând parcă locomotivele cu aripile de la picioarele sale dotate cu un motoraş atomico-mitologic.

Era scund, subţire, de factură iniţial atletică, sub aparenţa de tinerel, tras printr-un inel. Putea să pozeze pentru Ciobănaşul lui N. Grigorescu la un penel cu culori, exclusiv, roze şi aurii. Numai comanacul şi hainele erau negre, iar ochii albaştri, miraţi şi cu nevinovăţii viclene. M-a însoţit în drumurile mele de apărător al obştii sale monahiceşti la tribunalul raional Adjud, la tribunalul regional Bârlad, mă lua, la termen, de la Poiana-Ţapului şi de la Bucureşti spre cele două tribunale sau la consfătuiri cu Vladimireştii. N-a vrut niciodată să mănânce în vagon-restaurant, în cârciumi sau în restaurantele luxoase, pe unde-l invitam la ora cinei sau a prânzului. Mânca din traistă, invariabil, pâine şi brânză.

Paharul cu lapte era idealul său alimentar, în zile de frupt, pâine neagră şi paharul cu apă, în zile de post. Avea o energie nativă miraculoasă, o bună dispoziţie permanent euforică şi gluma nu-i lipsea de pe buzele prea roşii de Făt-Frumos moldovan, năzdrăvan, încălţat cu invizibile cizme de 7 poşte, care-i aduseseră şi porecla mea de Mercurius Cristişor.

Se ferea de porecla Mercurius, când îi dezvăluisem că zeul antic figura în paritate pentru călători, avocaţi, negustori şi hoţi.

Eu, avocat hoţoman, pe când mă găzduise la un ţârcovnic de la Adjud, într-o casă curată ca un pahar, unde evoluau femei devotate şi fecioare frumoase pioase, îi pusesem, abrupt, întrebarea:

— De ce nu te însori, Nectarie Cristişor?

A lăsat ochii în jos, ruşinat de ruşinea mea. îi pusesem întrebarea în faţa unor fete nubile, cuminţi, pioase, dar dornice de măritiş. Am persistat, după ce descususem pe fecioare:

— Dacă vă dă afară de la Sihăstrie Episcopul Antim, în procesul de evacuare de la Adjud, ce vă rămâne de făcut? Şi tu, şi Simion Ovezea sunteţi caterisiţi definitiv din cinul călugăresc. Sunteţi flăcăi curaţi şi vă puteţi" reface viaţa întemeind căsnicii curate, cu copii frumoşi, sănătoşi şi mulţi.

Fecioarele au pus ochii în pământ. Gustau gluma, dar nu se aşteptau la ea din partea apărătorului călugărilor. I-am mai repetat gluma între patru ochi lui Mercurius, ca un sfat. Nici n-a vrut să audă. I-am pus brutal întrebarea:

— Crezi că nu poţi trăi ca un călugăr alb, mirean fiind, întemeind un cămin, având grijile şi obligaţiile lumeşti? O, este cu mult mai greu de a trăi drept ca bradul şi curat ca apa de izvor în mijlocul murdăriilor Babilonului! în sihăstria voastră sunteţi mai feriţi de ispita banului şi a deşertăciunilor. Nu sunteţi feriţi de ispita carnală. O, nu! Voi o ştiţi prea bine. Ea se curmă numai prin căsătorie şi seci brusc o băltoacă de venin şi concupiscenţă. Luther a avut dreptate când a poruncit clerului său să se căsătorească, aruncând rasa catolică şi dând pilda mariajului, a continuării seminţei şi a seminţiei umane.

Argumentaţia lui Cristişor era înduioşătoare:

— N-au călugării nici un rost pe lume? Nu sunt ei candelele aprinse ale rugăciunii pentru glorificarea lui Dumnezeu şi slava lui Christos? Nu sunt destule păcate pe lume, pentru a ne ruga pentru iertarea lor?

— Nu cunosc noţiunea păcatului. Cunosc codul penal şi codul moral. Acestea sunt convenţiuni pe care omul le respectă din convincţiunea interioară sau coerciţiune exterioară. în epocile revoluţionare, codul penal şi codul moral sar în aer, suferă o refontă radicală. Nu am nimic de-a face cu păcatul teologal. Nu-mi place noţiunea de păcat, fiindcă are o mireasmă hidoasă, carnală, atacă centrul motor glandular şi seminal al omului, perpetuarea speciei, frumuseţea magnifică a iubirii. De ce să terfelim actul genezic din care ne-am născut? De ce să terfelim pe mama şi pe genitorul nostru? Actul de procreaţie este alfa şi omega, începutul şi sfârşitul vieţii. De ce să pângărim viaţa? Fără forţa seminală - nu există nici forţa de creaţie artistică şi intelectuală. Nu am văzut scapeţi printre marii creatori. Poate că o zăgăzuire a talazurilor duce la o forţă nouă, o forţă sporită, dar talazul trebuie să existe. Sunt poate în ochii tăi un bătrân verde şi păgân neruşinat. Mă simt de vârsta piramidelor, parcă am trăit pe vremea anticilor senini, resemnaţi în faţa destinului necuprins şi împlinind regulile vieţii strămoşeşti fără a schimba o iotă. Nu e vorba de tinereţe şi bătrâneţe, ci de eternitate.

7.

***Fenomenul Vladimireşti* (*iulie 1954*)**

Sunt avocatul ales al celor 46 monahi de la Mănăstirea Sihastru-Adjud şi al celor 300 de călugăriţe, în frunte cu maica Veronica şi cu părintele Ioan Iovan (Silviu Iovan, ieromonah) de la Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului din comuna Vladimireşti, raionul Lieşti, regiunea Galaţi.

De o sută de zile mă zbat, alerg, pledez, scriu epistole, tratez cu conclave în delegaţii, în calitate de avocat şi ambasador al două mănăstiri mistice, care formează azi, nu numai pentru Moldova, ci pentru toată ţara, ceea ce se numeşte *fenomenul de la Vladimireşti*. O mare onoare, o răspundere istorico-juridică şi o năpastă a căzut pe umerii mei de proaspăt vechi puşcăriaş, proaspăt eliberat.

Poziţia mea psihologică tipic mandarinală şi erasmică poate fi concretizată în următoarea anecdotă de Palat de Justiţie:

Un tânăr judecător, premiant de serie, intră prima oară să prezideze, în calitate de colegiu prezidenţial unic, un complet, la care se prezintă doi avocaţi vestiţi. Ascultă pe primul:

— Ăsta are dreptate!

Ascultă pe la doilea:

- Şi ăsta are dreptate, spune grefierului.

Grefierul, cătană veche:

- Trebuie să vă decideţi pentru unul sau altul!

Preşedintele debutant:

— Dar ştii că şi dumneata ai dreptate!

Într-o singură şedinţă şi într-o singură speţă, împărţise de trei ori dreptatea unică!

Atunci când ascult pe călugări şi pe măicuţe, le dau lor dreptate!

Când ascult pe Patriarh, pe fratele Andrei, pe Cleopa şi pe Sandu Tudor, nu le dau dreptate făţiş, fiindcă eu sunt avocatul călugărilor, dar mintea mea lucidă este de partea lucizilor. Inima mea este cu misticii, mintea cu prelaţii. Complicat? Conflict uşor rezolvabil, fiindcă mandatul meu porneşte de la cele două mănăstiri, se limitează şi se va limita la ele, prin jurământ hipocratic profesional, numai la ele. Eu am optat, primind mandatul de apărător. Nu pot vorbi decât *pro domo* şi pentru monahi.

Ce nu-mi place la maica Veronica? Mie, îmi place totul, dar se spune că ar spune altora că ar fi avut 68 de viziuni cu Maica Precista şi cu alţi sfinţi din calendar. Nu i-a epuizat pe toţi? Mie, nu mi-a spus nimic în această privinţă. Mi-a relatat o graţioasă convorbire cu icoana Sfântului Nicolae, şi cu Sfântul Grigore din biserică, într-un moment de supărare şi de jignire a intereselor mănăstirii. Nu avea viziuni, ci se ruga în mod patetic, familiar, ca orice femeie supărată şi la ananghie. Atât mi-a spus. E drept, nici eu n-o întreb. E un joc de-a *cache-cache*. Aşteaptă ca s-o întreb. Şi eu aştept să-mi spună, din proprie iniţiativă.

Până atunci, ostile curiozităţii stau faţă în faţă.

Ştiu viziunile în amănunt, de la maica Tiberiada, de la Micaela şi de la stareţul Teoctist, de la nenumăraţii pelerini ai Vladimireştilor. Cosmosul e o taină care mă înfioară.

Nu mă înspăimântă viziunile. Mă cam plictisesc.

Toată lumea o plictiseşte pe maica Veronica cu viziunile şi minunile ei. Ea nu face minuni. A avut viziuni. Eu sunt singurul om care afişează o imperturbabilă indiferenţă de ceea ce formează taina şi specificul vieţii sale, ea, Vasilica Barbu, devenită maica Veronica, moaşte vii, cum o numeşte cu o stranie deferentă părintele Ioan, duhovnicul mănăstirii, cum o numesc călugăriţele şi pelerinii.

Pentru mine, maica Veronica este directoarea de liceu, profesoara energică, blândă, cuminte şi cu mare talent organizatoric a celor 300 de măicuţe-fecioare. Mă interesează partea ei laică: *last, but not least*, nu-i tocmai partea rea din calităţile ei. Şi mă interesează făptura ei feminină: micuţă, fragedă la 40 de ani, frumuseţea de madonă italiană, aer şi comportare de regină de Saba de la Hollywood! Maica Veronica are maniere instinctive de regină şi actriţă autentică, două meserii pe care eu le preţuiesc la superlativ. Cunosc actriţele şi le-am iubit omeneşte şi, de multe ori, platonic. Soţia mea nu este o actriţă, dar este o *artistă* talentată, fiică de scriitor autentic, iar soacra mea seamănă fizic, şi ca maniere, ca două picături de apă, cu Regina Măria. Am cunoscut-o şi pe Regina Măria, am cunoscut pe Martha Bibescu, pe Constanţa Crăciun, şi o serie de principese, ministrese şi aristocrate europene băştinaşe, şi maica Veronica este din categoria femeilor superioare şi artiste.

Seamănă în gesturi şi ca suflet cu Constanţa Crăciun.

Maica Veronica este o estetă consumată, după modalitatea cum a organizat interioarele mănăstirii Vladimireşti. S-a dus la ea, cu puturoşenia valahă şi neglijenţa moldavă sau cu arhaismul rural mănăstiresc! Interioarele sunt împodobite cu flori şi dantele, cu flori artificiale, uneori mai frumoase decât florile naturale. Dintr-un colţ cu lut şi praf, din lanuri de porumbişti, maica Veronica a făcut, fără să ştie, fără să vrea, fără să fi văzut, pur instinctual, un colţ european de mănăstire elegantă benedictină sau de prezbiteriu lutherian cu opulenţă europeană. Nu trebuie bogăţie materială, pentru aşa ceva, ci bunul gust suzeran, pentru a aranja iniţial, şi o muncă cotidiană tenace, pentru a menţine cadrul ales şi dictat.

Maica Veronica a introdus băi şi WC în mănăstire.

De ce nu?

Lui Sandu Tudor, poetul, actual stareţ la Rarău, un simpatic măgar estet, care se sileşte să-i placă păduchii şi scârnăvia *farnienţilor* ortodocşi, nu-i plac canarii maicii Veronica. La stăreţie, într-adevăr, Veronica a introdus câteva colivii cu canari, bine îngrijiţi, care cântă suav.

Lui Sandu nu-i plac canarii! Ei şi? Nici mie nu-mi place stofa lui de zeghe ciobănească, elegant tăiată, cu care se îmbracă şi umblă ostentativ pe caldarâmul estival încins al Capitalei şi cu care mi-a speriat scriitorii la un dejun de la cantina din strada Eminescu 56. N-aveam nimic în casă, în afară de fasole, ca să-l ospătez, n-aveam bani pentru Capsa şi l-am invitat la cantină.

De gustibus non disputandum.

Gustul maicii Veronica este un gust eminamente feminin, care cadrează excelent într-o mănăstire de fecioare. Acest gust nu merge într-o mănăstire de bărboşi şi nici într-o mănăstire de maici dezabuzate prin decese, divorţuri sau dezamăgiri sentimentale. La măicuţele-fecioare este exact ceea ce trebuie. Aşa se explică ataşamentul furios de albine al măicuţelor pentru Reaina lor.

A chemat-o Patriarhul în audienţă, înaintea Sfântului Sinod din 6 iunie 1954.

Am chemat-o şi eu, prin misivă şi om special, prin clientul meu Pătrău, ca să compară în Capitală, la obedienţă şi culise, fiindcă veniseră mulţi stareţi şi ne ameninţă cu caterisirea.

Soborul s-a opus. maica Micaela şi Tiberiada mi-au răspuns printr-o scrisoare patetică, năzdrăvană, în care anunţau dorinţa lor fierbinte de jertfă, de opunere cu trupurile şi sângele lor, dacă li se ia măicuţa. Sunt călugăriţe mistice, rascolnice şi flagelante.

Ce nu-mi place la maica Veronica, în mod aparent? Şi ce nu place duşmanilor?

Nu-mi place ataşamentul faţă de părintele Ioan, duhovnicul celor 300 de călugăriţe. Eternul Eros joacă o festă şi măicuţei Veronica şi tuturor celor 300 de călugăriţe-fecioare? Toate sunt îndrăgostite de părintele Ioan? Dragostea lor se consumă platonic, serafic şi într-o totală curăţenie trupească. Nici cei mai bicisnici duşmani nu îndrăznesc a vorbi public nemernicii şi scârnăvii erotice despre ieromonahul Ioan. Sigur că şopotesc. Din predica obişnuită de catehizare, pe care o face pentru popor, cu prilejul spovedaniilor colective, am înţeles că părintele Ioan este bântuit, ca orice bărbat normal de 33 ani, de demonul erotic, dar şi-l înfrânează eroic şi ţărăneşte, adică cuminte, aşa cum sunt ţăranii, cuminţi, în anii de cazarmă, de concentrări militare sau de puşcării. îşi aşteaptă poluţia lunară, care-i uşurează. Nu dau târcoale cu imaginaţia la acest domeniu interzis, fiind condamnaţi la castitate, nu se joacă nici imaginativ, nici fizic, cu derivative ale lui Eros. Silviu Iovan, băiat de popă ortodox, e ţăran ardelean sănătos la minte, cu humor, cu reguli sănătoase şi om cuminte. Se abţine de la carne, vin şi odihnă. Se torturează cu munca, îşi sublimează forţele glandulare hormonale în oboseală fizică, în meditaţie şi muncă de toate soiurile.

Dar ce fac măicuţele? Ceva similar.

Şi, totuşi, Erosul le joacă festa, fiindcă toate sunt îndrăgostite de ieromonahul Ioan?

Dar se poate ceva pe lumea aceasta fără călăuza dragostei? Dacă n-ar fi dragostea sau măcar simpatia, am putea trăi împreună?

Sigur că nu se poate.

Mănăstirea Vladimireşti merge pe roate, fiindcă există acolo geniul organizatoric al măicuţei Veronica şi principiul mascul poruncitor şi ordonator al ieromonahului Ioan. Fără poruncă şi ordine sistematizată nu se poate conduce o instituţie cu 300 de vieţuitoare şi nici o instituţie în lume. Să fim înţeleşi.

Silviu Iovan consideră pe maica Veronica drept moaşte vii.

E intangibilă şi pură. în subconştient, e un fel de mamă a lui. Are 34 de ani. E mamă şi sfântă pentru el, bărbatul de 32 ani.

Maica Veronica îl iubeşte cu o dragoste copleşitoare de mamă pentru copilul ei *minune*. Ieromonahul Ioan are o dicţiune baritonală splendidă şi e un orator de mase rurale neîntrecut. Duminica începe munca orală de la ora 7 dimineaţa şi o termină la ora 14. Timp de 7 ore se află în tensiune nervoasă şi retorică; broboane de sudoare, abia perceptibile, îi apar pe fruntea largă eminesciană; ochii îi sunt în flăcări; albul pielii de pe frunte şi faţă, în contrast cu barba şi pletele negre, capătă o paloare, aproape de cupru, sub influenţa icterului virulent abia terminat şi iarăşi eflorescent din cauza posturilor şi a efortului. Evident, instinctele materne ale maicii Veronica intră în panică. La o predică despre Sfântul Duh din 13 iunie 1954, cu mii de ascultători, cu capete plecate şi lacrimi furişate, vântul puternic de stepă al Vladimireştilor care rostogolea cuvintele de aur ale pocăinţei s-a transformat brusc în vântoasă şi era cât pe-aci să ridice pe ieromonah de pe estradă şi să-l arunce în văzduh.

Mă aflam la picioarele lui, pe un scaun de onoare şi am simţit că ielele sau duhurile pure au vrut să-l ridice în sus. Ioan cuvânta inspirat, nepăsător la vânturi, storcând lacrimile auditoriului. Mi-a stors şi mie câteva, fiindcă eram obosit, nedormit de câteva nopţi, melancolizat de meserie şi-mi aminteam de morţii mei şi de câţiva morţi familiari,

răpuşi recent, unul după altul. E viaţa grea în Moldo-Vlahia. Şi chiar un mandarin imperturbabil îşi poate şterge o lacrimă pe furiş, prăvălindu-i-se seninătatea în râpa infamiei de sub tălpi!

Nu mai plânsesem de la o liturghie pascală, oficiată, hoţeşte, în puşcăria mea de la Ocnele Mari, sub nasul temnicerilor, de către bunii noştri preoţi ortodocşi, atât de slăbănogi - vai! - faţă de prelaţii catolici şi pastorii protestanţi din lagăr cu care sălăşluiam de patru ani!

Trecuseră cinci ani!

Printr-un miracol al nervilor slabi, al amintirilor, al îndurerării senine, al milei de alţii şi spre stupefacţia şoimului înzăuat din mine, ca un cavaler medieval, mi-am simţit câteva picături de rouă sărată prelingându-se pe la rădăcina nasului, pe buze. Am scos energic batista şi am plecat capul să şterg urmele saline ale slăbiciunii. M-am ridicat după un minut, calm, oferind scaunul unui bătrân călugăr mut, cizmarul Vladimireştilor şi prietenul meu.

Ieromonahul Ioan terminase predica despre Sfântul Duh, element component al Sfintei Treimi.

Maica Veronica m-a luat de mână şi m-a suit pe estradă. M-a dus la ieromonah să fiu primul la împărtăşanie, onoare cuvenită mie, ca ambasador şi prieten al lor în faţa instanţelor judecătoreşti, în faţa prelaţilor din Sfântul Sinod, autorul memoriilor şi epistolelor de recomandaţie pentru ei faţă de câteva feţe înalte bisericeşti pe care le cunoscusem şi cu care rămăsesem în raporturi cordiale de-a lungul unei agitate cariere avocaţiale de un sfert de secol.

Eram ca un catâr, care se lăsa greu. Am şovăit un moment. Energia maicii Veronica nu cunoaşte obstacole şi din ochi, din atitudine şi grai a învins şovăiala mea, care deriva din timiditate reală şi confuzie teologică. Eu mă spovedisem, prealabil, noaptea, ieromonahului, într-o conversaţie despre orgoliu, păcatul meu cardinal, pe care Ioan mi l-a ciocănit şi mi l-a absolvit cu prea multă amabilitate. Nu era de-acord cu flacăra trufiei care mă cuprinde, cu intermitenţă, cum îl cuprindea şi pe el. Mărturisit şi mărturisitor, duhovnic şi penitent, se învăluiau prea comod în hlamida trufiei. Dar ce putem face faţă de nişte broaşte râioase, denumite uneori episcopi, ca Antim şi Valerian, judecători, procurori sau mitropoliţi?

M-am suit pe estradă, m-am înclinat cu cucernicia străbunilor mei şi am luat împărtăşania, în văzul miilor de oameni, după ce n-am mai luat, din îndoială şi cinste sufletească, de la Hohenbinde şi Scharmutzelsee, când am încheiat drama religioasă în 1930, la Berlin, la casa de meditaţii a tineretului universitar protestant german, acei ciudaţi protestanţi, care se împărtăşeau o dată pe an, înaintea Paştelui, după exerciţii spirituale de minimum zece zile. Ei aveau împărtăşania fără spovedanie individuală. Acea sectă pietistă germanică, în sânul căreia am petrecut trei semestre în castitate şi muncă, admitea împărtăşania cu sângele trupului lui Christos o singură dată pe an, în noaptea învierii. Ortodoxia oficială nu recomandă laicilor spovedania şi împărtăşania de patru ori pe an. Mă spovedisem şi mă împărtăşisem în copilăria mea de pui de oltean, o dată pe an, în Vinerea Mare, aşa că nu m-am mirat de protestanţii mei berlinezi. în liceu, erau obligatorii zece rugăciuni zilnice şi - în unii ani - trei spovedanii, urmate de trei cuminecături pe an. Pe urmă, le-am sistat timp de 7 ani. Apoi, una singură pe malurile lacului Scharmutzelsee, la 40 km depărtare de Berlin, în acel camping studenţesc, asistat de prietenii mei neuitaţi, convertiţi la doctrina lui Christos, Fritz Hohmann şi Rudolf von Hindenburg, eu, eternul şovăitor şi căutător de Adevăr. Le-am spus că sunt încă în îndoială. M-au îndemnat să fac saltul metafizic, să revin la religia părinţilor, din care n-am plecat niciodată, dar să devin practicant de strictă observanţă. Trei semestre am respectat regulile severe, înaintea unei împărtăşanii. Pe urmă, mi-am reluat libertatea de mişcare, viaţa mea de mandarin lucid şi detaşat, viaţa mea de lut şi feerie spirituală. Am păstrat de la ei caritatea şi obiceiul faptei bune cotidiene. înainte de a închide ochii seara, fac un scurt examen al zilei şi intru în insomnie: azi, n-am făcut nici o faptă - zisă bună -, fiindcă eu însumi râd de faptele bune şi cunosc inanitatea lor!...

După Scharmutzelsee am venit să repet, ceea ca am făcut în copilărie, pe Olteţ şi în adolescenţă, la liceul de pe dâmbul Văii Voievozilor, tocmai la Vladimireşti, în şesul Moldovei-de-Jos.

Am făcut-o conştient şi benevol. Am înaintat cu un milimetru în certitudinile mele? Starea de incertitudine metafizică rămâne. Starea de întărire psihică şi ameliorarea morală e reală.

8.

Conversaţii cu maica Veronica, la 8 august 1954

Am sosit în noaptea de 7 spre 8 august, aproape de miezul nopţii, ca să ne sfătuim în trio - Veronica, Ioan şi cu mine - asupra tacticii şi strategiei de aplicat în procesul de luni 9 august, al Sihastrilor, la Bârlad. Eram obosit, asudat, enervat: schimbasem 5 trenuri personale, ca să ajung în 14 ore de la Poiana (n.n. Ţapului) la Vladimireşti. Nu ştiam dacă voi găsi o căruţă care să mă ducă de la gară la mănăstire. Nu prea aveam nici bani şi nici chef de metafizică, ocupaţia cu demnitate a acelor cu otium. Trei călugăriţe soseau de la Galaţi şi m-au luat în brişcă lor cu voioşie, recunoscându-mă ca dulău juridic bucureştean al acestei turme de mioare şi ca avocat al Sihastrilor de la mănăstirea înrudită. Din depărtarea gării de 4 km, mănăstirea cu hramul Adormirii Maicii Domnului, electric luminată cu faruri tainice în turle, părea un transatlantic traversând lin valurile nopţii.

Călugăriţele vorbeau cu adoraţiune de măicuţa lor. Erau plecate de trei zile de la mănăstire, pentru o vizită medicală la Galaţi. Se întorceau cu bucurie la roiul şi matca lor.

Mi-am amintit că maica Veronica pare într-adevăr o regină-copilă. Are ceva suav, candid şi copilăros în făptura ei, deşi este născută la 20 aprilie 1920, deci a trecut de 34 de ani. Pare, totuşi, o regină, în atitudine, în port, în modul voluntar de comportare, în tonul poruncitor.

Nimeni nu-i rezistă.

Marele ei duşman Dr. Antim, episcop de Buzău, a venit în vizită canonică, recent, să tundă două surori în călugărie. Duhovnicul Ioan Iovan este suspendat de către Patriarh pentru neascultare, spovedanie colectivă a mirenilor şi deasă împărtăşanie cu călugăriţele şi nu mai are voie să slujească liturghia. Maica Veronica l-a obligat pe episcop, cu gingăşiile ei poruncitoare, să accepte pe Ioan să oficieze serviciul divin. E drept că Dr. Antim şi-a luat măsurile de precauţie. I-a spus între patru ochi că ea îşi ia toate *răspunderile*. Ceva mai mult: în faţa martorilor, între alţii vicarul său, a declarat că asistă la liturghia lui Ioan, dar îşi declină răspunderile. După ceremonialul mişcător al trecerii celor două călugăriţe ca mirese ale lui Christos, am luat masa comună la trapeză. Maica Veronica a ţinut un toast care a stors lacrimi chiar marelui duşman al Vladimireştilor, porcului de câine Antim, care declarase, de sute de ori, că el va distruge noul Maglavit, cum a distrus Maglavitul pastorului oltean Petrache Lupu. A trimis o scrisoare canonică în care îşi ia toate precauţiunile, dar în care declară textual că nu ia nici o măsură contra Vladimireştilor. Această epistolă de recomandaţie duhovnicească a fost pentru mine *ein gefundenes Fressen* în procesul de la 9 august al Sihastrilor la Bârlad.

Maica Veronica este imbatabilă când vrea ceva. în acest pachet mic de carne şi de nervi - este o persoană scundă şi fragilă, cu faţa albă şi ochi blânzi, căprui, cu oval pur al feţii - se ascunde o voinţă şi o energie care depăşesc normalul. în zorii carierei sale, ţăranii au acuzat-o de vrăjitorie. în cartea de memorii pe care a scris-o cu deplină sinceritate, sunt două pasaje strict spiritualiste, fără să cunoască tehnica. Maica Veronica este un mediu spiritist. De pildă, când la Mănăstirea Sihastru, în celula cu alte trei măicuţe, se ridicau în aer ştergarele şi coşurile cu alimente. Al doilea caz este cazul de la bordei, tropăiturile unui regiment în marş deasupra mănăstirii improvizate sub pământ, în plină iarnă, bordeiul fiind sub nămeţi, tropăituri auzite de stareţul Clement Cucu şi de măicuţele tinere. Cheia personalităţii maicii Veronica este în energetism de mediu spiritist nativ, subliniat şi declanşat pe albia religiozităţii ortodoxe. I-am cetit Memorialul de 350 de pagini bătute la maşină asupra vieţii sale povestite cu o cuceritoare sinceritate, nud şi de un realism feroce. I-am cetit şi cele 68 de viziuni, redate cu aceeaşi nuditate, pe un caiet separat. Aici este cheia: maica Veronica, mediu spiritist.

Viziunile ei au fost văzute şi auzite de propria ei soră Ghiniţa, azi maică la Vladimireşti, şi de nenumărate măicuţe cu care a început, dintr-un bordei, clădirea actualei mănăstiri. Cele 300 de călugăriţe aflate sub oblăduirea ei, într-o supunere oarbă, trăiesc într-o tensiune înaltă, conduse de acest *medium spiritist* canalizat spre religiozitate monastică. Nu e miracol. Este energetism şi fluid spiritist. Este remarcabil că între prea numeroasele viziuni ale maicii Veronica majoritatea se referă la recrutarea adeptelor sale. Candidatele sunt supuse unui lung examen. Nu intră ca surori decât la alegerea maicii Veronica. Sunt alese după o anumită fizionomie delicată, cu capacitatea de influenţare, de congenialitate. Pe urmă, devin rasofore.

Miracolele maicii Veronica sunt miracolele spiritiste. Toate sunt de aceeaşi factură. Energia interioară a fost vărsată în albia religiozităţii.

E bine? Erau?

Nu ştiu. Nici nu mă interesează. Constat.

Ce-a fost Tereza? Ce-a fost Sfântul Francisc din Assisi, decât formidabile energii spiritiste transformate în energii spirituale?

Maica Veronica este - iniţial - o vrăjitoare spiritistă, aşa cum au intuit-o ţăranii, la începuturile carierei sale. Această vrăjitoare spiritistă, printr-un concurs fericit de împrejurări, a intrat în sânul călugăresc şi forţa ei este o forţă albă. Nu e pusă în slujba demonului, nici în slujba amuzamentului spiritist salonard.

E o biată femeie nervoasă, un pachet de nervi la înaltă tensiune, care s-a salvat în religiozitate şi se salvează în fapte bune.

Relaţia dintre Ioan şi Veronica are, firește, un substrat erotic, adică un Eros platonic. Ioan este victima Veronicăi. Cu erotismul lui de mare dinamism, *une grande nerveuse et une grande hysterique*, frumosul şi elocventul Ioan de 33 de ani spune mereu, şi predică în amvon:

- Maica Veronica, aceste *moaşte vii*!

Nu se atinge de ea. Dar trăiesc într-o intimitate perfectă!

Efluviile reciproce sunt suficiente.

În cartea sa de memorii, maica Veronica are un capitol de mare frumuseţe şi semnificaţie: *Copacul, duhovnicul meu*. Avea 19 ani şi n-avea duhovnic. Se spovedea la copac. Avea comoţii.

O mare senzualitate şi sensibilitate îşi află căile derivative în copaci, din care ies flăcări, în duhovnici tineri cu barba neagră, în excese ale cărnii chinuite.

Un singur lucru mă nelinişteşte: Ioan vorbeşte mereu în predici de locul sfinţit şi sfinţitor de la Vladimireşti, iar maica Veronica, în viziunile ei, despre *pământul plămădit cu sânge*. Ştie şi nici nu vrea să moară pe pernă. Se pregăteşte o tragedie acolo, cu martiraj, sânge şi energie senzuală, necheltuită, a 300 de fiinţe tinere.

Dacă prelaţii înalţi sunt cu adevărat ortodocşi, vor evita tragedia şi-i vor lăsa să fiarbă în propria lor oală şi zeamă.

Dacă sunt prelaţi-vagmiştri, vor lăsa procuratura, miliţia şi artileria să-i scoată pe aceşti *rascolnici* din vizuina lor.

Mare scofală!

9.

După un an (*iulie 1955*)

După un an, constat că s-au împlinit cele mai pesimiste presimţiri, calcule sau profeţii cu Vladimireştii.

S-a băgat procuratura, miliţia şi Securitatea în cele două mănăstiri înfrăţite prin duh şi sânge.

Părintele Ioan zace la puşcărie, împreună cu 20 de călugări şi 40 de călugăriţe.

Maica Veronica, surghiunită la Mănăstirea Ţigăneşti, a fost ridicată la Securitate (după o versiune), se află într-un sanatoriu pentru boală de ficat (după altă versiune) sau a fugit (după a treia versiune) de la domiciliul forţat fixat.

Unde a fugit? Sunt două versiuni: a fugit şi stă pe undeva ascunsă. A fugit la un medic, amantul ei (versiune ticăloasă).

În acest caiet, găsesc epistola bibliotecarei de la Vladimireşti, din 19 iulie 1954, când am asistat la piesa ei de teatru - mister creştin uşor descifrabil, fiindcă, la fel ca în orice operă ocazională, şi orice operă în genere, durerea şi lupta lor este cu tiranul Episcop Antim.

Redau această misivă integral şi în limba franceză, cum mi-a fost scrisă:

Maison de Notre Dame,
le 19 Milet 1954

Mon Maître,

Je suis bien contente du plaisir que nous avons pu vous pro-curer. Je vous remercie du soin que vous prenez du developpement de mon talent.

Vous avez eu la bonte de me recommander la lecture du Cantique de Saint Francois - que je sais, presque par coeur, dans une version francaise de Paul Claudel, qui faisait autrefois mes delices, ainsi que Victor Hugo, Maeterlinck, Giraudoux etc.

J'ai publie trois livres de critique, c'est vrais, mais de poemes (ce qui est presque la meme chose, puisque Ies poemes entraînent toujours la critique). En ce qui concerne le theatre, je ne suiş pas a ma piece d'essai, mais je dois me restreindre aux possibilites que nous avons ici.

Agreez l'assurance de mon profond respect,
Monahia Teodosia

Unde este maica Teodosia?

Se află printre arestate, alături de Micaela?

Când maica Veronica venea la Bucureşti, chemată în audienţă de patriarh, îşi lua pe cele două ajutoare: pe Micaela şi pe Teodosia.

Micaela se află, sigur, la puşcărie. Se spune că, la anchetă, a luat asupra ei toate răspunderile, toate culpele, toate posibilităţile de pedeapsă, descărcând pe maica Veronica de orice vină.

10.

Cântecul cucuvelei la Vladimireşti

Împins de dor, am plecat spre Vladimireşti, să mai văd încă o dată lanurile unde o fetiţă de ţăran a avut o viziune serafică şi a primit poruncă să zidească o mănăstire. Vream să mai stau şi să mă odihnesc la umbra mănăstirii, în Grădina Maicii Domnului. Sunt obosit de moarte şi întristat până în adâncuri. Un sloi de gheaţă mi-a cotropit inima. O ceaţă deasă, ca o pâclă de noiembrie, mi se lasă pe ochi şi mi-i împăienjeneşte. Numai dorul încordează arcul voinţei. Am plecat la drum prin pustietatea Bărăganului.

Am ajuns în gara mică, târziu, noaptea.

Din depărtare, nu mai sclipesc luminile de transatlantic ale mănăstirii Vladimireşti, care plutea, mai anii trecuţi, ca o imensă navă pe oceanul întunericului. Peste întuneric s-a suprapus alt întuneric.

Cunosc drumul de parcă ar fi în palma mea. L-am făcut pe jos, ca alţi pelerini, care veneau să ia lumină şi balsam pentru sufletele lor îndurerate. L-am făcut pe noroaie, cu căruţa cu boi. L-am făcut cu bidiviii mănăstirii, conduşi de monahia Tiberiada. L-am făcut cu limuzina patriarhiei, în faza primară a tratativelor pentru concordat şi aplanare paşnică. L-am făcut sub ploaie şi lapoviţă, sub vânt necruţător, când conflictul era la paroxism, împreună cu Teoctist, stareţul Sfintei mănăstiri a Sihastrului şi cu Nectarie Cristişor, chemat să ne sfătuim cu soborul vladimirist, în frunte cu măicuţa Veronica, cu Micaela şi cu duhovnicul Ioan, în decembrie 1954.

Înaintez cu greu, gâfâind. Vântul de primăvară bate uşor şi drumurile s-au zbicit. Altădată aş fi mers ca o rândunică. Acum, mă simt gârbov, cu gura coclită, cu picioarele legate de butucul dezastrului şi al neorânduielii, şubrezit de melancolie şi indiferentism faţă de viaţă, de elan şi de speranţă. Nu mai nădăjduiesc nimic, nu mai doresc nimic. Prietenii mei monahi şi monahiţe zac în puşcării sau în prigoană, răspândiţi ca turturelele în faţa vânătorului sălbatic. Eu însumi, trimis şi ieşit din surghiun alexandrin, intrat în şomaj bucureştean de peste un an, pălmaş şi vagabond la Perişul iubit, fără rosturi şi fără ţintă zilnică, mă asemui cu o frunză galbenă şi amară de nuc în bătaia viscolului. Un tainic resort m-a îndemnat şi trimis aici să mai văd cetatea slăvită, clădită de monahiile fecioare, şi să fac un popas în Grădina Maicii Domnului, plivită de mânuţele lor harnice. Unde sunt florile? Unde sunt dangătele? Unde sunt cântecele lor cristaline? Unde e forfota? Un văl de întuneric s-a aşezat, opac, în faţă-mi. Instinctele mă conduc infailibil. Iată, cele trei cruci. Fac cotitura şi urc colina. O linişte mormântală mă împresoară ca o vată neagră şi încearcă să mă sufoce. Mă despresor cu greu, aprinzând o ţigară. Surâd la amintirea certurilor benigne cu iubitele mele călugăriţe, doctoriţe în textele biblice, care nu puteau să-mi arate textul interzicerii tabacului. N-a venit iarba dracului la noi, după Cristofor Columb, la 15 - 16 secole după Christos? Le înfundam cu arguţii şi argumente ieftine de retor de bâlci. Se înciudau şi-mi aduceau argumente medicale. Eu mă înfoiam ca un păun, aruncând altă serie de bagatele: *invidia medicorum pessima*, dacă intri pe mâna doctorilor, te îmbolnăveşti de-a binelea; în duhoarea de urină a tribunalelor, fumul de tutun este smirnă şi tămâie; tutunul este unica voluptate nevinovată descoperită de om, fiindcă plăcerile pântecului şi ale patului sunt cunoscute şi reprobate de la Adam cu Eva lui, pe când iarba lui Nicot aţâţă, nu satură niciodată, nu face rău semenului etc. Călugăriţele sclipeau viclene din ochişori, se minunau de slăbiciunea arhiepiscopului lor laic, îşi aminteau de tatăl lor şi aveau sentimente filiale faţă de mătăhăloasele fiinţe ale lui Dumnezeu denumite *bărbaţi*, pufneau în râs şi aduceau repede masa. Numai maica Veronica nu se supăra niciodată. Ea era de asupra acestor nimicuri, deşi stârpise buruiana pe şapte sate din împrejurimi, prin evanghelizarea faptei fără cuvinte. Ştie că, dacă se pogoară harul asupra tidvei încăpăţânate, vor dispărea şi viciile benigne sau maligne ale călugărului alb. Avea tact, răbdare, prudenţă şi dragoste neţărmurită.

Fumez câteva ţigări şi mă plimb în faţa porţilor şi a casei de oaspeţi. Pustiu şi întuneric beznă. S-a cuibărit o cucuvea, care cântă monoton şi nostalgic. Gardurile s-au prăvălit sinistru la lumina gălbuie şi săracă a chibritului meu.

Trag fumul adânc în piept şi-mi spun: răbdare şi tutun.

Va mai reînvia mănăstirea părăginită?

Vor mai bate clopotele?

Voi mai vedea forfota de pelerini şi de călugăriţe agere?

A murit ordinul călugărilor benedictini valahi înainte de eflorescentă?

Aici a fost Grădina Maicii Domnului în Valahia, prima experienţă sinceră a unor călugăriţe fecioare, care credeau sincer în Dumnezeu şi Maica Domnului, care se rugau sincer, care munceau cu râvnă spre glorificarea bisericii. Lepădaseră contemplaţia tradiţională, incuria, delăsarea, sofisma, amestecul de bine şi de rău, tinzând spre perfecţiune şi parcă atingând-o, rugându-se lui Iisus şi Fecioarei.

Cucuvaia cântă monoton şi sinistru a moarte.

Încerc să cad în genunchi şi să mă rog sincer pentru reînvierea pajiştilor din grădina edenică. Nu pot. A început să bată burniţa. Timpul e schimbător şi nepropice. Fulgi de zăpadă se topesc pe fruntea fierbinte. Cucuvaia cântă cu obstinaţie. Doresc din toată inima sănătate prietenilor mei sihastri, duhovnicului meu şi măicuţelor vladimiriste din puşcării. Vor trece prin mare încercare, prin acel iad terestru de unde am ieşit cu gustul morbid al cenuşii neantului. Nu pot să îngenunchi şi să mă rog. Sunt singur. De ce m-aş minţi? încerc să mă închin. Nu mi-e ruşine să mă închin în biserici din respect pentru credincioşi. Aici sunt în catedrala Naturii. Pe fundalul ei vast, se profilează turla micuţă a Vladimireştilor, imperceptibilă pe lacul de întuneric al nopţii. Nu mă pot închina decât la natură, după alte ritualuri decât cele ale călugăriţelor dragi. Sunt un călugăr alb. Iubesc armonia, cosmosul, sănătatea, florile şi roadele pământului. Nu am noţiunea păcatului. Surâd la imaginile lubrice ale bunelor fecioare şi ale curaţilor mei monahi despre păcatele lumeşti carnale. Ah, da, există păcate grele: minciuna, ipocrizia, boala nevindecată, nesimţirea egolatră, sterilitatea fizică şi stârpiciunea sufletească, descompunerea morală - catastiful e lung, lat şi gros.

Valorile morale ale monahismului nu coincid decât în parte cu valorile mele morale de călugăr alb, poreclit *mandarinul*.

Valorile metafizice ale monahismului sunt sumbre şi strâmbe. Le respect dar nu le împărtăşesc.

Valorile estetice ale monahismului sunt sumare, cu graţioasă stilizare, fără forţa vieţii plenitudinare, armonice şi umane.

Cucuvaia cântă obsedant în depărtata clopotniţă.

Mă înfurii şi-mi vine să plâng: să fie un cântec de adio?

Aşa se termină paradisul Grădinii Maicii Domnului?

GARDA DE FIER
(Editura VREMEA, 2001)

1.

O afacere princiară cu percheziţie

(...)

Martha Bibescu a fost foarte ocupată, arhi-ocupată la Mogoşoaia, între cele două războaie mondiale. N-a luat premiul Nobel.

A creat şi a condus o *instituţie*: un salon politic, literar şi diplomatic la palatul legendar de la Mogoşoaia, timp de trei decenii.

Să examinăm această *instituţie* cu caracter istoric şi aspect de stăreţie somptuoasă.

Pentru paralelism şi după pilda *Vieţilor paralele* a lui Plutarh, modelul meu, voi lua stăretia de la mănăstirea Adormirea Maicii Domnului de la Vladimireşti, raion Lieşti, regiunea Galaţi. A fost o instituţie. A fost o stareţă, maica Veronica, femeie frumoasă, aprigă, gospodină, care, din nimic, a fundat şi a condus, până în finalul arestării, o instituţie cu 300 de măicuţe-fecioare.

Maica Veronica (Vasilica Barbu) nu semăna la chip cu Martha Bibescu. Semăna la energie şi putere telepatică, aproape hipnotică, pentru cei slabi de voinţă din jurul ei.

Maica Veronica avea o frumuseţe paralelă cu a principesei Martha, ambele binecunoscute de mine, amator de pictură şi statuar ratat. Eu aş fi vrut să mă fac sculptor şi n-am avut perseverenţă, mâinile sunt când prea nervoase, când prea placide, puternice, neîndemânatice şi nu ascultă de visul meu interior. Ascultă docile pe pogonul de hârtie albă.

Ca pictor şi sculptor, în for şi găoace, pot asigura pe Martha Bibescu, aflată azi la Paris şi Monaco, unde scrie cu siguranţă şi *Memorii*, că maica Veronica, stareţa Vladimireşti lor, a avut o frumuseţe egală, o frumuseţe moldovenească şi pură care nu era frumuseţea Ilenei Cosânzene, care evocă nu logodna, nunta şi maternitatea, ci frumuseţea unei madone române.

Frumuseţea Marthei a fost o frumuseţe elină şi cleopatrică.

Frumuseţea din născare, fără farduri, a maicii Veronica avea suavitatea, carnalitatea rozaceelor în obraz, petale de răsură. Ochii erau blânzi, candizi, străbătuţi, intermitent, de furtuni, fără pic de ironie, doar cu străluciri, din care emanau, permanent, fluizi, fluidul telepatic, fluidul comprehensiunii totale, fluidele intuiţiei. Trupul măicuţei Veronica, drapat în văluri negre, din cea mai bună stofă, fiindcă era o estetă, se presimţea energic, elastic, cam gingaş şi subţiratic, ca al Marthei, drapat parizian. Eu n-am văzut decât faţa şi mâinile delicate, energice, albe, curate, ale măicuţei Veronica şi am sărutat, în lungi şi scurte misive, în telegrame, dreapta albă a stareţei. I-am sărutat-o, curbat, dreapta albă şi în realitate. Avea parfum de busuioc şi curăţenie.

Maica Veronica nu toca zarzavat, ceapă şi carne. Nici nu mânca vite sau păsări tăiate, peşte spintecat pe burtă, ca să se poată zilnic împărtăşi. Introdusese zilnica împărtăşanie cu trupul şi sângele Mântuitorului ei galileean, împreună cu cele 300 de călugăriţe-fecioare, provocând scandal în Sanhedrinul de la Bucureşti, Sinodul bisericii noastre ortodoxe, care era şi biserica autocefală română a măicuţei. Sinodalii borţoşi, cu fiitoare la mahalale, nu erau de acord şi i-au făcut cap de acuzare din zilnică împărtăşanie şi din cultul fecioriei, trufie inadmisibilă.

De ce să nu existe cultul fecioriei, dacă-l practică tărăncile înainte de măritiş şi-l proslăvesc ţăranii români şi balcanici?

Să avem numai cultul nimfomaniei instaurat de regina Măria, Elena Lupescu, Veturia Goga şi Miţa Antonescu în ţara noastră? Să cântăm osanale satanicului, rizibilului quintet muzical politic, care a dat pilde atroce şi neruşinate patriei noastre de ţărani şi proletari decenţi?

Maica Veronica a fost ţintuită de sinodali la stâlpul infamiei şi eu i-am luat apărarea.

Este una din mândriile mele avocaţiale că am luat apărarea stareţei de la Vladimireşti şi a călugărilor afiliaţi la Vladimireşti, de la mănăstirea Sihastrului, din comuna Ploscuţeni, regiunea Putnei, în lungi şi pitoreşti procese de port ilegal de uniformă monacală şi evacuare din spaţiu locativ, intentat de un episcop borţos, sinodal, ştampilat de mine public, scris şi oral, ca *satrap persan*, episcopul Dr. Antim Angelescu de Buzău.

2.

***Despre un „ mănăstirean „ şi trei „ berlinezi*”**

(...) Ţuţea avea prieteni pe măsura lui. N-am regretat seara. A avut loc un incident între mine şi el. Mariechen, ca fată de popă, mă descosea despre miracolele de la Sfânta Mănăstire a Adormirii Maicii Domnului de la Vladimireşti, cum suna titulatura oficială. Ţuţea e ateu şi înjura pe maica Veronica. Era o modă în Capitală, lansată de Sandu Tudor şi de prestigiosul frate Andrei Scrima, bibliotecarul Patriarhiei. A mai spus că, dacă n-ar fi venit Christos pe lume, noi am fi fost mai fericiţi. Rămâneam păgâni şi era mai bine.

Am zis:

— Saltul din animalitate la umanitate s-a făcut prin filosofii stoici şi blândul nazarinean. E târziu şi trebuie să plec acasă. Mâine am procese.

Stai, mă, nu te ofusca. Tu ai ajuns vladimirist?

Eu sunt jurist, nu cred în Dumnezeu şi nu pot fi vladimirist. Ca jurist al vladimiriştilor, cu patalama şi ştampilă, cu apostilă de la Maica Veronica, mi-e greu să nu le iau apărarea, chiar la o masă de prieteni.

Am rămas până în zorii zilei, fermecaţi de faconda lui Ţuţea.

CRUGUL MANDARINULUI
(Editura VREMEA, 2002)

1.

PRO DOMO (10 decembrie 1954)

Tovarăşi consilieri!

Socotesc că mi-am făcut datoria profesională, nimic altceva decât datoria, după felul cum mi-am apărat clienţii, umilii călugări de la Mănăstirea Sihastru, aflaţi în litigiu judiciar cu puternicul şi abuzivul episcop Doctor Antim Angelescu de la Buzău.

Mi-am făcut datoria apărând şi aplicând legile republicii şi pentru monahi, deoarece şi ei sunt cetăţeni şi oameni.

Episcopul Antim a dat ordin Colectivului de Avocaţi de la Adjud să nu se elibereze delegaţii de apărare nici unui avocat pentru nişte călugări caterisiţi de Satrapia Sa, fiindcă aceşti călugări ar fi *răzvrătiţi* şi *răzvrătitori* împotriva dogmelor bisericii oficiale.

Din nefericire, Colectivul Avocaţial Adjud s-a supus acestor injoncţiuni insolente.

Cu lacrimi în ochi, avocatul Dimofte de la Adjud, rudă apropiată cu unul din călugări, m-a primit cu braţe deschise fiindcă veneam din Capitală, ca să le apăr onoarea profesională şi să-l scot, personal, dintr-o gravă criză de conştiinţă.

Cu braţele deschise şi plin de curtenie, m-a primit şi tovarăşul Abramovici, directorul Colectivului Avocaţial Adjud.

Iar când episcopul doctor Antim a avut nevoie de un avocat local pentru cursul nou al procesului de evacuare al Mănăstirii Sihastru, prin prezenţa mea, toţi avocaţii adjudeni au refuzat să primească să fie avocaţii episcopului Antim, din spirit de simetrie şi onoare iniţial lezată.

Episcopul doctor Antim a trebuit să trimită doi avocaţi din Buzău (dintre care unul era jurisconsult şi ginerele episcopal).

Furia episcopului Antim Angelescu n-a mai cunoscut margini în faza a doua a procesului. A depus două cereri cu plângeri penale împotriva călugărilor, deşi ne aflam într-un banal proces civil de evacuare. Ambele plângeri penale sunt clasate în momentul de faţă.

Pe Marin Armencea, deputat în Sfatul Popular local, sprijinitor al călugărilor, l-a arestat prin miliţia locală, l-a bătut şi a stat două săptămâni bolnav la pat.

Pe mine, ca avocat pledant al Capitalei, m-a denunţat la Securitatea din Bârlad, şi în recursul la Tribunalul Regional Bârlad a trebuit să pledez în prezenţa autorităţilor.

Jurisconsultul episcopal aţâţase şi se aştepta la arestarea mea.

La Bârlad am spus ceea ce spusesem la Tribunalul raional Adjud:

— Eu nu apăr aici numai călugări, apăr cetăţenii RPR, fiindcă şi călugării sunt oameni. Apăr pe ultimii iobagi din RPR, persecutaţi de ultimul baron feudal. Vlădica Antim al Buzăului, om vechi, are mentalitate de latifundiar valah şi maniere de satrap persan.

Am câştigat procesul civil de evacuare şi am împiedecat desfiinţarea Mănăstirii Sihastru pe temeiuri strict juridice, fiindcă transformarea, înfiinţarea sau desfiinţarea unei mănăstiri nu se poate face decât de către Sfântul Sinod, în conformitate cu legile actuale în vigoare (art. 5 Legea monahilor), iar nu de către un episcop samavolnic.

Sfântul Sinod n-a omologat machiavelismele episcopului Antim şi a refuzat să desfiinţeze Mănăstirea Sihastru şi Mănăstirea din Vladimireşti.

Dr. Antim nu s-a lăsat, nu s-a dat bătut după ce a pierdut procesul civil, a reiterat plângerea penală, clasată, pentru port ilegal de uniformă, împotriva celor 16 călugări caterisiţi. A obţinut, într-adevăr, opt mandate de arestare în loc de 46 Peste voia Procuraturii şi a Tribunalului raional Adjud, a încercat să evacueze pe toţi cei 46 de călugări cu ajutorul miliţiei călare şi pedestre. A torturat pe deputatul Marin Armencea, stâlp de susţinere al călugărilor năpăstuiţi.

Dar, între timp, după şase săptămâni de stare de asediu a miliţiei călare, s-au limpezit lucrurile în jurul Mănăstirii Sihastru. Limpezirea era de natură juridică şi administrativă. Aveam *res judicata pro veritate habetur*, iar episcopul, cu mentalitate poliţienească, nu făcea decât să continue un abuz judiciar.

Cei opt călugări arestaţi au fost tunşi chilug în prima lună. Pe urmă, Tribunalul i-a eliberat şi afacerea penală s-a clasat.

Este meritul autorităţilor laice (judecătoreşti şi administrative) care au intervenit cu vigoare în acest conflict, au luat apărarea călugărilor umili, persecutaţi de un episcop abuziv, şi s-a dispus o *restitutio in integrum*.

Celor opt călugări arestaţi şi eliberaţi li s-a dat domiciliu obligatoriu în satele lor de baştină.

Acest domiciliu obligatoriu a fost obţinut exact pentru două săptămâni de către prea clementul şi înaltul Prelat de Buzău.

Episcopul a mai aţâţat şi Comisariatele Militare împotriva călugărilor, cerând să fie concentraţi sau să-şi facă armata, întrucât mulţi intraseră de tineri în monahie.

Contra deputatului Marin Armencea, din comuna Ploscuţeni, satul Argeaua, raionul Adjud, i-a obţinut un ordin, seria Ab. Nr. 014126 din 20.XI.1954 de la Comisariatul Militar al raionului Adjud, ca să se prezinte de urgenţă spre concentrare (clarificare), deşi are 42 de ani şi livretul militar este vizat pe 1954.

*

Bunul episcop s-a năpustit asupra deputatului Marin Armencea de la Sfatul Popular local şi asupra avocatului bucureştean, ca ţapi ispăşitori ai mâniei sale.

Conflictul cu călugării s-a aplanat definitiv:

- din ordinul Sfântului Sinod care a ţinut şedinţă în luna noiembrie;
- din ordinul autorităţilor laice şi în urma unei vizite făcute la Vladimireşti de către tovarăşul Gheorghe Apostol, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri.

După aceste chemări la ordine, episcopul Antim a binevoit să cheme la Buzău o delegaţie a călugărilor caterisiţi şi arestaţi, tunşi, dar acum liberi, ca să-i ierte.

S-au împăcat cu toţii. Cei 46 de monahi au rămas la Mănăstirea Sihastru, cele 300 de călugăriţe dizidente de la Vladimireşti, în frunte cu maica Veronica (stareţă) şi cu duhovnicul lor, părintele Ioan Silviu Iovan, au fost vizitaţi de către Dr. Antim. S-au îmbrăţişat, episcopul a plâns, s-au ospătat.

Ne aflăm, în acest moment, la... *pupătura generală*!

La Mănăstirea Sihastru domneşte liniştea. Clienţii mei îşi văd tihniţi de rugăciunile lor.

Între clerici domneşte liniştea. Urmează oare ca avocatul laic să plătească oalele sparte ale războiului ecleziastic, sfârşit în armistiţiu şi în pupătură generală?

Nicidecum. Dintru început, în prima fază a războiului, le-am predicat împăciuirea, tranzacţia şi frăţietatea

În acest sens, am fost mereu ajutat (fiindcă procesul a durat peste opt luni) de vechii mei prieteni literaţi: Gala Galction, poetul Sandu Tudor (actualmente stareţ la Rarău) şi dr. în filosofie, Vasile Lăzărescu (Mitropolit al Banatului).

În prima fază a acestui război ecleziastic (faza conciliatorie), am luat contact, prima oară în viaţa mea, cu Antim, în faţa Patriarhului Justinian Marina, contact soldat cu un conflict personal între noi, aplanat graţie prestigiului şi autorităţii morale a Patriarhului.

Dr. Antim cerea, pur şi simplu, să ies din proces şi să nu apăr călugării. Atunci l-am făcut prima oară, fulgerător, satrap persan! Pe urmă, stareţul Sandu Tudor de la Rarău, chemat special în Bucureşti, a fost însărcinat de Patriarh să elaboreze, împreună cu mine, o formulă constructivă şi conciliatorie, între călugări şi episcopul lor, formulă pe care am elaborat-o dar n-a fost acceptată de dr. Antim.

Cu această ocazie, au avut loc conversaţii telefonice între mine şi episcop, vizite, cu automobilul pus la dispoziţie de către Patriarhie, la Buzău, la Mănăstirile Sihastru şi la Vladimireşti etc. Aşa se explică cele trei epistole din care Vlădica Antim citează trunchiat şi fragmentar în plângerea sa de suspendare a mea din Colegiul Avocaţial. (Cer ca probă depunerea lor *in extenso*).

După faza conciliatorie, a urmat războiul judiciar în plenitudinea sa. Am câştigat victoria pentru călugării mei, umili şi însihăstriţi de dreptate.

Episcopul Antim a încercat cu metode penale intimidarea lor şi, cu metode administrative, intimidarea deputatului Marin Armencea şi a mea. Nu a reuşit şi nici nu cred că va reuşi.

Acest proces disciplinar în faţa Colegiului Capitalei, pornit contra mea, este un epilog al unui conflict civil de evacuare, terminat între părţi, prin armonie generalizată.

*

În conştiinţa mea socotesc că am apărat cu dârzenie legile RPR şi m-am purtat cu demnitate şi fără accese, nici măcar stilistice, deşi vocabularul meu literar este bogat.

Ce însemnează epitete literare de *satrap persan*, aluzie la *Lettres Persannes* de Montesquieu, fiindcă Antim Angelescu este doctor de Montpellier, şi *baron feudal* faţă de metodele sale de comitagiu balcanic, lipsite de onoare şi orice scrupul?

Pe buzele mele, şi sub condei, mi-a stat timp de opt luni, memorabila formulare a maestrului meu oltean şi literat, Tudor Arghezi, marele poet, care a spus cândva, sub semnătură, unui episcop abuziv: *un porc cu mitra-n cap.*

N-am spus-o.

La plângerea sa de suspendare a mea din Colegiu, am făcut şi eu o plângere simetrică, la Sfântul Sinod. Nu l-a suspendat, dar mi-a dat câştig de cauză pentru călugării umili şi l-a obligat *să-i ierte şi să se împace*.

Nădăjduiesc ca breasla mea avocaţială să nu mă suspende şi să nu-mi dea nici măcar un avertisment.

(Note scrise depuse la şedinţa din 10 decembrie a.c. în faţa Consiliului de disciplină al Colegiului Avocaţilor Capitalei).

10. XII. 1954

Avocat doctor,
Petre Pandrea

*

Suspendarea din avocatură mă umple de melancolie. Meseria asta sacră exercită o fascinaţie indicibilă asupra mea. Acum înţeleg pe părintele Ioan Silviu Iovan, care se opune cu încăpăţânare la scoaterea sa de-acolo, unde are o misiune, un mesaj de spus şi de alinat oameni, de-acolo de la Vladimireşti, de la mănăstirea de fecioare, acea *Grădină a Maicii Domnului*, ctitorită de maica Veronica.

Cum să-ţi părăseşti, fără strângere de inimă, locul unde ai arat, semănat, grăpat şi plivit înainte de seceriş? Şi care este secerişul decât moartea în onoare?

2.

16 decembrie 1954

Epistolă către maica Teodosia

Am expediat azi o lungă epistolă către maica Teodosia, bibliotecara Vladimireştilor, autoarea unui mister creştin, în versuri *claudeliane*, jucat în cinstea şi de ziua maicii Veronica, cu *a propos*-uri străvezii la Belzebuth Dr. Antim, episcop de Buzău şi monahofag. Răzvrătirea clerului de jos împotriva clerului de sus, în aceşti ani, a avut răsunet răscolitor şi în sufletul şi penitenţele poeţilor vieţuitori prin mănăstiri. Scrisorile patetice pe care le-am primit de la maica Veronica, duhovnicul Ioan Iovan, Micaela şi Teodosia de la Vladimireşti, ca şi cele de la Mănăstirea Sihastru ale ierodiaconului Simion Ovezea sunt testimonii şi documente omeneşti de o valoare literară şi psihologică de prim rang.

Ce comunicam măicuţei Teodosia?

Că inima mea a rămas în Grădina Maicii Domnului, stărostită de Veronica.

Nu-mi pasă de conflictul cu Dr. Antim, cu represiuni atât de dezagreabile în tabăra mea profesională (profesiune prin definiţie agitată), nu-mi pasă că m-a adus pe buza şomajului, echivalent cu inaniţia în actualele împrejurări. Lasă zilei scârba ei!

Inima mea este cu clerul de jos care cheamă la ordine clerul de sus, pe *porcii cu mitra-n cap, pe satrapii persani* şi *pe baronii feudali*.

Cum poţi iubi pe Antim care trăieşte cu o stareţă dintr-o mănăstire de maici?

Cum poţi respecta pe Patriarhul Justinian Marina, care are ibovnică la mahala, pe Florentina, fata plutonierului de la Râmnicu Vâlcea? Şi-a adus ţiitoarea din provincie, a instalat-o în Capitală şi a ridicat-o la rangul de metresă. I-a cumpărat mobilă, covoare persane, i-a adus pe tat'-său din pensie provincială şi i-a dat slujbă la una din podgoriile Patriarhiei. Nu pare a fi mai degrabă *baronul H* din *Cousine Bette* a lui Balzac, decât călugărul exemplar cum ar trebui să fie, de vreme ce este cocoţat pe scaunul suprem al bisericii?

Episcopii şi mitropoliţii sunt călugări.

Mitropolitul Sihastru Rusan al Moldovei are 17 copii legitimi şi nu ştiu câţi alţii din flori.

Episcopul Valerian al Oradiei Mari a fost scos din cârciumile şi bordelurile bucureştene, din redacţii cinice şi instalat în fotoliul episcopal. Ce mirare, că se duce la maica Veronica - o sfântă şi adevărată *moaşte vie* - şi-i spune că atunci când va ajunge el patriarh va schimba costumul negru al călugăriţelor şi le va pura cu şosete şi rochie scurtă!

Ce să spui despre Coban, unul dintre cei cinci mari împuterniciţi de la Ministerul Cultelor, care se duce la Vladimireşti, priveşte tabloul cu racla Sfintei Paraschiva, protectoarea Moldovei, şi întreabă candid pe călugăriţe:

— Voi credeţi în oase moarte? Să daţi jos tabloul!

Pe bună dreptate, maica Micaela - o intelectuală - a invocat libertatea cultelor garantată de Constituţie.

Ce nivel înalt găseşti la Sihastru şi la Vladimireşti! Ce problematică înaltă! Ce puritate morală! Aceşti vieţuitori de mănăstiri nu mănâncă decât lacto-vegetale, deci nu consumă carne, nu beau vin, nu cunosc relaţiile sexuale, castitatea lor fiind mai presus de orice îndoială. Castitate şi pauperitate. Cei obedienţi faţă de înalţii prelaţi sunt în deficienţă.

3.

Sugestii în chestia Vladimireşti (*14 februarie 1955*):

1. părintele Ioan-Silviu Iovan, transferat stareţ la Sfânta Mănăstire Sihastru,

2. stareţul Teoctist de la Sihastru, transferat duhovnic la Vladimireşti,

3. salvarea monahilor de la Sihastru de puşcărie, retragerea plângerii penale,

4. Sfânta Mănăstire Vladimireşti devine stavropighie.

Subsidiar: drept de predică pentru ieromonahul Iovan la Vladimireşti în zilele de sărbători când vin *masele folclorice* acolo, buluc...

Metodă: tratative directe cu maica Veronica.

Pentru convingerea părintelui Ioan, cel mai indicat este Dr. Ovid Munteanu de la Cluj, feciorul protopopului Munteanu, credincios, vladimirist, prieten şi medic al părintelui Ioan şi al maicii Veronica. Rog a fi primit în audienţă de înaltul Stăpân.

Sugestiile sunt strict *personale*, în cunoştinţa atmosferei *mistice* din cele două mănăstiri dornice de martiraj inutil şi vag.

Acest război ecleziastic este stupid şi fără fundament dogmatic, ambele tabere fiind ortodoxe şi bine intenţionate.

Totul provine din *orgoliu* şi *lipsă de tact*.

Dr. Petre Pandrea
Tel. 749 71 (Bucureşti)
Str. Ilie Pintilie 22 (Alexandria)

4.

Avocat şi apărător *(24 martie 1955)*

Avocatul este sinonim în româneşte cu apărătorul, termen popular de mare frumuseţe. Ce însemnează apărător? Apărătorul este omul care-şi apără ţara cu pieptul său, cu toate forţele sale, cu riscul vieţii sale. Când ai primit mandatul să aperi un om aflat în primejdia ilegalităţii eşti obligat s-o faci cu riscul jertfei libertăţii personale, a onoarei şi chiar a vieţii. Avocatura, după teoria şi practica mea de un sfert de secol, este cufundarea în durerile clientului, preluarea acestor dureri ale lui, ca dureri personale, încordarea puterilor pentru a depăşi şi alina durerile. Nici tata, nici mama, nici bunicii, nici fraţii mei numeroşi n-au suferit de cord. Eu m-am îmbolnăvit de cord după o practică intensă de numai 12 ani (1938 - 1948 şi 1952 - 1954). La 50 de ani sunt un om pierdut sub acest raport, deşi vigoarea mea trupească este intactă şi menită să atingă centenarul.

Este drept că au fost 12 ani de furtună, sub patru dictaturi şi cinci ani de puşcărie, unde m-am comportat tot în apărător, preluând asupra mea calvarul dârzeniei implacabile şi al avocatului, definit în glumă, printre ei, ca dulăul turmelor de mioare, lipsite de apărare. Aici dau exact definiţia avocatului pe care o ştiu de mult, am descoperit-o ca student-secretar la maestrul meu Anibal Teodorescu: avocatul este un ostaş. Ostaşul apără patria în pericol. Avocatul apără viaţa şi onoarea omului în pericol şi suferinţă.

Primul meu maestru era un avocat placid comercialist şi profesor universitar de drept administrativ. îl chema Anibal Teodorescu. Era un savant cu vocaţie minoră şi fără pasiune. Am învăţat meticulozitatea şi ordinea în dosare şi program de muncă. Era un avocat tenace şi conştiincios. Ţinea la reputaţia sa.

Exact la antipod a fost al doilea şi adevăratul meu maestru, Dem. I. Dobrescu, care prelua asupra-şi riscul calomniei şi al tuturor imbecilităţilor exalate de acea apă stagnantă sulfuroasă care se numeşte opinia publică. A fost numit în deriziune procurorul umanităţii. Şi-a schimbat porecla în renume. Şi-a tipărit o carte cu eseuri şi conferinţe sub acest titlu grandilocvent şi fascinant.

Am fost scos de zece zile din avocatură, prin suspendarea mea, în urma unei pledoarii prin care am scăpat 11 oameni de la moarte. Sunt mândru de acea pledoarie, de efortul cerebral şi de faptul de a fi putut transmite fluidul convingţiunii mele intime asesorilor populari şi preşedintelui, un jurist consumat.

Suspendarea din avocatură mă umple de melancolie. Meseria asta sacră exercită o fascinaţie indicibilă asupra mea. Acum înţeleg pe părintele Ioan Silviu Iovan, care se opune cu încăpăţânare la scoaterea sa de-acolo, unde are o misiune, un mesaj de spus şi de alinat oameni, de-acolo de la Vladimireşti, de la mănăstirea de fecioare, acea grădină a Maicii Domnului, ctitorită de maica Veronica.

Cum să-ţi părăseşti, fără strângere de inimă, locul unde ai arat, semănat, grăpat şi plivit înainte de seceriş? Şi care este secerişul decât moartea în onoare?

5.

8 aprilie 1955

Prea Venerată Maică Stareţă,

Venisem sâmbătă să asist la vecernie şi să mai aflu de soarta scumpilor mei călugări-sihaştri pe care în iunie 1954 îi scăpasem de la puşcărie şi le pledasem, la Adjud şi Bârlad, procesul civil de evacuare.

Prin decembrie, reuşisem să împac pe Sihastri şi pe cei de la Vladimireşti cu P.S. Episcop Antim de Buzău. Eram fericit.

Pe urmă, a început zâzania. Eu eram mutat disciplinar la Alexandria. M-am supus sorţii. Azi sunt suspendat!

Nădăjduiam ca, între timp, să se fi aplanat lucrurile. Este un stupid război ecleziastic!

împins de dor şi de grijă pentru puişorii mei călugăraşi, am luat trenul să-i vizitez în schitul lor.

Acolo, am căzut ca musca-n lapte. Miliţie. Securitate. Am văzut la miezul nopţii o măicuţă alarmată. V-am văzut şi pe Dumneavoastră (cu lacrimi în ochi?) dimineaţa, când plecam în automobil deschis, cu 14 miliţieni înarmaţi.

Vă scriu, ca să nu fiţi alarmată. Mi s-a dat drumul, nevătămat. S-au purtat amabil cu mine, toţi. Un apărător-avocat, ca şi medicii, se bucură de imunitate. Mergem şi printre leproşi. Avem riscuri profesionale, mici neplăceri. Sunt trist numai că maica Veronica şi părintele Ioan au fost arestaţi. Ce copilărie! Ce stupid război ecleziastic!

Vă sărută dreapta,

Dr. Petre Pandrea

6.
Strict confidenţial

8 aprilie 1955

Înalte Stăpân,

Fratele meu Dr. Gheorghe Marcu de la Râmnicu Vâlcea, deputat sinodal şi în baza căruia mi-aţi acordat o reală prietenie la începutul stupidului război ecleziastic cu Vladimireştii şi Sihastrii, mă îndeamnă să merg cu el în audienţă la Dumneavoastră.

Până la audienţă, prefer să vă descriu ororile şi infamiile organizate de Dr. Antim în Sf. Mănăstire Sihastru, pe care le-am trăit personal.

Sâmbătă, 2 aprilie ax., am plecat la clienţii şi puişorii mei călugăraşi, pe care nu-i mai văzusem de la 9 august, termenul ultim al proceselor:

- procesul penal pentru port ilegal de uniformă călugărească fusese închis, *clasat pe linie de îndrumare şi control*, adică cu avizul autorităţilor laice bucureştene, care nu doreau imixtiune, ci neutralitatea Statului laic,
- procesul civil fusese pierdut de 9 călugări caterisiţi, restul rămâneau în spaţiile lor şi primeau ca toleraţi şi cooperatori şi pe caterisiţi.

Dr. Antim a arestat, ilegal şi abuziv, pe cei 9, i-a tuns şi i-a trimis la vatră în luna septembrie, imediat după clasarea plângerilor sale penale.

În noiembrie 1954, s-au împăcat. Au fost la Buzău, în frunte cu maica Veronica. Episcopul i-a iertat. S-au pupat.

După împăcare, m-au chemat şi pe mine la Vladimireşti, ca prieten laic al lor, zic *laic*, fiindcă eu am încă grave îndoieli asupra existenţei lui Dumnezeu, şi mă aflam cu ei în dispute filosofice interminabile. Aceste controverse nu exclud stima şi simpatia reciprocă.

Aşadar, la 2 aprilie 1955, am plecat la Sf. Mănăstire Sihastru, împins de dor şi grijă pentru ei. Auzisem că au refuzat să se prezinte la noul proces penal organizat de Dr. Antim-Bogoe-Roman Drug. Aveau autoritate de lucru judecat (*res judicata pro veritate habetur*), valabil etern, inclusiv legislaţia latină şi română RPR. Se calcă reguli elementare de drept, de constituţionalitate şi umanitate în această prigoană contra călugărilor vladimirişti.

Ajuns, acolo, sâmbătă, pentru a asista la vecernie şi pentru a mă odihni o duminică, în cadrul idilic, m-am trezit arestat, percheziţionat, interogat. Aşa se face cu *orice* vizitator.

M-au dus între baionete şi mitraliere, cu 14 miliţieni şi 2 ofiţeri de securitate, la Adjud, apoi la Bârlad, în stare de arest.

La Bârlad, cunoscut ca avocat, mi s-a dat drumul cu politeţe.

Aşadar, s-a băgat miliţia înarmată în sfintele mănăstiri ortodoxe în numele Episcopiei!

Totul mi se pare un coşmar şi un *stupid război ecleziastic*.

La Vladimireşti, sunt arestaţi maica Veronica, părintele Ioan şi alte călugăriţe.

E posibil să se ajungă până aici?

Nu socotiţi că este timpul să ieşiţi din neutralitate faţă de acest *război ecleziastic* şi să interveniţi pentru a-l curma, a elibera pe călugări, a face *o restitutio in integrum*, a declara Vladimireştii ca stavropighie şi a o lua sub directa oblăduire a Dumneavoastră?

Al Dumneavoastră cu respect filial,

Dr. Petre Pandrea

7.

Drama hidoasă a Vladimireştilor *(12 aprilie 1955)*

Din conversaţia aprinsă cu Dr. Petru Groza am înţeles că se pregăteşte o dramă hidoasă pentru Vladimireşti, un proces monstruos, cu spionaj, rebeliune, legionarism, imoralitate şi alte ustensile din cloaca maxima a diversiunii şi tâmpeniei, un *Schau prozeb* în care nu este exclus să intru şi eu ca protagonist, aţâţător, instigator şi alte marafeturi juridice.

Tot ce este real este şi raţional, spunea - greşit - Hegel. Lumea este o proiecţiune a vieţii interioare, spunea cu mult mai aproximativ exact Berkeley.

În această dramă a Vladimireştilor eu văd fascicole de proiecţiuni interioare mintale şi sufleteşti atât de diverse şi de pitoreşti, cum n-am mai văzut în nici un proces, în nici o împrejurare, deşi am trăit - ca experienţă - cât trei vieţi de Matusalem. Pe primul plan se situează maica Veronica, ţărăncuţa orfană de la Lieşti, cătunul Vladimireşti, care a văzut pe Maica Domnului, într-un lan cu porumb, prăşind pe cele câteva pogoane de şes ale bunicii şi unchiului matern. O viziune? Un vis interior? Teologii vorbesc de epifanii. Eu nu cred. Era un vis interior al fetiţei orfane, care nimerise în atmosfera de cântec, jale, nostalgie şi nădejde a Oastei Domnului, a preotului caterisit Trifa de la Sibiu. Atât şi nimic mai mult. Un vis la lumina zilei, în lipăr de soare, al unei fetiţe orfane şi trudite care a adormit la nămiaza.

Pe urmă începe miracolul voinţei şi al personalităţii magnetice, fascinante şi inteligente, fiindcă Vasilica, orfana analfabetă din Lieşti, este o personalitate înnăscută de regină fascinantă, dotată cu fluidul transmisibil al voinţei imperioase.

Pe lanurile bunicuţei şi mamei moarte, unde prăşea cucuruzul, a vrut să-şi ridice o mănăstire şi a ridicat-o într-un timp record. A început într-un bordei, cu fetiţe de vârsta ei, de 14 - 16 ani. Şi-au adus şi un bătrân preot ca duhovnic pentru a sluji liturghia, utreniile, vecerniile. Treptat, treptat, Vladimireştii au crescut în centrul energetic al ortodoxiei valahe de astăzi. Acolo este un centru religios al ţării mele. Nu se află la Patriarhie, nici la Curtea de Argeş, nici în bisericile orăşeneşti, mereu pline, nici în bisericuţele de ţară tot mai goale, fiindcă popii sunt mereu borţoşi şi enoriaşii tot mai slabi şi mai amărâţi.

Centrul ortodoxiei moldo-valahe s-a mutat în aceşti ani la Vladimireşti unde stareţa-stavroforă Veronica tronează ca o regină şi munceşte ca o albină, înconjurată de 300 de măicuţe fecioare şi unde predică ieromonahul Ioan Silviu Iovan, ardelean, doctorand în teologie de la Cluj, călugăr din vocaţie şi voinţă, viitor patriarh al României, dacă va scăpa cu viaţă din acest proces hidos.

Dr. Petru Groza mi-a vorbit de ieromonahul Ioan şi maica Veronica, exact ca maiorul de Securitate Gligor, care m-a anchetat patru ore la 3 aprilie 1955, Ia Bârlad, după arestarea de la Sihastru, când speram să fac o nouă vizită la Vladimireşti, după absolvirea vizitei la călugăraşii, clienţii mei.

M-am trezit arestat la 12 noaptea, drumeţ obosit, sosit la mănăstire, visând un ospăţ şi un pat curat. A doua zi, seara, la ora şase, am intrat în ancheta Securităţii de la Bârlad, după ce-am trecut, în tranzit pe la Securitatea din Adjud.

Toate insanităţile şi acuzaţiile de Gauleiter moldovean ale Maiorului Gligor (un ardelean sănătos la trup, sănătos la minte, dar fără pic de metafizică sau fior religios) aduse maicii Veronica şi părintelui Ioan le-am auzit din gura doctorului Petru Groza (cu rezerva fiorului cosmic pe care-l resimte doctorul, mândru de titlul său de deputat sinodial timp de 35 de ani). Imoralitate... puturoşenie... spionaj... legionarism... rebeliune...

Nimic din aceste insanităţi nu e adevărat.

Aceşti oameni au trăit îngereşte, suferă ca mucenicii şi dacă vor muri în această dramă hidoasă vor intra ca sfinţii în calendarul ortodox.

8.

Declaraţie *(octombrie 1958)*

Subsemnatul Petre Pandrea, născut la 26 iunie 1904 în comuna Balş, regiunea Craiova, fiul lui Ion şi al Anei, cu domiciliul ultim în strada Sandu Aldea 96, Bucureşti, în legătură cu problema Mănăstirii Vladimireşti-Lieşti, regiunea Galaţi, declar următoarele:

- am fost angajat ca avocat al Mănăstirii Sihastru, filiala Mănăstirii Vladimireşti, în luna aprilie 1954. Am avut patru termene la Adjud şi trei termene la Tribunalul regional Bârlad şi am fost cu clienţii mei monahi, în interes de serviciu, pentru a discuta problemele apărării (port ilegal de uniformă şi evacuare a celor două mănăstiri);
- am fost de circa 8-10 ori la Vladimireşti unde am cunoscut pe stareţa Veronica şi pe părintele Ioan-Silviu Iovan şi pe stareţa Micaela
- ;am câştigat procesul penal de port ilegal de uniformă şi a rămas în litigiu evacuarea celor două mănăstiri cerută de conducerea Bisericii ortodoxe;
- am fost delegat de către Patriarh, cu automobil pus la dispoziţie de ministrul Cultelor, P. Constantinescu-Iaşi, să aplanez conflictul pe cale amiabilă.

Toate convorbirile mele avute cu Veronica - Iovan şi Micaela au purtat exclusiv asupra condiţiilor împăcării:

- stavroforie,
- mutarea lui Iovan la Sihastru ca stareţ,
- ne amestecul Episcopului Antim,
- oblăduirea Patriarhiei

Toate aceste tratative le-am dus cu ei până la suspendarea mea de la 12 ianuarie 1955, suspendare pe chestia pledoariei de la 17 decembrie 1954.

Ulterior, am plecat la 9 martie 1955 la Periş, ca lucrător agricol la via mea, unde am aflat, din gura secretarului şi colegului meu, avocatul Emil Popovici, că au fost arestaţi şi judecaţi la Galaţi numiţii Veronica - Iovan şi Micaela.

Nu ştiu nimic precis, din dosar şi de la alte persoane, pentru ce anume au fost condamnaţi. În tribunal, de la un coleg avocat, poate jurisconsult la Ministerul Cultelor, mi s-a spus, că au fost condamnaţi pentru legionarism şi o chestie cu buletine pierdute de peregrini, pe care Micaela le-ar fi dat unor legionari fără buletine. Acest lucru l-am aflat după expirarea suspendării mele provizorii care a durat un an şi opt luni.

Am aflat, despre procesul lor, când m-am întâlnit cu Sandu Tudor (care dispreţuia pe Micaela, şi pe Veronica, şi pe Ioan) că Micaela este sora lui Iordache Nicoară, comandant legionar şi am rămas stupefiat. N-am ştiut nimic despre aceste detalii în timpul proceselor ecleziastice pledate.

Altceva n-am cunoscut şi nu mai cunosc nimic din învinuirile aduse acestor persoane în timpul proceselor.

Abia după ce am fost reţinut pe ziua de 23 octombrie 1958, în cursul anchetei, am aflat, de la anchetator, că la Vladimireşti cei trei au comis chiar crime.

Eu nu am cunoscut până când am fost arestat că aceştia au comis şi au fost învinuiţi chiar de crime. Nu ştiu cu cine au fost judecaţi în afară de ei trei şi cu alte 10 călugăriţe.

Altceva nu mai cunosc în legătură cu chestiunea Vladimireşti.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, susţin şi semnez.

9.

Completare *(1959)*:

Despre activitatea legionară a Micaelei nu ştiu nimic, în afară de faptul că era sora lui Iordache Nicoară şi că a avut un logodnic legionar, mort pe front, detalii aflate din gura lui Sandu Tudor.

Dr. Petre Pandrea